

Lahrele wanawasa Korjajale
pifureseksi tarataherra Jaatnu

Dr. J. Härt.

Ezimene anne.

Eesti Kirjameeste Seltsi Toimetused. Nr. 3.

№ 91.

Vana kannel.

Alle Harfe.

Täieline kogu vanu
eesti rahva lauluzid,
välja annud

Vollständige Sammlung
alter estnischer Volkslieder,
herausgegeben von

Jakob Hurt.

G. S. Ounapuu
18¹²/₁ 94.

Tartus, 1875.

Trükkinud C. Mattieseni
kuluga.

Dorpat, 1875.

Verlag von C. Mattiesen.

Erste Lieferung.

Handwritten text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side. It is written in a cursive script and is difficult to decipher, but appears to contain names and possibly a date.

10

Zensuri poolest lubatud. Riias, 13. Oktobril 1875.

Handwritten text in the bottom left corner, possibly a library or collection stamp, including the year 1875.

Eesti Kirjameeste Seltsi Toimetused.

Nr. 3.

Vana kannel.

Alte Harse.

Täieline kogu vanu
Eesti rahvalauluzid
välja annud

Vollständige Sammlung
alter estnischer Volkslieder
herausgegeben von

Dr. Jakob Hurt.

Ezimene kogu.
Erste Sammlung.

Tartus, 1886.

Trükitud C. Mattieseni kuluga.

Dorpat, 1886.

Berlag von C. Mattiesen.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 30-го Декабря 1886 г.

ENSU Teaduste Akadeemia
Keskraamatukogu
Rar

RE 407

Erar 498

2. eks

Lugijale!

Vana kannel! Mis se on? Kes Eesti Postimeest lugenud, küll se seda izegi teab. Aga muile ütlen lühidelt nii palju: Vana kannel tahab täieline kogu vanu eesti lauluzid olla, tema tahab meile ja järeltulevale soule näidata, kudas enne vanast meie ezivanemad laulnud rõõmus ja kurbuzes, töö juures ja pidude pääl, tõe korral ja nalja heidul, kudas noored ja vanad, mehed ja naezed ome südame liigutuzi, oma tuju ja tarkust ilmutanud. Vana kannel tahab üks peegel meie ezivanemate vaimu elust olla, sest vanad laulud on kõige täelizemad märguandjad ja sõnumetoojad inimeste sizimezest elust ennemuste, nende vaimu ja südame harimize järjest, nende keelest ja meelest. Seks on ka need laulud korjatud ja Vana kannel kirja pandud. Kell heledad kõrvad, selge pää ja lahtine süda, neile laulab Vana kannel imeasju ette ja ezivanemate mälestus tõuzeb neil armzamaks ja kallimaks. Kes Vana kandle lauludest oma jõudu täit aru ei saa ja päälegi vahest väljaandjat hukka paneb, et tema niisugust vana „lori“ raamatuse kogunud, selle silmi ei või mina siin kitsa kaane ruumi pääl seletada, aga edespidi saab omal ajal täieline õpetus kõigile kandle kuuljatele välja tulema. Aga kes kandle ilu ize ära tunneb, sellele soovin teda kuuldes sedasama rõõmu, mis väljaandjal teda kokku säädes oli.

Vana kannel ei saa korruga välja tulema, vaid järgimööda annete või vihkude kaupa. Ezimezes andes on laulud Võrumalt Põlva kihelkonnast. Keelemurre neis on Võru murre, otse nõnda kui rahvas neid säääl laulab. Sest murdest on mõnel pool, nimelt Tallina maal, vähe raske aru saada ja saab sellepärast viiendama ande lõpetuzes tundmata lugijale lühikene juhatus Võru murdest antama. Siin seda teha on võimata. Aga ma loodan, et terazemad lugijad igas maakonnas ka ilma minu izeäralize juhatuseta lauludest, kui ka mitte igapidi täit, siis ommetigi üleüldze tarvilit jagu saavad. Aga õigestkirjutamize poolest pean mina õige lugemize pärast ju siin seda tähendamada, mis hädaste tarvis:

Pookstav **v** tuleb kui **w** lugeda, **z** on pehme **s**, **ie** on üks ja ainus pitk häääl välja üteldes, **i** ja **e** vahel, nagu sõnas kiel', mis ei kiil ega keel, vaid **i** ja **e** vahel lugeda tuleb. Nõndasamati on **uo** üks ja ainus pitk häääl **u** ja **o** vahel, nagu sõnas puol'; **üö** on **ü** ja **ö** vahel, nagu sõnas süömä. Kriipsukene ' tähendab konzonantide taga hääle pehmendust, nagu sõnas kull', aga täizhääleliste tähtede taga sõna sees häälte lahutust kaheks silbiks, nagu sõnas rahva'alle, sõna lõpul izeäralist Võru murde häält, mis enamiste asjade hulka ehk paljust tähendab ja Tallina murde lõpu **d** azemel seizab, nagu sõnades mehe' = mehed, saava' = saavad.

Järgmene anne saab uue aasta hakatuzel välja tulema.

Otepääs, 15. Septembril 1875.

J. Hurt.

Prospect.

Die „alte Harfe“ soll eine vollständige Sammlung alter estnischer Volkslieder werden. Sie wird in Lieferungen erscheinen, von denen je fünf einen Band ausmachen. Die ersten Lieferungen eines jeden Bandes bringen den estnischen Originaltext und eine möglichst genaue deutsche Uebersetzung im Metrum des Originals, das Schlußheft zugleich Anmerkungen und etwa nöthig werdende kurze Excurse zum tieferen Verständniß der Lieder. Die Anzahl der Bände läßt sich im Voraus nicht genau angeben, da die Sammlung der Lieder fort dauert. Aus diesem letztgenannten Grunde haben die Lieder auch nicht systematisch nach dem Inhalt geordnet werden können, sondern werden nach den Localitäten, wo sie herkommen, zusammengestellt, doch nicht ohne Ordnung. Zunächst kommen werro-estnische und pleskau-estnische Lieder zum Abdruck, genau im localen Dialect. Die Orthographie ist die neue oder finnische, mit einigen Erweiterungen, resp. Modificationen. Unter diesen bezeichnet ie einen langen Laut zwischen i und e, uo einen solchen zwischen u und o, üö einen solchen zwischen ü und ö, ähnlich dem Finnischen, bei Wiedemann ê, ô und ô. Die dumpfere Nüancirung des i-Lautes (wie z. B. in möök) hat leider nicht dargestellt werden können, weil die entsprechenden Typen in der Officin fehlten. Aus dem nämlichen Grunde ist die schwere Betonung der

Sylben unbezeichnet geblieben. Der Apostroph hinter einem Consonanten bezeichnet die Mouillirung, zwischen zwei Vocalen im Worte ihre Trennung in zwei Sylben, nach einem Vocal am Schluß eines Wortes den Spiritus lenis, der namentlich dem Werro- und Pleskau-Estnischen eigenthümlich ist und dem Schlußvocal einen geschlossenen Laut giebt. Das Zeichen z ist wie ein sanftes s, v wie w zu lesen. Viederbeiträge zu der „alten Harfe“ werden aus allen Gegenden mit dem größten Dank angenommen, ebenso Winke und Fassungen zu einer vollkommeneren Uebersetzung. Die nächste Lieferung wird zu Anfang des neuen Jahres erscheinen.

Am 15. September 1875.

J. Surt,

Pastor zu Odenpää in Livland.

Eeskõne.

Vana Kannel, mis siin lugijale lahkeste pakutakse, tahab täieline kogu vanu Eesti rahvalauluzid olla, tema tahab meile ja järeltulevale sugule näidata, kudas ennevanast meie ezivanemad laulnud rõõmus ja kurbduzes, töö juures ja pidude pääl, tõe korral ja nalja heidul, kudas noored ja vanad, mehed ja naezed oma südame liigutuzi, oma tuju ja tarkust ilmutanud. Vana Kannel tahab üks peegel meie ezivanemate vaimuelust olla, sest vanad laulud on kõige täielizemad märguandjad ja sõnutoojad inimeste sizimezest elust ennemuiste, nende vaimu ja südame harimize järjest, nende keelest ja meelest. Seks on ka need laulud korjatud ja Vana Kannel kirja pandud. Kell heledad kõrvad, selge pää ja lahtine süda, neile laulab Vana Kannel imeasju ette ja ezivanemate mälestus tõuzeb neil armsamaks ja kallimaks. Kes Vana Kandle lauludest oma jõudu täit aru ei saa ja päälegi vahest väljaandjat hukka paneb, et tema niisugust vana „lori“ raamatusse kogunud, selle silmi ei või mina siin lühikezes eeskõnes seletada, aga edespidi, kui Kannel täieste ehk ommeti suuremat oza on ilmunud, saab täieline õpetus kõigile Kandle kuuljatele välja tulema. Aga kes Kandle ilu ize ära tunneb, sellele soovin teda kuuldes sedasama rõõmu, mis väljaandjal teda kokku seades oli.

Praegune käesolev ezimene kogu vanu Eesti rahvalauluzid on Põlva kihelkonnast Võrumaalt.

Laulude korjajad on: minu õde Eeva Hurt, minu sugulazed Joozep Hurt ja Johan Hurt, minu õemes Mihkel

Härms, pääle nende talumees Peeter Wäiso ja wiimaks mina ize, kõik säältamast kihelkonnast pärit, mina ja mu omaksed Vana Koiola vallast, Peeter Wäiso Väimälä vallast. Korjamize aeg oli mull aasta 1860 ja 1866 vahe pääl ja siis aasta 1868 ja 1872 vahel. Minu õde ja õemees korjazivad aasta 1870 ümber. Joozep ja Johan Hurt on omad laulud aastal 1872, 1873 ja 1874 üles kirjutanud, Peter Wäiso saatis mulle Väimälä laulud aastal 1877.

Laulikud, kelle käest needsinatsed laulud saadud, on järgmized: 1. Minu juba nimetatud õde Eeva Hurt Himmaste külas Vana Koiola vallas, kes praegugi veel säääl perenaezeks on. 2. Liiza Koodra, laulude korjamize ajal noor tütarlaps Peri vallast. 3. Lesknaene Helo Loks Mamaste külast Vana Koiola vallast ja tema tütar Ann, kes Põlva kirikuvalda mehele oli saanud ja säääl oma mehe järele „Kügra Anneks“ kutsuti. 4. Märtn Kaha ja tema naene Kadri Kaha Põlva kirikuvallast. 5. „Prikeli Liiz“, talunaene säältamast kirikuvallast. 6. Sohvi Wäiso, ülemal nimetatud laulude saatja Peeter Wäiso ema Väimäläs. 7. Minu õemees Mihkel Härms on oma oza lauluzid Vanaskülas Vana Koiola vallas üles kirjutada lasknud ühe elatand naesterahva suust, kes Räpina kihelkonnast pärit oli.

Põlva kihelkonna vanad laulud on neljas alguskäzikirjas minu käes olemas hoolsa hoiu all. Käzikirjade päälkirjad käivad nõnda:

1. Vanad Eesti rahvalaulud Põlva kihelkonnast Võrumaalt, korjanud Joozep Hurt, Johan Hurt ja Eeva Hurt aasta 1865 ja 1875 vahe pääl. 156 laulu. Poogen on kaheksaks murtud.

2. Vanad Eesti rahvalaulud Põlva kihelkonnast Võrumaalt, korjanud Jakob Hurt aasta 1860 ja 1872 vahe pääl. 68 laulu. Poogen on neljaks murtud.

3. Vanad Eesti rahvalaulud Põlva kihelkonnast Võrumaalt, üles kirjutanud Peeter Wäiso aastal 1877. 24 laulu, kus aga mõnes numbris mitu laulu ühte on pandud. Poogen on neljaks murtud.

Kõik need laulukimbud olen mina üleüldize nime

alla „Põlva laulud Nr. I. II. III.“ pannud. Mihkel Härmsi laulud seisavad kindla mapi sees, sest et nad ozast muratud lehtede pääle, ozast täite poognate pääle on kirjutatud, mis ennast häste punuda ei annud.

L a u l u d e k e e l k ä z i k i r j a d e s j a t r ü k i s o n k o h a l i n e Võru murre, otse nõnda kui rahvas sääl räägib ja laulab. Sest murdest on mõnel pool, nimelt Tallinamaal, vähe raske aru saada ja sellepärast oli minu ezialgune mõte, temast siin tundmata lugijale lühikest juhatust anda. Aga azi veniks ommeti liig pitkaks ja ei mahu mitte eeskõne sisse. Ehk saan edespidi sündsas kohas seletust Võru murdest tegema, kui aeg kannab. Aga ma loodan, et terazemad lugijad igas maakonnas ka ilma minu izeäralize juhatuzeta lauludest, kui ka mitte igapidi täit, siis ommetigi üleüldse tarvilist jagu saavad. Vana Kannel on kõige päält uurijatele kirja pandud ja uurija vaim võidab ka keelemurde raskuze ehk takistuzed ära. Aga õige st kirjutamize poolest pean õige lugemize pärast siin seda tähendama, mis hädaste tarvis. Pookstav v tuleb kui w lugeda, z kui pehme s, ie on üks ja ainus pitk häälvälja üteldes, i ja e vahel, nagu sõnas kiel', mis ei kiil ega keel, vaid i ja e vahel lugeda tuleb. Nõndasamati on uo üks ja ainus pitk häälvälja üteldes, u ja o vahel, nagu sõnas puol'; öö on ü ja ö vahel, nagu sõnas sümä. Kriipsukene ' tähendab konsonantide taga hääle pehmen dust, nagu sõnas kull', aga täizhääleliste tähtede taga sõna sees häälte lahutust kaheks silbiks, nagu sõnas rahva' alle, sõna lõpul izeäralist Võru murde häält, mis kurgus kuulukse ja silbile kindla ehk kõva k-sarnatse lõpetuze annab.

Mis Vana Kandle kohta üleüldse ja praeguste Põlva laulude kohta izeäranis veel võiks ütelda, seda arvan enam uurijate kui liht lugijate asjaks. Sellepärast olen kõik laiemad arutuzed Saksakeele eeskõne sisse pannud, et ka võdrakeelelized uurijad neist oza võiksid võtta. Lugegu siis keeletargad suguvennad säält, mis ma sündsaks arvazin paberisse panna.

Lõppeks veel üks tähendus ja üks palve. Minu tähendus tuletab meele, et Põlva laulude ezimine anne

(lehekülg 1—96) juba aastal 1875 ilmus, teine anne (lhk. 97—192) aastal 1876; kolmas ehk viimne anne (lehekülg 193—309) trükiti nüüd 1886. Minu palve tuleb soojast südamest ja on see, et armsad suguvennad ja ärksad Eesti neiud laulude korjamizega mind aitaksivad. Küll on mitmelt poolt tänuväärilist agarust ja hoolekandmist olnud ja kaunis kogu Eesti vana lauluvara kokku kantud, aga veel on seda vara rahva suus ehk mälestuzes olemas ja võib teda kadumize käest päästa. Iga haritud rahvas peab oma ezivanemate mälestuzest suurt lugu ja korjab hoolega, mis seda mälestust elavaks teeb. Meie kohus on, vanu Eesti lauluzid korjata. Tõuske siis nooredmehed ja neiud ja korjake Vanale Kandlele uuzi keeli, et ta heledaste ja vägevaste võiks kõlada igas Eesti murdes ja meie izaizade ja emaemade mälestust praeguzele põlvele ja tulevikule kustumata südamesse vajutada.

St. Peterburis,
15. Jüulukuu päeval 1886.

Dr. J. Hurt.

V o r r e d e .

I.

Die ersten Klänge des alten estnischen Volksgefanges oder der sogenannten Runen *) habe ich in meiner Kindheit in meinem Geburtsdorfe Himmast im Kirchspiel Pölsve vernommen, genau um die Mitte dieses Jahrhunderts. Wohl hatte der Herrnhutismus, welcher damals das estnische Volksleben in hervorragender Weise beeinflusste und die maßgebenden Lebensnormen bestimmte, das alte nationale Lied, in Wort und Melodie, in Acht erklärt, aber dennoch brach dasselbe nicht selten, namentlich auf Hochzeiten und den sogenannten Talkussen oder Arbeitsfesten, mit urwüchsiger Kraft hervor und fesselte die Gemüther. *Naturam expellas furca, tamen usque recurret*, möchte man auch hier mit dem alten Horaz sagen. Insbesondere empfangen die Kinder bei solchen Gelegenheiten lebhaftere Eindrücke und reproducirten die gehörten Lieder in ihrer Sphäre und in ihrer Weise. Eine besondere häusliche Aufgabe der Dorfkinder damals war — und ist wohl auch jetzt in den estnischen bäuerlichen Verhältnissen, — im Frühjahr, wo die Viehweiden noch recht mager sind, den Milchkühen täglich noch einen Zuschuß zu der vollen Tagesnahrung aus Feld und Flur eifrig zusammenzutragen, welcher Zuschuß dann am Abend, je nach der Art der gesammelten Gräser und Kräuter, entweder roh oder gekocht den guten Nährthieren bei ihrer Heimkehr von der Weide als leckere Abend-

*) Das finnische Wort *runo* (Lied), welches meines Wissens bisher für das Estnische noch nicht beigebracht und verzeichnet ist, kommt auch in den pleskau-estnischen Volksliedern vor.

mahlzeit vorgefetzt wurde. *) Gern und gewöhnlich thaten sich die Kinder in Gruppen zusammen und begaben sich gemeinsam nach dem Futter. Dabei wurden dann eifrig und mit Begeisterung die Runen recitirt, welche man hier und dort von älteren Personen gehört hatte. Fand sich in der Kinderschaar eine merkische Vorsängerin, dann schallte es recht fröhlich in die Gottesnatur, solange man unterwegs noch beisammen war und von keiner Futterbürde gedrückt wurde. Noch fröhlicher und freier wiederholten sich diese jugendlichen Gesangübungen beim Beerensuchen, welches Geschäft die Dorfjugend im Sommer regelmäßig vereinigte und gewöhnlich die Sonntagsnachmittage füllte. Solange ich als Kind im Vaterhause weilte, nahm ich an den bezeichneten kindlichen Excursionen lebhaft Theil und sang lustig mit, wenn ein Lied angestimmt wurde. Von den recitirten Texten ist mir jedoch nur Weniges und Bruchstückartiges aus jener Zeit treu im Gedächtniß haften geblieben. Ich war noch zu jung, um mit Verständniß und dauerhaft zu percipiren. Dazu war mein guter, frommer Vater Herrnhuter, der den alten Runengesang damals persönlich und conventionell verurtheilte. Ich konnte als richtiges Kind die empfangenen Eindrücke mit zunehmenden Jahren nur unterdrücken und das Gehörte vergessen.

Eine zweite Stufe des Interesses für die alten estnischen Volkslieder trat bei mir ein in der Zeit meines Schülertums im Dorpat'schen Gymnasium (von 1855—1858). Die Beschäftigung mit den Klassikern des Alterthums und mit deutschen Dichtern, namentlich die Lectüre des Dvid und Homer und die deutschen Literaturstunden, erschlossen in dem empfänglichen jugendlichen Gemüthe einen ganz neuen Sinn und ein ganz neues Verständniß für die Poesie überhaupt und für das estnische Volkslied insbesondere. Wohl erinnere ich mich nicht, daß meine Lehrer letzteres je in den Kreis ihrer speciellen Behandlung

*) Dieses Fouragiren in Feld und Flur nennt man im Werroestnischen haina minema, hainah olema (mit dem Nlativ und Znessiv construiert), während das Gehen zur regulären Heumahd auf den Wiesen, zu der Arbeit des Heumachens, hainale minema, hainal olema heißt (mit dem Nlativ und Adestiv construiert). Ein instructives Beispiel, wenn es gilt, in der Casuslehre die feineren Unterschiede zwischen den inneren und äußeren Vocativis zu illustriren.

oder Betrachtung gezogen hätten, ausgenommen eine flüchtige Berührung bei der Besprechung der Herderschen „Stimmen der Völker,“ wo ja auch eine Probe estnischer Volkspoësie mitgetheilt wird, aber für mich lag ein intensiveres Eingehen auf die heimathliche „Volkstimme“ zu nah und entwickelte sich zu dem lebhaftesten Interesse. Eine besondere Förderung und Nahrung fand dieses Interesse durch die von H. Neus herausgegebenen „Estnischen Volkslieder,“ *) die ich in der Bibliothek des mir väterlich gesinnten Kreis Schulinspectors Dr. C. Dettel fand und zur freiesten Benugung erhielt. Zugleich erschien in derselben Zeit (im Jahre 1857) die erste Lieferung des von Dr. F. K. Kreuzwald zusammengestellten und von der Gelehrten Estnischen Gesellschaft in Dorpat herausgegebenen „Kalewipoeg.“ Schon hatte ich von der Vorbereitung zur Herausgabe dieses Volksepos zuvor gehört. Es ist mir noch in der lebhaftesten Erinnerung, wie ich an einem schönen Sommermorgen — es war ein Feiertag — mit wahrer Begeisterung zu Dr. W. Schulz, dem damaligen Secretair der Gelehrten Estnischen Gesellschaft, eilte und nun mir ein Exemplar des mit Spannung erwarteten nationalen Heldengedichtes abholte. Mit hastiger Ungeduld wurden die Seiten aufgeschnitten und mit fieberhafter Spannung die Einleitung und die einzelnen Gesänge durchgelesen. Nie hat mich in meiner Jugend ein anderes Werk so ergriffen und electrifirt, wie diese ersten Gesänge des Kalewipoeg. Die süßen Laute der Muttersprache, liebliche Heimathklänge und wundersame Reminiscenzen aus der goldenen Kindheit, die eigenartigen Gedanken und Gestalten, die volkstümliche Form und die künstlerische Composition, — das alles wirkte auf mich überwältigend und wob einen Zaubernimbus um den neuerstandenen Nationalhelden. Stundenlang fühlte ich mich allem städtischen Gewühl und Staub entrückt und athmete den köstlichsten Wiesenduft und die reinste Waldesluft. Als ich auch das Vorwort des Herausgebers zu seinem Poem durchgelesen hatte, da verstand und empfand ich vollkommen die Begeisterung des Dr. G. Schulz aus St. Petersburg, wenn er, laut dieses Vorwortes (pag. VI), einst in der Gelehrten Estnischen Gesellschaft sprach: „Denken Sie

*) Estnische Volkslieder. Urschrift und Uebersetzung von H. Neus. Drei Abtheilungen. Herausgegeben von der estländischen literarischen Gesellschaft. Reval, 1850—1852. Bei Kluge und Ströhm.

sich, Welch erhebenden Einfluß auf ein Volk das erwachte Bewußtsein geschichtlicher Existenz und Größe haben muß! Ginge es ihm nicht wie jenem Bettler, dem man plötzlich sagt: Du bist ein Königssohn! Denn beweist wohl irgend etwas unwidersprechlicher die geschichtliche Bedeutung eines Volkes, als der Besitz einer Epopöe?" Mein Interesse für das estnische Volkslied erhielt durch den Kalewipoeg ein ganz neues Leben und eine ganz neue Kraft, wiewohl dieses Interesse bei meiner damaligen Bildungs- und Entwicklungsstufe vorwiegend und wesentlich nur ein ästhetisches sein konnte.

Im Januar 1859 bezog ich die Universität Dorpat. Neben meinem theologischen Studium befaßte ich mich eifrig und gern mit der Philologie, der ich schon auf dem Gymnasium eifrig ergeben gewesen war. Leider aber wurde damals auf der Dorpat'schen Hochschule nur altclassische Philologie docirt und getrieben. Aller übrigen Sprachwissenschaft waren die Hörsäle noch verschlossen. Wohl existirte für das Estnische ein Rectorat, aber das hatte lediglich nur eine practische Aufgabe, nämlich, die jungen Theologen für das Predigtamt im practischen Gebrauch der estnischen Sprache vorzubereiten. Auch diese Uebungen standen auf einem sehr bescheidenen Niveau und wurden von den Studenten nur schwach und unregelmäßig besucht, weil unser Rector wohl ein ehrenwerther und achtbarer Mensch, aber ein sehr schwacher Philolog war. Für mich, der ich das Estnische als meine Muttersprache von Hause aus practisch vollkommen beherrschte, war in den Rectorstunden nichts zu gewinnen. Ich mußte auf meine eigene Hand privatim studiren, wollte ich wissenschaftliche Einsicht in die estnische Sprache gewinnen und sonst mich in Estoniceis systematisch orientiren. Das geschah denn auch, mit baldiger Hinzuziehung des Finnischen und der Fennica, soweit es die spärlichen Dorpater Hilfsmittel damaliger Zeit auf diesem Gebiet gestatteten. Es ist nicht meine Absicht, den geneigten Leser hier mit einer Schilderung des Ganges und der Art meiner ugro-finnischen Privatstudien zu ermüden; ich will nur mein Verhältniß zu dem estnischen Volksliede in Kürze skizziren. Dieses wurde auf der Universität ein vorwiegend wissenschaftliches, philologisches und culturhistorisches. Die alten Volkslieder erschienen mir als die ältesten und zugleich zuverlässigsten Zeugnisse altestnischer Sprache, als eine ureigene Chronik

des Volkslebens und ein klarer Spiegel der Volksseele. Mit aller Entschiedenheit und Wärme des Jünglingsalters faßte ich den Entschluß, auch meinerseits aus allen Kräften beizutragen und mitzuwirken, daß die noch erhaltenen und im Volksmunde vorhandenen poetischen Denkmäler des estnischen Volkes, womöglich alle, planmäßig gesammelt, gesichtet und veröffentlicht würden. Die großen Erfolge der Finnen auf diesem Gebiete, die schon damals deutlich vorlagen, konnten mich in dem gefaßten Entschluß nur bestärken. Dazu hatte ich die feste, begründete Ueberzeugung, daß von den alten Liederschätzen unter dem Volke bei Weitem noch mehr vorhanden war, als Kreuzwald und seine Vorgänger gesammelt hatten. In dieser Ueberzeugung wurde ich auch durch den Abschluß des Kalewipoeg, welcher im Jahre 1861 erfolgte *), nicht wankend gemacht.

Seit meinen Studentenjahren bis auf den heutigen Tag habe ich nun eifrig alte estnische Volkslieder gesammelt, wo und wie ich es immer konnte. Freilich habe ich bei Weitem nicht allen den jugendlichen Plänen persönlich Erfüllung geben können. Ernste Berufspflichten, zuerst im Lehrfach seit dem Jahre 1865, dann seit dem 3. December 1872 im Predigtamte, ferner umfangreiche und aufreibende Arbeiten privater Art im Interesse volksthümlicher estnischer Bestrebungen, absorbirten jahrelang fast alle Kräfte und schränkten meine persönliche Liederfuche gewaltig ein. Zum Ersatz dafür suchte ich aber einige Anverwandte, jüngere Freunde, die noch freier dastanden, und auch weitere Kreise im estnischen Publicum zum Sammeln anzuregen und zu gewinnen. Mündlich und schriftlich wurde die hohe Bedeutung der alten Volkslieder dargelegt und zahllose Briefe wurden geschrieben. Namentlich bemühte ich mich in dem neugestifteten estnischen Literatenverein (Eesti Kirjameeste Selts) in Dorpat, dessen erster Präses zu sein ich zehn Jahre die Ehre hatte (von 1871 bis 1881), unter den Vereinsmitgliedern Lust und Liebe zu den alten Runen und ihrer Sammlung zu erwecken und zu pflegen. Fast in jeder Sitzung schlug ich dieses mein Lieblings-thema als Präses an, variierte dasselbe, je nach Stimmung und Bedürfniß, in den verschiedensten Tonarten und schloß mit dem

*) Die erste Ausgabe des Kalewipoeg erschien in den „Verhandlungen der gelehrten estnischen Gesellschaft in Dorpat“, Band 4 u. 5. 1857—1861.

ceterum censeo, daß es für den Verein eine unverzeihliche Pflichtverfäumniß, ja Schmach für alle Zeiten sein würde, wenn er nicht Lieder und andere alte Ueberlieferungen des Volkes sammelte, wo das noch gut möglich sei und nachdem den Mitgliedern der Werth dieser Materien deutlich genug auseinandergesetzt worden. Meine Bemühungen waren nicht vergeßlich. Zahlreiche Mitglieder des Vereins erfaßten den Aufruf mit herzlichster Bereitwilligkeit, einige mit großer Begeisterung und nun sammelte man im ganzen Estenlande alte Volkslieder und schrieb sie auf. Soweit es die knappen Mittel des Litteratenvereines gestatteten, unterstützte der Verein etliche Sammler auch mit Geldmitteln. Das Meiste aber wurde unentgeltlich zusammengetragen. Einige Kirchspiele wurden systematisch und vollständig auf ihren Liedergehalt durchstöbert, so daß dort eine etwaige Nachlese kaum noch Beachtenswerthes an den Tag fördern kann. Meine Absicht war es, alle Kirchspiele des estnischen Sprachgebietes in gleicher Weise seitens des jungen und hoffnungsvollen Vereines hinsichtlich der alten Runen durchforschen zu lassen, aber da brachen unglückselige innere Zwistigkeiten in dem Verein aus, die die Gemüther entzweiten und die Thätigkeit lahm legten. Es ist hier nicht meine Aufgabe, die Entstehung und den Verlauf dieser bedauernswerthen Streitigkeiten zu schildern, ich constatire nur, daß auch die Liedersammlung durch die unheilvolle Wendung gewaltig litt und die ganze Collision mit einem Bruch endigte. Ein großer Theil der Mitglieder trat aus dem Verein aus, darunter viele gerade der thätigsten und hoffnungsvollsten. Auch ich mußte austreten, so schwer mir der Schritt auch wurde, da ich den Verein mitgestiftet, jahrelang geleitet und meine besten Kräfte seinen Zielen und Zwecken in den Dienst gestellt hatte. Mit diesem Austritt hörte mein unmittelbarer persönlicher Connex mit dem Kirjameeste Selts auf und ich mußte ein werthvolles Organ zur Sammlung alter nationaler Schätze entbehren. Wie weit der angedeutete Werth des Vereins in der nachfolgenden Periode des Vereinslebens im Auge behalten und fruchtbar gemacht worden ist, kann ich hier nicht beurtheilen oder angeben, da mir die nöthigen Data fehlen. In Bezug auf die Volkslieder, die in der Zeit meines Präsidiums durch Mitglieder des Vereins gesammelt worden sind, ist zwischen dem Verein und mir die sachgemäße Vereinbarung

getroffen worden, daß dieselben, da sie mit meinen Anordnungen und Erfahrungen innig verbunden sind, zusammen mit meinen persönlichen und privaten Sammlungen von mir edirt werden sollen.

Nach der geschilderten Krisis habe ich zweimal, 1884 und 1886, den mir bewilligten amtlichen Urlaub in den Sommermonaten zu wissenschaftlichen Excursionen benutzt, wobei auch alte Volkslieder mit besonderer Vorliebe berücksichtigt und fleißig aufgezeichnet wurden. Im Jahre 1883 ließ ich auf meine Kosten durch einen philologisch gebildeten jungen Mann die Kirchspiele Hallist und Rarkus hinsichtlich alter Runen durchforschen und die Resultate waren glänzend. Für die nächste Zukunft haben mir estnische Studierende in Dorpat ihre freundliche Mitwirkung im Liedersammeln bereitwilligst zugesagt.

Specielleres und Ausführlicheres über die einzelnen Sammlungen und Sammler, sowie über die Sänger und Sängerinnen der Lieder, oder was sonst noch beachtenswerth und wissenschaftlich sein kann, wird bei der Edition in der Vorrede zu jeder Sonderausgabe gebracht worden.

II.

Die alten Lieder, welche in oben geschilderter Weise in beträchtlicher Menge emsig zusammengetragen worden, — ihre Zahl beziffert sich auf mehrere tausend, — sollen nun unter dem Titel Vana Kannel (Alte Harfe) durch den Druck veröffentlicht werden. Ich habe dem Titel noch den Zusatz Täieline kogu vanu Eesti rahvalauluzid (Vollständige Sammlung alter estnischer Volkslieder) hinzugefügt, um damit die Absicht anzudeuten, daß in dem Vana Kannel eine möglichst vollständige Generalsammlung aller estnischen Runen angestrebt wird, mit Hinzunahme auch solcher, die früher schon gedruckt worden, aber gegenwärtig den Interessenten meist schwer zugänglich sind. Hierbei kann ich nicht unterlassen, mit herzlichem Dank zu constatiren, daß die Gelehrte Estnische Gesellschaft in Dorpat und der Estländische Literarische Verein in Reval auf's Liebenswertigste auch ihre manuscriptlichen Liedersammlungen mir zur Disposition gestellt haben. Im Uebrigen sind mir bei der Herausgabe des Vana Kannel folgende Grundsätze und Gesichtspunkte maßgebend:

1. Die Lieder werden nach den Localitäten, Kirchspielen, Landschaften, wo sie herkommen, zu kleineren oder größeren Einzelsammlungen zusammengestellt und möglichst genau und sorgfältig in dem localen Dialect abgedruckt. Wissenschaftlich wird man diese Gruppierung meines Erachtens nur billigen können. Jede besondere Landschaft hat in ihren Liedern einen besonderen Typus und in ihrem Dialect ein besonderes Sprachgepräge entwickelt. Dieses einheitlich dem Forscher vorzuführen, erscheint mir durchaus empfehlenswerth. Dabei kann auch noch auf die practische Bequemlichkeit hingewiesen werden, daß Liebhaber sich die eine oder andere Specialsammlung auswählen und anlegen können, ohne das ganze Werk kaufen zu müssen.

2. Die alte Harfe hat zunächst keinen ästhetischen, sondern einen rein wissenschaftlichen Zweck, wiewohl auch der Aesthetiker seine Perlen darin finden wird. Durch diesen wissenschaftlichen Gesichtspunkt ist es denn begründet, daß der Herausgeber möglichst viele Varianten zusammenstellt und auch Minderwerthiges und Bruchstückartiges aufnimmt. Auch scheinbar Werthloses hat mehrfach Aufnahme gefunden, weil es für die Wissenschaft eigentlich gar nichts Werthloses giebt. Um dem Forscher ein völlig sicheres, originales Material vorzuführen, habe ich die Lieder genau so abgedruckt, wie sie gesungen oder recitirt worden, ohne irgendwelche poetische Verarbeitung oder Umgestaltung. Die Lieder sind einfache, bescheidene Feldblumen geblieben, wie sie auf den Fluren wuchsen, ohne jede künstliche Zuzugung. Nur hin und wieder sind einige völlig unverständliche oder obscöne Zeilen gestrichen und handgreifliche, gar nicht in ein vorliegendes Lied gehörende Zusätze fortgelassen worden. Wie schon angedeutet, kommen aber solche Fälle nur selten vor. Was die Liedertexte hier bringen, an Inhalt und in Form, ist alles, jede Zeile, original, ureigenstes Product des Volkes. Nur die Orthographie ist von mir überall einheitlich gemacht worden, weil diese in den Urhandschriften sehr buntscheckig, in vielen Sammlungen, die von einfachen Leuten herkommen, sehr willkürlich und incorrect ist. Auch die Ueberschriften der Lieder rühren von mir her, ebenso die Bezeichnung der Abschnitte oder Absätze und die Reihenfolge der Nummern.

3. Zur Vergleichung und wissenschaftlichen Benutzung für Forscher sind von allen Sammlungen die Urhandschriften, wie

sie in den Dörfern oder auf Excursionen entstanden, in originali und intact aufbewahrt worden und werden, in Bände und Bändchen gebunden, auch für die Zukunft aufbewahrt werden. Wem die Urhandschriften in jedem einzelnen Falle gehören und wo sie zu finden sein werden, wird in den Einleitungen zu den einzelnen Sammlungen angegeben werden. Die Affervirung der Urtexte in Originalhandschriften ist eine wissenschaftliche Nothwendigkeit. Es ist Schade und sehr zu bedauern, daß unser hochgeehrter „Liedervater“ Dr. Kreuzwald, der uns den Kalewipoeg geschenkt hat, die Originalvolkslieder, die er bei der Zusammenstellung seines Epos benutzte, nicht aufbewahrt und hinterlassen hat. Daß er echte Volkslieder zu seiner Dichtung benutzt hat, steht absolut fest; das erkennen wir aus dem ganzen Character derselben und spricht der Dichter selbst in der Vorrede zur ersten Ausgabe ausdrücklich aus. Aber ebenso gewiß ist es und kann aus der Sprache und dem Metrum klar nachgewiesen werden, daß Dr. Kreuzwald den Text auch der Stellen, die er durch Sternchen als originale Volkslieder bezeichnet, mehr oder weniger verändert oder bearbeitet hat. Wie diese Lieder ursprünglich und genau lauteten, das wissen wir dennoch nicht. Dadurch hat die wissenschaftliche Zuverlässigkeit und Brauchbarkeit des Textes stark gelitten. Der ehrwürdige Kalewidensänger war im eminenten Sinne Dichter und er hat als solcher von dem Privilegium der Poeten, der licentia poetica, den ausgedehntesten Gebrauch gemacht; Sprachwissenschaft war nicht sein Fach.

4. Vorliegende Edition alter estnischer Volkslieder will und kann keine kritische Ausgabe im strengsten Sinn dieses Wortes sein. Sie beansprucht nur den Werth einer vorbereitenden Arbeit oder sorgfältigen Materialiensammlung, die genau fixirt und durch den Druck Jedermann zugänglich macht, was sich an alten Runen unter den Esten bis in die Gegenwart erhalten hat und in welcher Gestalt sich diese Denkmäler der Sprache und Poesie befinden. Sie ist vergleichbar dem Abdruck einzelner oder mehrerer Codices eines altclassischen Schriftstellers, die mehr oder weniger unter einander differiren und von verschiedener Güte sind, aber einander unterstützen und ergänzen und erst in ihrer Gesammtheit eine kritische Ausgabe des Schriftstellers ermöglichen. Liegt einmal der ganze Liedervorrath in seinen zahlreichen Varianten und seiner manigfaltigen Sprachgestalt vollständig vor,

dann kann durch sorgfältige Vergleichung und wissenschaftliche Abstraction ein sicherer kritischer Apparat geschaffen werden, der den relativ ursprünglichsten Text herstellt und die correcteste Fassung der Lieder liefert. Es ist nicht schwer nachzuweisen, daß die Lieder in vorliegender Gestalt inhaltlich und formal gelitten haben, durch den Zahn der Zeit, durch Willkür der Sänger oder Sängerinnen und auch durch Unachtsamkeit oder Ungeschick der ersten Aufschreiber, aber ebenso unschwer kann schon jetzt dargethan werden, wie einzelne augenscheinlich defecte oder alterirte Stellen ursprünglich gelautet haben müssen. Namentlich muß hinsichtlich der sprachlichen Flexionsformen und des Metrums constatirt werden, daß es ein merklicher Unterschied ist, ob man sich beim Sammeln und Aufschreiben der Lieder den Text bloß in hersagender Form in die Feder dictiren oder auch vorsingen läßt. In dem letzteren Falle kommen die Sprachformen und das Metrum viel voller und genauer heraus, durch den Zwang des Rhythmus, während bei dem einfachen Hersagen sehr gewöhnlich Verkürzungen, resp. Anpassungen an die gegenwärtige alltäglich gebräuchliche Sprachform stattfinden. Hierauf ist die Thatsache zurückzuführen, daß in der gegenwärtigen Gestalt der Lieder das Metrum nicht selten gekürzt oder gestört erscheint. Doch ich halte es für durchaus geboten, den Text zunächst so zu bringen, wie er vorliegt, ohne vorzeitige kritische Correcturen oder Emendationen. Letztere müssen einer späteren kritischen Ausgabe vorbehalten werden. Ebenso kann eine gute und maßgebende Anthologie estnischer Volkslieder mit ästhetischer Tendenz erst nach Abschluß der ganzen Sammlung und ihrer kritischen Bearbeitung erscheinen.

5. Noten, Excurse, Vergleiche mit den nahe verwandten finnischen Runen oder mit Liedern anderer Völker liefere ich hier nicht, wiewohl zum rechten Verständniß der Lieder ein Bedürfniß nach solchen Zugaben mancherseits sicher empfunden werden wird und in zahlreichen Fällen, auf die Sache allein gesehen, ich wohl auch dieses Bedürfniß in genügender Weise hätte befriedigen können. Mir fehlte aber dazu in meinem arbeitsvollen Berufe die Zeit. Meine erste Aufgabe und vornehmste Sorge war, bei dem dringendsten *periculum in mora*, Lieder zu sammeln, damit Texte zu retten und sie dann den Interessenten zugänglich zu machen. Alles Uebrige mußte zunächst in den Hintergrund treten

und kann zu jeder Zeit später nachgeliefert werden, bei reichlicherem Material verständlicher Weise noch gründlicher und sicherer. Nur eine deutsche Uebersetzung ist in den Plan dieser Ausgabe aufgenommen und der ersten Sammlung, den Liedern aus Pölswe, auch beigegeben worden. Die zweite Sammlung, Lieder aus Klein St. Johannis enthaltend, die ebenfalls im Druck bereits erschienen sind, hat aus Zeitmangel leider unübersetzt bleiben müssen. Doch soll die weitere Fortsetzung des Werkes wieder von einer Uebersetzung im Metrum des Originals begleitet werden.

6. Die Melodien oder Recitationsweisen dieser Lieder kann ich dem geneigten Leser weder jetzt noch in Zukunft vorführen. Gehört habe ich diese Melodien häufig und beim Sammeln ließ ich mir Mehreres auch vorsingen, aber niederschreiben konnte ich keine einzige Melodie. Mir fehlt die dazu erforderliche musikalische Qualification ganz. Auch meine Mitsammler haben die Melodien außer Acht gelassen, sei es aus ebendenselben Gründe oder weil sie keine besondere Anregung oder Aufforderung zum Sammeln der Melodien empfangen hatten. Hier ist also noch ein ganz freies Feld, wo musikalische Kräfte gewiß interessante Funde und Aufzeichnungen machen können. Uebrigens hat Herr A. A. Borenius aus Helsingfors vor ungefähr zehn Jahren eine Reise durch das Land der Esten gemacht, um estnische Volksmelodien zu studiren und zu sammeln. Ueber die Ergebnisse dieser Reise ist mir bisher nichts bekannt geworden. Ferner soll auch Herr Dr. Arthur von Dettingen, Professor der Physik an der Dorpater Universität, Studien über estnische Volksmelodien gemacht haben. Auch hier bin ich als voller Laie in der edlen Musik außer Stande, über die Resultate etwas Sicheres zu berichten. Ich glaube aber, auch nach den Vorstudien der genannten Herren ist ein planmäßiges Sammeln estnischer Volksmelodien und Recitationsweisen nicht überflüssig oder werthlos geworden. Also frisch dran, wer Lust und Befähigung zu diesem Geschäft in sich fühlt!

7. Die Orthographie in dieser Liederedition ist selbstverständlich die neue oder finnische, mit einigen Erweiterungen, resp. Modificationen. Unter diesen bezeichnet io einen langen Laut, zwischen i und e, uo einen solchen zwischen u und o, üö einen solchen zwischen ü und ö, ähnlich dem Finnischen, bei

Wiedemann ä, ö, ö. Die dumpfere und hellere Nuancirung des *ä*-Lautes hat leider nicht dargestellt werden können, weil noch unterscheidende Typen in der Officin fehlen. Aus dem nämlichen Grunde ist die schwere Betonung der Sylben oder die dritte Lautstufe unbezeichnet geblieben. Uebrigens fehlt für beide Fälle auch unter den Grammatikern noch eine einheitliche, allgemein angenommene Bezeichnungsweise, die erst von einer erneuerten gründlichen Specialbearbeitung der gesammten estnischen Lautlehre erwartet werden kann. Der Apostroph hinter einem Consonanten bezeichnet die Mouillirung, zwischen zwei Vocalen im Worte die Trennung dieser in zwei Sylben, nach einem Vocal am Schluß eines Wortes den Spiritus lenis, der namentlich dem Werro- und Pleskau-Estnischen eigenthümlich ist und dem Schlußvocal einen geschlossenen Laut giebt. Das Zeichen *z* ist wie ein sanftes *s*, *v* wie *w* zu lesen.

III.

Die vorliegende erste Liedersammlung des Vana Kannel stammt aus dem Kirchspiel Pölwe im Werroschen Kreise Livlands, wo ich im Dorfe Himmast* geboren und als Kind aufgewachsen bin.

Gesammelt und aufgeschrieben sind die Lieder theils von mir selbst, theils von meiner Schwester Eva Hurt, von meinen Vettern Johann Hurt und Joseph Hurt, von meinem Schwager Michel Härms und von dem Landmann Peter Wäiso, welche alle gegenwärtig noch am Leben sind. Meine Schwester ist Bauerwirthin in dem Lepä-Gefinde unseres Geburtsdorfes, mein Vetter Johann Hurt Volkschullehrer in demselben Dorf, mein Vetter Joseph Hurt gegenwärtig Hauslehrer im Kirchspiel Wendau, mein Schwager Michel Härms Bauergrundbesitzer im Dorfe Wanakulä im Alt-Koiküllschen Gebiet des Pölweschen Kirchspiels und Peter Wäiso Bauergrundbesitzer im Gebiete Waimel desselben Kirchspiels.

Meine Lieder habe ich zum Theil als älterer Student und Candidat in den Jahren 1860—1866, zum Theil während meines Lehrertums am Dorpater Gymnasium in den Jahren 1868 bis 1872 aufgenommen. Meine Schwester und mein Schwager haben ihre Aufzeichnungen ebenfalls in dem zuletzt genannten Zeitraum, also ums Jahr 1870, gemacht. Johann und Joseph Hurt sam-

melten in den Jahren 1872—1874, Peter Wäiso aus Waimel schickte mir seine Lieder im Jahre 1877 zu.

Meine ersten Lieder habe ich von meiner Schwester Eva im Dorfe Himmaft aufgeschrieben, die sie wieder ihrerseits im Dorfe gehört und gelernt hatte. Später war meine Hauptquelle ein junges Mädchen Eijsa Koodra aus dem Gebiet Perrist. Die Lieder, welche meine Schwester selbst aufgeschrieben hat und in ihrer Handschrift erhalten sind, stammen von mehreren Weibern aus Himmaft und von einer renommirten Sängerin „Prifeli Eijs“ aus der Pölweschen Pastoratsgemeinde. Die Pastoratsgemeinde stand in meiner Jugend in dem Rufe, die besten Sangerinnen zu haben und den alten Runengesang am fröhlichsten zu cultiviren. Der damalige Pastor zu Pölwe, Johann Georg Schwarz (senior), hinderte in keiner Weise diesen Gesang, im Gegentheil, er freute sich, wenn seine Leute bei der Arbeit fröhlich waren und munter sangen. Das haben ihm freilich die Herrnhuter damals sehr übel genommen. Leider ist die reiche Liederquelle der Pastoratsgemeinde nicht genügend ausgebeutet, noch weniger erschöpft worden. Ich selbst, als Pastor in spe, durfte aus verschiedenen Gründen und Rücksichten dort gar nicht als Sammler auftreten. Gegenwärtig sind die alten Sangerinnen ausgestorben und die junge Generation singt keine Runen mehr. Mein Schwager hat seine Beiträge im Dorf Wanakülä durch einen Anverwandten aus dem Munde einer alten, aus dem Kirchspiel Kappin stammenden Frau aufschreiben lassen. Meine beiden Vettern Johann und Joseph Hurt haben gemeinschaftlich Liederexcursionen gemacht. Letzterer schreibt mir hierüber Folgendes: „Ich habe im Pölweschen Lieder geschrieben in den Jahren 1872, 1873 und 1874, anfangs allein oder in Begleitung meines Bruders Peter, später gemeinschaftlich mit Johann. Die allerersten sind in den Osterferien 1872 von einer alten Costreiberswittve aus dem Dorfe Mamast, Namens Helo Loks, vulgo „Taanieli Helo“ genannt, aufgeschrieben. Ihr Gedächtniß war schon schwach geworden, dafür war sie aber sehr bereit, ihr Möglichstes zu thun. Sie hatte eine etwa 30—35 Jahre alte Tochter Ann, die an einen Deputatisten des Pölweschen Pastors verheirathet war. Der Deputatist hieß „Kügra Jaan,“ sein Weib daher „Kügra Ann.“ Diese, die noch ein frisches Gedächtniß hatte, wurde von ihrer Mutter nach Mamast bestellt, wo ich von

ihr mehrere Lieder aufschrieb. Im Jahre darauf besuchten wir sie auch in ihrer eigenen Hütte in Pölwe, wo sie bereitwillig ihre Lieder uns vordictirte. Sie war eine der besten Pölvveschen Sängerrinnen. In der Pastoratsgemeinde wurden uns damals mehrere alte Weiber als Sängerrinnen namhaft gemacht, aber sie ließen sich auf keine Weise zum Vorsingen bewegen Wir haben aus der Pastoratsgemeinde auch von einem Manne M ä r t K a h a , vulgo „„Kahu Märt““ oder „„Muda Märt,““ einige Lieder bekommen. Im Jahre darauf waren wir, Johann und ich, in Wanakülä, wo wir von mehreren alten Weibern Lieder bekamen. Leider kann ich ihre Namen nicht angeben, da wir es damals unterließen, uns darnach zu erkundigen. Auch waren die Leute hier so ängstlich und mißtrauisch, daß sie auf unsere Frage ihre Namen nicht nannten.“ Zur Ergänzung dieser Mittheilungen meines Veters Joseph Hurt, der zur Zeit seiner Pölvveschen Liederexcursionen Gymnasiast in Dorpat war, füge ich hinzu, daß sein Compagnon Johann Hurt noch von dem Weibe des obengenannten Märt Kaha, namens K a d r i K a h a , vulgo „Mudamärdi Kadri,“ im Pastoratsgebiet ein ganzes Heftchen Lieder aufgeschrieben hat, welches von mir in der Urhandschrift der gemeinsamen Collection beider Sammler einverleibt worden ist. Die Lieder des Peter Wäiso sind von S o h w i W ä i s o , der Mutter dieses Peter, recitirt worden, im Rifandi-Gefinde des Gebietes Waimel.

Die Urhandschriften der Pölvveschen Lieder sind in meinem Besitz und mein Eigenthum. Ich habe sie in drei Bändchen binden lassen und unter folgende Titel gebracht:

1. Vanad Eesti rahvalaulud Pölva kihelkonnast Vöru-
maalt, korjanud Joozep Hurt, Johan Hurt ja Eeva Hurt aasta
1865 ja 1875 vahe pääl. 156 laulu. D. h. Alte estnische
Volkslieder aus dem Kirchspiel Pölwe im Werroschen Kreise,
gesammelt von Joseph Hurt, Johann Hurt und Eva Hurt
zwischen den Jahren 1865 und 1875. 156 Lieder. — Das
Bändchen ist aus neun Heften zusammengesetzt, in octavo, zum
Theil mit der Bleifeder, zum Theil mit Tinte geschrieben. Die
ersten Hefte (1—5 a) sind von Joseph Hurt, die mittleren (5 b
bis 7) von Johann Hurt und die letzten (8 u. 9) von meiner
Schwester Eva Hurt geschrieben. Die Orthographie ist theils
die alte, theils die neue, beide incorrect.

2. Vanad Eesti rahvalaulud Põlva kihelkonnast Võrumaalt, korjanud Jakob Hurt aasta 1860 ja 1872 vahe pääl. 68 laulu. D. h. Alte estnische Volkslieder aus dem Kirchspiel Põlwe im Werroschen Kreise, gesammelt von Jacob Hurt zwischen den Jahren 1860—1872. 68 Lieder. Diese Sammlung ist von mir selbst aufgezeichnet und von meinem Freunde A. Trumm später ins Reine geschrieben worden, in quarto.

3. Vanad Eesti rahvalaulud Põlva kihelkonnast Võrumaalt, üles kirjutanud Peeter Wäiso aastal 1877. 24 laulu. D. h. Alte estnische Volkslieder aus dem Kirchspiel Põlwe im Werroschen Kreise, aufgeschrieben von Peter Wäiso im Jahre 1877. 24 Lieder. In quarto.

Alle drei Bändchen sind mit dem gemeinsamen Generaltitel Põlva laulud (Põlwesche Lieder) zu einer Einheit zusammengefaßt und in dieser Einheit dann, nach der obigen Reihenfolge mit Nr. I, II, III unterschieden.

Die Lieder meines Schwagers Michel Härms sind theils auf Quartblätter, theils auf Folioseiten geschrieben und ließen sich nicht gut in ein Heft binden. Ich habe sie in eine gute Mappe gethan und mit der Aufschrift versehen: Eesti rahvalaulud Põlva kihelkonnast, üles kirjutanud Mihkel Härms. 10 laulu. Weiter unten wird diese Sammlung mit dem Buchstaben m bezeichnet. Die Orthographie der Handschrift ist die alte und incorrect.

In den Handschriften sind die Lieder ohne jede systematische Ordnung an einander gereiht, gerade wie sie gesungen oder den Sammlern vordictirt wurden. Im Druck habe ich alle Lieder vereinigt und nach ihrem Inhalte in eine gewisse Ordnung gebracht, die der Leser leicht erkennt und in dem Inhaltsverzeichnis am Schluß des vorliegenden Bandes rasch überblickt. Im Ganzen habe ich zwölf Gruppen gemacht und diesen noch einen Nachtrag an Varianten folgen lassen. Aus dem Inhaltsverzeichnis kann der geneigte Leser zugleich ersehen, wer von den oben genannten Sammlern ein Lied oder seine Varianten aufgenommen oder niedergeschrieben. Wenn wir alle Varianten dieser Sammlung als selbständige Lieder hinstellen, so ergibt sich folgender Bestand des ersten Bandes der alten Harfe:

Jacob Hurt hat gesammelt	47 Lieder oder	760 Zeilen,
Eva Hurt	15 " "	365 "
Johann Hurt	38 " "	1060 "
Joseph Hurt	62 " "	2206 "
Michel Härms	14 " "	504 "
Peter Wäiso	29 " "	916 "

Zusammen 205 Lieder oder 5811 Zeilen.

Die Sprache vorliegender Lieder ist der locale, echt werroestnische Dialect, der sich durch die stark ausgeprägte Vocalharmonie, durch die genaue Unterscheidung des o und u im Auslaut, durch den Gebrauch der dunklen Diphthonge äü und öü und des kräftigen Spiritus lenis als eines selbständigen Lautes, durch consequente Mutation der Wortstämme, durch die fast ausschließliche Anwendung des vocalischen Plurals und der vocalischen Imperfectbildung, dann durch starke Abschleifung und Verkürzung der Formen und endlich durch sein Schibbolet — h als Endung des Jnessivcasus auszeichnet und von den übrigen Dialecten unterscheidet. Da Herr Academiker Wiedemann den werroestnischen Dialect schon beschrieben hat *) und ich hier nicht eine grammatische Abhandlung, resp. Ergänzungen zu der Wiedemannschen Darstellung, bringen kann, so beschränke ich mich nur auf kurze Bemerkungen, die das eben Gesagte ergänzen und die Form dieser Lieder illustriren. Eine Bemerkung betrifft den Jnessiv, der formaliter das Schibbolet der estnischen Dialecte ist, wie eben angedeutet worden. Was dialectisch nordestnisch oder nach der alten Bezeichnung revalestnisch ist, das geht im Jnessiv auf — s aus, das Dörptestnische und Südfellinsche setzt dafür — n, das Werroestnische und Setulestische — h. So verfährt die Umgangssprache consequent und darnach kann man jedesmal sicher die Dialecte im alltäglichen Leben unterscheiden. Alle diese drei Casusausgänge (s, n, h) sind, wie der Kenner der historischen Sprachentwicklung weiß, aus der ursprünglichen Endung — sna hervorgegangen, welche noch im Lappischen lebendig ist und einst auch im Estnischen existirt haben muß, und zwar mit der Nebenform — hna. Der Wechsel von s und h ist in der Sprachgeschichte eine sehr bekannte

*) Versuch über den werroestnischen Dialect. Von F. J. Wiedemann. St. Petersburg, 1864.

Erscheinung, man vergleiche nur die arischen sex, sechs, ἕξ, — septem, sieben, ἑπτά, — sal, Salz, ἄλς u. s. w., und steht auch für das Ugrisch-Finnische völlig fest. In den werroestnischen, also auch in den vorliegenden pölnwischen Liedern, hat sich die alte Inessivendung —hna vollkommen erhalten und kommt ganz gewöhnlich vor, neben —h, —hu und auch —nna, wo das h dem folgenden n assimilirt ist, wie in den dörptenischen und südfellinischen Liedern. Meine zweite Bemerkung bezieht sich auf die Lautung des e, welches im Werroestnischen der Vocalharmonie unterworfen ist. Nach weichen Vocalen in der Stammsylbe lautet es weich, hell, ist ein reines e, nach harten Vocalen aber wird es hart, dumpf, fast wie die helle Nuancirung des ö ausgesprochen. Das harte e auch mit dem Zeichen ö wiederzugeben, wie Einige gethan haben, halte ich nicht für empfehlenswerth, weil das ö auch dumpf, tief lauten kann, wie das russische ы, das harte e aber nie diese Lautfärbung annimmt. Ich möchte für das harte e das Zeichen ö empfehlen, welches aus den graphischen Elementen des e und ö zusammengesetzt ist und damit auch die Stellung des Lautes zwischen e und ö anschaulich darstellt, doch mußte in dem gegenwärtigen Druck von diesem Zeichen abgesehen werden, weil der Typus noch fehlt. Meine dritte Bemerkung endlich gilt der vocalischen Mutation, die darin besteht, daß die langen Vocale und Diphthonge sehr häufig in der leichten Betonung anders als in der schweren lauten. Diese Mutation ist hier nicht consequent wiedergegeben worden, theils, weil auch hier neue, noch nicht vorhandene Typen erforderlich gewesen wären, theils, weil in mehreren Fällen der Volksmund selbst, auch bei der Wiederrecitation, Verschiedenheiten oder Ungleichheiten zeigt, bald z. B. laadast, laalust, pääväs, köödze', bald auch laudast, laulust, päiväs, köödze' sagt. Ich habe in diesen und ähnlichen Fällen die nachweislich ältere Lautung fixirt.

Was in sprachlicher Hinsicht sonst noch erörtert werden könnte oder sollte, muß hier unterlassen und an einen anderen Ort verwiesen werden.

Welche S ä n g e r i n n e n die einzelnen Lieder vorgesungen, kann leider nicht vollständig angegeben werden, da die Bemerkungen darüber lückenhaft geblieben sind, namentlich fehlt bei den von Joseph Hurt gesammelten Liedern diese Specificirung

ganz. Doch kann ich noch Folgendes als völlig sicher constatiren:

1. Von meiner Schwester Eva Hurt sind recitirt worden: 10 A, 39, 40, 45, 46, 55 A, 69 A, 74, 75, 76, 81, 86, 87 B, 125, Anhang Nr. 54 F.

2. Die Liisa Koodra recitirte mir: 2, 3, 8, 19, 22, 31, 38, 41, 43, 44, 53 A, 57 A, 58, 60, 61 A, C, 62 B, 65, 71, 72, 73, 77, 89, 90, 93.

3. Von der Kadri Kaha stammen: 88, 92, 95, 115 A, 124, 127, 130, 131, 138 A, 143, 145, Anhang: 14 B, 21 B, 54 H, J, 60 B, 80 B.

4. Die Sohwi Wäiso hat gesungen: 113, 114 A, B, 115 B, 116, 117, 118, 118, 119, 121, 122, 123, 126 D, 132, 135, 136, 137, 140, 141, 146, 147, 149, Anhang: 7 B, 14 C, 30 B, 31 B, 49 B, 54 G, 61 F, 83 C, 102 B.

Im Uebrigen müssen wir über die Viederquellen mit den allgemeinen Angaben oben (pag. XXI f.) zufrieden sein.

Aus allen Sammlungen sind etliche Lieder nicht in den Druck aufgenommen, theils wegen ihrer mangelhaften Gestalt, theils weil sie sich durch ihren Inhalt zur Veröffentlichung nicht eigneten, wengleich sie sonst vollständig und charakteristisch waren. Im Ganzen ist aber die Anzahl dieser Lieder nicht groß.

Den Forschern, welche den gedruckten Text mit den Urhandschriften vergleichen möchten, stelle ich, zur bequemeren Orientirung, eine comparative Tabelle zusammen, nach welcher die Lieder leicht in den Handschriften aufgefunden werden können. In der ersten Columne stehen die Nummern des Druckes, in der zweiten die der Handschriften, wobei die römische Ziffer das Liederbändchen, die arabische die Nummer des Liedes in dem betreffenden Bändchen angiebt, der Buchstabe m aber die Liedermappe bezeichnet. (Vgl. oben pag. XXII f. das über die Manuscripte Gesagte).

Druck.	Handschrift.	Druck.	Handschrift.	Druck.	Handschrift.
1.		4	m. 6 ^b	8	II. 11
1	m. 6 ^a	5	m. 6 ^c	9	I. 60
2	II. 31 ^a	6	I. 65.	10 A	II. 47 ^c
3	II. 31 ^b	7	I. 19. 47.	10 B	I. 45

Druck.	Handschrift.	Druck.	Handschrift.	Druck.	Handschrift.
11	I. 57.	V.		68 B	I. 39.
12	II. 58.	47	I. 31.	68 C	I. 92.
13	I. 27.	48	I. 104.	69 A	II. 51.
14	II. 59.	49	I. 74.	69 B	I. 56.
		50	I. 75.	70	I. 70.
II.		51	I. 93.	71	II. 35.
15	I. 35.	52	I. 6.		
16	I. 110.	53 A	II. 18.	VIII.	
17	I. 20. 66.	53 B	m. 1 ^c .	72	II. 29.
18	I. 2.	53 C	II. 60.	73	II. 30.
19	II. 37.	54 A	I. 24.	74	II. 45 ^a .
20	I. 88.	54 B	I. 86.	75	II. 47 ^a .
21	I. 62.	54 C	II. 61.	76	II. 47 ^b .
22	II. 19.	54 D	m. 1 ^b .	77	II. 13.
23	I. 51.	54 E	I. 14.	78	I. 12.
24	I. 32.	55 A	II. 48.	79	m. 5.
25	I. 68.	55 B	I. 91.	80	I. 13. 23.
26	I. 63.	55 C	m. 1 ^e .	81	II. 47 ^d .
27	I. 79.	55 D	I. 29.	82	I. 41.
28	I. 55.	56	I. 95.	83	II. 64.
29 A	I. 44.			84 A	I. 21.
29 B	I. 115.	VI.		84 B	I. 102.
		57 A	II. 2.	85	I. 101.
III.		57 B	I. 106.	86	II. 44.
30	I. 84.	58	II. 3.	87 A	I. 10.
31	II. 5.	59	I. 111.	87 B	II. 46.
32	m. 7.	60	II. 10.	87 C	I. 103.
33	I. 8.	61 A	II. 9.		
34	I. 16.	61 B	II. 62.	IX.	
		61 C	II. 26.	88	I. 127.
IV.		61 D	I. 107.	89	II. 20.
35	I. 87.	61 E	m. 9 ^c .	90	II. 41.
36	I. 90 ^a .	62 A	I. 25.	91 A	I. 97.
37	I. 90 ^b .	62 B	II. 34.	91 B	I. 98.
38	II. 17.			92	I. 125.
39	II. 52.	VII.		93	II. 39.
40	II. 56.	63 A	II. 63.	94	I. 36.
41	II. 32.	63 B	I. 40 ^a .	95	I. 126.
42	I. 58.	64	I. 40 ^b .	96	I. 94.
43	II. 16 ^a .	65	II. 25.	97	I. 105.
44	II. 16 ^b .	66	I. 69.	98 A	I. 61.
45	II. 53 ^a .	67	I. 77.	98 B	I. 99.
46	II. 53 ^b .	68 A	m. 4.	99	I. 100.

Druck.	Handschrift.	Druck.	Handschrift.	Druck.	Handschrift.
X.		123	III. 13.	148	I. 43.
100	m. 3.	124	I. 83. 129.	149	III. 23.
101	m. 10.	125	II. 54.	150	I. 136.
102	I. 42.	126 A	I. 141.		
103	m. 8.	126 B	I. 59.	Anhang:	
		126 C	I. 4.	3 B	I. 143.
XI.		126 D	III. 8.	7 B	III. 1 ^d . 12.
104	I. 82.	127	I. 119.	14 B	I. 117.
105	I. 9.	128	I. 7.	14 C	III. 1 ^c .
106	I. 113.	129 A	I. 156.	21 B	I. 120.
107	I. 48.	129 B	I. 145.	26 B	I. 142.
108	I. 17.	130	I. 122.	30 B	III. 2 ^a .
109	I. 114.	131	I. 123.	31 B	III. 6.
110	I. 1.	132	III. 7.	49 B	III. 10.
111	I. 38.	133	I. 109.	54 F	II. 55.
112	I. 54. m. 2.	134	I. 72.	54 G	III. 3 ^b . 3 ^d .
		135	III. 9.	54 H	I. 131.
XII.		136	III. 4.	54 I	I. 130.
113	III. 12 ^a .	137	III. 16.	59 B	I. 138.
114 A	III. 1 ^a .	138 A	I. 132.	60 B	I. 118.
114 B	III. 1 ^b .	138 B	I. 144.	61 F	III. 2 ^b .
115 A	I. 116.	139	I. 147.	61 G	m. 9 ^b .
115 B	III. 1 ^c .	140	III. 19.	69 C	I. 112.
116	III. 3 ^a .	141	III. 2 ^c .	80 B	I. 133.
117	III. 1 ^{aa} .	142	I. 146.	83 B	I. 148.
118	III. 3 ^c .	143	I. 121.	83 C	III. 21.
119	III. 17.	144	I. 152.	84 C	I. 149.
120	I. 153.	145	I. 128.	84 D	I. 137.
121	III. 5.	146	III. 11.	102 B	III. 22.
122	III. 12 ^b .	147	III. 24.	112 B	I. 89.

Die Lieder dieser ersten Sammlung der „alten Harfe“ sind in drei verschiedenen Zeitabschnitten gedruckt. Die erste Lieferung (pag. 1—96) erschien schon im Jahre 1875, die zweite (pag. 97—192) im Jahre darauf, die dritte oder letzte wurde 1886 gedruckt und liegt nun dem geneigten Leser vor. Durch den verhältnißmäßig langen Zeitraum, der zwischen dem Anfang und Ende des Druckes liegt, sind in die Rechtschreibung einige Ungleichheiten gekommen, die aber von keiner Bedeutung sind, ebenso wenig wie etliche geringfügige Druckfehler. Der Leser wird sie jedes Mal selbst sofort zurechtstellen können.

Zum Schluß bitte ich alle Freunde der estnischen Volks-
poesie, insbesondere aber alle jüngeren Landsleute, die ein Herz
und Verständniß für heimathliche Forschungen haben, noch eifrig
alte Runen zu sammeln und mich mit Viederbeiträgen zu
unterstützen. Desto heller und voller werden die Klänge der
Vorzzeit erschallen und uns eine lebendige, unvergängliche Kunde
bringen aus dem Geistesleben der Väter, über ihr Dichten und
Trachten in Leid und Freud. Möchte ich namentlich bei der
studirenden Jugend meiner Heimath Verständniß und Gehör
finden und keine Fehlbitte gethan haben.

St. Petersburg,
den 18. December 1886.

Dr. J. Surt.

Anhang.

Varianten.

			Seite.
Variante zu Nr.	3:	Volklied ist kein Kinderfang. B. (Eva H.)	261
	7:	Sollten Worte mir noch fehlen. B. (PW.)	261
Varianten " "	14:	Die Macht des Gefanges. (B = Joh. H., C = PW.)	263
Variante " "	21:	Nicht ein Stumpfer soll mich freien. B. (Joh. H.)	265
" " "	26:	Der Jungfrau Antwort. B. (Eva H.)	265
" " "	30:	Der Jüngling und die Jungfrau. B. (PW.)	267
" " "	31:	Aus dem Gau ein armes Kind nimm. B. (PW.)	269
" " "	49:	Der Besuch. B. (PW.)	271
Varianten " "	54:	Ehemals und jetzt. (F = Jac. H., G = PW., H. J = Joh. H.)	275
Variante " "	59:	Böser hol' die böse Sitte. B. (Eva H.)	281
" " "	60:	Weinet nicht nach einem Schönen. B. (Joh. H.)	283
Varianten " "	61:	Die Unterweisung der Mutter. (F. = PW., G = M. Hrms)	283
Variante " "	69:	Wittwenlied. (C = Joh. H.)	285
" " "	80:	Beim Tanzen. B. (Joh. H.)	287
Varianten " "	83:	O du guter Herr mein. (B = Eva H., C = PW.)	287
" " "	84:	Ich, ich kenn das Sklavenleben. (C. D = Eva H.)	291
Variante " "	102:	Des Bruders Kriegsgeschichte. B. (PW.)	293
" " "	112:	Die Tochter der Luft. B. (Joh. H.)	297

№ 91.

Vana kannel.

Alte Garfe.

1091

Vanad
eesti rahva laulud.

~~~~~  
**Ezimene kogu.**

~~~~~  
Laulud Põlva kihelkonnast Võrumaalt.

~~~~~
I.

Nr. 1. Ega leel'ost leibä saa.

Ega leel'ost leibä saa,
Ega laulu lauda kata,
Või olla une virota,
Rammu mant raputa.

Nr. 2. Kos sa ollit, leel'okene?

Leel'okene, laulukene,
Kos sa ollit, kui ma ots'e?
Ollit suohna soka al,
Laaneh laja lehe al.

5. Sääl sa seiet sitikida,
Madalida maazikida.

Nr. 3. Ei ole leel'o laste laulus.

Ei ole leel'o laste laulus,
Laste laulus, naiste naarus.
Leel'o iks suuri säksa laulu,
Noorde herri hingüs-laulu,

5. Junkuride joogi laulu.

Alte
estnische Volkslieder.

Erste Sammlung.

Lieder aus dem Kirchspiel Pölwe im Merroschen Kreise.

I.

Nr. 1. Brod erhält man nicht vom Liede.

Brod erhält man nicht vom Liede,
Auch den Tisch deckt nicht der Sang,
Mag nur sein, den Schlaf zu rütteln
Und die Müdigkeit zu scheuchen.

Nr. 2. Wo warst du, mein liebes Liedlein?

Liebes Liedlein, liebes Sänglein,
Wo warst du, als ich dich suchte?
Warst im Moore unter dem Moose,
Unter breiten Blättern im Walde.

5. Dorten speisest du Bocksbeeren,
Niedrige Erdbeerelein.

Nr. 3. Volkslied ist kein Kinderfang.

Volkslied ist kein Kinderfang,
Kinderfang nicht, Weiberspott nicht.
Volkslied ist ein deutscher Prachtfang,
Schlummerfang für junge Herren

5. Und ein Trinkgesang für Junker.

Nr. 4. Sie om leel'o liinast tuodu.

- Sie om leel'o liinast tuodu,
Laulu saadu Saaremaalt.
Toomah olli tuhat hobest,
Saamah sada ratsukeist.
5. Kõik na koolnu Kuiva pääle,
Vázünü kõik Väinä pääle,
Leel'ot liinast tuvvehna,
Laulu saieh Saaremaalt.
Kui sai leel'o selle maale,
10. Selle tsõõrile morole,
Kullatsille koppelille,
Sis sai suuri säksa laulu,
Imändide ilo laulu,
Preilide priski laulu,
15. Mamsell'e makus laulu.

Nr. 5. Kost ma no latsi laulu sai?

- Kost ma no latsi laulu sai,
Ullikene sõna op'e?
Virodi vele Riia liina,
Tõize saadi Saaremaale.
5. Veli tõi Riiaast suure sõle,
Pärnäst pikä helme kõrra.
Sis ma no sõlest sõna wõti,
Helme kõrrast kõneli.
Säält ma no latsi laulu sai,
10. Ullikene sõna op'e.

Nr. 6. Mille mull pal'l'o sõnno suuh?

- Mille mull pal'l'o sõnno suuh,
Mille lajalt laulu viizi?
Kui ma olli väikokene,
Kui ma kasvi kanazeh,
5. Olli üte üö wannu',
Pääle kate päivä vannu',
Imä vei hällü palole,
Vei kiiga kezä pääle,
Panni pardzi hällütämä,
10. Suvi-linnu liigutama.
Sääl iks partsi pal'l'o lauli,
Suwi-lind liiaste kõneli,
Mina latsi mõttelema,
Mõttelema, võttelema,
15. Kõik ma raie raamatuhe,
Kõik ma panni paperihe,
Kõige ma kirjä kirodi.

Nr. 4. Aus der Stadt stammt dieses Lied.

Aus der Stadt stammt dieses Lied,
Dieser Sang kommt her von Desel.
Tausend Pferde waren Holer,
Hundert Rosse die Empfänger.

5. An der Aa sie alle starben
Und ermüdeten am Sunde,
Aus der Stadt dies Lied herholend,
Diesen Sang aus Desel bringend.
Als das Lied nun hergelangte,
10. Her auf diesen runden Hofplatz,
Auf die goldnen Angergründe,
Ward aus ihm ein deutscher Prachtsang,
Sang der Freude für die Frauen,
Frischer Sang den Edelräulein,
Und ein süßer Sang den Jungfern.

Nr. 5. Wo bekam ich Kind den Sang her?

Wo bekam ich Kind den Sang her,
Lernt' die Worte ich Unmünd'ge?
Ich entbot den Bruder nach Riga,
Sandt' den anderen nach Desel.

5. Eine Spang' bracht' man aus Riga
Und Korallen mir aus Pernau.
Von der Spang' nahm ich dann Worte,
Redete von den Korallen.
Dort bekam ich Kind den Sang her,
Lernt' die Worte ich Unmünd'ge.

Nr. 6. Warum hab' ich viele Worte?

Warum hab' ich viele Worte,
Warum weit die Sangesweise?
Als ich war ein kleines Kindlein,
Als ich wuchs im Kuchleinalter,

5. War nur eine Nacht noch alt,
Außerdem zwei Tage alt,
Brachte die Mutter die Wiege zur Heide,
Brachte die Wippe auf das Brachfeld,
Ließ die Ente mich da wiegen
10. Und den Sommervogel schaukeln.
Dort nun viel die Ente sang,
Sprach unmäßig der Sommervogel.
Da begann ich Kind zu denken,
Da zu denken, da zu nehmen,
15. Alles grub ich in ein Buch,
Brachte Alles zu Papiere,
Alles schrieb ich in die Schrift.

- Kui ma saie neiosa,
 Kui ma kasvi kabosa,
 20. Vällä sis raie raamatust,
 Vällä panni paperist,
 Vällä kirjost kirodi.

Nr. 7. Kui mull sõnno puudunes.

- Kui mull sõnno puudunes
 Hääli ärä lõppenes,
 Sis ma pane palve'ille,
 Heidä hellile sõnole :
 5. Velekene, noorekene,
 Kas sull liiga hobesta,
 Vallalista varzakeist?
 Vii mu röö' Riia liina,
 Vii mu kezvä' Kiräpäähä,
 10. Vii mu kaara' Kambijahe,
 Tateriku' Tallinahe.
 Tuo mulle suuri sõlgi,
 Laze laud-sõrmusit,
 Sis ma sõlest sõna võta,
 15. Laula laud-sõrmusist.

Nr. 8. Etsa laulke, laiza' neio'!

- Etsa laulke, laiza' neio',
 Etsa virve' veeritäge!
 Ummeht teil igä kulunes,
 Veri nuori veerines.
 5. Kui ei laula, mina laida,
 Laida tie' laizale mehele,
 Kitä kõige halvemballe,
 Kell olli viizo' viizi süldä,
 Kabla' peräh kateza süldä,
 10. Kell saa päiväs jalgo pästä,
 Ajastajas arotella.

Nr. 9. Etsa neio' ilotelge!

- Etsa neio' ilotelge,
 Naize' noore' naljatelge!
 Nüüd om illos elokene,
 Kaunis kazvo põlvekene.
 5. Ega ilo iehna lää,
 Ega röömu perrä rühi,
 Ieh läävä' iku päivä',
 Takah laste laulu päivä'.

- Als ich wurde eine Jungfrau,
 Wuchs heran zum schmucken Weibe,
 20. Grub's hervor ich aus dem Buche,
 Trug es vor aus dem Papiere,
 Schrieb's heraus ich aus der Schrift.

Nr. 7. Sollten Worte mir noch fehlen.

- Sollten Worte mir noch fehlen,
 Sollte mir die Stimm' vergehen,
 Dann leg' ich mich auf das Bitten,
 Werfe mich auf zarte Worte:
5. Brüderlein, jung und fein,
 Hast ein überzähl'ges Pferd du,
 Ein ganz kleines led'ges Füllen?
 Bring nach Riga meinen Roggen,
 Bring nach Kirumpä die Gerste,
10. Bring nach Kambi meinen Hafer
 Und nach Reval den Buchweizen.
 Hol mir eine große Spange,
 Schaffe her mir flache Ringe,
 Von der Spang' nehm' ich dann Worte,
15. Singe von den flachen Ringen.

Nr. 8. Ei so singet, faule Jungfrau!

- Ei so singet, faule Jungfrau,
 Lasset schallen, junge Zweige!
 Ruht sich ab doch euer Alter,
 Kollt dahin das junge Blut.
5. Singt ihr nicht, ich tadle euch,
 Tadle euch zu Weibern den Faulen,
 Lobe euch dem Allerschlechtesten,
 Dessen Schuhe lang fünf Faden,
 Schnüre dran schier acht der Faden,
10. Der sich einen Tag entschuhet,
 Löst die Schnür' ein ganzes Jahr.

Nr. 9. Ei so jubiliret, Jungfrau!

- Ei so jubiliret, Jungfrau,
 Junge Weiber, scherzet doch!
 Jetzt giebt's noch ein frohes Leben,
 Dieses schöne Wachsthumsalter.
5. Nicht voran geht euch der Jubel,
 Nicht die Freude eilt euch nach,
 Geh'n voran des Weinens Tage,
 Folgen Kinderliedertage.

Nr. 10. Laulu eestvõtja.

A.

- Siin om hulka neidozit,
 Mõni hulka mõrzijit,
 Ei saa hulgast laulijat,
 Sõna kolme kostijat.
5. Kui mina ezi iest ei võta,
 Iest ei võta, pääst ei päästä,
 Sis jääs laulu laulemata,
 Sõna kolme kostemata.
 Iest ma võti ezä hulgal,
10. Pääst ma päästi päivilizil,
 Hulgast lauli ullikene,
 Seäst sõrme suurukene.
 Inämb vaiva laulijal,
 Kui ka rihe pessijäl,
15. Rihe pesi ni unehti,
 Laulu lauli, tõist murehti.

B.

- Siin om hulka neidozit,
 Mõni hulka mõrzijit,
 Ei saa hulgast laulijat,
 Sõna kolme kostijat.
5. Etsa laulke, laiza' neio',
 Veeritäge, laiza' virve!
 Ummehte igä kulunes,
 Veri nuori veerines,
 Küll tie' veri veerines,
10. Küll tie' puna puzerdus,
 Ilma tie' sõna lauzemata,
 Kolme sõna kostemata.
 Ole-e hulgast laulijat,
 Sõna kolme kostijat,
15. Kui ma ezi iest ei võta,
 Iest ei võta, pääst ei päästä.
 Ülke iestä, kell om inämb,
 Panke pääle, kell om pal'l'o,
 Kell sõna' kotoh kazunu,
20. Ezä pikä pingi pääl,
 Vele laja lavva pääl.
 Ezä kizi pikä pingi,
 Veli lahi laja lavva,
 Sälä sirge sirotella,
25. Küle pikä küünütellä.

Nr. 10. Die Vorsängerin.

A.

- Hier giebt's eine Menge Jungfrau,
 Eine große Menge Bräute,
 Nicht vermag die Meng' zu singen,
 Nicht drei Worte zu erwidern.
5. Wenn ich selbst nicht singe vor,
 Nicht vorsinge, nicht anstimme,
 Ungefungen bleibt der Sang dann,
 Unerwidert die drei Worte.
 Vor sang ich im Vaterhause,
10. Stimmte an im Tagelohne,
 Aus der Meng' sang ich als Kindlein,
 Aus der Mitt' als Fingerlange.
 Wohl mehr Mühe hat der Säng'er,
 Als sogar der Riegenderescher,
15. Drosch ich die Riege, vergaß ich's sofort,
 Sang ich das Lied, um ein anderes sorgt' ich.

B.

- Hier giebt's eine Menge Jungfrau,
 Eine große Menge Bräute,
 Nicht vermag die Meng' zu singen,
 Nicht drei Worte zu erwidern.
5. Ei so singet, faule Jungfrau,
 Lasset schallen, faule Zweige!
 Nutzt sich ab doch euer Alter,
 Rollt dahin das junge Blut,
 Euer Blut rollt schon dahin,
10. Eure Röth' wird ausgerungen,
 Ohne daß ihr Worte redet,
 Drei der Worte ihr erwidert.
 Nicht vermag die Meng' zu singen,
 Nicht drei Worte zu erwidern,
15. Wenn ich selbst nicht singe vor,
 Nicht vorsinge, nicht anstimme.
 Saget vor, wer etwa mehr hat,
 Setzet zu, wer etwa viel hat,
 Wem die Wort' zu Haus' gewachsen,
20. Auf der langen Bank des Vaters,
 Auf dem breiten Brett des Bruders.
 Vater spliß die lange Bank,
 Bruder spaltet' das breite Brett,
 Auszustrecken den schlanken Rücken,
25. Hinzulegen die lange Seite.

- Mull sõna' teol kazunu,
 Teo pikä pingi pääl,
 Teo laja lavva pääl.
 Kiltre kizi pikä pingi,
 30. Kubijas lahi laja lavva,
 Küle pikä künütellä,
 Sälä sirge sirotella.
 Selle mu sõna' sõklitse',
 Mino kõnne' kõhnakeze'.
 35. Neiokeze', noorekeze'!
 Teil kisk' ezä pikä pingi,
 Teil lahk' veli laja lavva,
 Tie' kõnne' kõlvulize',
 Suuh teil sõna' sorre',
 40. Käeh teil kae' käpe',
 Teie kõnnik kõrraline,
 Jala astuk arvoline.
 Ole-e joonu oho ollut,
 Ole-e söönü leina leibä,
 45. Mull om juodu oho ollu',
 Mull om süödü leina leibä.
 Sünnü-ü mu südä ilole,
 Lahku-u mieli laulema,
 Südä tied mul süüdü pal'lo,
 50. Meelekene mitu vika.
 Oles mull ilo ehte'ihna,
 Oles rõõmu rõive'ihna,
 Laulazi ma mitu luku,
 Mitu viit ma veeritäzi,
 55. Kargazi kate võrra.
 Mull om tuima soola tuoja,
 Mull om leina leivä saaja,
 Tuba mul tettü turbe'ist,
 Rigudist ja rägudist,
 60. Kibovitsa kibenist,
 Nulga' tokiga toedu,
 Rästä' kõik rädzäänü.
 Mitu tuulta taiva al,
 Mitu marru maa pääl,
 65. Tuuli tule Jumalast,
 Maru astus Maarijast.
 Tule tuuli, viize toki,
 Tule maru, toukas toe,
 Kuis sünnüs mu südä ilole,
 70. Lahkus mieli laulema?
 Iki ma eelä, iki täambä,
 Iki ma üle-eelädze.

- Meine Wort' beim Frohn gewachsen,
 Auf der langen Bank des Frohnes,
 Auf dem breiten Brett des Frohnes.
 Schilfer spliß die lange Bank,
 30. Kubjas spaltet' das breite Brett,
 Hinzulegen die lange Seite,
 Auszustrecken den schlanken Rücken.
 Drum sind meine Worte spreuig,
 Meine Reden gar zu schwach.
35. Mägdelein, jung und fein!
 Eure Langbank spliß der Vater,
 Euer Breitbrett spaltet' der Bruder,
 Eure Reden, die sind tauglich,
 Klare Worte euch im Munde,
40. Im Besitz euch flinke Hände,
 Euer Gang ist ordentlich,
 Euer Tritt ist angemessen.
 Habt nicht Trübsalsbier getrunken,
 Habt nicht Trauerbrot gegessen,
45. Ich hab' Trübsalsbier getrunken,
 Ich hab' Trauerbrot gegessen.
 Nicht zum Jubel stimmt mein Herz,
 Nicht zum Sang der Sinn wird heiter,
 Viele Gründe weiß das Herz mir,
50. Manchen Fehler der liebe Sinn.
 Wär' der Jubel mir im Schmucke,
 Wär' die Freude mir in Kleidern,
 Sänge ich wohl viele Lieder,
 Ließe schallen viele Weisen,
55. Tanzte ich das Doppelte.
 Mir ist Stumpfsinn Salzesholer,
 Broterwerberin die Trauer,
 Meine Stub' gemacht aus Rasen,
 Aus Gestrüpp und Lagerstrauch,
60. Aus des Dornstrauchs kleinen Stücken,
 Mit dem Stock gestützt die Ecken,
 Ganz zerzaust die Trausen alle.
 Viele Winde giebt's dort oben,
 Viele Stürme auf der Erde,
65. Von der Gottheit kommt der Wind,
 Sturm tritt her von der Maria.
 Kommt der Wind, bringt fort den Stock,
 Kommt der Sturm, stößt weg die Stütze.
 Wie nun stimmt mein Herz zum Jubel,
70. Wird der Sinn zum Sange heiter?
 Weint' ich gestern, weinte heute,
 Weinete ich auch vorgestern.

- Külä naize' naaraskelli,
Valla naize' vahiskelli,
75. Ütli mu viinast verevi,
Naari mu ollest punadze,
Ütli mu viina veerivät,
Olle tuop'e oodevat.
Külä naize', kullakeze',
80. Valla naize', vaimukeze'!
Ei ma veeri viina tops'e,
Ei ma ooda olle tuop'e,
Ole-e viinast verevi,
Olle toob'esta punane,
85. Ma ole ikusta ilozi,
Silmä vezistä verevi.
Selle mu puna puzerdunu,
Selle mu sarna' sadanu,
Karva nuori kaonu,
90. Et mul ikune elitare,
Et mul saina' sadanu.
Miä tie mina vaene,
Kohe lää kurvatu südä?
Kuugu ma üle kurva meelee,
95. Laula üle haige söäme.
Kanaze' mull kazutada,
Linnukeze' lämmitädä.
Ole-e mul riiet riiolil,
Tule-e sõpa omist sõrmist.

Nr. 11. Laulazi ma mitu luku.

- Laulazi ma mitu luku,
Mitu viit ma veeritäzi,
Oles mull oma kuulemah,
Sõzar sõnno võttemah.
5. Siin oll' võõras kuulemah,
Võõras sõnno võttemah.
Võõras läts' varra vezile,
Inne ako lätte'elle,
Veie mu sõna' vezile,
10. Lask' laulu laine'elle.

Nr. 12. Kohes sie laulu lagozi?

- Kohes sie laulu lagozi,
Kohes viizi viperdu?
Kuugi ma, mõtsa kumedi,
Lauli ma, laazi vasta kosti.

- Weiber in dem Dorfe lachten,
 Weiber in dem Gaue gafften,
 75. Sagten ich sei vom Branntwein roth,
 Lachten ich sei vom Biere rosig,
 Sagten ich sänge um den Branntwein,
 Wartete auf Bierestrüge.
- Dorfesweiber, goldne Schwestern,
 80. Gauesweiber, liebe Seelen!
 Nicht um Branntweinbecher sing' ich,
 Nicht erwarte ich Bierkrüge,
 Ich bin nicht vom Branntwein roth,
 Auch nicht rosig von Bierkrügen,
85. Ich bin schön von vielem Weinen,
 Von den Augenwassern roth.
 Meine Röth' ist ausgerungen,
 Meine Wangenhöh'n gefallen,
 Junge Farbe hingeschwunden,
90. Weil voll Weinens mir die Wohnstüb',
 Weil die Wände mir gefallen.
 Ach, was soll ich Arme thun,
 Wohin geh' ich, traurig Herz?
 Ueber Trübsinn ruf' ich hin,
95. Sing' hinaus aus krankem Herzen.
 Küchlein sind mir zu erziehen,
 Bögelein sind zu erwärmen.
 Hab' kein Kleid ich auf dem Brette,
 Kommt kein Shawl von eignen Fingern.

Nr. 11. Wohl ich sänge viele Lieder.

- Wohl ich sänge viele Lieder,
 Viele Weisen ließ' ich schallen,
 Hörete mich ein Verwandter
 Und empfing' die Wort' die Schwester.
5. Hier ein Fremder hörte mich
 Und empfing die Wort' ein Fremder.
 Früh der Fremde ging zum Wasser,
 Vor der Morgenröth' zur Quelle,
 Brachte meine Wort' zum Wasser,
10. In die Well' den Sang ließ gleiten.

Nr. 12. Wohin streute sich der Sang?

Wohin streute sich der Sang,
 Wohin ward die Weis' verschlagen?
 Rief ich, hallte nach der Wald,
 Sang ich, wider schallt' der Laubwald.

5. Kägo kunnuh kulle'elli,
Piho pand' paiuh tähele.
Sinnä mu laulu lagozi,
Sinnä viizi viperdu.
Lätsi ma ulli otsima,
10. Nõrk ma perrä nõudema,
Kumardelli kulla käko,
Palle'elli piholihot:
Anna kätte, käokene,
Pillu peijo, pihokene!
15. Anna-as kätte käokene,
Pillu-us peijo pihokene.

Nr. 13. Laulazigi, ei ma tohi.

- Laulazigi, ei ma tohi,
Veeritazi, ei ma viizi.
Siin om külä katsipäidi,
Mõizagi mõlembide päidi.
5. Kubijas jo küläle kuuludi,
Herrä mõisti mõizuvan:
Kulle kos joodik laulanes,
Õlle kurku hõiskanes.

Nr. 14. Laulu vägi.

- Kui mina nakka laulemahe,
Laulemahe, laskemahe,
Külä jääs vaiki kullema,
Vald jääs vaiki vahtima.
5. Küll om laulu, kui ma laula,
Küll om viizi, kui ma veeri,
Laula ma mere mäesä,
Mere kivi' kilingis,
Mere vatu võizimes,
10. Mere sõmera' soolasa,
Mere põhja põrmandus.

5. In der Einöd' horcht' der Kuckuck,
Der Pirol merkt' auf im Busche.
Dorthin streute sich mein Sang,
Dorthin ward die Weis' verschlagen.
Ging Unmündige ich suchen,
10. Schwache ich um nachzuforschen,
Beugt' mich vor dem goldnen Kuckuck,
Bat gar flehend den Pirol ich:
Gieb doch her, du lieber Kuckuck,
In die Hand wirf, lieb Pirol!
15. Nicht gab's her der liebe Kuckuck,
In die Hand warf's der Pirol nicht.

Nr. 13. Wohl ich sänge, doch ich darf nicht.

- Wohl ich sänge, doch ich darf nicht,
Liebe schallen, doch ich mag nicht.
Auf zwei Seiten ist das Dorf hier,
Gar der Hof auf beiden Seiten.
5. Kubjas hat's dem Dorf verkündigt,
Auf dem Hof der Herr geurtheilt:
Horch, da singt der Trunkenbold,
Sauchzet laut die Bierkehle.

Nr. 14. Die Macht des Gesanges.

- Wenn ich hebe an zu singen,
Ich zu singen, ich zu schmettern,
Wird das Dorf still, um zu horchen,
Wird der Gau still, um zu gaffen.
5. Wundersang ist's, wenn ich singe,
Wunderweise, lass' ich schallen,
Auf zum Berge thürmt das Meer sich,
Meeressteine werden Münzen,
Meereschaum der wird zur Butter,
10. Meereskies der wird zum Salze,
Meeresgrund wird eine Diele.

II.

Nr. 15. Neiu kiitus.

- Keä siist kuhjale minezi,
Keä saist' sarra saiba'alle?
Neio kuhjale minezi,
Neio saist' sarra saiba'alle,
5. Hamme'ella valge'ella,
Puute'ella punatsella,
Kõrikalla mustazella,
Veeritsällä verevällä.
Hameh masi Halu liina,
10. Puudeh masi Pala liina,
Kõrik masi Kõnnu liina,
Veerik masi Venne liina.
Mis sie neio ezi masi,
Mis sie kabo ezi kaald'?
15. Ezi masi Erästveere,
Ezi kaald' Kazaritsa.
Sada masi neio sarna,
Tuhat masi neio tuttu.

Nr. 16. Viha vele pääle.

- Mull om viha vele pääle,
Kuri miel' kulla pääle.
Tegi tare tie vierde,
Kiviliste kinnaste kuivada,
5. Sepiliste sängü säädä.
Mia tull' poisi Poolamaalt,
Hahka-särki Harjomaalt,
Kõik mie' sõbras sõimativa',
Kõik mie' naabris naaretiva'.
10. Ülti mull rinnah sõbra sõle',
Ülti kaalah kaaza helme',
Ümbrel ülä kõriga',
Vüölä ülä vaski-vüödä.

II

Nr. 15. Preis der Jungfrau.

- Wer ging hier zum Schober hin,
Wer trat zu dem Fruchtgerüstpfahl?
Eine Jungfrau ging zum Schober,
Eine Jungfrau trat zum Fruchtspfahl,
5. In dem schönen weißen Hemde,
Mit dem purpurrothen Gürtel,
In dem schwarzgefärbten Rocke,
Mit dem scharlachrothen Rande.
10. Werth die Halu-Burg das Hemd war,
Werth die Pala-Burg der Gürtel,
Werth die Künd-Burg war der Rock,
Werth die Ruffen-Burg der Rand.
Was war diese Jungfrau selbst werth,
Was wog selbst dies schöne Weib?
15. Selbst war werth sie Crastfer,
Selbst wog auf sie Kasarik.
Hundert der Jungfrau Wange werth war,
Tausend der Jungfrau Zopf war werth.

Nr 16. Haß wider den Bruder.

- Meinen Bruder hasse ich,
Bin gar böse auf den Goldnen.
An den Weg die Stub' er baute,
Um zu trocken Mühlgaßhandschuh',
5. Um zu betten Schmiedegäste.
Kam ein Bursche je aus Polen,
Kam ein Graurock je aus Harrien,
Alle nannt' man unsre Freunde,
Alle spöttlich unsre Nachbarn.
10. Freundesspangen schmückten die Brust mir,
Meinen Hals Gemahlstorallen,
Röcke hätte ich vom Bräut'gam,
Auch den Messinggurt vom Bräut'gam.

- Ole-e rinnah sõbra sõle',
 15. Ole-e kaalah kaaza helme'.
 Sõlg' om uma ezä tuodu,
 Helme' hellä vele saadu.
 Kõrik mul uma imä ko'et,
 Veerits uma imä ve'et,
 20. Uma imä hameh säläh,
 Uma kandja kaput jalah.

Nr. 17. Varajazed kozjad.

- Štak tule mie' küläle,
 Vilu veerüs vaanijalle.
 Štak' tule kodo kutsma,
 Vilu maija viiemä,
 5. Hämär maija häälinä,
 Pimme maija pettemä.
 Ei ma lää õdagu kutsuh,
 Vilu maija viiehnä,
 Hämärägi hääliteh,
 10. Pime'egi pette'eh.
 Perrä tulgu hellä veli,
 Hellä veli, kulla veli.
 Tulli perrä hellä veli,
 Hellä veli, kulla veli:
 15. Tule kodo, kulla sõzar,
 Istu sisse, siidi sõzar!
 Sinno kotoh müüdänes,
 Kallist kaupa tettänes.
 Sull o kotoh kuvve' kozja',
 20. Velitsil sull viie' viina'.
 Kuule, kulla velekene,
 Mine kodo kurjaline,
 Võta kuoku koa tielt,
 Tapidza' tare läveltä,
 25. Pesä kotost kuvve' kozja',
 Velitsista viie' viina'.
 Ei saa minost minejät,
 Temäst tõizest võttijat.
 Tulli perrä hellä veli,
 30. Hellä veli, kulla veli:
 Tule kodo, kulla sõzar,
 Istu sisse, siidi sõzar!
 Kotoh uotva' kuvve' kozja',
 Velitsil jo viie' viina'.
 35. Tuhat hobest tulba küleh,
 Sada hobest saiba'ah.

- Schmücken die Brust nicht Freundesspangen,
 15. Nicht den Hals Gemahlstorallen.
 Selbst der Vater bracht' die Spange,
 Die Korallen der zarte Bruder.
 Selbst die Mutter wob den Rock mir,
 Selbst die Mutter schlug den Rand auf,
 20. Von der Mutter ist das Hemd,
 Von der Trägerin der Strumpf.

Nr. 17. Frühzeitige Brautwerbung.

- Abend kommt in unser Dorf,
 Kühle senkt sich auf den Ager.
 Abend kommt, um heim zu rufen,
 Kühle, um ins Haus zu bringen,
 5. Dämm'ung, um ins Haus zu locken,
 Dunkel, um ins Haus zu trügen.
 Nicht geh' ich, wenn ruft der Abend,
 Nicht, wenn bringt die Kühl' ins Haus,
 Auch nicht, wenn die Dämm'ung lockt,
 10. Auch nicht, wenn das Dunkel trüget.
 Nach soll kommen der zarte Bruder,
 Zarter Bruder, goldner Bruder.
 Kam nun nach der zarte Bruder,
 Zarter Bruder, goldner Bruder:
 15. Komme heim, du goldne Schwester,
 Setz hinein dich, seidne Schwester!
 Dich verkaufet man zu Hause,
 Theuren Handel schließt man ab.
 Sechs Brautwerbungen daheim sind,
 20. Fünf Branntweine unter den Brüdern.
 Höre, goldnes Brüderlein,
 Geh nach Hause, sei gar böse,
 Nimm den Schwengel vom Küchenwege,
 Stangen von der Stubenschwelle,
 25. Klopf' hinaus die sechs Brautwerber,
 Die fünf Branntwein' von den Brüdern.
 Ich kann ihm als Weib nicht folgen,
 Er kann mich zum Weib nicht nehmen.
 Kam nun nach der zarte Bruder,
 30. Zarter Bruder, goldner Bruder:
 Komme heim, du goldne Schwester,
 Setz hinein dich, seidne Schwester!
 Sechs Brautwerbungen da warten,
 Fünf Branntweine unter den Brüdern.
 35. Tausend Pferde sind am Pfosten,
 Hundert Pferde an dem Pfahle.

- Ärä vässü värehte tulba',
 Ärä painu aia paari',
 Peio hobest pitehna,
 40. Kaaza ratsu kandehna.
     Kuule, kulla velekene,
     Mine kodo kurjaline,
     Saada kotost kuvve' kozja',
     Velitsista viie' viina'.
45. Ei saa minost minejät,
 Temäst tōizest vōttijat,
 Ezäst, imäst panejat,
 Ei saa velest viina tuojat,
 Sōzarest sōba päätijät.
50. Tulgu ta tuleva sügūze,
 Astku tōizel ajastajal,
 Sis saa minost minejä,
 Temäst tōizest vōttija,
 Sis saa ezäst paneja,
55. Imäst sōira sōkkuja,
 Sis saa velest viina tuoja,
 Sōzarest sōba päätijä.
     Pange tie' no tie tähele,
     Rahvas pange raamatuhe,
60. Lōōge kirjä kivi pääle,
 Arpi aia saiba'alle,
 Viige märko mäe pääle,
 Kulda koa harja pääle.

Nr. 18. Poizi' lei tsōōri morala.

- Poizi' lei tsōōri morola,
 Vaski-tsōōri vainiulla,
 Kulda-tsōōri koppelih.
 Mina mari manna vahe,
 5. Virvi veerel veerätelli,
 Leivä pōrmu pōlle päälä,
 Sine siidi räti päälä,
 Udzu uvve kängä päälä.
     Lätsi kodo ikke'ehna,
10. Imä mulle vasta tulli,
 Kūzütelli, nōvvatelli:
 Mis sa iket tūtär nuori?
     Mis ma ike, imäkene?
 Poizi' lei tsōōri morola,
15. Vaski-tsōōri vainiulla,
 Kulda-tsōōri koppelih.

- Müde wurden die Pfortenpfosten,
 Krumm gebogen die Zaunpfahlpaae,
 Haltend das Pferd des Bräutigams,
 40. Tragend des Gemahles Kopf.
 Höre, goldnes Brüderlein,
 Geh nach Hause, sei gar böse,
 Schicke fort die sechs Brautwerber,
 Die fünf Branntwein' von den Brüdern.
 45. Ich kann ihm als Weib nicht folgen,
 Er kann mich zum Weib nicht nehmen,
 Vater, Mutter nicht aussteuern,
 Nicht der Bruder den Branntwein holen,
 Nicht die Schwester den Shawl verzieren.
 50. Kommen soll er im künftigen Herbst,
 Soll hertreten im anderen Jahre,
 Dann kann ich als Weib ihm folgen
 Und kann er zum Weib mich nehmen,
 Kann der Vater mich aussteuern
 55. Und die Mutter den Käse kneten,
 Kann der Bruder den Branntwein holen,
 Und die Schwester den Shawl verzieren.
 Merket euch nur ja den Weg,
 In ein Buch das Volk verzeichnet,
 60. Eine Schrift schlägt auf den Stein,
 Zauberzeichen an den Zaunpfahl,
 Bringt ein Merkmal auf den Berg,
 Auf den Rükchendachkamm Gold.

Nr. 18. Schlugen die Bursche das Rad im Hofe.

- Schlugen die Bursche das Rad im Hofe,
 Auf dem Anger das Kupferrad,
 In der Koppel das goldene Rad.
 Ich, ein Beerlein, schaute zu,
 5. Zweiglein, wälzt' mich in der Nähe.
 Brotsstaub lag mir auf der Schürze,
 Bläue auf dem Seidentuche,
 Nebel auf dem neuen Schuh.
 Weinend ging ich nun nach Hause,
 10. Kam entgegen mir die Mutter,
 Fragte, forschte wiederholt:
 Warum weinst du, junge Tochter?
 Warum, Mütterlein, ich weine?
 Schlugen die Bursche das Rad im Hofe,
 15. Auf dem Anger das Kupferrad,
 In der Koppel das goldene Rad.

- Mina mari manna vahe,
 Virvi veerel veerätelli,
 Leivä põrmu põlle päälä,
 20. Sine siidi räti päälä,
 Udzu uvve kängä päälä.
 Ärä ikku; tütar nuori!
 Meil juosk oja use alt,
 Meil om läte läve al,
 25. Meil om väinä värehte al.
 Mõze põrmu põlle päält,
 Sine siidi räti päält,
 Udzu uvve kängä päält.

Nr. 19. Jummal tied, kos mino oza.

- Jummal tied, kos mino oza,
 Mino oza ollenenes,
 Jago jalga nõstenenes.
 Kas om ammu haina niitjä,
 5. Kenä kaari keerotaja,
 Vai no istus imä üzäh,
 Käändles imä käsi pääl,
 Sööze leibä lõigatut.
 Imä puti poodetut.

Nr. 20. Unenägu.

- Magazi mari mäelä,
 Lebäzi lindu kezälä,
 Näie unda hirmezat,
 Tõista unda armezat:
 5. Viznapuu vie veereh,
 Kuzlapuu koa lävel,
 Sarapuu sanna takah.
 Tulli üles hummogul,
 Inne varra valge'et.
 10. Imäkene, helläkene,
 Mõista sie uni minosta:
 Viznapuu vie veereh,
 Kuzlapuu koa lävel,
 Sarapuu sanna takah.
 15. Viznapuul viina' veertize',
 Kuzlapuul kozja' tuleva',
 Sarapuul saja' saawa'.

Nr. 21. Ärä tuima mulle tulgu.

- Ärä tuima mulle tulgu,
 Sao liha mulle saagu.

- Ich, ein Beerlein, schaute zu,
Zweiglein, wälzt' mich in der Nähe,
Brodstaub lag mir auf der Schürze,
20. Bläue auf dem Seidentuche,
Nebel auf dem neuen Schuh.
Weine nicht, du junge Tochter!
Fließt ein Bach uns vor der Thür,
Eine Quelle bei der Schwelle,
25. Ein Kanal uns bei der Pforte.
Wasch den Staub du von der Schürze,
Von dem Seidentuch die Bläue,
Von dem neuen Schuh den Nebel.

Nr. 19. Gott allein nur weiß, wo mein Theil.

- Gott allein nur weiß, wo mein Theil,
Mein Theil sich befinden mag,
Mein Anthell den Fuß mag heben.
Ob er längst schon Grasesmäher,
5. Einer schönen Schwade Dreher,
Oder auf der Mutter Schoß sitzt,
Wälzt sich auf der Mutter Armen,
Isset Brot, das wohlgeschnitt'ne,
Brei der Mutter, den eingebröckten.

Nr. 20. Der Traum.

- Schließ ich Beerlein auf dem Berge,
Ruht' ich Böglein auf dem Brachfeld,
Träumt' ich einen garst'gen Traum,
Einen andern lieben Traum:
5. An dem Wasserrand ein Kirschbaum,
An der Küchenschwell' ein Beinholz,
Hinter der Badestub' ein Nußbaum.
Stand ich auf am frühen Morgen,
Frühe vor dem Tagesgrauen.
10. Mütterlein, du meine Holde,
Deute diesen Traum von mir:
An dem Wasserrand ein Kirschbaum,
An der Küchenschwell' ein Beinholz,
Hinter der Badestub' ein Nußbaum.
15. Kirschbaum der bedeutet Brauntwein,
Beinholz das bedeutet Freier,
Nußbaum der bedeutet Hochzeit.

Nr. 21. Nicht ein Stumpfer soll mich freien.

Nicht ein Stumpfer soll mich freien,
Kloßfleisch mir zu Theil nicht werden.

- Ma lüö tuima tulpa vasta,
Sao liha saina vasta.
5. Mulle tulgu torre miesi,
Mulle saagu saksa miesi.
Miä saa vanasta mehestä,
Kulunusta kuradist?
10. Leivä hukku, soola hukku,
Vaeze neio vaiva hukku,
Kinä neio kirstu hukku.
Minka ma vana elädä,
Vana sao sannutelle?
Kivikist ma keedä pudro,
15. Sõmerist ma heidä soola,
Lehesist ma küdzä leivä,
Vii vana värehte taade,
Laze kõivo kõtu pääle,
Laze haava habenihe,
20. Kivi kindre soonde pääle.

Nr. 22. Mille noroh noore' neio'.

- Mille noroh noore' neio',
Vaiki saizva' vaha hiuse',
Kurvah kulladu hiuse'?
5. Ärä küll viidü hää' poizi',
Viksi viidü Vinnemaale,
Sõnni' suure' Saaremaale,
Pulli' suure' Poolamaale.
Selle noroh noore' neio',
Vaiki saizva' vaha hiuse',
10. Kurvah kulladu hiuse'.
Siijä jätet halva' poizi',
Tougat tuule alodze',
Vizat vier'poolidze'.

Nr. 23. Neiu kaup.

- Huo kaupä huulitsal,
Varza kaupä vaanijal,
Neio kaupä kambereh,
Neio kihla keldereh,
5. Olle püttä otsahna,
Viina vaat'e vaihe'el.
Teede, teede neio hinda,
Teede kallis kabo hinda.
Miä neiost antanesa,
10. Kua kabost kaubeldi?
Sada salve nizuda,

- Wider den Pfahl schlag' ich den Stumpfen,
 Wider die Wand schlag' ich das Klotzfleisch.
5. Freien soll ein stolzer Mann mich,
 Werden zu Theil ein deutscher Mann mir.
 Was wird aus dem alten Manne,
 Diesem abgenutzten Teufel?
 Brodverderb und Salzverderb,
10. Mühverderb der armen Jungfrau,
 Schatzverderb der schönen Jungfrau.
 Womit nähre ich den Alten,
 Quäste ich den alten Klotz?
15. Brei will ich aus Steinchen kochen,
 Kiez werf' ich als Salz hinein,
 Brod werd' ich aus Blättern backen,
 Bringe den Alten hinter die Pforte,
 Fülle die Birke auf den Bauch,
 Fülle die Espe in den Bart,
20. Auf die Kniekehlnen den Stein.

Nr. 22. Warum trauern die jungen Mädchen?

- Warum trauern die jungen Mädchen,
 Stehen still die blonden Haare,
 Traurig die vergoldeten Haare?
 Fortgebracht sind gute Bursche,
5. Fize Bursch' gebracht nach Rußland,
 Große Widder fort nach Desel,
 Große Stiere fort nach Polen.
 Darum trauern die jungen Mädchen,
 Stehen still die blonden Haare,
10. Traurig die vergoldeten Haare.
 Hier sind blieben schlechte Bursche,
 Hergestoßen Unterwindkorn,
 Hergeworfen schlechtes Randkorn.

Nr. 23. Jungfraunhandel.

- Pferde kauft man auf der Straße,
 Füllen kauft man auf dem Ager,
 Jungfrau kauft man in der Kammer,
 Jungfrau freit man in dem Keller,
5. An dem Ende der Biertonnen,
 Mitten unter Branntweinfässern.
 Kund ist, kund der Jungfrau Preis,
 Kund der theure Preis des Weibes.
 Was nun giebt man für die Jungfrau,
10. Was bedang man für das Weib?
 Hundert Speicherkasten Weizen,

- Tuhat püttü püüdelit,
 Külümüt kilingida,
 Vakk vanno taalderida,
 15. Tuo neiost antanesa,
 Tuo neiost saadanesa.

Nr. 24. Halb pois.

- Innemb maka kivi man,
 Kivi man ja kannu man,
 Kui üte halva poizi man.
 Kivi ei kizo, kand ei kaku,
 5. Pois ei jätä putumata,
 Käe kätso kaemata.
 Pois om luodu pettijäs,
 Pettijäs ja võttijäs.
 Är ta peti, es ta võta,
 10. Är ta naari, es naida,
 Peti üöl pime'el,
 Vanne päiväl valge'el,
 Vanne iho, vanne hinge,
 Vanne põlvini põrguhe,
 15. Kihä kievä kattelahe.

Nr. 25. Külä ütél': küll o suuri!

- Külä ütél': küll o suuri!
 Valda ütél': küll o vana!
 Ole-e suuri, küläkene,
 Ole-e vana, vallakene.
 5. Küzüge igä imältä,
 Ajage takah arma'alt.
 Külep tuo hameh alale,
 Puudeh pooli pidämätä,
 Nuo' räti' rästä'al,
 10. Nuo' kabla' katuseh,
 Miä ma peie väikohna,
 Kua kanni kanazeh.
 Kõiv viel nuori nurme pääl,
 Vaher valge mäelä,
 15. Koh mu hällü hällütedi,
 Kõivo ladvah kõigutedi.

Nr. 26. Neiu vastus.

- Olge terveh, imäkene,
 Kavva kandija elägu!
 Imet' mu piimäl ilozal,
 Võdrut' võiula selge'ella,
 5. Kazut' mu kana munela.

- Tausend Tonnen feines Mehl,
 Ein Saatmaß voll Schillinge,
 Einen Scheffel alter Thaler,
 15. Das nun giebt man für die Jungfrau,
 Das erhält man für die Jungfrau.

Nr. 24. Schlechter Bursche.

- Eher schlaf ich bei dem Steine,
 Bei dem Stein und bei dem Baumstamm,
 Als bei einem schlechten Burschen.
 Stein der reißt nicht, Stamm der raust nicht,
 5. Unberühret läßt der Bursch nicht,
 Unversucht die Kraft der Hand nicht.
 Ein Betrüger ist der Bursche,
 Ein Betrüger und ein Stehler.
 Er betrog mich, heim nicht führt' er,
 10. Er entehrt' mich, ehelicht' nicht,
 Er betrog in dunkler Nacht mich,
 Fluchte mir am hellen Tage,
 Er verfluchte Leib und Seele,
 Anietief in die Höll' verflucht' er,
 15. In den Siedekessel den Körper.

Nr. 25. Sprach das Dorf: wie ist sie groß!

- Sprach das Dorf: wie ist sie groß!
 Sprach der Gau: wie ist sie alt!
 Bin nicht groß, mein liebes Dorf,
 Bin nicht alt, mein lieber Gau.
 5. Fragt die Mutter um das Alter,
 Forschet nach doch bei der Lieben.
 Noch ist jenes Hemd vorhanden,
 Halbgetragen nur der Gürtel,
 Jene Tücher in der Trause,
 10. Jene Schnüre in dem Dache,
 Welche ich als Kindlein hatte,
 Die ich trug im Kuchleinalter.
 Steht noch jung die Birk' im Felde,
 Weiß der Ahorn auf dem Berge,
 15. Wo man meine Wiege wiegte,
 An dem Birkenwipfel wippte.

Nr. 26. Der Jungfrau Antwort.

- Habe Dank, du liebe Mutter,
 Lange lebe, die mich trug!
 Säugte mich mit schöner Milch,
 Reich' entwöhnend reine Butter,
 5. Bog mich auf mit Hühnereiern.

- Anna-as amme imetäda,
 Pordo piimilä pe'eldä,
 Hata nännä haugutella.
 Anna-as hameht ammele,
10. Pordole puolt liniket,
 Alta sõle, päältä tele,
 Alt viie viilo helme,
 Päält kuyve kubra lehe.
 Ezi imet' imäkene,
15. Ezi maat' mammakene,
 Imet' mu piimäl ilozal,
 Võõrut' võiula selgela,
 Kazut' mu kana munela.
 Es peä perre ruvval,
20. Jooda mõhe mõskme'il,
 Pidi piimä päälisil,
 Söödi sõira suuremil,
 Pikk' sai piimä päälisist,
 Suur' sai sõira suuremist,
25. Kabos sai kana munesta.
 Ega või võhlu' nätä,
 Külä kade' kaeda.
 Kohn es meid meeleh pe'etäs,
 Kohn meid haardas hambihe?
30. Kõigih jutah joogi teil,
 Kõnnih kõrdzi läve pääl.

Nr. 27. Oles ma luodu poizisani!

- Oles ma luodu poizisani,
 Luodu poizi palge'es,
 Lääzi iks mõtsa, teezi mõnda,
 Sääal ma teezi tele puid,
5. Loogustazi looga puid,
 Imä iks teezi lehmä nüskit,
 Ezä teezi härä ikkit,
 Vele ratsu vehmerit,
 Teezi ma ruhe ruunazille,
10. Tõize ruhe tõperille,
 Kolmanda kodo-karjale.
 Tühi loonu tütterit,
 Nälg' iks loonu nädezit,
 Põud põlle pidäjit.

Nr. 28. Tütterida, vaezida!

Tütterida, vaezida,
 Ala ilma armetuid!

- Gab nicht einer Amm' zu säugen,
Mit der Dirne Milch zu nähren,
Einer Buhlerin zu schelten.
Gab der Amme nicht ein Hemd,
10. Nicht der Dirn' ein halbes Brusttuch,
Von der Spange, von dem Zünglein,
Von den fünf geschliff'nen Perlen,
Von den sechs Schmuckblättern lösend.
Selbst die liebe Mutter säugte,
15. Selbst mich die Mama einullte,
Säugte mich mit schöner Milch,
Reicht' entwöhnend reine Butter,
Zog mich auf mit Hühnereiern.
Nicht mit Hauskost sie mich nährte,
20. Tränkte nicht mit Backtrogsplücht,
Mit der Sahne sie mich nährte,
Speiste mich mit Käsegraupen,
Lang ward ich dann von der Sahne,
Groß ward ich von Käsegraupen,
25. Schmucke ward ich von Hühnereiern.
Hexen können uns nicht leiden,
Sehen nicht des Dorfes Neider.
Wo gedenket man doch unser,
Raffet man uns in die Zähne?
30. In den Trinkgesprächen allen,
Im Gered' auf Wirthshauschwellen.

Nr. 27. Wäre ich als Bursch geschaffen.

- Wäre ich als Bursch geschaffen,
Wär' geschaffen zum Mannsbilde,
In den Wald ging' ich, thät' Vieles,
Achselholz würd' ich dort hauen,
5. Zubereiten ich Krummhölzer,
Melkgefäß' macht' ich der Mutter,
Dachsenjochs ich dem Vater,
Femerstangen dem Roß des Bruders,
Einen Trog macht' ich den Pferden,
10. Einen anderen den Kindern,
Einen dritten der Hausheerde.
Töchter hat der Böse geschaffen,
Jungfrau hat der Hunger geschaffen,
Schürzenträgerinnen die Dürre.

Nr. 28. Ach, die Töchter, arme Mädchen!

Ach, die Töchter, arme Mädchen,
Unter dem Himmel Glende!

- Ega anda ezä aita,
Kanneta-a kodo karja.
5. Poigezida varge'ida,
Ratas-kaala käänijit,
Kelle anti ezä aita,
Kallutedi kodo kari.
Tütterille, vaezille,
10. Ala ilma armetuille,
Anti ütsi kiilo kirstu,
Kiilo kirstu, mõõlu vakka.
Tuogi tormil tougati'e,
Silmäpilgul pillati'e.
15. Ega küzü künnü maid,
Ega taha talo maid,
Ega taple taosit,
Ega riidle rinnusit.
Saa-a hobest hoolitus,
20. Sadulalla sõidetus.
Ezäkene, helläkene!
Kui saaze saja päiv,
Astus armu aokene,
Ärä saajo suuhu saatku,
25. Ärä peigo perrä lasku!
Anna tare sajal saista,
Kambre kaazikil karada,
Pinki peio istaskella.

Nr. 29. Vaene tütarlaps.

A.

- Mis mass maa hobene
Säksa sälluste seähnä,
Kulda-nuppa kottaal,
Vaski-nuppa vaihe'el,
5. Sie masa mina vaene
Muide nädeste seähnä,
Kulda-päie kotta'al,
Vaha-latvo vaihe'el,
Kiä pidävä' peenüht hameht,
10. Kudavagi kulda-kangast,
Veerätäze' viker-vokki,
Höörätäze' hellä hoid.
Miä tie mina vaene,
Ilma imätä tütar,
15. Ilma kandjata kanane?
Kost ma korsi kolkemida,
Kost ma haari harjandida,

- Ihnen giebt man keine Kleeten,
Keine Heerd' kommt ihnen heim.
5. O, die Söhne, echte Diebe,
Salzumdreher, Kehlabschneider,
Ihnen gab man Vaterskleeten,
Ihnen trieb man heim die Heerde.
Ach, den Töchtern, armen Mädchen,
10. Unter dem Himmel Glenden,
Gab man eine Brautschastkiste,
Brautschastkiste, Mahlschasttruhe.
Diese selbst vom Sturm gestürzt ward,
Ward im Augenblick zerstreut.
15. Nicht um Ackerland sie bitten,
Nicht Gesindezand sie wollen,
Nicht um's Kummert kämpfen sie,
Nicht sie streiten um die Schnüre.
Nicht ein Pferd besorgt man ihnen,
20. In dem Sattel sie nicht reiten.
Lieber Vater, du mein Holder!
Wenn der Hochzeitstag wird kommen,
Wird der Liebe Zeit eintreten,
Schick die Gäste nicht in's Moor,
25. Laß den Bräut'gam nicht nachfolgen.
Gieb den Gästen eine Stube,
Den Singweibern eine Kammer,
Eine Bank dem Bräutigam.

Nr. 29. Das arme Mädchen.

A.

- Was ein Bauergaul im Werth ist
Unter herrschaftlichen Füßen,
In Betreff der goldnen Buckeln,
In der Mitt' der Kupferbuckeln,
5. Das im Werthe bin ich, Arme,
Unter andern jungen Mädchen,
In Betreff der goldnen Köpfe,
In der Mitt' der blonden Wipfel,
Welche tragen feine Hemden,
10. Welche weben Goldgewebe,
Lassen schnurren Schmuckspinnräder,
Drehen schöne Garnesrollen.
Ach, was soll ich Arme thun,
Ich, die mutterlose Tochter,
15. Ein verwaisstes Kischelein?
Mühsam sammelt' ich Flachsgebündel,
Suchte mühsam Hechelabfall,

- Siegi saize sita al,
Ajastaja azu al.
20. Säält ma veljä palle'elli,
Kulla veljä kumardelli:
Pane tele' teie pääle,
Peele' mõtso peräle,
Pane suga soie pääle,
25. Madalide maie pääle,
Sis ma tie teole minneh,
Sis ma koa kodo tulleh,
Saa haardeh hamme tükk',
Kavvüh käüse' ko'etus.

B.

- Miä tie mina vaene?
Liivah mull lina tegijä,
Kalmuh kanga kudaja.
- Naksi veljä pallega,
5. Kulla veljä kumardama:
Velekene. noorekene!
Anna nulk nurme hüvvä,
Paik maad parembat,
Kohe ma sine sisse külvä,
10. Kohe heidä hellä lina.
Ega sine suohna kazu,
Hellä lina liivakuh,
Sine taht iks sitalist,
Hellä lina hüvvä maad.
15. Sis viijäs minno muule maale,
Kandas kavvete kanane,
Üle vete ütsi lats'.
Kui mull saaze kümme kütü,
Kui mull saaze sada nato,
20. Olgu kүү' kõrdelize',
Olgu nao' narmelize',
Olgu mull kümme kõrditüt,
Olgu sada sangatut.
- Naksi iks veljä pallega,
25. Kulla veljä kumardama:
Tie tele' tillokeze',
Peele' mulle peenikeze'.
Kuna tie mina vaene,
Kuna koa kodota neio!
30. Sääl tegevä' teolize',
Alostaze' abilize',
Tuletuoja lööze langa,

- Dieses selbst stand unterm Dünger
Und ein ganzes Jahr im Kebricht.
20. Dann hat ich den Bruder flehend,
Beugt' mich vor dem gold'nen Bruder:
Setz den Webstuhl an die Wege,
Das Gestell in ferne Wälder,
Setz den Weberkamm auf Moore,
25. Setz ihn in die Niederungen,
Dann schaff' ich zur Frohne gehend,
Dann nach Hause kommend web' ich,
Wird in Gil' ein Nothhemd fertig,
Unterwegs gewebt die Aermel.

B.

- Ach, was soll ich Arme thun!
In der Erd' ist mein Flachsbauer,
In dem Grab die Weberin.
5. Sub ich an zu flehn zum Bruder,
Vor dem Goldnen mich zu beugen:
Brüderlein, jung und fein!
Gieb mir gutes Feld ein Eckchen,
Einen Fleck vom bessern Boden,
Wo die Bläue ich hineinsä',
10. Werf' hinein den zarten Flachs.
Nicht im Moore wächst die Bläue,
Nicht im Sand der zarte Flachs.
Bläue will gedüngten Boden,
Gutes Land der zarte Flachs.
15. Dann bringt man mich in die Fremde,
Trägt das Kücklein in die Ferne,
Ueber's Wasser das einzige Kind.
Wenn mir werden dann zehn Schwäger,
Werden hundert Schwägerinnen,
20. Schön gekraust die Schwägerinnen,
Schön gefranzt die Schwägerinnen,
Zehn Gefrauste muß ich haben,
Haben hundert Gehentelste.
- Sub ich an zu flehn zum Bruder,
25. Vor dem Goldnen mich zu beugen:
Mache einen kleinen Webstuhl,
Mir ein feines Webgestell.
- Ach, wann schaffe ich wohl Arme,
Webe, heimathlose Maid!
30. Schaffen dran die Fröhnerinnen,
Fangen an die Helferinnen,
Feuerholerin schlägt ein Garn,

- Karja saatja lööze kats',
Sääl tege iks imätä neio,
35. Kuda kodota neio.
    Illos neio imäline,
    Kabos neio kandjaline!
    Neio tundu imä ehtist,
    Kabo kandja rõive'ist,
40. Hameh sälah käüsiine,
    Kõrik ümbre veeritsäne,
    Ilotu imätä neio,
    Karehtunu kandjata kabo!
    Hameh sälah käüsitä,
45. Kõrik ümbre veeritsätä.
    Läts' ta mõtsa ehtimähe,
    Küsse haavalt hamme'it.
    Küsse lepält linikit,
    Muilt puilt puute'it.
50. Illos iks neio imäline,
    Kabos neio kandjaline!
    Läts' ta aita ehtimähe,
    Aida pääle päätimähe,
    Kirstu kirivä nõale,
55. Vaka valge varjole.
    Võt' ta kirstust kirivit,
    Võt' vakast valge'it,
    Alt kaane kauni'it.
-

- Zwei die Viehaustreiberin,
Schaffet dran die Mutterlose,
35. Webt die heimathlose Maid.
    Schön die Maid, lebt noch die Mutter,
    Schmuck die Maid, lebt die sie trug!
    Kennlich an der Mutter Schmuck sie,
    Kennlich an der Theuren Kleidern,
40. Auf dem Leib ein Hemd mit Aermeln,
    Um den Leib ein rand'ger Rock.
    Unschön ist die Mutterlose,
    Rauh das Weib, des Theure todt!
    Aermellos das Hemd am Leibe,
45. Randlos um den Leib der Rock.
    Ging sie in den Wald zum Schmücken,
    Bat die Espe sie um Hemden,
    Bat die Eller um Kopftücher,
    Andre Bäume sie um Binden.
50. Schön die Maid, lebt noch die Mutter,
    Schmuck die Maid, lebt die sie trug!
    Ging sie in die Kleet' zum Schmücken,
    Auf den Boden sich zu puzen,
    An die Seit' des bunten Kastens,
55. In den Schutz der weißen Truhe.
    Aus dem Kasten nahm sie Buntess,
    Aus der Truhe nahm sie Weißes,
    Schönes aus des Deckels Vergung.
-

III.

Nr. 30. Noormees ja neitsit.

- Õõ pikkä ni pimedi,
Paiu padja ni kavali,
Ei või nätä neiokeist,
Kannahtada kabokeist
5. Oja veereh olevat,
Kääroh jalgo kängivät.
Mano kargudi hobeze,
Üles kergüdi kübärä:
Tere neio, tere nuori!
10. Kas sa olet mu tsibine,
Mino mieli-marjakene?
Kuule, kulla nuori miesi:
Ole-e ma sino tsibine,
Sino mieli-marjakene.
15. Mina ole imä tsibine,
Memme mieli-marjakene.
Kirves olgu su tsibine,
Kuvvas su mieli-marjakene.

Nr. 31. Võta vallast vaene latsi'.

- Velekene, noorekene!
Är sa inne naista võtku,
Kui ma kazu kaazikessa,
Lavva takah laulijas.
5. Är sa võtku liinast naista,
Liinah omma liia' litsi'.
Är sa võtku talo tütärd,
Talo tütreel targa' sõna'.
Är sa võtku pere tütärd,
10. Pere tütreel pikä' moka'.
Võta vallast vaene latsi,
Sie om kenä keträmä,
Voolas vokki tallamahe.
Sis ei lõpe lõvvendine,
15. Sis ei puudu puhas hameh.

III.

Nr. 30. Der Jüngling und die Jungfrau.

- Lang und dunkel ist die Nacht,
Dicht und listig das Gebüsch,
Mögen nicht die Jungfrau sehen,
Leiden nicht das schöne Weib,
5. Daß sie weile am Bachufer,
Sich beschuhe auf der Wiese.
Zu ihr sprengte ich das Pferd,
Vor ihr lüftet' ich den Hut:
Gruß dir, Mädchen, Gruß dir Jungfrau!
10. Bist du meine Auserwählte,
Meines Sinnes süßes Beerlein?
Höre, lieber goldner Jüngling:
Bin nicht deine Auserwählte,
Deines Sinnes süßes Beerlein.
15. Bin der Mutter Auserwählte,
Bin der Theuren süßes Beerlein.
Sei das Beil dir Auserwählte,
Stiel daran dein süßes Beerlein.

Nr. 31. Aus dem Gau ein armes Kind nimm.

- Brüderlein, jung und fein!
Nimm dir früher ja kein Weib,
Bis ich wachst' zum Hochzeitsweibe,
Werde Sängerin am Tische.
5. Nimm nicht aus der Stadt dein Weib,
In der Stadt sind arge Dirnen.
Nimm dir keine Bauerntochter,
Bauerntochter ist gar klug.
Nimm dir keine Wirthestochter,
10. Wirthestochter, die wird mäkeln.
Aus dem Gau ein armes Kind nimm,
Die wird dir gar prächtig spinnen,
Die wird stink das Spinnrad treten.
Dann wird nicht die Leinwand ausgehn,
15. Dann das reine Hemd nicht fehlen.

Nr. 32. Ära ihka iluzat!

- Velekene, helläkene!
 Tootit sa puust naist tetä,
 Tamme pakust tahoda,
 Pannit sa hõpe iho ilos,
 5. Pannit sa kulla palge'es.
 Ole-e no ilo oma iski,
 Paleh oma panemine.
 Pannit sa pata kietemähe,
 Sunn'et suola maitsemahe,
 10. Sulli no suola maitsehna,
 Palli pata kietehnä,
 Jäi puhas puukene,
 Paljas tamme pakukene.
 Ega illo patta panda,
 15. Kaunist panda kattelahe.
 Illos saa sängüh magaja,
 Sängü lina liigutaja,
 Sängü padja paugutaja.
 Ärä no otsku uhke'et,
 20. Ärä no vahtku valge'et.
 Võta sa naine näüdzikost,
 Kabo külä karjusest.
 Maani põimi matal naine,
 Süväst künni kühmak hobene.

Nr. 33. Še nõu.

- Velekene, helläkene!
 Kui läät naista kosjomahe,
 Uba-suud otsimahe,
 Võta minno ütehnä.
 5. Mina tunne tuima neio,
 Näe neio nälädze.
 Vihatsel silmä' vezidze',
 Pahatsel paleh punane,
 Tuimal musta' silmä kulmu'.
 10. Velekene, helläkene!
 Kui läät naista kosjomahe,
 Mingu-u udzu hummogul,
 Tahmatsel taiva'al.
 Udzu riki ohja kirjä,
 15. Sado riki saani kirjä,
 Kaste riki kaabu weere.
 Velekene, helläkene!
 Kui läät naista kosjomahe,

Nr. 32. Sehn' dich nicht nach einer Schönen.

- Brüderlein, o du mein Holder!
 Wollt'st aus Holz ein Weib dir machen,
 Aus dem Eichenflosge schnitzen,
 Setztest Silber du zum Leibschmuck,
 5. Setztest Gold als Angesichte.
 Schönheit kann man selbst nicht schaffen,
 Selbst nicht setzen das Gesichte.
 Liebest sie am Grapen kochen,
 Hiebest sie das Salz du prüfen,
 10. Sie zerfloß das Salz dir prüfend,
 Sie verbrannt' am Grapen kochend,
 Blieb dir reines Holz nur nach,
 Blieb ein nackter Eichenflos.
 Schmuck thut man nicht in den Grapen,
 15. In den Kessel nicht die Schönheit.
 Schön wird, die im Bette schläft,
 Die bewegt des Bettes Laten,
 Die da klopft des Bettes Rissen.
 Suche doch nicht eine Stolze,
 20. Schau nicht aus nach einer Weifen.
 Nimm ein Weib dir aus den Mägden,
 Aus des Dorfes Hirtenmädchen.
 Erdgleich schnitt ein niedrig Weib,
 Tief pflügt' ein gekrümmter Gaul.

Nr. 33. Der Schwester Rath.

- Brüderlein, o du mein Holder!
 Wenn du gehst ein Weib zu freien,
 Einen Bohnenmund zu suchen,
 O so nimm ja mich doch mit.
 5. Ich erkenn' die stumpfe Jungfrau,
 Ich erblick' die Hungrige.
 Währig sind der Zorn'gen Augen,
 Roth das Angesicht der Bösen,
 Schwarz die Augenhöh'n der Stumpfen.
 10. Brüderlein, o du mein Holder!
 Wenn du gehst ein Weib zu freien,
 Gehe nicht am Nebelmorgen,
 Gehe nicht beim trüben Himmel.
 Leinenschrift verdarb der Nebel,
 15. Schlittenschrift verdarb der Schneefall,
 Thau verdarb den Rand des Hutes.
 Brüderlein, o du mein Holder!
 Wenn du gehst ein Weib zu freien,

- Ajat sa hiiro hiivale,
 20. Ajat varza vatule.
 Saa-a sa naista naarulist,
 Minijädä meelelist.
 Sõidat läbi Sõmmerpalo,
 Ajat läbi Ahja valla,
 25. Saa-a naist naarulist,
 Minijädä meelelist.
 Võta vüölt vüörätti,
 Kae kaalast kaalarätti,
 Pühi hiiva hiiro päält,
 30. Pühi vattu varza päält.
 Velekene, helläkene!
 Kui saa kulla kozitus,
 Armas kätte antuvas,
 Peä sa naine omasa.
 35. Kui su viha veerinesa,
 Paha üles paizunesa,
 Mine usse, pure puid,
 Salva use sagarit,
 Pesä pinki pikä' sõrme',
 40. Rao rauda ruzigo',
 Sis su viha veerines,
 Paha alla paizunes.
 Löögu-u, neio lühikene,
 Pesku-u, neio peenikene.

Nr. 34. Võõras ütél': võta naine!

- Võõras ütél': võta naine!
 Oma ütél': ole ilma!
 Kui saa kuri, kohes panda?
 Kui saa halba, kohes aija?
 5. Ei või müvvä ei vaehta,
 Ei või tuvva turu pääle,
 Ei või aija alevihe.
 Ole-e lehmäs liina viijä,
 Ole-e häräs ärä tappa,
 10. Ole-e tsias sulgu panda,
 Ole-e tsirgus maaha laske.

20. Sagst den Falben du in Schweiß,
Sagst das Füllen du in Schaum,
Nicht ein lustig Weib bekommst du,
Eine Schnur, die wohlgefiele.
Fährst du auch durch Sommerpahlen,
Sagest durch den Aya-Gau,
25. Nicht ein lustig Weib bekommst du,
Eine Schnur, die wohlgefiele.
Nimm vom Leibe deinen Gürtel,
Löf' das Halstuch von dem Halse,
Wisch' den Schweiß du von dem Falben,
30. Wisch den Schaum du von dem Füllen.
Brüderlein, o du mein Holder!
Wenn du hast gefreit die Goldne,
Ist dir anvertraut die Liebe,
Halte du dein Weib in Ehren.
35. Sollte je dein Zorn erglühen,
Oder je dein Aerger schwellen,
Geh' hinaus du, beiße Hölzer,
Nag' die Hängen an der Thür,
Schlag' die Bank mit langen Fingern,
40. Hau' das Eisen du mit Fäusten,
Dann wird stillen sich dein Zorn
Und wird legen sich dein Aerger.
Schlage nicht, klein ist die Jungfrau,
Bücht'ge nicht, fein ist die Jungfrau.

Nr. 34. Sprach der Fremde: nimm ein Weib!

Sprach der Fremde: nimm ein Weib!

Sprach der Eigne: bleibe ledig!

Ist sie böse, wohin legen?

Ist sie schlecht, wohin sie treiben?

5. Nicht verkaufen, nicht vertauschen,
Nicht zu Markt kann man sie bringen,
Nicht sie treiben in die Vorstadt.
Ist doch keine Kuh zum Feilstehn,
Ist kein Ochse zum Abschlachten,
10. Ist kein Schwein, es einzupferchen,
Ist kein Vogel zum Erschießen.

IV.

Nr. 35. Pulma hobune.

- Tule üles hummogul,
Inne varra valge'et,
Võta sina peo pirda,
Tõine peo tõrvasit,
5. Mine sulgu, sui hobo,
Mine talli, tazo ratsu.
Pane käzi paadi pääle,
Laze käzi laugi pääle,
Kumb saaze sajale,
10. Kumb kaalus kaazikille.
Lauki saie sajale,
Paati kanni kaazikille.
Lauki kuuli, lauzi vasta:
Innembä sõida sõa al,
15. Veerü Venne liina al,
Kui ma sõida saja al.
Sõah anti viie' roka',
Viie' roka', kate' kaara',
Kate' kaara', kolme' haina'.
20. Sajah viidi vete teeles,
Kallutedi kaivo teeles:
Juo mu hobo sedä vettä,
Sedä musta moro vet.

Nr. 36. Špetus vennale.

- Ehi veli, opi veli,
Ehi veli ezändäs,
Päädi saja päälikos,
Riibu maaha rihe rüüdü,
5. Aja sälgä au-hameh,
Liidä sälgä lemme lina.
Velekene, noorekene!
Kui sa saat neio kodo,
Saat mõrzja mõizahe,
10. Sää häste särgi siilo',
Kabosta kazuga nulga'.

IV.

Nr. 35. Das Hochzeitspferd.

- Steh du auf am frühen Morgen,
Frühe vor dem Tagesgrauen,
Nimm du eine Handvoll Pergel,
Andre Handvoll nimm Rienfackeln,
5. Geh und kämm das Pferd im Pserche,
Geh und glätt das Roß im Stalle.
Leg die Hand du auf den Fahlen,
Streiche mit der Hand die Blässe,
Welcher führt den Hochzeitszug,
10. Welcher fährt die Singweiber.
Blässe führt' den Hochzeitszug,
Fuhr der Fable die Singweiber.
Hört's die Blässe und erwidert':
Gher fahr' ich in dem Kriege,
15. Lummle vor der Ruffenstadt,
Als ich fahr' im Hochzeitszuge.
Fünffmal Mehltrant man im Krieg gab,
Fünffmal Mehltrant, zweimal Hafer,
Zweimal Hafer, dreimal Heu.
20. Auf der Hochzeit ging's zum Wasser,
Führte man mich zu dem Brunnen:
Trink mein Pferdchen dieses Wasser,
Dieses schmuß'ge Hofeswasser.

Nr. 36. Unterweisung an den Bruder.

- Schmück dich Bruder, lerne Bruder,
Schmücke dich zum Herrn, o Bruder,
Ziere dich zum Hochzeitshauptmann,
Streif vom Leib die Regenklieder,
5. Ziehe an das Ehrenhemde,
Kleid' dich in das schöne Lein.
Brüderlein, jung und fein!
Kommst du in der Jungfrau Heimath,
Kommst du auf das Gut der Braut,
10. Ordne schön des Rockes Zipfel,
Schmücke du des Pelzes Ecken.

- Neio kavval kaema,
Neio vali vahtima.
Neio kaie kamberest,
15. Pilgut' silmi pilusta,
Kas o kaarikas kaaza,
Kas o peedzikas peio,
Kaarikas kaaza hobene,
Peedzikas om peio ratsu.
20. Velekene, noorekene!
Kui sa saat neio kodo,
Saat mōrzja mōizahe,
Tamm' säääl värehte takah,
Kivi säääl kezet morro.
25. Ärä sa tamme ta'aku,
Ärä kivvi keerätägu,
Aja saan' tare lävele,
Keeridä keeridze' morole.
Ärä sa inne maale tulgu,
30. Saatku saabast morole,
Kulda-kannust kulole,
Kui tule vasta neio imä,
Ala pandas au-kōrik,
Ala veerits ve'etäs.
35. Sis es sina maaha tule,
Saada sa saabas morole,
Kulda-kannus kulole.

Nr. 37. Tuppa minnes.

- Taake iest, talonaize',
Käänke külge, külänaize'!
Laske minnä mu velelä,
Astu au-ezändäl.
5. Velekene, noorekene!
Mine sa tassa tarre,
Hiljo hiili pōrmandulle.
Siin oja use al,
Siin läte läve al,
10. Siijä kaoze' kaazige',
Siijä vaos vele sōzar.

Nr. 38. Pruudi vastapanemine.

Ärgu putku neo' poizi',
Haarku neo' haha' särgi'!
Mull omma' muial musta' särgi',
Harjomaal omma' haagelize'.

- Schelmisch wird die Jungfrau schauen,
Scharf die Jungfrau Obacht geben.
Aus der Kammer schaut' die Jungfrau,
15. Blinzelt' heimlich mit den Augen,
Ob auch nett ist der Gemahl,
Ob auch fein der Bräutigam,
Nett ist des Gemahles Pferd,
Fein das Ross des Bräutigams.
20. Brüderlein, jung und fein!
Kommst du in der Jungfrau Heimath,
Kommst du auf das Gut der Braut,
Eine Eiche ist dort am Eingang,
Mitten auf dem Hof ein Stein.
25. Stoß du nicht an diese Eiche,
Schwenke nicht an diesen Stein,
Lenk den Schlitten zu der Hausthür,
Schwenke du die Räder hofwärts.
Steig du eher nicht zur Erde,
30. Auf den Hof setz nicht den Stiefel,
Nicht auß welke Gras den Goldsporn,
Bis entgegen kommt die Schwieger,
Unterbreitet wird der Prachtrock,
Ausgespannt der schöne Saum.
35. Dann erst steig zur Erde nieder,
Setz du auf den Hof den Stiefel,
Auf das welke Gras den Goldsporn.

Nr. 37. Beim Hineingehen in die Stube.

- Weicht zurück, Gesindesweiber,
Tretet seitwärts, Dorfesweiber!
Lasset gehen meinen Bruder,
Treten ein den Ehrenherrn.
5. Brüderlein, jung und fein!
Gehe sachte in die Stube,
Leise schleiche auf die Diele.
Unter der Thür ist hier ein Bach,
Unter der Schwelle eine Quelle,
10. Hier verderben die Singweiber,
Hier versinkt des Bruders Schwester.

Nr. 38. Der Braut Weigerung.

Rühren soll'n nicht diese Bursche,
Fassen nicht mich diese Grauröck!
Anderstwo hab' ich Schwarzröcke,
Hab' in Harrien hakenreiche.

5. Mina lää randa mehele,
Kalaranda kazuville,
Koh juosk vili vettä müödä,
Raha ranna ruogu pite,
Koh minno kullas kutsuti'e,
10. Hõbe'esa hõiguti'e.

Nr. 39. Kozilast sõimatakse.

- Suzi sitte silla pääle,
Hatt lask'e haina pääle,
Karo paiu pazandi,
Vares kand'e kannu otsa,
5. Säält kuts'a kodo tõie,
Pand'e aho pae pääle,
Säält sai mie' väü,
Mie' tsõõri tsõdze mies.
Suu must, jala' muaga,
10. Pää pääl kui pähnä mõts,
Jala' al kui aho roobi',
Ots kui oina türä,
Nõna kui naiste nõgla tuoz',
Suu nigu soe sitamulk,
15. Kiel' kui kerigo uss',
Paleh kui papi aida uss'.
Minkas säääräst söödäskellä,
Säääräst tonti toidaskella?
Kilingistä keedä pudro,
20. Sõmerista heidä soola,
Lina luista küdzä leivä,
Tuoga säääräst söödäskelle,
Säääräst tonti toidaskelle.
Minkas säääräst vihotella,
25. Säääräst sato sannutella?
Võta nulgast suure nuia,
Haara kolgast suure koodi,
Tuoga säääräst vihotelle,
Säääräst sato sannutelle.

Nr. 40. Pruudi lahkumine.

- Ärä peä mina minemä,
Ärä uba ojoma!
Siijä jätä siegi paiga,
Azemegi anna muile.
5. Au jäägu mu jälile,
Maarja astku azemelle,

5. An den Strand folg' ich als Weib,
 An den Fischstrand jungen Sprossen,
 Wo das Korn strömt auf dem Wasser,
 Geld entlang des Strandeschilfes,
 Wo die Goldne man mich nannte,
 10. Man die Silberne mich rief.

X **Nr. 39. Der Bräutigam wird geschmäht.**

- Lupus in pontem cacavit,
 Canis femina in gramen dejecit,
 Ursus in salicto ventrem solvit,
 Cornix in stirpem arboris portavit,
 5. Inde canicula domum detulit,
 In solo fornacis posuit,
 Inde factus est gener noster,
 Pulchrae nostrae amitae maritus.
 Os sordidum, pedes lutosi,
 10. Caput in summo sicut silva tiliarum,
 Pedes in imo sicut rutabulum fornacis,
 Frons sicut testes arietis,
 Nasus sicut theca acuum feminarum,
 Os sicut anus lupi,
 15. Lingua sicut fores aedis sacrae,
 Facies sicut fores horrei sacerdotis.
 Qua re talis est cibandus,
 Larva talis est alenda?
 Ex nummulis pultem coquam,
 20. Ex silicibus salem injiciam,
 Ex particulis lini panem coquam,
 Iis rebus talem cibabo,
 Larvam talem alam.
 Qua re talis est lavandus,
 25. Truncus talis abluendus?
 Ex angulo fustem magnum sumam,
 Ex latebra flagellum magnum arripiam,
 Iis talem lavabo,
 Truncum talem abluam.

Nr. 40. Abschied der Braut.

- Fort von hier muß ich nun gehen,
 Fort ich Bohne von hier schwimmen!
 Lasse hier auch diese Stätte,
 Gebe auch die Stelle andern.
 5. Ehre bleib' auf meinen Spuren,
 An die Stelle tret' Maria,

Saisku säälä, kos ma saizi,
Istku säälä, kos ma iste.

Nr. 41. Pruuti tuuakse tuppa.

Paeke parre', taake tala'!
Tuli tuvvas mie' tarre,
Tule pizo põrmandulle.
Kaeme, kaeme! Miä kaeme?

5. Kas om nui nuku all,
Tõlv tõizehna käehnä,
Ämmä silmä härgütellä,
Ämmä iho ähvärdellä.
Aja imä aho pääle,
10. Käze käsi piestelemä.
Tule iks üles hummogulta,
Inne varra valge'eta.
Inne kikast keedä pada,
Inne ako anna süvvä.
15. Aja tie tiigi poole,
Aja jäle' järve poole.

Nr. 42. Süö neio, serbä neio!

Süö neio, serbä neio,
Tõmba neio tõe meeli!
Vana miesi, puhas poisi
Püüze kala' kulladze',

5. Hõbe'etse' hõrnakeze'.
Süö neio, serbä neio,
Üle ütezä luidza,
Üle viie livva veere,
Üle kuvve kulbi otsa.
10. Sis sina kodo unehtat,
Meelest heidät hellä vele,
Kodo minnä, kodo tulla,
Vele noore võõrastella.
Innemb ma mie unehta,
15. Innemb vaha vaoda,
Kui ma kodo unehta,
Meelest heidä hellä vele,
Kodo minnä, kodo tulla,
Vele noore võõrastella.

Nr. 43. Miä saa suve suurest tüöst?

Miä saa suve suurest tüöst,
Talve halvast asklemizest?

Stehe dort, wo ich gestanden,
 Sitze dort, wo ich geseßen.

Nr. 41. Die Braut wird in die Stube gebracht.

Flieht Darrstangen, weicht Streckbalken!
 Feuer bringt man in die Stube,
 Feuerfunken auf die Diele.

5. Seh'n wir, seh'n wir! Was doch seh'n wir?
 Ob ein Stock nicht in der Puppe,
 Keule in der andern Hand,
 Um der Schwieger Aug' zu reizen,
 Zu bedroh'n den Leib der Schwieger.
 Schick die Mutter auf den Dfen,
 10. Heiße sie die Hände wärmen.
 Steh stets auf am frühen Morgen,
 Frühe vor dem Tagesgrauen,
 Vor dem Hahnschrei koch die Suppe,
 Vor dem Zwielicht gieb zu essen.
 15. Bahn den Weg du zu dem Teiche,
 Tritt die Spuren zu dem See.

Nr. 42. Ich o Jungfrau, schlürf o Jungfrau!

Ich o Jungfrau, schlürf o Jungfrau,
 Lange zu in vollem Ernste!
 Ein bejahrter, alter Bursche
 Ting uns diese goldnen Fische,

5. Diese silbernen Forellen.
 Ich o Jungfrau, schlürf o Jungfrau,
 Ueber neun der Löffelränder,
 Ueber fünf der Schüsselränder,
 Ueber sechs der Schöpfstellspitzen.
 10. Dann vergiffest du die Heimath,
 Schlägst dir aus dem Sinn den Bruder,
 Das Heimgehen, das Heimkommen,
 Wirst dann fremd dem jungen Bruder.
 Eher vergesse ich den Honig,
 15. Eher verliere ich das Wachs,
 Als die Heimath ich vergesse,
 Schlage aus dem Sinn den Bruder,
 Das Heimgehen, das Heimkommen,
 Werde fremd dem jungen Bruder.

Nr. 43. Was wird aus des Sommers Mühen?

Was wird aus des Sommers Mühen,
 Aus des Winters kargem Thun?

- Anda-a tarre saja saista,
 Anda-a pinki peio istu.
 5. Peio iste pino takah,
 Saaja saize saina takah,
 Mõrzijagi mõtsa takah.

Nr. 44. Tule iks kodo neiokene!

Tule iks kodõ neiokene!
 Siin om mezi muialt tuodu,
 Puu juurest kümmenest,
 Lilli häelmüst mitmest.

Nr. 45. Lääme vällä hõüstelemä!

- Lääme vällä hõüstelemä,
 Kezä pääle kiustelema!
 Sääme hõimu hõõlahe,
 Vana hõimu vaelikku.
 5. Kummala sugu suuremba?
 Tsõdzela sugu suuremba.
 Tsõdze suguh suure' mehe',
 Hõimuh jo hõpe-kübärä'.

Nr. 46. Ähvardus.

- Kui ma võta kurja meele,
 Haara haige söäme,
 Vii ma vaka vaanijalle,
 Vii ma kirstu kezäle,
 5. Võta tule tuustilani,
 Tõize tuusti tõrvasida,
 Pane kirstu palama,
 Vaka valla laskema,
 Kutsu peio piestelemä,
 10. Kaaza mano kaema,
 Kui iks palas neio kirst,
 Neio vakk valla lask,
 Kohe sulaze' suu-räti',
 Laskva' laja lavva-räti'.

- Keine Stub' giebt man der Hochzeit,
Keine Bank dem Bräutigam.
5. Hinter der Küche saß der Bräut'gam,
Hinter der Wand die Hochzeit stand,
Hinter dem Walde gar die Braut.

Nr. 44. Komm nach Hause, liebe Jungfrau!

Komm nach Hause, liebe Jungfrau!
Aus der Fremd' stammt hier der Honig,
Er stammt her von zehn Baumwurzeln
Und von vieler Blumen Blüten.

Nr. 45. Laßt uns gehn hinaus zum Wettkampf!

- Laßt uns gehn hinaus zum Wettkampf,
Auf das Brachfeld, um zu streiten!
Stellen auf wir die Verwandtschaft,
Neben einander die alte Verwandtschaft.
5. Weiß Geschlecht ist nun wohl größer?
Das Geschlecht der Lant' ist größer.
Große Männer sind in diesem,
In der Verwandtschaft Silberhüte.

Nr. 46. Eine Drohung.

- Wenn ich böse werd' im Sinne,
Werde krank in meinem Herzen,
Bring' die Truhe auf den Anger,
Bring' den Kasten auf das Brachfeld,
5. Nehme Feuer mit dem Wische,
Einen andern Wisch Kienfackeln,
Stecke ich in Brand den Kasten,
Setz' in helle Flamm' die Truhe,
Ruf' den Bräut'gam, sich zu wärmen,
10. Den Gemahl hin, um zu sehen,
Wie da brennt der Jungfrau Kasten,
Steht der Jungfrau Truh' in Flammen,
Wo da schmelzen die Schnupftücher,
Schwinden breite Tischestücher.

V.

Nr. 47. Mehe kiitus.

- Edimäne imä hällü,
 Keskimäne vele hällü,
 Perämäne peio hällü,
 Peio hällü pehmet hällü.
5. Lätsi kiika kiigatama,
 Lätsi hällü hällütämä.
 Tulli tuuli Jumalast,
 Maru aste Maarijast,
 Heit' mu maale hingetüs,
10. Kukas' maale kuuluvus.
 Kiä tul' mano kaema?
 Imäkene, memmekene,
 Ei ma sünnü sino sülde,
 Mahu sino magauaste.
15. Tulgu ülgä, võtku üskä,
 Tulgu kaaza, võtku kaala.
 Mina sünnü ülä sülde,
 Mahu ülä magauaste.
 Ülä sängü hüvvä sängü,
20. Peio sängü pehmet sängü,
 Kaaza sängü kaunist sängü.
 Mull o mies meeleline,
 Kaaz kaala arvoline.
 Ma koa kinda' kättä müödä,
25. Suka' koa siertä müödä.

Nr. 48. Pizikene naene.

- Mull om naine natukene,
 Tina-rinda til'okene.
 Läts' ta haina põimema,
 Kaste'-haina kaema,
5. Uppu ta uba-lehe sisse,
 Katte kaste'-haina sisse.
 Sääl ma ots'e urvikalla,
 Sääl ma käve käpikalla.
 Tei ma til'lo rihäkeze,
10. Vali vaski-varrekeze,
 Sis ma ots'e uba-lehe,
 Sis ma kaie kaste'-haina.

V.

Nr. 47. Des Mannes Lob.

- Mutterwiege ist die erste,
 Bruderswieg' die mittlere,
 Bräut'gamswiege ist die letzte,
 Bräut'gamswiege weiche Wiege.
5.   Ging ich auf die Schaukel schaukeln,
 Ging ich um die Wieg' zu wiegen.
 Von der Gottheit kam ein Wind,
 Sturm trat her von der Maria,
 Warf entseelt mich auf die Erde,
10.   Stieß mich auf die Erde todt.
 Wer kam hin, um mich zu sehen?
       Mütterlein, du meine Liebe,
 Nicht auf deinen Schoß ich passe,
 Hab' nicht Raum in deinen Armen.
15.   Komm, o Mann, nimm auf den Schoß mich,
 Komm, Gemahl, umarme mich.
 Auf des Mannes Schoß ich passe,
 Habe Raum in Mannesarmen.
 Gut ist doch das Bett des Mannes,
20.   Weich das Bett des Bräutigams,
 Schön ist des Gemahles Bett.
 Nach dem Sinn ist mir der Mann,
 Halsentsprechend der Gemahl.
 Handgemäß strick' ich die Handschuh',
25.   Fußgemäß strick' ich die Strümpfe.

Nr. 48. Das kleine Weib.

- Ein gar kleines Weibchen hab' ich,
 Eine Zinnbrust klein und niedlich.
 Ging sie um das Gras zu schneiden,
 Um zu seh'n die Rasenschmiele,
5.   In dem Bitterklee extrant sie,
 Ging verloren in der Schmiele.
 Tiefgebücket sucht' ich dort,
 Ging auf allen Vieren dort.
 Machte einen kleinen Rechen,
10.   Goz daran ein Kupferstielchen,
 Dann den Bitterklee durchsucht' ich,
 Dann durchmustert' ich die Schmiele.

Nr. 49. Külas käik.

- Etsa uotke, mu umadze',
 Kannahtage, kallis hõim!
 Las tulla sügüzekene,
 Astu armas aokene,
5. Pane ma sulgu suure tsia,
 Maaha tapä talve härä,
 Kunni oro' ollut juoskva',
 Mäe' mängvä' haanikat.
 Kuna ma lää umele,
10. Kuna svida sõzarille,
 Kudzä ma kuu kukkelit,
 Päivä latse pätsikit,
 Ajastaja mõze hameht.
- Ezä sai nurme otsa pääle,
15. Vele nurme veere pääle,
 Sääl mu hobo hirmahti'e,
 Ezä Harmi haugahti'e.
 Vasta tulli hellä' vele',
 Vasta tsõõrigo' sõzare',
20. Sommo mu vele sulaze',
 Padjah vele palgalize'.
 Üts' riiel' rinnusilla,
 Tõine tapel' taosilla,
 Kolmas luoka koputelli,
25. Neljäs iks ohjo hoiteli'e.
- Saie Virro velile,
 Saaremaale sõzarille,
 Imä läts ruttu ruoga kietmä,
 Taat läts ruttu härgä tapma,
30. Sõzar läts ruttu sõira sõkma,
 Veli virgast viina tuoma.
- Imäkene, helläkene!
 Mingu-u ruttu ruoga kietmä,
 Mingu-u äkki härgä tapma.
35. Ega ma tule söögi tõtu,
 Ega ma tule joogi tõtu,
 Mina tulli umme kaema,
 Armast takah ajama,
 Tulli Virro velile,
40. Saaremaale sõzarille.
- Viroh olli mino vele',
 Saaremaal mu sõzare'.

Nr. 49. Der Besuch.

- Ei so wartet, Anverwandte,
 Habt Geduld, o theure Sippe!
 Lasset kommen doch den Herbst,
 Laßt die liebe Zeit eintreten,
5. Pferch' ich ein ein großes Schwein,
 Schlachte einen Winterochsen,
 Bis in Thälern fliehet Bier,
 Von den Bergen sprudelt Wirze.
 Wenn ich zu den Mein'gen gehe,
10. Wenn ich fahre zu den Schwestern,
 Back' ich einen Monat Semmeln,
 Kinderbrötchen einen Tag,
 Wasch' das Hemd ein ganzes Jahr.
- Kam ich an des Vaters Feldrain,
15. An des Bruders Feldestrand,
 Da mein Pferdchen wieherte,
 Bellte auf des Vaters Harmi.
 Kamen entgegen die holden Brüder,
 Mir entgegen die blühenden Schwestern,
20. Massenhaft des Bruders Knechte,
 Dichtgeschart des Bruders Löhner.
 Um die Brustschnür' stritt der Eine,
 Um das Kummert kämpft' der Andre,
 An das Krummholz klopf' der Dritte,
25. Stets die Leinen hielt der Vierte.
- Kam nach Bierland zu den Brüdern,
 Ich nach Desel zu den Schwestern,
 Gilte die Mutter die Suppe zu kochen,
 Gilte der Vater den Ochsen zu schlachten,
30. Gilte die Schwester den Käse zu kneten,
 Flint der Bruder den Brannntwein zu holen.
- Mütterlein, du meine Holde!
 Eile nicht die Suppe zu kochen,
 Haste nicht den Ochsen zu schlachten.
35. Nicht der Speise wegen komm' ich,
 Nicht des Trankes wegen komm' ich,
 Ich kam um zu sehn die Mein'gen,
 Um die Liebe aufzusuchen,
 Kam nach Bierland zu den Brüdern,
40. Her nach Desel zu den Schwestern.

Meine Brüder waren in Bierland
 Und in Desel meine Schwestern.

X **Nr. 50. Neiol kuri elu.**

- Kuukene, päiväkene!
 Sina kõnnit kõrge'elt,
 Sina paistat pal'lo maad,
 Vii sõna mu velile,
 5. Saada sõna sõzarille,
 Et o neiol kuri elo,
 Kanazelgi kalgi põlvi.
 Saada perrä tina saani,
 Heidä helmidze' hobeze',
 10. Vii neio Viländihe,
 Kanna neio Karjamaale.

Nr. 51. Viibüzi'e, vaabuzi'e.

- Viibüzi'e, vaabuzi'e,
 Viibüzi viiza kudama,
 Vaabuzi vazikit juotma,
 Kaugas jäi karja saatma,
 5. Kui neid poisa jaeti,
 Abikaazo arvati.
 Mino oza muile saanu,
 Muide oza mulle jäänü.
 Muile saanu saia tükkü,
 10. Muile liina leivä tükkü,
 Mulle musta mulla tükkü,
 Mulle kale kannu tükkü.

Nr. 52. Ülemeelik mees.

- Lätsi liina lipsahti,
 Lätsi turgu tolmahti,
 Ots'e mehe meelelize,
 Kaaza kaala arvolize.
 5. Saie ütsi nädälikene,
 Pääle kats' päiväkeist.
 Aie ma miestä merele,
 Aie kaaza kalale,
 Es lää mies merele,
 10. Es lää kaaz kalale,
 Ütel' mere eätetü,
 Kala järve kahutetu.
 Lätsi ezi neiokene,
 Karksi ezi kabokene,
 15. Es ole meri eätet,
 Kala järvi kahutet.

Nr. 50. Der Jungfrau geht es böse.

- Lieber Mond, du liebe Sonne!
 Wandelst einen hohen Weg,
 Scheinest über weites Land,
 Bringe Nachricht meinen Brüdern,
 5. Sende Nachricht meinen Schwestern,
 Daß der Jungfrau Leben böse,
 Daß des Hühnchens Stand ist hart.
 Schicke nach ein zinnern Schlittchen,
 Schirre an du Perlenpferde,
 10. Bringe nach Fessin die Jungfrau,
 Trag die Jungfrau nach Karelien.

Nr. 51. Weilete ich, säumete ich.

- Weilete ich, säumete ich,
 Weilte bei dem Bastschuhflechten,
 Säumte bei dem Kälbertränken,
 Trieb die Heerde spät zur Weide,
 5. Als die Bursche man vertheilte,
 Die Gemahle man zuzählte.
 Meinen Theil bekamen Andre,
 Andrer Theil ist mir geblieben.
 Andere bekamen Weißbrot,
 10. Andere erhielten Stadtbrot,
 Ich nur einen schwarzen Erdkloß,
 Ich nur einen harten Baumstumpf.

Nr. 52. Der übermüthige Mann.

- In die Stadt ging ich behende,
 Auf den Markt ging ich geschwinde,
 Suchte einen guten Mann mir,
 Halsentsprechenden Gemahl.
 5. Eine Woche war vergangen,
 Außerdem noch zwei der Tage.
 Hieß ich gehn den Mann zum Meere,
 Hieß ich den Gemahl gehn fischen,
 Nicht zum Meere ging der Mann,
 10. Nicht ging fischen der Gemahl,
 Sagt', es sei das Meer heeiset,
 Sei der Fischsee starr vom Froste.
 Ging ich selber zarte Jungfrau,
 Sprang ich selber schmuckes Weib,
 15. Nicht heeiset war das Meer,
 Nicht der Fischsee starr vom Froste.

- Aie miestä kündemä,
 Kaaza atra kandema,
 Es lää mies kündemä,
 20. Kaaz atra kandema.
 Ütel' künnü külmetetü,
 Adra kasti kahutetu,
 Härä' ette härmätetü,
 Piidza peijo eätetü.
 25. Lätsi ezi neiokene,
 Karksi ezi kabokene,
 Es ole künd külmetet,
 Adra kast' kahutet,
 Härä' es ette härmätetü,
 30. Piitsk peijo eätet.
 Olli mies ülemealik,
 Kaaz ülikammelik.

Nr. 53. Petetud naene.

A.

- Pois iks neiot võtaskelli,
 Võtaskelli, petäskelli:
 Tule mulle, neiokene,
 Karga mulle, kabokene!
 5. Mull om kulda kuhja luodu,
 Hõpe sarda salitu,
 Kümme mull lehmä lüpsemäh,
 Katsikümmend kandemah.
 Kui sai neio saanuvasa,
 10. Armas neio antuvasa,
 Olli täll kuri kuhja luodu,
 Saadan sarda salitu,
 Imä täll lüps'e immisida,
 Sõzar kass'e sõiratelli.
 15. Thih, tsih, neiokene,
 Paras, paras, neiokene!

B.

- Pois iks neiot võtaskelli,
 Võtaskelli, petäskelli:
 Tule mulle, neiokene,
 Karga mulle, kabokene!
 5. Tule mu hüvvä hoitemahe,
 Kulda kokko kaitsemahe,
 Mull om kulda kuhja pantu,
 Hõpe sarda salitu,

- Gieß ich gehn den Mann zum Pflügen,
Den Gemahl den Pflug zu tragen,
Nicht zum Pflügen ging der Mann,
20. Der Gemahl den Pflug zu tragen,
Sagt', der Acker sei gefroren,
Starr vom Frost des Pfluges Klammern,
Vor dem Pflug bereift die Ochsen,
In der Hand beeist die Peitsche.
25. Ging ich selber zarte Jungfrau,
Sprang ich selber schmuckes Weib,
War der Acker nicht gefroren,
Nicht des Pfluges Klammern starr,
Waren nicht bereift die Ochsen,
30. Nicht beeiset war die Peitsche.
Uebermüthig war der Mann,
Uebertrozig der Gemahl.

Nr. 53. Das betrogene Weib.

A.

- Warb der Bursche um die Jungfrau,
Warb um sie und lockte sie:
Komm und werd mein Weib, o Jungfrau,
Spring und werd mein Weib, o Mädchen!
5. Mir ist Gold gehäuft zu Schobern,
Silber auf's Gerüst geschichtet,
Zehen Kühe sind mir milchend,
Zwanzig Kühe sind mir tragend.
- Als die Maid dem Mann geworden,
10. Liebe Maid dem Mann gegeben,
War der Böse ihm geschobert,
Satan auf's Gerüst geschichtet,
Seine Mutter melkte Säue,
Käzen milchete die Schwester.
15. Etsch, etsch, liebe Jungfrau,
Recht so, recht so, liebe Jungfrau!

B.

- Warb der Bursche um die Jungfrau,
Warb um sie und lockte sie:
Komm und werd mein Weib, o Jungfrau,
Spring und werd mein Weib, o Mädchen!
5. Komm du meine Habe hüten,
Aufbewahren mir das Gold,
Mir ist Gold gehäuft zu Schobern,
Silber auf's Gerüst geschichtet,

10. Kiut mull künni kilingida,
Lauki lazi taaderida.
Ei käze kázikivile,
Ega laze lapatille,
Halli' mull viivä', hiiro' toova',
Kõrvi' mull kodo kõigudi,
15. Musta' morole tsõõridi.
Kolm mull aita morola,
Üts' om riibe rüki täüz',
Tõine taza tatterekka,
Kolmas kuhjaga kaaro.
20. Kui sai neio saanuvas,
Armas neio antuvas,
Ol' täll kurat kuhja pantu,
Saadan sarda salitu.
Sis käsk' kázikivile,
25. Sis ta lask' lapatille,
Kázipuu käe kuludi,
Kivi vitsa riki rinna.
Kolm ol' aita morola,
Üts' ol' hiiri heideldä,
30. Tõine kass'e karelda,
Kolmas rott'e roomaskella.

C.

- Neiokene, noorekene!
Mis sa pelgät mulle tulla,
Kardat mulle karada?
Pääl meil rügänes nurm',
5. All meil kalanes järv',
Järv' meil kalludi kallo,
Nurm' meil nukudi rüki,
Meil o man mahla kõivo',
Veereh viel viha leheze'.
10. Neiokene, noorekene!
Mis sa pelgät mulle tulla,
Kardat mulle karada?
Ega ma sunni surmumahe,
Pane pal'l'o jauhemahe,
15. Hiiro' mul viivä', halli' toova',
Kõrvi' kõigudi kivile,
Paadi' lazi lapatsille.
- Neiokene, noorekene!
Tule iks mulle tupe tõtu,
20. Väe väidze lõia tõtu,
Tule mu hüvvä hoitemahe,
Kulda kokko kaitsemahe.

- Schillinge der Streifling pflügte,
 10. Thaler legte bloß die Blässe,
 Nicht zur Handmühl' ich befehle,
 Lasse nicht zur Klapper gehen,
 Graue bringen, Falbe holen,
 Braune schleppen mir nach Hause,
 15. Schwarze rollten's auf den Hof.
 Auf dem Hof hab' ich drei Kleeten,
 Eine bis zum Rand voll Roggen,
 Zweite strichweit voll Buchweizen,
 Dritte voll gehäuft mit Hafer.
 20. Als die Maid dem Mann geworden,
 Liebe Maid dem Mann gegeben,
 War der Teufel ihm geschobert,
 Satan auf's Gerüst geschichtet.
 Dann zur Handmühl' er befahl,
 25. Dann ließ er zur Klapper gehen,
 Dort der Handgriff rieb die Hand auf,
 Mühlenreif verdarb die Brust.
 Waren auf dem Hof drei Kleeten,
 In der einen sprangen Mäuse,
 30. In der zweiten hüpfen Katzen,
 In der dritten krochen Matten.

C.

- Mägdelein, Jungfräulein!
 Warum scheust du mir zu folgen,
 Fürchtest dich mein Weib zu werden?
 Oben steht ein Roggenfeld uns,
 5. Unten stehet uns ein Fischsee,
 Viele Fische beut der See uns,
 Schönen Roggen uns das Feld,
 In der Näh' sind uns Saftbirken,
 Unfern auch noch Badequastlaub.
 10. Mägdelein, Jungfräulein!
 Warum scheust du mir zu folgen,
 Fürchtest dich mein Weib zu werden?
 Zwinge nicht zum Graupenstampfen,
 Setze dich nicht viel zum Mahlen,
 15. Falbe bringen, Graue holen,
 Braune schleppten mir zur Mühle,
 Fable führten's zu der Klapper.
 Mägdelein, Jungfräulein!
 Folg mir kraft der Messerscheide,
 20. Strebe kraft des Messerhalters,
 Komm du meine Habe hüten,
 Aufbewahren mir das Gold.

- Mull o kulda kuhja pantu,
Hõpe sarda salitu.
25. Kui sai neio saanuvas,
Armas neio antuvas,
Saie tütar tühä paika,
Latsi lahja taari mano.
Sis ta sund'e surmumahe,
30. Pand'e pal'lo jauhumahe,
Käzikivi põrodi käe,
Kivi riista' riki rinna,
Sis ol' kuri kuhja pantu,
Saadan sarda salitu.
35. Säält ma ikule izozi,
Säält ma nõssi nõrele:
Oh mu ennist elokeist,
Kaunist kazvo põlvekeist!
Oles ma elo ette tiednü,
40. Oles mõistnu mõro meele,
Es lännü ma kotost kohegi,
Es viinü jalga velitsist.
Innemb ma olnu umah kotoh,
Elänü uma ezä man.
45. Sai no kurja kottale,
Sai viledzä veerele.
Muru süö, tõist murehta,
Kandzu süö, tõist kahidze.

Nr. 54. Enne ja nüüd.

A.

- Oh mu ennist elokeist,
Kallist kazvo põlvekeist,
Kui ma olli umah kotoh,
Elli uma ezä tareh,
5. Vierdü vele põrmandul!
Kõnn'e ma, kodo kõrizi,
Tandz'e ma, tare tõrizi,
Ezä helme helinällä,
Vele tingä tilinällä,
10. Kaala raha kahinalla.
Helme' helkse, tingä' tilkse,
Noorde meeste silmä' tsilkse,
Kui ne kurja kuts'a silmä',
Kui ne kale kasi silmä',
15. Til'lokeze tiize silmä'.
Panni ma piru purde'es,
Ole kõrre kõnnikis,

- Mir ist Gold gehäuft zu Schobern,
Silber auf's Gerüst geschichtet.
25. Als die Maid dem Mann geworden,
Liebe Maid dem Mann gegeben,
Kam die Tochter in die Dede,
Kam das Kind zum mager'n Dünnbier.
Dann zwang er zum Graupenstampfen,
30. Setete gar viel zum Mahlen,
Die Handmühl' die Hand erschütter't,
Mühlenzeug verdarb die Brust,
Dann der Teufel war geschobert,
Satan auf's Gerüst geschichtet.
35. Daher fing ich an zu weinen,
Daher hub ich an zu trauern:
Ach, mein ehemal'ges Leben,
Ach, mein schöner Wachsthumsstand!
Hätt' voraus gewußt das Leben,
40. Hätt' gekannt den bitter'n Harm ich,
Nicht mein Heim hätt' ich verlassen,
Nicht entfernt den Fuß von Brüdern.
Hätt' zu Hause bleiben sollen,
Lieber bei dem Vater leben.
45. Kam nun in die Näh' des Bösen,
Einem Glenden zur Seite.
Ess' ein Bröcklein, traur' um's andre,
Ess' ein Endchen, leid thut's andre.

Nr. 54. Ehemals und jetzt.

A.

- Ach, mein ehemal'ges Leben,
Ach, mein theurer Wachsthumsstand,
Als ich war im eignen Heime,
Lebte in der Stub' des Vaters,
5. Trollte auf der Diel' des Bruders!
Ging ich da, das Heim erschallte,
Tanzte ich, die Stub' ertönte,
Von dem Schall der Vatersperlen,
Von dem Klang der Brudersmünzen,
10. Von des Halsgeschmeides Rauschen.
Schallten die Perlen, klangen die Münzen,
Junger Männer Augen triefsten!
Wie des bösen Hündleins Augen,
Wie der harten Raße Augen,
15. Wie des kleinen Mieschens Augen.
Setzt' ich einen Span als Steg,
Einen Strohalm hin als Weg,

- Es murru pirdu purde'ehna,
Ole kõrzi kõnnikihna.
20. Sai ma kurja kotta'alle,
Sai ma kale kallale,
Sai viledzä veerele,
Sai heridzä elole,
Sis panni palgi purde'esa,
25. Kõlle kõivo kõnnikisa,
Murdu palki purde'ehna,
Kõlle kõivo kõnnikihna.
Kas ma sedä ezi murri?
Ega no sedä ezi es murra,
30. Sedä murri mureh suuri,
Painutelli paha mieli.

B.

- Oh mu hüvvä neio ello,
Oh mu kallist kazvo põlve,
Mä ol' kotoh kazvenani,
Ezä manna ellenäni!
5. Kohe tahi, sinnä tandz'e,
Kohe lätsi, sääl läbezi.
Ole-es keelo keelijät,
Kaalus kodo kaitsijat.
10. Üle karksi kate aia,
Üle käve kärbilize,
Üle pilli pistilize,
Üle rops'e rohilize.
Saa-as vika viznapuule,
Saa-as hätä häelmülle,
15. Putu-us puudeh maa pääle,
Põllule põlli sinine,
Arole hari verevi,
Morole musta' kõrige'.
Ega minno kõüdze' köüdä,
20. Kõüdze' köüdä, ohja' hoia.
Ohja' ma otsani arodi,
Katski lõigi keero' kõüdze'.
Saie muile neiokene,
Saie muile saanuväs,
25. Armas muile antuväs,
Lätsi kübärält küzümä,
Kaazalt lupa kaema,
Kaaz es kalest vasta kosti,
Küpär külmästä kõneli:

- Nicht zerbrach der Span im Stege,
Nicht der Strohalm in dem Wege.
20. Kam ich in die Näh' des Bösen,
Kam ich in den Bund des Harten,
Kam dem Glenden zur Seite,
Kam ich in des Buben Leben,
Seht' als Steg ich einen Balken,
25. Eine trockne Bir' als Weg,
Brach der Balken in dem Stege,
Trockne Birke in dem Wege.
Brach ich nun wohl selber diese?
Nein, nicht selber brach ich diese,
30. Diese brach der große Kummer,
Bog sie krumm der arge Sinn.

B.

- Ach, mein gutes Jungfraunleben,
Ach, mein theurer Wachsthumstand,
Den daheim ich hatte wachsend,
Bei dem lieben Vater lebend.
5. Wo ich hin wollt', dorthin tanzt' ich,
Wo ich hin ging, dort verweilt' ich,
War daselbst nicht ein Verbieter,
Kam mir nach nicht ein Heimsender.
Ueber zwei der Zäune sprang ich,
10. Ueber starrend äst'ge ging ich,
Warf mich über fenkerechte,
Schwang mich über wagerechte.
Nicht der Kirschbaum kam zu Schaden,
Nicht die Blüthe ward verlegt,
15. Nicht berührt' der Gurt die Erde,
Nicht das Feld die blaue Schürze,
Nicht der rothe Kamm den Acker,
Nicht den Hof die schwarzen Röcke.
Stricke banden da mich nicht,
20. Band kein Strick, hielt keine Leine.
Trennte völlig auf die Leinen,
Schnitt entzwei die dreslen Stricke.
Kam ich Jungfrau zu den Fremden,
Wurde ich zu Theil den Fremden,
25. Ward ich Liebe fortgegeben,
Ging ich um den Hut zu bitten,
Vom Gemahl Erlaub zu holen,
Der Gemahl gab harte Antwort,
Kalt da redete der Hut:

30. Jooze hatta, linda litsi!
Viska linik lepikohe,
Tanõ külä tanomihe,
Tandzi ilma tanota,
Linda ilma liniketä.
35. Mina kuuli, kosti vasta:
Kuule, kuri ülgüväni,
Kuule, kalgi kaazuvani!
Saa-a linik lepikost,
Tano külä tanomist.
40. Linik saaze linost hüvist,
Tano langost tazatsist.

C.

- Oh mu hüvvä neio ello,
Oh mu kallist kabo põlve,
Miä ma heidi hiusehna,
Miä ma kanni kanazehna!
5. Nii paistse mina kotoh,
Veredi vele tareh,
Kui se maazik mäe pääl,
Kui se palohk palo peräl,
Kui se upin uibo'ohn,
10. Kui se varzi vabernit,
Peo täüzi pihle marjo.
Lätsi ma muna üle moro,
Lätsi upin üle aia,
Tamme tõhva üle tare,
15. Ezä hõigas' hellikos,
Imä hellä tütteres,
Veli kuts' Riia ristikos,
Sõzar sõba pääte'es.
Tulli ma üles hummogul,
20. Inne varra valge'et,
Lätsi karja kaema,
Vazikida vaatama,
Vahe läbi vas'ka lauda,
Põrotelli põrste põhu,
25. Segäzi tsigade lauda,
Lazi läbi lammaste lauda.
Saie kari kaetus,
Tõpra' üles tõstetus,
Lätsi ma tandzih tagazi,
30. Üle moro mängähteh.
Ezä iks hõigas' hellikos,
Imä hellä tütteres,

30. Laufe Hündin, fliege Dirne!
Wirf das Kopftuch in die Erlen,
Auf des Dorfes Gass' die Haube,
Mache fort dich ohne Haube,
Ohne Kopftuch fliege du.
35. Hörete ich, gab zur Antwort:
Höre du, mein böser Bräut'gam,
Höre du, mein harter Mann!
Erlen geben ja kein Kopftuch,
Dorfesgasse keine Haube.
40. Guter Flachß giebt ja ein Kopftuch,
Glattes Garn giebt eine Haube.

C.

- Ach, mein gutes Jungfraunleben,
Ach, mein theurer Mädchenstand,
Den ich lustig lebt' im Haarschmuck,
Den ich hatt' im Kuchleinalter!
5. Also schien ich in der Heimath,
War so roth im Haus des Bruders,
Wie die Erdbeer' auf dem Berge,
Wie die Strickbeer' auf der Heide,
Wie der Apfel auf dem Baume,
10. Wie der Stengel voll Himbeeren,
Eine Handvoll Vogelbeeren.
Ging ich Eilein über den Hof,
Ging ich Apfel über den Zaun,
Eichel über die Stubendiele,
15. Holde hieß der Vater mich,
Holde Tochter mich die Mutter,
Nig'sches Kreuz nennt' mich der Bruder,
Schawlschmuck nannte mich die Schwester.
Stand ich auf am frühen Morgen,
20. Frühe vor dem Tagesgrauen,
Ging beschicken ich die Heerde,
Um die Kälber zu durchmusteren,
Sah den Kälberstall ich durch,
Wühlte auf der Ferkel Streustroh,
25. Stöberte im Schweinehalle,
Giltte durch den Stall der Schafe.
War die Heerde wohl beschicket
Und die Kinder aufgehoben,
Ging ich tanzend dann zurück,
30. Spielend über das Gehöft.
Holde hieß mich da der Vater,
Holde Tochter mich die Mutter,

- Veli kuts' Riia ristikos,
 Sõzar sõba pääte'es,
 35. Muu pereh moro munas,
 Karjuze' kana munas,
 Öüdzilize' üli-hääs.
     Saie kaaza kaala ala,
     Oma mehe ola ala,
 40. Küdü sõimas' kühmakus,
 Nado sõimas' nastakus,
 Oma mies ozja mühüs.
 Küdü sõimas' külmäs sitas,
 Nado kales kana pazas,
 45. Sõzar sõimas' sõgla kihäs,
 Vana vaka uurde'is.
 Uhmerpakk läts' üle use,
 Tamme pakk läts' üle tare.

D.

- Kui ma olli umah kotoh,
 Kui ma elli ezä tareh,
 Lätsi ma aita, lõiksi lihha,
 Tõiste aita, võti võidu,
 5. Võti võidu, es vähäne,
 Kaksi kalla, es kahane,
 Pää puttu mull tsea lihha,
 Hari havve hambihe.
 Imä üt'el' hiire pääle,
 10. Ezä kaivas' kasi pääle.
 Mina no hebo hiirekene,
 Ezi kabo kasikene.
     Kui sai muiale neiokene,
     Armule antuvas,
 15. Pää puttu konna lihha,
 Hari husi hambihe.

E.

- Minge tolle talole,
 Kohn om kolmi neidozit.
 Üts om neido keerokängä,
 Tõine neido hõörihanda,
 5. Kolmas tüötegijä,
 Kaunis kanga kudaja.
     Saagu mulle sada nato,
     Tulgu mulle tuhat kütü.

- Rig'sches Kreuz nennt' mich der Bruder,
 Shawlschmuck nannte mich die Schwester,
 35. Ei des Hofes das Gesinde,
 Ei des Huhns die Rinderhirten,
 Uebergute die Nachthüter.
 Kam ich in Gemahlsumhalsung,
 In des eignen Manns Umarmung,
 40. Bucklige schalt mich der Schwager,
 Hödrige die Schwägerin,
 Eigner Mann mich Schachtelhalmbund.
 Kalten Dreck schalt mich der Schwager,
 Hühnerkoth die Schwägerin,
 45. Siebesrumpf schalt mich die Schwester,
 Eines alten Scheffels Rimme.
 Mörserkloß ging durch die Thür da,
 Eichenkloß ging in der Stube.

D.

- Als ich war im eignen Heime,
 Lebte in der Stub' des Vaters,
 In die Kleet' ging ich, schnitt Fleisch,
 In die andre, nahm da Butter,
 5. Nahm da Butter, ward nicht wen'ger,
 Riß vom Fische, ward nicht minder,
 Reicht' an's Schweinefleisch der Kopf mir,
 An die Hechteszäh'n' der Kamm.
 Mutter meint', es sei die Maus wohl,
 10. Vater klagt' die Kage an.
 Ich die Maid nun war das Mäuschen,
 Selbst ich Mägdelein das Käzchen.
 Kam ich Jungfrau in die Fremde,
 Ward dem Lieben fortgegeben,
 15. Reichte mir der Kopf an Froschfleisch,
 An die Schlangenzäh'n' der Kamm.

E.

- Geht in jenen Bauerhof ihr,
 Wo daheim sind drei der Jungfrau.
 Eine drehet flink die Schube,
 Nett die zweite Jungfrau schwänzelt,
 5. Arbeitsam die dritte ist,
 Eine tücht'ge Weberin.
 Mögen hundert Schwägerinnen,
 Tausend Schwäger werden mir.

- Mull o tuhat trullitut,
 10. Mull o sada sangatut,
 Tuhhat ilma trullimata,
 Sada ilma sangamata,
 Viiz'kümmend ve'etüt,
 Kuuz'kümmend ko'etut.
15. Mies sai mulle ülemeelik,
 Kaaz ülikammeline.
 Aie mõtsa ragoma,
 Hanipaiju haalima.
 Sääl mu küüdze' külmetivä',
20. Jala varba' valutiva'.
 Ütel' mu mõtsah magavat,
 Perze' peräni vallale,
 Sisse jooznu sizaliku',
 Palotanu palonõia'?
25. O Jummal, Jumalakene,
 O Mari madalakene!
 Oles ma sedä teedeh tiednü,
 Teedeh tiednü, tarka olnu,
 Lännü ma kotost kohegi,
30. Viinü jalga velüizist.
 O mu hüvvi ande'it,
 Kirivida kinde'it!
 O mu tuhat trullitut,
 O mu sada sangatut,
35. Viiz'kümmend ve'etüt,
 Kuuz'kümmend ko'etut.
 Toodi säkssole jagada,
 Toodi heitä herrázille,
 Sai sand'ele jagama,
40. Sai heitmä hilbakille.
 O mu hüvvä neio ello,
 O mu kallist kabo põlvel!
 Oles sedä teedeh tiednü,
 Teedeh tiednü, tarka olnu,
45. Tulnu ma kotost kohegi,
 Viinü jalga velüizist.
 Nüüd sai kurja kotta'alle,
 Nüüd sai viledzä veerele,
 Nüüd sai heridzä elole.
50. Küdü sõimas' kühmakus,
 Nado sõimas' nastakus,
 Oma mies ole kuos.
 Jooze hatta, jõvva porto,
 Viska linik lepikohe,
55. Tano külä tanomihe,

- Hab' Gerolltes ich ein Tausend,
 10. Hab' Gehenkeltes ein Hundert,
 Tausend sind mir ungerollet,
 Hundert sind mir ungehenkelt,
 Aufgeschlagen sind noch fünfzig,
 Sechzig sind mir noch gewebet.
15. Ward ein übermüth'ger Mann mir,
 Uebertrozigiger Gemahl.
 Hieß mich in den Wald gehn holzen,
 In den Weidenbusch zum Roden.
 Dort nun froren meine Nägel,
 20. Schmerzeten des Fußes Behen.
 Sagt', ich schlief in dem Walde,
 Sei der Hintere ganz offen,
 Sei'n hineingelaufen Ehsen,
 Sei'n hineingehuscht Giftthiere.
25. O mein Gott, mein lieber Gott,
 O Maria, du Demüth'ge!
 Hätt' ich dieses wohl gewußt,
 Wohl gewußt, wär' klug gewesen,
 Nicht mein Heim hätt' ich verlassen,
 30. Nicht entfernt den Fuß von Brüdern.
 Ach, die lieben guten Gaben,
 Meine buntgestrickten Handschuh'!
 Ach, mein Tausend Schöngerolltes,
 Ach, mein Hundert Gehenkeltes,
35. Fünfzig Aufgezogenes,
 Sechzig noch Gewebetes.
 Wollte Deutschen ich's vertheilen,
 Wollte Herren ich's verschenken,
 Fügt' sich's, ich vertheilte Bettlern,
 40. Fügt' sich's, ich verschenkte Lumpen.
 Ach, mein gutes Jungfraunleben,
 Ach, mein theurer Mädchenstand!
 Hätt' ich dieses wohl gewußt,
 Wohl gewußt, wär' klug gewesen,
45. Nicht mein Heim hätt' ich verlassen,
 Nicht entfernt den Fuß von Brüdern.
 Kam nun in die Näh' des Bösen,
 Kam dem Elenden zur Seite,
 Kam ich in des Buben Leben.
50. Bucklige schalt mich der Schwager,
 Höckrige die Schwägerin,
 Strohbund schalt der eigne Mann mich.
 Laufe Hündin, eile Dirne,
 Wirf das Kopftuch in die Erten,
 55. Auf des Dorfes Gass' die Haube,

- Linda ilma liniketä,
Tandzi ilma tanota!
Säält ma ikule izozi,
Säält ma nõssi nõrezille:
60. Oh, Jummal, Jumalakene,
Oh Mari madalakene!
Kos mull minnä kurja elost,
Pa'eda paha elost?
Sõtta lääzi — sõimatat,
65. Narva lääzi — naaretat,
Riiga lääzi — riizutat,
Tallinahe — tapetat,
Võul mu pää võetas.
Lääzi ma tolle maale,
70. Kohon ei kolgita linno,
Pauguteda pakkelit.
Tsea tigo, haina pago!
Anna mu au kätte,
Liida mu lemme peijo.
75. Ma lää neios tõista kõrda,
Mõrzijas mõnes aos.
Paremb neido näüdzikoh,
Kabo külä karjuseh,
Kui viledzä veerel
80. Ja kurja kottal.

Nr. 55. Joodik mees.

A.

- Jummal hoitku sedä neido,
Sedä kapo kazumast,
Kiä viel johtu joodikolle,
Kõrdzi tie kõndijalle.
5. Neio kõriga kõrtsi veie,
Pallapoole pandis pand'e.
Kõrik no kõrdzista kõneli,
Pallapuol' pandista pajadi:
Kos mino kulla kudaja,
10. Hellä hoi heitijä?
Kunas küll tegi vaene lats'?
Tegi teole minnehnä,
Kudi kodo tullehna.
Kost ma teie, kost ma saie,
15. Kost ma korsi kolkemit,
Siegi saize sita al,
Ajastaja azu al.

- Ohne Kopfstuch fliege du,
 Mache fort dich ohne Haube!
 Daher fing ich an zu weinen,
 Daher hub ich an zu trauern:
60. Ach, mein Gott, mein lieber Gott,
 Ach, Maria, du Demüth'ge!
 Wohin soll ich aus des Bösen,
 Aus des Argen Leben fliehen?
 Zöge in den Krieg — man schilt mich,
 65. Zög' nach Narva — man verlacht mich,
 Zög' nach Riga — man beraubt mich,
 Hin nach Rerval — tödtet man mich,
 Meinen Kopf nimmt man in Wao.
 Zöge gern in jenes Land,
 70. Wo kein Flachs gebrochen wird,
 Keine Heede wird geklopft.
 O du Schnecke, Klok des Grases!
 Gieb zurück du meine Ehre,
 Reich' du meine Würde her.
75. Werd' zum zweiten Male Jungfrau,
 Werde Braut auf lange Zeit.
 Lieber dient als Magd die Jungfrau,
 Hütet lieber Dorfesheerden,
 Als sie bei dem Glenden,
 80. In der Näh' des Bösen lebt.

Nr. 55. Ein Trunkenbold als Mann.

A.

- Gott behüt', daß je die Jungfrau,
 Je das Mädchen auferwache,
 Das noch einem Säuser wird,
 Einem Wirthshauswegegänger.
5. Bracht' der Jungfrau Roß ins Wirthshaus,
 Setzt' als Pfand den Sommerroß.
 Aus dem Wirthshaus sprach der Roß,
 Aus der Pfandschaft der Sommerroß:
 Wo ist meine goldne Web'rin,
10. Holde Werferin des Schiffchens?
 Wann wohl schaffete die Waise?
 Schaffte sie zur Frohne gehend,
 Webete nach Hause kommend.
 Machte hieraus, kriegte dorthier,
15. Sammelt' hier und dort ich Bündel,
 Dieses selbst stand in dem Dünger,
 Und ein ganzes Jahr im Rehricht.

- Kiko kirg'e viizi kõrd,
Kukke lauli kuuzi kõrd,
20. Kui sie koera kodo tulli,
Pini umma perrehe.
Lõüz' ta süngü säademätä,
Sängü padja' pandemata,
Võt' ta piidza vüö' alt,
25. Sääd' neio sälä pääle,
Heit' neio ola pääle.
Tsih, tsih, neiokene,
Paras, paras, neiokene!
Sedä sa iä ihazit,
30. Kazu põlve kargelit.
Naine, ärä naista naarku,
Tõize naize tütterit!
Sull omma ezi tütre' tareh,
Põlle pidäjä' põrmandul.

B.

- Jummal hoitku sedä neido,
Sedä neido sündümäst,
Toda kapo kazumast,
Keä johtu joodikolle,
5. Johtu joodigo ozasa,
Kõrdzi tie kõndijalle,
Kõrdzi lingi liigutajalle,
Kõrdzi lavva lakkujalle,
Kõrdzi pingi pusutajalle.
10. Ega enne kõrdzist tule,
Kakke kõrdzi kamberesta,
Kui se kiko viizi kire,
Kui se kukke kuuzi lauli,
Sis ta koera kodo tulli,
15. Peni omma perrehe,
Rakke omma rahvahe.
Olli vüöl vaadi vitsa,
Olle pulka puuza pääl,
Olle hiiwa hiusihna,
20. Olle vattu varbe'ih.
Lõüz' ta süngü säademätä,
Sängü lina' liitemätä,
Säält iks ruttu ruzikille,
Säält iks kärp'mä kämbelillä,
25. Läts' iks ruttu Roodzimaale,
Läts'e pea Pihkevahe,
Tõi ta rooza Roodzimaalta,
Suure piidza Pihkevasta,

- Hähnlein kräht' zum fünften Mal,
 Haushahn sang zum sechsten Mal,
 20. Als der Hund nach Hause kam,
 In's Gesind' daheim der Beller.
 Fand das Bett er unbestellet,
 Nicht gesetzt des Bettes Kissen,
 Nahm vom Gürtel er die Peitsche,
 25. Setzt' sie auf der Jungfrau Rücken,
 Warf sie auf der Jungfrau Schulter.
 Etsch, etsch, liebe Jungfrau,
 Recht so, recht so, liebe Jungfrau!
 Das hast du gesehnt dein Leben,
 30. Hast begehrt dein Wachsthumsalter.
 Weib, verhöbne nicht das Weib,
 Eines andern Weibes Töchter!
 Selbst hast du im Hause Töchter,
 Auf der Diel', die Schürzen tragen.

B.

- Gott behüt', daß je die Jungfrau,
 Je die Jungfrau werd' geboren,
 Je das Mädchen auferwache,
 Welches einem Säuser wird,
 5. Einem Säuser wird zu Theil,
 Einem Wirthshauswegegänger,
 Einem Wirthshausklinkendrucker,
 Einem Wirthshausstischbeleger,
 Einem Wirthshausbankbester.
 10. Kam nicht eher aus dem Wirthshaus,
 Fort nicht von der Wirthshauskammer,
 Als das Hähnlein fünfe krähte,
 Als der Haushahn sechse sang,
 Dann erst kam der Hund nach Hause,
 15. In's Gesind' daheim der Beller,
 Unter's eigne Volk der Kläffer.
 Hatt' als Gürtel einen Fackreif,
 Einen Bierspund auf der Hüfte,
 Biereshese in den Haaren,
 20. Bierschaum zwischen seinen Zehen.
 Fand das Bett er unbestellet,
 Bettessinnen ungebreitet,
 Rasch er dann die Fäuste ballte,
 Schlug dann mit der flachen Hand,
 25. Ging geschwinde er nach Schweden,
 Ging gar bald er hin nach Pleskau,
 Bracht' aus Schweden eine Geißel,
 Eine große Peitsch' aus Pleskau,

- Pess'e neio piha pääle,
 30. Sääd'e neio sälä pääle.
     Tsih, tsih, neiokene,
     Paras, paras, neiokene!
     Sedä sa eä ihazit,
 35. Sie sino sini-põll',
     Kalevine kaala rätt'.

C.

- Jummal hoitku toda neiot,
 Toda kapo kazumast,
 Keä küll johtu joodikelle,
 Johtu joodige omasa,
 5. Kõrdzi tie kõndijalle,
     Kõrdzi lavva lahkijalle,
     Kõrdzi põrmandu põrotajalle.
     Kõrtsi vei neio kõrige,
 Pandis pand' neio pallapoole,
 10. Liina vei neio linige.
     Kõrik no kõrdzist kõneli,
     Pallapuol' pandist pajadi,
     Linik liinasta libizi:
     Kos mu kulla kudaja,
 15. Hellä hoi heitijä?
     Mull om kulda otsa ko'et,
     Vaski vierde valetu.
     Kui jo kikas viizi kire,
     Kui jo kukke kuuzi lauli,
 20. Sis no koer kodo tulli,
     Pini omma perrehe,
     Raudnõna rahvahe.
     Lõüz' ta sängü säademätä,
     Sängü padja' pandemata,
 25. Sis ta no ruttu ruzikille,
     Sis ta no kärke kämbelillä.
     Pesä no pinki pikä' sõrme',
     Rao no rauda ruzigo'!
     Käe' sull kammi kakeku,
 30. Sõrme' lülli lüheku,
     Kui sa no pesät peenikeist,
     Kui sa no lüöt lühikeist.
     Mull om pihta peenikene,
     Mull om olga ohukene,
 35. Sälgi kui säksa väidzekene.

- Schlug damit der Jungfrau Schultern,
 30. Setzt' sie auf der Jungfrau Rücken.
 Etsch, etsch, liebe Jungfrau,
 Recht so, recht so, liebe Jungfrau!
 Das hast du gesehnt dein Leben,
 Hast begehrt dein Wachsthumsalter,
 35. Das ist deine blaue Schürze,
 Halstuch aus dem schönen Tuche.

C.

- Gott behüt', daß je die Jungfrau,
 Je das Mädchen auferwache,
 Welches einem Säufer wird,
 Einem Säufer wird zu eigen,
 5. Einem Wirthshauswegegänger,
 Einem Wirthshausstischerstörer,
 Einem Wirthshausdielenstämpfer.
 Bracht' der Jungfrau Nock ins Wirthshaus,
 Setzt' als Pfand den Sommerrock,
 10. Bracht' das Kopftuch in die Stadt.
 Aus dem Wirthshaus sprach der Nock,
 Aus der Pfandschaft der Sommerrock,
 Aus der Stadt das Kopftuch flüstert':
 Wo ist meine goldne Web'rin,
 15. Holde Werferin des Schiffchens?
 Mir ist Gold an's End' gewebet,
 Kupfer an den Rand gegossen.
 Als das Hähnlein fünf schon krächte,
 Als der Haushahn sechs schon sang,
 20. Dann erst kam der Hund nach Hause,
 In's Gefind' daheim der Beller,
 Unter's Volk die Eisennase.
 Fand das Bett er unbestellet,
 Nicht geseht des Bettes Kissen,
 25. Rasch er dann die Fäuste ballte,
 Wettert' mit der flachen Hand.
 Schlag die Bank doch mit den Fingern,
 Hau das Eisen mit den Fäusten!
 Mögen deine Händ' verkrüppeln,
 30. Finger auf ein Glied sich kürzen,
 Wenn du schlägst das feine Weib,
 Wenn du haust das kurze Weib.
 Fein und schlank ist mir der Leib,
 Meine Schulter ist gar zart,
 35. Wie ein deutsches Messer der Rücken.

D.

- Jummal hoitku toda neido,
 Toda kapo kazumasta,
 Kiä johtu joodikolle,
 Johtu joodigo ozasa,
5. Olle pulga puttijalle,
 Viina vaadi vahtijalle.
- Kõrtsi vei neio kõriga,
 Pandis neio pallapoole,
 Liina vei neio linige.
10. Kõrik mull kõrdzist kõneli,
 Pallapuol' pandist pajadi,
 Linik mull liinast libizi:
 O mu kulla kudajani,
 Hellä hoi heitijäni,
15. Vikervoki veerätäjä!
 Kiko kiri viizi kõrda,
 Kukke lauli kuuzi kõrda,
 Sis ta koera kodo tulli,
 Pini umma perrehe,
20. Rakke umma rahvahe.
 Lõüz' ta sängü säademätä,
 Sängü padja' pandemata,
 Sängü lina' liitemätä,
 Lõüz'e voki saisevada,
25. Voki pooli' puhkavada,
 Lei ta pooli' punda vasta,
 Voki azja' aida vasta,
 Hindä rube ruzikilla,
 Hindä kärbe kämbelillä.
30. Ol' täll vüöl vaadi vitsa,
 Olle pulka puuza pääl,
 Pes' ta neio piha pääle,
 Säie neio sääl pääle.
- Säält ma ikule izozi,
35. Säält ma nõssi nõrezille:
 Oles mu ikku nätä saazi,
 Silmä vezi pääle kaia,
 Saazi külä karja juvva,
 Hulga hobeste ojetada,
40. Valla varzo vallatella.
 Kohe ma iste, sääl ma iki,
 Koh ma nõodi, sääl nõredi,
 Sinnä tekkü tiigikene,
 Kasvi külä kaivokene.

D.

- Gott behüt', daß je die Jungfrau,
 Je das Mädchen auferwache,
 Welches einem Säuser wird,
 Einem Säuser wird zu Theil,
 5. Einem Bierespundberührer,
 Einem Branntweinsafßbegucker.
- Bracht' der Jungfrau Rock in's Wirthshaus,
 Setzt' als Pfand den Sommerrock,
 Bracht' das Kopftuch in die Stadt.
 10. Aus dem Wirthshaus sprach der Rock,
 Aus der Pfandschaft der Sommerrock,
 Aus der Stadt das Kopftuch flüstert:
 O du meine goldne Web'rin,
 Holde Werferin des Schiffchens,
 15. Dreherin des Schmuckspinnrades.
- Hähnlein kräht' zum fünften Male,
 Haushahn sang zum sechsten Male,
 Dann erst kam der Hund nach Hause,
 In's Gefind' daheim der Beller,
 20. Unter's eig'ne Volk der Kläffer.
 Fand das Bett er unbestellet,
 Nicht gesetzt des Bettes Kissen,
 Bettelinnen ungebreitet,
 Fand das Spinnrad er still stehend,
 25. Und die Spinnradspulen ruhend,
 An das Holz warf er die Spulen,
 An den Baum das Zeug des Spinnrads,
 Mich behandelt' er mit Fäusten,
 Mich schlug er mit flacher Hand.
 30. Hatt' als Gürtel einen Fahrenreif,
 Einen Bierespund auf der Hüfte,
 Schlug damit der Jungfrau Schultern,
 Setzt' sie auf der Jungfrau Rücken.
- Daher fing ich an zu weinen,
 35. Daher hub ich an zu trauern.
 Könnte man mein Weinen sehen,
 Wären meine Thränen sichtbar,
 Könnt' die Dorfesheerd' da trinken,
 Viele Pferde man da schwemmen,
 40. Spielten da des Gaaes Füllen.
 Wo ich saß, da weinete ich,
 Wo ich lehnt', da trauerte ich,
 Dort entstand ein kleiner Teich,
 Wuchs ein Brünnelein des Dorfes.

Nr. 56. Petetud mees.

- Tsih, tsih, paras, paras!
 Võtit sa koti kudaja,
 Võtit sa teki tegijä.
 Jätnü kodo koti sõrme',
 5. Koti sõrme', teki näpo',
 Võtnu üteh siidi sõrme',
 Siidi sõrme', niidi näpo'.
 Ülti säläh säksa hameh,
 Ieh ülti imändä põlle,
 10. Ülti kanvat kalevit.
 Kui ne siidi' siijä saiva,
 Kalevu' siijä kannetu,
 Saize silmni sitaga,
 Kaalani kana pazaga,
 15. Hameh sälgä hallitet,
 Tano päähä tatitet.
-

Nr. 56. Der betrogene Mann.

- Etsch, etsch, recht so, recht so!
 Nahmst dir die Sackweberin,
 Nahmst die Deckenmacherin.
 Hätt'st daheim du lassen sollen
 5. Sackesfinger, Deckengreifer,
 Hättest mit du nehmen sollen
 Seidenfinger, Zwirnesgreifer.
 Hieß es, hätt' ein deutsches Hemd sie,
 Hätte eine Damenschürze,
 10. Hieß es, feines Tuch sie trage.
 Als die Seide hergelangte,
 Feines Tuch ward hergetragen,
 Stand sie bis zum Kopf im Drecke,
 Bis zum Hals im Hühnerkoth,
 15. War das Hemd am Leib verschimmelt,
 Auf dem Kopf die Haub' verpilzt.
-

VI.

Nr. 57. Ärge tõine tõista põlgke!

A.

- Neiokeze', noorekeze',
Ärge tõine tõista põlgke!
Kaege tuo mõtsa pääle,
Vahtke tuo varigo pääle,
5. Mõni puud om pikembat,
Mõni haaba halvembat,
Mõni kõivo kõverampa.
Kas na tõine tõista põlgva',
Tõine tõize osakeizi?
10. Ütte kokko kumardaze',
Ütte paika painutaze',
Üteh kuoh näil kumarus-paika,
Üteh paigah painu-paika.

B.

- Neiokeze', noorekeze'!
Ärä tie' tõine tõista põlgku,
Tõine tõize rõive'it,
Kerikonna kävvenäni,
5. Altarille astukilla.
Kaege tuo mõtsa pääle,
Vahtke tuo varigo pääle,
Kas ne puu' üte piu',
Laane ladva' üte laiu'.
10. Kas na tõine tõista põli,
Tõine tõize osakeizi?
Ütte kokko kumardelli,
Ütte paika painutelli,
Üteh kuoh kumarus-paik,
15. Üteh paigah painu-paik.

Nr. 58. Hoitke hindä hummogult!

Neiokeze', noorekeze',
Hoitke hindä hummogult,
Varige inne valge'et!

VI.

Nr. 57. D verachtet nicht einander!

A.

- Mägdelein, Jungfräulein,
D verachtet nicht einander!
Sehet an doch jenen Wald,
Schauet an doch jenen Hain,
5. Mancher Baum ist dorten länger,
Manche Espe ist geringer,
Manche Birke ist dort krümmer.
Seht, verachten sie einander,
Gegenseitig ihre Zweiglein?
10. Sie verneigen sich zusammen,
Beugen sich nach einem Orte,
Ist zusamm ihr Neigungsort,
Ist gemein ihr Beugungsort.

B.

- Mägdelein, Jungfräulein!
D verachtet nicht einander,
Gegenseitig eure Kleider,
Wenn ihr gehet in die Kirche,
5. Wenn ihr tretet zum Altare.
Sehet an doch jenen Wald,
Schauet an doch jenen Hain,
Ob wohl alle Bäume gleich lang,
Waldeswipfel alle gleich breit.
10. Seht, verachten sie einander,
Gegenseitig ihre Zweiglein?
Sie verneigten sich zusammen,
Beugten sich nach einem Orte,
Ist zusamm ihr Neigungsort,
15. Ist gemein ihr Beugungsort.

Nr. 58. Hütet euch am frühen Morgen!

Mägdelein, Jungfräulein,
Hütet euch am frühen Morgen,
Schützt euch vor dem Tagesgrauen!

- Sis om soe sõidu aigu,
 5. Pühä Jüri püvvü aigu,
 Soe' sõitva' sõge'uzi,
 Pühä Jüri pime'uzi.
 Neiokeze', noorekeze'!
 Ega nuo' joht soe' sõida,
 10. Ega ei püvvä Pühä Jüri,
 Nuo' küll külä noore' mehe',
 Tahtva' talo tütterida.

Nr. 59. Kuri võtku kurja muodo!

- Hää poisi, häbeläs poisi,
 Kavvest nätä kaunis poisi.
 Kuri võtku kurja muodo,
 Kāpāku kāe ametit,
 5. Miā mehel man maateh,
 Kua kōrval kōneldeh.
 Neiokene, noorekene!
 Kui läät õdagu magama,
 Heidät hellä vuodele,
 10. Võta mano maa väidze',
 Kōrvale kōvera' ravva',
 Pane ora' otse päidi,
 Sāksa väidze' sällü päidi.
 Kui tule poisi puttumahe,
 15. Halika särki haaremahe,
 Kāe' kōpse kōrikahe,
 Sōrme' vipse veeritsāhe,
 Lüö poizil puol' pāäd,
 Heridzā igā lühendā.
 20. Pois ol' luodu pettijās,
 Pettijās ja võttijas.
 Är no peti, es ta võta,
 Peti üöl pime'el,
 Vanne päiväl valge'el,
 25. Vanne iho, vanne hinge,
 Vanne viimze vere tsilga,
 Vanne iho Isanda ette,
 Põlve' perä-põrguhe.

Nr. 60. Äрге ikke ilozalle.

Neiokeze', noorekeze',
 Äрге ikke ilozalle,
 Äрге puhkke punatselle!

- Dann ist Streichezeit der Wölfe,
 5. Fangezeit des Heil'gen Georg,
 Blindlings streichen dann die Wölfe,
 Ohne Scheu der Heil'ge Georg.
 Mägdelein, Jungfräulein!
 Nicht sind's Wölfe, die da streichen,
 10. Auch nicht fängt der Heil'ge Georg,
 Das sind ja des Dorfes Bursche,
 Die begehren Bauertöchter.

Nr. 59. Böser hol' die böse Sitt!

- Guter Bursche, zücht'ger Bursche,
 Braver Bursch zu sehn von Weitem.
 Böser hol' die böse Sitte,
 Raffe fort das Amt der Hand,
 5. Das der Mann hat anbei schlafend,
 Neben an der Seite redend.
 Mägdelein, Jungfräulein!
 Wenn du gehst am Abend schlafen,
 Wirfst dich auf das zarte Lager,
 10. Nimm zu dir des Landes Messer,
 Dir zur Seite krumme Eisen,
 Setz die Pfriemen aufrecht hin,
 Auf den Rücken die deutschen Messer.
 Kommt der Bursch dich zu berühren,
 15. Kommt der Graurock dich zu greifen,
 In den Rock die Hände fahren,
 An den Rand die Finger schnellen,
 Spalt den halben Kopf dem Burschen,
 Kürze du des Buben Leben.
 20. Ein Betrüger war der Bursche,
 Ein Betrüger und ein Stehler.
 Er betrog nur, nahm zum Weib nicht,
 Er betrog in dunkler Nacht,
 Fluchete am hellen Tage,
 25. Flucht' dem Leibe, flucht' der Seele,
 Flucht' dem letzten Blutestropfen,
 Vor den Herrn verflucht' den Leib er,
 In den Höllengrund die Knie.

Nr. 60. Weinet nicht nach einem Schönen.

Mägdelein, Jungfräulein,
 Weinet nicht nach einem Schönen,
 Wimmert nicht nach einem Rothen!

- Illos mies ol' iketaja,
 5. Verrev ol' vere valaja.
 Minge tie' mustale mehele,
 Tine'elle Tuoma'alle.
 Toomas avit' azend tetä,
 Tsea süömä seädä.

Nr. 61. Ema õpetus.

A.

- Imä üt' el'lehnä,
 Karist' kalmu minnehnä:
 Tütärlats', mu linnukene,
 Tandzi sina kõik tare',
 5. Mängi sina kõik mäe',
 Hoia sa kivi peohna,
 Kui tule poisi puttumahe,
 Hahka särki haaremahe,
 Lüö sa purus poizi pää,
 10. Heridze igä lühendä,
 Innembä kui au annat,
 Au annat, häü kannat,
 Üles panet häü hällü,
 Kaarusehe häü kabla',
 15. Pallet partsi hällütämä,
 Suvi-lindu liigutama.

B.

- Imä üt' kooldehna,
 Karist' kalmu minnehnä:
 Tütär, hellä linnukene,
 Mezi, memme marjakene!
 5. Ärä mingi nuias nurme pääle,
 Väazäs vööra välä pääle,
 Kubijas-nuias nurme pääle,
 Kilter-väazäs välä pääle.
 Ole sa nope nurme pääl,
 10. Välle vööra välä pääl.

C.

- Imä üt' el'lehnä,
 Karist' kalmu minnehnä:

- Ihränen bracht' der schöne Mann,
 5. Blutvergießer war der Rothe.
 Folget einem schwarzen Manne,
 Gelicht den dunklen Thomas.
 Thomas half das Bett bestellen,
 Half das Schweinesutter mengen.

Nr. 61. Die Unterweisung der Mutter.

A.

- Lebend sagte meine Mutter,
 Schärste ein von hinnen scheidend:
 Töchterlein, mein Bögelein,
 Magst in allen Stuben tanzen,
 5. Magst auf allen Bergen spielen,
 In der Hand halt einen Stein,
 Kommt der Bursch dich zu berühren,
 Kommt der Graurock dich zu greifen,
 Schlag des Burschen Kopf in Trümmern,
 10. Kürze du des Buben Leben,
 Eher als du läßt die Ehre,
 Läßt die Ehre, trägst die Schande,
 Steldest auf die Schandwiege,
 In die Trauf' die Schandstricke,
 15. Bitt'st die Ente, daß sie wiege,
 Daß der Sommervogel schaukle.

B.

- Sterbend sagte meine Mutter,
 Schärste ein von hinnen scheidend:
 Tochter, du mein zartes Bögelein,
 Honig du, der Mutter Beerlein!
 5. Sei nicht stöckig auf dem Felde,
 Stabgleich auf der fremden Fläche,
 Kubjassstockgleich auf dem Felde,
 Schilterstabgleich auf der Fläche.
 Sei du fleißig auf dem Felde,
 10. Flink sei auf der fremden Fläche.

C.

Lebend sagte meine Mutter,
 Schärste ein von hinnen scheidend:

- Tütär, hellä linnukene,
Mezi, memme marjakene!
5. Ole sa nope nurme pääl,
Välle vööra välä pääl,
Jäägu-u nuias nurme pääle,
Vääzäs vööra välä pääle,
Kubijas-nuias nurme pääl.
10. Kilter-vääzäs välä pääl,
Ole sa iks nope nurme pääl,
Välle vööra välä pääl,
Sis küll nägevä' nälägugi,
Panva' tähele palagugi:
15. Oles sie muna mulle saazi,
Upin mulle unehtuzi,
Sis ma peäs peo pääl,
Kannas kaabu veere pääl,
Sis ma peäs pienü lina,
20. Kannas kaali narmelize.

D.

- Aitumma mu imäle,
Kats' ilmast kaonulle!
Kätte and' käe' käpe',
Ala pand' jala' avara',
5. Päähä pist'e pikä meele,
Suuhte pand'e sõna' sorre'.
Imä opas' kooldenani,
Karist' kalmu minnenäni:
Tütär, hellä linnukene!
10. Mingu-u nuias nurme pääle,
Vääzäs külä välä pääle.
Ole nope nurme pääl,
Ole välle välä pääl,
Sis sa hääs kutsutat,
15. Auzasa arvatat,
Hää naize tütteres,
Kalli naize kanazes.

E.

- Aitumma mu imäle,
Kats' ilmast kaonulle!
Keä es laze laizas harida,
Laze veerdä videlikus,
5. Laze no oppi unitses.

- Tochter, du mein zartes Böglein,
Honiß du, der Mutter Beerlein!
5. Sei du fleißig auf dem Felde,
Flink sei auf der fremden Fläche,
Sei nicht stockig auf dem Felde,
Stabgleich auf der fremden Fläche,
Kubjaßstockgleich auf dem Felde,
10. Schilterstabgleich auf der Fläche.
Sei stets fleißig auf dem Felde,
Flink sei auf der fremden Fläche,
Sehen dann selbst Hungerleider,
Geben Acht auch arme Tröpfe:
15. Möchte mir dies Ei doch werden,
Mir vergessen man den Apfel,
Auf der Hand ich dann ihn hielte,
Trüg' ihn auf dem Rand des Hutes,
Feines Lein würd' ich dann haben,
20. Trüg' ein franz'ges Leichentuch.

D.

- Habe Dank die Mutter mein,
Zweimal Dank die Hingeshiedne!
Sie verleh mir tücht'ge Hände,
Setzte unter flinke Füße,
5. Gab dem Kopfe Ueberlegung,
In den Mund setzt' klare Wort' sie.
Sterbend lehrte meine Mutter,
Schärste ein von hinnen scheidend:
Tochter, du mein zartes Böglein!
10. Sei nicht stockig auf dem Felde,
Stabgleich auf der Dorfesfläche.
Sei du fleißig auf dem Felde,
Sei du auf der Fläche flink,
Dann wirst du genannt die Gute,
15. Wirst geschätzt für eine Brave,
Eines guten Weibes Tochter,
Eines theuren Weibes Küchlein.

E.

- Habe Dank die Mutter mein,
Zweimal Dank die Hingeshiedne!
Sie verwöhnte nicht zur Faulheit,
Ließ nicht werden eine Strolchin,
5. Ließ nicht lernen Schläfrigkeit.

- Hoize ta kirstuh kipe vitsa,
 Kaane al kazvo ladva,
 Kui sutse ni sopudi,
 Kui viiz'e ni vihte.
10. Imä opas' use takah,
 Imä nuom'e nulga takah,
 Es sunni ta sulaste kuuldeh,
 Noomi noorde meeste kuuldeh.
 Es söödä sõrmi tseole,
15. Kүүdzi külä kanole,
 Labaluid lambille,
 Põlve luid põrsille.
 And' ta kätte käe' kärre',
 Pand' ta suuhte sõna' sorre',
20. Päähä pist'e no pikä meeie,
 Jala' and' ala avara'.

Nr. 62. Manitsus virguzele.

A.

- Ärä uni mulle tulgu,
 Haiku mulle harinegu!
 Ei ma istu une rekke,
 Lamme rammu ratta'alle.
5. Une regi madala,
 Rammul ratas kallas-pooli.
 Keä jõuz' unda virotada,
 Keä rammu raputa,
 Sie iste ilo tareh,
10. Laul'e rõõmu lavva man,
 Ilo pikeri peohna,
 Ilo kanni kangelahna.
 Keä es jõvva und virota,
 Rammu manta raputa,
15. Sie iste iku tareh,
 Laul'e leina lavva man,
 Iku pikeri peohna,
 Iku kanni kangelahna,
 Iku tuopi tollikalla.

B.

Uni tulli uikuhna,
 Läbi laane lauldehna.
 Uni ots'e unista neiot,
 Magajada Maiekeista.

- Hatt' im Kasten scharfe Ruthen,
 Unter dem Deckel Schößlingswipfel,
 Wann sie wollte, züchtigte sie,
 Wann sie mochte, quästete sie.
10. Hinter der Thür die Mutter lehrte,
 Hinter der Ecke die Mutter mahnte,
 Straft' nicht, wenn's die Knechte hörten,
 Mahnt' nicht, wenn's die Jünglinge hörten.
 Nicht verfüttert' sie Schweinen die Finger,
15. Nicht die Nägel den Dorfesühnern,
 Nicht die Schulterblätter den Schafen,
 Nicht den Ferkeln die Kniescheiben.
 Sie verlieh mir kräft'ge Hände,
 In den Mund setzt' klare Wort' sie,
20. Gab dem Kopfe Ueberlegung,
 Setzte unter flinke Füße.

Nr. 62. Mahnung zur Munterkeit.

A.

- Nicht soll mich der Schlaf befallen,
 Gähnen nicht Gewohnheit werden!
 Sitz' nicht in des Schlafes Schlitten,
 Leg' mich nicht auf's Rad der Müde.
5. Niedrig ist des Schlafes Schlitten,
 Schiefgeneigt das Rad der Müde.
 Wer den Schlaf vermocht' zu rütteln,
 Wer die Müdigkeit zu scheuchen,
 Der saß in der Jubelstube,
10. Der sang an dem Tisch der Freude,
 In der Hand den Jubelbecher,
 Unterm Arm die Jubelkanne.
 Wer den Schlaf nicht rütteln konnte,
 Nicht die Müdigkeit verscheuchen,
15. Der saß in der Stub' des Weinens,
 Der sang an dem Tisch der Trauer,
 In der Hand des Weinens Becher,
 Unterm Arm des Weinens Kanne,
 Gingestellt des Weinens Stof.

B.

Rufend kam der Schlaf gezogen,
 Singend durch den Laubwald kam er.
 Sucht' der Schlaf die schläfrige Jungfrau,
 Suchte er die Schlummer-Maie.

5. Keä iks istus une rekke,
Lamme rammu ratta'alle,
Tuo iks istus iku tareh,
Laul ta leina lavva takah,
Ikku täll süvvä, ikku täll juvva,
10. Ikuga ta magama lät,
Iku pikeri peohna,
Iku kanni kangelahna.
Keä iks unda virotelles,
Rammu manta raputelles,
15. Tuo iks istus ilo tareh,
Laul ta röömu lavva takah,
Ilo täll iks üles tullehna,
Ilo magama minnehnä,
Ilo pikeri peohna,
20. Ilo kanni kangelahna.
-

5. Wer sitzt in des Schlafes Schlitten,
 Legt sich auf das Rad der Müde,
 Der sitzt in der Stub' des Weinens,
 Der singt an dem Tisch der Trauer,
 Weinen Speis' ihm, Weinen Trank ihm,
10. Weinend legt er sich zu Bette,
 In der Hand des Weinens Becher,
 Unterm Arm des Weinens Kanne.
 Wer den Schlaf zu rütteln pfelet
 Und die Müdigkeit zu scheuchen,
15. Der sitzt in der Jubelstube,
 Der singt an dem Tisch der Freude,
 Jubelnd steht er auf vom Lager,
 Jubelnd gehet er zu Bette,
 In der Hand den Jubelbecher,
20. Unterm Arm die Jubelkanne.
-

VII

Nr. 63. Kolm vaest.

A.

- Kolm vaest ilmahna,
Ala ilma armetut:
Üts' oll' imätä' neido,
Tõine ezätä poiga,
5. Kolmas vaene läskä-naine.
Midä iki imätä neido?
Iki kirstu keerijät,
Iki vaka vaalijat.
Midä iki ezätä poiga?
10. Iki adra köütijät,
Adra pää päätijät.
Midä ik' vaene läskä-naine?
Kündijädä, külvijädä,
Musta mulla pöörijädä.
15. Kohe iki imätä' neido,
Sinnä läte ligozi,
Kohe iki ezätä poiga,
Sinnä kasvi kaivokene,
Kohe iki läskä-naine,
20. Sinnä tekkü tiigikene,
Kaldu kala järvekene,
Sulazide suu mõske,
Näudzikide nändzo mõske.

B.

- Oles ma ütsindä vaene,
Ala ilma armetu,
Lääzi ma suure mäe otsa,
Korjazi suure kondi otsa,
5. Kerjazi kingo otsa,
Säält ma vette veerütäzi,
Kaivanduhe kallutazi.
Meid om kolmi vaesta ilmah,
Ala ilma armetut:
10. Üts om vaene läskä-naine,
Tõine ilma imätä tütar,
Kolmas ilma ezätä poig.

VII.

Nr. 63. Drei Arme.

A.

- Drei giebt's Arme in der Welt,
Unter dem Himmel Glende:
Mutterlose Maid die Eine,
Vaterloser Sohn der Zweite,
5. Arme Wittwe ist die Dritte.
Was beweint die Mutterlose?
Ach, die Brautschafgröllerin,
Ach, die Mahlschatzglätterin.
Was beweint der Vaterlose?
10. Ach, den Steller seines Pfluges,
Den Verzierer der Pflugsterze.
Was beweint die arme Wittwe?
Ihren Pflüger, ihren Säemann,
Den Umwender schwarzer Erde.
15. Wo die Mutterlose weinte,
Dort sprudelt' eine Quelle,
Wo der Vaterlose weinte,
Dort erwuchs ein Brünnelein,
Wo die arme Wittwe weinte,
20. Dort entstand ein kleiner Teich,
Floß dahin ein kleiner Fischsee,
Knechten das Gesicht zu waschen,
Mägden Lappen rein zu waschen.

B.

- Wäre ich allein ein Armer,
Unter dem Himmel ein Glender,
Ging' ich auf den großen Berg,
Schleppt' mich auf den großen Hügel,
5. Kröche auf die Anhö' hin,
Rollte mich von dort in's Wasser,
Stürzte mich in den Kanal.
Wir sind in der Welt drei Arme,
Unter dem Himmel Glende:
10. Arme Wittwe ist die Eine,
Mutterlose Tochter die Zweite,
Vaterloser Sohn der Dritte.

- Miä ikk vaene läskä-naine?
Kündijät ja külviijat,
15. Musta mulla pöörijat,
Siemne maaha heitijät.
Miä ikk imätä tütär?
Ikk ta kirstu keerijat,
Ikk ta vaka valmistajat,
20. Ikk ta sajale saatijat,
Peiole pingi andijat.
Miä ikk ezätä poig?
Ikk ta adra köütijät,
Adra pää päätijät,
25. Ägli ettesäädijät,
Esä ettenäütäjät.

Nr. 64. Ole-e umma ezäkeist.

- Ole-e umma ezäkeist,
Kaabu adra kandijat,
Siemne maaha heitijät.
Küll ma ikule izozi,
5. Küll ma nõssi nõrezille.
Kohn ma iste, sääl ma iki,
Kost ma nõssi, sääl nõredi:
Oh ma ulli ohjota,
Päätä kana päidzitä,
10. Sulazita ni suidzita.
Miä tie mina vaene,
Kua kannet kanane?
Ole-e must nõrgast nõudijat,
Nõudijat ja sõudijat.

Nr. 65. Ole-e mull umma imäkeist.

- Ole-e mull umma imäkeist,
Mezi-marja, memmekeist.
Imäkene, helläkene,
Jätit mu maaha marja suuru',
5. Söödüle sõmera suuru'.
Koh ma iks iste, sääl ma iki,
Sinnä tekkü tiigikene,
Sinnä jäie järvekene,
Küll sai külä karja juvva,
10. Külä hobeste ojota.

- Was beweint die arme Wittwe?
 Ihren Pflüger, ihren Säemann,
 15. Den Ummwender schwarzer Erde,
 Ihren Ackerfamenstreuer.
 Was beweint die Mutterlose?
 Ach, die Brautschagrolllerin,
 Ach, die Mahlschagfertigerin,
 20. Ach den, der zur Hochzeit sendet,
 Reich dem Bräutigam die Bank.
 Was beweint der Vaterlose?
 Ach, den Steller seines Pfluges,
 Den Verzierer der Pflugsterze,
 25. Den Vorseker seiner Egge,
 Seinen Vater, den Beispielgeber.

Nr. 64. Habe keinen eig'nen Vater.

- Habe keinen eig'nen Vater,
 Der den Pflug des Hates trüge,
 Der den Ackerfamen streute.
 Herzlich fing ich an zu weinen,
 5. Herzlich hub ich an zu trauern.
 Wo ich saß, da weinete ich,
 Wo ich aufstand, trauerte ich:
 Ich Unmünd'ger ohne Leitung,
 Kopflos Hühnchen ohne Halfter,
 10. Ohne Knechte, ohne Baum.
 Ach, was soll ich Armer thun,
 Was doch ich gehegtes Küchlein?
 Kann ich Schwacher noch nicht schaffen,
 Schaffen nicht und wirken nicht.

Nr. 65. Habe keine eig'ne Mutter.

- Habe keine eig'ne Mutter,
 Honigbeerlein, die Mama nicht.
 Mütterlein, du meine Holde,
 Ließt mich beerengroß zurück,
 5. Auf dem Brachfeld kiesstorngroß.
 Wo ich saß, da weinete ich,
 Dort entstand ein kleiner Teich,
 Blieb zurück ein kleiner See,
 Kommt' die Dorfesheerde trinken,
 10. Man die Dorfesperde schwemmen.

Nr. 66. Imä mull kuoli väikohna.

- Imä mull kuoli väikohna,
Kandja katte kanazeh,
Jäti mu maaha marja suuru',
Söödüle sõmera suuru',
5. Koa läve korrulize,
Aida läve arvolize.
Lätsi ma aida lävele,
Iki aita nõstijat;
Lätsi ma koa lävele,
10. Iki kotta nõstijat;
Lätsi ma tare lävele,
Iki tarre nõstijat,
Tarest söögi andijat.
Imä iks mull kuoli väikohna,
15. Kandja katte kanazeh,
Jäti mu maaha marja suuru',
Söödüle sõmera suuru'.
Säält es võõras sõna võti,
Külä naize' naarahtiva':
20. Nüüd jäävä' orja' otsimata,
Sulaze' lunastamata.

Nr. 67. Oles mull immä iäs saanu.

- Tulli ma üles hummogul,
Inne varra valge'et,
Kuuli ma käo kuukuvat,
Laane linnu laulavat,
5. Mõtli ma imä olevat,
Armü üles ajavat.
Ega es ole imäkene,
Aja üles armukene,
Kuugi kulla käokene,
10. Lauli laane linnukene,
Kägo kuugi, mõts kumedi,
Sizask' lauli, mõts sinedi.
Oles mull immä iäs saanu,
Kandijada kauge'es,
15. Oles ma suve söömätä,
Käüs talve kängätä.
Imä arm iks illos arm,
Kandja arm iks kallis arm.
Nii om illos imä arm,
20. Nii kallis kandja arm,
Kui sie armas aho paiste,
Kui sie lämmi linnaste riih.

Nr. 66. Starb die Mutter, als ich klein war.

- Starb die Mutter, als ich klein war,
 Schwand die Theur' im Kuchleinalter,
 Ließ mich beerengroß zurück,
 Auf dem Brachfeld kiestorngroß,
 5. Von der Höb' der Küchenschwelle,
 In dem Maaß der Kleetenschwelle.
 Ging ich zu der Kleetenschwelle,
 Keine hob mich in die Kleete;
 Ging ich zu der Küchenschwelle,
 10. Keine hob mich in die Küche;
 Ging ich zu der Stubenschwelle,
 Keine hob mich in die Stube,
 Gab mir aus der Stube Speise.
 Starb die Mutter, als ich klein war,
 15. Schwand die Theur' im Kuchleinalter,
 Ließ mich beerengroß zurück,
 Auf dem Brachfeld kiestorngroß.
 Daher nahm das Wort der Fremde,
 Lacheten des Dorfes Weiber:
 20. Diener wird man jetzt nicht suchen,
 Knechte wird man nicht bezahlen.

Nr. 67. Wär' die Mutter für Lebtag.

- Stand ich auf am frühen Morgen,
 Frühe vor dem Tagesgrauen,
 Hörte ich den Kuckuck rufen,
 Hört' den Laubwaldvogel singen,
 5. Dacht', es wäre meine Mutter,
 Richtete sich auf die Liebe.
 Ach, die liebe Mutter war's nicht,
 Richtet' sich nicht auf die Liebe,
 Rief das goldne Kuckuckchen,
 10. Sang das Laubwaldvögelein,
 Rief der Kuckuck, schallte der Wald,
 Sang der Sprosser, schimmert' der Wald.
 Wär' die Mutter für Lebtag,
 Mir die Theure lange blieben,
 15. Wär' ich einen Sommer speislos,
 Ginge einen Winter schuhlos.
 Mutterliebe schöne Liebe,
 Lieb' der Holden theure Liebe.
 Ist so schön die Mutterliebe,
 20. Ist der Holden Lieb' so theuer,
 Wie der liebe Schein des Dienß,
 Wie die warme Malzdarrstube.

Nr. 68. Tütar ema haua pääl.

A.

- Tulli ma üles hummogul,
 Varra inne valge'et,
 Mõzi ma suu, suie pää,
 Käng'e ala au-jala',
5. Pääle liid'e lemme-seere',
 Lätsi ma lauta kaema,
 Karja lauta laskemahe.
 Kuuli ma käo kuukuvat,
 Laane linnu laulavat,
10. Mõtli ma imä hõikuvat,
 Armu üles ajavat.
 Ega no's hõigu imäkene,
 Aja üles armukene,
 Tuo no kuugi kunnu tsirku,
15. Lauli laane linnukene.
 Saadi ma karja kannistuhe,
 Vazika' Vaze mäele,
 Säält ma karksi kalmu teele,
 Säält ma lintsi liiva teele.
20. Üles ma kaksi kalmu kaane,
 Üles liid'e liiva havva,
 Näi ma imä ilozat liniket,
 Vele verevät kübärät,
 Sõzare sõba päätit.
25. Tule no üles, imäkene,
 Aja üles, armukene!
 Tule liivast, lõvvä nõvvo,
 Tule kalmust, kanna huoli,
 Lõvvä nõvvo linikist,
30. Kanna huol' kaputist.
 Tütar, hellä linnukene,
 Madalikku marjakene!
 Mull om man maa haizu,
 Suu man surma haizu.
35. Imäkene, helläkene!
 Ma tie sulle kolme' lipe',
 Üte tie lipe linnuhkist,
 Tõize tie make maazikist,
 Kolmanda tie kure-marjost,
40. Mõze sull mant maa haizu,
 Suu mant surma haizu.
 Tule no üles, imäkene,
 Aja üles, armukene!

Nr. 68. Die Tochter auf dem Grabe der Mutter.

A.

- Stand ich auf am frühen Morgen,
Frühe vor dem Tagesgrauen,
Wusch das Antlitz, kämmt' den Kopf ich,
Zog die Ehrenschuhe an,
5. Oberhalb die schönen Strümpfe,
Ging ich in den Stall zum Mustern,
In den Viehstall zum Durcheilen.
Hörte ich den Kuckuck rufen,
Hört' den Laubwaldvogel singen,
10. Dacht', es riefse meine Mutter,
Richtete sich auf die Liebe.
Ach, die liebe Mutter rief nicht,
Richtet' sich nicht auf die Liebe,
Rief da nur der Dedenvogel,
15. Sang das Laubwaldvögelein.
Trieb die Heerde in die Stubben,
Auf den Kupferberg die Kälber,
Sprang dann auf den Weg zum Grabe,
Flog dann auf den Weg zum Sande.
20. Auf riß ich den Grabesdeckel,
Deckte auf die Gruft im Sande,
Sah der Mutter schönes Kopfstuch,
Sah des Bruders rothen Hut,
Sah der Schwester Shawlverzierung.
25. Stehe auf, mein Mütterlein,
Nicht dich auf, du meine Liebe!
Aus dem Sand komm, finde Rath,
Aus dem Grab komm, trage Sorge,
Finde Rath um die Kopfstücker,
30. Trage Sorge um die Strümpfe.
Tochter, du mein zartes Vögelein,
Niederiges Beerelein!
Habe an mir Erdgeruch,
An dem Mund Geruch des Todes.
35. Mütterlein, du meine Holde!
Werde dir drei Laugen machen,
Eine Lauge aus Steinbeeren,
Zweite Lauge aus Erdbeeren,
Mach' die dritte aus Kransbeeren,
40. Wasch' von dir den Erdgeruch,
Von dem Mund Geruch des Todes.
Stehe auf, mein Mütterlein,
Nicht' dich auf, du meine Liebe!

- Ei vői minnä, tütär hellä,
 45. Mull om kolmi hoitijada:
 Tooni poiga pähütsen,
 Tooni tütär jalotsin,
 Vana Tooni vaihe'el.
 Tütär, mu hellä linnukene!
 50. Küzü no puult puute'it,
 Küzü haavalt hamme'it,
 Küzü lepält linikit,
 Küzü kõdivolt kõrikit.
 Ei anna puu puute'it,
 55. Ei anna haaba hamme'it,
 Ei anna leppä linikit,
 Ei anna kõivo kõrikit.

B.

- Tulli üles hummogul,
 Inne varra valge'et,
 Mõzi suu, suie pää,
 Pühe tare taheliku,
 5. Nimelt nelänulgalize,
 Panni põhu põlle pääle,
 Vei ma põhu põllule,
 Põhu põllule, azu arole.
 Karksi ma kalmu kaema,
 10. Kaksi üles kalmu kaane,
 Liigutelli liiva lavva'.
 Mis sääal sizeh ollenesa?
 Imä sizeh ollenesa,
 Kandja vasta kaezi'e.
 15. Säält ma panni palve'ille,
 Säält ma ikule izozi:
 Tule üles, imäkene,
 Karga üles, kandijani!
 Ei vői minnä, tüttereni,
 20. Karadagi, kanazeni.
 Mull om man maa haizu,
 Suu man surma haizu,
 Käsi man kääpä haizu,
 Muial kõik mull mulla haizu.
 25. Tule iks üles, imäkene,
 Karga üles, kandijani!
 Ma tie sulle kolme' lipe',
 Üte tie lipe linnuhkitse,
 Tõize make maazikitse,

- Kann nicht aufstehn, zarte Tochter,
 45. Habe drei der Hüter hier:
 Sohn des Tooni zu den Häupten,
 Tooni-Tochter an den Füßen,
 In der Mitt' der alte Tooni.
 Tochter, du mein zartes Böglein!
 50. Bitt die Bäume du um Binden,
 Bitt die Espe du um Hemden,
 Bitt die Eller um Kopftücher,
 Bitt die Birke du um Röcke.
 Keine Binden giebt der Baum,
 55. Keine Hemden giebt die Espe,
 Keine Tücher giebt die Eller,
 Keine Röcke giebt die Birke.

B.

- Stand ich auf am frühen Morgen,
 Frühe vor dem Tagesgrauen,
 Wusch das Antlitz, kämmt' den Kopf ich,
 Fegete die trockne Stube,
 5. Die viereckig schön gebaute,
 That die Spreu ich in die Schürze,
 Brachte auf das Feld die Spreu,
 Spreu auf's Feld, den Kehricht waldwärts.
 Gilete ich dann zum Grabe,
 10. Riß da auf des Grabes Deckel,
 Deffnete des Sandes Bretter.
 Was befand sich wohl darinnen?
 Meine Mutter war darinnen,
 Blickt' entgegen, die mich trug.
 15. Daher legt' ich mich auf's Bitten,
 Daher sing ich an zu weinen:
 Stehe auf, o liebe Mutter,
 Springe auf, die du mich trugst!
 Kann nicht aufstehn, liebe Tochter,
 20. Springen nicht, mein theures Röchlein.
 Habe an mir Erdgeruch,
 An dem Mund Geruch des Todes,
 An den Händen Grabgeruch,
 Ueberall Geruch des Staubes.
 25. Steh doch auf, o liebe Mutter,
 Springe auf, die du mich trugst!
 Werde dir drei Laugen machen,
 Eine Lauge aus Steinbeeren,
 Süß die andre aus Erdbeeren

30. Kolmanda kure-marjosta,
Mõze mant maa haizu,
Suu mant surma haizu,
Käsi mant kääpä haizu,
Muialt kõik sull mulla haizu.
35. Tule üles, imäkene,
Aja üles, armukene,
Karga üles, kandijani,
Istu üles, imetäjä!
Ei või minnä, tüttereni,
40. Karadagi, kanazeni.
Mull om kolmi hoitijat:
Tooni poiga pähütsen,
Tooni tütar jalotsin,
Vana Tooni vaihe'el,
45. Kenä Tooni keske'el.
Ilm sinno ezi avitagu,
Kallis Luoja, kanna huol'!
Ei saa iäs imä armu,
Kaugas kalli kandja armu.
50. Iäs saa ülä armu,
Kaugas saaze kaaza armu.
Kui ma tõizilde üttele,
Kõrra tõizilde kõnele':
Ei saa iäs ülä armu,
55. Ei saa kaugas kaaza armu,
Ilma as jäijä ülä armust,
Kaugas maaha kaaza armust.
Iäs saa Isanda armu,
Kaugas kalli Luoja armu.

C.

- Ole ma ilmah vaene latsi,
Ala ilma armetu.
Tulli ütsi pühä päivi,
Aste armas aokene.
5. Muu' läävä' liina umile,
Läävä' turgu tutteville.
Kohe lää mina vaene,
Kohe astu armetu?
Ma lää liiva umile,
10. Ma lää kalmu kallile.
Miä lõuze ma kalmu minnenäni,
Miä kalmust tullenani?
Imä iloza linigo,
Vele verevä kübärä,

30. Und die dritte aus Kransbeeren,
Wasche fort den Erdgeruch,
Von dem Mund den Geruch des Todes,
Von den Händen den Grabgeruch,
Ueberall den Geruch des Staubes.
35. Stehe auf, o liebe Mutter,
Richte dich empor, o Liebe,
Springe auf, die du mich trugst,
Setze dich, die du mich säugtest.
Kann nicht aufstehn, liebe Tochter,
40. Springen nicht, mein theures Kücklein.
Habe bei mir drei der Hüter:
Tooni's Sohn ist mir zu Häupten,
Tooni's Tochter zu den Füßen,
Zwischen da der alte Tooni,
45. In der Mitt' der schöne Tooni.
Möge dir die Welt nun helfen,
Theurer Schöpfer, trage Sorge!
Leblang währt nicht Mutterliebe,
Lange nicht der Theuren Liebe.
50. Leblang währt des Gatten Liebe,
Lange des Gemahles Liebe.
Wenn ich's aber anders sage,
Red' einmal in andrer Weise:
Leblang währt nicht Gattenliebe,
55. Lange nicht Gemahlesliebe,
Denn es stirbt die Gattenliebe,
Scheidet hin Gemahlesliebe.
Leblang währt des Herren Liebe,
Lange des theuren Schöpfers Liebe.

C.

- Waise bin ich in der Welt,
Unter dem Himmel Glende.
Brach einst an der heilige Tag,
Trat die liebe Feierzeit ein.
5. Andre gehn zur Stadt zur Sippe,
Auf den Markt zu den Bekannten.
Wohin soll ich Arme gehen,
Wohin Glende ich treten?
Gehe in den Sand zur Sippe,
10. Geh' zum Grabe zu den Theuren.
Was fand ich beim Gang zum Grabe,
Was beim Kommen von dem Grabe?
Meiner Mutter schönes Kopftuch,
Meines Bruders rothen Hut,

15. Sõzare vaha vanigo.
 Lätsi kalmu kaema,
 Liivakulle liikuma.
 Üles kaksi kalmu kaane,
 Liigutelli liiva lavva':
20. Tule üles, imäkene,
 Karga üles, kandijani!
 Tütär, hellä linnukene!
 Ei või üles mina minnä,
 Üles karada kandija.
25. Mull om man maa haizu,
 Suu man surma haizu,
 Rinna man risti haizu,
 Käe man kääpä haizu.
 Tule üles, imäkene,
30. Karga üles, kandijani!
 Ma tie lipe livvakuhe,
 Lämmä vie länikohe,
 Palavagi padazehe,
 Mõze mant maa haizu,
35. Suu mant surma haizu,
 Rinna mant risti haizu,
 Käe mant kääpä haizu.
 Ei või minnä, tütär hellä,
 Karada, mino kanane!
40. Mull o kolmi hoitijada,
 Kats manna kaejada:
 Tooni poiga pähütsennä,
 Tooni tütär jalotsinna,
 Vana Tooni kezet kehhä.
45. Jumalaga, imäkene,
 Jumalaga, memmekene!

Nr. 69. Leskede laul.

A.

- Kunas kulla' kokko saame,
 Marjakeze' tõize mano?
 Kavveh omma mie' omadze',
 Maa takah mieli-marja'.
5. Kelle mie' ütle oma oho,
 Kelle kaiba oma kahjo?
 Ole-e Jummal kuulemanna,
 Maarja manna saizemanna.
 Oh mino hüvä ülgüväni,

15. Meiner Schwester blonden Kranz,
Ging zum Grabe zum Besuche,
Auf das Sandfeld um zu wandeln.
Riß da auf des Grabes Deckel,
Deffnete des Sandes Bretter:
20. Stehe auf, o liebe Mutter,
Springe auf, die du mich trugst!
Tochter, du mein zartes Vöglein!
Kann nicht, kann nicht auferstehen,
Springen nicht, die ich dich trug.
25. Habe an mir Erdaeruch,
An dem Mund Geruch des Todes,
An der Brust Geruch des Kreuzes,
An der Hand Geruch des Grabes.
Stehe auf, o liebe Mutter,
30. Springe auf, die du mich trugst!
Lauge mach' ich in der Schüssel,
Warmes Wasser in der Bütte,
Heißes in dem kleinen Grapen,
Wasche fort den Erdgeruch,
35. Von dem Mund den Geruch des Todes,
Von der Brust den Geruch des Kreuzes,
Von der Hand den Grabgeruch.
Kann nicht aufstehn, zarte Tochter,
Springen nicht, o du mein Küchlein!
40. Habe bei mir drei der Hüter,
Zwei die bei mir Wache halten:
Tooni's Sohn ist mir zu Häupten,
Tooni's Tochter zu den Füßen,
In der Mitt' der alte Toni.
45. Lebe wohl, du liebe Mutter,
Lebe wohl, du meine Theure!

Nr. 69. Wittwenlied.

A.

- Wann begegnen wir uns Goldne,
Treffen uns wir Beerelein?
Fern sind unsere Verwandten,
Ueber dem Lande die süßen Beeren.
5. Wem wohl sagen unser Weh wir,
Wem wohl klagen unser Leid wir?
Nicht ist Gott hier uns zu hören,
Die Maria steht nicht bei uns.
O du guter Gatte mein,

10. Oh mino kallis kaazavani!
Kohes ma sino unehta,
Minkas meelest minedä?
Lää-äs meelest minnehnä,
Söämestä süvvehnä.
15. Üles kakse kalmu kaane,
Liigutagi liiva lavva':
Tule üles, ülgüväni,
Karga üles, kaazavani!
Ei või mina üles minnä,
20. Ei või üles karada.
Mull om man maa haizu,
Suu man surma haizu,
Käe man kääpä haizu.
Tule üles, ülgüväni,
25. Karga üles, kaazavani!
Ma tie lipe livvakuhe,
Lämmä vie länikohe,
Mõze mant maa haizu,
Suu mant surma haizu,
30. Käe mant kääpä haizu.

B.

- Kunas mie' kudju' kokko saame,
Marja' tõine tõize mano,
Omma ohto ütlemä,
Omma kahjo kaibama?
5. Kelle ütle oma oho,
Kelle kaiba oma kahjo?
Kivile kerigo teele,
Kannule karja maale.
Kivi üteli': „Ole kinni!
10. Kandu üteli': Ole kalgi!
Kuis ma kinni, kivikene,
Kuis ma kalgi, kannukene?
Ei ma ole tuimast suust,
Kale naize kanazest.
15. Ilokas oll' mino imä,
Naljakas oll' naine kallis.
Ilo iz'e meeste poole,
Naaru naari naiste poole.
Läbi lätsi kolme hulga,
20. Läbi karksi kate hulga,
Läbi meeste, läbi naiste,
Läbi tük'e tüttrekast,
Läbi lazi latsikezist,

10. O mein theurer Ehemahl!
Wie sollt' ich dich je vergessen,
Wodurch aus dem Sinn dich schlagen?
Schwandst nicht aus dem Sinn beim Gehen,
Aus dem Herzen bei dem Essen.
15. Ich reiß' auf des Grabes Deckel,
Deffne auch des Sandes Bretter:
Stehe auf, o lieber Gatte,
Springe auf, o mein Gemahl!
Kann nicht, kann nicht auferstehen,
20. Kann nicht, kann nicht springen auf.
Habe an mir Erdgeruch,
An dem Mund Geruch des Todes,
An der Hand Geruch des Grabes.
Stehe auf, mein lieber Gatte,
25. Springe auf, o mein Gemahl!
Lauge mach' ich in der Schüssel,
Warmes Wasser in der Bütte,
Wasche fort den Erdgeruch,
Von dem Mund den Geruch des Todes,
30. Von der Hand den Geruch des Grabes.

B.

- Wann begegnen wir uns Liebe,
Treffen Beeren wir einander,
Um zu sagen unser Wehe,
Um zu klagen unser Leid?
5. Wem soll ich mein Wehe sagen,
Wem soll ich mein Leid wohl klagen?
An dem Kirchenweg dem Steine,
Auf dem Weideland dem Baumstumpf.
Sprach der Stein: So sei doch feste!
10. Sprach der Stumpf: So sei doch hart!
Lieber Stein, wie soll ich fest sein,
Lieber Stumpf, wie soll ich hart sein?
Stamme nicht aus stumpfer Sippe,
Nicht vom Ruchlein eines Unweils.
15. Voller Freud' war meine Mutter,
Voller Scherz' das theure Weib.
Freude strebte zu den Männern,
Scherze lachten an die Weiber.
Schnelle ging ich durch drei Schaaren,
20. Sprang geschwinde durch zwei Schaaren,
Durch die Männer, durch die Weiber,
Drang hindurch durch alle Mädchen,
Flog hindurch durch alle Backfisch',

- Läbi poizasta po'eldi.
 25. Ega nõnna alla laze,
 Käki nõnna käüsehe,
 Sulu suu rätikohe.
 Hoorä' hoitva' huulezit,
 Piirvä' peenühtä palehta.
 30. Meie hoize hüvvä hameht,
 Piire peenüht pallapuolt.

Nr. 70. Vii vette!

- Kui sie imä meilä olli,
 Naine kallis meidä kanni,
 Kui näit näio sündüvät,
 Oholizel olevat,
 5. Veli ütäl': Vii vette!
 Sõzar ütäl': Sõku mutta!
 Imä' läts'e vette viimä,
 Kaivanduhe kaotama,
 Iste maaha imetämä,
 10. Mättä'älle mähkimähe.
 Sääl ta naksi mõttelema,
 Mõttelema, üttelemä:
 Innemb sie kivi laheku,
 Põllu pinnär pirra mingü,
 15. Kui ma vere vette vii,
 Kalli kannä kaivanduhe.
 Hää om iks nätä nägijil,
 Kaunis kõrvalt kaejil,
 Kui sie veri vettä tooze,
 20. Kui sie kallis karjah käüze.

Nr. 71. Tänamata poeg.

- Imä poiga kazutelli,
 Üzä kirjä ülendelli,
 Kistu-us tuli taresta,
 Valu vanast huone'est,
 5. Säde sängü samba'ast.
 Mis sai pojasta imäle,
 Mis sai kasvo kandijalle?
 Ikku saie imäle,
 Kurbust saie kandijalle.
 10. Ega es tule imä tuke,
 Ega astu imä api,
 Tugi tull'e tuulispäältä,
 Abi aste ammuzilta.

- Kam sogar durch alle Bursche.
 25. Senkete nicht meine Nase,
 Barg nicht in dem Aermel sie,
 Schloß sie in das Schweißtuch nicht.
 Dirnen bergen ihre Lippen,
 Wenden ab ihr fein Gesicht.
 30. Wir, wir bargen das gute Hemde,
 Wandten ab den feinen Leinrock.

Nr. 70. Bring ins Wasser!

- Als die Mutter uns erwartet,
 Uns das theure Weib zur Welt trug,
 Als man sah die Maid geboren,
 Daß sie ward der Wehereichen,
 5. Sprach der Bruder: Bring ins Wasser!
 Sprach die Schwester: Tritt ins Moor sie!
 Wollt' die Mutter gehn zum Wasser,
 Wollt' sie im Kanal versenken,
 Setzte sich um sie zu säugen,
 10. Auf den Hümpel sie zu wickeln.
 Dorten hub sie an zu denken,
 So zu denken, so zu sagen:
 Eher mag der Stein hier bersten,
 Mag des Feldes Rain zersplittern,
 15. Als ich bring' mein Blut ins Wasser,
 Trag' in den Kanal die Theure.
 Gut ist's doch zu sehn den Sehern,
 Schön zu schauen den Zuschauern,
 Wie mein Blut das Wasser holet,
 20. Wie die Theure Heerden hütet.

Nr. 71. Der undankbare Sohn.

- Es erzog den Sohn die Mutter
 Und erhöhete die Schoßschrift,
 In der Stub' erlosch das Licht nicht,
 Nicht der Schein im alten Hause,
 5. Am Bettposten nicht der Funke.
 Was ward aus dem Sohn der Mutter,
 Welcher Nuß der, die ihn trug?
 Weinen ward zu Theil der Mutter,
 Traurigkeit der, die ihn trug.
 10. Nicht erwuchs der Mutter Stütze,
 Nicht trat ein der Mutter Hilfe,
 Stütze kam ihr von der Windsbraut,
 Hilfe von der Urverwandtschaft.

- Seeni poiga memme poiga,
 15. Kui oll' poiga põlve päälä.
 Säädü poiga sadulahe,
 Jala' täll iks jalusehe:
 Mine sa memme minosta,
 Käü sa kavvest kandijal

- Muttersohn der Sohn war solang,
 15. Als der Sohn ruht' auf den Knien.
 Setzt' der Sohn sich in den Sattel,
 Seine Füße in die Bügel:
 Gehe du nun, Mutter, von mir,
 Fern von mir, die du mich trugst.

VIII.

Nr. 72. Rühkigemme, rutakemme.

- Rühkigemme, rutakemme,
Tõe meeli tõmmakemme!
Et mie' ärä lõpetazi,
Täämbä tälle otsa teezi.
5. Ei mie' hummen siija tule,
Ega ülehummenitse.
Hummen siija hundi' tulgu,
Hundi' tulgu, tondi' jäägu.

Nr. 73. Milles sie maa tsömbeline?

- Milles sie maa tsömbeline,
Tsömbeline, jombeline?
Siin om künnü kühko-sälgä,
Äestänü laaba-jalga,
5. Selle sie maa tsömbeline,
Tsömbeline, jombeline.
Oles künnü oma veli,
Äestänü hää veli,
10. Oles sie põldu paremb olnu,
Tõugu tõista-sugutsemb.

Nr. 74. Mine müödä, müntä-jalg!

- Mine müödä, müntä-jalg,
Käü müödä, käzi kõvver,
Tõlgu müödä, tõrvas-kand!
Ega tihka teretädä,
5. Julgu anda Jummal-appi.
Seeni teie tükü tüödä,
Kunni tühnägu' tuleva',
Vezi-liha' veerüze'.

VIII.

Nr. 72. Laßt uns eifern, laßt uns eilen.

Laßt uns eifern, laßt uns eilen,
Laßt in allem Ernst uns schneiden!
Daß wir mögen bald abschließen,
Heute noch ein Ende machen.

5. Morgen kommen wir nicht hierher
Und auch übermorgen nicht.
Morgen mögen Wölfe kommen,
Wölfe her kommen, Geister hier bleiben.

Nr. 73. Warum ist das Land hier grubig?

Warum ist das Land hier grubig,
Warum grubig, warum höckrig?

- Hat gepflügt ein Buckelrücken,
Hat geegget hier ein Schleißfuß,
5. Darum ist das Land hier grubig,
Darum grubig, darum höckrig.
Hätt' gepflügt der eigne Bruder,
Hätt' geeggt der gute Bruder,
Besser wär' dies Feld gewesen,
  10. Wär' das Sommerforn ganz anders.

Nr. 74. Geh vorüber, o du Schieffuß!

Geh vorüber, o du Schieffuß,
Eil vorüber, o du Krummhand,
Troll vorüber, o du Theerholz!

5. Du getraust dir nicht zu grüßen,
Wagst es nicht Glückauf zu rufen.
Schuf indeß ein gut Stück Arbeit,
Während Schwächlinge da kommen,
Weichlinge vorüberschleichen.

Nr. 75. Ärä põimi pikä põllu.

- Ärä põimi pikä põllu,
 Ärä laab'e laja välü,
 Es jää põllule põdema,
 Ie pääle hingämä,
 5. Kuo pääle koolema.
 Jäänes oza hummenis,
 Tulevatses tõizipäiväs?
 Jäänes siijä tsirgu süvvä,
 Musta tsirgu muna luvva,
 10. Haha tsirgu havvuskella?

Nr. 76. Viina juues.

- Ärä visksi viizi täüzi,
 Ärä kuuzi kummutelli,
 Siski saiza seere pääl,
 Tandzi jala talla pääl.
 5. Külep jala' kodo viivä',
 Seere' säädvä' sängü sisse.

Nr. 77. Teeme tüödä timohkalle.

- Teeme tüödä timohkalle,
 Näeme vaiva varga'alle.
 Tunne-e timohk tüöd tenädä,
 Varas vaiva kitäskellä.
 5. Oles tennü ezä tüödä,
 Nännü vaiva vanemballe,
 Tunnu ezä tüöd tenädä,
 Vanemb vaiva kitäskellä:
 Siin om tütar tüödä tennü,
 10. Lats' om käsi laotanu.

Nr. 78. Tööle minnes.

- Neiokeze', noorekeze'!
 Eläge tie' suvi hüvilde,
 Siegi aigu arma'ahe.
 Kõn'ke neio' kõrvitsikku,
 5. Panke jala' paaritsikku,
 Panke tie' jäle' järre',
 Panke tie' samo' sake'.
 Miä teil samole sadazi,
 Miä jäie jäle pääle?

Nr. 75. Hab' das Langfeld abgeerntet.

- Hab' das Langfeld abgeerntet,
 Rein gemacht die breite Fläche,
 Blieb nicht stehen auf dem Felde,
 Um zu ruhen auf dem Striche,
 5. Um zu sterben auf dem Kornbund.
 Bleibt ein Theil hier wohl für morgen,
 Für den nächsten Dienstag etwa?
 Bleibt hier eine Vogelspeise,
 Dem Schwarzvogel eine Neststell',
 10. Dem Grauvogel eine Brutstätt'?

Nr. 76. Beim Brantweintrinken.

- Warf hinab ich fünf der Mäße,
 Sechse stürzte ich hinunter,
 Dennoch sieh' ich auf den Beinen,
 Tanze auf der Füße Sohlen.
 5. Heimwärts bringen schon die Füße,
 Schaffen mich ins Bett die Beine.

Nr. 77. Arbeit leisten wir dem Büttel.

- Arbeit leisten wir dem Büttel,
 Haben Mühe für den Dieb.
 Nicht zu danken weiß der Büttel,
 Nicht der Dieb die Müh' zu loben.
 5. Wär' ich in des Vaters Arbeit,
 Hätte Mühe für den Zeuger,
 Hätte Dank gewußt der Vater,
 Lob der Müh' gezoßt der Zeuger:
 Hier hat brav gewirkt die Tochter,
 10. Brav das Kind die Händ' gebreitet.

Nr. 78. Beim Gehen zur Arbeit.

- Mägdelein, Jungfräulein!
 Lebet in dem Sommer sitzsam,
 Lebet diese Zeit ja lieblich.
 Geht zu zweien ihr, o Jungfrau,
 5. Setzt zu Paaren eure Füße,
 Präget Spuren dicht beisammen,
 Nehmet eilend schnelle Schritte.
 Was fiel hin auf euren Schritt,
 Was blieb liegen auf der Spur?

10. Kulda jäie jäle pääle,
Hõpe samole sadazi.
Keä kulda maasta võti,
Hõpe samolta salazi?
Olli ütsi väiko veli,
15. Sie se kulla maasta võti,
Hõpe samolta salazi.
Maast ta võti, puuhu pisti,
Veie liina sepä kätte,
Lask'e sepä lavva pääle,
20. Pand'e sepä paja pääle.
Sepä naine naarahti'e,
Musta kulmu muha'elli.
Veli seppä palle'elli,
Kulla seppä kumardelli:
25. Tie, seppä, till'o seppä,
Rao, seppä, rauda-seppä,
Tie mie' tsõdzele suure sõle',
Laze tsõdzele laja' lehe'.
Tsõdze viijäs muile maile,
30. Tsõdze kavvete kannetas.
Sääl mie' tsõtse sõimatas,
Sõimatas ja laimatas:
Oh sa hebo, kos su helme',
Oh sa kabo, kos su kralli'!
35. Tullit sa helmitä küläle,
Kaalatsita karja maile.

Nr. 79. Töölt tulles.

- Lääme siistä sedä tiedä,
Sedä tiedä ostetut,
Raha marga masetut!
Läbi mie' lääme lahu laane,
5. Lahu laane, mõrgi mõtsa.
Laaz' jääs perrä laulemahe,
Kund jääs perrä kuukumahe:
Läbi siist lännü laulu latse',
Läbi kuukuja' kanaze'.
10. Milles nie' kunnu' kurvalize',
Laane veere' leinalize'?
Tike võtku püsü sepä,
Tapku taba tegijä,
Keä lask' laanest laulija'.
15. Kunnust vasta-kuukija',
Selle no kunnu' kurvalize',
Laane veere' leinalize'.

10. Gold blieb liegen auf der Spur,
Silber fiel auf euren Schritt.
Wer hob auf das Gold vom Boden,
Steckt' das Silber ein vom Schritte?
War ein kleines Brüderlein,
15. Dieser hob das Gold vom Boden,
Steckt' das Silber ein vom Schritte.
Hob vom Boden in den Busen,
Bracht' es in die Stadt zum Schmiede,
That es auf den Tisch des Schmiedes,
20. Setzt' es auf des Schmiedes Fenster.
Lächelte das Weib des Schmiedes,
Schmunzelte der russ'ge Meister.
Bat den Schmied der Bruder flehend,
Reugt' sich vor dem goldnen Schmiede:
25. Mach', o Schmied, du guter Schmied,
Hau, o Schmied, du Eisenschmied,
Mach der Schwester große Spangen,
Schaff der Schwester breite Blätter.
In die Fremd' bringt man die Schwester,
30. In die Fern' trägt man die Schwester.
Dort nun schmäh't man unsre Schwester,
Schmähet sie und höhnet sie:
O du Dirn', wo sind die Perlen,
O du Weib, wo die Korallen!
35. Kamst ins Dorf du ohne Perlen,
Ohne Halschmuck auf die Anger.

Nr. 79. Beim Kommen von der Arbeit.

- Laßt uns diesen Weg hier gehen,
Diesen Weg hier, den gekauften,
Den mit Geld in Mark bezahlten!
Durch den lichten Laubwald gehn wir,
5. Lichten Laubwald, dunkle Tannen.
Hinter uns singt dann der Laubwald,
Hinter uns ruft dann die Dede:
Hier sind gegangen Sängerkinder,
Durchgegangen Ruserkühlein.
10. Warum ist betrübt die Dede,
Sind des Laubwalds Ränder traurig?
Hol den Büchschenschmied der Böse,
Tödtete er des Schlosses Macher,
Der erschoh im Wald die Sänger,
15. In der Ded' die Widerrufer.
Darum ist betrübt die Dede,
Sind des Laubwalds Ränder traurig.

- Ilokas oll' mino imä,
 Naljakas oll' naine tarka.
20. Ilo isk'e meeste poole,
 Laulu laul'e laste poole.
 Üle ta käve kärbilize,
 Üle rops'e rohilize,
 Üle pill'e pistilize.
25. Läbi ta läts'e kolme hulga,
 Läbi meeste, läbi naiste,
 Läbi tükk'e tütterekast,
 Läbi poizasta po'eldi,
 Läbi lahk'e latsikezist,
30. Es tie hätä häelmülle,
 Es tie vika viznapuule.

Nr. 80. Tantsides.

- Siin ei ole sedä miestä,
 Sedä poisi poole pääl,
 Keä pand tamme tandzimahe,
 Kõlle kõivo kõndimahe,
5. Nitse nõõlu nõrkumahe.
 Ma otsi oma olalize,
 Kae oma kaalalize,
 Võta oma võimalize,
 Saa oma sarnalize.
10. Kuluge, tsuvva', kuluge,
 Lõpke viizo' lõhmusitse'!
 Mull omma' kotoh kolme' kängä',
 Velizihna viie' viizo'.
- Kuluge, tsuvva', kuluge,
 15. Lõpke viizo' lõhmusitse'!
 Mull omma' kotoh kolme' kängä',
 Üte' luidze'. tõize' puidze',
 Kolmanda' kirivä' kerigo kängä'.
 Luidze' olli lusti lüvvä,
20. Puidze' olli pulma pitä.
 Kuluge, tsuvva', kuluge,
 Lõpke viizo' lõhmusitse'!
 Toomas tõi mulle torre' kängä',
 Piedre tõie pikä' kängä',
25. Hants tõi mulle halva' kängä'.
 Handzu kängä' ahjo visksi,
 Piedre kängä' pingi ala,
 Tuoma kängä' tulle visksi.
 Jaani kängä' jalga panni,
30. Jaan tõi kängä' jalga müödä.

- Jubelvoll war meine Mutter,
 Echerzhast war das kluge Weib.
 20. Männerwärts der Jubel strebte,
 Kinderwärts das Lied erschallte,
 Ueber starrend Nest'ges ging sie,
 Schwang sich über Ragerechtes,
 Warf sich über Senkerechtes.
 25. Wohl durch drei der Schaaren ging sie,
 Durch die Männer, durch die Weiber,
 Durch der Mägde Menge drang sie,
 Durch die Bursche schlüpfte sie,
 Durch die Backfisch' flog bequem sie,
 30. Nicht verletzte sie die Blüthe,
 That dem Kirschbaum keinen Schaden.

Nr. 80. Beim Tanzen.

- Hier giebt's einen solchen Mann nicht,
 Keinen solchen Burschen diesseits,
 Der die Eiche tanzen läffet,
 Läßt die harte Birke wandeln,
 5. Macht erschlaffen die Weberschaftschnur.
 Such' mir einen Schultermäß'gen,
 Wähl' mir einen Halsgemäßen,
 Nehm' mir einen Kraftgemäßen,
 Komm' zu einem mir Gewach'snen.
 10. Reißet nur, Basteln, reißet nur,
 Geht zunichte Lindenbastschuh!
 Hab' daheim ich drei Paar Schuhe,
 Unter den Brüdern fünf Paar Bastschuh'.
 Reißet nur, Basteln, reißet nur,
 15. Geht zunichte Lindenbastschuh!
 Hab' daheim ich drei Paar Schuhe,
 Beinern die einen, hölzern die zweiten,
 Bunte Kirchenschuh' die dritten.
 Beinerner waren zum Lustigsein,
 20. Hölzerner waren zum Hochzeithalten.
 Reißet nur, Basteln, reißet nur,
 Geht zunichte Lindenbastschuh!
 Thomas bracht' mir prächt'ge Schuhe,
 Peter brachte lange Schuhe,
 25. Hans der brachte schlechte Schuhe.
 Hansens warf ich in den Ofen,
 Peters Schuhe in die Ecke,
 Thomas' Schuh' warf ich ins Feuer.
 Ich zog an vom Jaan die Schuhe,
 30. Fußgemäß bracht' Jaan die Schuhe.

Nr. 81. Ega rikas riht ei pesä.

- Ega rikas riht ei pesä,
 Kulda-neido kupo käänä;
 Toll jääs udzu otsa pääle,
 Põrmu jääze põlle pääle,
 5. Sine siidi räti pääle.
 Rihe pesi vaene lats',
 Kuo kääni kodota neido;
 Ei jää udzu otsa pääle,
 Ei jää põrmu põlle pääle,
 10. Sine siidi räti pääle.
 Udzu jääs rihe use pääle,
 Põrm jääs rihe pörmandulle.

Nr. 82. Kedrates.

- Linakene, linnukene!
 Võinu sa innemb maale määda,
 Innemb jäijä järve põhja,
 Innemb luota lume all,
 5. Kui sa kärmäst kätte sait
 Sulazille silestellä,
 Päivilizil pääle lüvvä,
 Mino ola ojaskella,
 Mino piha piinaskella,
 10. Kæe varre vaivaskella,
 Talves vokki tallutella.
 Tei ma rüüdü röövelille,
 Siidi silmä kiskijälle,
 Kalevut kaala lõikajalle,
 15. Talo tütrele tazast langa,
 Kinämbähe kitulist.
 Kindzo' sõkkuh kibizeze',
 Vaeze' reie' valutaze'.
 Ega tenätä tegijä sõrmi,
 20. Teotetas tegijä sõrmi,
 Vannutaze' valaja näpo'.
 Miä viga tegijät tihnelda,
 Valajada vannuskella,
 Sõimada sõgla kihäsä,
 25. Vana vaka uurde'is?
 Terä mati' tennüvä',
 Jahu mati' masnuva'.

Nr. 83. Oi mino hüvvä herräkeist.

Oi mino hüvvä herräkeist,
 Kulda-kruoni provvakeist! .

Nr. 81. Nicht die Reiche drischt die Riege.

- Nicht die Reiche drischt die Riege,
 Goldmaid bindet nicht die Bunde;
 Nebel legt sich auf die Stirn ihr,
 Staub setzt sich auf ihre Schürze,
 5. Bläue auf das Seidentuch.
 Drosch die Rieg' ich Waisenkind,
 Band das Bund ich Heimathlose;
 Nebel legt sich auf die Stirn nicht,
 Staub setzt sich nicht auf die Schürze,
 10. Bläue auf das Seidentuch nicht.
 Auf die Thür legt sich der Nebel,
 Auf die Diel' setzt sich der Staub.

Nr. 82. Beim Spinnen.

- Lieber Flachs du, liebes Vöglein!
 Hättest eh versaulen mögen,
 Eher in dem Seegrund bleiben,
 Eher unterm Schnee du warten,
 5. Als du rasch dich lieft erreichen,
 Daß dich glätteten die Knechte,
 Tagelöhner darauf schlügen,
 Daß die Schulter mir sollt' seufzen,
 Mir der Rücken würd' gepeinigt,
 10. Daß der Arm gequälet werde,
 Man das Spinnrad tret' im Winter.
 Spann ich einen Rock dem Räuber,
 Seide dem ders Auge ausreißt,
 Feines Tuch dem Halsabschneider,
 15. Glattes Garn der Wirthe'stochter,
 Lobenswerthes auf das Schönste.
 Tretend brennen mir die Schenkel,
 Schmerzen mir die armen Beine.
 Dankt man nicht des Spinners Fingern,
 20. Man beschimpft des Spinners Finger,
 Fluchet nur des Meisters Greifern.
 Warum nicht den Spinner schmähen,
 Warum nicht dem Meister fluchen,
 Einen Siebesrumpf ihn schelten,
 25. Gines alten Scheffels Kimme?
 Kornesmezen hätten gesponnen,
 Mehlesmezen es bezahlt.

Nr. 83. O du guter Herr mein.

O du guter Herr mein,
 Gnädg'e Frau mit goldner Krone!

- Tule vällä tooli pääle,
 Saista saani varva pääle,
 5. Kae oma valla pääle,
 Kuis sedä valda vaivatas,
 Perüs valda piinatas.

Nr. 84. Mina tiijä orja elo.

A.

- Sõzaritse', linnukeze',
 Madaliku' marjakeze'!
 Küzüge tie' minolta,
 Ajage takah arma'alt,
 5. Mina tiijä orja hoole,
 Orja hoole, vaeze vaiva.
 Ori maka orre pääl,
 Palgaline parre pääl.
 Kui se parzi painahtu,
 10. Kui se nõdre nõrgahtu,
 Sis läts' ori hulkumahe,
 Vaene lats' vanderdama.

B.

- Ärä orja' mulle ülgu,
 Karjuze' mulle kaivaku,
 Küll ma tiijä orja elo,
 Orja elo, vaeze vaiva.
 5. Ori maka orde pääl,
 Vaene latsi vakjo pääl,
 Palgaline parde pääl.
 Kui se orzi hūörüzi'e,
 Kui se parzi painuzi'e,
 10. Orja uni otsa sai,
 Maga'uzi manta lätsi.

Nr. 85. Veerä, veerä, päiväkene.

- Veerä, veerä päiväkene,
 Alanegi, aokene!
 Veerä sinnä, koh su vele',
 Sõvva sinnä, koh sõzare'!
 5. Ega viizi päivä veerdä,
 Viizi aigu alaneda.
 Päiväl olli paljo tüödä,

- Komm heraus, setz auf den Stuhl dich,
 Stell dich auf des Schlittens Stäbe,
 5. Blicke hin auf deinen Gau doch,
 Wie der Gau hier wird gequälet,
 Wird gepeiniget der Erbgau.

Nr. 84. Ich, ich kenn das Sklavenleben.

A.

- Liebe Schwestern, liebe Böglein,
 Niederige Beerelein!
 Fraget ihr doch nach bei mir,
 Forschet nach doch bei der Lieben,
 5. Ich, ich kenn' die Sorg' des Sklaven,
 Sorg' des Sklaven, Müh' des Armen.
 Auf der Stange schläft der Sklave,
 Auf der Riegenstang' der Löhner.
 Beugt' die Riegenstang' sich etwas,
 10. Senkt' die Latte sich ein wenig,
 Dann mußt' schweissen gehn der Sklave,
 Ging der Arme um zu wandern.

B.

- Sagen sollen's mir nicht Sklaven,
 Klagen mir nicht erst die Hirten,
 Kenn' gar wohl das Sklavenleben,
 Sklavenleben, Müh' des Armen.
 5. Auf den Stangen schläft der Sklave,
 Auf den Keilen das Waisenkind,
 Auf den Riegenstangen der Löhner.
 Wenn die Stange rollete,
 Wenn die Riegenstang' sich beugte,
 10. Ging zu End' der Schlaf des Sklaven,
 Wich vom Ruhenden der Schummer.

Nr. 85. Sinke, sinke, liebe Sonne.

- Sinke, sinke, liebe Sonne,
 Neige dich, du liebe Zeit!
 Sink dahin, wo deine Brüder,
 Streb dahin, wo deine Schwestern!
 5. Sinken mag die Sonne nicht,
 Nicht sich neigen mag die Zeit.
 War viel Arbeit hatt' die Sonne,

- Sulazilla suurta tүүдä.
 Päiv sug'e sulaste päid,
 10. Laap'e karja laste päid,
 Kullane hari käehnä,
 Laapi-lauda hõbe'ene.
 Satte hari merde,
 Laapi-lauda lättehe.
 15. Ai ta ulli otsimahe,
 Nõrga perrä nõudemahe,
 Saa-as ullil otsitus,
 Nõrgal perrä nõvvetus.
 Lätsi ezi neiokene,
 20. Ezi karksi kabokene,
 Tõie tuo harja merestä,
 Laapi-lavva lätte'est.

Nr. 86. Teupoizi kaebdus.

- Iespäivä sai azi aetus,
 Tõizipäivä teo-päiv tettüs.
 Aeti ma til'oke teole,
 Väike mõiza välä pääle,
 5. Panni pütü pini sälgä,
 Leivä koti koera sälgä,
 Ezi iste hiire sälgä.
 Tulli kubijas külä puolta,
 Kilter Kiuma kõrdzi puolta:
 10. Ooda poisi, no noh poisi!
 Kus sa mulla eile olid,
 Eile olid, täna tulid?
 Eelä käve Koigõh kozjovalla,
 Naiste asjo ajamah.
 15. Tule sa õhtu toa juure!
 Lätsi ma õhtu toa juure,
 Tuodi suosta sooja' vitsa',
 Paiust paari patakit,
 Anti kümme külge müüdä,
 20. Säidze paari sälgä müüdä.
 Jäi ma pihasta põdema,
 Ola luista oiglemahe,
 Pihast tulli väljä memme piina,
 Ola luista memme ohto,
 25. Käe varzist memme vaiva.
 Mis sai minosta imäle?
 Mureht sai minosta imäle,
 Silmävet sai söötijälle,
 Käe märgä mähkijälle.

- An den Knechten große Arbeit.
 Kämmt' die Sonn' der Knechte Köpfe,
 10. Kämmt' der Hüterkinder Köpfe,
 Golden in der Hand die Bürste,
 Silbern war das Brett zum Kämmen.
 Fiel die Bürste in das Meer,
 In den Quell das Brett zum Kämmen.
 15. Hieß sie suchen gehn ein Kindlein,
 Eine Schwache nachzuforschen,
 Suchen konnte nicht das Kindlein
 Und die Schwache nicht nachforschen.
 Ging ich selber zarte Jungfrau,
 20. Sprang ich selber schwaches Weib,
 Holt' die Bürste aus dem Meere,
 Aus dem Quell das Brett zum Kämmen.

Nr. 86. Des Frohnknechts Klage.

- Montags lag ich ob Geschäften,
 Dienstags leistet' ich den Frohnstag.
 Ward ich Kind zur Frohn' entboten,
 Kleiner auf des Hofes Fläche,
 5. Lud dem Hunde auf das Läger,
 Lud dem Veller auf den Brodsack,
 Selber setzt' ich auf die Maus mich.
 Kam der Kubjas her vom Dorfe,
 Schilter her vom Kiomafruge:
 10. Warte Bursche, fühle Bursche!
 Wo warst du mir gestern, Schlingel,
 Warest gestern, kamest heute?
 War in Koik zur Freie gestern,
 Lag dem Weiberwerke ob.
 15. Komm du abends zu der Stube!
 Ging ich abends zu der Stube,
 Bracht' man aus dem Moore Ruthen,
 Aus dem Busche warme Prügel,
 Gab es zehn entlang der Seite,
 20. Sieben Paar entlang des Rückens.
 Ward ich krank am Oberrücken,
 Seufzte an den Schulterblättern,
 Pein der Mutter kam vom Rücken,
 Qual der Mutter von den Schultern,
 25. Müh' der Mutter von den Armen.
 Was ward nun aus mir der Theuren?
 Kummer ward aus mir der Theuren,
 Thränen der Ernährerin,
 Händenaß der Wicklerin.

30. Imäkene, helläkene!
 Võinu sa mu merde meelütada,
 Võinu sa mu kaivo kaotada,
 Võinu sa mu tiiki tiirutada.
 Meri oles mu mehes tennü,
35. Kala oles mu kazutanu,
 Haug' oles annu hamme sälgä,
 Kiisk oles annu kinda' kätte,
 Oles saanu mehekene,
 Mehekene, maalikene.

Nr. 87. Teutüdruku kaebdus.

A.

- Eläzi, muido eläzi,
 Olezi, nigu olezi,
 Mis ne kurja' kuulutaze',
 Mis ne halva' haugutaze',
5. Läävä' läbi söäme,
 Läbi hellä hingede,
 Läbi kundzesta kullasta,
 Läbi varbist vaoze'.
 Oh mu omma imäkeist,
10. Kallist omma kandijat!
 Tulli ma tibine teolta,
 Kanane karja kõrralta,
 Pand'e piimä piezümä,
 Liha leeme löügümä,
15. Sääd' sängü magama,
 Panni padjol hingämä,
 Käve mano kaema,
 Katt' kaska siiloga,
 Sääd' pääle särgi siilo.
20. Oh mu omma imäkeist,
 Oh mu kallist kandijat!
 Võõrastani. võigutani!
 Hõigas' ütsi, hõigas' katsi,
 Kolmandat — ja kui es kuule,
25. Käzi Äiol ärä kanda,
 Suurel Juudal suohu viijä.
 Võõrastani, võigutani!
 Nägi kodo tulevat,
 Nurme otsah olevat,
30. Tõi ta tuori morole,
 Panni pangi valge'ehe,
 Pingi panni pime'ehe,

30. Mütterlein, du meine Holde!
 Hätt'st ins Meer mich locken sollen,
 In den Born mich senken sollen,
 In den Teich mich werfen sollen.
 Hätt' das Meer zum Mann gemacht mich,
35. Hätt' erzogen mich der Fisch,
 Hätt' der Hecht das Hemd gegeben,
 Handschuh' an die Hand der Kaulbarsch,
 Wär' geworden ich ein Männlein,
 Ich ein Männlein, ich ein Bildlein.

Nr. 87. Der Frohmagd Klage.

A.

- Wär' das Leben sonst erträglich,
 Wär' das Sein wie's eben sein kann,
 Aber diese Bösen schelten,
 Aber diese Schlechten belfern,
5. Dringen durch das Herze mir,
 Durch die liebe zarte Seele,
 Durch die Fersen die goldenen,
 Durch die Behen zerren sie sich.
 O die liebe eigne Mutter,
10. O die Theure, die mich trug!
 Kam ich Böglein von der Frohne,
 Hühnchen von der Heerdenforde,
 Setzt' die Milch sie zum Warmwerden,
 Die Fleischbrühe zum Lauwerden,
15. Brachte mich ins Bett zum Schlafen,
 Führte mich zum Ruhn auf Kissen,
 Kam oft hin um mich zu sehen,
 Deckt' mich mit des Pelzes Schößten,
 Breitet' über mich den Rockschöß.
20. Ach die liebe eigne Mutter,
 Ach die Theure, die mich trug!
 O die Fremde, die Lieblose!
 Rief sie ein Mal, rief sie zwei Mal,
 Rief zum Dritten, hörte man nicht,
25. Hieß die Ai sie mich forttragen,
 Den Großteufel ins Moor mich bringen.
 O die Fremde, die Lieblose!
 Sah sie mich nach Hause kommen,
 An dem Ackerende schreiten,
30. Holt' sie auf den Hof den Zuber,
 Stellt' den Eimer in das Lichte,
 Fort die Bank stellt' sie ins Dunkle,

- And' ta kärmäst kązü kätte:
 Jooze Maie, karga Kaie,
 35. Pane sa värä' püöra,
 Use' uvve' rñnge'ihe.
 Joba tule suuri süöjä,
 Suuri süöjä, jämme jär'äjä,
 Poole pätsi poolendaja,
 40. Neländiku neelähtäjä,
 Keskest kiku keerotaja,
 Ohigo otsast alostaja.
 Vöörastani, vöigutani!
 Nägi minno tulevat,
 45. Nurme otsah olevat:
 Kagu tule muna murdo,
 Muna murdo, kanaste katsko!
 OJe-e ma su muna murdo,
 Ega su kanaste katsko,
 50. Haugas su kanaste katsko,
 Harak su munade murdo.

B.

- Kodo lääzi, kodo tahazi,
 Kotoh kurja' perenaize',
 Vihadze' kõik vele naize',
 Anva' süvvä — haugutaze',
 5. Lõikva' leibä — lõõdzutaze',
 Lugeva' kõik luidza tävve',
 Panva' arvo anoma tävve',
 Leivä kiku' kirjä panva',
 Raazukeze' raamatuhe.
 10. Kodo lääzi, kodo tahazi,
 Ei joht tohi kodo minnä.
 Kes küll meidä kodo oodi,
 Kodo oodi, vasta vöti?
 Kodo oodi kuiva kuuzi,
 15. Vasta kaiva' kale' pedäjä'.
 Nägi ta meidä tulevat,
 Nurme otsah olevat:
 Joba tule suuri süöjä,
 Suuri süöjä, jämme jär'äjä,
 20. Poole pätsi poolendaja,
 Neländiku neelähtäjä;
 Joba tule soola surma,
 Soola surma, leivä leina;
 Joba tule muna murdo,

- Gab gar schleunig den Befehl sie:
 Laufe Maie, springe Raie,
 35. Dreh den Riegel vor die Pforte,
 Thu in Ring' die neuen Thüren.
 Sieh, da kommt schon, die arg frisset,
 Die arg frisset, die grob kauet,
 Die das halbe Brod halbieret,
 40. Die das Viertelbrod verschlinget,
 Aus der Mitte Scheiben schneidet,
 An dem Ende macht den Anschnitt.
 O die Fremde, die Lieblose!
 Sah sie mich nach Hause kommen,
 45. An dem Ackerende schreiten:
 Sieh, da kommt der Tod der Eier,
 Tod der Eier, Pest der Röchlein!
 Bin nicht deiner Eier Tod ich,
 Auch nicht deiner Röchlein Pest.
 50. Habicht ist der Röchlein Pest dir,
 Elster deiner Eier Tod.

B.

- Heim ich ginge, heim ich wollte,
 Böf' die Wirthinnen daheim sind,
 Bornig alle Schwägerinnen,
 Geben Speise — und sie belfern,
 5. Schneiden Brod — und schnauben wüthend,
 Zählen alle Löffelvoll,
 Schätzen ab die Schlüsselvoll,
 Schreiben auf des Brodes Scheiben,
 Tragen in ein Buch die Brocken.
 10. Heim ich ginge, heim ich wollte,
 Darf jedoch nicht heim ich gehen.
 Wer daheim wohl wartet' unser,
 Wartet' unser, kam entgegen?
 Wartete die dürre Fichte,
 15. Blickten an uns harte Kiefern.
 Sah sie uns nach Hause kommen,
 An dem Ackerende schreiten:
 Sieh, da kommt schon, die arg frisset,
 Die arg frisset, die grob kauet,
 20. Die das halbe Brod halbieret,
 Die das Viertelbrod verschlinget;
 Sieh, da kommt der Tod des Salzes,
 Tod des Salzes, Leid des Brodes;
 Sieh, da kommt der Mord der Eier,

25. Muna murdo, kanaze katsko.
 Jooze Maie, karga Kaie,
 Pane värä' püörä,
 Use' uvve' rõnge'ihe,
 Pane pangi läve ala,
30. Keerä tuori kezet morro.
 Nägi ta tütärd tulevat,
 Nurme otsah olevat,
 Pand' ta piimä piezümä,
 Liha leeme liendümä:
35. Peezü, peezü piimäkene,
 Leenü liha leemekene!
 Mull tule tütär teolta,
 Kana karja kõrralta.

C.

- Kiä meidä kodo oodi,
 Kodo oodi, vasta võti?
 Kodo oodi võõras imä,
 Vasta kaie võõras kandja,
5. Kaie kui kurat kunagi,
 Painut' kui pakan ennegi.
 Ole-e imä näoline,
 Ole-e kandja karvaline,
 Puol' põske punasta,
10. Tõine tõrva karvalist.
 Nägi kodo tulevat,
 Nurme otsah olevat:
 Karga Kaie, jooze Maie,
 Pöörä ne värä' püörä,
15. Ussi uuzi rõnge'ihe!
 Nüüd tule suuri süöjä,
 Nüüd tule jämme järäjä,
 Poole pätsi poolendaja,
 Neländiku neelähtäjä,
20. Keskel' kiku keerätäjä.
 Nõst' pingi pime'ehe,
 Pand' pangi' valgehe,
 Vizas' kulbi virusehe,
 Mõtel' maale istuvat,
25. Mõtel' suola maitsevat.
 Mina Maie maani tarka,
 Kabo jo kundzeni kavali,
 Ega mina maaha istu,
 Maaha istu, suola maidza,

25. Mord der Eier, Pest der Küchlein.
 Laufe Maie, springe Raie,
 Dreh den Riegel vor die Pforte,
 Thu in Ring' die neuen Thüren,
 Stell die Gimer unter die Schwelle,
30. Mitten auf den Hof den Zuber.
 Sah sie ihre Tochter kommen,
 An dem Ackerende schreiten,
 Setzt' die Milch sie zum Warmwerden,
 Die Fleischbrühe zum Lauwerden:
35. Werde warm nun, liebe Milch du,
 Werde lau, du liebe Fleischbrüh'!
 Von der Frohn' kommt mir die Tochter,
 Von der Heerdenford' das Küchlein.

C.

- Wer erwartete daheim uns,
 Wartet' unser, kam entgegen?
 Uns erwartet' die Stiefmutter,
 Blickt' uns an, die Fremde trug,
5. Blicke wie der richt'ge Teufel,
 Beugt' sich wie der Böse selber.
 Nicht der Mutter Antlitz hat sie,
 Deren Farb' nicht, die uns trug,
 Roth ist ihr die halbe Wange,
10. Schwarz wie Theer die andre Hälfte.
 Sah sie uns nach Hause kommen,
 An dem Ackerende schreiten:
 Springe Raie, laufe Maie,
 Dreh den Riegel vor die Pforte,
15. Thu die neue Thür in Ringe!
 Jezo kommet, die arg frisset,
 Jezo kommet, die grob kaueret,
 Die das halbe Brod halbieret,
 Die das Viertelbrod verschlinget,
20. Aus der Mitte Scheiben schneidet.
 Hob die Bank sie in das Dunkle,
 Stellt' die Gimer in das Lichte,
 Warf die Schöpffell' auf den Ofen,
 Dacht', ich setzete mich nieder,
25. Dacht', ich prüfete das Salz wohl.
 Ich, die Maie, war gar klug nun,
 Ich, das Mädchen, überlistig,
 Setzte mich für wahr nicht nieder,
 Setzte mich nicht, prüft' das Salz nicht,

30. Mina vierdū vete teele,
Kallutelli kaivo teele.
Pangi' jo tinasta tettū,
Vitsa' jo vazesta valedū.
Nõsti sälgä — nõrkuzi'e,
35. Panni maale — painuzi'e.
Olnes uma imä süüdū,
Vai-oll' vana naiste süüdū,
Viinū sanna, ei ole vihtnu,
Toonu mäele, ei ole mähknū,
40. Pannu orja vuodihe;
Orja vuode' vezidze',
Palgaliste padja' hämme';
Selle mull olga orjovani,
Käve käskü-jalgazeni.
45. Kui ma jõvve, jõvve minnä,
Jõvve minnä, jõvve tulla,
Joosteh minnä joogi teele,
Karateh iks kaivo teele.
Kurigo' kunt'e jooziva',
50. Järigo' järgi jooziva',
Kurik oll' kundzast korge'emb,
Järik jalast jäme'emb.

30. Ich betrat den Weg zum Wasser,
Ich schlug ein den Weg zum Brunnen.
Traun, aus Zinn sind ja die Eimer,
Bänder aus gegohnem Kupfer.
Hob sie auf — und wurde schwach,
35. Setzt' sie ab — und ward gebeuget.
Sollt' die eigne Mutter Schuld sein,
Oder Schuld die alten Weiber,
Badeten un' quästeten nicht,
Holten heim und wickelten nicht,
40. Legten mich ins Bett des Slaven;
Thränenreich das Bett des Slaven,
Feucht der Löhner Rissen sind;
Darum dienet meine Schulter,
Musste ich als Sendling laufen.
45. Wenn ich eilte, eilt' ich gehend,
Gelte gehend, eilte kommend,
Lief des Weges zum Trinkwasser,
Sprang geschwind des Wegs zum Brunnen.
Schlägel hüpfen auf die Fersen,
50. Knüttel hüpfen auf dem Fuß nach,
Höher als die Fers' der Schlägel,
Dicker als der Fuß der Knüttel.
-

IX.

Nr. 88. Hooletu.

- Mis mull viga veerätäda,
Kullakezel kuljahella?
Ole-ei midä meele pahha,
Söä kulla kurbut,
5. Hellä hinge haiget.
Kõtt täüz' kõlgusehe,
Mago täüz' magauste.
Ole-ei huolt azemest,
Meele pahha palajast,
10. Ole-ei kahjo kattimest,
Kahjo kati-rõiva'ast,
Pane küüdze' küle ala,
Pane päkä pää ala,
Katsi kättä kattimesa.

Ar. 89. Tubakat pruukides.

- Tuvak, tuvak, tuvagukene!
Ei saa nõnna nuuskamata,
Ei saa piipu panemata.
Toomah olli tuhat hobest,
5. Saamah sada ratsukeist.
Viiz' olli vezi-hiir'okeist,
Kuuz' olli kure-karvalist,
Säidze säre-soomelist,
Katezagi kari-hobest,
10. Ütezägi üli-hüvvä,
Kümme künni-ruunakeist.
Nie' kõik kuoli Kuiva pääle,
Vüzünügi Väinä pääle,
Tuvakuda tuvvenani,
15. Nõna viljä vitenäni.

IX.

Nr. 88. Die Sorglose.

- Warum sollte ich nicht singen,
Liebe Goldene nicht schlendern?
Hab' im Sinne keinen Aerger,
Trauer nicht im goldnen Herzen,
5. Leid nicht in der lieben Seele.
Bin gesättigt für die Scheune,
Völlig satt zum Schlafengehen.
Habe keine Sorg' ums Lager,
Keinen Aerger um das Bett-Tuch,
10. Hab' kein Dauern um die Decke,
Kein Bedauern um das Deckleid,
Strecke die Nägel unter die Seite,
Strecke den Daumen unter den Kopf,
Die zwo Hände hin als Decke.

Nr. 89. Beim Tabakgenießen.

- Tabak, Tabak, der liebe Tabak!
Kann nicht ungeschnupft zur Nase,
Ungestopft nicht in die Pfeife.
Tausend Pferde brachten ihn,
5. Hundert Rosse ihn empfangen.
Fünfe waren wasserfalbe,
Sechse waren franichfarben,
Sieben waren bleierschuppig,
Achte waren Heerdenpferde,
10. Neune waren übergute,
Zehne Ackerwallache.
An der Na sie alle starben
Und ermüdeten am Sunde,
Als sie diesen Tabak holten.
15. Führeten das Nasenforn.

Nr. 90. Saunamehe nali.

- Naksi tupa tegemähe,
Toa nukke nupeldama.
Panni kuu korsinase,
Ao ette akenas,
5. Päivä pääle katuses.
Keä saältä müöda sõidi?
Müöda sõidi suure' herrä',
Takast Riia raadi herrä'.
Küzütelli, nõvatelli:
10. Kas om Riiga, vai om Pärnä,
Vai om suuri soola liina,
Vai om rase raha liina?
Ole-ei Riiga, ole-ei Pärnä,
Ole-ei suuri soola liina,
15. Ole-ei rase raha liina.
Sie om sandi sannakene,
Vaeze mehe varjokene.
Tulge sisse, ostke siidi,
Minge vällä, ostke väitsi!
20. Sizeh siidi müüdänese,
Väläh väitsi vaehtetas.

Nr. 91. Pöörane küla.

A.

- Sõidi ma tükü Türgümaad,
Natukeze Narvamaad,
Poole päivä Poolamaad,
Es näe sedä imehtä,
5. Miä näie N . . . . külähnä:
Härä' säääl künni hannopäädi,
Pini' haugi perzipäädi,
Tsiiga sitte sibulit,
Kana lõi paari pörzasit,
10. Hobo tek' häri-vaziga,
Lehm tek' til'o täkozeze.

B.

- Ole nännü mitu imeht,
Ole-e nännü sedä imeht,
Miä näi N . . . . külähnä:
Siin mehe' meri-härä',
5. Naize' Narva õhvakeze',

Nr. 90. Des Bettlers Humor.

- Zing ich an ein Haus zu bauen,
 Zu behaun des Hauses Ecken.
 Setzete den Mond als Schornstein
 Und das Morgenroth als Fenster,
 5. Drauf als Dach die liebe Sonne.
 Wer wohl fuhr nun da vorüber?
 Hohe Herrn vorüber fuhren,
 Rathsherrn jenseit Rigas stammend.
 Und sie fragten und sie forschten:
 10. Ist das Riga, ist das Pernau,
 Ober ist's die große Salzstadt,
 Oder ist's die schwere Geldstadt?
 Ist nicht Riga, ist nicht Pernau,
 Ist auch nicht die große Salzstadt,
 15. Ist auch nicht die schwere Geldstadt.
 Das ist ja des Bettlers Hüttchen,
 Eines armen Mannes Schutzbach.
 Kommt herein und kaufet Seide,
 Geht hinaus und kaufet Messer!
 20. Seide wird verkauft darinnen,
 Draußen Messer tauschet man.

Nr. 91. Das verkehrte Dorf.**A.**

- Fuhr ein Streckchen im Türkenlande,
 Auch ein wenig im Karvalande,
 Einen halben Tag in Polen,
 Hab' dies Wunder nicht gesehen,
 5. Das ich sah im Dorfe N . . . . :
 Ochsen pflügten mit dem Schwanz da,
 Hunde bellten aus dem Hintern,
 Zwiebeln da dem Schwein entfielen,
 Ein Paar Ferkel legt' die Henne,
 10. Stuten warfen Ochsenkälber,
 Kühe warfen kleine Hengste.

B.

- Hab' gesehn so manches Wunder,
 Hab' dies Wunder nicht gesehen,
 Das ich sah im Dorfe N . . . . :
 Männer sind hier wie Meerochsen,
 5. Weiber wie die narw'schen Stärken,

- Tütteriku' tarn-hiuse'.
 Är tahi minno tallada,
 Ala varvaste vaota.
 Keerädi kivigo pääle,
 10. Ma saisti savigo pääle,
 Aste aia vitsa pääle,
 Võti vasta varbelane,
 Tikudi mere tigane.

Ar. 92. Mis viga mino veel?

- Mis viga mino veel?
 Mino veel hää elo.
 All täll kalane järv',
 Pääl täll rügäne nurm'.
 5. Kogre' täll kotta tuleva',
 Vähä' vierde vidävä',
 Lutsu' luhah lobistaze',
 Säre' hindä säädeleze',
 Maime' suuda maigutaze',
 10. Havve' handa heiteleze'.
 Tsigä sitte sibulit,
 Lammas lakjo pliinikeizi,
 Härg' pill' pihkarit,
 Kikas kulda-kilingit.

Nr. 93. Kahesugused nooredmehed.

- Kaege mie' nuori miehi,
 Mie' kolga kozilaizi.
 Käüvä' hulgah kui ne ozja',
 Käüvä' salgah kui ne saksa'.
 5. Om näil hulgah ollut juvva,
 Om näil salgah saia süvvä,
 Viin näil pilkse pikerih,
 Ollu' lokse loodzikh.
 Kaege muide nuori miehi,
 10. Muide kolga kozilaizi.
 Käüvä' hulgah kui ne hundi',
 Käüvä' salgah kui ne sandi',
 Ole-e näil hulgah ollut juvva,
 Ole-e salgah saia süvvä,
 15. Vezi näil pilkse pikerinna,
 Kuzi näil lokse loodzikhonna.

- Mädchen mit verfilzten Haaren,
 Wollten mich schier ganz zertreten,
 Unter ihre Behen senken.
 Auf die Lehmböhh' trat hinauf ich,
 10. Auf die Steine ich mich schwenkte,
 Auf des Baunes Bänder stieg ich,
 Wehrete mich wie ein Sperling,
 Picke wie des Meeres Meise.

Nr. 92. Was fehlt meinem Bruder?

- Was fehlt meinem Bruder?
 Gutes Leben hat mein Bruder.
 Unten stehet ihm ein Fischsee,
 Oben steht ein Roggenfeld ihm.
 5. In die Küche schwimmen Karauschen,
 Krebse kriechen auf das Ufer,
 Quappen plätschern in dem Flusse,
 Bleiern ordnen sich gemächlich,
 Ellerlinge schnappen zierlich,
 10. Hechte schlenkern mit dem Schwanz.
 Zwiebeln seinem Schwein entfielen,
 Breite Plätschen seinem Schaafse,
 Pfefferkuchen streut' der Dohse,
 Goldne Schillinge der Hahn.

Nr. 93. Zweierlei Jünglinge.

- Sehet unsre jungen Männer,
 Unserseit'ge Freiersleute.
 Gehn in Schaaren wie die Halme,
 Gehn in Gruppen wie die Deutschen.
 5. Haben in der Schaar sie Biertrank,
 Essen in der Gruppe Weißbrot,
 Branntwein schimmert' in dem Becher,
 Bier in ihrem Boote plätschert'.
 Sehet andre junge Männer,
 10. Anderweit'ge Freiersleute.
 Gehn in Schaaren wie die Wölfe,
 Gehn in Gruppen wie die Bettler,
 Haben in der Schaar nicht Biertrank,
 In der Gruppe auch kein Weißbrot,
 15. Wasser schimmert' in dem Becher,
 Harn in ihrem Boote plätschert'.

Nr. 94. Kibe kõne.

- Kas neo' külä noore' mehe',
 Neo' kolga kozilaze'?
 Neo' poizi' põvvatedu,
 Haha' särgi' hallitedu.
5. Muial poizi' poogelize',
 Haha särgi' haagelize'.
 Neo' külä noore' mehe',
 Põlva kolga kozilaze',
 Nigu seene' sita pääl,
10. Vana' tati' varigo all.
 Kõüdz näil kübärä pääl,
 Kammits kaabu veere pääl.
 Kos na' panva' oma kulla,
 Kos na' hõõrva' oma hõpe?
15. Põlva kõrdzi põõna pääle,
 Papi kõrdzi paja pääle,
 Vise kõrdzi veere pääle.
 Sinnä kuukva' oma kulla,
 Sinnä hõõrva' oma hõpe.
20. Kæe' kulladze' tegevä',
 Kurku roojane kulutas.
 Miä kurjal kullast hääd,
 Miä hõlpu hõpestani?
 Kurku kukas' oma kulla,
25. Hõdzikohe oma hõpe.

Nr. 95. Poiste müük.

- Seeni tõlda tõrvati'e,
 Vanna ratast razvati'e,
 Meeni poisa korjati'e,
 Sini-särk'e seoti.
5. Poizi' viidi Poolamaale,
 Sini-särgi' Saaremaale.
 Säälä näidä müüdänesä,
 Kui neid ranna rääbüsidä,
 Mere veereh viidikit,
10. Viiz' vanna viizo vasta,
 Kuuz' vanna kotti vasta,
 Säidze vanna särki vasta,
 Kateza vanna kaskat vasta,
 Ütezä õudzi kotti vasta,
15. Kümme vanna kübärät vasta.

Nr. 94. Eine bittere Rede.

- Sind das Jünglinge des Dorfes,
Sinds dießseit'ge Freiersleute?
Das sind schier verdorrte Bursche,
Ganz verschimmelte Grauröcke.
5. Anderswo sind schmuck die Bursche,
Hafenreich sind die Grauröcke.
Diese Jünglinge des Dorfes,
Pölswe-Gaues Freiersleute,
Sind wie Pilze auf dem Dünger,
10. Alte Schwämme nnterm Walde.
Schmückt ein Strick die Mütze ihnen,
Pferdefessel ihren Hutrand.
Wohin legen sie ihr Gold wohl,
Wo zerreiben sie ihr Silber?
15. Auf des Pölswe-Kruges Thürband,
Auf des Pfaffen-Kruges Fenster,
An des Wisse-Kruges Seite.
Dort verjubeln all' ihr Gold sie,
Dort zerreiben sie ihr Silber.
20. Goldne Hände schaffen fleißig,
Unflathflehle thuts vertrinken.
Was bringt Gold dem Bösen Gutes,
Welcher Vortheil kommt vom Silber?
In die Kehle stürzt' sein Gold er,
25. In den Kropf hinab sein Silber.

Nr. 95. Burschenverkauf.

- Solang theerte man die Kutsche,
Schmierte ein die alten Räder,
Bis man sammelte die Bursche,
Band in Bündel die Blauröcke.
5. Bracht' die Bursche man nach Polen,
Die Blauröcke fort nach Desel.
Dort nun thut man sie verkaufen,
Wie die Rebse an dem Strande,
Füdchen an dem Meeresufer,
10. Fünf für einen alten Basischuh,
Sechs für einen alten Sack,
Sieben für einen alten Rock,
Acht für einen alten Pelz,
Neun für einen Sack der Nachthut,
15. Behn für einen alten Hut.

Nr. 96. Mis sina laulat, lahki-lõuga?

- Mis sina laulat, lahki-lõuga,
 Kuugut sina, kulpi-mokka?
 Sino suusta tsilgus sitta,
 Keele alta kitse kusta,
 5. Lõvva alta lõivo paska.
 Mino suusta kukus kulda,
 Keele alta kilingit.

Nr. 97. Laze naarda, mis ma hooli.

- Laze naarda, mis ma hooli,
 Kadzatada, mis ma karda,
 Hooli neista uhke'ista,
 Pelgä perä-rikke'ista,
 5. Näütä urgu uhke'ille,
 Perstä perä-rikke'ille,
 Taga-puolt talopojele.

Nr. 98. Sorijale.**A.**

- Miä ma anna sorijalle,
 Kingi keele pessijälle?
 Tükü tuld, tõize tõrva,
 Kolmandama kuume kivve.
 5. Huss' huulile kerigu,
 Palonõid palge'elle.
 Ega naara õige naine,
 Laida naine latsiline.
 Tuo tike meid teodi,
 10. Aganane anni avvu,
 Keä oll' enne ezi naart,
 Muiste muide sõimeldu.
 Kui ei ole muud tüöd,
 Muid armzit ametit:
 15. Sööge sannast sõmerit,
 Kereseltä kivikida.

B.

Külä naize', külmä' kängä',
 Valla naize', vana' hata',
 Mis tie' meistä mõtelete,
 Vaezist latsist vaidelete?

Nr. 96. Wozu singst du, klaffend Rinn da?

- Wozu singst du, klaffend Rinn da,
 Rufest du, o Löffellippe?
 Roth enträufelt deinem Munde,
 Deiner Zunge Ziegenharn,
 5. Deiner Kehle Lerchendreck.
 Meinem Munde Gold entgleitet,
 Meiner Zunge Schillinge.

Nr. 97. Laß sie lachen, kümmert mich nicht.

- Laß sie lachen, kümmert mich nicht,
 Laß sie zetern, fürchte sie nicht,
 Kümmre mich nicht um die Stolzen,
 Fürchte nicht die Ueberreichen.
 5. Zeig' den Pödel ich den Stolzen,
 Daß Geiß den Ueberreichen,
 Meinen Hintern den Wirthen.

Nr. 98. Dem Verleumder.

A.

- Was wohl geb' ich dem Verleumder,
 Schenke ich dem Aferredner?
 Feuer ein Maß, Theer ein zweites,
 Drittens ein Maß heißer Steine.
 5. Auf die Lippen schleich' die Schlange,
 Auf das Angesicht ein Gisttbier.
 Nie verlacht ein rechtes Weib dich,
 Tadelst nicht ein Weib mit Kindern.
 10. Jene Hexe uns besamukte,
 Spreut e g. b uns die Ehre,
 Die selbst früher war entehret,
 Vormalz war beschimpft von Andern.
 Habt ihr keine andre Arbeit,
 Andre liebe Aemter nicht:
 15. Gisset Kiesel aus der Badstüb',
 Von dem Ofen kleine Steine.

B.

Dorfesweiber, kalte Schuhe,
 Gauesweiber, alte Wegen,
 Was doch denket ihr von uns,
 Mühet euch um Waisentinder?

5. Kui teil ei ole muuda tüüdä,
 Sööge tie' sannast hütsi,
 Kivikida kereseltä,
 Lehesida lavva alta.
 Sannah hüdze' vägevä',
10. Keero' kivi' keresel,
 Lipe' lehe' lavva all.

Nr. 99. Pantu kurat kubijas.

- Pantu kurat kubijas,
 Tsia kiubka kilteres,
 Naadi vatska vanembas.
 Oi, kulla kubijakene,
5. Mas'õ mõiza sulazekene!
 Kui sull ei ole muuda tüüdä,
 Istu põllu pinderehe,
 Nakka tinga tissimä,
 Nakka täie tässimä.
10. Miä peenü, pistä suuhte,
 Miä jämme, järä ärä.
 Kubijas põrgu kutsuti,
 Rehepappi palleldi,
 Kiltre pääle kingiti.
15. Teomies tule tegijä,
 Ala pand'e haava puid,
 Pääle pill'e pihle puid,
 Keskehe kezä puid.

5. Habt ihr keine andre Arbeit,
 Eßet Kohlen aus der Badstub',
 Von dem Ofen kleine Steine,
 Blätter von dem Schwitzgerüste.
 Fett die Kohlen in der Badstub',
 10. Rund die Steine in dem Ofen,
 Glatt die Blätter unterm Brette.

Nr. 99. Schier der Teufel ist hier Kubjas.

- Schier der Teufel ist hier Kubjas,
 Ein Schweinsbauer unser Schilter,
 Hungerfeinbrot unser Aeltster.
 O du lieber, goldner Kubjas,
 5. Lieber, gnäd'ger Knecht des Hofes!
 Hast du keine andre Arbeit,
 Setz dich auf den Rain des Feldes,
 Lies zusammen deine Nissen,
 Pflücke ab du deine Läuse.
 10. In den Mund steck, welche fein sind,
 Die zerbeiße, welche dick sind.
 In die Höll' rief man den Kubjas,
 Bat sich aus den Niegenpaffen,
 Zugeshenket ward der Schilter.
 15. Feuerschürer ist der Frohnecht,
 Drunter schob er Espenholz,
 Drauf warf Ebereschen er,
 In die Mitte Holz vom Brachfeld.

Nr. 100. Sõa sõit Saaremaale.

- Tulge kokko, kolga mehe',
 Ümbre tsõõri oma' mehe'!
 Meil om tülü tulemah,
 Vainu vanker veerimäh,
 5. Sõda õige sõitemah.
     Saarest tulnu vana' sõbra',
     Võtnu mie' vele verevä hobeze,
     Tapnu mie' auza omadze,
     Turgulatsi vanemba,
 10. Keä leie Lembitit,
     Keä saat'e Saarelaizi,
     Keä murz' Saare sõrme luid,
     Painut Saare sälä luid,
     Pess'e Saare pää luid,
 15. Keä tegi puhtas Viro veere',
     Sääd' parve suurele viele,
     Tegi tied tolle poole,
     Keä orjas' mie' omatsit,
     Armast' mie' vanno vanembit,
 20. Kogozi kokko mie' sõzarit.
     Sedä mie' peäme otsima,
     Sedä mie' peäme ikkema,
     Seeni kui om mehe päidä,
     Seeni kui mie' velil verdä.
 25. Tulge kokko kogemata,
     Juoske kokko hagemata,
     Mie' vele', mie' kõva' sõäme',
     Mie' ezä', mie' ravvadze' kää',
     Ütel meelel, üteli mõttel,
 30. Üts olgu südä üle kõige.
     Jätke imä jumalaga,
     Noore' neio' nuttemahe,
     Kalli' silmä' kaemahe,
     Säädke sõtta sõudemahe,

X.

Nr. 100. Die Heerfahrt nach Desel.

- Kommt zusammen, Dorfesmänner,
Rings umher ihr eignen Männer!
Hader ist uns im Herannah'n,
Feindschaftswagen schon im Rollen,
5. Kriegsgetümmel auf der Heerfahrt.
Alte Freund', aus Desel kommend,
Haben des Bruders Fuchs genommen,
Unsere geehrten Verwandten getödtet,
Turgulag'sens Aeltesten,
10. Der den Lembit schlug aufs Haupt,
Sandte fort die Deselaner,
Brach die Fingerringe Desels,
Beugt' die Rückenknöchel Desels,
Klopfete die Schädel Desels,
15. Säuberte die Marken Bierlands,
Baut' ein Floß aufs große Wasser,
Bahnte vorwärts einen Weg,
Diente unsern Anverwandten,
Liebte unsre greisen Eltern,
20. Sammelt' unsre lieben Schwestern.
Diesen müssen wir nun suchen,
Diesen müssen wir beweinen,
Solange noch sind Männerköpfe,
Solange Blut noch unsern Brüdern.
25. Kommt zusammen ungerufen,
Gilt zusammen ungesuchet,
Unsre Brüder, starke Herzen,
Unsre Väter, Eisenhände,
Eines Sinnes, eines Willens,
30. Eines Herzens alle seien.
Nehmet Abschied von der Mutter,
Laßt daheim die Jungfrau weinen,
Nach euch schaun die theuren Augen,
Schicket an euch zu der Heerfahrt,

35. Ruzikoga rulli lüömä.
 Tapame neid nõnatarko,
 Lööme maaha lokerpäid.
 Ei mie' enne rahu jätä,
 Kui meil tuvvas tutva vasta,
40. Vele verrev hobene,
 Turgulatsi tuli-pää.
 (Siin on 18 tumedat rida maha jäänud.)
 Ei mie' taha Saarde sõita,
 Saarde sõita, Saarde j'uda.
 Ole-e Saareh mie' veljo,
45. Armzit omme sõzarit,
 Valuzit mie' vanembit.
 Saarde saanu soe-liha',
 Saarde tulnu tondi-näo',
 Saanu vana' sarvilize',
50. Kokko jooznu joozige'.
 Ole-e Saarelt neiot saada,
 Neiot saada, peiot peridä.
 Saareh neio' näotuma',
 Näotuma', jalotuma',
55. Jalotuma', käzitümä',
 Käzitümä', kõrvotuma'.
 Mie' virve' verevä',
 Mie' kaaza' kallimba'.
 Kui läät Saarde sõdima,
60. Saarelt ots'ma omakeizi,
 Varastetu vanembit,
 Ärä kaegu Saare neiot,
 Saare neio meelütüst.
 Maske kätte vere võlga,
65. Vere võlga, varga palka.
 Tapke näid kui täi nahko,
 Opake kui oine'it.

Nr. 101. Minek mere poole.

- Jätke maaha maja, pereh,
 Jätke maaha naize' rase',
 Jätke latse' lavva mano,
 Jätke karja' kaema,
5. Jätke nurme' norotama,
 Jätke põllu, puhkama,
 Jätke mõtsa' mõtlema.
 Meil om minek mere poole,
 Sõudemine sõa poole,

35. Um zu fechten mit den Fäusten.
Bläuen wollen wir die Frechen,
Nieder hauen die Querköpfe.
Eher stiften wir nicht Frieden,
Bis man bringt uns den Bekannten,
40. Unsers Bruders rothes Roß,
Turgulak'sens Feuerkopf.

(Hier sind 18 dunkle Zeilen fortgeblieben.)

- Wollen keine Deselfahrt wir,
Deselfahrt nicht, Inselzug nicht.
Brüder sind uns nicht in Desel,
45. Liebe eigne Schwestern nicht,
Ehre Aelteste von uns nicht.
Wolfsbrut ist in Desel heimisch,
Frazen sind nach Desel kommen,
Sind Gehörnte hingesiedelt,
50. Loses Allerweltsgefindel.
Keine Braut heut je dir Desel,
Keine Braut und keinen Bräut'gam.
Häßlich sind die Bräut' in Desel,
Häßlich sind sie, lahm an Füßen,
55. Lahm an Füßen, krüppelhändig,
Krüppelhändig, taub an Ohren.
Unsre Sprosse sind rothwangig,
Unsre Gattinnen sind theurer.
Ziehst du in den Krieg nach Desel,
60. Um zu suchen unsre Lieben,
Die gestohl'nen Aeltesten,
Nichte nicht der Inseljungfrau,
Nicht der Inseljungfrau Lockung.
Zahlet heim die schwere Blutschuld,
65. Schwere Blutschuld, Lohn der Diebe.
Tödtet sie wie Ungeziefer,
Eine Lehre gebt den Hammeln.

Nr. 101. Der Zug ans Meer.

- Last zurück das Haus, die Sippe,
Last zurück die schwangern Frauen,
Last die Kinder an dem Tische,
Last die Heerden, daß sie harren,
5. Last die Aecker, daß sie trauern,
Last die Felder, daß sie ruhen,
Last die Wälder, daß sie denken.
An das Meer wir müssen ziehen,
Müssen eilen zu dem Kriege,

10. Jättemine Järve poole,
Saamine Saare poole.
Minekil om mitu vika,
Mitu vika, mitu hätä,
Mitu hätä, mitu vaiva.
15. Saieme mie' mere poole,
Meri mie' mõttest halb,
Mere töö mie' jõvvust jõllemb,
Mere pääl rüövli' riizumah,
Mere pääl sõa' sõitemah.
20. Kaieme mie' mere pääle,
Oma surma sõbra pääle:
Mere surm mie' surmast suuremb,
Mere surm mie' surmast mõromb,
Mere matus madali.
25. Jõvvame, jõvvame,
Saime kokko rüövli sõbra'.
Sõvvame, sõvvame,
Saime kokko sõa sõbra'.
Rüövli sõbra' lahkema',
30. Rüövli silmä' selgembä'.
Rüövlil anni hõpe hõlma,
Saadi ärä tolle poole.
Tulli vasta sõa sõbra',
Sõa sõbra', veri-silmä'.
35. Ei sääal ole muuda juttu,
Muuda juttu, muuda mõtet,
Muud kui selget vere juttu,
Vere jutt ja vere mõte.
Mis meil tetä malevil,
40. Mis meil tetä kullamäel?
Mund kui kokko maleva,
Viibimätä viimne maa.
Võtke kätte kärpä', nuiä',
Otsa pange vaiva' väidze',
45. Tagaotsa kirve terä',
Kirve terä' kandilize'.
Ei mie' jätä järele,
Ei mie' anna peräle,
Seeni kui meil võit ja võimus.
50. Kui ka lõpva' mie' mehe',
Magama lät mie' maleva,
Sis tule Soomest mie' sõbra',
Tuleva' Virost mie' vele',
Ajava' merde mie' mõrdzigo'.
55. Meri om mie' õnnetus,
Jõgi om mie' jõledus,

10. Müßen unsern See verlassen,
Müßen kommen bald nach Desel.
Unser Zug hat viele Fehler,
Viele Fehler, viele Nöthe,
Viele Nöthe, viele Mühen.
15. Näherten dem Meere wir uns,
Arg erschien das Meer dem Sinne,
Ueberstieg das Meer die Kraft uns,
Auf dem Meere rauben Räuber,
Auf dem Meer sind viele Kriege.
20. Blicketen wir auf das Meer hin,
Auf den Freund von unserm Tode:
Meerestod ist wahrlich größer,
Bitterer als unser Tod auch,
Niedrig ist das Grab des Meeres.
25. Weiter geht es, weiter geht es,
Trafen wir die Raubgesellen.
Vorwärts geht es, vorwärts geht es,
Trafen wir die Kriegsgesellen.
Wilder sind die Raubgesellen,
30. Klarer sind des Räubers Augen.
Silber gaben wir den Räubern,
Hiefen sie dann weiter ziehen.
Trafen wir die Kriegsgesellen,
Kriegsgesellen, die Blutaugen.
35. Keine andre Rede giebt's da,
Andre Red' nicht, andern Sinn nicht,
Als nur reine Red' vom Blute,
Red' vom Blut und Sinn für Blut nur.
40. Was obliegt uns in der Malve,
Was obliegt uns auf dem Goldberg?
Tret' die Malewa zusammen,
Ungefäumt das ganze Land.
Nehmet Stangen, nehmet Keulen,
Fügt an's Ende scharfe Messer,
45. Scharfe Aext' an's andre Ende,
Schön geschliff'ne scharfe Aexte.
Wollen eher nicht aufhören,
Wollen eher nicht nachgeben.
Bis der Krieg und Sieg ist unser.
50. Wenn auch fallen unsre Männer,
Gebt zur Ruh' die Malewa,
Dann aus Finland kommen Freunde,
Nah'n aus Bierland unsre Brüder,
Treiben in das Meer die Mörder.
55. Unser Unglück ist das Meer,
Unser Schrecken ist der Fluß,

- Kost meil hätä pelädä,
Hätä pelädä, valla valva.
Järvekene, kallikene,
60. Mie' armas omakene!
Siin pervil mie' pezä,
Siin veereh mie' vele',
Kos mie' kokko saame sõbra',
Soome sõbra', Viro vele',
65. Oma' ono' Oandist.
Sääl mie' peä sääräst nõvvo,
Sääl mie' märgi sääräst märko,
Mis meil tetä mõrdzikille,
Mis meil suovi sõale,
70. Kuis meil kotoh oma elo.
Neio hobest häälitsemä,
Adra peräh astumahe,
Ägli osse plagistama,
Adra raudo rägistämä,
75. Viljä kuormat kodo tuoma,
Kost saa kuiva kütset leibä.
Vana' naize' väetümä',
Väetümä', jõvvetuma',
Säädke pihta pillumahe,
80. Käe varzi vaalimahe,
Tie' pääle jääs põllu tüö,
Kuhilikka korjamine.
Perenaize', perelatse',
Panke kinni pajalavva',
85. Otske takah usepulga',
Meil omma' mehe' veretüöl.
Säält vöi tulla sada sõta,
Säält vöi tulla tuhat vainu,
Viijä kõik mie' varandust,
90. Rikku kõik mie' perändüst,
Häötädä mie' häid latsi.

Nr. 102. Venna sõa lugu.

- Kelle kõrd om sõtta minnä,
Vanembal vai noorembal?
Nooremba kõrd sõtta minnä,
Vanemba kõrd kodo jäijä.
5. Vanemb inämb vaiva nännü,
Inämb hobezeit hoolinu,
Inämb päitsi päähä tennü,
Inämb suitsi soetanu,
Eli-tarri ehitänü.

Dorth'er drohen uns Gefahren,
Droht Gefahr, erscheinen Schmerzen.

- O du Seechen, o du Theurer,
60. Uns so lieb, uns erb und eigen!
Hier am Ufer ist das Nest uns,
Hier am Strand sind unsre Brüder,
Wo wir Freunde uns versammeln,
Freund' aus Finland, wiersche Brüder,
65. Gigne Dntel aus Ugaunien.
Da nun halten solchen Rath wir,
Da erfinden solchen Plan wir,
Was wir sollen thun den Mördern,
Sollen wünschen wir dem Kriege,
70. Wie daheim wir selber leben.
Jungfrau soll die Kofse pflegen,
Soll einhergehn hinterm Pfluge,
Lasse schall'n der Ege Zinken,
Lasse klirr'n des Pfluges Schaaren,
75. Soll die Kornfuhr' heim begleiten,
Woher gares Brot wird kommen.
Alte Weiber, sonder Kräfte
Sonder Kräfte, sonder Stärke,
Setzt den Rücken in Bewegung,
80. Laßt den Arm ihr emsig schaffen,
Euch liegt ob des Feldes Arbeit,
Das Einsammeln der Kornschober.
Ihr Hausfrauen, ihr Hauskinder,
Schließet zu der Fenster Bretter,
85. Suchet auf der Thüren Riegel,
Unsre Männer sind beim Blutwerk.
Dorth'er können hundert Kriege,
Können tausend Fehden kommen,
Alle unsre Habe nehmen,
90. Unser Erbe ganz vernichten,
Unsre guten Kinder tilgen.

Nr. 102. Des Bruders Kriegsgeschichte.

- Wer soll in den Krieg jetzt ziehen,
Soll der Aelt're oder Jüng're?
Jüngerer soll in den Krieg ziehn,
Aelterer daheim soll bleiben.
5. Mehr hat Müh' gehabt der Aelt're,
Hat die Pferde mehr beschicket,
Hat mehr Haffter angefertigt,
Hat mehr Bäume angeschaffet,
Auch Wohnstuben mehr gebauet.

10. Ola-luu' jo oigeleze'
 Käe-varre' valutaze'.
 Noorembal om nope' käe',
 Val'emba' käe-warrekeze',
 Ega oiga ola-luid,
15. Ega kaiba kaala-luid,
 Augelle käe-varzi.
 Nooremba kõrd sõtta minnä,
 Vanemba kõrd kodo jäijä.
 Läts' ta sõtta minemä,
20. Vaanikohe vaidelema,
 Heit'e ta hellile sõnole,
 Pand'e ta palve'ille:
 Kuule, kulla velekene!
 Võta häädä täkko tallist,
25. Lahterista lauki-ruuna,
 Lunasta minno sõasta,
 Valasta vainu vaihe'elt,
 Sõa säitsme seästä,
 Vainu katsa vaihe'elt.
30. Ei või müvvä, velekene,
 Taade jääs talo elämä,
 Hää vele hällütellä,
 Kauni vele kazutella.
 Kuule, kulla velekene!
35. Ma heidä hellile sõnole,
 Mina pane palve'ille:
 Sull om hulka lehmi laudah,
 Kuudih kari vazikit,
 Lunasta minno sõasta,
40. Valasta vainu vaihe'elt,
 Sõa säitsme seästä,
 Vainu katsa vaihe'elt.
 Sõtta lääzi mina vaene,
 Vainu katsa vaihele,
45. Mino pihta peenikene,
 Ola-luu' ohukeze',
 Käe-warre' vaimukeze'.
 Velekene, helläkene!
 Kuis ma vii liina lehmä',
50. Lunasta sinno sõasta?
 Taade jäävä' latse' nõrga',
 Piitskma piimä linnukeze',
 Sõmera suuru' sõzare'.
 Kuule, kulla velekene!
55. Mina pane palve'ille,
 Heidä hellile sõnole:

10. Seine Schulterbeine seufzen,
Seine Arme schmerzen heftig.
Flinke Hände hat der Jüng're,
Arme sind ihm viel behender,
Er besetzt nicht Schulterbeine,
15. Klagt nicht über Nackenbeine,
Jammert ob der Arme nicht.
Jüngerer soll in den Krieg ziehn,
Älterer daheim soll bleiben.
Macht er auf sich nun zum Kriege,
20. Um zu streiten in den Schlachten,
Warf er sich auf zarte Worte,
Legete sich auf das Bitten:
Höre, goldnes Brüderlein!
Nimm, verkauf den Hengst vom Stalle,
25. Aus dem Pferch die Wallachblässe,
Löse du mich von dem Kriege,
Mache frei mich aus der Fehde,
Aus dem Kampf der sieben Kriege,
Aus der Mitte der acht Fehden.
30. Brüderlein kann nicht verkaufen,
Hinterbleibt das Heim, muß leben,
Um zu wiegen den guten Bruder,
Zu erziehn den schönen Bruder.
Höre, goldnes Brüderlein!
35. Ich werf' mich auf zarte Worte,
Lege mich auf inn'ge Bitten:
Hast im Stalle viele Kühe,
Kälber eine Heerd' im Pferche,
Löse doch mich aus dem Kriege,
40. Machе frei mich aus der Fehde,
Aus dem Kampf der sieben Kriege,
Aus der Mitte der acht Fehden.
Bög' ich Armer in den Krieg wohl,
In die Mitte der acht Fehden,
45. Ist zu fein mir noch der Rücken,
Sind zu dünn die Schulterbeine,
Meine Arme sind zu schwächig.
Brüderlein, o du mein Holder!
Bringen soll die Küh' zur Stadt ich,
50. Dich erlösen von dem Kriege?
Hinterbleiben schwache Kinder,
Piepen da Milchvögelein,
Kiesforngroße Schwesterlein.
Höre, goldnes Brüderlein!
55. Ich leg' mich auf inn'ge Bitten,
Werfe mich auf zarte Worte:

Häädä laudast hää' härä',
Ikke iest härä' iloza'.

60. Ei vdi müvvä, velekene,
Häötädä, hää veli.
Kütüze' mull jäävä' kündä,
Suure' juure' üles joosta,
Linnuhk-varre' liigutella.
Elämä jääs uma imä,
65. Uma imä, vana ezä.
Minkas ma toida tugevahe,
Aja läbi auzahe?
Arä es minnä, velekene,
Karadagi, kallikene,
70. Sõa säistme sekkähe,
Vainu katsa kaldale.
Kuis ma lää es, velekene,
Kuis ma karga, kallikene?
Mino piht om peenikene,
75. Mino olg om ohukene,
Käe varz' mull vaimukene,
Jala talla tamme tõhva'.
Jõvva-a sõkku sõa leibä,
Jõvva-a kasta vainu kakku,
80. Jõvva-a kanda karbatsit,
Jõvva-a pühkü püsükeist,
Jõvva-a mõõta mõõgaga.
Sie küll sõkku sõa leibä,
Sie küll kastku vainu kakku,
85. Kell omma' ravvadze' ruzigo',
Kell om pihta pihlapuune
Ola-luu' uibo'otse',
Käe-varre' vahteratse',
Jala talla' tamme lastu'.
90. Velekene, helläkene!
Olgu piht küll peenikene,
Olgu olga ohukene,
Jõvva-a ma sõast lunasta,
Vainust vällä vaideleda.
95. Ärä peät sõtta minemä,
Vainu sekkä vaoma.
Kui ma sõida sõa poole,
Heidä silmi hellä poole,
Kes säääl kotoh kõndines,
100. Kes säääl liiku liivakul?
Ezä kotoh kõndinesa,
Imä liiku liivakul.

Gieb vom Stall die guten Ochsen,
 Von dem Joch die schönen Ochsen.

Brüderlein, kann nicht verkaufen,
 60. Fort nicht geben, guter Bruder.

Schwendeland hab' ich zu pflügen,
 Große Wurzeln aufzureißen,
 Steinbeerstengel zu bewegen.

Bleibt am Leben unsre Mutter,
 65. Unsre Mutter, alter Vater.

Womit nähre ich sie kräftig,
 Unterhalte ehrenvoll sie?

Mußt doch ziehen, lieber Bruder,
 Von hier eilen, du mein Theurer,

70. In den Kampf der sieben Kriege,
 An das Ufer der acht Fehden.

Wie soll ziehn ich, lieber Bruder,
 Wie ich eilen, du mein Theurer?

Ist zu fein mir noch der Rücken,
 75. Ist zu dünn noch meine Schulter,

Gar zu schwächlich ist der Arm mir,
 Wie die Eichen die Fußsohlen.

Kann des Krieges Brot nicht treten,
 Kann der Fehde Teig nicht kneten,

80. Kann die Knute nicht ertragen,
 Kann nicht reinigen die Flinte,

Kann nicht messen mit dem Schwerte,
 Der nur tret' das Brot des Krieges,

85. Der nur knet' den Teig der Fehde,
 Welcher Fäuste hat von Eisen,

Dessen Rücken eberechen,
 Schulterbeine apfelhölzern,

Dessen Arme sind aus Ahorn,
 Fußsohlen Eisenplatten.

90. Brüderlein, o du mein Holder!

Mag der Rücken auch zu fein sein,
 Mag die Schulter auch zu dünn sein,

Kann dich nicht vom Kriege lösen,
 Dich der Fehde nicht entringen.

95. Fort mußt in den Krieg du ziehen,
 Mitten in die Fehd' dich senken.

Wenn ich fahre zu dem Kriege,
 Wend' die Augen zu dem Holden,

100. Wer mag dort daheim wohl wandeln,
 Wer mag schreiten auf dem Sande?

Wandelte daheim der Vater,
 Auf dem Sande schritt die Mutter.

- Kuule es, kulla ezäkene,
Kallis imä, kandijani!
105. Lunasta minno sõasta,
Valasta minno vainusta.
Pojakene, armukene,
Kallis mu kazunu lats'!
Minkas ma sinno lunasta,
110. Valasta vainu vaihe'elt?
Mina vaene jo ezi vana,
Imä hääli hädäline.
Mine es sõtta, pojakene,
Sõa säitsme sekkäje,
115. Vainu katsa vaihele.
Elä sa sääli igä otsa,
Orja otsa oho leivä',
Peä sõa pikä' pöksi',
Kanna sõa karbadzi'.
120. Kui sai otsa orjatus,
Vaivah otsa vaieldus,
Sõa leibä sõkutus,
Vainu kakku kastetus,
Naas' ta kodo tulema,
125. Vaivast vällä vaidelama.
Tulli ta kodo kostile,
Velizille veerimä,
Lõüze ta ezä elävät,
Imä tareh ikkevat.
130. Lätsi ta tare lävele:
Tere no, kulla velekene!
Mis siin kotoh kuulunesa,
Kas siin käzi käünes häste,
Ezä imä elänes,
135. Veli kotoh kõndines?
Tule vasta, tunne veljä,
Karga vasta, kae veljä.
Ei sie ole mie' veli,
Mie' veli verevi.
140. Sie om ütisi vinne mies,
Vinne mies, vinne hobene.
Tulli is sõast sõudemast,
Lahengusta laskemast,
Ai ta halli akna ala:
145. Tule ezä, tunne poiga!
Ei sie ole mie' poiga,
Sie om selge vinne mies,
Vinne mies, vinne hobene,
Vinne piitska peohna,

- Höre doch, mein goldner Vater,
 Theure Mutter, die du trugst mich!
105. Löse du mich von dem Kriege,
 Aus der Fehde mich befreie.
 O mein Söhnlein, meine Liebe,
 Theures Kind, das mir erwachsen!
 Womit soll ich dich erlösen,
110. Dich befreien aus der Fehde?
 Bin ich Arme selber alt schon,
 Kläglich ist der Mutter Stimme.
 Zieh nur in den Krieg, mein Söhnlein,
 In den Kampf der sieben Kriege,
115. In die Mitte der acht Fehden.
 Lebe du da aus dein Leben,
 Diene aus uns Brot des Wehes,
 Trag des Krieges lange Hosen
 Und erdulde des Kriegs Karbatschen.
120. Als er hatte ausgedienet,
 Ausgestritten in den Mühlen,
 War des Krieges Brot getreten
 Und der Fehde Teig geknetet,
 Fing er an nach Haus' zu kommen,
125. Von der Müh' sich fort zu sehnen.
 Kam nach Hause zum Besuche,
 Um zu weilen bei den Brüdern,
 Fand am Leben er den Vater,
 In der Stub' die Mutter weinend.
130. Ging er zu der Stubenschwelle:
 Sei gegrüßt, mein goldner Bruder!
 Was verlautet hier zu Hause,
 Weilet hier auch Wohlergehen,
 Lebt der Vater, lebt die Mutter,
135. Wandelt noch daheim der Bruder?
 Komm heraus, erkenn den Bruder,
 Spring entgegen, sieh den Bruder.
 Nimmer ist das unser Bruder,
 Unser Bruder jung und roth.
140. Das ist ja ein Mann aus Rußland,
 Mann aus Rußland, Roß aus Rußland.
 Kam er aus des Krieges Kämpfen,
 Aus dem wilden Schlachtgetümmel,
 Lenkt' den Grauen er zum Fenster:
145. Vater komm, erkenn den Sohn du!
 Nimmer ist das unser Sohn,
 Das ist rein ein Mann aus Rußland,
 Mann aus Rußland, Roß aus Rußland,
 Russisch in der Hand die Peitsche,

150. Vinne luoka lodjapuune,
 Vinne vehmre' viznapuudze'.
 Ai ta halli kambre ette:
 Tere imä, tunne poiga!
 Ei sie ole mie' poiga,
155. Ei iks tunne tulekist,
 Saa arvo astukist.
 Ei sa iks ole mie' poig,
 Sa olet selge vinne mies,
 Vinne mies, vinne hobene,
160. Vinne piitska peohna,
 Vinne karbats' kangelah,
 Vinne luoka lodjupuune,
 Vinne satul sarapuune,
 Vinne vehmre' viznapuudze'.
165. Kiä sääl aidah kõndines,
 Takah taba tallitanes?
 Sõzar aidah kõndines,
 Takah taba tallitas.
 Karas' ta vällä kaema,
170. Tekkü vällä tervütämä.
 Tere es, tere, tunne veljä!
 Küll ma es tunne, velekene,
 Tunne su tuvagu tutasta,
 Silmä seere kõüte'ist,
175. Halka mielde hamme'est,
 Kirivista kinde'ist,
 Nakka kaema kaputist.
 Nie' kalli' mie' koedu,
 Saasugudze' saadedu.
180. Oh mu hüvvä velekeist,
 Kallist veljä kannetut!
 Halul na alale hoiedu,
 Läbi mõõga ärä mõstu,
 Läbi palangu parandetu,
185. Saanu na viel siijä maale,
 Neide sõzarde silmi,
 Kalli imä kaeskella.
 Oh mu kulla velekene,
 Ole ma tulnu tundema,
190. Kallist vällä kaema,
 Mina pane palve'ille,
 Heidä hellile sõnole.
 Lätsi ta kambre lävele,
 Aste ta ala akkena:
195. Kuule, kulla imäkene,
 Kallis vana ezäkene!

150. Russisch das Hollunder-Krummholz,
 Russisch auch die Kirschholzseimern.
 Lenkt' den Grauen er zur Kammer:
 Gruß dir, Mutter, sieh den Sohn du!
 Nimmer ist das unser Sohn,
155. Ich erkenn' ihn nicht am Kommen,
 Merke ihn nicht an dem Gange.
 Nein, bist nimmer unser Sohn du,
 Du bist rein ein Mann aus Rußland,
 Mann aus Rußland, Roß aus Rußland,
160. Russisch in der Hand die Peitsche,
 Russisch unterm Arm die Knute,
 Russisch das Hollunder-Krummholz,
 Russisch ist der Rußholzsattel,
 Russisch auch die Kirschholzseimern.
165. Wer mag in der Kleet' dort wandeln,
 Hinter dem Verschuß da schaffen?
 In der Kleet' die Schwester wandelt,
 Schaffet hinter dem Verschuße.
 Sprang heraus sie um zu sehen,
170. Kam hervor sie um zu grüßen.
 Gruß dir, Gruß dir, sieh den Bruder!
 Wohl erkenn' ich dich, mein Bruder,
 Kenn' dich an den Tabakstroddehn,
 Sehe an den Schienbeinbinden,
175. Ruf' dich in den Sinn am Hemde,
 An den buntgestrickten Handschuhn,
 Mustere dich an den Strümpfen.
 Diese Theuren woben wir ja,
 Schickten nach in hundert Mustern.
180. O mein lieber, guter Bruder,
 Theurer Bruder, hier getragen!
 Hast im Schmerze sie bewahret,
 Unter Schwertern sie gewaschen,
 In den Bränden sie gebessert,
185. Sind gelangt noch in die Heimath,
 Vor die Augen dieser Schwestern,
 Daß sie seh' die theure Mutter.
 O mein lieber, goldner Bruder,
 Bin gekommen, hab' erkannt dich,
190. Kam heraus und sah den Theuren,
 Nun leg' ich mich auf das Bitten,
 Werfe mich auf zarte Worte.
 Ging sie zu der Kammerchwelle,
 Trat sie vor das Fenster hin:
195. Höre, liebe goldne Mutter,
 Höre, theurer alter Vater!

- Karga vällä kaema,
 Kas sie ei ole mie' veli,
 Kallis tie' uma kazutet?
200. Lätsi ta tare lävele:
 Kuule, kulla velekene!
 Tule virgast veljä kaema,
 Veljä vasta võttema.
 Kas sie ei ole mie' veli?
205. Ma tunne ta tuvagu tutast,
 Sinitsista seere kõütist.
 Kuule, kulla velekene,
 Kallis sa kodo karanu,
 Vainust vällä vaidelenu!
210. Sõku meile sõa sõnno,
 Kaiba meile kahjo sõnno,
 Kui mie' nakka küzümä,
 Vainu sõnno vaidelema.
 Kuis sai igä eletüs,
215. Ilma läbi iloteldus,
 Katsko läbi kareldus?
 Kas oll' vallus sõa piitska,
 Vai oll' kallis vainu kakk?
 Kuule, kulla sõzareni,
220. Kuule, armas velekene,
 Kallis imä, kandijani,
 Elätäjä ezäkene!
 Kui ma sõku sõa sõnno,
 Kui ma kaiba kadzo keelil,
225. Nõrgu-u tie' mano nõudemä,
 Kүүnү-ү tie' mano küzümä.
 Sis teil pizara' pilluze',
 Silmä vie' veerineze',
 Halle mieli murdunes,
230. Põlvist maaha põronete.
 Kuule es, kulla sõzareni,
 Armas mano astuvani,
 Kallis kaema tuleja!
 Inne mai' sõku sõa sõnno,
235. Inne mai' kaiba kadzo keelil,
 Pühi mu püssü verestä,
 Mõze mõõka roste'est;
 Sis ma sõku sõa sõnno,
 Sis ma kaiba kadzo keelil.
240. Velekene, helläkene,
 Kas om sõah naine armas,
 Naine armas, kaaza kallis?
 Ole-e sõah naine armas,

- Gil heraus doch um zu sehen,
 Ist's nicht unser lieber Bruder,
 Theurer, den ihr selbst erzogen?
200.   Ging sie zu der Stubenschwelle:
 Höre, lieber goldner Bruder!
 Komm geschwind zu sehn den Bruder,
 Zu empfangen deinen Bruder.
 Ist's nicht unser lieber Bruder?
205.   Kenn' ihn an den Tabakstroddelein,
 An den blauen Schienbeinbinden.
       Höre, lieber goldner Bruder,
 Theurer, der du heim geilet,
 Der dem Hader du entronnen!
210.   Bring uns Kunde nun vom Kriege,
 Klage uns den großen Schaden,
 Wenn wir heben an zu fragen,
 Nach der Haderkund' zu forschen.
 Wie hast du gelebt dein Leben,
215.   Wie die Welt durchstreift im Jubel,
 Wie den Pesten du entsprungen?
 War des Krieges Peitsche schmerzhaft,
 Oder war die Fehde theuer?
       Höre, meine goldne Schwester,
220.   Höre du, mein lieber Bruder,
 Theure Mutter, die du trugst mich,
 Vater, du des Hauses Nährer!
 Wenn ich Kunde bring' vom Kriege,
 Wenn ich klage in Pesttönen,
225.   Seid ihr nicht geneigt zu forschen,
 Reicht hinan nicht mich zu fragen.
 Eure Thränen werden quellen,
 Augenwasser werden strömen,
 Euer traurig Herz wird brechen,
230.   Werdet stürzen in die Kniee.
       Höre, meine goldne Schwester,
 Liebe, die du zu mir tratest,
 Theure, die du mich empfangest!
 Eher bring' ich nicht Kriegskunde,
235.   Klag' nicht eher in Pesttönen,
 Mach du rein vom Blut die Flinte,
 Wasch vom Schwerte fort den Rost;
 Werde dann Kriegskunde bringen,
 Werde klagen in Pesttönen.
240.   Brüderlein, o du mein Holder,
 Ist im Kriege lieb das Weib,
 Lieb das Weib, die Gattin werth?
       Nicht ist lieb das Weib im Kriege,

- Naine armas, kaaza kallis,
 245. Sõah armas ava mõõk,
 Kallis kange hobene,
 Kiä hoiz' mehe alale,
 Kiä pästi mehe pää.

Nr. 103. Armuta omaksed.

- Jõvva-a ma sõkku sõa leibä,
 Jõvva-a ma kasta vainu kakku,
 Mull om olga ohukene,
 Mull om pihta peenikene,
 5. Sälg' kui säksa väidzekene.
 Tuo no sõkku sõa leibä,
 Tuo no kastku vainu kakku,
 Kell om pihta pihlapuine,
 Ola luu uibo'one,
 10. Käe varre' vahteratse',
 Sõrme kondi' kuzlapuidze'.
 Peä kinni, purjo poisi,
 Laze saista, sõda-sulane!
 Mina kae kodo poole,
 15. Heidä silmi hellä poole.
 Kes säääl kotoh kõndinese,
 Keä liiku liivakul?
 Emä mull kotoh kõndinese,
 Veli liiku liivakul.
 20. Emäkene, helläkene,
 Minkas sa mino lunastat
 Sõa säitsme seästä,
 Koolu kuvve keske'elt,
 Vainu viie vaihe'elt?
 25. Sull om kotoh kolmi lehmä,
 Ütsi sina minost anna,
 Tõine tõlgule to'ota,
 Kolmas jälele jäänes.
 Ei ma no ütte sinost anna,
 30. Tõist tõlgule to'ota.
 Peä no kinni, purjo poisi,
 Laze saista, sõda-sulane!
 Mina kae kodo poole,
 Heidä silmi hellä poole.
 35. Kes säääl kotoh kõndines,
 Keä liiku liivakul?
 Veli kotoh kõndines,
 Sõzar liiku liivakul.
 Velekene, helläkene,

- Lieb das Weib nicht, werth nicht Gattin,
 245. Blankes Schwert ist lieb im Kriege,
 Theuer ist das starke Ross,
 Das erhielt den Mann am Leben,
 Rettete des Mannes Haupt.

Nr. 103, Die herzlosen Angehörigen.

- Kann des Krieges Brot nicht treten,
 Kann der Fehde Teig nicht kneten,
 Meine Achsel ist zu dünne,
 Gar zu fein noch mir die Schultern,
 5. Rücken gleich dem deutschen Messer.
 Der nur trete Brot des Krieges,
 Der nur knete Teig der Fehde,
 Dessen Achsel ebereichen,
 Schulterbein ist apfelhölzern,
 10. Dessen Arme sind aus Ahorn,
 Fingerknochen striesenhölzern.
 Halte an, du Segeljunge,
 Lasse still stehn, lieber Kriegsknecht!
 Blicken will ich nach der Heimath,
 15. Wend' die Augen zu dem Holden.
 Wer mag dort daheim wohl wandeln,
 Wer mag schreiten auf dem Sande?
 Wandelte daheim die Mutter,
 Auf dem Sande schritt der Bruder.
 20. Mütterlein, du meine Holde,
 Womit wirst du mich erlösen
 Aus dem Kampf der sieben Kriege,
 Aus der Mitte der sechs Seuchen,
 Aus dem Drangsal der fünf Fehden?
 25. Hast daheim du drei der Kühe,
 Eine gieb für mich dahin du,
 Sprich die zweite zu dem Dollmetsch,
 Hinterbleibet dir die dritte.
 Gebe nicht für dich die eine,
 30. Sprech' nicht zu die zweit' dem Dollmetsch.
 Halt doch an, du Segeljunge,
 Lasse still stehn, lieber Kriegsknecht!
 Blicken will ich nach der Heimath,
 Wend' die Augen nach dem Holden:
 Wer mag dort daheim wohl wandeln,
 Wer mag schreiten auf dem Sande?
 Wandelte daheim der Bruder,
 Auf dem Sande schritt die Schwester.
 Brüderlein, o du mein Holder,

40. Minkas sa mino lunastat
 Sõa saitsme seästä,
 Koolu kuvve keske'elt,
 Vainu viie vaihe'elt?
 Sull om kotoh kolmi hobest,
45. Ütsi sina minost anna,
 Tõine tõlgule to'ota,
 Kolmas jälele jäänes.
 Ei ma ütte sinost anna,
 Tõist tõlgule to'ota.
50. Peä kinni, purjo poisi,
 Laze saista, sõda-sulane!
 Mina kae kodo poole,
 Heidä silmi hellä poole.
 Kes sääl kotoh kõndines,
55. Keä liiku liivakul?
 Sõzar kotoh kõndines,
 Ezä liiku liivakul.
 Sõzarekene, armakene,
 Minkas sa mino lunastat
60. Sõa saitsme seästä,
 Koolu kuvve keske'elt,
 Vainu viie vaihe'elt?
 Sull om kotoh kolmi kirstu,
 Ütsi sina minost anna,
65. Tõine tõlgule to'ota,
 Kolmas sull jälele jäänes.
 Ei ma ütte sinost anna,
 Tõist tõlgule to'ota.
 Sõzar, hellä linnukene,
70. Sull om kotoh kolmi kirstu,
 Üte sull varas varastagu,
 Tõize tuli palotagu,
 Kolmas järele jäägu.
 Velekene, helläkene,
75. Sull om kotoh kolmi hobest,
 Üte sull suzi söögu,
 Tõize varas varastagu,
 Kolmas järele jäägu.
 Emäkene, helläkene,
80. Sull om kotoh kolmi lehmä,
 Üte sull suzi söögu,
 Tõize varas varastagu,
 Kolmas järele jäägu.
 Ega tie' minno sõast lunasta,
85. Sõa saitsme seästä.
 Keä mino sõast lunasti?

40. Womit wirst du mich erlösen
 Aus dem Kampf der sieben Kriege,
 Aus der Mitte der sechs Seuchen,
 Aus dem Drangsal der fünf Fehden?
 Hast daheim du drei der Pferde,
45. Eins gieb du für mich dahin,
 Sprich das zweite zu dem Dollmetsch,
 Hinterbleibet dir das dritte.
 Gebe nicht für dich das eine,
 Sprech' nicht zu das zweit' dem Dollmetsch.
50. Halte an, du Segeljunge,
 Lasse still stehn, lieber Kriegsknecht!
 Blicken will ich nach der Heimath,
 Wend' die Augen nach dem Holder.
 Wer mag dort daheim wohl wandeln,
 Wer mag schreiten auf dem Sande?
55. Wandelte daheim die Schwester,
 Auf dem Sande schritt der Vater.
 Schwesterlein, du meine Liebe,
 Womit wirst du mich erlösen
60. Aus dem Kampf der sieben Kriege,
 Aus der Mitte der sechs Seuchen,
 Aus dem Drangsal der fünf Fehden?
 Hast daheim du drei der Kisten,
 Eine gieb für mich dahin du,
65. Sprich die zweite zu dem Dollmetsch,
 Hinterbleibet dir die dritte.
 Gebe nicht für dich die eine,
 Sprech' nicht zu die zweit' dem Dollmetsch.
 Schwesterlein, du zartes Böglein,
70. Hast daheim du drei der Kisten,
 Eine soll der Dieb dir stehlen,
 Feuer soll die zweit' verbrennen,
 Hinterbleibe dir die dritte.
 Brüderlein, o du mein Holder,
75. Hast daheim du drei der Pferde,
 Eines soll der Wolf dir fressen,
 Soll der Dieb das zweite stehlen,
 Hinterbleibe dir das dritte.
 Mütterlein, du meine Holde,
80. Hast daheim du drei der Kühe,
 Eine soll der Wolf dir fressen,
 Soll der Dieb die zweite stehlen,
 Hinterbleibe dir die dritte.
 Ihr erlöst mich nicht vom Kriege,
85. Aus dem Kampf der sieben Kriege.
 Wer erlöste mich vom Kriege?

40. Külä pois, puoli-veljo,
 Hahka-särki, armas veljo,
 Tuo mino sõast lunasti,
 90. Sõa säitsme seästä,
 Koolu kuvve keske'elt,
 Vainu viie vaihe'elt,
 Sõa leibä sõkkumast,
 Vainu kakku kastemast.

40.	Külä pois, puoli-veljo, Hahka-särki, armas veljo, Tuo mino sõast lunasti,
90.	Sõa säitsme seästä, Koolu kuvve keske'elt, Vainu viie vaihe'elt, Sõa leibä sõkkumast, Vainu kakku kastemast.
50.	~~~~~
55.	~~~~~
60.	~~~~~
65.	~~~~~
70.	~~~~~
75.	~~~~~
80.	~~~~~
85.	~~~~~

- Dorfesbursch, der halbe Bruder,
 Graurockmann, der liebe Bruder,
 Der erlöste mich vom Kriege,
 90. Aus dem Kampf der sieben Kriege,
 Aus der Mitte der sechs Seuchen,
 Aus dem Drangsal der fünf Fehden,
 Von dem Treten des Kriegsbrodes,
 Von des Fehdeteiges Kneten.

XI.

Nr. 104. Härgade kahju.

- Mull om veli veri-pini,
Aie külmäl kündemähe,
Kalel atra kandemahe,
Hallal maada harimahe.
5. Härä ette härmätetü,
Piitsk oll' peijo külmänü.
Teie tule toomistuhe,
Sau läts saare veere ala.
Lätsi käsi peezütämä,
10. Jala kundze kostutama.
Tulli suzi soomikost,
Lagja käppä laazikost,
Seie nie' härä' mõlemba',
Kats' üte karvalist,
15. Kalli' kullasta mõlemba'.
Mina kodo joosteh joozi,
Joosteh joozi, jalol käve.
Kiä küündü küzümä,
Kiä nõssi nõudema?
20. Imä küündü küzümä,
Imä nõssi nõudema.
Mis sa iket, pojakene?
Mis ma ike, imäkene?
- Mull om veli veri-pini,
25. Aie külmäl kündemähe,
Kalel atra kandemahe,
Hallal maada harimahe.
Härä ette härmätetü,
Piitsk oll' peijo külmänü.
30. Teie tule toomistuhe,
Sau läts saare veere ala.

XI.

Nr. 104. Der Verlust der Ochsen.

- Ein Tyrann ist mir der Bruder,
Zwang mich in der Kält' zu pflügen,
Bei der Hält' den Pflug zu tragen,
Bei dem Reif die Erd' zu ackern.
5. Vor dem Pflug beeist die Ochsen,
In der Hand die Peitsch' gefroren.
Macht' ein Feuer ich im Busche,
Stieg der Rauch zum Rand des Haines.
Ging ich um die Händ' zu wärmen,
10. Zu erquicken meine Fersen.
Kam der Wolf nun aus dem Moore,
Breittag' aus dem lichten Walde,
Fraz die Ochsen alle beide,
Diese zwei von gleicher Farbe,
15. Meine theuren, goldnen beide.
Silends lief ich da nach Hause,
Silends lief ich, mächtig schritt ich.
Wen wohl trieb es mich zu fragen,
Wer erhob sich um zu forschen?
20. Trieb's die Mutter mich zu fragen,
Sie erhob sich um zu forschen.
Warum weinst du, liebes Söhnlein?
Warum, Mütterlein, ich weine?
- Ein Tyrann ist mir der Bruder,
25. Zwang mich in der Kält' zu pflügen,
Bei der Hält' den Pflug zu tragen,
Bei dem Reif die Erd' zu ackern.
Vor dem Pflug beeist die Ochsen,
In der Hand die Peitsch' gefroren.
30. Macht' ein Feuer ich im Busche,
Stieg der Rauch zum Rand des Haines.

- Lätsi käsi peezütämä,
 Jala kundze kostutama.
 Tulli suzi soomikost,
 35. Lagja käppä laazikost,
 Seie nie' härä' mõlemba',
 Kats' üte karvalist,
 Kalli' kullasta mõlemba'.
 Ärä ikku, pojakene!
 40. Kui Pool'o poja tege,
 Kar'es lehem kandma saa
 Sis saava' härä' mõlemba',
 Kats' üte karvalist,
 Kalli' kullasta mõlemba'.

Nr. 105. Hobuze kahju.

- Lätsi mõtsa kõndimahe,
 Hummogulla huljomahe.
 Mä ma näie mõtsanani?
 Kõik ne oro' ollut joozi,
 5. Mäe' mäng'e haanikat.
 Sääl ma jõie polingida,
 Polingida, pikkerida,
 Jõie toobi, jõie topsi,
 Jõie kanni, jõie katsi,
 10. Johtu ülijoobenus,
 Nõrku mõtete nõale.
 Panni pää kivi pääle,
 Kaala kate kannu pääle.
 Tulli varas varikost,
 15. Kuri mies kuuzikost,
 Varast' mu hää hobeze,
 Pilingitse piidzakeze,
 Välingitse väidzekeze,
 Saaridze sadulakeze.
 20. Lätsi ma kodo ikke'eh,
 Ikke'eh ja nutte'eh.
 Kiä mult küündü küzümähe,
 Kiä nõssi nõudemahe?
 Imä küündü küzümähe,
 25. Ezä nõssi nõudemahe.
 Mis sa iket, poigovani?
 Mis ma ike, ezäkene,
 Mis ma ike, imäkene?
 Varas tulli varikost,
 30. Kuri mies kuuzikost,
 Varast' mu hää hobeze,

- Ging ich um die Händ' zu wärmen,
 Zu erquicken meine Ferfen.
 Kam der Wolf nun aus dem Moore,
 35. Breittag' aus dem lichten Walde,
 Fraß die Ochsen alle beide,
 Diese zwei von gleicher Farbe,
 Meine theuren, goldnen beide.
 Weine nicht, mein liebes Söhnlein!
40. Wenn die Poolio wird kalben,
 Tragend wird die Kares-Kub.
 Werden wieder dir zwei Ochsen,
 Beide sie von gleicher Farbe,
 Theure goldene sie beide.

Nr. 105. Der Verlust des Pferdes.

- Ging ich in den Wald lustwandeln,
 In der Morgenfrühe schlendern.
 Was wohl sah ich in dem Walde?
 Bier sloß in den Thälern allen,
 5. Berge ließen sprudeln Birze.
 Dort nun trank ich Fässerfüllung,
 Fässerfüllung, Becherfüllung,
 Trank ein Stos da, trank ein Kleinmaß,
 Eine Kanne, auch die zweite,
 10. Ward berauscht ich übermäßig,
 Neigete mich um zu sinnen.
 Legte auf den Stein mein Haupt hin,
 Meinen Hals auf zwei Baumstümpfe.
 Kam ein Dieb da aus dem Walde,
 15. Aus dem Tann ein böser Mann,
 Stahl mein liebes, gutes Pferdchen,
 Meine liebe, schöne Peitsche,
 Mein scharfschneidig, blinkend Messer
 Und mein Sättelchen aus Eschen.
20. Ging ich nun nach Hause weinend,
 Weinend ging ich, klagend ging ich.
 Wen wohl trieb es mich zu fragen,
 Wer erhob sich um zu forschen?
 Trieb's die Mutter mich zu fragen,
 25. Hub der Vater an zu forschen.
 Warum weinst du, liebes Söhnlein?
 Warum, Väterchen, ich weine,
 Warum, Mütterlein, ich klage?
 Kam ein Dieb da aus dem Walde,
 30. Aus dem Tann ein böser Mann,
 Stahl mein liebes, gutes Pferdchen,

Pilingitse piidzakeze,
 Välingitse väidzekeze,
 Saaridze sadulakeze.

35. Ärä ikku, poigovani!
 Mull omma' suluh suure' ruuna',
 Tallih täko' tazadze'.
 Ole-e sälgä istujat,
 Ole-e sälah sõitijat.

Nr. 106. Helmeste kahju.

- Lätsi mõtsa kõndimahe,
 Arro pite ajamahe,
 Näie kaara kazuvat,
 Tõvvu vilä tõzevat.
5. Karksi kaara kitskemahe,
 Heidi helme' kivi pääle,
 Kaala raha' kannu pääle.
 Tulli varas varikost,
 Kuri mies kuuzikost,
10. Haard' helme' kivi päält,
 Kaala raha' kannu päält.
 Säält ma ikule izozi,
 Säält ma nõssi nõrole,
 Tulli ikkeh imä mano,
15. Nutteh noore vele mano.
 Imä küündü küzümähe,
 Imä nõrku nõudemähe:
 Mis sa iket, tütar hellä,
 Mis sa kaibat, kabo kallis?
20. Mis ma ike, imäkene,
 Mis ma kaiba, kabokene?
 Lätsi mõtsa kõndimahe,
 Arro pite ajamahe,
 Lõuze kaara kazuvat,
25. Tõvvu vilä tõzevat,
 Oll' Jundas jutra külvnä,
 Äi külvnä äijästüt,
 Karksi sisse kitskemahe,
 Heidi helme' kivi pääle,
30. Kaala raha' kannu pääle,
 Tull' iks varas varikost,
 Kuri mies kuuzikost,
 Haard' mu helme' kiviltä,
 Kaala raha' kannu päält.
35. Ärä ikku, tütar hellä!
 Kui ma riedi liina lää,

Meine liebe, schöne Peitsche,
 Mein scharfschneidig, blinkend Messer
 Und mein Sättelchen aus Eschen.

35. Weine nicht, mein liebes Söhnlein!
 Hab' im Pferche hohe Kofse,
 In dem Stalle sanfte Hengste.
 Niemand ist, der sie bestiege,
 Niemand, der auf ihnen ritte.

Nr. 106. Der Verlust der Perlen.

- Ging ich in den Wald lustwandeln,
 Um zu streichen durch die Büsche,
 Sah ich da den Hafer wachsen,
 Sich das Sommerkorn erheben.
5. Flugs that ich den Hafer jäten,
 Legte auf den Stein die Perlen,
 Das Geschmeide auf den Baumstumpf.
 Kam ein Dieb nun aus dem Walde,
 Aus dem Tann ein böser Mann,
10. Rastte von dem Stein die Perlen,
 Das Geschmeide von dem Baumstumpf.
 Daher fing ich an zu weinen,
 Daher hub ich an zu trauern,
 Kam nun weinend zu der Mutter,
15. Klagend zu dem jungen Bruder.
 Trieb's die Mutter mich zu fragen,
 Ward geneigt sie um zu forschen.
 Warum weinst du, zarte Tochter,
 Warum klagst du, theures Mädchen?
20. Warum, Mütterlein, ich weine,
 Warum, theures Weib, ich klage?
 Ging ich in den Wald lustwandeln,
 Um zu streichen durch die Büsche,
 Sah ich da den Hafer wachsen,
25. Sich das Sommerkorn erheben,
 Hatte Juudas Dotterkraut dort,
 Hi hineingesäet Unkraut,
 Flugs sprang ich hinein zum Säten,
 Legte auf den Stein die Perlen,
30. Das Geschmeide auf den Baumstumpf,
 Kam ein Dieb nun aus dem Walde,
 Aus dem Tann ein böser Mann,
 Rastte von dem Stein die Perlen,
 Das Geschmeide von dem Baumstumpf.
35. Weine nicht, o zarte Tochter!
 Wenn ich freitags in die Stadt geh',

Sis ma osta suure sõle,
Pääle heidä helme kõrra,
Päähä tuo Pärnä räti.

Nr. 107. Mehiläistä meeletüdä!

- Mehiläistä meeletüdä,
Kimalaista keeletüdä!
Mõtsa läts' minetämätä,
Kodo tull'e kutsumata,
5. Tõi ta vaha varba'il,
Mie meelega tukme'il,
Vei mu vele tarro,
Saadi vele samba'alle.
Veli vei liina viiz' nakla,
10. Kand' liina kats' nakla,
Panni liina lavva pääle,
Kanni kaalu kaplo pääle.
Lahki leie liina lavva,
Katski kakas' kaalu kabla'.
15. Sis es tuuzi turu säksa',
Immes panni poodi säksa',
Miä sie mezi mehilä,
Kua vaha vaezil.
Säält sai veli sini-särgi,
20. Mari masa karvalize.

Mr. 108. Ärras peremees.

- Lätsi lipsti lehmä tapma,
Lehem vasta pallemä:
Ärä tapa minokeist!
Mull jäävä' nüsko' nuutskima,
5. Piimä tsõõrigo' piitskuma.
Lätsi äkki härgä tapma,
Härg' naas' vasta pallemä:
Ärä tapa minokeist!
Mull jäävä' ikke' ikkema,
10. Juta' jorro ajama.
Lätsi lauta lammast tapma,
Lammas naas' vasta pallemä:
Ärä tapa minokeist!
Mull jääs us'o määgimä,
15. Villa korvi vinguma.

Kauf' ich eine große Spang' dir,
 Thu' hinzu noch schöne Perlen,
 Hol' ein Kopftuch dir aus Bernau.

Nr. 107. D die Biene sonder Sinnkraft!

- D die Biene sonder Sinnkraft,
 D die Hummel sonder Sprache!
 Ungefannt ging in den Wald sie,
 Ungerufen kam nach Hau' sie,
5. Holte Wachs sie mit den Zehen,
 Honig mit des Sinnes Stümpfen,
 Bracht' in meines Bruders Stock ihn,
 That ihn in des Bruders Säule.
 Dieser bracht' fünf Pfund zu Markte,
10. Trug noch in die Stadt zwei Pfund,
 Setzt' es auf den Tisch der Stadt,
 Trug es auf die Schnür' der Wage.
 Da zerbarst der Tisch der Stadt,
 Rissen da der Wage Schnüre.
15. Da erkannten die Marktdeutschen,
 Stauneten die Budendeutschen,
 Was für Honig doch die Männer,
 Welches Wachs die Armen haben.
 Ward dem Bruder draus ein Blaurock,
20. Leberfarbiger dem Beerlein.

Nr. 108. Der mitleidige Hausherr.

- Ging ich flugs die Kuh zu schlachten,
 Hub die Kuh an mich zu bitten:
 Schlachte doch nicht mich die Arme!
 Nach mir schluchzen die Melkkübel,
5. Werden piepen die Milchschüsseln.
 Ging ich straks den Stier zu schlachten,
 Hub der Stier an mich zu bitten:
 Schlachte doch nicht mich den Armen!
 Joche werden nach mir weinen,
10. Werden klagen die Jochriemen.
 Ging ich um das Schaf zu schlachten,
 Hub das Schaf an mich zu bitten:
 Schlachte doch nicht mich das Arme!
 Nach mir wird das Lämmlein blöken,
15. Wird der Wollkorb kläglich winseln.

Nr. 109. Pruudi hukkaja.

- Olli ütsi väiko veljo,
 Oll' ta sõah sõidu pääl,
 Lahenguh ta laskemah,
 Tull' ta kodo kozjovalle,
5. Taha-as vanna, taha-as vaest,
 Tahtse rikast, tahtse nuort,
 Rikka talo tütterit.
 Keeli ezä, keeli imä,
 Keeli vele' viie', kuvve',
10. Sõzaregi kate', kolme'.
 Üle läts'e imä keelo,
 Imä keelo, ezä keelo,
 Üle viie vele keelo.
- Ega anda kiilo kirstu,
 15. Kiilo kirstu, mõõlu vakka.
 Pand' ta sälgä säidze hameht,
 Vööle pand'e viizi vüöd,
 Kaala kateza rätti,
 Päähä pand' Pärnä räti,
20. Ette panni pööri põlle,
 Rinda pand' ta tsõõri sõle.
 Läts' ta saani minemä,
 Saani parras praksahiti'e,
 Tina-telgi triksahiti'e.
25. Lätsi tiedä veidikeze,
 Maada marja võrrakeze,
 Haard' ta küsü hobezilta,
 Ruttu küsü ruunaltani:
 Kas tie' süöte neio lihha,
30. Juote neio verekeist?
 Hobo mõisti, kosti vasta:
 Ei mie' süö neio lihha,
 Juo neio verekeist.
 Nätsk liha nädezil,
35. Mõro liha mõrzijil.
 Sis ta küsse mõrzijalta,
 Nõuz'e perrä neiolta:
 Milles sa paksos paizuzit,
 Üle liia lihozit?
40. Hää olli ezä, hää olli vele',
 Söödi na üöze, söödi päivä,
 Söödi päivä pähütsest,
 Joodi üöze jalotsist.
 Selle ma paksos paizuzi'e,
45. Üle liia lihozi.

Nr. 109. Der Brautmörder.

- Lebte einst ein kleiner Bruder,
 War im Kriege er heersahrend,
 In dem wilden Schlachtgetümmel,
 Kam nach Haus' er um zu freien,
 5. Wollt' keine Alte, wollt' keine Arme,
 Wollt' eine Reiche, wollt' eine Junge,
 Eines reichen Wirthes Tochter.
 Vater, Mutter widerriethen,
 Widerriethen fünf, sechs Brüder
 10. Und sogar zwei, drei der Schwestern.
 Er verschmäht' den Rath der Mutter,
 Den der Mutter, den des Vaters,
 Auch den Rath der fünf, sechs Brüder.
 Gab man keine Brautschagkiste,
 15. Brautschagkist' nicht, Mahlschagstrub' nicht.
 Sie zog an der Hemden sieben,
 Um den Leib band sie fünf Gürtel,
 Hüllte um den Hals acht Tücher,
 Um den Kopf ein Tuch aus Bernau,
 20. Band sich vor die bunte Schürze,
 Mit der Prachtspang' schmückt' die Brust sie.
 Ging und trat sie in den Schlitten,
 Krachte da der Rand des Schlittens,
 Ward geknicket die Zinnstange.
 25. Fuhr des Weges er ein wenig,
 Eine beerleinwerth'ge Strecke,
 Hastig fragte er die Pferde,
 Fragte rasch er seinen Wallach:
 30. Eßet ihr das Fleisch der Jungfrau,
 Trinket ihr das Blut der Jungfrau?
 Pferdchen merkt' es und erwidert:
 Nicht der Jungfrau Fleisch wir essen,
 Trinken nicht das Blut der Jungfrau.
 Glintschig ist das Fleisch der Jungfrau,
 35. Bitter ist das Fleisch der Bräute.
 Darauf fragete die Braut er,
 Forschte nach er von der Jungfrau:
 Woher bist du also füllig,
 Uebermäßig fleischig worden?
 40. Gut war der Vater, gut die Brüder,
 Speisten nachts sie, speisten tags mich,
 Reichten tags mir Speis' zu Häupten,
 Tränkten nachts mich zu den Füßen.
 Daher bin ich also füllig,
 45. Uebermäßig fleischig worden.

- Lätsi tiedä veidikeze,
Maada marja võrrakeze.
Haard' jäll küsü hobezilta,
Ruttu küsü ruunaltani:
50. Kas tie' süöte neio libha,
Juote neio verekeist?
Hobo mõisti, kosti vasta:
Peenikene peremies,
Kasin kaara andija!
55. Kui sa söödät, sis mie' sööme,
Kui sa joodat, sis mie' joome.
Haard' ta mõõga saanista,
Läbi leie hellä hinge,
Tapp'e kalli kabokeze.
60. Imä oodi kodo au-hameht,
Oodi lemme-liniket,
Vei ta kuolja kodoje,
Kalmulize kaarte ala.
Imä läts' vasta kaemahe:
65. Käe' külmä' küündereni,
Jala' külmä' jakust saani.
Mis sa teit, poiga vaene!
Tapit sina naize noore,
Kaotit kaaza madala.
70. Ega ma sedä ezi tie,
Sedä teivä' hobeze' hää',
Umel kaarol kazutetu,
Umal ruhel rokutetu.
Lätsi ma mäkke mäsäteh,
75. Mäe ala mängähteh,
Sinnä na tapi naize noore,
Kaoti mu kaaza madala.
Imä võtt' säläst säidze hameht,
Võtt'e vüöltä viizi vüödä,
80. Kaalast võtt' kateza räti,
Päästä võti Pärnä räti,
Võtt'e rinnast tsõõri sõle,
Pühäs iest pööri põlle,
Löüz ta vere põlle all,
85. Katsa kaala räti all.
Poigovani, hellätäni!
Ega sie ole hobeste tüö,
Sie iks sino uma tüö.
Milles sie veri sõle all,
90. Katsa kaala räti all?
Imäkene, helläkene!
Kiä läit naista kozjovalle,

- Fuhr des Weges er ein wenig,
Eine beerleinwerth'ge Strecke.
Hastig fragt' die Pferd' er wieder,
Fragte rasch er seinen Wallach:
50. Eßet ihr das Fleisch der Jungfrau,
Trinket ihr das Blut der Jungfrau?
Pferdchen merkt' es und erwidert':
O du gar zu knapper Herre,
O du karger Haferreicher!
55. Wenn du fütterst, dann wir essen,
Wenn du tränkest, dann wir trinken.
Rafft' das Schwert er aus dem Schlitten,
Bohrt' es durch die zarte Seele,
Tödtete das theure Weib.
60. Mutter harrt' daheim auf's Prachthemd,
Harrete auf das schöne Kopftuch,
Eine Todte führte heim er,
Unters Dach nur eine Leiche.
Ging die Mutter zum Empfange:
65. Kalt die Hände bis zur Beuge,
Füße kalt bis zum Gelenke.
Armer Sohn, was hast gethan du!
Hast die junge Frau getödtet,
Hast dein niedrig Weib gemordet.
70. Wahrlich, selber that ich das nicht,
Thaten das die guten Rosse,
Die der eigne Hafer aufzog,
Unser eigener Wehltrank tränkte.
Fuhr bergan in wildem Aufruhr,
75. Dann herab vom Berge spielend,
Tödteten die junge Frau da,
Mordeten mein niedrig Weib sie.
Mutter nahm die sieben Hemden,
Nahm vom Leibe die fünf Gürtel,
80. Von dem Halse die acht Tücher,
Von dem Kopf das Tuch aus Bernau,
Von der Brust die prächt'ge Spange,
Riß hinweg die bunte Schürze,
Fand sie Blut da unter der Schürze,
85. Unter ihren acht Halstüchern.
Söhnlein mein, o du mein Holder!
Nicht ist das der Rosse Unthat,
Das ist deine eigne Unthat.
Warum blutet's unter der Spange,
90. Unter diesen acht Halstüchern?
Mütterlein, o meine Holde!
Wer je eine Frau will freien,

- Lätt kapo kaemahe,
 Ärä kiäki nii teku,
 95. Kui teie mina vaene
 Umala ullila päälä,
 Rumalalla mõtte'ella.
 Tapi mina naize noore,
 Kaodi kaaza madala.
 100. Kiä lätt naista kozjovalle,
 Lätt kapo kaemahe,
 Võtku sada sajamiest,
 Pääle kats' kaazikot.

Nr. 110. Naeze hukkaja.

- Kuule, kulla nuori miesi,
 Nuori miesi, nõrka poisi!
 Võtit naize üürikezes,
 Kauplit kates ajastajas.
 5. Sai ütsi nädalikene,
 Pääle kats' päiväkeist,
 Sünnü-üs ütte süömähe,
 Mahu-us ütte magamahe.
 Ots'et naize tappijat,
 10. Kaaza kaala ragojat.
 Kes täll vasta puttuzi'e,
 Puttuzi'e, johtuzi'e?
 Vasta puttu vana mies,
 Vana mies, hall' habeni.
 15. Küzütelli, nõvvatelli:
 Mis sa otsit, nuori miesi,
 Nuori miesi, puhas poisi?
 Mis ma otsi, vana miesi?
 Otsi naize tappijat,
 20. Kaaza kaala ragojat.
 Kuule, kulla nuori miesi,
 Nuori miesi, nõrka poisi!
 Lupa illos hirre alt,
 Lupa paati parre alt,
 25. Liidä mulle linalakka,
 Sis ma tapa naize noore,
 Kaoda kaaza madala.
 Kuule, kulla nuori miesi!
 Mine kodo, koole ärä.
 30. Pane põhule põdema,
 Pane olile ogima,
 Pane hainal haige'es.
 Joogu-u sa taari taresta,

- Gehet ein Weib sich zu ersehen,
Niemand thue dieses also,
95. Wie ich Armer es gethan hab'
In des Kopfes großer Thorheit,
In der Dummheit des Gedankens.
Tödtete die junge Frau ich,
Mordete mein niedrig Weib.
100. Wer je eine Frau will freien,
Gehet ein Weib sich zu ersehen,
Nehme mit er hundert Männer,
Außerdem noch zwei Singweiber.

Nr. 110. Der Gattenmörder.

- Höre, goldner junger Mann du,
Junger Mann du, schwacher Bursche!
Nahmst ein Weib auf kurze Zeit nur,
Kauftest sie nur auf zwei Jahre.
5. Eine Woche war vergangen,
Außerdem noch zwei der Tage,
Fastet nicht zu einem Tisch mehr,
Hattet Raum in einem Bett nicht.
Suchtest einen Weibestödter,
10. Der der Gattin Hals durchhiebe.
Wer nun kam ihm da entgegen,
Kam entgegen, traf des Wegs ihn?
Kam ein alter Mann entgegen,
Alter Mann mit grauem Barte.
15. Fragte, forschte wiederholt er:
Was wohl suchest, junger Mann, du,
Junger Mann du, reiner Bursche?
Was ich suche, lieber Alter?
Suche einen Weibestödter,
20. Der der Gattin Hals durchhiebe.
Höre, goldner junger Mann du,
Junger Mann du, schwacher Bursche!
Sprich mir zu vom Pferd den Schönen,
Sprich mir zu vom Stall den Falben,
25. Schenke mir den Schöngemähnten,
Dann tödt' ich die junge Frau dir,
Mach' dein niedrig Weib verschwinden.
Höre, goldner junger Mann du!
Geh nach Hause und verscheide.
30. Leg dich auf die Streu als Siecher,
Streck auf's Stroh dich um zu seuffzen,
Mach als wärst du krank im Heue,
Trink nicht Dünnbier aus der Stube,

- Mõtu musta kelderista.
35. Aja naine mahlale mäele,
Sisse tuo mõtsa sinidze,
Vierde tuo varigo verevä,
Ala tuo kõivo kõvera,
Kohn es omma' kulda-kopa',
40. Kulda-kopa' kummutedu,
Vaski-vaadi' vitsutedu.
Naine läts' mahlale mäele,
Sisse tuo mõtsa sinidze,
Vierde tuo varigo verevä,
45. Ala tuo kõivo kõvera.
Lätsi ta kambre lävele.
Kes säääl kambreh ollenesa?
Ezä kambreh ollenesa
Kuule, kulla ezäkene!
50. Hoitke tie' mu latsi hummen,
Kanazida kannetuisi.
Ma lää mahlale mäele,
Sisse tuo mõtsa sinidze,
Vierde tuo varigo verevä,
55. Ala tuo kõivo kõvera,
Kohn es omma' kulda-kopa',
Kulda-kopa' kummutedu,
Vaski-vaadi' vitsutedu.
Mine, mine, mu minijä,
60. Veerä, hellä poja naine!
Küll su latse' hoietaze',
Kanazegi kaidzetaze'.
Lätsi ta tare lävele.
Kes säääl tareh ollenesa?
65. Imä tareh ollenesa.
Kuule, kulla imäkene!
Hoitke tie' mu latsi hummen,
Kanazida kannetuizi.
Ma lää mahlale mäele,
70. Sisse tuo mõtsa sinidze,
Vierde tuo varigo verevä,
Ala tuo kõivo kõvera,
Kohn es omma' kulda-kopa',
Kulda-kopa' kummutedu,
75. Vaski-vaadi' vitsutedu.
Mine, mine, mu minijä,
Veerä, hellä poja naine!
Küll su latse' hoietaze',
Kanazegi kaidzetaze'.
80. Lätsi ta talli lävele.

- Schwarzes Meth nicht aus dem Keller.
35. Schick das Weib hinauf nach Baumsaft,
In den blauen Wald dort oben,
An den Rand des rothen Haines,
Unter jene krumme Birke,
Wo da sind die Goldschöpfstellen,
40. Goldschöpfstellen sind gestellet,
Sind gebunden Kupferfässer.
Ging das Weib hinauf nach Baumsaft,
In den blauen Wald dort oben,
An den Rand des rothen Haines,
45. Unter jene krumme Birke.
Ging sie zu der Kammerchwelle.
Wer wohl war dort in der Kammer?
In der Kammer war der Vater.
Höre, lieber goldner Vater!
50. Wartet meiner Kinder morgen,
Meiner Röchlein, die ich trug.
Ich geh' auf den Berg nach Baumsaft,
In den blauen Wald dort oben,
An den Rand des rothen Haines,
55. Unter jene krumme Birke,
Wo da sind die Goldschöpfstellen,
Goldschöpfstellen sind gestellet,
Sind gebunden Kupferfässer.
Gehe, gehe, meine Schnur du,
60. Gile, zartes Weib des Sohnes!
Deiner Kinder wird man warten,
Deine Röchlein sicher schützen.
Ging sie zu der Stubenschwelle.
Wer wohl war dort in der Stube?
65. In der Stube war die Mutter.
Höre, liebe goldne Mutter!
Wartet meiner Kinder morgen,
Meiner Röchlein, die ich trug.
Ich geh' auf den Berg nach Baumsaft,
70. In den blauen Wald dort oben,
An den Rand des rothen Haines,
Unter jene krumme Birke,
Wo da sind die Goldschöpfstellen,
Goldschöpfstellen sind gestellet,
75. Sind gebunden Kupferfässer.
Gehe, gehe, meine Schnur du,
Gile, zartes Weib des Sohnes!
Deiner Kinder wird man warten,
Deine Röchlein sicher schützen.
80. Ging sie zu der Schwel' des Stalles.

- Kes säääl tallih tallitanes?
Veli tallih tallitanes.
- Kuule, kulla velekene!
Hoitke mino latsi hummen,
85. Kaege mino kanazit.
Mina lää mahlale mäele,
Sisse tuo mõtsa sinidze,
Vierde tuo varigo verevä,
Ala tuo kõivo kõvera,
90. Kohn es omma' kulda-kopa',
Kulda-kopa' kummutedu,
Vaski-vaadi' vitsutedu.
Mine, mine, mie' minijä,
Veerä, hellä vele naine!
95. Küll su latse' hoietaze',
Kanaze' sull kaidzetaze'.
Lätsi ta aida lävele.
Kes säääl sizeh ollenesa?
Sõzar sizeh ollenesa.
100. Mis täll sõzar sizeh tegi?
Ummel' udzu hamehta,
Kört'e küü käüsit,
Narm'e nao linikit.
Kuule, kulla sõzareni!
105. Mina pane palve'ille,
Heidä hellile sõnole:
Hoitke iks mu latsi hummen,
Kaege mino kanazit.
Mina lää mahlale mäele,
110. Sisse tuo mõtsa sinidze,
Vierde tuo varigo verevä,
Ala tuo kõivo kõvera,
Kohn es omma' kulda-kopa',
Kulda-kopa' kummutedu,
115. Vaski-vaadi' vitsutedu.
Ärä mingü, mu minijä,
Vierku, hellä vele naine!
Sull jääs kolmi tütärlasta,
Kodo kolmi kanasta:
120. Üts' jääs armas Annekene,
Tõine kallis Katrekene,
Kolmas til'lo Liisokene.
Kuule, kulla sõzareni,
Sõzareni, arma'ani:
125. Küll ma tunne tuulestagi,
Taipa taiva tähistägi,
Kuis su latse' hoietaze',

- Wer wohl schaffte dort im Stalle?
 Schaffte in dem Stall der Bruder.
 Höre, lieber goldner Bruder!
 Wartet meiner Kinder morgen,
 Hütet meiner Küchlein.
85. Ich geh' auf den Berg nach Baumsaft,
 In den blauen Wald dort oben,
 An den Rand des rothen Haines,
 Unter jene krumme Birke,
90. Wo da sind die Goldschöpfstellen,
 Goldschöpfstellen sind gestellet,
 Sind gebunden Kupferfässer.
 Gehe, gehe, unsre Schnur du,
 Gile, zartes Weib des Bruders!
95. Deiner Kinder wird man warten,
 Deine Küchlein sicher schützen.
 Ging sie zu der Kleetenschwelle.
 Wer wohl war dort in der Kleete?
 In der Kleete war die Schwester.
100. Was nun that die Schwester drinnen?
 Nähte sie ein Rebelhemde,
 Kraufete des Schwagers Aermel,
 Franzt' das Tuch der Schwägerin.
 Höre, meine goldne Schwester!
105. Auf das Bitten lege ich mich,
 Werfe mich auf zarte Worte:
 Wartet meiner Kinder morgen,
 Hütet meiner Küchlein.
 Ich geh' auf den Berg nach Baumsaft,
110. In den blauen Wald dort oben,
 An den Rand des rothen Haines,
 Unter jene krumme Birke,
 Wo da sind die Goldschöpfstellen,
 Goldschöpfstellen sind gestellet,
115. Sind gebunden Kupferfässer.
 Gehe nicht, o meine Schnur du,
 Gil nicht, zartes Weib des Bruders!
 Hinterbleiben dir drei Mägdlein,
 Hier daheim drei Küchlein:
120. Eine ist das liebe Aennchen,
 Zweite ist das theure Trienchen,
 Dritte ist das kleine Lieschen.
 Höre, meine goldne Schwester,
 Meine Schwester, meine Liebe!
125. Wohl erkenn' ich's aus dem Winde,
 Merk' es von des Himmels Sternen,
 Wie man deiner Kinder warten,

- Kanazegi kaidzetaze':
 Kuiva leivä koorikil,
 130. Vaiva vadza veerikil,
 Luu andas iks liha jaos,
 Kala luu kala jaos.
 Sis läts' kirstu kiigutama,
 Vaka kaanta kaagutama.
135. Lätsi aita ehtimähe,
 Päälikohe päätimähe,
 Lööze ehte' ikkevat,
 Suure' puute' pubkuvat.
 Mis tie' iket, ehtekeze',
140. Puhut, suure' puutekeze'?
 Mull jääs kolmi tütärlasta,
 Kodo kolmi kanasta,
 Keä teid es vööle panva',
 Vööle panva', sälgä säädvä'.
145. Lätsi aidast ehtimäst,
 Päälikosta päätimäst,
 Keä vasta johtuzi'e?
 Sõzar vasta johtuzi'e.
 Ärä mingu, mu minijä,
150. Vierku, hellä vele naine!
 Sinnä läts' valda varesit,
 Katsi hulka kaarenit,
 Sinnä soe' sommoh lätsi,
 Sinna kahru' karjah lätsi.
155. Kõik lätsi sino verele,
 Röökvä' sino rõipe'elle.
 Ärä iks lätsi, es ta kuule,
 Mies ai mahlale mäele,
 Sisse tuo mõtsa sinidze,
160. Vierde tuo varigo verevä,
 Ala tuo kõivo kõvera.
 Tulli vällä vana miesi,
 Vana miesi, hall' habeni,
 Niit'e maaha nimezist,
165. Põrot' maaha põlvist saani.
 Sai kodo koolu sõna:
 Tule üles, nuori miesi,
 Nuori miesi, nõrka poisil!
 Anna illos hirre alt,
170. Anna lauki lahterista,
 Liidä mulle linalakka.
 Mina tapi naize noore,
 Kaodi kaaza madala.
 Tule nüüd põhult põdemast,

- Deine Kùchelein wird schùgen:
 Bei den Rindlein trocken Brodes,
 130. Bei des Glendlaibes Rindlein,
 Statt des Fleisches giebt man Knochen,
 Statt des Fisches reicht man Gräten.
 Dann ging sie zu ihrer Kiste,
 Ließ der Truhe Deckel knarren.
135. Ging sie in die Kleet' zum Schmücken,
 Auf den Boden sich zu puzen,
 Hörte da den Schmuck sie weinen,
 Ihre großen Binden jammern.
 Warum weinest, lieber Schmuck, du,
140. Jammert hier, ihr großen Binden?
 Hinterbleiben mir drei Mägdlein,
 Hier daheim drei Kùchelein,
 Die euch um den Leib thun gürten,
 Um den Leib thun, an euch ziehen.
145. Ging sie von der Kleet' vom Schmücken,
 Fort vom Boden von dem Puzen,
 Wer begegnete ihr nun wohl?
 Ihr begegnete die Schwester.
 Gehe nicht, o meine Schnur du,
150. Gil nicht, zartes Weib des Bruders!
 Dorthin zog ein Gau von Krähen,
 Raben in zwei großen Schaaren,
 Dorthin zogen Wölfe in Masse,
 Zogen hin in Heerden Bären.
155. Alles zog zu deinem Blute,
 Alle schrei'n nach deiner Leiche.
 Sie ging hin, ließ nicht sich warnen,
 Schickt' der Mann nach Saft hinauf sie,
 In den blauen Wald dort oben,
160. An den Rand des rothen Haines,
 Unter jene krumme Birke.
 Kam heraus ein alter Mann da,
 Alter Mann mit grauem Barte,
 Mächt' sie nieder an den Hüften,
165. Hieb sie nieder an den Knien.
 Kam die Todeskund' nach Hause:
 Stehe auf nun, junger Mann du,
 Junger Mann du, schwacher Bursche!
 Gieb den Schönen nun vom Pferche,
170. Gieb die Blässe aus dem Stalle,
 Schenke mir den Schöngemähnten.
 Tödtet' ich die junge Frau dir,
 Macht' dein niedrig Weib verschwinden.
 Komm jetzt von der Streu vom Siechen,

175. Tule olilt ogimast,
Tule hainalt haige'est.
Tõssi üles tõbine,
Kostu üles koolija.
Kui sai naine tapetus,
180. Kaaza kallis kaotedus,
Tulli üles hummogult,
Tõssi üles tõizel päivil,
Elli üte nädali,
Pääle kats' päiväkeist,
185. Lõuze latse' lappe'el,
Tõize tõizela käelä,
Kolmanda kurala olala.
Lei käe kättä vasta,
Tõize põlve põrodi:
190. Miä tei mina vaene!
Lazi tappa naize noore,
Hauda aija imä armu.
Miä tie mina vaene!

Nr. 111. Mehe hukkaja.

- Lätsi kulla kozjoelle,
Armast takah ajama.
Saie ütsi nädalikene,
Pääle kats' päiväkeist,
5. Viha miel' veerünes,
Paha miel' paizunes.
Tulli ülä kündemäst,
Kaaza atra kandemast,
Lätsi naine süngü säädma,
10. Süngü patjo panema,
Pand'e ora' otsepäidi,
Säksa väidze' sallüpäidi.
Tulli üles hummogul,
Inne varra valge'et,
15. Läts' ta lehmi nüssemähe,
Karas' karja saatemahe.
Saie karja vainule,
Valla naiste vaihele,
Külä naiste külele,
20. Taade külä tanomide,
Nurme nulkade otsa,
Aia arode pääle,
Külä naize' küütelli,
Valla naize' vaideli'e:

175. Komm vom Stroh du von dem Seufzen,
Komm vom Heue aus der Krankheit.
Es erhob sich nun der Kranke,
Thaute auf der Sterbende.
Als die Frau nun war getödtet,
180. Theure Gattin war verschwunden,
Stand er auf am frühen Morgen,
Er erhob sich andern Tages,
Lebete er eine Woche,
Außerdem noch zwei der Tage,
185. Fand die Kinder er verwahrloft,
Rechts das eine, links das andre,
An der linken Schulter das dritte.
Schlug die Hand er wider die andre,
Hieb die andre an das Knie er:
190. Was hab' ich gethan, ich Armer!
Ließ die junge Frau ich tödten,
Senken in's Grab die Mutterliebe.
Was soll ich nun thun, ich Armer!

Nr. 111. Die Gattenmörderin.

- Ging die Goldne auf die Freie,
Einen Lieben sich zu suchen.
Eine Woche war vergangen,
Außerdem noch zwei der Tage,
5. Da erglühete der Zorn ihr,
Schwoll in ihr der arge Sinn.
Kam der Gatte von dem Pflügen,
Vom Pflugtragen der Gemahl,
Ging das Weib das Bett bestellen,
10. Um zu setzen die Bettkissen,
Setzt' sie aufrecht hin die Pfriemen,
Rücklings hin die deutschen Messer.
Stand sie auf am frühen Morgen,
Frühe vor dem Tagesgrauen,
15. Ging sie um die Röh' zu melken,
Gilt' und trieb die Heerd' zur Weide.
War gelangt sie auf die Viehtrift,
In die Mitt' der Gauesweiber,
An die Seit' der Dorfesweiber,
20. Hinter die gezäunte Gasse,
An das Ende der Feldmarken,
Auf die schönen Weidegründe,
Fragten da die Dorfesweiber,
Forscheten die Gauesweiber:

25. Kuule, kulla naine nuori,
Kallis kaaza madali!
Milles su saabas verine,
Milles kaput hurmeline?
Külä naize', kullakeze',
30. Valla naize', vaimukeze'!
Eelä tapi hani tarest,
Lahi lagle lavva alt,
Kuke võti koa tielt,
Kiko keedi kelderist,
35. Selle mu saabas verine,
Selle kaput hurmeline.
Kuule, kulla naine nuori,
Kallis kaaza madali!
Ole-e lastu lagle verd,
40. Ole-e keedet kiko päid.
Sie mie' meeste veri,
Sie puhas poisa puna.
Miä olet tennü, naine nuori!
Miä tei mina vaene,
45. Kua kannet kanane?
Mies olli ülemealik,
Kaaž ülikammelik.
Sünnü-üs ta ütte süömä,
Mahu-us ütte magama.
50. Pand' hameht ni habeli,
Pand' puudeht ni pureli.
Lätsi sängü säädemä,
Sängü patjo panema,
Panni ora' otsepäidi,
55. Säksa väidze' sällüpäidi.

Nr. 112. Ilma tütar.

- Kodo koppeli' nähüze',
Vele vaanija' veerüze'.
Miä sääl kotoh koppelih,
Kua vele vaanijah?
5. Kuuz' sääl kodo koppelih,
Vahter vele vaanijal.
Miä sääl kuuze otsahna,
Kua vahtra vaihe'el?
Kägo sääl kuuze otsahna,
10. Piho vahtra vaihe'el.
Miä sääl käo käehnä,

25. Höre, goldnes junges Weib du,
 Theure niedrige Gemahlin!
 Warum ist dein Stiefel blutig,
 Warum ist der Strumpf gesprenkelt?
 Dorfesweiber, goldne Schwestern,
30. Gauesweiber, liebe Seelen!
 Gestern schlachtet' ich die Hausgans,
 Ich zerschnitt den Wasservogel,
 Nahm den Hahn vom Küchenwege,
 Kocht' das Hähnlein aus dem Keller,
35. Darum ist mein Stiefel blutig,
 Darum ist der Strumpf gesprenkelt.
 Höre, goldnes junges Weib du,
 Theure niedrige Gemahlin!
 Schlachtetest nicht Wasservögel,
 40. Kochtest nicht der Hähnlein Köpfe.
 Das ist Blut von unsern Männern,
 Das ist reine Burschenröthe.
 Was hast, junges Weib, gethan du!
 O was sollt' ich Arme thun,
45. Wie ich zartes Röchlein handeln?
 Uebermüthig war der Mann,
 Uebertrozig der Gemahl.
 Paßt' mit mir an einen Tisch nicht,
 Hatte Raum in einem Bett nicht.
50. Belfernd zog er an das Hemde,
 Reißend band er um die Binde.
 Ging ich nun das Bett bestellen,
 Um zu setzen die Bettkissen,
 Setzt' ich aufrecht hin die Pfiemen,
55. Rücklings hin die deutschen Messer.

Nr. 112. Die Tochter der Luft.

- Sichtbar sind des Heimes Koppeln,
 Scheinen schon des Bruders Anger.
 Was mag sein dort in der Koppel,
 Was wohl auf des Bruders Anger?
5. Eine Ficht' wächst in der Koppel,
 Ahorn auf des Bruders Anger.
 Was ist dort im Fichtemwipfel,
 Was wohl in der Ahornmitte?
 Auf der Ficht' dort ist ein Kuckuck,
10. Auf dem Ahorn ein Pirol.
 Was ist in der Hand des Kuckucks,

- Kua piho peo pääl?
 Käzik sääl käo käehnä,
 Pikri piho peo pääl.
15. Miä sääl käs'ko sizehnä,
 Kua pikri perä pääl?
 Ollu' sääl käs'ko sizehnä,
 Viin pikri perä pääl.
 All olli hiiva, pääl olli vattu,
20. Keskeh ollu' punane.
 Kohe hiiva heiteneze',
 Kohe vatu valaneze'?
 Hiiva heidi hitskémelle,
 Vatu vali vaanijalle.
25. Miä sinnä kazunesa?
 Sinnä kasvi kõlle kõivo,
 Kõlle kõivo, taza tammí.
 Aie sõa sõõrumahe,
 Malvi maaha ragomahe,
30. Ega jõvva sõda sõõrdu,
 Malvi maaha raoskella.
 Olli ütsi väiko veli,
 Olli väiko, olli välle,
 Olli til'l'o ni teräne.
35. Higi kirve vaivasa,
 Tegi kirve teräväs.
 Lei ta lastu, leie katsi,
 Kolmandada koputelli,
 Tüvi merde tundsähtü,
40. Ladev satte Saaremaale.
 Kiä tõi tüve merestä,
 Ladva saie Saaremaalt?
 Mino ezä suure' ruuna',
 Suure' ruuna', kõva' kõrvi';
45. Kõva' kõrvi', pakso' paadi',
 Nuo' tõiva' tüve merest,
 Saiva' ladva Saaremaalt.
 Miä no tüvest tettänes,
 Kua ladvast lastanes?
50. Tüvest tetti tünderit,
 Ladvast langa lõimezit,
 Otsast tetti olle kanni',
 Sõamestä söõgi lavva'.
 Miä üle jäänenesä,
55. Tsibenit ja tsäbenit,
 Miä säältä tettänesä?
 Tetti ütsi kiilo kirstu,
 Kiilo kirstu, mõõlu vakka,

- Was im Greifer des Piroles?
Eine Kanne hat der Ruckuck,
Der Pirol hat einen Becher.
15. Was ist drinn dort in der Kanne,
Was wohl auf dem Grund des Bechers?
Bier ist drinn dort in der Kanne,
Brantwein auf dem Grund des Bechers.
Hefe unten, Schaum war oben,
20. In der Mitte braunes Bier.
Wohin warfen sie die Hefe,
Wohin gossen sie den Schaum?
Warfen in die Furch' die Hefe,
Gossen auf den Ager den Schaum.
25. Was erwuchs dort an der Stelle?
Dort erwuchs die harte Birke,
Harte Birke, glatte Eiche.
Man entbot den Krieg zum Hauen,
Hieß die Malwe gehen fällen,
30. Nicht vermocht' der Krieg zu hauen,
Auch die Malve nicht zu fällen.
War daselbst ein kleiner Bruder,
War gar klein er, war gar flink er,
War so niedlich und so flug er.
35. Seine Art schliff scharf derselbe,
Machte seine Art er schneidend.
Schlug dann einen Span, schlug zwei er,
Klopfete auch an dem dritten,
Krachend stürzt' ins Meer der Stamm,
40. Fern nach Desel fiel der Wipfel.
Wer holt' aus dem Meer den Stamm,
Schafft' aus Deselland den Wipfel?
Meines Vaters große Kofse,
Große Kofse, starke Braune,
45. Starke Braune, dicke Falbe
Holten aus dem Meer den Stamm,
Schafften aus Deselland den Wipfel.
Was nun macht' man aus dem Stamme,
Was stellt' her man aus dem Wipfel?
50. Tonnen macht' man aus dem Stamme,
Aufzugsfäden aus dem Wipfel,
Aus dem End' macht' man Bierkannen,
Aus dem Herzen Speisetische.
Was dabei nun übrig blieb,
55. Kleine Splitter, kleine Brocken,
Was wohl ward daraus gemacht?
Macht' man eine Brautschahkiste,
Brautschahkiste, Mahlschahtruhe,

- Annele anni vakka,
 60. Liizole linige vakka.
     Kiä kirstule minezi,
     Kaldu vaka kaanele?
     Neio kirstule minezi,
     Kaldu vaka kaanele.
65. Kohe kuuldu kirstu kiidzumine,
     Kohe vaka vaakumine?
     Inne kuuldu Ilmuzihe,
     Pääle kuuldu Päivüzihe.
     Inne tulli kozja' Ilmuzist,
70. Pääle kozja' Päivüzist.
     Tulli kuu kozjovalle,
     Ago viina andemalle:
     Tere ilma illos tütar,
     Taiva alla tarka latsi!
75. Kas sust saaze kuu naist,
     Kuu poja mörzijat?
     Ei must saa kuu naist,
     Kuu poja mörzijat.
     Kõrra kaos, tõize kazu,
80. Kolmanda kogoni ilma.
     Šdagu täll tõzmine,
     Hummogu täll minemine.
     Tulli päivä kozjovalle,
     Ago viina andemalle:
85. Tere ilma illos tütar,
     Taiva alla tarka latsi!
     Kas sust saaze päivä naist,
     Päivä poja mörzijat?
     Ei must saa päivä naist,
90. Päivä poja mörzijat.
     Päiväl väega paljo tüödä,
     Ülipaljo ütlemizi.
     Hummogu om nõzmine,
     Šdagu om minemine.
95. Tulli tähti kozjovalle,
     Ago viina andemalle:
     Tere ilma illos tütar,
     Taiva alla tarka latsi!
     Kas sust saaze tähe naist,
100. Tähe poja mörzijat?
     Minost saaze tähe naine,
     Tähe poja mörzija.
     Tähti olli täüzi miesi,
     Ago armas velekene.
105. Velekene, helläkene!

- Eine Gabentrub' der Anne,
 60. Eine Tüchertrub' der Liese.
 Wer nun ging zu dieser Kiste,
 Neigt' sich zu der Truhe Deckel?
 Eine Jungfrau ging zur Kiste,
 Neigt' sich zu der Truhe Deckel.
65. Wohin drang der Kiste Duiefen,
 Wohin wohl der Truhe Knarren?
 Solches drang zuvor nach Ilmuft,
 Drang hierauf dann auch nach Päiwüft.
 Werbung kam zuerst aus Ilmuft,
70. Hierauf Werbung auch aus Päiwüft.
 Kam heran der Mond als Freier,
 Brantwein bot die Himmelsröthe:
 Gruß dir, schöne Lüftetochter,
 Kluges Kind du unterm Himmel!
75. Wirft als Weib dem Mond du folgen,
 Wohl als Braut dem Sohn des Mondes?
 Wird' als Weib dem Mond nicht folgen,
 Nicht als Braut dem Sohn des Mondes.
 Bald nimmt ab er, bald er wächst,
80. Bald ist er auch ganz unsichtbar.
 Abends steigt er auf am Himmel,
 Morgens geht er fort vom Himmel.
 Kam die Sonne nun als Freier,
 Brantwein bot die Himmelsröthe:
85. Gruß dir, schöne Lüftetochter,
 Kluges Kind du unterm Himmel!
 Wirft als Weib der Sonn' du folgen,
 Wohl als Braut dem Sohn der Sonne?
 Wird' als Weib der Sonn' nicht folgen,
90. Nicht als Braut dem Sohn der Sonne.
 Sehr viel Arbeit hat die Sonne,
 Uebermäßig viel zu sagen.
 Morgens steigt sie auf am Himmel,
 Abends geht sie fort vom Himmel.
95. Kam heran der Stern als Freier,
 Brantwein bot die Himmelsröthe:
 Gruß dir, schöne Lüftetochter,
 Kluges Kind du unterm Himmel!
 Wirft als Weib dem Stern du folgen,
100. Wohl als Braut dem Sohn des Sternes?
 Wird' als Weib dem Sterne folgen,
 Wohl als Braut dem Sohn des Sternes.
 War der Stern ein ganzer Mann,
 Himmelsröth' ein lieber Bruder.
105. Brüderlein, o du mein Holder!

Vii talli tähe hobo,
Tähe lauki latterihe.
Vii ette viie' roka',
Kanna ette kuvve' kaara'.
110 Ärä mull minnä luoduvalle,
Luoduvalle, säädüvälle.

- In den Stall des Sternes Roß bring,
 In den Pferch des Sternes Blässe.
 Setz du vor fünffachen Mehltrank,
 Trag du hin sechsfachen Hafer.
 110. Folgen muß ich dem Geschaffnen,
 Dem Geschaffnen, dem Bestimmten.

XII.

Nr. 113. Ei ole leel'õ maasta lõütü.

- Leel'okene, laulukene!
Kos sa ollit, kui ma ots'e?
Ma olli suohna soka alla,
Laaneh laja lehe alla.
5. Sääl ma seie sitikida,
Murri maaha mustikida,
Vaal'e maaha vabernida,
Kodo tõie toomikida:
Oma memme meelütellä,
10. Oma papa paluhella.
Ole-ei leel'õ maasta lõütü,
Maasta lõütü, puusta tettü.
Leel'õ tulnu taiva alta,
Pühä pilvede vahelta,
15. Päält päivä kumeriku,
Alt kuu kõveriku.
Oma tuodu leel'õ lehe',
Laulu sõna', kõnne kõrra'.

Nr. 114. Mis mull abi laulemast?

A.

- Mis mull abi laulemast,
Laulemast, laskemast?
Ole-e omma kuulemanna,
Marja manna saizemanna.
5. Kavveh om mino omane,
Maa takah mezi-marja.
Ei ma tiijä tervist saata,
Ega anda armu sõnno,
Kuule-ei ärä koolevada.

XII.

Nr. 113. Nicht der Erd' entstammt das Volkslied.

- Liebes Liedlein, liebes Sänglein,
Wo warst du, als ich dich suchte?
Ich war in dem Moor im Moose,
Unter breiten Blättern im Walde.
5. Dorten speiste ich Bocksbeeren,
Brach ich ab da Heidelbeeren,
Beugte nieder da Himbeeren,
Bracht' nach Hause Faulbaumbeeren:
Um zu schmeicheln der Mama,
10. Zu erbitten den Papa.
Nicht der Erd' entstammt das Volkslied,
Nicht der Erde, nicht dem Holze.
Volkslied ist vom Himmel kommen,
Zwischen durch die heil'gen Wolken,
15. Oberhalb der runden Sonne,
Unterhalb des krummen Mondes.
Selbst bracht' ich die Liederblätter,
Sangesworte, Redeweisen.

Nr. 114. Welche Hilf' hab' ich vom Singen?

A.

- Welche Hilf' hab' ich vom Singen,
Von dem Singen, von dem Schallen?
Nicht der Sig'ne hört mich hier,
Nicht mein Beerlein steht dabei.
5. In der Ferne weilt mein Sig'ner,
Ueber Land das Honigbeerlein.
Weiß nicht, wohin Grüsse senden,
Wohin richten Liebesworte,
Höre nicht, ob er noch lebet.

10. Mitu puud tie veereh,
Mitu haljast hainakeista,
Nie' kõik tälle tervit viigu',
Nie' andku' armu sõnno!
Kuu tälle kuhja loogu',
15. Ago tälle haina teku'!

B.

- Mis küll abi laulemasta,
Kua kulla kuukumasta?
Ärä küll laidet laulemine,
Ärä kõneld kõndimine,
5. Arvat jala astumine,
Sorit suu mõskemine.

Nr. 115. Oles mu helü alale.

A.

- Oles mu helü alale,
Kurku kulda kodomaal,
Ajas üles öödzilize',
Kargutazi karjalatse',
5. Ajazi külä kündemähe,
Nooremehe' nurme pääle,
Mõrzja' mõzu molli mano,
Vanamehe' varikohe.

B.

- Oles mu helü alale,
Oles kumme kurgükene,
Petäs ärä pilli helü,
Katas kandle kumina.
5. Pill' olli helle pedäjäne,
Kannel kumme kadajane,
Viel mu helü hele'emb,
Viel mu kurku kume'emba.
Ma pan s pilli piitskumahe,
10. Ruo-pilli roksumahe.
Kohe mie' helü heitenesä,
Rõõmu ärä kulunesa,
Sääl iks mõtsa murdunesa,
Laazi maaha lammeresa.
15. Tekke hellü mie' binele,
Rõõmu ristirahva'alle!

10. Wie viel Bäume an dem Wegrand,
 Wie viel grüne Graseshälmlin,
 Diese alle soll'n ihn grüßen,
 Diese reden Liebesworte!
 Baue ihm der Mond den Schober,
 15. Morgenröth', mach' du das Heu ihm!

B.

- Welche Hilf' kommt wohl vom Singen,
 Welche von dem goldnen Rufen?
 Ist das Singen doch getadelt,
 Schlecht beleumdet ist das Gehen,
 5. Abgeschätzt des Fußes Treten,
 Schier verflatscht das Antlizwaschen.

Nr. 115. Wär' allda noch meine Stimme.

A.

- Wär' allda noch meine Stimme,
 Wär' daheim die goldne Kehle,
 Bedete ich die Nachthüter,
 Brächte auf die Bein' die Hirten,
 5. Schickete das Dorf zum Pflügen,
 Auf das Feld die jungen Männer,
 Zu dem Scheuertrog die Bräute,
 In den Hain die alten Männer.

B.

- Wär' allda noch meine Stimme,
 Wäre schallreich meine Kehle,
 Ueberböte ich die Flöte,
 Deckte zu den Schall der Harfe.
 5. Helle klang die Fichtenflöte,
 Schallreich die Wacholderharfe,
 Heller noch war meine Stimme,
 Schallender noch meine Kehle.
 Duiefen machte ich die Flöte,
 10. Kläglich quarren die Rohrflöte.
 Wohin unsre Stimm' sich wandte,
 Wo die Freude ward verbraucht,
 Dort ward schier der Wald gebrochen,
 Hingestreckt ward der Laubwald.
 15. Laßt uns selbst die Stimm' erschallen,
 Freude machen dem Christenvolke!

- Hää olli minnä hellü pite,
 Kuulus minnä kummo pite.
 Rahvas helüle heräzi.
20. Rahvas kumole kogozi.
 Küläkene, väikokene,
 Maalt kaija madalakene!
 Ärä hindä heiditägu,
 Ärä sina paiju paeku,
25. Ärä linda lepištühe!
 Mõtlet sõa sõitevat,
 Venne väe veerivät.
 Ega siista sõda sõida,
 Ei joht liigu venne lieri;
30. Siist sõitva' sõzaritse',
 Siist käüvä' kälälize',
 Käüvä' mõtsah käändelemäh,
 Lõhmus-mõtsah lõõritamah.

Nr. 116. Milles ei laula neo' neio'?

- Milles ei laula neo' neio',
 Milles ei kuugu neo' kulla'?
 Neil omma kotoh kozilaze',
 Umah perreh peipoizi'.
5. Selle noroh noore' neio',
 Vaiki saizva' vahaladva'.
 Etsa laulke, etsa laske,
 Umah uvvehna iännä,
 Terävällä, terve'ellä,
10. Kazu-põlvel kauniella!
 Ei meil tule tõine põlvi,
 Ega astu tõine aigu.
 Tule tuo põlvi tõrane,
 Astus aigu marutsemba:
15. Tülitse' tüõtegijä',
 Marutse' majapidäjä',
 Tüli tüõhü minnehnä,
 Maru maaha lametehna.

Nr. 117. Sünnü ei süä ilole.

- Sünnü ei süä ilole,
 Lahku ei mieli laulemahe.
 Süä tieze süüdü pall'o,
 Meelekene imitu vika:
5. Süä tieze sorre'ida,
 Keelekene kõnne'ida.

- Gut wars, nach der Stimm' zu gehen,
Hörbar, nach dem Schall zu gehen.
Auf die Stimm' das Volk erwachte,
20. Auf den Schall versammelt' es sich.
Liebes Dörflein, klein und niedlich,
Von der Erd' zu schauen, niedrig!
Traun, erschrick du nur nicht plötzlich,
Flieh' nicht in den Weidenbusch,
25. Flieg' nicht in den Erlenwald!
Denkst vielleicht, es fährt das Kriegsvolk,
Gilt des Wegs die Macht der Russen.
Hier fährt nicht das Volk der Krieger,
Regt sich nicht der Russen Lager;
30. Allhier fahren Verschwesterete,
Allhier gehen Verschwägerte,
Gehen in den Wald lustwandeln,
In den Lindenwald zum Singen.

Nr. 116. Warum singen nicht die Jungfrau?

- Warum singen nicht die Jungfrau,
Rufen diese Gold'nen nicht?
Freier haben sie zu Hause,
Marischälle in ihrem Heime.
5. Darum trauern die jungen Mädchen,
Stehen still die blonden Wipfel.
Ei so sünget, ei so saget,
In dem jungen Lebensalter,
In dem muntern, im gesunden,
10. In dem schönen Wachsthumsalter!
Es kommt uns kein bess'res Alter,
Nahet keine bess're Zeit.
Kommen wird das Unruh-Alter,
Nahen die stürmischere Zeit:
15. Wird das Arbeitsvolf da streiten,
Stürmen werden die Haushalter,
Streit wird sein beim Gehn zur Arbeit,
Stürmen wird's beim Gehn zur Ruhe.

Nr. 117. Nicht zum Jubel stimmt mein Herz.

- Nicht zum Jubel stimmt mein Herz,
Nicht zum Sang der Sinn wird heiter.
Viele Gründe wußt' das Herz mir,
Manchen Fehler der liebe Sinn:
5. Argen Leumund wußte das Herz,
Böse Reden die liebe Zunge.

Nr. 118. Nu mie' laulke, nu mie' laske!

- Nu mie' laulke, nu mie' laske,
 Nu mie' kuuke kume'ehe!
 Seeni illo mie' ezäle,
 Seeni nalja mie' naizile,
 5. Kunni teil tütre' kotohna,
 Sini-põlle' põrmandul.
 Sis om Mustil murdemine,
 Tule Harmil haukumine.
 Kuul tulli kuvve' kozja',
 10. Nädälillä viie' viina'.
 Kuuz' olli kõrvi kõivistuhna,
 Säidze halli haavistuhna.
 Vāzūze' vārehte varva',
 Lange'eze' use lingi',
 15. Peio hobest pidāmāhe,
 Kaaza ratsu kaemahe.
 Ärä viidi tütär kotost,
 Sini-põlli põrmandulta,
 Sis lõppi ilo mie' ezältā,
 20. Lõppi nalja mie' naizilta,
 Lõppi Musti murdemine,
 Lõppi Harmi haukumine.

Nr. 119. Neiu ja poizi matus.

- Neio lätsi Maarja mano,
 Maarja and' omma mammakeist,
 Jummal omma joogikeist.
 Kohes neio mateti,
 5. Neio hinge heideti?
 Suo sinet' sitikit,
 Maa veret' maazikit:
 Sinnā neio matetas,
 Neio hinge heidetās.
 10. Imā käve kääpä pääle,
 Ezā ristihnā ringudi.
 Sāäl papi' pal'l'o laulva',
 Paljo kuukva' koolipoizi'.
 Kohes poisa matetas,
 15. Poizi hinge heidetās?
 Suo sinet' sitikit,
 Maa punet' mardikit:
 Sinnā poisa matetas,
 Poizi hinge heidetas.

Nr. 118. Laßt uns singen, laßt uns sagen!

- Laßt uns singen, laßt uns sagen,
 Lasset jetzt uns schallreich rufen!
 Solang weilt beim Vater Freude,
 Solang haben die Weiber Scherze,
5. Als ihr habt daheim die Töchter,
 Die Blauschürzen auf der Diele.
 Dann hat Musti anzupacken,
 Muß der Harmi gar viel bellen.
10. Mondlich kamen da sechs Freier,
 In der Woche fünf Brantweine.
 Braune waren sechs im Birkwald,
 Sieben Graue im Espenwalde.
 Müde werden der Pforte Stäbe,
 Fallen hin die Thürklinken,
15. Haltend das Pferd des Bräutigams,
 Achtend auf des Gemahles Noß.
 Aus dem Heim bracht' man die Tochter,
 Von der Diele die Blauschürze,
 Dann hört' auf die Freud' beim Vater,
20. Hörten auf der Weiber Scherze,
 Hörte auf des Musti Packen,
 Hörte auf des Harmi Bellen.

Nr. 119. Der Jungfrau und des Buben Bestattung.

- Zur Maria ging die Jungfrau,
 Ihr Getränk gab die Maria,
 Seinen lieben Trank gab Gott.
- Wo begrub man doch die Jungfrau,
5. Gab man auf den Geist der Jungfrau?
 Blau von Beeren war der Morast,
 Roth der Boden von Erdbeeren:
 Dort bestattet man die Jungfrau,
 Giebt man auf den Geist der Jungfrau.
10. Kam die Mutter hin zum Hügel,
 Neigt' der Vater sich zum Kreuze.
 Dort die Pfaffen gar viel singen,
 Rufen viel der Schule Knaben.
- Wo begräbt man doch die Buben,
15. Giebt man auf den Geist des Buben?
 Blau von Käfern war der Morast,
 Roth der Boden vom Geziefer:
 Dort bestattet man die Buben,
 Giebt man auf den Geist des Buben.

20. Kes sääl käve kääpä pääle,
 Kes sääl ristih ringudi?
 Kahru' käve kääpä pääle,
 Soe' ristih ringudi.

Nr. 120. Neiu püüdmine.

- Imä tegi pikä pienü hamme,
 Taat tegi targa' tsuvva',
 Kāsk' es kināste kāvvā',
 Üle vālā vāle'ehe,
 5. Üle nurme nobe'ehe.
 Säält sis nälādze' näievā',
 Palagu' tähele panniva',
 Tulli es püsül püüdemä,
 Võrgul kinni võttema.
 10. Os tie' ulli' nooremehe',
 Paha targa' talopoja'
 Jõvva' tie' neido püsül püüdä',
 Püsül püüdä', võrgul võtta'.
 Neido es kullal kaalutase,
 15. Rahamargal masetase.
 Sada es masi neio sarna,
 Tuhad masi neio tuttu,
 Viiz'kümmend neiu pizara'.

Nr. 121. Neiu tunnistus.

- Üts' ma hooli, kats' ma karda
 Neistä noorista mehistä,
 Kūbāristä korge'ista,
 Saapa seere sirge'ista.
 5. Neile ma jalga põrodi,
 Kängä kondza koputelli.
 Keā tull' poisi Poolamaalta,
 Hahka-sārki Harjomaalta,
 Sie mu sõbras sõimati,
 10. Naabris mulle naareti,
 Ülti rinnah sõbra sõle',
 Tõine kaalah kaaza helme'.
 Mull omma helme'hinnest saadu,
 Sõlg' om vele veeritettü.
 15. Ei joht tiijä teolize'
 Ega mõista mõiza poizi',
 Ei ma üttele ütelegi,
 Ei ma kaiba katelegi,
 Kon ma hoia oma oza,

20. Wer ging dort zum Hügel hin,
Neigte dort sich zu dem Kreuze?
Bären gingen hin zum Hügel,
Wölfe neigten sich zum Kreuze.

Nr. 120. Der Jungfrau Fang.

- Machte die Mutter ein lang, fein Hemd mir,
Machte der Vater geschickte Schuhe,
Hieß mich immer zierlich gehen,
Stets behende über die Fläche
5. Und geschwinde übers Feld.
Sahen da die Hungerleider,
Gaben Acht die armen Tröpfe,
Kamen mit der Flinte jagen,
Mit dem Netze mich zu fangen.
10. O ihr Jünglinge, ihr Thoren,
Nebel kluge Bauernbursche!
Könnt die Maid ihr nicht erjagen
Mit der Flinte, mit dem Netze.
Jungfrau wägt man auf mit Golde,
15. Man bezahlt sie mit der Geldmark.
Hundert der Jungfrau Wange werth war,
Tausend der Jungfrau Zopf war werth,
Fünffzig ihre Blutestropfen.

Nr. 121. Der Jungfrau Bekenntniß.

- Nur gar wenig kummer' ich mich
Hier um diese jungen Männer,
Um die hohen, stolzen Hüte,
Um die schlanken Stiefelschäfte.
5. Diesen stampft' ich mit dem Fuße,
Klopfte mit des Schuhes Absatz.
Kam ein Bursche je aus Polen,
Kam ein Graurock je aus Harrien,
Meinen Freund nennt' man ihn schimpflich,
10. Hieß ihn spöttisch meinen Nachbar,
Freundesspangen schmückten die Brust mir,
Meinen Hals Gemahlskorallen.
Selbst erwarb ich die Korallen
Und die Spange bracht' der Bruder.
15. Nimmer wissen es die Fröhner,
Merken's nicht des Hofes Knechte,
Auch nicht Einem sage ich es,
Auch nicht Zweien thu' ich's kund,
Wo ich meinen Antheil wahre,

20. Kazvatelle oma kaaza —
 Külä külmah küünühnä,
 Härmätsehnä huone'ehna.
 Mano käü ma magama,
 Egä üöze hengämähe.
25. Mano vii marja' maguza',
 Huulile pute' ubina',
 Manta tulli marja hõngu,
 Huulde manta upin-hõngu
 * * *
- Ei ma jää siijä maale,
30. Neile noorile mehile,
 Neile mustele mur'ele,
 Seo kolga kolbakille.
 Ärä viidi hää' poizi',
 Siijä jäänü sini-lõvva',
35. Sini-lõvva', musta' kolmu'.
 Käüvä' hulгах nigu hundi',
 Tsiindi tsäudi nigu tsia',
 Omma' köüdze' kübärä pääl,
 Kammits kaabu veere pääl.
40. Küzüze' sandelta rahha,
 Vaezelta vanna rahha.
 Ma lää Nurzi poole pääle,
 Kazaritsa kalde pääle.
45. Sääl omma' pikä' pirru-mõtsa',
 Sääl omma' laja' lavva-mõtsa',
 Sääl omma' niidu' ninnekatse',
 Hainamaa' maranats'e',
 Sääl ei kosta kulda-kängä,
 Ega nessü niidi-sukka,
50. Sääl omma' valge' vadza-koti',
 Linakatse' leivä-koti'.
 Pääl olli nurme teräne,
 All olli järve kalane;
 All ma labi latikit,
55. Pääl ma küdзи kukelit.
 Illos oll' nätä', illos oll' kaija',
 Kuis ne kala' kudeziva',
 Havve' handa heitelivä'.
 Heitke iks nuota noore' mehe',
60. Võrku Võnnu poizikeze',
 Püüdke neidä kulla kallo,
 Hõbe'eidzi hõrnakeizi!
 Nurzih nope' noore' mehe',
 Nii kui virve' vie veereh,
65. Karits-haina' kalde'el.

20. Auferziehe mein Gemahl —
 In des Dorfes kalter Scheune,
 In dem reißigen Gebäude.
 Gehe hin, bei ihm zu schlafen,
 Um zu ruh'n bei ihm allnächtlich,
25. Bringe hin gar süße Beeren,
 An die Lippen zarte Aepfel;
 Ihm enthauchte Beerenduft,
 Von den Lippen Apfelduft.

* * *

- Ich bleib' nicht in diesem Lande,
 30. Nicht für diese jungen Männer,
 Nicht für diese schmutz'gen Frauen,
 Nicht für dieses Gau's Tölpel.
 Fortgebracht sind gute Bursche,
 Hier sind blieben die Blaukinne,
35. Die Blaukinne, schwarze Stirnen.
 Streichen wie die Wölfs' in Rotten,
 Humpeln hin und her wie Schweine,
 Schmücken Stricke ihre Mützen,
 Pferdesessel ihren Hutrand.
40. Fragen Geld sie von den Bettlern,
 Von dem Armen altes Geld.
 Ich geh' in die Gegend Murst's
 In die Nähe Kasari's ens.
 Dort sind lange Pergelwälder,
45. Dort sind breite Bretterwälder,
 Dort sind blumenreich die Wiesen,
 Reich an Labkraut die Heuschläge,
 Dort wird nicht der Goldschuh feucht,
 Wird der Zwirnstrumpf nicht genehzt,
50. Dort sind weiß die Festbrot-Säcke,
 Leinen allzeit die Brotsäcke.
 Oben war das Feld voll Kornes,
 Unten war der See voll Fische;
 Unten schlitt' ich auf da Brachsen,
55. Oben buk ich schöne Bröte.
 Schön zu sehn war's, schön zu schauen,
 Wie da laicheten die Fische,
 Wippten mit dem Schwanz die Hechte.
 Jünglinge, werft aus das Zugnetz,
 60. Wendens Knaben, setzet Netze,
 Fanget diese goldnen Fische,
 Diese silbernen Forellen!
 Flink die Jünglinge in Murst,
 Wie die Gerten an dem Wasser,
65. Wie das junge Kraut am Ufer.

Nr. 122. Nooremehe', nurki-nõna'.

- Nooremehe', nurki-nõna',
 Nurki-nõna', kirki-kõrva',
 Ärä tie' naarku neidizida,
 Põlgku põlle pidäjäidä!
5. Küll tie' käüte kümme küllä,
 Sandit sada tare-lävve,
 Naista otsih, kapo kaijeh.
 Küll tie' piät pikä' särgi',
 Kakut vahtse' kaadzakeze'.
10. Hobo kulut' kuvve' ravva',
 Ezi sada saapa paari.
 Hobo olli ette härmätet,
 Ruosk olli kätte rostitetu.
 Tahtse tie' puusta naista tetä,
15. Tamme pakust tahoda,
 Panni tie' kulda palge'es,
 Hõpe panni iho ilos.
 Neio vasta naaremahe,
 Kavalaste kostemahe:
20. Oh tie' ulli' nooremehe',
 Paha targa' talopoja!
 Kuld es sulas suuda andeh,
 Hõpe hõõrus hõlma võtteh.
 Ega mina teile ei lää,
25. Teile ei lää, kodo ei jää.
 Mie' lää mehile hüvile,
 Uba-suile õige'ille,
 Keä meid ostva' orjovast,
 Pästvä' päivistä kurjosta;
30. Külä tõlvo tõstemast,
 Külä mõsku mõskemast.
 Viidi mu suurta suoda müödä,
 Viidi pakso pallo pite,
 Kon es kuule kuke hellü,
35. Tõize tare tõlva hellü;
 Es säääl kolgita linno,
 Pauguteta pakelida.
 Mull tule kavvest kallis kaaza,
 Ilma otsast illos miesi.
40. Hobene all kui aotäht,
 Mies pääl kui päivilill',
 Särk' oll' säläh kui säre soomus,
 Vüö oll' vüöl kui vikakaar',
 Küpär pääh kui kerigo kikas.
45. Sie mu ostop orjovast,

Nr. 122. Jünglinge, ihr Schnüffelnasen.

- Jünglinge, ihr Schnüffelnasen,
 Schnüffelnasen, spiße Ohren,
 D verlachet nicht die Jungfrau,
 Spottet nicht der Schürzenträger!
5. Werdet wandern durch zehn Dörfer,
 Betteln wohl vor hundert Schwellen,
 Frauen suchend, Weiber spähend.
 Werdet abthun lange Röcke,
 Wohl zerreißen neue Hojen.
10. Sechsmal ward das Roß beschlagen,
 Hundert Paar vertrugt ihr Stiefeln.
 War das Roß bereift im Anspann,
 In der Hand die Peitsch' verrostet.
 Wolltet aus Holz euch Weiber machen,
15. Aus dem Eichenkloze schnitzen,
 Setzt Gold als Angesichte,
 Setzt Silber ihr zum Leibschmuck.
 Hub da an die Maid zu lachen,
 Listiglich sie zu erwidern:
20. D ihr Jünglinge, ihr Thoren,
 Nebel kluge Bauernjöhne!
 Schmelzen wird das Gold beim Küssen,
 Silber zerreiben beim Umarmen.
 Nehm' fürwahr nicht euch zum Manne,
25. Nehm' nicht euch, bleib' auch zu Haus nicht.
 Wir, wir nehmen gute Männer,
 Nehmen rechte Prachtgemahle,
 Die uns von der Frohn' erkaufen,
 Uns befreien von bösen Tagen,
30. Von dem Heben der Dorfschlägel,
 Von dem Waschen der Dorfwäsche.
 Ward' ich gebracht längs großem Moore,
 Ward gebracht durch dichte Tannen,
 Wohin nicht der Hahnenruf drang,
35. Nicht des Nachbars Schlägelschlag;
 Dorten brach man keinen Flachs,
 Klopftete dort keine Heede.
 Fernher kommt mir ein theuer Gemahl,
 Vom Weltend' ein schöner Mann.
40. Morgensterngleich ist sein Reitroß,
 Sonnenblumengleich der Mann drauf,
 Bleierschuppengleich der Rock war,
 Regenbogengleich der Gürtel,
 Kirchhahngleich der Hut des Hauptes.
45. Der erkaufte mich von der Frohne,

- Pästap päivistä kurjosta,
 Sie tuo kulda koti tävve,
 Hõbe'eda hõlma tävve.
 Vammuseh oll' vanna vaske,
 50. Vanna vaske, taalerida.
 Ärä tie' mehe' minno naarku,
 Inemize' indzitelgu!
 Ei must saa naaru naista,
 Naaru naista, inemistä;
 55. Must saa mõni mõiza naine,
 Kate krahvi karjanaine,
 Riija võtinde pidäjä,
 Tarto tapo kinnitäjä.

Nr. 123 Karske neiu.

- Magazi ma mari mäelä,
 Sini-lil'le seähnä,
 Vaha-lil'le' vaihela,
 Kuld-lil'le kotta'al.
 5. Mitu olli neidä Mihkelida,
 Tuhat neidä Tuomazida,
 Sada halva Handzukeista,
 Kümme küüräku-Jüridä.
 Siski terve' kui tigane,
 10. Puhas kui puuri linnukene.
 Pois om luodu pettijäs,
 Neio vastapandijas.
 Pois iks peti poole üödä,
 Neio vanne valge'enni.
 15. Võti tupest tuli-ravva,
 Vüö alta veri-väidze,
 Lazi maaha Märdi masa,
 Sõidi läbi Jüri söäme,
 Innembä kui au anni,
 20. Au anni ja häü kanni.

Nr. 124. Kes säääl mäel hällü?

- Kes säääl mäel hällü,
 Kes säääl nõrku nõdzo pääl?
 Kõiv säääl mäel hällü,
 Kõiv nõrku nõdzo pääl.
 5. Säääl ta ungi, säääl ta hõigi:
 Tulge vihta minole,
 Tulge lehte lemmeselle!
 Murke osse, kaksake katsi,

- Macht mich frei von bösen Tagen,
 Der bringt Goldes einen Sack voll,
 Bringt des Silbers einen Schoß voll.
 In dem Wams war altes Kupfer,
50. Altes Kupfer, alte Thaler.
 O ihr Männer, lacht nicht meiner,
 Fletscht, o Menschen, nicht die Zähne!
 Ich werd' nicht ein Weib zum Spotten,
 Nicht ein Spottweib, nicht ein Spottmensch;
55. Werde gar ein Weib des Hofes,
 Zweier Grafen Heerdenwirthin,
 Die verwaltet rig'sche Schlüsseln,
 Die verschließet dörptsche Schlösser.

Nr. 123. Die keusche Jungfrau.

- Schließ ich Beerlein auf dem Berge,
 In der Mitte der Blaublumen,
 Zwischen den hellgelben Blumen,
 In der Nähe der Goldblumen.
5. Viele bied're Michel gab's da,
 Tausend stolze Thomasse,
 Hundert geringe Hänselchen,
 Zehn krumbbuckelige Fürgen.
 Bin gesund doch wie die Meise,
10. Keim wie des Gebauers Vöglein.
 Ein Betrüger ist der Bursche,
 Widersteherin die Jungfrau.
 Trog der Bursch die halbe Nacht,
 Bis zum Frühlicht flucht' die Jungfrau.
15. Ich entblöht' das Feuereisen,
 zog hervor das Todestmesser,
 Trennte vom Leibe des Martin Leber,
 Fuhr dem Fürgen durch das Herze,
 Eher als ich ließ die Ehre,
20. Ließ die Ehre, trug die Schande.

Nr. 124. Wer wiegt' dort sich auf dem Berge?

- Wer wiegt' dort sich auf dem Berge,
 Wer beugt' dort sich in dem Thale?
 Wiegt' die Birk' sich auf dem Berge,
 Beugt' die Birke sich im Thale.
5. Dorten lud sie, dorten rief sie:
 Kommt und nehmet von mir Quäste,
 Kommt und nehmet schönes Laub!
 Brechet Zweige, reißet zweie,

- Jätke latva kão linnada,
 10. Laane linnu lähunedä.
 Kuugu, kuugu, kãokene,
 Laula laane linnukene!
 Kuugu mulle kulda ilma,
 Hele'etä hinge minnä.
15. Hää havva kaivijal,
 Paremb liiva liitijäl.
 Velekene, noorekene!
 Kui ma kud'u ärä koole,
 Marjakene maale viijä,
 20. Ärä sa minno rielä viigu,
 Raputelgu ratte'illa!
 Vii viielä sõrmela,
 Kanna katela käelä.
 Ärä sa viigu neile maile,
 25. Kandku neile kingale!
 Nie' maa' maranatsé',
 Nie' põllu' pinderitse',
 Nie' kingo' kividze'.
 Vii Võnnu kerikohe,
 30. Kanna Võnnu kalmihe.
 Teku-u' sa mulle tina-risti,
 Tina-risti tike risti.
 Ragogu-u' mulle rauda-risti,
 Rauda-risti rase risti.
35. Ärä sa teku kuuze-risti,
 Kuuz' kuri kopitama.
 Ärä teku pedäjä-risti,
 Petäj kuri pehmähtämä.
 Ärä teku haava-risti,
 40. Haab hõlpsa hallitama.
 Otsi risti uibo'one,
 Kae risti kadajane.

Nr. 125. Oles suku nätä saazi.

(Pulmas.)

- Suukene, sorrekene,
 Hõimukene, hõrrekene!
 Oles suku nätä saazi,
 Hõimu kallist pääle kaija',
 5. Teezi sugust suure aia,
 Hõimust pistäs pistilize.
 Mie' suku Soomeni,
 Mie' rahvast rannani.

- Laßt den Wipfel zum Kuckuckanflug,
 10. Daß sich nahe der Laubwaldvogel.
 Rufe, rufe, lieber Kuckuck,
 Singe, Laubwaldvögelein!
 Rufe mir ein goldnes Wetter,
 Schönes Wetter zum Hinscheiden.
15. Gut ist's dann dem Grabesgräber,
 Besser noch dem Sargessenker.
 Brüderlein, jung und fein!
 Wenn ich Liebe werde sterben,
 Beerlein werd' zur Gruft gebracht,
20. Bring mich ja nicht in dem Schlitten,
 Rüttle mich nicht auf den Rädern!
 Bringe du mich mit fünf Fingern,
 Trage du mich mit zwei Händen.
 Bring mich nicht in diese Erde,
25. Trag mich nicht zu diesen Hügeln!
 Diese Länder sind voll Labkraut,
 Diese Felder voller Raine,
 Diese Hügel voller Steine.
 Bring mich in die Kirche Wenden's,
30. Trage mich auf Wenden's Friedhof.
 Mach mir ja kein zinnerne Kreuze,
 Tückisch ist das Kreuz aus Zinn.
 Hau mir ja kein eiserne Kreuze,
 Schwere ist das Kreuz aus Eisen.
35. Mache mir kein Tannenkreuz,
 Arg wird moderig die Tanne.
 Mache mir kein Kiefernkreuz,
 Arg gar bald wird mürb' die Kiefer.
 Mache mir kein Espenkreuz,
40. Leicht verschimmelt stets die Espe.
 Such ein Kreuz aus Apfelbaumholz,
 Setz ein Kreuz aus Wachholder.

Nr. 125. Könnst' ich das Geschlecht doch sehen.

(Auf der Hochzeit.)

- O wie dünn ist das Geschlecht hier,
 O wie undicht die Verwandtschaft!
 Könnst' ich das Geschlecht doch sehen,
 Die Verwandtschaft hier erblicken,
5. Macht' ich einen großen Zaun drauß,
 Steckt' ich einen senkerechten.
 Unser Geschlecht erreicht Finnland,
 Unser Volk reicht bis zum Strande.

Nr. 126. Hiussel es herrä põlv.

A.

- Hiussel es herrä põlv',
 Vanikol vanemba põlv'.
 Murru es olga hoitehna,
 Kakke kaala kandehna.
5. Mõzi ma moro muala,
 Totsudi tuha perilä,
 Siski saiz' vaha valula,
 Heit' kulla helüle,
 Kate kulla karvale.
10. Kuivi iks kua tielä,
 Tahezi tare vahela,
 Otsi-is ort kuivada,
 Pääd-paika palaella.
 Liniket iks äijätäni,
15. Pää-paika paganat!
 Mõzi ma viielä vielä,
 Uhi kuvvel uhtemil.
 Siski saiz' veere' verevä',
 Silmä kotuze' sinidze',
20. Kõrva kotuze' kõlladze'.
 Kissa es lätsi kiudu sarve',
 Lahki lätsi laugi sarve',
 Orzi es tuvveh Otepäästä,
 Parzi Pühäpalosta,
25. Linikide kuive'ella,
 Pää-paiko pandaella.

B.

- Hiustani, hellätäni,
 Vahalatva valge'et!
 Hoiz'e ola, kat't'e kaala,
 Pidi piha iloza,
5. Kati mu kaala kazina,
 Hoiz'e ola ohukeze,
 Pidi piha peenikeze.
 Mõzi ma moro muala,
 Totsudi tuha perilä,
10. Siski saize vaha valul,
 Heit' kulla helüle.
 Linikedä saietani,
 Pää-paika paganat!
 Mõzi ma viielä vielä,
15. Uhi kuvvel uhtme'el.

Nr. 126. Herrenstand hat man im Haarschmuck.

A.

Herrenstand hat man im Haarschmuck,
 Aeltstenstand hat man im Kranze.

Litt die Schulter nicht beim Pflegen,
 Brach der Hals nicht bei dem Tragen.

5. Busch ich auch das Haar im Hoffschlamm,
 Laugt' es aus mit Aschenresten,
 Dennoch stand's im Glanz des Wachses,
 Aehnelte dem Schein des Goldes,
 Gleich der Farb' zwiefachen Goldes.
10. Auf dem Küchenweg ward's trocken,
 Trocknet' ab beim Gang zur Stube,
 Sucht' ich keine Stang' zum Trocknen,
 Um das Kopftuch umzuwenden.
 O des schlimmen Weibertuches,
15. Des ganz schändlichen Kopftuches!
 Busch ich selb'ges mit fünf Wassern,
 Spült' es ab mit sechs Spülwassern,
 Dennoch waren die Ränder roth,
 Waren die Augengegenden blau,
20. Waren die Ohrengegenden gelb.
 Splittrig wurden des Streiflings Hörner,
 Versteten der Blässe Hörner,
 Als aus Ddenpäh man Stangen,
 Latten aus Heiligenheide brachte,
25. Um zu trocknen die Weibertücher,
 Hinzulegen die Kopftücher.

B.

O mein liebes, zartes Haar,
 O mein blonder Wachswipfel!
 Schützte die Schulter, bedeckte den Hals,
 Wahrte den Ober Rücken schön,

5. Deckte meinen keuschen Hals,
 Schützte meine dünne Schulter,
 Wahrte meinen feinen Rücken.
 Busch ich auch das Haar im Hoffschlamm,
 Laugt' es aus mit Aschenresten,
10. Dennoch stand's im Glanz des Wachses,
 Aehnelte dem Schein des Goldes.
 O des argen Weibertuches,
 Des ganz schändlichen Kopftuches!
 Busch ich selb'ges mit fünf Wassern,
15. Spült' es ab mit sechs Spülwassern.

- Ega ta kuio kua tiel,
 Tahene tare lävelä.
 Ärã ma murri Musta sarve,
 Painutelli Paadi sarve,
 20. Lahki leie Laugi sarve,
 Purus pesi pulli sarve,
 Orzi tuvveh Otepääst,
 Parzi Pühäpalosta,
 Linikide kuivella,
 25. Pää-paiga palajella.

C.

- Oh mu hüvvä neio ello,
 Oh mu kallist kabo põlve,
 Miä ma heidi hiussehna,
 Kua ma kanni kanazehna!
 5. Hius oll' pikkä piha pääl,
 Vahalatva vainijal,
 Hoiz'e ola, kat't'e kaala,
 Pidi mu piha iloza.
 Ezi kõnn'e kõivistikuh,
 10. Hius mull lehe lepestüh.
 Poizi' mõtli puiesta,
 Vana' mehe' varikos.
 Ole-e' poisa puiesa,
 Vana mehe varikos;
 15. Sie mu hellä hiussekene,
 Vahalatva vaimukene.

D.

- Tule, tule tuulekene,
 Hõljo tuule hõngukene,
 Puhu higi hiusista,
 Puhu pallav palge'esta!
 5. Higi mino hiusse riki,
 Pallav mu palge palodi;
 Hius masi hirokeze,
 Paleh paadi ruunakeze.
 Oh mu hiusta ilozada,
 10. Vahalatva valge'eta!
 Hoitse ola, katse kaala,
 Pidi ta mu piha iloza;
 Sorre olli sugimata,
 Lahhe ilma laapimata;
 15. Mõtsa osa' tedä soiva',

- Ward nicht trocken beim Gang zur Küche,
 Trocknet' nicht an der Stubenschwelle.
 Ich zerbrach das Horn des Schwarzen,
 Ich verbog das Horn des Fahlen,
 20. Spaltete das Horn der Blässe,
 Splitterte das Horn des Bollen,
 Als aus Odenpäh ich Stangen,
 Latten aus Heiligenheide brachte,
 Um zu trocknen die Weibertücher,
 25. Um das Kopftuch umzuwenden.

C.

- Ach, mein gutes Jungfraunleben,
 Ach, mein theurer Mädchenstand,
 Den ich lustig lebt' im Haarschmuck,
 Den ich hatt' im Kühleinalter!
 5. War das Haar lang auf den Schultern,
 Ein Wachswipfel auf dem Anger,
 Schützte die Schulter, bedeckte den Hals,
 Wahrte den Oberrücken schön.
 Selber wandelt' ich im Birkwald,
 10. In dem Erlbusch flattert' das Haar.
 Bursche dachten, es wären Bäume,
 Männer meinten, es wär ein Wald.
 Traun, sind nicht der Bursche Bäume,
 Ist, fürwahr, der Männer Wald nicht;
 15. Das ist ja mein liebes Haar,
 Mein Wachswipfel zart und fein.

D.

- Komm, o komm du liebes Windchen,
 Säusle her, du lieber Windhauch,
 Wehe fort den Schweiß vom Haupthaar,
 Weh' die Hitze vom Gesichte!
 5. Ward vom Schweiß mein Haar verderbet,
 Von der Hit' verbrannt mein Antlitz;
 Einen Grauen war das Haar werth,
 Einen fahlen Wallach das Antlitz.
 O mein liebes, schönes Haupthaar,
 10. O mein blonder Wachswipfel!
 Schützte die Schulter, bedeckte den Hals,
 Wahrte den Oberrücken mir schön;
 Glatt war es auch ungekämmt,
 Locker war es ungebürstet;
 15. Waldeszweige kämmeten es,

- Mõtsa ladva' lahotiva'.
 Kui ma mõzi moro muah,
 Totsudi ma tuha peräh,
 Siski saiz' ta vaha valuh,
 20. Kate kulla karvaline.

Nr. 127. Tahtset taale, tahtset tuole.

- Neiokene, noorekene,
 Kabokene, kaunikene!
 Tahtset taale, tahtset tuole,
 Uibo'olle ilozalle,
 5. Sarapuule sirge'elle,
 Viznapuule verevälle,
 Pähnäpuule punatselle.
 Oodit ubinat ozas,
 Mäe päält pähkenät.
 10. Tulli jo orik orosta,
 Märakahru mäe päält;
 Ole kubo sai uinutada,
 Mätäs-vihko mängäskellä,
 Nausti-kubo naljatada.

Nr. 128. Lätsi ma neio merele.

- Lätsi ma neio merele,
 Kanane ma kalale.
 Kats' sai kalla, kats' sai maime.
 Kohe neidä pantanese?
 5. Pantu pere lavvale.
 Keä süömä kutsuti?
 Kutsuti kodota neido,
 Ilma imätä kanane,
 Ilma pääädä' pääzokene.
 10. Süö neio, serbä neio
 Üle viie livva veere,
 Üle kuvve kulbi veere!
 Sisep sa kodo unehtat,
 Meelest heidät hellä vele,
 15. Unehtat kalli sõzare.

Nr. 129. Tuhu laul.

A.

Tuhu', tuhu', vaaru', vaaru',
 Tunnus es tuhu tegijä,
 Tunnus tuhu naizekene.

- Waldeswipfel lockerten es.
 Busch ich's auch im Hofeschlamme,
 Saugt' es aus mit Aschenresten,
 Dennoch stand's im Glanz des Wachses,
 20. Glich der Farb' zwiefachen Goldes.

Nr. 127. Wolltest diesen, wolltest jenen.

- Mägdelein, jung und fein,
 Weibelein, schmucl und schön!
 Wolltest diesen, wolltest jenen,
 Einen schönen Apfelbaum,
 5. Einen schlanken Haselbaum,
 Einen rothen Kirschbaum,
 Einen braunen Lindenbaum.
 Hofftest, ein Apfel werd' zu Theil dir,
 Von dem Berge eine Nuß.
 10. Kam ein Eber aus dem Thale,
 Schier ein Brummbar von dem Berge;
 Ein Strohbund ward dir zum Schläfern,
 Eine Rasengarb' zum Spielen,
 Ein Wischbündlein zum Scherzen.

Nr. 128. Ging ich Jungfrau hin zum Meere.

- Ging ich Jungfrau hin zum Meere,
 Küchlein ich Fische fangen.
 Ding zwei Fische, zwei Erisen.
 Wohin legete man diese?
 5. Auf den Eßtisch des Gesindes.
 Wen nun rief man da zum Essen?
 Die heimlose Jungfrau rief man,
 Armes Küchlein ohne Mutter,
 Armes Schwälbchen ohne Kopf.
 10. Sß o Jungfrau, schlürf o Jungfrau
 Ueber fünf der Schüsselränder,
 Ueber sechs der Schöpfkellspitzen!
 Dann vergiffest du die Heimath,
 Schlägst dir aus dem Sinn den Bruder,
 15. Wirst vergessen die theure Schwester.

Nr. 129. Kindelbierlied.

A.

Kindelbier giebt's, Tausschmaus giebt es!
 Kenntlich ist die Kindelbierfrau,
 Kenntlich das Weib des Wochenbettes.

- Usse läts' vüö peohna,
 5. Tarre tull' tano käehnä.
 Ots'e aiasta api,
 Nulga toesta tuke;
 Saa-as aiasta api,
 Nulga toesta tuke.
10. Või ei üldä üläle,
 Kaivada kaaza vanale.
 Kaaza iki kambereh,
 Pereh iki pingi all,
 Latse' ikva' lavva all.
15. Haari Maarijat pallelda:
 Maarija, mino imäni,
 Tule maale kaema!
 Peeterita, Paavelita!
 Pane hiiro hirnusihe,
20. Pane paati pandelihe,
 Ma lää maale kaema,
 Ala ilma ilotama.
 Tulli maale kaema,
 Tulli päädä päästemä,
25. Jalgo arotellema.
 Kats' tõi päädä pühütsehe,
 Neli jalga jalotsihe.
 Tulli kaaza kamberest,
 Tulli pereh pingi alt,
30. Latse' tulli lavva alt.

B.

- Suve naine surma sizeh,
 Aas'taja hammaste haluh.
 Kõik ta saina' saizaskelli,
 Kõik ta tulba' tugezi,
5. Ots'e aiasta api,
 Ots'e tulbasta tuke.
 Vällä läts' vüö käehnä,
 Tarre tull' tano peohna.
 Või es üläle üteldä,
10. Või es kaazale kaivada,
 Üteldä ülä imäle,
 Kaivada kaaza vanale.
 Haari Maarijat pallelda:
 Maarija mino emäni,
15. Tule maale kaema!
 Jünger jumalde sulane!
 Pane mu hiiro hilimihe,
 Pane ratsu rahke'ihe,

- Ging hinaus, den Gurt im Griffe,
 5. Kam zur Stub', die Haub' in der Hand.
 Suchte sie vom Zaune Hilfe,
 Von der Eckenstemme Stütze;
 Ward vom Zaune keine Hilfe,
 Von der Eckenstemm' nicht Stütze.
10. Kann's nicht sagen dem Gemahle,
 Klagen nicht dem Alten des Mannes
 Ihr Gemahl weint in der Kammer,
 Das Gesinde unter der Bank,
 Unter dem Tisch die Kinder weinen.
15. Hub sie an, fleht' zur Maria:
 O Maria, meine Mutter,
 Komm zur Erde zum Besuche!
 Lieber Petrus, lieber Paulus!
 Spann den Grauen ins Geschirre,
20. Spann den Fahlen in die Schnallen,
 Ich geh' zum Besuch zur Erde,
 Unter die Rüste Freude machen.
 Kam sie zum Besuch zur Erde,
 Kam sie, um das Haupt zu lösen,
25. Um die Füße zu entwirren.
 Zwei der Köpf' bracht' sie zu Häupten,
 Vier der Füße zum Fußende.
 Der Gemahl kam aus der Kammer,
 Kam hervor nun das Gesinde,
30. Unter dem Tisch die Kinder hervor.

B.

- Nah dem Tod war das Weib den Sommer,
 In Zahnschmerzen ein ganzes Jahr.
 Wohl an allen Wänden stand sie,
 Lehnte sich an alle Pfosten.
5. Suchte sie vom Zaune Hilfe,
 Suchte von dem Pfosten Stütze.
 Ging hinaus, den Gurt in der Hand,
 Kam zur Stub', die Haub' im Griffe.
 Konnt's nicht sagen dem Gemahle,
10. Konnt's nicht klagen ihrem Manne,
 Sagen nicht der Gemahlesmutter,
 Klagen nicht dem Alten des Mannes.
 Hub sie an, fleht' zur Maria:
 O Maria, meine Mutter,
15. Komm zur Erde zum Besuche!
 O du Jünger, der Götter Knecht!
 Spann den Grauen ins Geschirre,
 Spann mein Kößlein in die Riemen,

- Pane paati pandelihe,
 20. Pane verrev vehmerihe.
 Jooze Liizo, karga Kaie!
 Tuo mu suka', tuo mu kängä',
 Tuo siidi seere paela'.
 Ma lää maale kaemahe,
 25. Kas kuu hüvilde olli,
 Aotähte arma'ahe.
 Viht oll' villane käehnä,
 Lämmi vezi länikoh.
 Kui sie Mari maale saie,
 30. Kats' sai päädä pähütsehe,
 Neli jalga jalotsihe.

Nr. 130. Memm läts aita.

- Memm läts' aita,
 Mina memme takah;
 Memm mulle päppä,
 Mina päpä Päävole;
 5. Päävo mulle pippi,
 Mina pipi tiidole;
 Tiido mulle poige,
 Mina poja' rebole;
 Rebo mulle raika,
 10. Mina raiga us'ole;
 Us'o mulle villa,
 Mina villa vitsikolle,
 Karjalatse katsikolle.

Nr. 131. Sikk, sikk habenik.

- Sikk, sikk, habenik,
 Vanamies, vikaht ieh.
 Anna mulle vikahtit!
 Mis tuo vikahtiga?
 5. Haina niitä'.
 Mis tuo hainaga?
 Lehmile anda'.
 Mis noide lehmiga?
 Piimä saia'.
 10. Mis tuo piimäga?
 Latsile anda'.
 Mis noide lastega?
 Tsiko hoita'.
 Mis noide tsikoga?
 15. Mäki kündä'.

- Spann den Fahlen in die Schnallen,
 20. Spann mein Fuchtlein in die Femern.
 Lauf o Lieschen, spring o Raie!
 Bring die Strümpfe, bring die Schuhe,
 Bring die seidnen Schienbeinbänder.
 Ich geh' hin zur Erd' und sehe,
 25. Ob der Mond in guter Ordnung
 Und der Morgenstern sei günstig.
 War ein wollner Quast in der Hand,
 Warmes Wasser im Gefäße.
 Als Maria kam zur Erde,
 30. Burden zwei der Köpfe zu Häupten,
 Vier der Füße am Fußende.

Nr. 130. In die Kleet' ging Mutter.

- In die Kleet' ging Mutter,
 Ich der Mutter nach;
 Mutter gab mir Brot,
 Ich das Brot der Pääwo;
 5. Pääwo gab mir Milch,
 Ich die Milch dem Käglein;
 Käglein gab mir Miezchen,
 Ich die Miezchen dem Fuchs;
 Fuchtlein gab mir Kraut,
 10. Ich das Kraut dem Schäflein;
 Schäflein gab mir Wolle,
 Ich die Wolle dem Gesträuche,
 Und dem Zwilling's-Hüterkinde.

Nr. 131. Vock, Vock, mit dem Bart.

- Vock, Vock, mit dem Bart,
 Alter Mann, mit der Sense.
 Gieb mir deine Sense her!
 Was zu thun mit der Sense?
 5. Gras zu mähen.
 Was mit dem Grase?
 Rügen zu geben.
 Was mit den Rügen?
 Milch zu bekommen.
 10. Was mit der Milch dann?
 Kindern zu geben.
 Was mit den Kindern?
 Schweine zu hüten.
 Was mit den Schweinen?
 15. Berge zu pflügen.

- Mis noide mäkiga?
 Kesvä tetä'.
 Mis tuo kezväga?
 Ollut tetä'.
 20. Mis tuo ollega?
 Hõimu kutsu'.
 Mis tuo hõimuga?
 Niiste minnä'.
 Mis noide nïdziga?
 25. Kaplo tetä'.
 Mis noide kaploga?
 Liina viija'.

Nr. 132. Mis küll puhkva' suure' tuule'.

- Mis küll puhkva' suure' tuule',
 Lõõtsva' suure' lõune tuule'?
 Puhkva' veljo vete pääle,
 Imä latsi lainetelle.
 5. Vihmakene, velekeno,
 Saarekene, mino sõzar!
 Ärä minno hämmetägu,
 Kastku kuiva karjalast.
 Ole-ei koto, koh ma kuio,
 10. Ole-ei tarre, koh tahene;
 Kodo mull kuiva kuuze alla,
 Tare tamme lehe alla.
 Velekene, helläkene!
 Nakka sa tarre tegemähe,
 15. Tua nukke nukerdama,
 Pane kuu korsenassa,
 Ago ette akenassa,
 Päivä pääle katuses.
 Sõidi müöda Riia herrä',
 20. Müödä Riia Raadi provva',
 Küzütelli, nõvvatelli:
 Kas om Riiga, vai om Pärnä,
 Vai om suuri soola liina?
 Sisse joozi siidi laiva',
 25. Väljä joozi väidze laiva'.
 Minge sisse, ostke siidi,
 Tulge väljä, ostke väitsi.
 Kosti vasta vaene latsi:
 Ole-ei Riiga ega Pärnä
 30. Ega suuri soola liina.
 Sie om sandi sannakene,

- Was mit den Bergen?
Gerste zu säen.
Was mit der Gerste?
Bier zu brauen.
20. Was mit dem Biere?
Freunde zu laden.
Was mit den Freunden?
Bast zu suchen.
Was mit der Bast dann?
25. Stricke zu machen.
Was mit den Stricken?
In die Stadt zu bringen.

Nr. 132. Warum wehen starke Winde?

- Warum wehen starke Winde,
Blasen starke Mittagswinde?
Wehen auf der Brüder Gewässer,
Auf der Mutterkinder Wellen.
5. Lieber Regen, lieber Bruder,
Lieber Schauer, meine Schwester!
Mache ja nur mich nicht feucht,
Reize nicht den trocknen Hirten.
Hab' kein Heim, um mich zu trocknen,
10. Keine Stub', mich zu entfuchten;
Unter der dürren Lann' ist mein Heim,
Unter dem Eichenlaub die Stube.
Brüderlein, o du mein Holder!
Fang' du an das Haus zu bauen,
15. Zu behaun der Stube Ecken,
Setze du den Mond als Schornstein,
Seh' das Morgenroth als Fenster,
Drauf als Dach die liebe Sonne.
Rig'sche Herrn vorüber fuhren,
20. Fuhren Fraun vom rig'schen Rathe,
Frageten sie, forscheten sie:
Ist das Riga, ist das Pernau,
Oder ist's die große Salzstadt?
Liefen ein da Seidenschiffe,
25. Liefen aus da Messerschiffe.
Geht hinein und kaufet Seide,
Kommt heraus und kaufet Messer.
Antwort gab das Waisenkind da:
Ist nicht Riga, auch nicht Pernau,
30. Ist auch nicht die große Salzstadt.
Das ist ja des Bettlers Hüttchen,

Vaeze latse varjokene,
 Kon ta hindä kuivatelles,
 Vihma vasta veeritelles.

Nr. 133. Meid oll' kolmi veljotani.

- Meid oll' kolmi veljotani:
 Üts' oll' pikkä, tõine peenü,
 Kolmas kogoni madali.
 Pikk' tegi tare pihlitse,
5. Matal tare maazikitse,
 Peenikene pedajätse.
 Panniva' kuu korsinas,
 Ao ette akenas,
 Päivä pääle harjasi.
10. Ega tohi pääzo pääle laske,
 Haugas harja rabada;
 Pääzo hoize omma pääd,
 Haugas kulda-harjakeist.
 Sisse joozi siidi laiva',
15. Väri'he väidze laiva'.
 Tulke sisse, ostke siidi,
 Väri'he, ostke väitsi,
 Tütärlatse sine-kivve,
 Poizikeze Poola-kivve,
20. Naize' tano narme'it.

Nr. 134. Lääme, lääme, teeme, teeme!

- Lääme, lääme, teeme, teeme,
 Teeme silda soie pääle,
 Madalide maie pääle,
 Üle minnä hobo hulka,
5. Hobo hulka, neio parki.
 Lammas kasta es kulda-sõrga,
 Tsiga omma siidi-sõrga.
 Lääme, lääme, teeme, teeme,
 Teeme mie' tinne kerigo,
10. Pääle vala vaski-torni.
 Sisse sõidi siidi-laiv,
 Väri'istä väidze-laiv,
 Ussaida ubina-laiv.
 Tulge sisse, võtke siidi,
15. Väri'istä, võtke väitsi,
 Tütreku' sine-kivve',

Eines Waisenkindes Schutzbach,
 Wo es pflegt sich abzutrocknen,
 Wo es weilt, wenn Regen anzieht.

Nr. 133. Unser waren drei der Brüder.

- Unser waren drei der Brüder:
 Einer lang, der andre schwächlig,
 Gänzlich niedrig war der dritte.
 Baut' der Lang' ein Haus aus Quitschen,
 5. Aus Erdbeeren der Niedrige
 Und aus Tannen der Schwächlige.
 Setzen sie den Mond als Schornstein,
 Born das Morgenroth als Fenster,
 Drauf als First die liebe Sonne.
 10. Durft' die Schwalb' sich drauf nicht senken,
 Nicht der Habicht schlagen den First.
 Schwälbchen hütete sein Köpfschen,
 Seinen goldnen Kamm der Habicht.
 Liefen ein da Seidenschiffe,
 15. In die Pforten Messerschiffe.
 Kommt herein und kaufet Seide,
 In die Pforten, kaufet Messer,
 Indigo ihr Mägdelein,
 Stein' aus Polen kauft ihr, Knaben,
 20. Haubenfransen wählt ihr, Weiber.

Nr. 134. Laßt uns gehen, laßt uns bauen!

- Laßt uns gehen, laßt uns bauen
 Eine Brücke über Moore,
 Ueber niedrige Länder,
 Daß die Pferdeschaar geh' drüber,
 5. Pferdeschaar und Mädchenmenge.
 Neht' das Schaf nicht die Goldklaue,
 Seine Seidenklau' das Schwein nicht.
 Laßt uns gehen, laßt uns bauen,
 Bauen eine feine Kirche,
 10. Einen Kupferthurm drauf gießen.
 Fuhr da ein ein Seidenschiff,
 Durch das Thor ein Messerschiff,
 In den Hof ein Apfelschiff.
 Kommt herein und nehmet Seide,
 15. Durch das Thor und nehmet Messer,
 Indigo, ihr Mägdelein,

Naize' tano narne'it,
Poiskeze' Poola-kivve'.

Nr. 135. Kaege, sõzare', häälezida!

- Kaege, sõzare', häälezida,
Meelütäge meelezida,
Kas mie' hääle' häste läävä',
Kurgu' käävä' kume'ehe,
5. Sis mie' ole sõzaritse'.
Üteh meil kõrige' koedu,
Ütte pantu pallapool',
Üteh soah sopotetu,
Üteh nitseh nipitetü.
10. Suga tuodu Soomemaalta,
Muu' riista' Moskevasta,
Peele' tuodu Pihkevasta.
Sääl mie' koie kruudilizi,
Sääl mie' veie villatsit.
15. Aitumma mie imäle,
Katsi tenno kalli'ille,
Kes es laze laizas harida,
Laze es vinnü' vedeläs.
Kirstuh hoitse kipe vitša,
20. Kaane alla kaze ladva.
Kui ta viiz'e, sis ta viput',
Kui ta sutse, sis ta sopot',
Opas' tundma toimatsida,
Opas' laskma labatsida.

Nr. 136. Põimu laul.

- Ärä põimi, ärä kääni,
Kokko kanni, kuhja leie.
Kuhiliku' kui emändä',
Haki' kui Harjo neitsikeze'.
5. Põld tahtse minno põeta,
Väli minno väzütä.
Ennembä ma väljä väzüdä,
Ennembä ma põllu põeda,
Kui ma jää põllule põdema,
10. Kuo pääle koolemahe.
Ezi lagja, latse' noore',
Vao' pikä', vaimu' nõrga'.
Läki mie' uvvele iele,
Läämi vahtse vao pääle,
15. Kohe meil eelä ezi jäie.

Haubenfransen wählt ihr, Weiber,
Stein' aus Polen kauft ihr, Knaben.

Nr. 135. Schwestern, auf, versucht die Stimmen!

- Schwester, auf, versucht die Stimmen,
Machet heiter eure Sinne,
Daß die Stimmen gut erklingen,
Unsre Kehlen schallvoll singen,
5. Dann sind wir fürwahr Geschwister.
Röcke woben wir gemeinsam,
Sommerrock' in einem Kamme,
Fügten sie mit einem Kamme,
Fädelten durch einen Schaft.
10. War der Kamm gebracht aus Finland,
Andere Geräth' aus Moskau,
Das Gerüste stammt' aus Pleskau.
Da nun woben wir Quadrirtes,
Schlugen auf da Wollenes.
15. Habe Dank, du unsre Mutter,
Zweimal Dank, du unsre Theure!
Sie verwöhnte nicht zur Faulheit,
Ließ nicht werden eine Schlawe.
Hatt' im Kasten scharfe Ruthen,
20. Unter dem Deckel Birkenwipfel.
Wann sie mochte, dann sie schwenkte,
Wann sie wollte, quästete sie.
Lehrte kennen Drellgewebe,
Lehrte weben schlichtes Lein.

Nr. 136. Erntelied.

- Hab' geschnitten, hab' gebunden,
Hab' getragen, hab' geschobert.
Sind die Schober wie die Damen,
Feimen wie die Jungfrau Harriens.
5. Wollt' das Feld mich siechen machen,
Mich ermüden wollt' die Fläche.
Eher ermüde ich die Fläche,
Eher mach' ich siechen das Feld,
Als ich siech bleib' auf dem Felde
10. Oder sterbe auf dem Kornbund.
Breit der Kornstrich, jung die Kinder,
Lang die Furchen, schwach die Weiber.
Auf, wir gehn zum neuen Striche,
Laßt uns gehn zur andern Furche,
15. Wo uns gestern blieb ein Strich.

- Kuri maaha kumardella,
 Paha maaha painutella.
 Oeh, sälgä haige'eta,
 Haige'eta, raige'eta!
20. Kohe ma sinno panetelle,
 Kohe ma sinno sirôtelle?
 Kodo kuuma kiwi pääle,
 Palava pae pääle,
 Sinnä sinno sirotelle.
25. Milles seo põldu halva,
 Milles vili virzi värzi?
 Siin omma' kündnü kühmä-sälä',
 Äestänü ähni jala'?
30. Oles kündnü külä veli,
 Aestänü hellä veli,
 Oles sie vili parembi,
 Tõugu tõize-sugutsemb.
 Sijä hata' hanna jätnü,
 Pordo' oma poole iedä.
35. Kes mu hannasta avidi,
 Kes mu saadi saare päält?
 Kats kätt — nie' velidze',
 Kümme sõrme — nie sõzare'.
 Neo mu hannast avidi,
40. Neo mu saadi saare päält.
 Lõpe põim, vähäne väljä!
 Kui ei lõpe lõigateh,
 Sijä jätä tsirgu süvvä',
 Musta kana muna luvva'?

Nr. 137. Mis ti tsia' tsirizede?

- Mis ti tsia' tsirizede,
 Laiza' roti' rogizede?
 Teil omma' tsia' sõnno sõönü,
 Lammas laulu lakahtanu.
5. Mie' lää mihes mere pääle,
 Sõaväes Väinä pääle,
 Kon meid hulгах hukatas,
 Tormih maaha tougatas.
 Poizikeze', prällikeze',
10. Raadivalla rakekeze!
 Joozit Juudaste lävele,
 Paganide paja ala;
 Juudas and' omma joogikeist,
 Pakan paja mõskemit.

- Schlimm ist's, sich zur Erd' zu neigen,
 Arg ist's, nieder sich zu beugen.
 Ach, mein armer Rücken schmerzt mich,
 Schmerzet mich und wird mir wund!
20. Wohin soll ich dich hinlegen,
 Wohin soll ich dich hinstrecken?
 Auf den heißen Stein zu Hause,
 Auf den hiß'gen Dfenboden,
 Dorthin werde ich dich strecken.
25. Warum ist dies Feld so schlecht hier,
 Warum ist das Korn so ungleich?
 Haben gepflügt hier Buckelrücken,
 Haben geegget Spechtesfüße.
 Hätt' gepflügt der Dorfesbruder,
30. Hätt' geegget der zarte Bruder,
 Besser wäre dann das Korn hier,
 Wär' das Sommerkorn ganz anders.
 Mehen ließen einen Schweif hier,
 Dirnen ihren halben Kornstrich.
35. Wer half mir den Schweif abernten,
 Wer entfernt' mich von der Insel?
 Die zwo Hände waren die Brüder,
 Die zehn Finger waren die Schwestern.
 Diese halfen mir beim Schweiffchnitt,
40. Schickten fort mich von der Insel.
 Ernte, end', nimm ab, o Fläche!
 Endest du nicht bei dem Schneiden,
 Lasse hier als Vogelstrah dich,
 Dem Schwarzhuhn zum Eierlegen.

Nr. 137. Wozu quieket ihr wie Schweine?

- Wozu quieket ihr wie Schweine,
 Quiekset wie die faulen Ratten?
 Eure Worte fragen Schweine,
 Euer Lied das Schaf besecte.
5. Auf das Meer gehn wir als Männer,
 Auf die Düna als Kriegsleute,
 Wo man uns in Schaaren mehlet,
 In dem Sturme niederschmettert.
 Bürschelein, ihr Krüppelbäuche,
10. Ihr Rathshofsche Taugenichtse!
 Liefet ihr zur Schwell' der Teufel;
 Unter das Schiebefenster der Argen;
 Seinen Trank gab euch der Teufel,
 Fensterpülicht gab der Arge.

Nr. 138. Kergotamize laul.

A.

- Tere kerko, nõsta nõnna,
 Nõsta nõnna nõgezist,
 Pistä pääd pänülist,
 Aja nõnna alta aia.
5. Nõgeze' nõna kõrvedi,
 Pänülä pää palodi
 Siin om kenä kergotella,
 Siin om viksi veerätellä;
 Siin om mullu moro olnu,
10. Timahavva tare tettü;
 Tsia' siiü tare tennü,
 Põrsa põrmandu tazonu,
 Lammas lae liidäskelnü.

B.

- Kes veie kergo kezäle,
 Kes vei vaka vaanijalle?
 Veli vei kergo kezäle,
 Veli vei vaka vaanijalle.
5. Kes lei tsõõri morola,
 Kes lei kurni kopelih?
 Veli lei tsõõri morola,
 Veli lei kurni kopelih.
 Kohe tsõõri veränese,
10. Kohe kurni kukkunese?
 Sini-lille sekkä,
 Vaha-lille vaihele,
 Kulla-lille kottalle.
 Tere kerko, kulla kerko!
15. Nõsta nõna nõgezist,
 Pistä pää pänülist,
 Aja nõna alta aia.
 Nõgeze' nõna kõrvedi,
 Pänülä' pää palodi.

Nr. 139. Tänamata laps.

- Imä last es kazutelli,
 Kazutelli, korgutelli,
 Umas toes tulevat,
 Umas abis astuvat.
5. Tugi tulli tuli-suula,
 Abi aste ammu suula

Nr. 138. Das Bänkellied.

A.

- Gruß dir Bänkel, heb' die Nase,
 Heb' die Nase aus den Nesseln,
 Steck' den Kopf du aus dem Bermuth,
 Schieb' die Nase durch den Zaun.
5. Nesseln haben die Nase gebrannt,
 Bermuth hat den Kopf gesengt.
 Hier sind schön die Bänkelspiele,
 Hier ist's gut zu jubilieren;
 Rasen ist hier einst gewesen,
10. Heuer eine Stub' gebaut;
 Schweine bauten hier die Stube,
 Ferkel glätteten die Diele,
 Schafe fügeten die Decke.

B.

- Wer wohl bracht' die Bank auf's Brachfeld,
 Wer bracht' auf den Ager die Truhe?
 Bruder bracht' die Bank auf's Brachfeld,
 Er bracht' auf den Ager die Truhe.
5. Wer wohl schlug das Rad im Hofe,
 Wer spielt' Kurni auf der Koppel?
 Bruder schlug das Rad im Hofe,
 Er spielt' Kurni auf der Koppel.
 Wohin rollete das Rad wohl,
10. Wohin stürzete das Kurni?
 Mitten unter die Blaublumen,
 Zwischen die hellgelben Blumen,
 In die Nähe der Goldblumen.
- Gruß dir Bänkel, goldnes Bänkel!
15. Heb' die Nase aus den Nesseln,
 Steck' den Kopf du aus dem Bermuth,
 Schieb' die Nase durch den Zaun.
 Nesseln haben die Nase gebrannt,
 Bermuth hat den Kopf gesengt.

Nr. 139. Das undankbare Kind.

- Es erzog ihr Kind die Mutter,
 Sie erzog es, sie erhöht' es,
 Meint', es käm' ihr eine Stütze,
 Meint', es werd' ihr eine Hilfe.
5. Kam die Stütze feuerschnaubend,
 Ward die Hilfe lästermäulig.

- Ole varra vaiva nännü,
 Inne muid und virotanu,
 Peräh muid pirda palotanu.
10. Es kistu tuli taresta,
 Valu vanast huonesta,
 Sau sängü sambasta.
 Muu' naize' une magázi,
 Mina ütsi ülevännä,
15. Kandja kate jala pään.
 Koh ma näie kuiva kuuze,
 Säält ma haari helle halo;
 Koh ma näie kõlle kõivo,
 Säält ma võti vipe viha.
20. Läbi tuizu tõie tule,
 Läbi külmä küti sanna,
 Läbi halla hauz'e viha.
 Küdä kääni kümme külge,
 Mõrzja küle' mõlemba'.
25. Mis sai abi no imäle,
 Kasvo mulle kandijalle?
 Sau sai sanna küttemäst,
 Silmä vezi vihtumast,
 Mädä sõna mähkimäst,
30. Halva sõna naudumast,
 Kuri sõna kuzetamast.
 Tuo sai abi arma'alle,
 Kua kasvo kandijalle.

Nr. 140. Tütarlapse kaebdus.

- Eläzi viel nii kui eläzi,
 Olezi viel nii kui olezi,
 Mis ne kurja' kuulutuze',
 Halva rahva haugutuze!
5. Ne läävä' jo läbi söame,
 Läbi hellä hingekeze,
 Läävä' läbi viimze varba.
 Ärä võedu leelo'-lehe',
 Sõimadu mu sõna' suuhte.
10. Sõimati mu; silmile matal!
 Ülti: pakso palgega!
 Ülti mu huulile rummal,
 Laideti mu lajas maos.
 Mina vasta kostemahe:
15. Mis tie' mehe' minost tahat,
 Naisterahvas minost naarat?
 Lehm om lagja maole,

- Habe frühe Mühe gehabt,
Vor den Andern den Schlaf gescheucht,
Nach den Andern Bergeln gebrannt.
10. In der Stub' erlosch das Licht nicht,
Nicht der Schein im alten Hause,
Am Bettpfosten nicht der Rauch.
Andre Weiber schliefen ruhig,
Ich allein war schlummerlos,
15. Ging ich Mutter auf zwei Füßen.
Wo ich eine dürre Lann' sah,
Dort raff' ich ein trocknes Scheit,
Wo ich eine harte Birk' sah,
Dort nahm ich den schwanken Quast.
20. Durch den Sturm bracht' ich das Feuer,
Heizte die Badstub' bei der Kälte,
Bähnete den Quast beim Reife.
Zehnmal wandte der Schwager die Seite,
Ihre beiden Seiten die Braut.
25. Welche Hilf' ward nun der Mutter,
Welcher Nutzen mir der Armen?
Rauch ward mir fürs Warmbadheizen,
Bittre Thränen für das Quästen,
Faul'ge Worte für das Wickeln,
30. Schlechte Worte für das Bähnen,
Böse Worte fürs Abhalten.
Diese Hilf' wird nun der Lieben,
Dieser Nutzen mir der Armen.

Nr. 140. Des Mädchens Klage.

- Wär' das Leben sonst erträglich,
Wär' as Sein wie's eben sein kann,
Aber — diese bösen Scheltwort',
Schlechten Volkes Belfereien!
5. Diese dringen durch das Herz mir,
Durch die liebe zarte Seele,
Dringen durch den letzten Zeh.
Fort nahm man die Sangesblätter,
Schmähte meine Wort' im Munde.
10. Schmäht' man mich: Bist blöd an Augen!
Ward gesagt: Dick ist das Nutliz!
Meine Lippen nannt' man häßlich,
Einen Breitwanst schalt man mich.
Ich hub an und that erwidern:
15. Was doch, Männer, wollt ihr von mir,
Wozu, Weiber, spottet ihr mich?
Breiten Wanstes ist die Ruh ja,

- Härg' om pakso palgega,
Hobo huulile rummal,
20. Tsiga silmile matal.
Neio nii kui Jummal loonu,
Kabo nii kui kazunu.
Oeh meidä, oeh muida,
Oh meid vaezit vaiva latsi!
25. Meist saa juttu joodikille,
Kõnet kõrdzi kõndijille.
Mehele lääzi, mies ei võta,
Kodo jääzi, pois ei jätä.
Paremb olezi naizeh olla,
30. Tano alla tazatsemba.
Putu ei mano pordo jutu',
Liigu ei ligi litsi jutu'.

Nr. 141. Mis sa varra ärä kuolit?

- Emäkene, helläkene!
Mis sa varra ärä kuolit,
Enne muida mulda lätsit?
Lätsit liiva linnateh,
5. Kalmihe karateh,
Mõtlit kooba kullas ollev,
Havva mõtlit hõpesta.
Kuop olli sizest kopitetu,
Haud olli sizest hallitetu.
10. Teit sa varra vaiva särgi,
Enne muida mure kõrige.
Jätit ulli hoole pääle,
Nõrgakeze mõtte nõale.
Kest ma ulli hoole võti,
15. Nõrgakene nõo löüdze?
Lätsi ma aita ojatehna,
Kamberehe kaivateh:
Oi aita, avida minno,
Aida piita, peä kinni,
20. Kambre tulpa, tuke vasta!
Ait jät' mu aia nõale,
Ait jät' nõgeze nõale.
Nõgene mu nõna kõrvet',
Pilliruogu pisti silmä.
25. Imäkene, helläkene!
Tule üles ütes tunnis,
Astu avvu päiväski!
Tule ulli oppamahe,
Tule nuorta noomimahe.

- Dicken Angesichts der Dohse,
 Häßlich ist das Pferd an Lippen,
 20. Blöde ist das Schwein an Augen.
 So die Maid, wie Gott sie schuf,
 So das Weib, wie es gewachsen.
 Ach, wir Armen, ach, ihr Andern,
 Ach wir armen Mühsalskinder!
- 25 Ein Geschwätz sind wir den Säufern,
 Ein Gered' den Wirthshausgängern.
 Thät' mich vermählen, nimmt kein Mann mich,
 Blieb' zu Haus, der Bursch ruht nimmer.
 Besser wär's, ein Weib zu sein,
 30. Unter der Haub' ist's friedsamere.
 Trifft mich da nicht Dirnengeschwätz,
 Kommt nicht nahe Meßengeschwätz.

Nr. 141. Warum starbest du so frühe?

- Mütterlein, o meine Holde!
 Warum starbest du so frühe,
 Fuhrst vor Andern in die Grube?
 Gingest fliegend in den Sand,
 5. Springend an die Kalmastätte,
 Meintest, Gold' wär' wohl die Grube,
 Silber, meintest, wär' das Grab.
 Mufflig war die Grube innen,
 Schimmelig war das Grab inwendig.
- 10 Machtest früh ein Kleid der Müh' mir,
 Einen Trauerrock vor Andern.
 Liebest mich gar klein in Sorgen,
 Mich die Schwache in Gedanken.
 Wo empfing ich Kleine Fürsorg',
 15. Wo fand ich die Schwache Rath?
 Ging ich seufzend zu der Kleete,
 Klagend trat ich in die Kammer:
 O du Kleete, leist' mir Hilfe,
 Kleetenschwelle, thue Einhalt,
20. Kammerpfosten, widerstehe!
 Kleete überließ dem Zaun mich,
 Ließ mich von der Kessel stützen.
 Kessel brannte meine Nase,
 In das Auge stach das Schilfrohr.
- 25 Mütterlein, o meine Holde!
 Stehe auf für eine Stunde,
 Tritt doch her zum Ehrentage!
 Komm und lehre die Unmünd'ge,
 Komm und weis' zurecht die Zunge.

30. Külä opas' küllipäidi,
Valda opas' vastupäidi.
Külä ütles: küll olet kuri!
Valda ütles: küll om vana!
Külep imä iä tieze,
35. Kallis imä kazu põlve.

Nr. 142. Mille mie' sarna' sadanu?

- Mille mie' sarna' sadanu,
Mille lõpnu lõvva luu?
Et külest kündijäni,
Nimezistä niitijäni,
5. Kaalast adra kandijani.
Seeni suuri, seeni saari,
Seeni kõva, seeni kõrki,
Kui pihah imä piimä,
Varbihna imä vaiva.
10. Lõppi suuri, lõppi saari,
Lõppi kõva, lõppi kõrki!
Kohe vierdü neio veri,
Kohe katte neio karva?
Vierdü ülä tarre,
15. Kaldu kaaza pörmandulle.

Nr. 143. Ole-ei mull hõlmulist.

- Keä minno kodo oodi,
Kodo oodi, vasta võti?
Kodo oodi kuiva' kuuze',
Vasta kaiva' kale' pedäjä'.
5. Kui tule õdagukene,
Sis tule haledakene.
Ole-ei mull hõlmulist,
Armast hõlmu võttijat,
Särgi siilo säädijät,
10. Kaska pääle kattijat,
Sula suu andijat,
Make muz'o maitsijat.
Kääni küle, lõuze külmä,
Nõsti jala, lõuze jahhe.
15. Kellega ma sõna kõnele,
Kellega aja armu juttu?
Ole-kõrzile kõnele,
Pähüts-pakule pajada;
Ole-kõrzi kõzatie,
20. Pähüts-pakku paugahtie.

30. Böllig schief das Dorf mich lehrte,
 Ganz verkehrt der Gau mich lehrte.
 Spricht das Dorf: Wie bist du böse!
 Spricht der Gau: Wie ist sie alt!
 Wohl die Mutter wußt' ums Alter,
 35. Um die Wachsthumsjahre die Theure.

Nr. 142. Warum sind uns hohl die Wangen?

- Warum sind uns hohl die Wangen,
 Warum ist das Kinnbein schmal?
 Weil der Pflüger der Seite entstammt,
 Aus den Weichen kam der Mäher,
 5. Aus dem Hals ward der Pflugträger.
 Lang so lange, schlank so lange,
 Stark so lange, stolz so lange,
 Bis der Mutter Milch im Leibe,
 In den Zehen der Mutter Kraft.
 10. Schwand die Lange, schwand die Schlanke,
 Schwand die Starke, schwand die Stolze!
 Wohin rollt' das Blut der Jungfrau,
 Wohin wich der Jungfrau Farbe?
 Rollte in die Stub' des Mannes,
 15. Senkt' sich auf des Gatten Diele.

Nr. 143. Hab' nicht den, der mich umarmte.

- Wer erwartete daheim mich,
 Wartet' meiner, kam entgegen?
 Warteten die dürrn Fichten,
 Blickten an mich' harte Kiefern.
 5. Kommt heran der liebe Abend,
 Dann kommt mir herzinn'ge Wehmuth.
 Hab' nicht den, der mich umarmte,
 Schlösse mich in seine Arme,
 Ordnete des Rockes Schöße,
 10. Deckete den Pelz darüber,
 Gäbe mir dann heiße Küsse,
 Schmeckte von mir süße Küsse.
 Wandt' die Seit' ich, fand die Kälte,
 Hob den Fuß ich, fand die Kühle.
 15. Mit wem rede ich ein Wörtlein,
 Mit wem führ' ich Liebesgespräche?
 Mit des Strohes Halmen red' ich,
 Mit dem Klotz zu Häupten sprech' ich;
 Raschelte der Halm des Strohes,
 20. Krachete der Klotz zu Häupten.

Nr. 144. Leze kaebdus.

- Ega es ike imä pääle,
 Ei kaiba kandja pääle;
 Ike ma kurja koolu pääle,
 Kaiba kale kadzo pääle.
5. Võt' mu mehe meelelize,
 Kaaza kaala arvolize,
 Jäti mu iäs ikkema,
 Pooles põlves puhkuma.
 Iki ma silmä' iloza',
10. Veredi sarna' verevä'.
 Kelle ütle oma oho,
 Kelle kaiba oma kabjo?
 Pähüts-pakule pajadi,
 Ole-kõrzile kõneli;
15. Ole-kõrzi kõzachtie,
 Pähüts-pakku paugahtie.
 Säält ma ikule izozi,
 Säält ma nõssi nõrezille:
 Tie' es elät ülä pääle,
20. Kargat ülä kaala pääle,
 Mis pääle mina vaene?
 Ma iks looda Luoja pääle,
 Elä Isanda pääle.
 Üleväh es õnne looja,
25. Taivah tazategijä.
 Kedä iks tuuz'e, tolt ta võti,
 Kedä tuuz'e, tolle anni;
 Paigolde es Jummal parandi,
 Azemide anni armu.

Nr. 145. Oles ma koolnu väikohna.

- Oles ma koolnu väikohna,
 Oles koolnu kanazeb,
 Lännü mull lina lühembä,
 Lännü kaali kazinamba.
5. Nüüd pane kangas kaalis,
 Tõine kangas tõizes rõivas.
 Toodi toona ärä koolda,
 Eilä ilma unehta.
 Tulli vasta llmulize'.
10. llmulize', Kalmulize':
 Ei ole tulnu sino tundi,
 Ei ole astnu sino aigu.
 Tule tuleval suvel,

Nr. 144. Der Wittve Klage.

- Nicht ob meiner Mutter weint' ich,
 Klag' ob der nicht, die mich trug;
 Ob des bösen Todes wein' ich,
 Klage ob der harten Pest.
5. Nahm mir fort den guten Mann,
 Halsentsprechenden Gemahl,
 Ließ mich hier, leb'lang zu weinen,
 Um zu klagen das halbe Alter.
 Ich verweint' die schönen Augen,
10. Röthete die Wangen mein.
 Wem wohl sage ich mein Wehe,
 Wem wohl klage ich mein Leid?
 Sagte ich's dem Klotz zu Häupten,
 Den Strohhalmen that ich's kund;
15. Raschelte der Halm des Strohes,
 Krachete der Klotz zu Häupten.
 Daher fing ich an zu weinen,
 Daher hub ich an zu trauern:
 Ihr lebt an des Mannes Seite,
20. Stützt euch auf des Mannes Nacken,
 Worauf stütze ich mich Arme?
 Ich, ich hoffe auf den Schöpfer,
 Lebe auf den Herrn mich stützend.
 Droben ist des Glückes Schöpfer,
25. In dem Himmel der Vergelter.,
 Wem er's wollte, dem entriß er
 Wem er's wollte, dem verlieh er;
 Theilweis' bessert' Gott das Loos,
 Stellweis' schenkte er Gnade.

Nr. 145. Wär' ich doch als Kind gestorben.

- Wär' ich doch als Kind gestorben,
 Wär' als Kuchlein ich gestorben,
 Kürzer wäre da mein Linnen,
 Kleiner das Leichentuch gewesen.
5. Setz' setz' eine Roll' als Leichtuch,
 Zweite Roll' als andres Linnen.
 Ich gedachte jüngst zu sterben,
 Gestern zu vergessen der Welt.
 Trafen mich die Luftbewohner,
10. Luftbewohner, Kalmawesen:
 Deine Stund' ist nicht gekommen,
 Deine Zeit nicht hergetreten.
 Komme du im nächsten Sommer,

- Astu tõizel ajastajal.
 15. Sis om tulnu sino tundi,
 Sis om astnu sino aigu.

Nr. 146. Vana ole, alla vao.

- Jummäl tied, Jumalakene,
 Mari tied, madalakene,
 Kon mie' tön'e tõze kõrra,
 Tön'e tõze ajastaja,
 5. Koa liinah, koa liivah,
 Kes meist havvah, kes alale,
 Koa kanni kooli kaali,
 Keä pidi pikä linige,
 Narva naiste kaala räti,
 10. Soome naiste suu räti.
 Vana ole, alla vao,
 Ei kurku enämb kumize,
 Ei helü enämb helize.

Nr. 147. Kas tie' mino hanni näiet?

- Kuule külä hellä veljä,
 Sõõru laazija' sõzare':
 Kas tie' mino hanni näiet
 Üle mere minevädä,
 5. Lainit vasta laabuvada,
 Oia pite ojevada.
 Hani läts' alla haudumahe,
 Pezä piiri otsimahe.
 Ehk küll näie, es küll tunne.
 10. Mis sino hanil tähte olli?
 Pää olli päädit pärdli langost,
 Kubo olli kulda kirjotetu,
 Hõdzik oll' hõpesta valetu,
 Siib olli siidist sirotetu.
 15. Tie sis silda siidi langost,
 Parv' tie pardzi pudzajista,
 Lodi tie lõo lõvva luusta.
 Mine sis mõiza mõõdu aita,
 Sääl sino hani tapeti,
 20. Veri vormi valetas,
 Liha lipsa lõigutas.
 Veri pilkse pikerih,
 Liha liblet' livva pääl.
 Kuule, kulla velekene!
 25. Kas sina tunnet tuoda miesta,

Tritt du her im andern Jahre.

15. Dann ist deine Stund' gekommen,
Hergetreten deine Zeit.

Nr. 146. Bin schon alt und sinke nieder.

Gott nur weiß es, der liebe Gott,
Nur Maria, die Demüth'ge,
Wo ein andres Mal wir weilen,
Werden sein im andern Jahre,

5. Wer im Städtchen, wer im Sande,
Wer im Grabe, wer am Leben,
Wer schon unterm Leichentuch liegt,
Wer noch trägt das lange Kopftuch,
Trägt der Narv'schen Weiber Halstuch,
10. Schweißstuch von den Weibern Finlands.
Bin schon alt und sinke nieder,
Nicht mehr schallet meine Kehle,
Nicht mehr klinget meine Stimme.

Nr. 147. Habt ihr meine Gans gesehen?

Höre, holder Dorfesbruder,
Schwestern bei der Rödungsarbeit:
Habt ihr meine Gans gesehen
Uebers Meer sich hinbegeben,

5. Gegen Wellen vorwärts streichen,
Längs dem Bache lustig schwimmen.
Ging die Gans hin, um zu brüten,
Um das Nestgebiet zu suchen.
Mocht' ich sehn, doch kannt' ich nicht sie.
10. Welches Zeichen hatte die Gans?
War der Kopf geschmückt mit Perlen,
Golddurchwirket war der Magen,
War der Kropf aus Silber gegossen,
Und der Flügel aus Seide gespannt.
15. Bau' aus Seide eine Brücke,
Bau' ein Floß aus Entensfedern,
Bau' ein Bot aus Lerchenkinnbein.
Geh' dann in des Hofes Meßhaus,
Dort ward deine Gans geschlachtet,
20. Wird das Blut in Formen gegossen,
Wird das Fleisch in Stücke geschnitten.
Schimmerte das Blut im Becher,
Auf der Schüssel lag das Hackfleisch.
Höre du, mein goldner Bruder!
25. Kennest du wohl jenen Mann,

- Kes mino tipu tappenesa,
 Hani verdä valanesa?
 Küll ma tunne tuo mehe,
 Tunne tuo tuli-söame.
30. Suust täll tulli sinist suitsu,
 Lagipäästä lakja lõhna,
 Kukrust kuvvekeerolista.

Nr. 148. Erätõvvu tegijä.

- Tulli üles hummogul,
 Inne varra valge'el,
 Mõzi suu, suie pää,
 Lätsi mõtsa kõndima,
5. Erätõugu tegemä.
 Teie kezvä kingo otsa,
 Kaara mäe kalde'ehe.
 Kaar sai maale kammitus,
 Kezev maale kizotus,
10. Ezi manna saizaskelli,
 Saizaskelli, laulaskelli:
 Kazu, kazu kaarakene,
 Tõze tõvvu viläkene!
- Kui sai kaara kazunus,
 15. Tõvvu viljä tõzenus,
 Kabjo mull kaara kazijast,
 Tõvvu kokko tõstijast.
 Lätsi ezi kazima,
 Tõugu kokko tõstema.
20. Mureh jälle, miä mureh!
 Ole-e' kuo korjajat,
 Kezvüpää kerjajät.
 Kulla' saava' korjamast,
 Kalli' rõiva' kerjamäst.
25. Mis sääl kezvä keske'el?
 Tammi kezvä keske'el,
 Vaher kaara kalde'el.
 Mis sääl tamme oseh olli,
 Vahteragi vaihe'el?
30. Uma imä helme kõrra',
 Sõzaregi sini-sõba,
 Vanemba vastse' rõiva'?
- Mis tamme otsah olli?
 Käsk tamme otsah olli,
35. Ollu' sääl siheh olli.
 Keä tuo olle joonenesa?

Der mein Böglein hat geschlachtet,
 Hat das Blut der Gans vergossen?
 Kenne gar wohl jenen Mann ich,
 Kenne jenes Feuerherz.

30. Blauer Rauch stieg aus dem Mund ihm,
 Von dem Scheitel breite Lohe,
 Vom Genick sechsfache Flamme.

Nr. 148. Der Lohnkornsäer.

Stand ich auf am frühen Morgen,
 Frühe vor dem Tagesgrauen,
 Busch das Antlitz, kämmt' den Kopf ich,
 Ging dann in den Wald lustwandeln,

5. Um zu säen Sommerlohnkorn.
 Säet' die Gerste auf den Hügel,
 Auf des Berges Hald' den Hafer.
 Ward der Hafer eingeegget,
 In die Erd' gefurcht die Gerste,
10. Stand ich selber dann daneben,
 Stand daneben, sang ich also:
 Wachse, wachse lieber Hafer,
 Steige, liebes Sommerkörnlein!
- Als der Hafer war gewachsen,
 15. Schön das Sommerkorn gestiegen,
 Fehlte mir des Hafers Schnitter,
 Sommerkornzusammenträger.
 Ging ich hin, um selbst zu schneiden,
 Trug da selbst das Korn zusammen.
20. Wieder Sorge, welche Sorge!
 Giebt's da keinen Bündleinsammler,
 Keinen Gerstenährenleser.
 Gold empfängt man für das Sammeln,
 Theure Kleider* für das Lesen.
25. Was stand in der Gersten Mitte?
 Eine Eiche wuchs inmitten,
 Auf des Hafers Hald' ein Ahorn.
 Was war im Gezweig der Eiche,
 In des Ahornbaums Geäfte?
30. Meiner Mutter Perlenreihen,
 Auch der Schwester blaue Decke,
 Des Erzeugers neue Kleider.
 Was war in dem Eichenwipfel?
35. Eine Kanne war im Wipfel,
 Bier darinnen in der Kanne.
 Wer wohl trank nun jenes Bier da?

- Ull' ma olle joonenesa,
 Vaene lats' vahtera mahla.
 Lätsi ma hullu hulkuma,
40. Marjatiedä marsima.
 Keä mu takah nõudezie,
 Nõudezie, sõudezie?
 Oll' üts' nõrka nuori sõzar,
 Sie mu takah nõudezie,
45. Nõudezie, sõudezie.
 Keä sääl tie veerehnä,
 Kua sääl tie harola?
 Äestäjä tie veereh,
 Adra-ajaja tie harol.
50. Sõzareni, arma'ani,
 Haari ta küsü' kündijält,
 Aestäjält häältä võttä:
 Kas tie' näite mino veljä,
 Mino nõrga nõutavada,
55. Mino ulli otsitavat?
 Külämehe' küzütelli,
 Vallamehe' vaidelie,
 Võdra' mähe' võistelie:
 Miä kirjä su velelā,
60. Kua karva kaonul?
 Kuis ta heit'e hiusseelle,
 Kuis ta paiste' palge'elle?
 Küpär oll' pääh kerigo kirjä,
 Särk' oll' säläh säre soomeh,
65. Vüö villane vüölā,
 Kinnas sõrmeh sõzarelt,
 Kaadza' jalah kala marja,
 Jala' alla jaanililli,
 Pää pääl päivililli.
70. Kuule kulla sõzareni,
 Armas takah ajaja!
 Päänist läts' Pärnä poole,
 Takast kaija' Tarto poole,
 Võinu minnä' Võnnu liina.
75. Oles ma sedä teede teenü,
 Teede teenü, tarka olnu,
 Võinu ma julgest juttu aija',
 Kärmezäst tedä kätte saija'.

Nr. 149. Jummal käsk' hiljä elädä.

Jummal käsk' hiljä elädä,
 Madalikult maada kündä

- Ich' Unmünd'ger trank das Bier da,
 Ich, die Waise, den Ahornsaft.
 Ging ich Thörichter nun schweifen,
 Wanderte des Beerenweges.
40. Wer wohl forschte nach mir eifrig,
 Forstete eifrig, strebte innig?
 Eine schwache, junge Schwester,
 Diese forschte nach mir eifrig,
45. Forstete eifrig, strebte innig.
 Wer war dort am Wegebrande,
 Wer wohl an dem Scheidewege?
 Egger waren am Begrande,
 Pflüger an dem Scheidewege.
50. Meine Schwester, meine Liebe,
 Gilig fragte sie den Pflüger,
 Suchte Antwort von dem Egger:
 Habt ihr meinen Bruder gesehen?
 Ich, die Schwache, forsche nach ihm,
55. Ich' Unmünd'ge, suche ihn.
 Frageten des Dorfes Männer,
 Forsteten des Gaues Männer,
 Sprachen dringend die fremden Männer:
 Welches Zeichen hatt' dein Bruder,
60. Welche Farbe der Berlorne?
 Wie beschaffen war sein Haupthaar,
 Wie erschien sein Angesichte?
 Kirchenschön der Hut des Haupt's war,
 Bleierschuppengleich der Rock war,
65. Um den Leib ein wollner Gürtel,
 An der Hand der Schwester Handschuh,
 Hosen wie des Fisches Rogen,
 Rothem Primeln gleich die Füße,
 Sonnenblumengleich das Haupt.
70. Hör', o goldne Schwester mein,
 Liebe Brudersucherin!
 Nach dem Haupt — ging er nach Vernau,
 Hinterdrein geschaut — gen Dorpat,
 Konnte auch nach Wenden gehen.
75. Hätt' ich solches recht gewußt,
 Recht gewußt und klug bedacht,
 Hätt' ich sicher reden können,
 Leicht und hurtig ihn ermittelt.

Nr. 149. Gott befahl mir still zu leben.

Gott befahl mir still zu leben,
 Demuthvoll das Land zu pflügen.

- Sis ma künni kükikalla,
Niidi neljä roomakalla,
5. Künni iks suoda sõmerasa,
Hainamaada maranasa.
Katski kizi kiudu sarve',
Ärä lahi laugi otsa.
Särk' oll' sälah, mõõka puuzah,
10. Kabe küpär kangelah.
Higi tsilgus hiussist pallav,
Piinas mehe pihta pal'l'o.
Rase tüö tõi rammetusta,
Mõtsa huogu hoimatusta.
15. Panni mina kiudu kezä pääle,
Musta härjä mulla pääle,
Kalli hobo kammitsahe,
Ezi heitse magama ;
Panni ma pää paiu pääle,
20. Kõrva kõo lehe pääle,
Jala' Jaani niidu pääle.
Magazi päivä, magazi katsi,
Sügüzetse söögivaihe.
Tulli suzi soomikosta,
25. Lagja käppä laamikosta,
Võti kiudu kezä päält,
Murri mustu mulla päält.
Kuri mies tulli kuuzikosta,
Vana mies tulli varikosta,
30. Halva miesi haavikost, —
Varast' mu hää hobeze,
Pilliruodze piidzakeze,
Mere ruogu mõõgakeze.
Mina mies memme poiga,
35. Imä rinnah hoietu,
Memme võih võõrutetu,
Kavalaste kaemahe,
Kallist hopo otsimahe,
Karja härgä katsumahe.
40. Sis mina ots'e upikalla,
Kükütelli kübärällä.
Ärä murri mõõga otsa,
Ärä pööri püsü perä.
Hobo olli viidü Väinä pääle,
45. Härg' olli koolnu Kuiva pääle.
Sis mina hopo ikkemahe,
Linalakka leinamahe.
Külä neio' minno naari,
Külä kabo' minno kaie:

- Also pflügt' ich ganz geducktet,
Mähete auf allen Bieren,
5. Pflügete das Moor zu Kiesgrund,
Wiesen wandelt' ich in Labkraut.
Ich zerpliß des Streiflings Hörner,
Spaltete die Stirn der Blässe.
Rockumkleidet, schwertumgürtet,
10. Unterm Arm den Hut, so schritt ich.
Heißer Schweiß tropft von den Haaren,
Peinigt viel des Mannes Schultern.
Schwere Arbeit bracht' Entkräftung,
Baldeswindstoß Mattigkeit.
15. Bracht' den Streifling auf das Brachfeld,
Aufs gepflügte Feld den Schwarzen,
Fesselte das theure Rößlein,
Selber legte ich mich schlafen;
That mein Haupt auf eine Weide,
20. Auf ein Birkenblatt mein Ohr,
Auf die Juniwies' die Füße.
Schlies ich einen Tag, schlies zweie,
Noch dazu ein Herbsttagdrittel.
Kam der Wolf nun aus dem Moore,
25. Breittag' aus dem argen Sumpfe,
Nahm den Streifling von dem Brachfeld,
Raubt' den Schwarzen vom Gepflügten.
Aus dem Tann ein böser Mann kam,
Aus dem Wald ein alter Mann,
30. Aus dem Espenwald ein schlechter, —
Stahl mein liebes, gutes Pferdchen,
Meine liebe Schilfrohrpeitsche,
Mein dem Meerrohr gleiches Schwertchen.
Ich, ein Mann, ein Sohn der Mutter,
35. An der Mutter Brust gepfleget,
Von der Mama mit Butter entwöhnt,
Hub nun an gar schlau zu blicken,
Mein vieltheures Roß zu suchen,
Zu erschau'n den Heerdenochsen.
40. Tiefgebücket sucht' ich da,
Hockte ohne Hauptbedeckung.
Ab brach ich des Schwertes Spitze,
Ich verdrehte den Flintenkolben.
War das Roß gebracht zur Düna,
45. An der Aa der Dchs gestorben.
Dann beweinte ich das Rößlein,
Trauert' um den Weißgemähnten.
Lacheten des Dorfes Jungfraun,
Blickten an mich die Dorfweiber:

50. Oh sa kavval kozilane,
Petelikku peiopoisi!
Sina otsit orjalatsi,
Kaet karjast kaazakeista.

Nr. 150. Peeter peenü' poizikene.

- Peeter peenü' poizikene
Raie sõõru, roog'e sõõru,
Tegi ta kezvã kalmu,
Kaara kalmu kaldelle:
5. Kazu, kazu kaarakene,
Tõze tõvvu viläkene!
Ma nakka kalmust naista naitma,
Kalmust neitsi nimidze.
Saie kaara kazunusa,
10. Tõvvu viljä tõzenusa,
Sõidi ta ruttu Riia liina,
Aie Riia alevulle,
Tandz'e ruttu Tallinahe.
Koz'e ta kuninga tütre,
15. Võtt'e Riia raadi latse.
Oll' täll sada sajamiest,
Viiz'kümmend saja hobest,
Pääle kats' kaaziket.
Naksi ta kodo tulema,
20. Aie saani Sallo,
Rie perä Peibesihe.
Sääal ta uugi, sääal ta hõigi:
Ilmulize', Kalmulize',
Kuulke maa Manalaze'!
25. Pästke mu saani Salosta,
Rie perä Peibesist,
Kaustvitsa' kadastikust!
Anna noorik nuku alt,
Anna kabo kaali alt,
30. Sis ma pästä saani Salost,
Rie perä Peibesist.

50. D du schlauer Bräutigam,
 D du list'ger Hochzeitsmarschal!
 Du suchst ja des Frohnes Kinder,
 Wählst dir von der Heerd' ein Weibchen.

Nr. 150. Peter, ein Jüngling fein und klein.

- Peter, ein Jüngling fein und klein,
 Fällte die Rödung, reinigt' die Rödung,
 Sät' die Gerste auf den Friedhof,
 Auf des Friedhofs Hald' den Hafer:
5. Wachse, wachse, lieber Hafer,
 Steige, liebes Sommerkörnlein!
 Ich hol' mir ein Weib vom Friedhof,
 Eine Friedhofsmaid erwähl' ich.
 Als der Hafer war gewachsen,
10. Schön das Sommerkorn gestiegen,
 Reiset er rasch nach Riga,
 Fuhr er in die Vorstadt Riga's,
 Tanzete gar rasch nach Reval.
 Freite eine Königstochter,
15. Führte heim ein Rathskind Riga's.
 Hatt' er hundert Hochzeitsordner,
 Fünzig Hochzeitspferde hatt' er,
 Dazu noch zwei Sängerinnen.
 Fing er an nach Haus zu fahren,
20. Fuhr den Schlitten fest in Salo,
 In dem Peipus des Schlittens Rücken.
 Dort nun rief er, dort nun bat er:
 Luftbewohner, Kalmawesen,
 Höret ihr, o Unterirdsche!
25. Meinen Schlitten löst aus Salo,
 Aus dem Peipus des Schlittens Rücken,
 Aus dem Wacholder die Seitenhölzer
 Gieb die Braut her aus dem Schmucke,
 Gieb das Weib her unter dem Schleier,
30. Dann lös' ich den Schlitten aus Salo,
 Aus dem Peipus des Schlittens Rücken.

Liza. Anhang.

Töizendid. Varianten.

Nr. 3-ma tõizend.

Ei ole leel'o laste laulus.

B.

- Ole-e leel'o laste laulu,
Laste laulu, naiste naaru;
Sie om leel'o liinast tuodu,
Laulu saadu Saaremaalt.
5. Sääll oll' toomah tuhat hobest,
Saamah sada ratsukest;
Viiz' olli vezi-hirokest,
Kuuz' olli kure karvalist,
Säidze' säre soomelist,
10. Kateza kari-hobesta,
Ütezä öüdzi hobesta,
Kümme künni ruunakest.
Kõik olli koolu Kuiva pääle,
Vázüntügi Väinä pääle,
15. Leel'ot siijä tuvvehna,
Laulu saijeh selle maale,
Neile tsõõrile morole,
Kullatsille koppelille,
Vazitsille vainuille.
20. Saie suuri säksa laulu,
Imändide ilo laulu,
Suure preili priski laulu,
Mamselli magaus-laulu.

Nr. 7-ma tõizend.

Kui mull sõnno puudunes.

B.

- Kui mull sõnno puudunesa,
Laulu lehti lõppenesa,
Viroda ma vele Riiga,
Tõize päädi Pärnähe.
5. Säält ta tuo sis laulu lehe,
Laulu lehe, sõna sõle.

Variante zu Nr. 3.

Volkslied ist kein Kindersang.

B.

- Volkslied ist kein Kindersang,
Kindersang nicht, Weiberspott nicht;
Aus der Stadt stammt dieses Lied,
Dieser Sang kommt her von Desel.
5. Tausend Pferde waren Holer,
Hundert Rosse die Empfänger;
Fünfe waren Wassergraue,
Sechse waren Kranichfarben,
Sieben bleierschuppenartig,
10. Achte waren Heerdenpferde,
Waren neun Nachthütungspferde,
Zehne waren Adergäule.
An der Aa sie alle starben,
Burden müde an der Düna
15. Als sie dieses Lied herbrachten,
Schafften in dies Land den Sang,
Her auf diesen runden Hofplatz,
Auf die goldnen Wiesengründe,
Auf die kupfernen Dorfanger.
20. Ward aus ihm ein deutscher Prachtsang,
Sang der Freude für die Frauen,
Frischer Sang dem Edelräulein
Und ein Schummerlied der Jungfer.

Variante zu Nr. 7.

Sollten Worte mir noch fehlen.

B.

- Sollten Worte mir noch fehlen,
Sollt' das Liederblatt mir enden,
Ich entbiet' den Bruder nach Riga,
Schmücd' den anderen nach Pernau.
5. Dorthier bringt er ein Liederblatt,
Liederblatt, des Wortes Spange.

Küll ma sis laula linnu viizi,
Pajatelle pardzi keeli.

Nr 14-ma tõizendid.

Lauluvägi.

B.

- Kui ma nakka laulemahe,
Piezü sōnno pillumahe,
Laula ma mere mäesä,
Mere kivi' kilingissa,
5. Mere vie vōizimessa,
Mere pōhja pōrmandussa.
Küll om laulu, kui ma laula,
Küll om viitä, kui ma veerä,
Ega ei kistu kikka'ani,
10. Puudu ei poole päiväni.
Ennemb lõpku lõhmuze',
Ennemb kaogu kadajatse',
Ennemb vaogu vahteratse',
Kui mu helü lõppenesa,
15. Kui mu viitä vähānesä.
Mōts om helle, maa om kumme,
Pill' om helle pedājāne,
Kannel kõlle kadajane,
Viel mu helü hele'embī,
20. Viel mu kurku kume'embī.
Kui sie imä minno hoize,
Kui sie kana minno kanni,
Ärä seie lõivo lõõri,
Ärä seie kure kurgu,
25. Selle mu helü hele'embī,
Selle mu kurku kume'embī.

C.

- Kui ma nakka laulemahe,
Laulemahe, laskemahe,
Piezü sōnno pillumahe,
Sis ei jōvva kiä keeldä,
5. Kiä keeldä, kinni pitä.
Keeli ezä, keeli imä,
Keeli vele' viie' kuvve',
Sōzare' jo kate' kolme'.
Ohjoh minno hoietigi,
10. Kōūdzh kinni kōūdeti.
Katski kizi keero kōūdze',
Arodi ohja' otsani.

Dann sing' ich wohl wie der Vogel,
Rede in der Entensprache.

Varianten zu Nr. 14.

Die Macht des Gesanges.

B.

- Wenn ich hebe an zu singen,
Werde warm die Wort' zu streuen,
Auf zum Berge thürmt das Meer sich,
Meeressteine werden Münzen,
5. Meereswasser wird zur Butter,
Meeresgrund wird eine Diele.
Wundersang ist's, wenn ich singe,
Wunderweise, lass' ich schallen,
Nimmt kein Ende bis zum Hahnruf,
10. Fehlet nimmer bis zum Mittag.
Eher gehn' zu nichte Linden,
Eher schwindet Wacholdernes,
Eher weicht Ahornenes,
Als wohl meine Stimm' vergehet,
15. Meine Weisen sich vermindern.
Schallt der Wald und haltt die Erde,
Helle klingt die Fichtenflöte,
Hallreich die Wacholderharfe,
Heller noch ist meine Stimme,
20. Schallender noch meine Kehle.
Als die Mutter meiner pflegte,
Als das Huhn das Hühnchen trug,
Aß sie eine Lerchenkehle,
Aß sie eine Kranichgurgel,
25. Drum ist meine Stimme heller,
Drum mir schallender die Kehle.

C.

- Wenn ich hebe an zu singen,
Ich zu singen, ich zu schmettern,
Werde warm die Wort' zu streuen,
Niemand kann da Einhalt thun,
5. Niemand wehren, Niemand hindern.
Wehrt' der Vater, wehrt' die Mutter,
Wehreten fünf sechs der Brüder,
Auch sogar zwei drei der Schwestern.
In Lenkseilen hielt man ab mich,
10. Band mich fest mit starken Stricken
Ich zerriß die drallen Stricke,
Löste völlig auf die Seile.

- Mina kulla kosti vasta:
 Ega ohja' meid ei hoia,
 15. Ega kõüdze' meid ei kõüdä.
 Ohja' hoitku hobeziida,
 Kõüdze' kõütku vargazida.

Nr. 21-ze tõizend.

Ärä tuima mulle tulgu.

B.

- Vares vanale mingu,
 Kaarna rüök'ku rõipe'elle!
 Miä saaze vanast mehest,
 Kulunusta kuradist?
 5. Leivä hukku, soola hukku,
 Kenä neio kirstu hukku,
 Kauni kabo kopka hukku,
 Vaeze neio vaka hukku.
 Vii vana värehte taade,
 10. Kuionu kannistikku,
 Laze kõivo kõtu pääle,
 Laze haava habenihe,
 Kivi kindre soonde pääle.
 Minka vanna söödäskellä,
 15. Söödäskellä, joodaskella?
 Kivikistä keedä pudro,
 Sõmerista heidä soola,
 Linaluista küdzä leivä,
 Kanepluist karaski.
 20. Tuhast talle tie taari,
 Muast talle make mamma.
 Tuoga vanna söödäskelle,
 Söödäskelle, joodaskelle.
 Minka ma vana vihotelle,
 25. Vana sao sannutelle?
 Võta nulgast suure nuia,
 Võta kolgast suure koodi;
 Tuoga vana vihotelle,
 Vana sao sannutelle.

Nr. 26-ma tõizend.

Neiu vastus.

B.

Imäkene, helläkene,
 Pidi mu piimäl ilozal,

- Ich, die Goldne, that erwidern:
 Seile halten uns nicht ab,
 15. Stricke können uns nicht binden.
 Pferde mag das Seil abhalten,
 Stricke mögen Füllen binden.

Variante zu Nr. 21.

Nicht ein Stumpfer soll mich freien.

B.

- Mag die Kräh den Alten nehmen,
 Nach dem Nas der Rabe krächzen.
 Was wird aus dem alten Manne,
 Diesem abgenutzten Teufel?
5. Brodverderb und Salzverderb,
 Kistenverderb der schmucken Jungfrau,
 Geldverderb des schönen Weibes,
 Trubenverderb der armen Jungfrau.
 Bringe den Alten hinter die Pforte,
10. Den Verdorren in die Stubben,
 Fülle die Birke auf den Bauch,
 Fülle die Espe in den Bart,
 Auf die Kniehülsehnen den Stein.
 Womit soll man den Alten füttern,
15. Womit füttern, womit tränken?
 Brei will ich aus Steinchen kochen.
 Kies werf' ich als Salz hinein,
 Aus Flachsstäben back' ich Brod,
 Aus Hanfstäben einen Kuchen.
20. Brau' ihm aus der Asche Dünnbier,
 Aus dem Schmutz ein süßes Tränklein.
 Damit füttre ich den Alten,
 Füttre ihn und tränke ihn.
 Womit quäste ich den Alten,
25. Bade ab den alten Kloß?
 Nehm' den Knüttel aus der Ecke,
 Nehm' den Flegel aus dem Winkel,
 Damit quäste ich den Alten,
 Bade ab den alten Kloß.

Variante zu Nr. 26.

Der Jungfrau Antwort.

B.

Meine liebe, holde Mutter
 Nährte mich mit schöner Milch,

- Võõrut' võiul selge'el, —
 Alta sõle, kulda-tele,
 5. Alta viie viilo helme,
 Alta kuvve kubra lehe.
 Es anna amme imetä,
 Pordo piimile pidädä;
 Ezi imet' imäkene,
 10. Ezi mallut' mammakene;
 Es anna ammele hameht,
 Pordole puolt liniket.

Nr. 30-ma tõizend.

Noormees ja neitsit.

B.

- Stak tule, vilu veerüs,
 Hämär meile hällünesä.
 Pime'ehnä pihta like,
 Hämärähnä sälgä hämme.
 5. Siin mie' pilksu pimeheni,
 Siin mie' hällü hämäräni,
 Ega pimme meid ei petä,
 Ega hämmär meid ei hälvä;
 Meid iks petvä pikä' poizi',
 10. Hälväze' hämme' jala'.
 Üö pikkä ni pimedä,
 Paiu padja ni kavala,
 Ei või nätä neidizit,
 Ei või kaija kabozit.
 15. Näie oroh olevat,
 Kääroh jalgo kängivät,
 Aie mano hobezega,
 Hobezega ütsäga,
 Kammits-jalga katsaga:
 20. Tule mulle, näiokene,
 Karga mulle, kabokene!
 Ei ma sunni survemahe,
 Pane pal'lo jauhemahe,
 Hiiro' toova', halli' veivä',
 25. Kõrvi' kivile kõigutiva,
 Musta' morole veerädi,
 Halli' ai aida lävele.
 Sai sis neio saanuväs,
 Kabo ärä kaubeldus,
 30. Sai kübärä külele,
 Kalli kaaza kaizu sisse,

- Reicht' entwöhnend reine Butter, —
 Von der Spange, der Goldzunge,
 5. Von den fünf geschliff'nen Perlen,
 Von den sechs Schmuckblättern reichend.
 Gab nicht einer Amm' zu säugen,
 Mit der Dirne Milch zu nähren;
 Selbst die liebe Mutter säugte,
 10. Selbst mich die Mama einlullte;
 Gab der Amme nicht ein Hemd,
 Nicht der Dirn' ein halbes Kopftuch.

Variante zu Nr. 30.

Der Jüngling und die Jungfrau.

B.

- Abend wird es, Kühle naht,
 Dämmerung kommt über uns.
 Naß ist in dem Dunkel die Schulter,
 Feucht der Rücken in der Dämm'ung.
 5. Bis zum Dunkeln tändeln wir hier,
 Bis zur Dämm'ung schaukeln wir hier,
 Nicht wird uns das Dunkel trügen,
 Nicht die Dämmerung uns schaden;
 Lange Bursche trügen uns,
 10. Die Feuchtsfüße schaden uns.
 Lang und dunkel ist die Nacht,
 Dicht und listig das Gebüsch,
 Mögen nicht die Jungfrau sehen,
 Nicht die schmucken Weiber ansehen.
 15. Sah er sie im Thale weilen,
 Sich beschuhen auf der Wiese,
 Ritt er zu ihr mit dem Pferde,
 Sprengte zu ihr mit neun Rossen,
 Mit acht Fesselfüßigen:
 20. Komm und werd mein Weib, o Jungfrau,
 Spring und werd mein Weib, o Mädchen!
 Ich zwing' nicht zum Graupenstampfen,
 Setze dich nicht viel zum Mahlen.
 Falbe holen, Graue brachten,
 25. Braune schleppten mir zur Mühle,
 Schwarze rollten's auf den Hofplatz,
 Graue fuhren's zur Kleetenschwelle.
 Als die Maid dem Mann geworden.
 Als das Weib nun war erhandelt,
 30. War zur Seite des Huts gelangt,
 In die Arme des theuren Mannes,

- Ärä petet neiokene,
 Ärä ostet orjakene.
 Küll sis sundze survemahe,
 35. Pandze pall'o jahvamahe.
 Naine kiidz'e kivi puuhna,
 Naine lauli lapatih,
 Kivi puu käe kuludi,
 Kivi vitsa riki rinna.
40. Oh ma imätä kanane,
 Ilma päädä' pääzo poiga!
 Oles ma elo ette tiednü,
 Ette mõistnu mõro meelee,
 Oles ma kotost kohe lännü,
 45. Jalga viinü velizistä;
 Tennü ezä teopäivi,
 Astnu emä abipäivi.

Nr. 31-ze tõizend.

Võta vallast vaene lats'.

B.

- Velekene, noorekene!
 Võta naine näüdzikosta,
 Kaaza külä karjusista
 Hää saa naine näüdzikosta,
 5. Kallis kaaza karjusist
 Senni näüdzik lehmä' nüsi,
 Kunni suuri suuda mõzi,
 Rikas rindo siletelli,
 Kõrki helmi kõristelli.
10. Es ta suuda koah mõze,
 Käsi kasta katelah;
 Küll ta ots'e oja vettä,
 Nõvvatelli nõdzo vettä.
- Ärä pelgä, mino peigo,
 15. Ärä kardä, mino kaaza,
 Et ma naine näüdzikosta,
 Kaaza külä karjusista.
 Anna ei tüöd muide tetä,
 Kangast kangru kudada.
20. Ezi ma teie til'okene,
 Ezi ma koie kullakene,
 Teie teole minnehnä,
 Koie kodo tullehna,
 Haava latva haugukene,

- Da war arg die Maid betrogen,
 War verkauft sie — eine Slavinn.
 Dann zwang er zum Graupenstampfen,
 35. Setzte gar viel zum Mahlen.
 Aechzte das Weib am Mühlengriffe,
 Klagete das Weib am Stühbrett,
 Rieb der Mühlengriff die Hand auf,
 Mühlenreif verdarb die Brust.
40. O ich mütterloses Hühnchen,
 Junges Schwälbchen ohne Kopf!
 Hätt' voraus gewußt das Leben,
 Hätt' gekannt den bittern Harm ich,
 Nicht mein Heim hätt' ich verlassen,
45. Nicht entfernt den Fuß von Brüdern;
 Hätt' geleistet des Vaters Frohne
 Und der Mutter Hilfsgehörch.

Variante zu Nr. 31.

Aus dem Gau ein armes Kind nimm.

B.

- Brüderlein, jung und fein!
 Nimm ein Weib dir aus den Mägden,
 Eine Dorfeshirtin zur Frau.
 Gut wird fein das Weib aus Mägden,
 5. Theuer von der Herde die Frau.
 Schon gemelkt hat die Magd die Kühe,
 Während die Hohe wusch ihr Antlitz,
 Glättete die Brust die Reiche,
 Ordnet' ihre Perlen die Stolze.
10. Sie wusch sich nicht in der Küche,
 Dunkl' die Händ' nicht in den Kessel;
 Sie suchte auf des Baches Wasser,
 Holte Wasser aus dem Thale.
- Fürchte nichts, mein lieber Bräut'gam,
 15. Sorge nichts, o mein Gemahl,
 Weil ich bin ein Weib aus Mägden,
 Eine Hirtin aus dem Dorfe.
 Uebergeb' nicht Andern die Arbeit,
 Ueberlass' nicht Webern das Weben.
20. Selbst, die Kleine, macht' ich Alles,
 Selbst, die Goldne, webete ich,
 Macht' es bei dem Gang zur Frohne,
 Webete es bei der Heimkehr,
 Espenwipfel war die Gabel,

25. Kuuze latva kongukene.
Sääl koi vüödä loogelista,
Haari vüödä hangulista,
Meelest mehikoalista,
Seere köütit silmilizi.

Nr. 49-ma tõizend.

Külas käik.

B.

- Olli mina ütsik imäle,
Käzikannel kazvatajal.
Veeti ütsik üle vete,
Viidi katsik kavvetahe.
5. Saa es kuul immä kuulda,
Nädälil joht tedä nätä',
Saa es päivil pääle kaija',
Ajastajal arvadagi.
- Lätsi ma imäle käümä,
10. Lätsi viermä velitsille.
Kuu ma küdzi kuḱkelida,
Päivä latse pätsikida,
Ajastaja hameht mõzi,
Katsi kuuda kuivahelli,
15. Kutsi Kuiva kolkijasa,
Musta manta mõskijasa.
- Panni ette hirokeze,
Vehmerehe vele võigu,
Sõidi kuu kuuzikoda,
20. Ajastaja haavistuda,
Katsi kuuda kadaja mõtsa,
Päivä sõidi pähnistüdä.
Kurku joozi kuuze nõgla',
Kaala joozi kadaja nõgla',
25. Päähä joozi pähnä vezi.
- Sai sis kodo kolga pääle,
Vele nurme veere pääle,
Sääl sis hiiro hirnahtie,
Tooni täkko turnahtie.
30. Kes sis vaolt vasta joozi,
Katelt vaolt kargahelli?
Vasta joozi ezä sulaze',
Pargih vele palgapoizi'.
Kes sääl lazi laite'ida,

25. Tannenwipfel war der Haken.
 Bob da bogenreiche Gürtel,
 Silig Gürtel voller Zickzack,
 Sinnig honigwabengleiche,
 Voller Augen die Strumpfbänder.

Variante zu Nr. 49.

Der Besuch.

B.

- War ich die Einzige der Mutter,
 Der Erzieherin Handharfe.
 Führte man über's Wasser die Einz'ge,
 Brachte das Zwillingstkind gar weit.
5. Monde hört' ich nicht die Mutter,
 Wochenlang erblickt' ich nicht sie,
 Konnt' sie einen Tag nicht anschauen,
 Nicht im Fahr auch nur gewahren.
- Macht' mich auf zur Fahrt zur Mutter,
 10. Wollte rollen zu den Brüdern.
 Buß ich einen Monat Semmeln,
 Kinderbrötchen einen Tag,
 Busch das Hemd ein ganzes Fahr,
 Trocknete es zwei der Monde,
15. Lud ich ein die Na zum Glätten,
 Zur Abwäscherin der Schwärze.
- Spannt' ich an den lieben Grauen,
 In die Femern des Bruders Fahlen,
 Fuhr im Tann ich einen Monat,
20. Durch den Espenwald ein Fahr,
 Im Wacholderwald zwei Monde,
 Einen Tag fuhr ich durch Linden.
 Flossen in die Kehl' Tann-Nadeln,
 In den Hals Wacholdernadeln,
25. Auf den Kopf der Linden Wasser.
- Kam ich in die Heimathsgegend,
 An des Bruders Feldesrand,
 Da nun wieherte der Graue,
 Schnaubete der Tooni-Hengst.
30. Wer lief von der Furch' entgegen,
 Sprang herbei von andrer Furche?
 Liefen entgegen des Vaters Knechte,
 Dicht geschart des Bruders Löhner.
 Wer wohl öffnete den Eingang,

35. Kes sääl vainu väräjit?
 Ezä lazi laite'ida,
 Veli vainu väräjit.
 Ezä lätsi härgä tapma,
 Veli virgast viina tuoma,
40. Sõzar sõira kogomahe.
 Imä minoga kõneli,
 Sõrme' sõpa pästaskelli.
 Tüttereni, helläkene!
 Kas om miesi meeleline,
45. Abikaaza armuline?
 Imäkene, helläkene!
 Ei ole miesi meeleline,
 Abikaaza armuline.
 Mies pand tüöle meeletülle,
50. Kaaza tüöle kange'elle,
 Tüvest pand puuda tõstemähe,
 Ladvast puuda laazimähe.
 Innembä sa mu vette viinü,
 Innembä kannu kala järve.
55. Pannit sa latse lavva taade,
 Kanaze kaaza kõrvale.
 Pistnü sa latse pingi ala,
 Lasknu latse lavva ala,
 Annu süvvä hallikosta,
60. Musta tsia mollikost,
 Puotnu puti poolikohe.
 Tütär, hellä linnukene!
 Lätsi ma vette viimähe,
 Lätsi kandma kaivanduhe,
65. Iste maaha imetämä,
 Mätistühe mäbkimähe,
 Tugezi ma jala' kivvi,
 Põlve' põllu pinderehe.
 Sääl ma naksi mõttelema,
70. Mõttelema, üttelemä:
 Kuis ma vere vette vii,
 Kanaze ärä kaoda!
 Hää olli nätä nägijillä,
 Paremb kuulda kuulijil,
75. Kui sie veri vettä tuo,
 Kanane jo karjah käü.
 Innembä lõpku lõhmus-mõtsa,
 Kahanegu kadaja mõtsa,
 Puudunegu puie mõtsa.

35. That da auf des Angers Pforte?
 Vater öffnete den Eingang,
 Bruder mein des Angers Pforte.
 Ging der Vater den Ochsen zu schlachten,
 Flink der Bruder den Branntwein zu holen
40. Und die Schwester den Käse zu sammeln.
 Redete die Mutter mit mir,
 Ihre Finger lösten die Decke.

Tochter mein, du meine Holde,
 Ist der Mann dir nach dem Sinne,

45. Der Gemahl dir liebevoll?

Mütterlein, du meine Holde!
 Nicht ist nach dem Sinn der Mann mir,
 Der Gemahl nicht liebevoll.

- Niesenarbeit giebt der Mann mir,
 50. Harte Arbeit der Gemahl,
 Heißt des Baumes Stammtheil heben
 Und das Wipfelend' entzweigen.
 Hättest du mich lieber ertränket,
 Lieber in den See getragen.

55. Setztest an den Tisch das Kind,
 Neben den Gemahl das Hühnchen.
 Hättest du unter die Bank mich gestreckt,
 Unter den Tisch das Kind gesenkt,
 Speise aus dem Duell gegeben,
 60. Aus dem Trog des schwarzen Schweines,
 Brot gebröckelt in die Tonne.

Tochter, du mein zartes Böglein!
 Wollte dich ins Wasser bringen,
 Wollt' in den Kanal dich tragen,

65. Setzte mich um dich zu säugen,
 Auf die Hümpel dich zu wickeln,
 Stützte an den Stein die Füße,
 An den Ackerrain die Knie.

Dorten hub ich an zu denken,

70. So zu denken, so zu sagen:
 Wie bring ich mein Blut in's Wasser,
 Soll das Hühnchen ganz verlieren!
 Gut wär's doch zu sehn den Sehern,
 Besser noch zu hören den Hörern,

75. Wie das Blut das Wasser holet,
 Schon das Hühnchen die Heerde hütet.
 Eher vergehe der Lindenwald,
 Nehme ab der Wacholderwald,
 Gehe aus der Brennholzwald.

Nr. 54-ma tõizendid.

Enne ja nüüd.**F.**

- Olli mina omah kotoh,
 Elli oma ezä man,
 Kõnn'e ma nii, et kõrizi,
 Tandz'e, et tare tõrizi.
5. Oll'e pirdu purde'ihna,
 Ole kõrzi kõnnikihna,
 Murru es pirdu purdei'hn,
 Ole kõrzi kõnnikihn.
 Saie kaaza kaala ala,
10. Oma mehe ola ala,
 Küdü sõimas' kühmakus,
 Nado sõimas' nastakus,
 Oma mies ozja mühüs
 Oll' jo palki purde'ihn,
15. Kõlle kõivo kõnnikihn,
 Murdu palki purde'ihn,
 Kõlle kõivo kõnnikihn.
 Sedä murzi suure' murre',
 Haige haavatu mieli.
20. Imäkene, helläkene!
 Es ma tule söögi peräst,
 Es ma jooze joogi peräst,
 Tulli süänd sütütämä,
 Kurba mieltä kostutama.
25. Süttü süä imä sõnast,
 Mielü mieli memme kõnnist.

G.

- Kui ma olli umah kotoh,
 Elli hellä ezä manna,
 Panti mu pillihna magama,
 Kandlehna kamberehe.
5. Kui ma kõnn'e, koda kõrizi,
 Kui ma tand'ze, tare tõrizi!
 Lätsi upin üle läve,
 Tamme tõhva üle tare,
 Vierdü muna üle moro, —
10. Moro jäi taade muhetama,
 Karits-haina kazumahe
 Putu es maaha puute pääde',
 Morole musta' kõrige'.

Varianten zu Nr. 54.

Ehemals und jetzt.

F.

- Als ich war im eignen Heime,
 Lebete beim eignen Vater,
 Ging ich also, daß es schallte,
 Tanzte, daß die Stub' ertönte.
5. War ein Span als Steg gesetzt,
 Ein Strohalm als Weg zum Gehen,
 Nicht zerbrach der Span im Stege,
 Nicht der Strohalm in dem Wege.
- Kam ich in Gemahls umhalsung,
10. In des eignen Manns Umarmung,
 Bucklige schalt mich der Schwager,
 Höckrige die Schwägerin,
 Eigner Mann mich Schachtelhalmbund.
 War gesetzt als Steg ein Balken,
15. Eine harte Birke als Weg,
 Brach der Balken in dem Stege,
 Harte Birke in dem Wege.
 Diese brächen große Sorgen,
 Mein verwundeter kranker Sinn.
20. Mütterlein, du meine Holde!
 Nicht der Speise wegen kam ich,
 Nicht des Trankes wegen lief ich,
 Ich kam, um das Herz zu heilen,
 Zu erquickten den traurigen Sinn.
25. Mutterwort das Herze heilte,
 Mutterreden erquickten den Sinn.

G.

- Als ich war im eignen Heime,
 Lebte bei dem holden Vater,
 Bracht' man mit der Flöt' mich schlafen,
 Mit der Harfe in die Kammer.
5. Wenn ich ging, das Haus erschallte,
 Tanzte ich, die Stub' ertönte.
 Ging ich Apfel über die Schwelle,
 Fichel über die Stubendiele,
 Rollt' ich Eilein über den Hof, —
10. Hinter mir der Hofplatz spritzte,
 Buchs empor der Frauenmantel.
 Nicht berührt' die Erd' der Gurtschmuck,
 Nicht den Hof die schwarzen Röcke.

- Ezä hõigas' hellikosa,
 15. Imä hellä tütteresä,
 Muu rahvas moro munas,
 Sõzar saksa sõrmusesa.
 Sai sis neio peio kodo,
 Saie mõrzja mõizahe,
 20. Kuule es kuul omma nimme,
 Ajastajal au nimme,
 Riija herrä ristitüt
 „Huora“ kuuli hummokulla,
 „Litsi“ lehmä nüsängulla.
 25. „Tule kakku, saada karja,
 „Tule huora, jooda hobene.
 „Viska linik lepestühe,
 „Tano külä tanomihe“.
 Mina vasta kostemahe:
 30. Saa ei linik lepestüst;
 Linik saa linost hüvist,
 Tano langost tazatsist.

H.

- Kui ma olli umah kotoh,
 Olli uma ezä man,
 Kolm oll' aita mäelä,
 Kats' oll' mäe kalde'eh.
 5. Üts' oll' riibe rüki täüz,
 Tõine lahot' latikit,
 Kolmas kogona kulda.
 Lätsi ma aita mäele,
 Pääle aida päälikohe.
 10. Võti võidu es vähäne,
 Kaksi kalla es kahane.
 Imä üt'el' hiire pääle,
 Ezä kaivas' kasi pääle.
 Oma hebo hiirekene,
 15. Oma kabo kasikene.
 Lätsi aita mäele,
 Pääle aida päälikohe,
 Puttu pää tsia lihho,
 Hamah havve hambihe.
 20. Saie muile neiokene,
 Saie muile saanuvah,
 Armas muile antuvah,
 Kolm olli aita mäelä,
 Kats' mäe kalde'eh.
 25. Üts' hiirde heideldä,

- Holde hieß der Vater mich,
 15. Holde Tochter die liebe Mutter,
 Ei des Hofes das Gesinde,
 Einen deutschen Ring die Schwester.
 Kam die Maid ins Heim des Bräut'gams,
 Kam sie auf das Gut der Braut,
 20. Hörte kaum sie ihren Namen,
 Nicht im Jahr den Ehrennamen,
 Den vom rig'schen Herrn getauften.
 „Meze“ hörte man am Morgen,
 „Dirne“ zur Kuhmelkezeit.
 25. „Komm du Gule, treib die Heerde,
 „Komm du Meze, tränk das Pferd.
 „Wirf das Kopfstuch in die Erlen,
 „Auf des Dorfes Gass' die Haube“.
 Ich erwiderte dagegen:
 30. Erlen geben ja kein Kopfstuch;
 Guter Flachß giebt doch ein Kopfstuch,
 Glattes Garn giebt eine Haube.

H.

- Als ich war im eignen Heime,
 War beim eignen lieben Vater,
 Gab's drei Kleeten auf dem Berge,
 Zwei gab's da am Bergesabhang.
 5. Eine bis zum Rand voll Roggen,
 Brachsen theilte aus die zweite,
 Eitel Gold enthielt die dritte.
 Ging ich auf den Berg zur Kleete,
 In den Oberraum der Kleete,
 10. Nahm da Butter, ward nicht wen'ger,
 Riß vom Fische, ward nicht minder.
 Mutter meint', es sei die Maus wohl,
 Vater klagte die Kaze an.
 War die eigne Maid das Mäuschen,
 15. Eignes Mädchen war das Käzchen.
 Ging ich auf den Berg zur Kleete,
 In den Oberraum der Kleete,
 Reich't an's Schweinefleisch der Kopf mir,
 An die Hechteszäh'n' das Hemd.
 20. Kam ich Jungfrau in die Fremde,
 Wurde ich zu Theil den Fremden,
 Ward ich Liebe fortgegeben,
 Gab's drei Kleeten auf dem Berge,
 Zwei gab's da am Bergesabhang.
 25. In der einen sprangen Mäuse,

- Tõine kas's'e karelda,
 Kolmas joosta joozikil.
 Lätsi aita mäele,
 Pääle aida päälikohe,
 30. Puttu pää hiire lihho,
 Haaru kasi hambihe

I.

- Mis meil viga veerätädä,
 Kallikezel karahella?
 Kohe tahi, sinnä tandze,
 Kohe lätsi, ni läbezi.
 5. Ole-es keelo keelijät,
 Kaból kodo kaitsijat.
 Keeli ezä, keeli imä,
 Keeli vele' viie' kuvve',
 Sõzaregi kate' kolme'.
 10. Kuule-es kinki keelämist,
 Kinki kodo kaitsemist.
 Üle karksi kate aia,
 Üle pil'li pistilize,
 Üle rops'e rohilize.
 15. Putu-us puudeh maa pääle,
 Põllule põlli sinine,
 Arole hari verevi,
 Morole musta' kõrige'.
 Saie muile neiokene,
 20. Kaaldu muile kabokene,
 Saie muile saanuväs,
 Armas muile antuväs,
 Lätsi kübärält küzümä:
 O küpär, laze' küläle,
 25. Kaaz, karja saatema.
 Küpär külmästä kõneli,
 Kaaz kalest vasta kosti:
 Jooze hatta, linda litsi,
 Tandzi sa ilma tanota,
 30. Linda ilma linikota,
 Viska linik lepistühe,
 Tano külä tanomihe.
 Mina kuuli, vasta kosti,
 Kostil ilma kuulemata:
 35. Kuule, kuri ülgüväni,
 Kuule, kalgi kaazavani!
 Saa ei linik lepistüst,
 Tano külä tanomist;

- In der zweiten hüpfen Katzen,
 In der dritten rannten Ratten.
 Ging ich auf den Berg zur Kleete,
 In den Oberraum der Kleete,
 30. Reich't an Mäusefleisch der Kopf mir,
 Stieß er an die Katzenzähne.

I.

- Warum sollte ich nicht singen,
 Liebe Theuere nicht springen?
 Wo ich hin wollt', dorthin tanzt' ich,
 Wo ich hin ging, dort verweilt' ich.
 5. War daselbst nicht ein Verbieter,
 Für die Maid nicht ein Heimsender.
 Wehrt' der Vater, wehrt' die Mutter,
 Wehreten fünf sechs der Brüder,
 Auch sogar zwei drei der Schwestern.
 10. Niemand's Wehren achtete ich,
 Niemandes Heimsendungen.
 Ueber zwei der Zäune sprang ich,
 Warf mich über senkerechte,
 Schwang mich über wagerechte.
 15. Nicht berührt' der Gurt die Erde,
 Nicht das Feld die blaue Schürze,
 Nicht der rothe Kamm den Acker,
 Nicht den Hof die schwarzen Röcke.
 Kam ich Jungfrau in die Fremde,
 20. zog die Maid fort in die Fremde,
 Wurde ich zu Theil den Fremden,
 Ward ich Liebe fortgegeben,
 Ging ich um den Hut zu bitten:
 O du Hut, laß mich ins Dorf gehn,
 25. Laß mich, Mann, die Heerd' geleiten.
 Kalt da redete der Hut,
 Der Gemahl gab harte Antwort:
 Laufe Hündin, fliege Dirne,
 Tanze fort du ohne Haube,
 30. Ohne Kopfstuch fliege du.
 Wirf das Kopfstuch in die Erlen,
 Auf des Dorfes Gass' die Haube.
 Hörete ich, gab zur Antwort,
 Gab zur Antwort ungehöret:
 35. Höre du, mein böser Bräut'gam,
 Höre du, mein harter Mann!
 Erlen geben ja kein Kopfstuch,
 Dorfesgasse keine Haube;

- Linik saaze hüvist linost,
40. Tano langost tazatsist.

Nr. 59-ma tōizend.

Kuri võtku kurja muodo!

B.

- Hää poisi, häbeläst poisi,
Kaunis poisi, kapost poisi!
Kuri võtku kurja muodo,
Kärväku käe amedi,
5. Mis om mehel man maateh,
Kua kõrra kõneldeh.
Käe' kõn'va' kõrikih,
Sõrme' vips'va veeritsih,
Päkä' puute pääte'ih.
10. Neiokeze', noorekeze',
Lina põlle linnukeze',
Vaa põlve vaimukeze!
Ärä es usku us'o kieltä,
Us'o kieltä, poiži mieltä.
15. Pois om luodu pettijäsä,
Pettijäsä, võttijasa.
Ärä peti, es ka võta,
Ärä naari, es ka naida, —
Peti es üöl pime'el,
20. Vanne päiväl valge'el,
Vanne es iho, vannē hinge,
Vanne põlvist põrguhe,
Kihä kiebä kattelahe.
Neiokeze', noorekeze',
25. Lina põlle linnukeze',
Vaa põlve vaimukeze!
Hoitke tie' vüöl vaiva' väidze',
Kõrval jo ravva' kõvera'.
Kui tule poisi putuma,
30. Hahka särki haarema:
Läö' sa poižil puoli päädä,
Heridze igä lühendä.
Pini hind iks heritsest,
Kasi kohus koerasta.
35. Meil omma poiži' poogelize',
Haha' särgi' haagelize'.
Muial poiži' põvvatetu',
Haha' särgi' hallatetu'.

- Guter Flachß giebt ja ein Kopfstuch,
40. Glattes Garn giebt eine Haube.

Variante zu Nr. 59.

Böser hol' die böse Sitte!

B.

- Guter Bursche, zücht'ger Bursche,
Schöner Bursche, schmücker Bursche!
Böser hol' die böse Sitte
Und verderb' das Amt der Hand,
5. Das der Mann hat anbei schlafend,
Hin und wieder einmal redend.
In den Röcken huscheln die Hände,
An den Rändern rascheln die Finger,
An den Gürtelenden die Daumen.
10. Mägdelein, Jungfräulein,
Böglein mit den Leinenschürzen,
Stillen Standes zarte Wesen!
Trauet nicht der Zung' des Widders,
Nicht dem falschen Sinn des Burschen.
15. Ein Betrüger ist der Bursche,
Ein Betrüger und ein Stehler.
Er betrog nur, nahm zum Weib nicht,
Er entehrte, ehelicht' nicht, —
Er betrog in dunkler Nacht,
20. Fluchete am hellen Tage,
Flucht' dem Leibe, flucht' der Seele,
In die Höll' verflucht' er die Knie,
In den Siedekessel den Leib.
- Mägdelein, Jungfräulein,
25. Böglein mit den Leinenschürzen,
Stillen Standes zarte Wesen!
Habt im Gürtel scharfe Messer,
Neben euch stets krumme Eisen.
Kommt der Bursch dich zu berühren,
30. Kommt der Graurock dich zu greifen:
Spalt des Burschen halben Kopf du,
Kürze du des Buben leben.
Einen Hund nur ist der Bub' werth,
Schelme richtet man wie Ragen.
35. Bei uns sind die Bursche schmuckreich,
Hafenreich sind die Grauröcke.
Anderswo sind dürr die Bursche,
Frostverderbet die Grauröcke.

Nr. 60-ma tōizend.

Ärge ikke ilozalle.**B.**

- Neiokeze', noorekeze'!
 Ärä tie' ihku ilozalle,
 Ärä puhku punatselle,
 Ärä vierku verevälle.
5. Illos mies iketava,
 Verrev vere valaja.
 Tooze rooza Roodzimaalt,
 Piidza tooze Pihkevast,
 Pess neio piha pääle,
10. Sääd neio sälä pääle,
 Kuda neio kukru pääle:
 Sie neio sinine põll',
 Kalevune kaalarätt';
 Sedā sa iā ihazit,
15. Kazupõlve kargelit.
 Neiokeze', noorekeze',
 Kabokeze', kallikeze'!
 Minge tie' mustale mehele,
 Tine'elle Tuoma'alle,
20. Kiā avitas azend tetā,
 Tsia süömä siädä,
 Latse putro puhuskella.

Nr. 61-ze tōizendid.

Ema õpetus.**F.**

- Imä opas' kooldenani,
 Karist' kalmu minnenāni:
 Tütär-latsi, linnukene!
 Tule kurja kozjovalle,
5. Vilets viina andemahe,
 Pane sa razu' aiale,
 Koti tüki' katuselle,
 Viska viina' viruselle,
 Olle kanni' kummi pääle.
10. Tule hüvä kozjovalle,
 Virka viina andemahe,
 Pane sa lina' aiale,
 Käterāti' katuselle.
 Kui saa sulle halva miesi,
15. Kaalus kalgi kaazakene,

Variante zu Nr. 60.

Weinet nicht nach einem Schönen.**B.**

- Mägdelein, Jungfräulein!
 Sehnt euch nicht nach einem Schönen,
 Wimmert nicht nach einem Rothen,
 Gilet nicht zu einer Blutwang'.
5. Thränen bringt der schöne Mann,
 Blutvergießer ist der Rothe.
 Bringt aus Schweden eine Geißel,
 Eine Peitsch' bringt er aus Meßkau,
 Schlägt damit der Jungfrau Schultern,
10. Setzt sie auf der Jungfrau Rücken,
 Hauet auf der Jungfrau Nacken:
 Das ist deine blaue Schürze,
 Halstuch aus dem schönen Tuche;
 Das hast du geseht dein Leben,
15. Hast begehrt dein Wachsthumsalter.
 Mägdelein, Jungfräulein,
 Weibelein, o liebe Theure!
 Folget einem schwarzen Manne,
 Gehet den dunklen Thomas,
20. Welcher hilft das Bett bestellen,
 Hilft das Schweinesutter mengen,
 Blasend den Kinderbrei abfühlen.

Varianten zu Nr. 61.

Die Unterweisung der Mutter.**F.**

- Sterbend lehrte meine Mutter,
 Schärft' ein von hinnen scheidend:
 Töchterlein, mein Bögelein!
 Kommt ein Böser, dich zu freien,
5. Glender, um Wein zu reichen,
 Leg' dann auf den Zaun Fußtücher,
 Alte Säcke auf das Dach,
 Wirf den Wein du auf den Ofen,
 Die Bierkannen auf die Wölbung.
10. Kommt ein Guter auf die Freie,
 Fleißiger, um Wein zu reichen,
 Leg' dann auf den Zaun ein Linnen,
 Breit' Handtücher auf das Dach.
 Wird ein schlechter Mann dein Gatte,
15. Wird zu Theil ein harter Gemahl dir,

- Tie' sa vuode vezile,
 Laoda' lina' ligedalle,
 Pane oda otsepäidi,
 Säksa väidze' sällüpäidi.
20. Sina hukka halva miesi,
 Kaoda kalli kaazakene!

G.

- Kui sai tütar kazunus,
 Mari maale tõuzenus,
 Imä tütärd palle'elli:
 Tütar, hellä linnukene!
5. Hoia sa au alale,
 Hoia lemme pikil linol.
 Küllält au azeme saa,
 Lemmé löüd leivä paiga.

Nr. 69-ma tõizend.

Leskede laul.

C.

- Süä mull tuuze süüdü pal'l'o,
 Meelekene mitu vika.
 Kelle ütle oma oho,
 Kelle kaiba oma kahjo?
5. Kivile kerigo teele,
 Kannule karja maale,
 Azemelle anna teedä.
 Kivi ütél': ole kõva!
 Kandu ütél': ole kalgi!
10. Tuli ütél': ole tuima!
 Vezi ütél': ole vihane!
 Kuis ma kindmä, kivikene,
 Kuis ma kalgi, kannukene,
 Vihane, viekene,
15. Tuim ole, tulekene?
 Ole-ei mina tuimast suust,
 Tuima imä tütterest.
 Ilukas oll' mino imä,
 Naljakas oll' mino naine.
20. Ilo iz'e meeste poole,
 Naaru lazi naiste poole.
 Lätsi ta läbi kolme hulga,
 Läbi meeste, läbi naiste,
 Läbi tükk'e tütterekast,
25. Läbi poizasta poeldi.

- Mach das Bett dann auf im Wasser,
 Breit die Linnen in das Masse,
 Setz' da aufrecht einen Spieß hin,
 Rücklings hin die deutschen Messer.
20. Bringe um den schlechten Mann,
 Laß verschwinden der Theuren Gemahl.

G.

- Als die Tochter war erwachsen,
 Schön die Beer' emporgestiegen,
 Bat die Mutter da die Tochter:
 Tochter, du mein zartes Böglein!
5. O bewahre du die Ehre,
 Wahr' die Keuschheit auf den Linnen.
 Ehr' erhält stets eine Stelle,
 Keuschheit findet Brodesstätten.

Variante zu Nr. 69.

Wittwenlied.

C.

- Viel des Kammers kannt' das Herz mir,
 Manchen Fehler der Liebe Sinn.
 Wem wohl sage ich mein Wehe,
 Wem wohl klage ich mein Leid?
5. An dem Kirchenweg dem Steine,
 Auf dem Weideland dem Baumstumpf,
 Meinem Lager thu' ich's kund.
 Sprach der Stein: So sei doch stark!
 Sprach der Stumpf: So sei doch hart!
10. Sprach das Feuer: Sei du stumpf!
 Sprach das Wasser: Sei du zornig!
 Lieber Stein, wie soll ich fest sein,
 Lieber Stumpf, wie soll ich hart sein,
 Zornig sein, o liebes Wasser,
15. Stumpf gar sein, o liebes Feuer?
 Stamme nicht aus stumpfer Sippe,
 Von der Tochter einer Stumpfen.
 Voller Freud' war meine Mutter,
 Voller Scherze war das Weib.
20. Freude strebte zu den Männern,
 Lachen wandt' sich an die Weiber.
 Schnelle ging sie durch drei Schaaren,
 Durch die Männer, durch die Weiber,
 Drang hindurch durch alle Mädchen,
25. Kam sogar durch alle Bursche.

- Ega no nõnna alla laze,
 Käki nõnna käusehe,
 Sulu suud siidikohe.
 Hoorä' hoiz'e hüulezid,
 30. Piirvä' peenühtä palehta,
 Mie' hoia hüvvä hamehta,
 Piire peenühtä palajat.
 Imä hoiz'e tuohu huonehe,
 Kaits'e tuohu kamberehe,
 35. Kohon tutti toimatsit,
 Kohon lasti labatsit,
 Meelest mehikoatsit.
 Imä hoiz' kirstuh kipe vitsa,
 Kaane all kazvo ladva.
 40. Kui es viizi, ni vipudi,
 Kui es suta, ni sopudi.
 Es hoia meid tuohu huonehe,
 Kaidza tuohu kamberehe,
 Kohe hoora' hoietiva',
 45. Kohe litsi' liidetiva'.

Nr. 80-ma tõizend.

Tantsides.

B.

- Tandzi, tandzi tammekene,
 Kõnni kõlle kõivokene,
 Ojo uibo osakene,
 Veerü vitsa ladvakene,
 5. Nõrku nitse nõõlukene!
 Ole-ei siin sedä miest,
 Sedä poisi poole pääl,
 Keä pand tamme tandzima,
 Kõlle kõivo kõndima,
 10. Uibo osa ojoma,
 Vitsa ladva veerümä.
 Küll om siin seo mies,
 Seo poisi poole pääl,
 Keä pand neio ikemahe,
 15. Virve vettä laskemahe.

Nr. 83-ma tõizendid.

Oi mino hüvvä herräkeist.

B.

Oh mu illos herräkene,
 Kulda-kruoni provvakene!

- Senkte sie nicht ihre Nase,
 Barg die Nase nicht im Aermel,
 Schloß den Mund nicht mit der Seide.
 Dirnen bargen ihre Lippen,
 30. Wenden ab ihr fein Gesichte,
 Wir, wir bargen das gute Hemde,
 Wandten ab den feinen Leibrock.
 Mutter hielt mich in jenem Gebäude,
 Hütete in jener Kammer,
 35. Wo man gut den Drillich kannte,
 Wo man wob einfache Zeuge,
 Sinnig honigwabengleiche.
 Hatte im Kasten sie scharfe Ruthen,
 Unter dem Deckel Schöbblingswipfel.
 40. War ich faul, so schwenkete sie,
 War ich träg, so quästete sie.
 Hielt uns nicht in jenem Gebäude,
 Hütet' nicht in jener Kammer,
 Wo man hielt die argen Dirnen,
 45. Wo man that zusammen Mehen.

Variante zu Nr. 80.

Beim Tanzen.

B.

- Tanze, tanze liebe Eiche,
 Wandle liebe harte Birke,
 Schwimme lieber Apfelbaumast,
 Eile lieber Ruthenwipfel,
 5. Werde schlaff, o Weberschaftsahnur!
 Hier giebt's einen solchen Mann nicht,
 Keinen solchen Burschen diesseits,
 Der die Eiche tanzen läffet,
 Läßt die harte Birke wandeln,
 10. Macht den Apfelbaumast schwimmen,
 Macht den Ruthenwipfel eilen.
 Wohl giebt's einen solchen Mann hier,
 Einen solchen Burschen diesseits,
 Der die Jungfrau machet weinen,
 15. Macht des Zweigleins Thränen rinnen.

Varianten zu Nr. 83.

O du guter Herre mein.

B.

O du schöner Herre mein,
 Gnäd'ge Frau mit goldner Krone!

- Tule usse tooli pääle,
Saista saani varva pääle,
5. Kae üle oma külä,
Vahi üle oma valla,
Kae kui valda vaivatie,
Perüs valda piinatie.
Ega riedih riizuti,
10. Ega puol'bä peseti,
Sõle rinnast riizuti,
Helme' kaalast kaksati.
Rikku-u' ärä imändä rinda,
Kaksakugi herrä kaala!
15. Kui rik' vaeze huo rinna,
Kaksas' vaeze ratsu kaalä,
Hobo rinda oige'elli,
Varza kapjo kaibe'elli.
Tütrelu' tümähnä iki,
20. Naize' kasteni kadzadi.
Miä oll' põlvi põrguhna,
Tuo oll' meie mõizahna.
Poizi' põlvi põdeva',
Vana' mehe' varbida.

C.

- Tule üles herräkene,
Kulda kruoni provvakene!
Tule üles tooli pääle,
Saista saani veere pääle!
5. Kae kuis valda vaivatas,
Perüs valda piinatas!
Kuri om pantu kubijas,
'Tsea kiuhka kilteres.
Kubijas kurja, hopman hullu,
10. Omma' nii kui põrgu lõvi',
Use' kiidzva' kikka'ani,
Värä' vaagi valge'eni.
Mehe tugezi tulpe nõal,
Naize' saizva' saina nõal,
15. Kana paari' kangelah,
Muna korvi' käehnä,
Kunas herrä kodo tule.
Pästke mie' mehe' vallale,
Pästke vaeze' vao päält,
20. Pästke orja' ose päält.
Joba tule tule palang,
Joba veerüs vere valang.
Tõi iks suosta soola vitsa',

- Komm heraus, setz auf den Stuhl dich,
Stell dich auf des Schlittens Stäbe,
5. Ueberblicke doch dein Dorf,
Ueberschau doch deinen Gau,
Sieh, wie ward der Gau gequälet,
Ward gepeinigt der Erbgau.
Jeden Freitag ward geraubet,
10. Jeden Samstag ward geprügelt,
Von der Brust raubt' man die Spange,
Riß vom Hals die Perlenchnüre.
D verderb des Weibes Brust nicht,
Schäd'ge nicht den schönen Hals!
15. Litt des armen Pferdes Brust je,
Ward des Rosses Hals je schadhast,
Da beseufzt' das Pferd die Brust,
Da beklagt das Füllen die Hufe.
Mädchen weinten in dem Dunkel,
20. Weiber wimmerten bis zum Thau.
Wie der Stand war in der Hölle,
So war er auf unserm Herrnhof.
Bursche stechen an den Knien,
Alte Männer an den Zehen.

C.

- Stehe auf, o lieber Herre,
Gnäd'ge Frau mit goldner Krone!
Stehe auf, setz auf den Stuhl dich,
Stell dich auf den Rand des Schlittens!
5. Sieh, wie wird der Gau gequälet,
Wird gepeinigt der Erbgau!
Schier der Böse ist hier Kubjas,
Ein Schweinsbauer unser Schilter.
Bös ist der Kubjas, toll der Amtmann,
10. Wie die Höllenlöwen sind sie,
Bis zum Hahnshrei quiekfen die Thüren,
Bis zum Frühlicht knarren die Pforten.
Männer stühten sich an Pfosten,
Weiber stehen an den Wänden,
15. Hühnerpaare unterm Arme,
Eierkörbe in der Hand,
Wartend bis der Herr nach Haus kommt.
D erlöset unsre Männer,
Löset sie doch von der Furche,
20. Löst die Slaven von dem Felde.
Schon, schon kommt des Feuers Brand da,
Schon, schon eilt das Blutvergießen.
Bracht' vom Moor er salz'ge Ruthen,

- Paiust tõi vitsa' palava'.
25. Pand' sis mehe paku pääle,
Tõize risti perze pääle.
An'de tälle sada sälgä,
Kuuz'kümmend kuke pääle.
Põrguh paukva' paiu osa',
30. Libizeze' lepä lehe.
Siin meil paukva' pallapoole',
Libizeze' linadze' hamme'.
Lätsi ma sis mies merele,
Lätte'elle kallo püüdmä.
35. Müti ma kui meri müräzi,
Konna' kotih kogizi.
Vei sis säkso lavva pääle.
Ezänd kitt'e, emänd kitt'e:
Milles neo' vähä' nii vägevä',
40. Mille ne kala' nii kareda' ?
Neo' jo neljäkäpilize',
Neljäkümne küüzelise'.
Sis sai aigu atra köütä,
Vanno vangerde paranda.

Nr. 84-ma tõizendid.

Mina tiijä orja elo.

C.

- Arä orja' mulle ülgu,
Karjuzegi kaivaku,
Küll ma tiijä orja elo,
Orja elo, vaeze valu.
5. Kui orjah oltanese,
Käskijalah käüdüanese:
Orja' mingu uzinahe,
Käskijala' kärmä'ähe.
Kui jõvva, jõvve minnä,
10. Jõvve minnä, jõvve tulla,
Joosteh minnä joogi teele,
Karatehna karja teele.
Kurigo' kunte juoskva',
Järigo' järgi juoskva'.
15. Ole-e nie' kurigo' kundeh,
Ole-e nie' järigo' järehn;
Nie' kurja' kuulutuze',
Nie' halva' haugutuze',
Läävä' läbi sõäme,
20. Läbi hellä hingerkeze,

- Aus dem Busche heiße Ruthen.
 25. Streckte auf den Block den Mann,
 Quer den andern auf den Hintern.
 Gab ihm hundert auf den Rücken,
 Zählte sechzig auf den Buckel.
 Weidenholz knallt in der Hölle,
 30. Erlenblätter flattern da.
 Feine Leinröck' knallen hier uns,
 Leinwandhemden flattern hier.
 Ging ich dann als Mann an's Meer,
 An die Quelle Fische fangen.
 35. Plumpte da, das Meer errauschte,
 Frösche quabbelten im Sacke.
 Bracht' sie auf den Tisch der Herrschaft.
 Pries der Herr sie, pries die Frau sie:
 Wie sind diese Krebse so mächtig,
 40. Wie sind diese Fische so gröblich?
 Siehe, diese sind vierpfötig,
 Diese haben vierzig Krallen.
 Zeit ward nun mir zum Pflugstellen,
 Zum Ausbessern des alten Wagens.

Varianten zu Nr. 84.

Ich, ich kenn das Sclavenleben.

C.

- Sagen sollen's mir nicht Sclaven,
 Klagen auch nicht erst die Hirten,
 Kenn' gar wohl das Sclavenleben,
 Sclavenleben, Schmerz des Armen.
 5. Wenn man dient im Sclavenstande,
 Wenn man geht als Botschaftbringer:
 Sollen flink die Sclaven gehen
 Gar geschwind die Botschaftbringer.
 Bin ich kräftig, konnt' ich gehen,
 10. Konnte gehen, konnte kommen,
 Tief des Weges zum Trinkwasser,
 Sprang geschwind des Wegs zur Heerde.
 Schlägel hüpfen auf die Fersen,
 Knüttel hüpfen auf dem Fuß nach.
 15. Nicht find's Schlägel auf den Fersen,
 Nicht find's Knüttel auf dem Fuße;
 Das sind böse Scheltesworte,
 Das sind schlechte Belfereien,
 Dringen durch das Herze mir,
 20. Durch die liebe zarte Seele,

Läbi kundzest kütünüze',
Läbi vaoze' varbe'ist.

D.

- Kunas ne pühi' tuleva',
Kunas Jõulu' jõudeneze' ?
Saava' sarve' saizema,
Moka' morro maitsema.
5. Harva es neidä aiguzida,
Pizut neidä päivizidä,
Kui neid orjo kiteti,
Palgalizi palleldi.
Ori es maka orre pääl,
10. Palgaline parre pääl.
Kui sie orzi liigahtu,
Kui sie parzi painahtu,
Sis oll' otsah orja uni,
Magauzi manta lännü.

Nr. 102-ze tõizend.

Venna sõalugu.

B.

- Olli meid viizi velitsit,
Kuvvekeze kurvitsit.
Kell olli kõrda sõtta sõita ?
Vanembal kõrd kodo jäijä.
5. Vanemb enämb vaiva nännü,
Enämb maija ehitänü.
Noorembal kõrd sõtta sõita.
Veli valmist' vankerida,
Ezä ilost' hirokeista,
10. Imä ummel' udzu-hammeht,
Sõzar sõrmi-kinde'id.
Velekene, noorekene!
Kui sa sõidat sõa tiedä,
Kui sa veerit vere tiedä,
15. Ärä sa sõast ette mingü,
Ette mingü, perrä jäägu!
Ieh om hurte hoitemine,
Peräh pinn'e kaitsemine.
Ärä sa inne tarre mingü,
20. Inne astku ahjo ette.
Sääl omma' lätte' läve alla,
Sääl om pettüs pingi alla.
Ärä sa inne süömä mingü,

Durch die Fersen reichen sie,
Durch die Zehen zerren sie sich.

D.

Wann, wann kommen Feiertage,
Wann erscheint das Weihnachtsfest?
Ruh'n werden dann die Hörner,
Rasengras die Lippen schmecken.

5. Selten giebt es solche Zeiten,
Nur gar wenig solche Tage,
Wo man lobete die Slaven,
Bitten stellte an die Löhner.

- Auf der Stange schläft der Slave,
10. Auf der Riegenstang der Löhner.
Wenn die Stange sich bewegte,
Wenn die Riegenstang' sich beugte,
War zu End' der Schlaf des Slaven,
War von ihm der Schlummer gewichen.

Variante zu Nr. 102.

Des Bruders Kriegsgeschichte.

B.

Waren unser fünf der Brüder,
Sechse waren wir wie Schnepfen.
Wer nun sollte in den Krieg ziehn?
Aelterer daheim soll bleiben.

5. Mehr hat Müh' gehabt der Aelt're,
Mehr hat er das Haus gebauet.
Jüngerer soll in den Krieg ziehn.
Bruder fertigte den Wagen,
Vater schmückete den Grauen,
10. Mutter näht' das Nebelhemde,
Schwester strickte Fingerhandschuh'.
Brüderlein, jung und fein!
Wenn du fährst den Weg des Krieges
Wenn du eilst den Weg des Blutes,
15. Gehe du nicht vor das Kriegsheer,
Geh' nicht vorne, bleib nicht hinten!
Vorn sind Windspiel' fern zu halten,
Hinten Hunde abzuwehren.
Geh nicht in die Stub' vor Andern,
20. Tritt vor Andern nicht zum Ofen.
Dort sind Quellen unter der Schwelle,
Ist Betrug dort unter der Bank.
Geh du nicht vor Andern essen,

- Sääl om sizeh sivvu pää,
25. Luitsah omma' lutsu luu'.
Velekene, noorekene!
Kui sa valat vainu tiedä,
Ärä sa üle mere mingul'
Meri om täüz' meeste päid,
30. Narv om täüz' naiste verd.
Kui sa üle Kuiva läbät,
Ärä Kuivast vettä joogu.
Kuiv om täüz' kuolja luid.
Sõida sa sõa keskela,
35. Vala sa sõa vaihela.
Sõzar veljä sõnaldama:
Kunas sa kodo käümä tulet,
Kunas veerüt velitsille?
Sõzareni, armahani!
40. Kui ne luiga' mustas läävä',
Kaarna' kulla karvalizes,
Sis ma siijä käümä tule.
Tulli veli käümähe,
Aie ezä akna ala,
45. Raput' rauda-ohilikka,
Helist' kulda-kannusida:
Tere mino ezäkene!
Tulli ezä, es ta tunne:
Venne mies, venne hobene,
50. Venne luoka lodjapuine,
Venne saani sarapuine.
Naksi jälle sõitemahe,
Naksi silmä' tsilkumahe,
Kulmul kulda pilksumahe.
55. Aie imä akna ala.
Tulli imä, küll ta tundze
Umast udzu-hamme'est,
Sõzar sõrmi-kinde'ista.
Velekene, nõrgakene!
60. Sõku mulle sõa juttu,
Vaagu mulle vainu juttu.
Kas om sõah naista armas,
Naista armas, kaaza kallis?
Sõah om armas hõpe-mõõka,
65. Sääl om kallis kaala rauda.
Mis sull sõah süvvä anti?
Püsü pühkmit, mõõga mõskmit.

- Drinnen ist ein Schlangenkopf da,
 25. In dem Löffel Quappenknochen.
 Brüderlein, jung und fein!
 Wenn du eilst den Weg der Feindschaft,
 Geh du ja nicht über's Meer!
 Voller Männerköpf' das Meer ist,
 30. Voller Weiberblut die Narva.
 Wenn du gehest über die Na,
 Trink du aus der Na kein Wasser.
 Voller Todtenbein' die Na ist.
 Fahr du mitten in dem Kriegsheer,
 35. Eile zwischen dem Kriegsvolke.
 Sprach die Schwester zu dem Bruder:
 Wann kommst du als Gast nach Hause,
 Wann besuchest du die Brüder?
 Schwester mein, du meine Liebe!
 40. Wenn die Schwäne werden schwarz,
 Raben wie des Goldes Farbe,
 Dann werd' ich als Gast herkommen.
 Kam der Bruder zum Besuche,
 Fuhr er vor des Vaters Fenster,
 45. Schüttelte die Eisenhälfstern,
 Ließ die goldnen Sporen klirren:
 Sei gegrüßt, mein lieber Vater!
 Kam der Vater, kannte ihn nicht:
 Russisch der Mann, russisch das Roß,
 50. Russisch das Hollunderkrummholz,
 Russisch ist der Rußholzschlitten.
 Ging er wieder an zu fahren,
 Fingen Thränen an zu rinnen,
 Wimpern goldig zu erglänzen.
 55. Fuhr er vor der Mutter Fenster.
 Kam die Mutter, sie erkannt' ihn
 An dem eig'nen Nebelhemde,
 Schwester an den Fingerhandschuhn.
 Brüderlein, schwach und fein!
 60. Bring mir Kunde nun vom Kriege,
 Laß mich hören Haderkunde.
 Ist im Kriege lieb das Weib,
 Lieb das Weib, die Gattin theuer?
 Silberschwert ist lieb im Kriege,
 65. Dort ist theuer das Todeseisen.
 Was gab man im Krieg zu essen?
 Flintenkehrich, Schwertespüllicht.

Nr. 112-ma tõizend.

Ilma tütar.

B.

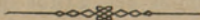
- Tulli üles hummongul,
 Varra inne valge'et,
 Pühe tare kolmipäidi,
 Tare nelätaheliku,
5. Veie suohu suure puru,
 Pühkeme' Pühäpalole.
 Ezi ärä kulle'elli,
 Kulle'elli, kae'elli.
 Kuuli suoh iketavat,
10. Laane takah lauletavat
 Suoh iki suuri kuuzi,
 Laaneh ladvata pedajā.
 Mina kodo joosteh joozi,
 Joosteh joozi, jalo käve:
15. Velekene, noorekene!
 Heo' sa kirves vaivasi,
 Tie' kirves teräväs,
 Rao' suost suure' kunze',
 Laanest ladvata pedajā'.
20. Veli läts' puud ragoma.
 Tüvi merde tündzähtie,
 Ladev satte Saaremaale.
 Kiä tüve merest tooze,
 Ladva saaze Saaremaalt?
25. Meil iks kotoh hää' härä',
 Hää' härä', padja' paadi'.
 Miä tüvest tettānes,
 Miä ladvast lastanes?
 Tetti neio kinä kirstu,
30. Kinä kirstu, mõõli vakka.
 Kui sie neio kirstul käve,
 Kohe kuuldu kiidzumine,
 Kohe vaka vaakumine?
 Inne kuuldu Ilmusihe,
35. Pääle kuuldu Päivisihe;
 Inne tulli kozja' Ilmusist,
 Pääle kozja' Päivisist.
 Tulli päivä kozjovalle:
 Tere ilma illos tütar,
40. Tere taiva tarka latsi!
 Kas sust saaze päivä naist,
 Päivä poja mõrzijat?

Variante zu Nr. 112.

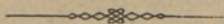
Die Tochter der Luft.**B.**

- Stand ich auf am frühen Morgen,
Frühe vor dem Tagesgrauen,
Fegt' die Stube von drei Seiten,
Die viereckig gebaute Stube,
5. Bracht' auf's Moor das grobe Fegsel,
Auf die heil'ge Heide das Rehricht.
Selber horcht' ich hin und her,
Horchete und blickte um mich.
Hört' ich in dem Moore weinen,
10. Hinter dem Laubwalde singen.
Weint' im Moor die große Tanne,
Wipfellose Ficht' im Walde.
Silend lief ich nun nach Hause,
Silend lief ich, ging behende:
15. Brüderlein, jung und fein!
Schleife du das Beil recht scharf,
Mache du das Beil recht schneidig,
Fäll im Moor die großen Tannen,
Wipfellose Fichten im Walde.
20. Ging der Bruder zum Baumfällen.
Krachend stürzt' ins Meer der Stamm,
Fern nach Desel fiel der Wipfel.
Wer holt aus dem Meer den Stamm,
Schafft aus Deselland den Wipfel?
25. Sind daheim uns gute Dchsen,
Gute Dchsen, dicke Falbe.
Was nun macht man aus dem Stamme,
Was stellt her man aus dem Wipfel?
Eine schöne Kist' der Jungfrau,
30. Schöne Kiste, Mahlschaktruhe.
Als die Jungfrau ging zur Kiste,
Wohin drang der Kiste Quielen,
Wohin wohl der Truhe Knarren?
Solches drang zuvor nach Ilmust,
35. Drang hierauf dann auch nach Päiwist.
Werbung kam zuerst aus Ilmust,
Hierauf Werbung auch aus Päiwist.
Kam die Sonne auf die Freie:
Gruß dir, schöne Lüftetochter,
40. Gruß dir, kluges Kind des Himmels!
Wirst als Weib der Sonn' du folgen,
Wohl als Braut dem Sohn der Sonne?

- Ei ma päiväle lähä.
 Päiväl olli pal'lo tüöd,
 45. Šdangulta minemine,
 Hummongulta nõzemine.
 Tulli kuu kozjovalle:
 Tere ilma illos tütar,
 Tere taiva tarka latsi!
50. Kas sust saaze kuu naist,
 Kuu poja mõrzijat?
 Ei ma kuule lähä.
 Kuul olli pal'lo tüödä,
 Kõrra kasvi, tõize katte,
55. Kolmanda kogoni ilma oll'.
 Tulli ago kozjovalle:
 Tere ilma illos tütar,
 Tere taiva tarka latsi!
 Kas sust saaze ao naist,
60. Ao poja mõrzijat?
 Ei ma aole lähä.
 Aol olli pal'lo tüöd,
 Šdangulta minemine,
 Hummongulta tulemine.
65. Tulli tähti kozjovalle:
 Tere ilma illos tütar,
 Tere taiva tarka latsi!
 Kas sust saaze tähe naist,
 Tähe poja mõrzijat?
70. Velekene, noorekene!
 Vii talli tähe hobene,
 Laterihe tähe lauki.
 Täht olli täüzi peiokene.
 Ärä piä mina luoduvalle,
75. Luoduvalle, säädüvälle.

- Werde nicht der Sonne folgen.
 Gar viel Arbeit hatte die Sonne,
 45. Abends ging sie fort vom Himmel,
 Morgens stieg sie auf am Himmel.
 Kam heran der Mond als Freier:
 Gruß dir, schöne Lüfttochter,
 Gruß dir, kluges Kind des Himmels!
 50. Wirst als Weib dem Mond du folgen,
 Wohl als Braut dem Sohn des Mondes?
 Werde nicht dem Monde folgen.
 Gar viel Arbeit hatte der Mond,
 Einmal wuchs er, dann nahm ab er,
 55. Drittens war er ganz unsichtbar.
 Kam die Himmelsröth' als Freier:
 Gruß dir, schöne Lüfttochter,
 Gruß dir, kluges Kind des Himmels!
 Wirst als Weib der Röth' du folgen,
 60. Wohl als Braut dem Sohn der Röthe?
 Werde nicht der Röthe folgen.
 Gar viel Arbeit hatte die Röthe,
 Abends ging sie fort vom Himmel,
 Morgens ging sie auf am Himmel.
 65. Kam heran der Stern als Freier:
 Gruß dir, schöne Lüfttochter,
 Gruß dir, kluges Kind des Himmels!
 Wirst als Weib dem Stern du folgen,
 Wohl als Braut dem Sohn des Sternes?
 70. Brüderlein, jung und fein!
 In den Stall des Sternes Roß bring,
 In den Pferch des Sternes Blässe.
 Rechter Bräut'gam ist der Stern.
 Folgen muß ich dem Geschaffnen,
 75. Dem Geschaffnen, dem Bestimmten.

Sizikord.

Tähele panna. Pookstavid A, B, C . . . tähendavad laulude tõizendid, aga lühenduzed Jak. H. (= Jakob Hurt, Vana Kandle väljaandja), Joh. H. (= Johan Hurt), Joz. H. (= Joozep Hurt), mõlemad väljaandja sugulazed, Eeva H. (= Eeva Hurt, väljaandja õde), P. W. (= Peeter Wäiso), M. Hrms (= Mihkel Härms) laulude korjajaid ehk üleskirjutajaid.

I.

Laulust.

	lehekülg.
1. Ega leel'ost leibä saa. (M. Hrms)	2
2. Kos sa ollit, leel'okene? (Jak. H.)	2
3. Ei ole leel'o laste laulus. (Jak. H.)	4
4. Sie om leel'o liinast tuodu. (M. Hrms)	4
5. Kost ma no latsi laulu sai? (M. Hrms)	4
6. Mille mull pal'l'o sõnno suuh? (Joz. H.)	6
7. Kui mull sõnno puudunes. (Joz. H.)	6
8. Etsa laulke, laiza' neio'! (Jak. H.)	6
9. Etsa neio' ilotelge! (Joz. H.)	8
10. Laulu eestvõtja. (A = Jak. H., B = Joz. H.)	2
11. Laulazi ma mitu luku. (Joz. H.)	12
12. Kohes sie laulu lagozi? (Jak. H.)	12
13. Laulazigi, ei ma tohi. (Joz. H.)	14
14. Laulu vägi. (Jak. H.)	14

II.

Neidude laulud.

15. Neiu kiitus. (Joz. H.)	16
16. Viha vele pääle. (Joh. H.)	16
17. Varajazed kojjad. (Joz. H.)	18
18. Poizi' lei tsõõri morola. (Joz. H.)	20
19. Jummal tied, kos mino oza. (Jak. H.)	22
20. Unenägu. (Joz. H.)	22
21. Ärä tuima mulle tulgu. (Joz. H.)	22
22. Mille noroh noore' neio'? (Jak. H.)	24
23. Neiu kaup. (Joz. H.)	24
24. Halb pois. (Joz. H.)	26
25. Külä ütél': küll o suuri! (Joz. H.)	26
26. Neiu vastus. (Joz. H.)	26
27. Oles ma luodu poizisani! (Joz. H.)	28
28. Tütterida, vaezida! (Joz. H.)	28
29. Vaene tütarlaps. (A = Joz. H., B = Joh. H.)	30

Inhaltsverzeichnis.

Anmerkung. Die Buchstaben A, B, C . . . .
bezeichnen die Liedervarianten, die Abkürzungen Jac. H.
(= Jacob Hurt, Herausgeber der „alten Harfe“), Joh. H.
(= Johann Hurt), Jos. H. (= Joseph Hurt), zwei An-
verwandte des Herausgebers, Eva H. (= Eva Hurt,
Schwester des Herausgebers), P. W. (= Peter Wäiso),
M. Hrms (= Michel Härms) die Sammler vorliegender
Lieder aus Pöhlwe.

I.

Vom Sang.

	Seite
1. Brod erhält man nicht vom Viede. (M. Hrms)	3
2. Wo warst du, mein liebes Viedlein? (Jac. H.)	3
3. Volkslied ist kein Kinderfang. (Jac. H.)	3
4. Aus der Stadt stammt dieses Vied. (M. Hrms)	5
5. Wo bekam ich Kind den Sang her? (M. Hrms)	5
6. Warum hab' ich viele Worte? (Jos. H.)	5
7. Sollten Worte mir noch fehlen. (Jos. H.)	7
8. Ei so singet, faule Jungfrau! (Jac. H.)	7
9. Ei so jubiliret, Jungfrau! (Jos. H.)	7
10. Die Vorsängerin. (A = Jac. H., B = Jos. H.)	9
11. Wohl ich sänge viele Vieder. (Jos. H.)	13
12. Wohin streute sich der Sang? (Jac. H.)	13
13. Wohl ich sänge, doch ich darf nicht. (Jos. H.)	15
14. Die Nacht des Gesanges. (Jac. H.)	15

II.

Mädchenlieder.

15. Preis der Jungfrau. (Jos. H.)	17
16. Haß wider den Bruder. (Joh. H.)	17
17. Frühzeitige Brautwerbung. (Jos. H.)	19
18. Schlugen die Burische das Rad im Hofe. (Jos. H.)	21
19. Gott allein nur weiß, wo mein Theil. (Jac. H.)	23
20. Der Traum. (Jos. H.)	23
21. Nicht ein Stumpfer soll mich freien. (Jos. H.)	23
22. Warum trauern die jungen Mädchen? (Jac. H.)	25
23. Jungfrauenhandel. (Jos. H.)	25
24. Schlechter Burische. (Jos. H.)	27
25. Sprach das Dorf: wie ist sie groß! (Jos. H.)	27
26. Der Jungfrau Antwort. (Jos. H.)	27
27. Wäre ich als Burisch geschaffen. (Jos. H.)	29
28. Ach, die Töchter, arme Mädchen! (Jos. H.)	29
29. Das arme Mädchen. (A = Jos. H., B = Joh. H.)	31

III.

Kosja laulud.

	lehekülj.
30. Noormees ja neitsit. (Joz. H.)	36
31. Võta vallast vaene lats'. (Jak. H.)	36
32. Ärä ihka ilozat! (M. Hrms)	38
33. Še nõu. (Joz. H.)	38
34. Võõras üteli: võta naine! (Joz. H.)	40

IV.

Pulma laulud.

35. Pulma hobune. (Joz. H.)	42
36. Špetus vennale. (Joh. H.)	42
37. Tuppa minnes. (Joh. H.)	44
38. Pruudi vastapanemine. (Jak. H.)	44
39. Kozilast sõimatakse. (Jak. H.)	46
40. Pruudi lahkimine. (Jak. H.)	46
41. Pruuti tuuakse tuppa. (Jak. H.)	48
42. Süõ neio, serbä neio! (Joz. H.)	48
43. Mis saa suve suurest tüöst? (Jak. H.)	48
44. Tule iks kodo neiokene! (Jak. H.)	50
45. Lääme vällä hõüstelemä! (Jak. H.)	50
46. Ahvardus. (Jak. H.)	50

V.

Abielu õnnest ja õnnetuzest.

47. Mehe kiitus. (Joz. H.)	52
48. Pizikene naene. (Joh. H.)	52
49. Külas käik. (Joz. H.)	54
50. Neiul kuri elu. (Joz. H.)	56
51. Viibüzie, vaabuzie. (Joh. H.)	56
52. Ülemeelik mees. (Joz. H.)	56
53. Petetud naene. (A = Jak. H., B = M. Hrms, C = Jak. H.)	58
54. Enne ja nüüd. (A. B. E = Joz. H., C = Jak. H., D = M. Hrms)	62
55. Joodik mees. (A = Jak. H., B = Joh. H., C = M. Hrms, D = Joz. H.)	72
56. Petetud mees. (Joh. H.)	80

VI.

Špetus-laulud.

57. Äрге tõine tõista põlgke! (A = Jak. H., B = Joh. H.)	82
58. Hoiške hindä hummogult! (Jak. H.)	82
59. Kuri võtku kurja muodo! (Joh. H.)	84
60. Äрге ikke ilozalle! (Jak. H.)	84
61. Ema špetus. (A. B. C = Jak. H., D = Joh. H., E = M. Hrms)	86
62. Manitsus virguzele. (A = Joz. H., B = Jak. H.)	90

III.

Freierci.

	Seite.
30. Der Jüngling und die Jungfrau. (Jos. H.)	37
31. Aus dem Gau ein armes Kind nimm. (Jac. H.)	37
32. Sehn' dich nicht nach einer Schönen. (M. Hrms)	39
33. Der Schwester Rath. (Jos. H.)	39
34. Sprach der Fremde: nimm ein Weib! (Jos. H.)	41

IV.

Hochzeitslieder.

35. Das Hochzeitssperd. (Jos. H.)	43
36. Unterweisung an den Bruder. (Joh. H.)	43
37. Beim Hineingehen in die Stube. (Joh. H.)	45
38. Der Braut Weigerung. (Jac. H.)	45
39. Der Bräutigam wird geschmäht. (Jac. H.)	47
40. Abschied der Braut. (Jac. H.)	47
41. Die Braut wird in die Stube gebracht. (Jac. H.)	49
42. Hö, o Jungfrau, schlürf o Jungfrau! (Jos. H.)	49
43. Was wird aus des Sommers Rüben? (Jac. H.)	49
44. Komm nach Hause, liebe Jungfrau! (Jac. H.)	51
45. Laßt uns gehn hinaus zum Wettkampf! (Jac. H.)	51
46. Eine Drohung. (Jac. H.)	51

V.

Von ehelichem Glück und Unglück.

47. Des Mannes Lob. (Jos. H.)	53
48. Das kleine Weib. (Joh. H.)	53
49. Der Besuch. (Jos. H.)	55
50. Der Jungfrau geht es böse. (Jos. H.)	57
51. Willste ich, säumete ich. (Joh. H.)	57
52. Der übermüthige Mann. (Jos. H.)	57
53. Das betrogene Weib. (A = Jac. H., B = M. Hrms., C = Jac. H.)	59
54. Ehemals und jetzt. (A. B. E = Jos. H., C = Jac. H., D = M Hrms.	63
55. Ein Trunkenbold als Mann. (A = Jac. H., B = Joh. H., C = M. Hrms, D = Jos. H.)	73
56. Der betrogene Mann. (Joh. H.)	81

VI.

Lehrhafte Lieder.

57. O verachtet nicht einander! (A = Jac. H., B = Joh. H.)	83
58. Hütet euch am frühen Morgen. (Jac. H.)	83
59. Böser hol' die böse Sitte. (Joh. H.)	85
60. Weinest nicht nach einem Schönen. (Jac. H.)	85
61. Die Unterweisung der Mutter. (A. B. C = Jac. H., D = Joh. H., E = M. Hrms)	87
62. Mahnung zur Munterkeit. (A = Jos. H., B = Jac. H.)	91

VII.

Murelaulud.

	lehekülj.
63. Kolm vaest. (A = Jak. H., B = Joz. H.)	94
64. Ole-e umma ezäkeist. (Joz. H.)	96
65. Ole-e mull umma imäkeist. (Jak. H.)	96
66. Imä mull kuoli väikohna. (Joz. H.)	98
67. Oles mull immä iäs saanu. (Joz. H.)	98
68. Tütar ema haua pääl. (A = M. Hrms, B = Joz. H., C = Joh. H.)	100
69. Leskede laul. (A = Jak. H., B = Joz. H.)	106
70. Vii vette! (Joz. H.)	110
71. Tänamata poeg. (Jak. H.)	110

VIII.

Töö juures. Talguzel. Meelt lahutades. Orjuzel.

72. Rühkigemme, rutakemme! (Jak. H.)	114
73. Milles sie maa tsömbeline? (Jak. H.)	114
74. Mine müödä, müntä-jalg! (Jak. H.)	114
75. Ärä pöimi pikä pöllu. (Jak. H.)	116
76. Viina juues. (Jak. H.)	116
77. Teeme tüöda timohkalle. (Jak. H.)	116
78. Tööle minnes. (Joz. H.)	116
79. Töölt tulles. (M. Hrms)	118
80. Tantsides. (Joz. H.)	120
81. Ega rikas riht ei pesä. (Jak. H.)	122
82. Kedrates. (Joz. H.)	122
83. Oi mino hüvvä herräkeist! (Jak. H.)	122
84. Mina tiijä orja elo. (A = Joz. H., B = Joh. H.)	124
85. Veerä, veerä, päiväkene! (Joh. H.)	124
86. Teupoizi kaebdus. (Jak. H.)	126
87. Teutüdruku kaebdus. (A = Joz. H., B = Jak. H., C = Joh. H.)	128

IX.

Naljalaulud ja pilkamized.

88. Hooletu. (Joh. H.)	136
89. Tubakat pruukides. (Jak. H.)	136
90. Saunamehe nali. (Jak. H.)	138
91. Pöörane küla. (A. B = Joh. H.)	138
92. Mis viga mino veel? (Joh. H.)	140
93. Kahesuguzed nooredmehed. (Jak. H.)	140
94. Kibe kõne. (Joz. H.)	142
95. Poiste müük. (Joh. H.)	142
96. Mis sina laulat, lahki-lõuga? (Joh. H.)	144
97. Laze naarda, mis ma hooli. (Joh. H.)	144
98. Sorijalle. (A = Joz. H., B = Joh. H.)	144
99. Pantu kurat kubijas. (Joh. H.)	146

X.

Sõjalaulud.

100. Sõa sõit Saaremaale. (M. Hrms)	148
101. Minek mere poole. (M. Hrms)	150

VII.

Glegien.

	Seite.
63. Drei Arme. (A = Jac. H., B = Jos. H.)	95
64. Habe keinen eig'nen Vater. (Jos. H.)	97
65. Habe keine eig'ne Mutter. (Jac. H.)	97
66. Starb die Mutter, als ich klein war. (Jos. H.)	99
67. Wär' die Mutter für Lebtag. (Jos. H.)	99
68. Die Tochter auf dem Grabe der Mutter. (A = M. Hrms., B = Jos. H., C = Joh. H.)	101
69. Wittwenlied. (A = Jac. H., B = Jos. H.)	107
70. Bring ins Wasser! (Jos. H.)	111
71. Der undankbare Sohn. (Jac. H.)	111

VIII.

Bei der Arbeit. Zum Taktus. Zur Erholung. Frohnlieder.

72. Laßt uns eifern, laßt uns eilen! (Jac. H.)	115
73. Warum ist das Land hier grubig? (Jac. H.)	115
74. Geh vorüber, o du Schießfuß! (Jac. H.)	115
75. Hab das Langfeld abgeerntet. (Jac. H.)	117
76. Beim Branntweintrinken. (Jac. H.)	117
77. Arbeit leisten wir dem Büttel. (Jac. H.)	117
78. Beim Gehen zur Arbeit. (Jos. H.)	117
79. Beim Kommen von der Arbeit. (M. Hrms.)	119
80. Beim Tanzen. (Jos. H.)	121
81. Nicht der Reiche drißcht die Kiege. (Jac. H.)	123
82. Beim Spinnen. (Jos. H.)	123
83. O du guter Herr mein! (Jac. H.)	123
84. Ich, ich kenn das Sclavenleben (A = Jos. H., B = Joh. H.)	125
85. Senke, senke, liebe Sonne! (Joh. H.)	125
86. Des Frohnknechts Klage. (Jac. H.)	127
87. Der Frohnmagd Klage. (A = Jos. H., B = Jac. H., C = Joh. H.)	129

IX.

Scherz und Spott.

88. Die Sorglose (Joh. H.)	137
89. Beim Tabakgenießen. (Jac. H.)	137
90. Des Bettlers Humor. (Jac. H.)	139
91. Das verkehrte Dorf. (A. B = Joh. H.)	139
92. Was fehlet meinem Bruder? (Joh. H.)	141
93. Zweierlei Süngrlinge. (Jac. H.)	141
94. Eine bittere Rede. (Jos. H.)	143
95. Burschenverkauf. (Joh. H.)	143
96. Wozu singst du, flassend Kinn da? (Joh. H.)	145
97. Laß sie lachen, kummert mich nicht. (Joh. H.)	145
98. Dem Verleumder. (A = Jos. H., B = Joh. H.)	145
99. Schier der Teufel ist hier Kubjas. (Joh. H.)	147

X.

Kriegslieder.

100. Die Heerfahrt nach Desel. (M. Hrms.)	149
101. Der Zug ans Meer. (M. Hrms.)	151

102.	Venna sõa lugu. (Joz. H.)	154
103.	Armuta omaksed. (M. Hrms)	166

XI.

Jutustavad laulud.

104.	Härgade kahju. (Joz. H.)	172
105.	Hobuze kahju. (Joz. H.)	174
106.	Helmeste kahju. (Joh. H.)	176
107.	Mehiläistä meeletüda! (Joz. H.)	178
108.	Ärras peremees. (Joz. H.)	178
109.	Prundi hukkaja. (Joh. H.)	180
110.	Naeze hukkaja. (Joz. H.)	184
111.	Mehe hukkaja. (Joz. H.)	192
112.	Ilma tütar. (Joz. H.)	194

XII.

Mitmesugused riizmed.

113.	Ei ole leel'o maasta löütü. (PW.)	202
114.	Mis mull abi laulemast? (A. B = PW.)	202
115.	Oles mu helü alale. (A = Joh. H., B = PW.)	204
116.	Milles ei laula neo' neio'? (PW.)	206
117.	Sünnü ei süä ilole. (PW.)	206
118.	Nu mie' laulke, nu mie' laske! (PW.)	208
119.	Neiu ja poizi matus. (PW.)	208
120.	Neiu püüdmine. (Eeva H.)	210
121.	Neiu tunnistus. (PW.)	210
122.	Nooremehe' nurki-nõna'. (PW.)	214
123.	Karske neiu. (PW.)	216
124.	Kes süäl mäel hällü. (Joz. H.)	216
125.	Oles suku nätä saazi. (Jac. H.)	218
126.	Hiussel es herrä põlv'. (A = Eeva H., B. C = Joz. H., D = PW.)	220
127.	Tahtset taale, tahtset tuole. (Joh. H.)	224
128.	Lätsi ma neio merele. (Joz. H.)	224
129.	Tuhu laul. (A. B = Eeva H.)	224
130.	Memm läts' aita. (Joh. H.)	228
131.	Sikk, sikk habenik. (Joh. H.)	228
132.	Mis küll puhkva' suure' tuule'? (PW.)	230
133.	Meid oll' kolmi veljotani. (Joh. H.)	232
134.	Lääme, lääme, teeme, teeme! (Joz. H.)	232
135.	Kaege, sõzare', häälezida! (PW.)	234
136.	Põimu laul. (PW.)	234
137.	Mis ti tsia' tsirizede? (PW.)	236
138.	Kergotamize laul. (A = Joh. H., B = Eeva H.)	238
139.	Tänamata laps. (Eeva H.)	238
140.	Tütarlapse kaebdus. (PW.)	240
141.	Mis sa varra ärä kuolit? (PW.)	242
142.	Mille mie' sarna' sadanu? (Eeva H.)	244
143.	Ole-ei mull hõimulist. (Joh. H.)	244
144.	Leze kaebdus. (Eeva H.)	246
145.	Oles ma koolnu väikohna. (Joh. H.)	246
146.	Vana ole, alla vao. (PW.)	248
147.	Kas tie' mino hannu näiet? (PW.)	248
148.	Erätõvvu tegijä. (Joz. H.)	250
149.	Jummal käsk' hiljä elädä. (PW.)	252
150.	Peeter peenü poizikene. (Eeva H.)	256

102.	Des Bruders Kriegsgeschichte. (Jos. H.)	155
103.	Die herzlosen Angehörigen. (M. Hrms)	167

XI.

Erzählende Lieder.

104.	Der Verlust der Döhsen. (Jos. H.)	173
105.	Der Verlust des Pferdes. (Jos. H.)	175
106.	Der Verlust der Perlen. (Joh. H.)	177
107.	O die Biene sonder Sinnkraft! (Jos. H.)	179
108.	Der mitleidige Hausherr. (Jos. H.)	179
109.	Der Brautmörder. (Joh. H.)	181
110.	Der Gattenmörder. (Jos. H.)	185
111.	Die Gattenmörderin. (Jos. H.)	193
112.	Die Tochter der Luft. (Jos. H.)	195

XII.

Vermischtes.

113.	Nicht der Erd' entstammt das Volkslied. (PW.)	203
114.	Welche Hül' hab' ich vom Singen? (A. B = PW.)	203
115.	Wär' allda noch meine Stimme. (A = Joh. H., B = PW.)	205
116.	Warum singen nicht die Jungfrau? (PW.)	207
117.	Nicht zum Jubel stimmt mein Herz. (PW.)	207
118.	Laßt uns singen, laßt uns sagen! (PW.)	209
119.	Der Jungfrau und des Buben Bestattung. (PW.)	209
120.	Der Jungfrau Fang. (Eva H.)	211
121.	Der Jungfrau Bekenntniß. (PW.)	211
122.	Zünglinge, ihr Schnüffelnasen. (PW.)	215
123.	Die keusche Jungfrau. (PW.)	217
124.	Wer wiegt' dort sich auf dem Berge? (Jos. H.)	217
125.	Könn' ich das Geschlecht doch sehen. (Jac. H.)	219
126.	Herrenstand hat man im Haarschmuck. (A = Eva H., B C = Jos. H., D = PW.)	221
127.	Wolltest diesen, wolltest jenen. (Joh. H.)	225
128.	Ging ich Jungfrau hin zum Meere. (Jos. H.)	225
129.	Kindelbierlied. (A. B = Eva H.)	225
130.	In die Klee' ging Mutter. (Joh. H.)	229
131.	Boß, Boß mit dem Bart. (Joh. H.)	229
132.	Warum wehen starke Winde? (PW.)	231
133.	Unser waren drei der Brüder. (Joh. H.)	233
134.	Laßt uns gehen, laßt uns bauen! (Jos. H.)	233
135.	Schweftern auf, versucht die Stimmen! (PW.)	235
136.	Erntelied. (PW.)	235
137.	Wozu quieket ihr wie Schweine? (PW.)	237
138.	Das Bänkellied. (A = Joh. H., B = Eva H.)	239
139.	Das undankbare Kind. (Eva H.)	239
140.	Des Mädchens Klage. (PW.)	241
141.	Warum starbest du so frühe? (PW.)	243
142.	Warum sind uns hohl die Wangen? (Eva H.)	245
143.	Hab' nicht den, der mich umarmte. (Joh. H.)	245
144.	Der Wittwe Klage. (Eva H.)	247
145.	Wär ich doch als Kind gestorben. (Joh. H.)	247
146.	Bin schon alt und sinke nieder. (PW.)	249
147.	Habt ihr meine Gans gesehen? (PW.)	249
148.	Der Lohnfuhrer. (Jos. H.)	251
149.	Gott befahl mir still zu leben. (PW.)	253
150.	Peter, ein Züngling fein und klein. (Eva H.)	257

Liza.

Tõizendid.

	Lehekülg.
Nr. 3-ma tõizend : Ei ole leel'o laste laulus. B. (Eeva H.)	260
" 7-ma " Kui mull sõnno puudunes. B. (PW.)	260
" 14-ma tõizendid : Lauluvägi. (B = Joh. H., C = PW.)	262
" 21-ze tõizend : Ära tuima mulle tulgu. B. (Joh. H.)	264
" 26-ma " Neiu vastus. B (Eeva H.)	264
" 30-ma " Noormees ja neitsit. B. (PW.)	266
" 31-ze " Võta vallast vaene lats. B. (PW.)	268
" 49-ma " Küläs käik. B. (PW.)	270
" 54-ma tõizendid : Enne ja nüüd. (F = Jac. H., G = PW., H. J. = Joh. H.)	274
" 59-ma tõizend : Kuri võtku kurja muodo. B. (Eeva H.)	280
" 60-ma " Ärge ikke ilozalle. B. ((Joh. H.)	282
" 61-ze tõizendid : Ëma õpetus. (F = PW., G = M. Hrms)	282
" 69-ma tõizend : Leskede laul. C. (Joh. H.)	284
" 80-ma " Tantsides. B. (Joh. H.)	286
" 83-ma tõizendid : Oi mino hüvvä herräkeist. (B = Eeva H., C = PW.)	286
" 84-ma tõizendid : Mina tiijä orja elo. (C. D = Eeva H.)	290
" 102-ze tõizend : Venna sõalugu. B. (PW.)	292
" 112-ma tõizend : Ilma tütar B. (Joh. H.)	296

Eesti Kirjameeste Seltsi Toimeutzed.

Nr. 3.

Vana kannel.

Alte Garse.

Täieline kogu vanu
Eesti rahvalauluzid
välja annud

Vollständige Sammlung
alter estnischer Volkslieder
herausgegeben von

Dr. Jakob Hurt.

Tõine kogu.
Zweite Sammlung.

Tartus, 1886.

Trükitud C. Mattieseni kuluga.

Dorpat, 1886.

Verlag von E. Mattiesen.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 23-го Августа 1886 г.

ENSV Teaduste Akadeemia
Keskkirjastuskoogu

RE408

Eeskõne.

Rahvalaulud, mis „Vana Kandle“ tõine kogu siin lugijale rohkel arvul toob, on kõik Kolga Jaani kihelkonnast Viljandi maakonnast. Nende korjajad on kolm meest seitsmest kihelkonnast: kihelkonnakoolmeister **Kr. Grau**, koolmeistrite-seminaari õppija **J. Orgusaar** ja stud. theol. **J. Bergmann**. Herra Grau sai pärast Türisse Järvamaale kihelkonnakoolmeistriks, aga herra Orgusaar on, pärast oma õppimise lõpetamist Riia Vene koolmeistrite-seminaris, nüüd kooliõpetajaks Kuigatsi Vene kihelkonnakoolis Tartumaal, herra Bergmann kirikuõpetajaks Paistu kihelkonnas Viljandimaal. Korjamine sündis aastal 1876, 1877 ja 1878, kui Vana Kandle väljaandjal au oli, Kirjameeste Seltsi presidendiks olla. Korjamise loost andku kaks korjajat ise oma sõnadega siin alamal lugijale algupäralist seletust.

Õpetaja Bergmann kirjutab väljaandjale: „Vana Kandle ezimeste vihkude läbi selleks äratatud, võttis selleaegne Kolga Jaani kihelkonnakoolmeister Kr. Grau nõuaks, oma kihelkonnas järele kuulata, kas sääligi vanu laule veel tallel peaks olema. Ta sai peagi mahti, 15 iluzat laulu elatanud Purtsi Rõõda suust üles kirjutada. Muidu polnud talle enam kui 5 laulu kätte pnutunud. Korjamise pidi ta mõne takistuse pärast edespidi pööle jätma, „kunni teada saaks, kas Vana Kandle toimetaja neid korjamise väärilizeks peab.““ Suvel 1876 läksin minagi, nimelt R. Kallas'e äratamise pööle, selle mõttega koju, nii palju kui võimalik, vanu laule korjata. Aga et ma kodukoolmeistriks pidin minema, siis ei võinud ma,

kõigest paar päeva kodumaal olles, mitte suurt saada. Ei ma saanudki ozavate laulikutega kokku, nii et minu 1876 korjatud laulud kõigest riizmed on. Needki läkitazin ma, ühtlazi Grau omadega, kes nad minu kätte andis, Kallas'e läbi Vana Kandle toimetaja kätte. Enezel oli mull nõu, järgmizel aastal alatud tööd edazi ajada, aga tõbi tegi mu ettevõtte otsani tühjaks. Järgmize aasta (1878) alguzel soovis selleaegne Kirjameeste Seltsi president, Vana Kandle toimetaja, õpetaja J. Hurt, et ma eelseizval suvel „plaani mööda“ Kolga Jaani kihelkonna läbi korjaksin. Seda lubazingi ja nii ka sündis. Aga vähe tulu tuli tundmata paigus ümberreizimizest. Silmanähtavalt tehti mitmes kohas palutavate poolt, kelle juure juhatati, kõik tõkked ette, et ma ei pidanud laule saama. Küziti, „kas ma parem vazikid või seapõrsid osta ei taha, — see oleks parem, kui mööda taluzid kõrtsi joru taga ajada.“ Mitmelt poolt juhatati ka otse sinna, kus laulumeest ega -naist olemaski polnud, nii otse pettes. Nii ei saanud ma tundmata küladest ja taludest mitte palju. Sest ka see ei avitanud suurt, kui Grau lahkeste kaaza tuli ja omalt poolt kõik võimalikku tegi laulikute suu lahtitegemizeks. Üks laulik laskis ennast paar tundi paluda, siis kui ju peaaegu lubas, kadus korraga ära ja mingil moel ei olnud teda leida. Pidin tühjalt ära minema. Hiljemine kuulsin, et see moorikene sellepärast pole sõnakest laulnud, et ma mitte kõige enne tema juure polla läinud. Õnneks sain aga viimati kolme lauliku käest hulga laule. Nimelt ütles mulle Purtsi Rõõt arvata 5000 rida (120 laulu), Kazari Ann 1500 rida (32 laulu) ja Kolgi Mari 800 rida (20 laulu) ette. Et Purtsi Rõõt ju 1876 aasta alguzel Grau'le 15 laulu (arvata 1000 rida) oli ette ütelnud, siis on tema käest üleüldse 135 laulu ehk umbes 6000 rida saadud. Mis muidu iganes saadaval oli, sai üles kirjutatud. Kui suvine koolivaheaeg lõppis, ei olnud mull enam kohta ega küzitavat, kust oleksin võinud veel korjata tahta. Ning et neist küladest, kus minule suurt lõikust ei lubatud, seminaari õppija J. Orgusaar ju 1876 arvata 170 laulu on üles kirjutanud, siis võib küll õiguzega ütelda: Kolga

Jaani kihelkond on otsani läbi korjatud, mis saadav oli see on saadud.“

Kooliõpetaja Orgusaar omalt poolt kirjutab väljaandjale: „Minu korjatud laulud on kõik Võiõziku vallast Kaavere külast saadud. Missugused laulud keegi laulik ütelnud on, seda ei või ma ütelda, ei ole seda teadust ka minu käzikirjas. Korjamise aasta on laulude ezimezel kimbul 1876. Neist lauludest on ütelnud Mall Hunt ligi 70 laulu, Krõõt Orgusaar ligi 70 laulu. Teized on ühe kaupa saadud. Ezimene laulik on ülemineva talvel vana piiga põlves ära surnud, aastat 70 vana, — teine on aastat 50 vana, saunanaene, Peka maa peal. Teize laulude kimbu korjamise aasta on 1877 ja kolmandal 1878. Teize kimbu lauludest ütles eespool nimetud Mall Hunt suurema oza, kolmanda kimbu pea tervelt Jaan Palt. Jaan Palt suri mineval talvel, aastat 80 vana, ära. — Laulikud ei taha neid lauluzi mitte laulda; mina pidin ize alati mõne laulu läbi laulma, enne kui neist laulja sai. Nemad olivad küll valmis, mulle „kodu- ja kiriku-raamatust“ ette laulma, aga minu nõuetavate laulude kohta ütlevivad ikka: „ilma lori, kuhu need kõlbavad.““ Minu peale vaatazivad nad nagu mõne „kiriku õpetaja salakuulaja“ peale, kes kavalasti nende käest midagi paha püiab kätte saada, mis temale teada viia. Mina pidin neile palju ette seletama, enne kui laulsivad. Muud izeäralikku ei ole ma midagi tähele pannud korjamise juures.“

Nii palju korjajate kirjadest laulude korjamisest. Bergmann'i kiri on aastal 1883 kirjutatud, Orgusaar'e oma 30. Juulil 1885, mille järele ka temalt tähendatud laulikute suremise aeg ära tuleb arvata.

Muidu on mulle sõber Bergmann veel järgmized teaduzed neist laulikutest kätte muretsenud, kes temale ette laulnud:

1. Purtsi Rõõda täiz nimi kirikuraamatu järele on Rõõt Meiel, sündinud Ott. Tema on Oti Hansu tütar, Oti külast Kolga Jaani kirikuvallast pärit, sündinud 28. Septembril 1803, leeritud 1820, laulatatud 1824 Hans Meieliga Soosaare vallas Purtsi talus, kus ta eziotsa minijaks, aga pävast 33 aastat perenaezeks oii. Mees suri Juuli

kuus 1866. Lesk Rõõt elas veel aastal 1883 Augusti kuus säälsamas Purtsi talus, 80 aastat vana. Pärast seda ei ole väljaandja temast sõnumid saanud.

2. Kazari Anne nimi kirikuraamatus on **Ann Kaur**, revisiooni kirja järele liianimega Parrik. On stündinud 1824, leeritud 1841, Jüri tütar, elab Kazari talus Kolga Jaani kirikuvallas ju enam kui 30 aastat. Tüdruk,

3. Kolgi Mari praegune pärisnimi on **Marie Essenson**, tüdrukupõline nimi Mari Tikk. On sündinud 1822 Võiziku vallas Oorgu külas Tiku talus, Jaagu tütar. leeritud 1838. Elas kahes abielus. Ezimene mees oli Kristjan Grauberg, tõize mehe nimi on Tõnis Essenson, kellega teda 1864 laulatati.

4. Pääle nende tähtsamate laulikute nimetab Bergmann'i käzikiri veel mõne laulja, kelle käest korjaja laulusõnu saanud. Need on: „Kolga kiriku karjamees Jaan Parm“, laulude korjamise ajal arvata 65 aastat vana, nüüd surnud, uppus nimelt 1885 kaevu; Kolga tuuliku mölder Märt Reial; siis üks „jalutu rätsepp Täckärd“, peremees Jaak Wint, üks „kuulus laulumees“ Päävere väljavaht Mats, korjamise ajal arvata 72 aastat vana, ja viimaks üks Vainu Jaan ja Posti Jaan. Täielizemat teadust neist laulikuteist väljaandjal ei ole.

Laulud, mis lugija siin Vana Kandle „tõizes kogus“ leiab, on kolmes alguskäzikirjas olemas. Käzikirjade päälkirjad käivad nõnda:

1. „Eesti rahva vanad laulud, korjatud Kolga Jaani kihelkonnast. Korjanud on Jaan Bergmann ja Kristjan Grau. 1876.“ 76 lehekülge, 50 laulu.

2. „Vanad rahvalaulud. Kolga Jaani kihelkonnast korjanud seminaari õppiija Orgusaar 1876—1878.“ Kolm kimpu, 226 laulu.

3. „Eesti rahvalaulud Kolga Jaani kihelkonnast Viljandimaalt. Korjanud aastal 1878 Jaan Bergmann, stud. theol.“ 280 lehekülge, 268 laulu.

Ezimene käzikiri on Bergmann'i kirjutatud, poogen kaheksaks murtud, tõine Orgusaar'e kirjutatud, ka poogen kaheksaks murtud, kolmas ehk kõige suurem kogu jälle Bergmann'i kirjutatud, poogen neljaks murtud. Korjajad

on need käzikirjad ehk algusdokumendid pärast korjamist Eesti Kirjameeste Seltsile kinkinud, kes neid omas kirjavaras alale hoiab. Lauluzid trükkimizeks kokku seades lasksin mina kõik käzikirjad üksikult kõvaste kokku kōita ja panin nemad järgimōōda selle üleūdize nime alla: „Kolga Jaani laulud Nr. I, II, III.“ Nr. I on siis Bergmann'i ja Grau ühine korjandus, Nr. II Orgusaar'e ja Nr. III Bergmann'i izeäraline korjandus. Tahab mõni uurija käesolevat trükitud laulukogu alguskäzikirjadega võrrelda, siis võib tema seda antud tähenduste järele kergeste teha.

Käzikirjades on laulud nii ülesse pandud, kudas ja kust korjajad neid saivad, ilma izeäralize korra ehk järje tähele panemata. Trükis olen mina muidugi laulud nende sizu järele kokku seadnud ja sedaviizi kakstõistkümmend salka ehk päätükki saanud. Missugused põhjused ja üksikud laulud igas salgas on, näeb lugija kergeste raamatu „sizikorrast“, mis raamatu lõpuõtsas leida on. Ühtlasi võib igamees seetsamast sizikorrast järele vaadata, kes laulu ehk tema tõizendi lauliku suust üles on kirjutanud ehk korjanud. Kui kõik tõizendid izeäralisteks lauludeks arvame ja sedamōōda oma jala peale seame, siis on

Bergmann	korjanud	271	laulu	ehk	9641	rida,
Orgusaar	„	199	„	„	5115	„
Gräu	„	20	„	„	1054	„

Kõik kokku 490 laulu ehk 15810 rida.

Laulude keel ei ole mitte kirjakeel, vaid kohaline Kolga Jaani murre. Alguskäzikirjades ei ole see murre mitte omal täiel näul paberi pääle saanud. Harjunud kirjakeel on üleskirjutajate sulge sagedaste eksitanud. Aga trükis püüdsin mina külamurret täielizemalt valitsema panna, käzikirjade eksituzi räägitava Kolga Jaani keele järele parandades. See oli mull õnneliku juhtumize läbi väga julgeste võimalik. Otse sellamal ajal, kui ma praegust Vana Kandle „tõist kogu“ trükile valmistazin, oli õpetaja J. Bergmann minu ammeti abi Peterburis. Tema on ize suurema oza Kolga Jaani lauluzid korjanud ja ize sündimize poolest nimetatud kihelkonna laps. Selle läbi on tema Kolga Jaani kohalize keelemurdega nii tuttav, kui iganes üks elava ja terava

vaimuga inimene oma sündinud ehk loodud koduleelt võib tunda. Minu kallis sõber Bergmann oli nii lahke, et ta omad ülikazinad priitunnid hulga aega Vana Kandle hääks ohverdas ja kõik Kolga Jaani laulud, ka Orgusaar'e ja Grau omad, käzikirjadest trüki tarbeks ümber kirjutas, selle juures minu izeäralize soovimize pääle nimelt kohalist külamurret võimalikult tähele pannes ja jalule seades. Ühtlazi võis Bergmann ka mõne muu pizukeze eksituze, mis alguskirjas leiti, omast mälestuzest ära parandada. Sedaviizi sai trükimajasse parem käzikiri saadetud, kui ülemal nimetatud alguskäzikirjad ongi. Väljaandja võib rõõmsaste ja julgeste ütelda: Käesolev laulude kogu on, nõnda kui sizu ehk sõnade poolest, nõnda ka koore ehk keele poolest, täieste Kolga Jaani kihelkonna omandus, Kolga rahva kadumata vana vara.

Üksnes kahes tükis on praeguzes trükis Kolga Jaani kohaligest murdest kirjutamize poolest meelega kõrvale astunud. Eziteks: Kolga Jaanis ei ütelda h-bäält sõna alguzes mitte välja, aga kirjutatud on h-täht siin igakord, kus keele historia seda märki sõna alguzes nõuab ja ka kirjakeel teda vanast ajast saadik pruugib. Nii leiab lugija ka ses „tõizes kogus“ hirm, hõbe, hakkama, hukkama j. n. e., aga välja öeldakse Kolga Jaanis irm, õbe, akkama, ukkama j. n. e. Loodan, et see lugijat ega uurijat ei saa eksitama. Ezimene on h-tähte kirjakeeles nende sõnade eziotsas harjunud, järgmine kuuleb ja teab praeguzest seletamizest, et h Kolga Jaanis sõna eziotsas tumm on. Tõizeks: Pitk hääl üü murrub Kolga Jaani murdes kaksikhääleks üi, küin on küün, nüid on nüüd, püidmä on püüdma j. n. e. Orgusaar omas käzikirjas on ka enamiste üi kirjutanud. Bergmann'i käzikirjas leiame üü. Väljaandja jättis trükis üü seizma, keele historia põhja pääl ja kirjakeele eeskuju järele, arvates, et lugija ja uuriija mitte ei saa eksitatud, kui pitka üü loom, nõnda kui tema Kolga Jaanis ilmub, raamatu eeskõnes ära seletatakse. Peaks muidu teravam nuriija käesolevates lauludes mõne koha ehk sõna leidma, mis kuulnud keelemurdega Kolga Jaanis mitte täieste kokku ei käi, siis on see vahe kas tahtmata sündinud

trükiviga ehk laulikute süü, kes sõnad nii ette on ütelnud, kui nad kirja saanud. Mõlemaid olemizi on praeguzes trükis tõeste ja salgamata olemas. Trükivigadest raamatut üsna puhtaks teha, on üliraske töö ja igal kirjamehel valus teadmine. Niisamati teavad laulude korrajad, et laulikud lauldes ehk sõnu ette üteldes tihti kohaligest igapäevamurdest kõrvale lähevad ja ühte ja sedasama sõna ehk käändu mitmet viizi ütlevad, ozast õiguzega, ozast ka ülekohtuga. Ezioitsa on õigem, kui kirjutaja täieste nii üles kirjutab, kudas laulik ütleb, olgu kui tahes. Sellega jääb materjaal puutumata, küll teaduslik kriitika teda puhastab. Niisuguzeks puhastamizeks siin ja muidu uurijate tarvituzeks saan mina pea Kolga Jaani murdest ühe izeäralize kirja välja andma, kus tähendatud murre kõigiti teaduslikus mundris lugija ette astub, pärast seda kui mina teda ize vaheajal paremine tundma olen õppinud.

Nagu juba ülemal tähendati, ei ole mitte võimalik, igast laulust siin üksikult ütelda, kes teda ette laulnud. Korrajate teaduzed on sellepoolest puudulizeks jäänud. Siiski on Bergmann'i ülespanekud nii rohked ja selged, et täieste ära näeme, mis kõige ozavam laulik Rõõt Meiel ja mis jälle tõized laulikud temale ette laulnud.

Rõõt Meiel on, näituzeks, järgmized laulud ütelnud: 151 B. C., 153, 156, 159, 160 B, 162 C, 165, 166 A. B., 167, 173, 174, 175 A, 176, 178 B, 182 A, 185, 189 B, 191 A, 193 A. D., 194, 195 A, 197, 198 D, 201 A, 205 A, 206 A, 208, 209 A, 210, 211, 212 A, 213, 214, 215, 216, 220 B, 221, 222, 223, 225, 226 A, 228 B, 230 A. B. D., 231, 232, 233, 234, 235 B, 237, 238 A, 239, 243 A, 245, 251, 259 A, 260, 262 C, 263, 266 A, 268, 270, 283, 286 A, 287 A, 289 A, 292, 294, 296 A, 299, 307, 312, 317 A, 318 A, 320, 328, 331 B, 332 A, 333 B, 338, 341, 344 B, 347, 352 A, 354, 356 B, 357 C, 359 B, 361, 362, 363 A. B., 364, 365, 368 A. B., 369, 401, 404, 415, 420, 430, 432, 442 A, 444 C, 447 B, 454 C, 460 A, 470 A, 487 A, 488 B, 489 B. Meieli lauldud on ka suurem oza Grau korjanduzes.

Ann Kaur on need laulud laulnud: 158, 162 D, 164 A, 171, 178 A, 183 B, 184 A, 190 A, 198 A, 202,

203 E, 205 C, 206 D, 243, 249 A, 261 C, 262 A, 264 A, 271 A, 273, 279 B, 282, 296 B, 316, 317 B, 318 B, 357 B, 447, 454 A, 459 A, 460 B.

Mari Essenson on ette öelnud: 153, 168 A, 188 C, 195 B, 198 C, 205 D, 244, 256, 265, 291 A, 298, 370 B, 375, 385, 390 B, 436, 441 A, 458 C, 488 A.

Pääle selle on Bergmann'ile ette laulnud Jaan Parm: 157 C, 291 C, 301, 353 B, 383 B, 391, 399, 407, 413, 431 A, 434, 437, 440, 443, 485; Märt Reial: 269, 273 D, 306 A, 340, 383 A, 395 A, 403, 410, 431 B, 456 B; jalutu rätsepp Tåkard: 182 B, 300, 428; pere-mees Jaak Wint: 168 B, 204, 336, 353 A, 459 B; Päovere väljávaht Mats: 157 A, 162 A, 250 A, 284 A, 405 A, 409, 422, 435, 439, 466; Vainu Jaak: 314; Posti Jaan: 339. „Liivasaare Leena“ pulmas kaazitati ja kirjutas Bergmann üles 151 A, 203 A, 207 A. B., 218, 219 A. B., 261 A, 271 B, 330, 337 B, 390 A, 398, 446 B, 463, 468; säälsamas pulmas lauldi Bergmann'ile ette 199, 203, 206 C, 455, 460 D. Lauljate nimed ses pulmas on üles tähendamata jäänud. Üks vanamees laulis säääl kaazitajatele 242. Ilma laulikute nime nimetamata leiame Bergmann'i käzikirjas veel järgnized lizamärgid: „Üks vanamoor laulis ette“ 168 A, 226 B, 446 A, 469; „üks mees ütles teel korjajale“ 311; „üks kiidetud laulmoor, kui unimrustlazena hulk aega olin pääle ajanud, ütles viimaks 491 ja 492, juure lizades: Muud ma ei teä!“

Orgusaar'e laulikute kohta peame nende üleüldiste tähendustega rahul olema, mis korjaja ülemal on annud.

Kõigist korjanduzist on mõned üksikud laulud siia ülesvõtmata ja äratrükkimata jäänud, ozast oma puudulize olemize pärast, ozast et kitsasse väravasse kinni jäävad, ozast viimaks ka sellepärast, et nad hörnemale ehk peenemale lugijale „liig kange tubakas“ oleksivad olnud. Aga nende mahajäänud laulude arv ei ole suur.

Urijatele, kes trükitud lauluzid alguskäzikirjadega tahavad kokkü seada ehk võrrelda, anname siin tabeli, mille järele neid käzikirjadest kergeste võib üles leida. Ezimezes püstreas seízavad trükitud laulude numbrid, tõi- zes käzikirjade numbrid, mille juures, nagu juba ülemal

öeldi, Nr. I Bergmann'i ja Grau ühist korjandust, Nr. II Orgusaar'e ja Nr. III Bergmann'i izeäralist korjandust tähendavad.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
I.		174	III. 171.	195 A	III. 51.
151 A	III. 1.	175 A	III. 54.	195 B	III. 231.
151 B	III. 164.	175 B	II. 21.	195 C	II. 159.
151 C	III. 254.	176	III. 159.	196	II. 72.
152	III. 186.	177	II. 14.	197	III. 170.
153	III. 234 ^a	178 A	III. 146.	198 A	III. 199.
154 A	II. 77.	178 B	III. 82.	198 B	II. 13.
154 B	I. 23.	178 C	II. 80.	198 C	III. 244.
155	II. 211.	179	II. 51.	198 D	III. 46.
156	III. 158.	180	II. 90.	199	III. 10.
157 A	III. 227.	181	II. 76.	200 A	I. 24.
157 B	II. 155 ^a	182 A	III. 90.	200 B	II. 96.
157 C	III. 38.	182 B	III. 78.	201 A	III. 58.
158	III. 208.	183 A	II. 67.	201 B	I. 41.
159	III. 85.	183 B	III. 151.	202	III. 198.
160 A	II. 155 ^b	184 A	III. 144.	203 A	III. 15.
160 B	III. 80.	184 B	II. 9.	203 B	II. 49.
161	II. 97.	185	III. 59.	203 C	I. 34.
162 A	III. 219.	186	II. 68.	203 D	III. 8.
162 B	II. 92.	187	II. 176.	203 E	III. 216.
162 C	III. 60.	188 A	I. 33.	203 F	II. 65.
162 D	III. 206.	188 B	II. 30.	204	III. 120.
163	II. 74 ^a .	188 C	III. 235.	205 A	III. 44.
164 A	III. 209.	188 D	II. 34.	205 B	II. 10.
164 B	II. 81.	188 E	II. 33.	205 C	III. 150.
165	III. 73.	189 A	II. 111.	205 D	III. 239.
166 A	III. 163.	189 B	III. 56.	206 A	III. 61.
166 B	III. 62.	190 A	III. 149.	206 B	II. 11.
167	III. 68.	190 B	II. 64.	206 C	III. 11.
168 A	III. 118.	191 A	III. 48.	206 D	III. 207.
168 B	III. 119.	191 B	II. 153.		
169 A	III. 23 ^{a, b}			IV.	
169 B	II. 109.	III.		207 A	III. 12 ^a .
170	II. 165.	192	II. 177.	207 B	III. 3.
		193 A	III. 260.	208	III. 94 ^a .
II.		193 B	II. 50.	209 A	III. 94 ^b .
171	III. 148.	193 C	I. 29.	209 B	II. 28 ^a .
172	II. 186.	193 D	III. 49.	210	III. 95—
173	III. 162.	194	III. 93.		97.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
211	III. 98.	V.		VII.	
212 A	III. 99.	243 A	III. 157.	271 A	III. 142.
212 B	I. 4.	243 B	III. 197.	271 B	III. 17.
213	III. 100.	244	III. 243.	272	II. 119.
214	III. 101.	245	III. 47.	273 A	III. 196.
215	III. 102.	246	II. 40.	273 B	II. 63.
	103.	247	II. 200.	273 C	I. 30.
216	III. 104.	248	II. 169.	273 D	III. 131.
217	II. 143.	249 A	III. 201.	274	II. 150.
218	III. 18.	249 B	II. 171.	275	II. 37.
219 A	III. 5.	250 A	III. 220.	276	II. 117.
219 B	III. 19.	250 B	II. 223.	277	II. 85.
220 A	II. 142.	250 C	I. 31.	278	II. 130.
220 B	III. 175.	251	III. 66.	279 A	II. 41.
221	III. 105.	252	II. 124.	279 B	III. 213.
222 A	III. 106.	253	II. 151.	280	I. 18.
222 B	I. 5.	254	II. 122.	281 A	II. 42.
223	III. 114.	255	II. 147.	281 B	I. 42.
224	I. 6.	256	III. 236.	282	III. 210.
225	III. 107.	257 A	II. 225.	283	III. 179.
226 A	III. 108.	257 B	II. 184.	284 A	III. 226.
226 B	III. 115.	258	II. 156.	284 B	I. 40.
227	II. 145.	259 A	III. 69.	285	II. 126.
228 A	I. 2. 3.	259 B	II. 88.	286 A	III. 165.
228 B	III. 109.	260	III. 81.	286 B	II. 224.
229	II. 60.	261 A	III. 12 ^b .	287 A	III. 184.
230 A	III. 174.	261 B	II. 160.	287 B	I. 27.
230 B	III. 74.	261 C	III. 203.	287 C	I. 32.
230 C	II. 57.			288 A	I. 19.
230 D	III. 110.	VI.		288 B	II. 127.
231	III. 111.	262 A	III. 147.		128.
232	III. 113.	262 B	II. 172.	289 A	III. 91.
233	III. 176.	262 C	III. 65.	289 B	II. 29.
234	III. 185.	263	III. 161.	290	I. 36.
235 A	II. 141.	264 A	III. 202.	291 A	III. 238.
235 B	III. 112.	264 B	II. 38.	291 B	II. 36.
236	II. 144.	265	III. 233.	291 C	III. 42.
237	III. 261.	266 A	III. 87.	292	III. 160.
238 A	III. 263.	266 B	I. 20.	293	II. 75.
238 B	II. 7.	266 C	II. 166.	294	III. 182.
239	III. 262.	267	II. 161.	295	II. 196.
240	II. 58.	268	III. 86.		
241	I. 1.	269	III. 138.	VIII.	
242	III. 7.	270	III. 183.	296 A	III. 72.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
296 B	III. 145.	331 A	II. 59.	359 B	III. 63.
296 C	II. 170.	331 B	III. 166.	360	II. 113.
296 D	II. 168.	332 A	III. 88.	361	III. 268.
297	II. 84.	332 B	I. 8.	362	III. 267.
298	III. 248.	332 C	II. 46.	363 A	III. 266.
299	III. 169.	333 A	II. 25.	363 B	III. 265.
300	III. 75.	333 B	III. 89.	364	III. 83.
301	III. 32.	333 C	I. 7.	365	III. 84.
302	II. 19.	334	II. 146.	366	puudub
303	II. 139.	335	II. 134.	367	I. 43.
304	II. 195.		135.	368 A	III. 195.
305	II. 86.	336	III. 124.	368 B	III. 264.
306 A	III. 135.	337 A	II. 74 ^b .		
306 B	II. 105.	337 B	III. 21.	IX.	
307	III. 257.	337 C	II. 194.	369	puudub
308	II. 210.	338	puudub	370 A	II. 95.
309	II. 140.	339	III. 252.	370 B	III. 242.
310	II. 178.	340	III. 126.	371	II. 101 ^b
311	III. 218.	341	III. 193.	372	II. 214.
312	III. 189.	342	I. 22.	373	II. 120.
313	I. 21.	343	II. 203.	374	II. 23.
314	III. 251.	344 A	I. 9.	375	III. 245.
315	II. 183.	344 B	III. 177.	376	II. 121 ^a
316	III. 212.	345	I. 10.	377	II. 112.
317 A	III. 57.	346	II. 45.	378	II. 61.
317 B	III. 215.	347	III. 172.	379	II. 62.
317 C	II. 82.	348	I. 44.	380	II. 100.
318 A	III. 258.	349	II. 47.	381 A	II. 12.
318 B	III. 211.	350	II. 99.	381 B	II. 106.
319	II. 22.	351	II. 129.	382	II. 103 ^b
320	III. 188.	352 A	III. 70.	383 A	III. 127.
321	II. 28 ^b .	352 B	II. 167.	383 B	III. 33.
322 A	II. 27.	353 A	III. 122.	384	II. 118.
322 B	I. 13.	353 B	III. 29.	385	III. 249.
323 A	I. 12.	354	III. 180.	386	II. 101.
323 B	II. 115.	355	II. 110.	387	II. 164.
324	II. 114.	356 A	II. 31.	388	II. 219.
325	II. 5.	356 B	III. 167.	389	II. 149.
326	II. 20.	357 A	II. 132.	390 A	III. 4.
327	II. 4.	357 B	III. 200.	390 B	III. 232.
328	III. 191.	357 C	III. 64.	391	III. 27.
329	II. 133.	358	II. 32.	392	II. 221.
330	III. 6.	359 A	II. 6.	393	II. 190.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
394	II. 193.	X.		457	II. 17.
395 A	III. 137.	431 A	III. 31.	458 A	I. 37.
395 B	II. 188.	431 B	III. 132.	458 B	II. 39.
396	II. 54.	432	III. 259.		180.
397 A	II. 43.	433	II. 137.	458 C	III. 240.
397 B	III. 152.	434	III. 35.	459 A	III. 141.
398	III. 2.	435	III. 223.	459 B	III. 123.
399	III. 25.	436	III. 241.	459 C	II. 174.
400	II. 207.	437	III. 41.	460 A	III. 55.
401	III. 92.	438	I. 17.	460 B	III. 205.
402	II. 125.	439	III. 228.	460 C	II. 152.
403	III. 136.	440	III. 39.	460 D	III. 9.
404	III. 173.	441 A	III. 250.	460 E	II. 56.
405 A	III. 222.	441 B	I. 16.	461	II. 157.
405 B	II. 121 ^b	442 A	III. 71.		
405 C	II. 208.	442 B	II. 148.	XII.	
405 D	II. 199.	443	III. 37.	462	II. 83.
406	II. 138.			463	III. 22.
407	III. 40.	XI.		464	II. 98.
408	I. 15.	444 A	II. 1.	465	II. 179.
409	III. 224.	444 B	II. 2.	466	III. 221.
410	III. 134.	444 C	III. 53.	467	II. 70.
411	II. 107.	444 D	II. 3.	468	III. 14.
412	II. 73.	445 A	I. 39.	469	III. 117.
413	III. 30.	445 B	II. 131.	470 A	III. 255.
414	II. 206.	446 A	III. 116.	470 B	II. 55.
415	III. 181.	446 B	III. 20.	471	II. 217.
416	II. 93.	447 A	II. 8.	472	II. 218.
417	II. 209.	447 B	III. 45.	473	II. 213.
418	I. 14.	447 C	III. 214.	474	II. 202.
419	I. 50.	448	II. 48.	475	II. 191.
420	III. 194.	449	II. 16.	476	II. 187.
421	II. 103.	450	II. 15.	477	II. 197.
422	III. 230.	451 A	I. 38.	478	III. 154.
423	III. 153.	451 B	II. 158.	479	II. 154.
424	II. 163.	452	II. 104.	480	II. 69.
425	II. 222.	453	I. 11.	481	II. 91.
426	II. 204.	454 A	III. 204.	482	pundub.
427	I. 49.	454 B	I. 28.	483	I. 26.
428	III. 77.	454 C	III. 52.	484 A	I. 46.
429	II. 220.	455	III. 23.	484 B	I. 47.
430	pundub	456 A	II. 136.	485	III. 36.
		456 B	III. 133.	486	II. 26.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
487 A	III. 187.	488 B	III. 268.	490	pundub.
487 B	II. 66.	489 A	II. 89.	491	III. 139.
488 A	III. 237.	489 B	III. 67.	492	III. 140.

Trükivigadest palume lugijat enne raamatu pruukimist järgmizi ära parandada, sest et nad lugemist ja mõistmist eksitavad:

Lhklg.	4 rida	16	seizab:	Hu luke	loe:	Hulluke
"	40	" 11	"	pienedrässe	"	pienderässe
"	152	" 33	"	Rare	"	Tare
"	152	" 34	"	Tehe	"	Rehe
"	162	" 20	"	rn mala	"	rn mala
"	179	" 11	"	audemaie	"	andemaie
"	180	" 1	"	plõgtud	"	põlgtud
"	184	" 13	"	kõela	"	kaela
"	191	30. 32. 34	"	tüõdä	"	tüõdä
"	192	" 3	"	kas vime	"	kasvime
"	192	" 15	"	20.	"	15.
"	197	" 25	puudub	reanummer	25.	
"	268	" 9	seizab:	algap	"	palga
"	276	" 4	"	karjat ele	"	karjateele
"	337	" 81	"	luesta	"	luiesta
"	379	" 250	puudub	C = Gr.	"	
"	380	" 261	puudub	C = Brg.	"	

Lõppeks tänan laulude korjajaid südamest. Grau, Orgusaar ja Bergmann ei ole mitte tuimad ega laizad olnud, kui neid izamaa tööle kutsuti. Mis mitu tozinat tõizi noorimehi ka väga hästi omas kihelkonnas oleksivad võinud teha, aga laiduväärilizest hooletuzest tegemata jätsivad, seda on nemad agaruzega ja armastuzega omas kodupaigas teinud ja enestele kadumata mälestuze üles seadnud. Tulevik saab neid veel aastasadade pärast auu ja tänuga nimetama, kui mitme kiidetud rahvamehe nimi ammugi ju kõigest mälestuzest suutumaks kustunud. Kolga Jaani laulude korjandus on kõige täielizemate ja paremate hulka Eesti pinnal arvata. Äratagu see kaunis kogu ezivanemate vana vara veel viimsel tunnil Eesti noorimehi vanu rahvalauluzid korjama sääal, kus neid senni sugugi ei ole korjatud.

Võzu külas Kadrina kihelkonnas,
22. Juulil 1886.

Dr. J. Hurt.

Vorrede.

Vorliegende zweite Sammlung alter estnischer Volkslieder stammt in ihrem ganzen ansehnlichen Umfange aus dem Kirchspiel Klein-St.-Johannis im Fellinschen Kreise Livlands, nördlich vom Wörzjårw. Gesammelt wurden die Lieder in den Jahren 1876, 1877 und 1878 von dem Parochiallehrer Chr. Grau, dem Seminaristen J. Drgusaar und dem stud. theol. J. Bergmann. Die ersten zwölf Bogen (pag. 1 bis 192) erschienen schon 1884 in einem Doppelhefte als erste und zweite Lieferung der Sammlung, die zwölf weiteren Bogen (pag. 193—384) wurden im Jahre 1886 als dritte und vierte Lieferung gedruckt. Nun ist diese Partialsammlung abgeschlossen und die Besitzer derselben können alle vier Lieferungen mit dem Titelblatte und den beiden Vorreden in ein Bändchen binden lassen.

Eine deutsche Uebersetzung habe ich zu diesem zweiten Theil meiner „alten Harfe“ nicht liefern können, weil mir in meinem schweren Berufsleben die Zeit dazu fehlte. Die Hauptsache war und ist ja, daß der Originaltext gerettet und in genauer, getreuer Wiedergabe durch den Druck den Forschern zugänglich gemacht wird. Doch soll die Fortsetzung des Werkes, auf mehrfachen Wunsch von In- und Ausländern, wieder mit einer Uebersetzung versehen werden.

Da diese zweite Sammlung meiner lieben Volkslieder bei dem Leser die Kenntniß der estnischen Sprache voraussetzt, so unterlasse ich hier in der deutschen Vorrede, den orientirenden Inhalt der estnischen Vorrede zu wiederholen. Ich verweise insbesondere den wissenschaftlichen Leser auf die letztere. Dort findet er genügende Angaben über die Sammler und das

Sammeln dieser Lieder, über ihre Sänger und Sängerinnen, über die Urhandschriften dieser Sammlung und ihr Verhältniß zum gedruckten Text.

Anfänglich war es meine Absicht, dieser Liedersammlung auch eine Beschreibung des localen Dialectes voranzuschicken, in welchem diese Lieder gesungen und abgedruckt worden. Aber der Stoff wuchs mir so sehr unter den Händen, daß ich davon hier Abstand nahm. Ich werde statt dessen baldigst eine besondere Abhandlung über den kleinjobannischen Dialect veröffentlichen, nach welcher dann die Sprachforscher auch einige Versehen formaler Art corrigiren können, die sich in den vorliegenden Druck eingeschlichen haben. Ein kleines Verzeichniß störender Druckfehler findet der Leser in dem estnischen Vorwort (cf. pag. XVII). Im Uebrigen gehören diese kleinjobannischen Lieder zu den besten Klängen aus dem sangreichen estnischen Alterthum und können den Interessenten zum Studium nur empfohlen werden. Zugleich ist die Reichhaltigkeit der Sammlung ein schönes Zeugniß, welche Schätze der Vergangenheit noch gegenwärtig Liebe und Eifer in der Sache heben können und zwar in den Grenzen eines einzigen Kirchspiels. Ich kann die ehrenvolle, unvergeliche Leistung der drei Sammler nur als nachahmungswurdiges Beispiel allen jüngeren Esten, namentlich aber allen estnischen Studenten in ihren academischen Ferien, hinstellen. Möge dieses Beispiel reiche Nachfolge finden.

St. Petersburg,
den 25. Juli 1886.

Dr. J. Surt.

Tõine kogu.

Laulud Kolga Jaani kihelkonnast Viljandimaalt.

I

Nr. 151. Paras laulu aeg. 1.

A.

- Nüüd on laulud oma laalda,
Hääled oma häälightseda.
Küll saab siiski vaita olla,
Kui saab alla musta mulla,
5. Valge laudade vahele,
Kenä kirstu keske'elle.

B

- Neitsikezed, noorekezed!
Nüüd on lusti lõõritada,
Paras põlv' on heitä nalja.
Küll saab suile siiski seestä,
5. Keelel vaezel olla vaita,
Kui saab surmavuode'esse,
Õnnis pikile õlile,
Valge laudade vahele,
Keeru liiva keske'elle,
10. Musta mulla pöörissele,
Halli liiva ääre alla.
Neitsikezed, noorekezed!
Nüüd on luba lõõritada,
Paras põlv' on heitä nalja.

15. Nüüd on katku kauge'ella,
Meeste murdu muile maile,
Naeste taudi Tarvastissa.
Tuleb katku kauge'elta,
Meeste murdu muilta mailta:
20. Võtab tappa targemaida,
Võtab noppi nooremaid,
Imeväid emä sülestä,
Jätäb vanad vanderdama,
Pärätumad peäle ilma.

C.

- Neitsikezed, noorekezed!
Lellutame, kui me lääme,
Kõerutame, kui me käeme,
Lellutame Leie viizi,
5. Kõerutame Kõnnu viizi,
Ajame alevi viizi!
Nüüd on luba lõõritada,
Paras põlv' on heitä nalja.
Küll saab suile siiski seestä,
10. Keelel vaezel olla vaita,
Kui saab surmavuode'esse,
Õnnis pikile õlile,
Valge laudade vahele,
Musta mulla pöörisselle,
15. Halli liiva ääre alla,
Keeru liiva keske'elle.

- Neitsikezed, noorekezed!
Nüüd on luba lõõritada,
Paras põlv' on nalja heitä.
20. Nüüd on katku kauge'ella,
Meeste murdu muile maile,
Naeste taudi Tarvastisse.
Küll saab suile siiski seestä,
Keelel vaezel olla vaita:
25. Kui tuleb katku kauge'elta,
Meeste murdu muilta mailta,
Naeste taudi Tarvastista,
Võtab noppi nooremaid,
Võtab tappa targemaida,
30. Imeväid emä sülestä,
Jätäb vanad vanderdama,
Pärätumad peäle ilma.

Nr. 152. Hakkame kannelt tegema. 2.

- Neitsikezed, noorekezed!
 Peäme nõuu natukeze,
 Hakkame kannelt tegemä:
 Vihterasta, vahterasta,
5. Sõnapuusta õige'esta
 Sarapuusta sirge'esta,
 Toomingasta tuore'esta.
 Neitsikezed, noorekezed!
 Kust saab kaazi kandelille?
10. Sie saab lõvi lõua luista.
 Neitsikezed, noorekezed!
 Kust saab pulke kandelille?
 Neid saab havi hammastesta.
 Neitsikezed, noorekezed!
15. Kust saab kieli kandelille?
 Juusse'ista sirge'ista.
 Neitsikezed, noorekezed!
 Kust saab pillil mängijada,
 Kandelille kargajada?
20. Pedä Jaani, hüüdis peigu.
 Kada Jaani, hüüdis kaaza.
 Küläp Pedä hüüab pilli,
 Kada kandelit kõlistab.
 Neitsikene, noorekene,
25. Oi õde muru madala,
 Tapu-tilka tillukene,
 Sõzar sõrme suurukene!
 Tule pillil tantsimaie,
 Kandelille kargamaie.

Nr. 153. Kust sie laps nied laulud võtnud? 3.

- Oh me vaezed valla orjad,
 Tillukezed teo orjad!
 Laalame külä kohale,
 Laalame valla vaehele,
5. Kihelkonna keske'elle!
 Külä siis tõuzes küünisselle,
 Vald mind tõuzes vaatamaie,
 Kihelkond mind kiitemaie,
 Kuulama minu sõnuda,
10. Lapse hullu lauluzida.
 Kust sie laps nied laulud võtnud,
 Hulluke sõnad ozanud?

- Vist olnd Harjus õppimaies,
Virus viizi võttemaies:
15. Seältäp sie laps nied laulud võtnud,
Hulluke sõnad ozanud.
Mina siis mõistsin, vasta kostsin:
Külä mehed, kullakezed,
Külä naezed, kupukezed!
20. Ma ei olnd Harjus õppimaies,
Virus viizi võttemaies.
Pere rehte peksedessa,
Talu rehte tampidessa,
Seält sie laps nied laulud võtnud,
25. Hulluke sõnad ozanud.
Seäl mä nied luod lugezin,
Seäl mä nied laulud laduzin:
Luhas luogu võtessagi,
Arus heinä niitessagi.
30. Ju sie laps on teenud tüödä,
Teenud tüödä, näenuð vaeva.
Käed mull kangasta kuduzid,
Sõrmed niizi nikutazid,
Jalad tampsid tallaspuida,
35. Suu mull seädeles sõnuda,
Miel mull mõtles värsizida,
Kiel mull laulu lõõritelles.
Luod ma võtsin lutsu suusta,
Laulud latika ninästä.
40. Kui mull sõnu puudunessa,
Siis mull kodost tuodanessa:
Kodos on mull koti täizi,
Seenä ääres seki täizi,
Parsile palaka täizi.

Nr. 154. Külä ütleb: Kuku, kuku! 4.

A.

- Külä ütlet: Kuku, kuku!
Külä lapsed: Laala, laa'a!
Mis mina kukun kurva lindu,
Või mis laalan halva lapsi?
5. Mull jäi kodo suude sulge,
Laua peäle laulu lehte,
Parsile pajatisevakka,
Kirstu kappi keele kõlku.

- Noored mehed, helläd velläd!
10. Pange ratsud rakke'esse,
Hallid hõbehelmedesse,
Sõrasilmad sõrmussisse,
Kõrvid karunakkadesse,
Paadipeäd pandelisse:
  15. Sõitke ratsula kodoje,
Aage hallil alla õue,
Tooge kodost suude sulge,
Laua peältä laulu lehte,
Kirstu kapist keele kõlku,
  20. Parsilta pajatisvakka.
Siis ma laalan linnu keeli,
Tien ma heältä tedre muodi,
Kukun kulda käo keeli,
Siis ma räägin räägu keeli,
  25. Paugutan ma pardi keeli.

B.

- Külä mull ütleb: Kuku, kuku!
Külä lapsed: Laala, laala!
Mis mä kukun kurva lindu,
Või mis laalan halva lapsi?
5. Kodo jäänd mull suude sulge,
Laua alla laulu lehte,
Kirstu kappi keele lõksu,
Parsile pajatse vakka.
Kulla poizid, noored mehed!
  10. Pange ratsud raketesse,
Paadid hõbe pannaldesse,
Täkud tinatärnidesse:
Tooge mull kodost suude sulge,
Suude sulge, laulu lehte,
  15. Kir-tu kapist keele lõksu,
Parsilta pajatse vakka.
Siis mina hakkän laulemaie,
Laulemaie, laskemaie,
Õöpikene üttelemä,
  20. Kägu kulda kukkumaie,
Lõökene lõõrimaie:
Et ep saa külä magada,
Valla orjad uinutada,
Poizid unda poolitada,
  25. Mehed unda meelitädä,
Naezed unda naljatada.
Külä siis tõuzes küünisselle,

- Rikas rehe katusselle,
Santi saana sõnnikulle :
30. Kust sie laps nief laulud võtnud,
Hulluke sõnad ozanud?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Viizi ma võtsin lutsu suusta,
Laulud latika ninästä,
35. Sõnad kiiza keele alta.

Nr. 155. Üks mull ütleb : laala, laala! 5.

- Üks mull ütleb : Laala, laala!
Teene ütleb : Lauzu, lauzu!
Kolmas ütleb : Kuku, kuku!
Mina ei laala? Miks ep laala?
5. Mind põle luodud laulejasse,
Mind on luodud kündijasse,
Kündijasse, külväjasse,
Musta mulla püöräjasse,
Seemende sisse segäjäs.
10. Oles mind luodud laulijasse,
Ma laalas lauta laugud härjäd,
Azemelle ballid härjäd,
Sõemele sõjahobozed,
Selgä neil sõjasadulad,
15. Sadulalle saksamehed,
Saksamehele kübärä,
Kübärälle kuldavüödä,
Vüöle kullakuduja,
Kudujalle kuldamõeka,
20. Kuldamõegale tegijä,
Tegijälle nuga terävä,
Nuale ju kullasseppä,
Sepäle tangid tazazed,
Sepäle pihid parajad.

Nr. 156. Mis ma laalan leenälene. 6.

- Üks mull ütles : Laala, laala!
Teene ütles : Laze, laze!
Kolmas ütles : Kuku, kuku!
Mis mä laalan leenälene,
5. Kükun kurvameelelene?
Äräp mo izägi surnud,
Äräp mo emägi surnud,
Sed õied hauda läenud,
Vennäd sõtta sõitanenud,
10. Kaaza katkuļa kuolenud.

- Mis mä laalan leenälene,
 Kukun kurvameelelene?
 Oles mo izä elussa,
 Oles mo emä elussa,
15. Sed õied õue peäle,
 Vennäd vahvad vällä peäle,
 Kaaza kallis kaindelassa:
 Siis mina laalas leenälene,
 Kukus kurvameelelene,
20. Laalas lauta laugud lehmäd,
 Sõemele sõjahobozed,
 Laalas kalad meresse,
 Mereliiva linnasteksi.
- Neiukezed, noorekezed!
25. Siis ma laalas leenälene,
 Kukus kurvameelelene.
 Siis mina laalas, laksus metsä,
 Kõneles kõne kõminal,
 Heedäs kieltä, helgis metsä.
30. Neiukezed, noorekezed!
 Kes mind kuuleb laalevada,
 Laalevada, laskevada,
 Veikukene veerevada:
 Ütles laulva lustilaulu,
35. Lustilaulu, rõõmulaulu.
- Neiukezed, noorekezed!
 Ma laalan läbi murede,
 Läbi läälätse südäme:
 Suu laalab, südä muretseb,
40. Silmäd vetta veeretäväd,
 Kulmud kulda tilgutavad.
- Neiukezed, noorekezed!
 Ärä mull surnud izäkene,
 Ärä mull surnud emäkene,
45. Ärä läind hauda õekezed,
 Veerend vaenu vennäkezed;
 Ärä on surnud soola tooja,
 Kadunud kala vedäjä,
 Kuolnud kallis kaazakene,
50. Hauda läind armude jagaja.

Nr. 157. Ei tohi tõesti laalda. 7.

A.

Ei tohi tõesti laalda,
 Hästi heältä kuulutada.
 Sõnad pannasse tähele,

- Rapsitasse raamatusse,
 5. Pistetässe piibelisse.
 Hommen siis ette heedetässe,
 Tuna ette tuodanessa,
 Suure söögilaua peäle,
 Unize vuodi peäle.
10. Küll mull kuri kuulatessa,
 Vali siis vasta võttestagi
 Oma helde'id sõnuda,
 Lahedida lauluzida.

B.

- Ei tohi tõesti laalda,
 Hästi heältä kuulutada.
 Kardan kodo kuuluvada,
 Tua ette helkivada.
5. Kodo viizi, kõik vihazed,
 Kodo kuuzi, kõik on kurjad,
 Kodo seetse, kõik segazed,
 Kahessa, kõik on kadedad,
 Ühessä, kõik on ülemäd,
10. Kodo kümme, kõigil küllä
 Kõik mo tutule tulevad,
 Kõik mo lakale laovad,
 Siiski söögi laua peäle,
 Siis on kuri kuuldessagi,
15. Vali miel on vasta võtta
 Oma heldemid sõnuda,
 Lahedimid lauluzida.

C.

- Külä mull üteli: Kuku, kuku!
 Külä lapsed: Laala, laala!
 Mis mina kukun kurva lindu,
 Või mis laalan halva lapsi?
5. Mull jäi kodo kuldasulge,
 Laua peäle laulu lehte.
 Ei tohi täiesti laalda:
 Siin on kuulajad kuossa,
 Sõna vaatajad võzassa.
10. Kodo kuuzi, kõik on kurjad,
 Kodo viizi, kõik vihazed,
 Kodo seetse, kõik segazed:
 Homme ette heedetässe,
 Tuna tuuasse järele,
15. Pannasse sāngi laua peäle,

- Kus on kuri kuulatessa,
 Paha pannaje tähele
 Oma heldemid sõnuda,
 Lahedimid lauluzida,
 20. Lõbuzimid luguzida.

Nr. 158. Küläp mä laalas, laedetasse. 8.

- Küläp mä laalas, laedetasse.
 Kardan laulust laedetava,
 Häälest häbi tehtävädä.
 Mull põle heältä hästi laalda.
5. Mull jäi kodo suude sulgi,
 Laua peäle laulu lehti,
 Kirstu kappi keele kõlku,
 Parsile pajatisvaipa.
 Vennäkene, noorekene!
10. Pane sina täkud tärnidesse,
 Linalakad lintidesse,
 Valged hõbeval'lastesse,
 Sõrasilmäd sõrmussisse,
 Pane kimled kilpidesse,
15. Pane mustad munderisse:
 Aa siis halli aeda tiele,
 Kimmel kelderi rajale,
 Musta mu'du ukse ette.
 Siis tuon kodost suude sule,
20. Laua peältä laulu lehe,
 Parsilt tuon pajatisvaeba,
 Kirstu kapist keele kõlgu:
 Siis ma laalan linnu keeli,
 Pajatan pardi keeli,
25. Tien heältä tedre keeli,
 Lõksun mina lõo muodi,
 Kukun mina käo viizi,
 Laalan siis suod saaresse,
 Laaned laiasse vällässe,
30. Nõmmed hüüän nurmetesse.

Nr. 159. Oles mo heli ennitses. 9.

- Oles mo heli ennitses,
 Kurku kulda mullutses:
 Ärä mä petäs pillihääled,
 Kandelikõmu kaotas,
5. Maha matas sarvehääled,
 Izändä erelihääled.

- Külä küll ütleb : Kuku, kuku !
 Külä lapsed : Laala, laala !
 Mis mina kukun, kurva lindu,
 10. Mis mina laalan, halva lapsi ?
 Mull jäi kodo suude sulgi,
 Laua peäle laulu lehti,
 Kirstu kappi keele kõlksu,
 Parsile pajone malka.
 15. Külä poizid, noored mehed !
 Pange ratsud raketesse,
 Sõrasilmäd sõrmustesse,
 Täku tuttu tukkelisse :
 Tooge kodost suude sulgi,
 20. Laua peältä laulu lehti,
 Kirstu kapist keele kõlksu,
 Parsilta pajone malka,
 Siis ma laalan linnu viizi,
 Tien ma heältä tedre viizi,
 25. Kaagutan kanade viizi,
 Helizen hanide viizi.

Nr. 160. Lauliku vabandus. 10.

A.

- Põle ma sõnade sõlme,
 Põle ma lugude lukku :
 Mo sõzar sõnade sõlme,
 Mo õde lugude lukku.
 5. Ta olli Harjus õppimaies,
 Virus viizi võttemaies.
 Luod temä võttis lutsu suusta,
 Laulud latika ninästä,
 Sõnad kiiza keele peältä.

B.

- Neitsikezed, noorekezed !
 Mull põle lugude lukku,
 Mull põle sõnade sõlme.
 Ma'p käind Harjus õppimaies,
 5. Virus viizi võttemaies.
 Kärbi tüterid külitsed,
 Nirgi naezed neitsikezed,
 Orava naezed omatsed :
 Nied käind Harjus õppimaies,
 10. Virus viizi võttemaies.

Nr. 161. Laulge ies, izälezed. 11.

- Laulge ies, izälezed,
 Laulge ies, enälezed:
 Siis mina izätä
 Kukun ilma kullata,
 5. Helgin hõbehelmedetä
 Hele heäl mull helmetägi,
 Lahe laiata rahata,
 Kcle heäl mull kullatagi.

Nr. 162. Kui mina hakkam laulemaie. 12.**A.**

- Kui mina hakkam laulemaie,
 Laulemaie, laskemaie,
 Halli lindu hõiskamaie,
 Kännilindu kuulutama:
 5. Ei siis saas külä magada,
 Külä orjad uinutada,
 Külä poizid puolta unda,
 Külä naezed natukesta,
 Külä neind näputäitä,
 10. Külä lapsed laastu täitä.
 Külä siis tõuzes küünisselle,
 Talu tõuzes tapu-aida,
 Rikas rehe katusselle,
 Vabadikud vainialle,
 15. Sandid saana sõnnikulle:
 Kuulama minu sõnuda,
 Lapse hullu lauluzida.
 Kust sie laps nield laulud võtnud,
 Hulluke sõnad ozanud?
 20. Mina mõistsin, vasta kostsin:
 Luod olen võtnud lutsu suusta,
 Laulud latika ninästä,
 Viizid kiiza keele alta.

B.

- Kui ma hakkam laulemaie,
 Laulemaie, laskemaie:
 Ei siis saa külä magada,
 Külä orjad uinutada,
 5. Külä poizid puolta unda,
 Külä naezed natukesta.
 Külä tõuzes kuulamaie,
 Vabadikud vaatamaie,

- Santi saana harja peäle,
 10. Kuulama minu sõnazid,
 Lapse hullu lauluzida.
 Sie põle tütar teenud tüödä,
 Kao kangasta kudunud:
 Sie käind Harjus õppimaies,
 15. Virus viizi võttemaies,
 Suu tall seädenud sõnazid,
 Mõttelenud mõestatuizi.
 Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Külä tüdrekud õetsed,
 20. Külä poizid pooled vennäd,
 Külä mehed taadikezed,
 Külä naezed nännekezed!
 Kui te tahte täädä saada,
 Kust ma nied luod lugezin,
 25. Kust ma nied laulud laduzin:
 Luhas luogu võttestagi,
 Arus heinä niitessagi,
 Kodo kangasta kududes,
 Käed kangasta kuduzid,
 30. Sõrmed mizije niduzid,
 Jalad taltsid tallerpuida,
 Suu mull seädeles sõnuda,
 Miel mull mõtles mõestateizi.

C.

- Kui mina hakkam laulemaie,
 Laulemaie, laskemaie,
 Veikukene veeremaie,
 Räägukene rääkimaie:
 5. Ei siis saa külä magada,
 Külä orjad uinutada,
 Naezed unda natukesta,
 Mehed unda meeleasta.
 Külä tuleb küünisselle,
 10. Pere tõuzub peeningille,
 Vabadikku vainialle,
 Rikas rehe katusselle,
 Kuulama minu sõnuda,
 Lapse hullu lauluzida
 15. Kust sie lapsi võtnud laulud,
 Hulluke sõnad ozanud?
 Sie põle tüdruk teenud tüödä,
 Kabu kangasta kudunud:
 Siep on seädenud sõnuda,
 20. Laotanud lauluzida.

- Mina mõistsin, kohe kostsin,
Teätsin targasti kõnelda:
Külä mehed taadikezed,
Külä naezed memmekezed,
25. Külä poizid pooled vennäd,
Külä tüdrekud õetsed!
Käed mull kangasta kuduzid,
Sõrmed niizida niduzid,
30. Jalad tampsid tallerpuida,
Suu aga seädeles sõnuda.
Külä mehed taadikezed,
Külä poizid pooled vennäd!
Kust ma nied luod lugezin,
Kust ma nied laulud laduzin?
35. Välläle äestessagi,
Arul heinä niitessagi:
Seäl mä nied luod lugezin.
Seäl mä nied laulud laduzin.
Karjalaadad kauge'ella,
40. lemäl hobeste talli:
Seäl mä täkku tallitazin,
Suu mull seädeles sõnuda,
Seäl mä viizi veeretäzin,
Luo otsad õiendäzin,
45. Sõnad sekkä seletäzin.

D.

- Kui mina hakkam laulemaie,
Laulemaie, laskemaie,
Veikukene veeremaie,
Harju kannel kõerumaie:
5. Ei siis saa külä magada,
Külä poizid puolta unda.
Tulevad minda kuulama,
Kuulama minu sõnuda,
Lapse hullu lauluzida.
10. Külä kuulab künnismaale,
Külä lapsed laastusmaale,
Külä poizid pohlasmaale,
Külä naezed naarismaale,
Santi saana katusselle.
15. Kuule kus laalab neitsikene,
Kuule kus laalab laanessagi,
Virus laalab vitsa peäle,
Harjus haava oksa peäle,
Turus toome õie peäle.

20. Läksin Harju aeda peäle,
 Viru viinaköögi peäle.
 Poizid põlvili paluzid:
 Ilus neidu, lillekene,
 Kuku maha kullatükki,
25. Satta maha saiatükki,
 Kuku mo kübärä peäle,
 Satta mo sadula peäle,
 Karga kaabu ääre peäle,
 Laze laia lindi peäle!
30. Mina mõistsin, vasta kostsin:
 Ennem, ennem, peiukene,
 Ennem kukun kivi peäle,
 Ennem kargan kannu peäle,
 Ennem kui poizi kübärä peäle!

Nr. 163. Kus ma laulu laotazin. 13.

- Kus ma laulu laotazin,
 Sinna kasvis suuri saari,
 Suuri saari, harva oksa,
 Harva oksa, laia lehte:
5. Sää! nied kuuzed külläkille,
 Laiad lepäd längäkille.

Nr. 164. Kes mind kuuleb laalevada. 14.

A.

- Kes mind kuuleb laalevada,
 Ütleb mind laeza oleva:
 Ta põle kangasta kudunud,
 Ta on luguzid lugenud,
5. Siep on seädenud sõnuda.
 Ärä mina ütlen siegipäräst,
 Kust ma nied luod lugezin,
 Kust ma nied laulud laduzin:
 Välläle äestessagi,
10. Tuas vokki sökkudessa,
 Kamres kangasta kududes,
 Seält mä nied luod lugezin,
 Seält mä nied laulud laduzin.
 Käed mull kangasta kuduzid,
15. Jalad tampsid tallaspuida,
 Sõrmed niizi nikutazid,
 Laia suga laksutazid,
 Sisse kaduzin sirgu silmäd,
 Ääre peäle härtu silmäd,

20. Vahele varesse silmäd,
Nurga peäle nugisse silmäd,
Keske'elle kärpä kápäd :
Seäl mä nied luod lugezin,
Seäl mä nied laulud laduzin.
25. Käed mull kangasta kuduzid,
Suu aga seädeles sõnuda,
Kiel mull laulis luguzida,
Miel mull mõtles mõestatuizi.
Luod ma võtsin lutsu suusta,
30. Laulud latika ninästä.

B.

- Kes mind kuuleb laalevada,
Laalevada, laskevada :
Mõtleb laulva lusti laulu,
Lusti laulu, rõõmu laulu,
5. Armu laulu mind ajava.
Mina mõistsin, jälle kostsin :
Ei ma laala lusti laulu,
Egä laala rõõmu laulu!
Ma laalan läbi murede,
10. Läbi hoolde, ohkamiste.
Suu laalab, südä muretseb,
Silmäd vetta veeretäväd,
Kulmud kulda tilgutavad.
Pale lazeb laine'ida,
15. Palgilt veereb rinnalegi,
Rinnalt veereb vüölegi,
Vüölt veereb põlvilegi,
Põlvilt veereb säärilegi,
Sääreلت suure varva'alle,
20. Varva'alt muru mäele.
Kus siis kukkus kulla tilka,
Sinna tekkis tiigikene,
Kasvis kalajärvekene.
Kalad kullatsed siessä,
25. Hõbedazed lutsukezed,
Purikad pugalad külled,
Kiizad suured, küüdud selläd,
Ahven laia, lauku otsa.
Tooge noodad, noored mehed,
30. Võrgud, Võnnu poizikezed !
Lähme kala püüdemaie,
Kiissa kinni võttemaie,
Angerjat hanipajosta,
Lutsu lehe tuka alta.

35. Kiissa kikitab meressä,
Lutsu luha tukkanes-a,
Angerjas hanipajossa,
Vingerjäs Viru vdzassa.

Nr. 165. Senip põli põlvekene. 15.

- Senip põli põlvekene,
Kui põle suile sulgijaida,
Keelel kinnikeitijaida.
Suu laalab, südä muretseb,
5. Silmäd vetta veeretäväd,
Pale lazeb laine'ida.
Kulmud kulda tilgutavad.
Palgilt vereb säärilegi,
Sääriltä veereb maale:
10. Sinna tekkis tiigikene,
Kasvis kalajärvökene.
Kalad kullatsed siessä.
Tooge noodad, noored mehed,
Võrgud, Võnnu poizikezed!
15. Tulge kala püüdemaie:
Purikad pugalad külled,
Säinäd suured, selläd paksud.
Senip, senip, memmekene,
Senip põli põlvekene,
20. Kazupõli kaunikene,
Kui põle suile sulgijaida,
Keelel kinnikeitijaida.
Küläp saab suile siiski seestä,
Keelel vaezel olla vaita,
25. Kui saab surmavuode'esse,
Õnnis pikile õlile,
Valge laudade vahele,
Keeru liiva keske'elle,
Musta mulla pöörisselle.

Nr. 166. Laala hästi, neitsikene. 16.

A.

- Laala, laala, neitsikene,
Laala hästi lahke'esti,
Kõerutelle kõrge'esti!
Laala nõnna, kui ma kuulen,
5. Kui ma kuulen, vasta kostan,
Kui ma saan, saadan järele.

- Laala hästi, neitsikene,
Siis ma võtan vennälegi,
Hoian onopoegadelle,
10. Täedän tädipoegadelle,
Küüdän küipoegadelle
Neitsikene, noorekene!
Sull põle vendä, kellel võtad,
Onopoega, kellel hoiad,
15. Tädipoega, kellel täedäd,
Küipoega, kellel küüdäd.
Neitsikene, noorekene!
Mull on vennäd kui nied virved,
Onopojad kui ni d osjad,
20. Tädipojad täied mehed,
Küipojad kuldakübäräd,
Naopojad nastulezed.
Luhas pikkä pilliruogu,
Pikemäd viel minu vennäd;
25. Luhas kõrge kõrgas kasvab,
Kõrgemad viel minu vennäd.

B.

- Neitsikene, noorekene!
Laala nõnna, kui mina laalan,
Laala nõnna, kui mina kuulen!
Kui ma kuulen, kosten vasta,
5. Kui ma kuulen. viin võzasse,
Kui ma saan, saadan järele.
Siis ma võtan vennälegi,
Hoian onopoegadelle,
Täedän tädipoegadelle.
10. Neiukene, noorekene!
Sull põle vendä, kellel võtad,
Onopoega, kellel hoiad,
Tädipoega, kellel täedäd.
Neitsikene, noorukene!
15. Mull on vennäd, kui nied virved,
Onopojad, kui nied osjad,
Tädipojad täied mehed,
Naopojad naezevõtjad.
Neiukene, noorekene!
20. Laala hästi lahke'esti,
Keeruta sa kerge'esti,
Veeretä sa viizakasti.
Neitsikene, noorukene!
Ma'p tohi tõesti laalda,
25. Hästi heältä kuulutada.

- Kardan kodo kuuluvada,
Iemälle helkivädä.
Siin on kuulajad kodossa,
Häälevõtjad haavikusa,
30. Sõnavõttagad võzassa.
Pannasse paberi peäle,
Pistetässe piibelisse,
Hommen ette heedetässe
Suure söögilaua peäle.
35. Siin on kuri kuulatelles,
Paha ju panna tähele,
Oma heldemid sõnuda,
Lahedimid lauluzida.

Nr. 167. Mina'p laala? Miks ep laala? 17.

- Mina'p laala? Miks ep laala?
Kes sie sõge sõimamaies?
Kust sie laps nief laulud saanud,
Hulluke sõnad ozanud?
5. Kust ma sain nad, kulla miesi?
Ies ollid erehli lōõjad,
Taga ruttu rummi lōõjad.
Lauliku minu izäku,
Lauliku minu emäku,
10. Veeretäjäd vennänaezed,
Laulikud õed madalad.
Sest on minust laulik saanud,
Kulda keelde kõlksutaja,
Laulu lugu lõõritaja
15. Las saksad sazis magada,
Ribedäd õlil ringutada:
Mina laalan, laksutellen,
Mina kukun, kõlksutellen,
Mina lõksun, lõõritellen,
20. Kulda keelila kõnelen.

Nr. 168. Heäl ei annud hästi laalda. 18.

A.

- Taidu, taidu, tahtsin laalda:
Heäl ei annud, kurk ei kannud,
Heäl ei annud hästi laalda,
Kurk ei kõrgisti kõnelda.
5. Hääle ääred härmätanud,
Kurgu ruod roostetanud.

B.

- Taidu, taidu, tahtsin laalda,
 Hiidudi hästi kõnelda,
 Lusti lugu lõõritada,
 Laulu viizi veeretada
5. Heäl ei annud, kurk ei kannud,
 Heäl ei annud hästi laalda,
 Kurk ei kõrgisti kõnelda.
 Hääle ääred härmätanud,
 Kurgu ruod roostetanud.
10. Võtan aga äkke häälessägi,
 Kõrge ruo roovissagi:
 Siis ma laalan laste vasta,
 Peterburi poeste vasta,
 Narva linna naeste vasta.

Nr. 169. Antke juua laulijalle. 19.

A.

- Antke juua laulijalle,
 Kiling keelepeksijälle!
 Laulik ei laala rahata,
 Kielt ei peksä kilingitã.
5. Enãm vaeva laulijalle,
 Kui sell rehepeksijälle:
 Rehe peksãn, sie unetan,
 Luo laalan, teist tuletan.

B.

- Ei laulik laala rahata,
 Kielt ei peksã kilingitã,
 Suud ei pruugi pruelita.
5. Antke raha laulijalle,
 Kiling keelepeksijalle,
 Pruel suu pruukijalle.
 Lauliku lagi põleksi,
 Looja kurku kõrveneksi.

Nr. 170. Lugu otsas ja laaletud. 20.

Lugu otsas ja laaletud,
 Otses luo viizikene.
 Tulgu laulma, kell luguzid,
 Veeretãmã viizizida!

II.

Nr. 171. Kelle seltsi sirgema? 21.

- Kelle seltsi sirgemä,
Kelle varju valgema,
Kelle sie pale punane,
Kelle sie higi iluza?
5. Meeste seltsi sirge'em,
Naeste varju valge'em,
Tüdreku higi iluza,
Poeste sie pale punane.
10. Miks nied mehed siis sirgemäd?
Sest nied mehed on sirgemäd:
Mehed viiässe sõdaje,
Poizid väkke värvitõsse.
Ei viidä neidu sõdaje,
Kaaza ei väkke värvitägi

Nr. 172. Oles sie neidu minule. 22.

- Olga terve memmekene,
Teezes terve taadikene!
Andis mull alati aega,
Lubas päevä pestä peädä,
5. Teeze päevä peäd sugeda,
Kuu juussid kuevaatada.
- Kui ma kõntsin tiedä müödä,
Läksin suurta laanta müödä,
Astsin aru äärtä müödä,
10. Mehed metsästä vaatsid,
Poizid kummuli kulusse,
Põiki pajo põõza'asse:
Oles sie neidu minule,
Mis seäl kõnnib tiedä müödä,

15. Astub aru äärtä müödä,
Lähäb suurta laanta müödä,
Juus tall lehvib lepikussa,
Ma seezäs suve söömätä,
Talve tangu maitsemata!

Nr. 173. Ann ja Mari. 23.

- Oh meie ühed õetsed,
Oh meie kahed kanazed,
Õhe nurme neitsikezed,
Õhe levä linnukezed,
5. Õhe tare taemekezed!
Õhte sööme, õhte joome,
Õhes me üöd magame,
Õhes peäme peened särgid,
Kulutame uued kuued,
10. Lumivalgemad käissed.
Teene'p teä teeze nimedä,
Teene teeze hüüdemistä.
Õks on suosta, teene maasta,
Õks on suosta sikke'estä,
15. Teene nõmmesta kõvasta.
Kumb meid suosta sikke'estä?
Ann on suosta sikke'estä,
Mari on nõmmesta kõvasta.
Ann on rikas riuetella,
20. Pal'lu palapoolikilla;
Marip on rahale rikas,
Talu rikas taaderilla,
Pere rikas peningilla,
Orjad otsas kilingilla

Nr. 174. Mis mull hooles hommokulla. 24.

- Emäkene, memmekene!
Mis mull hooles hommokulla,
Mures muele päevädelle?
5. Suu pestä, peä sugeda,
Jalad arma'ad harida,
Käed kalli'id kazida;
Suu pestä sula võile,
Käed kulda kaste'ella,
Jalad jaanililledella.

10. Emäkene, memmekene!
 Sie mull hooles hommokulla:
 Lähän karja saatemaie,
 Ajan karja kaazikmetsä,
 Ajan härjäd haavikmetsä,
15. Lehmäd linna lepikusse,
 Vazikad vahepajosse,
 Izi püsti pööza'asse,
 Tooming toores mull peossa,
 Hõbesõrmus sõrressagi,
20. Kulda õimud mull õlale.

Nr. 175. Tore neidu. 25.

A.

- Vennäkene, noorekene!
 Ma läen merdä pühkimaie,
 Mere äärtä äigämaie,
 Mere kallasta kazima.
5. Kus ma nied pühkmed paneksi?
 Pannin pühkmed põlle sisse,
 Viizin velle vällä peäle:
 Põld sai põhjatu ramuda,
 Väli sai arutu vägedä.
10. Sinna kasvis kaelu kaera,
 Kaelu kaera, päini otra,
 Rukki kasvis kui sie ruogu,
 Peä tall otsas pääderuogu.
 Izä läks Hiide linna,
15. Veli taha Tarvastisse:
 Iza tõi helmed iluzad,
 Emä tõi pärjä punaze,
 Veli tõi ruka roozileze.
 Pannin siis kaela kaubahelmed,
20. Pähä sie pärjä punaze
 Ümmer ruka roozileze.
 Läksin siis Harju aeda peäle,
 Viru viinaköögi peäle:
 Seäl ma laulin lauguseeme,
25. Sillerdin sibulaseeme
 Munde seemende seässä.
 Poizid alla palvelema,
 Kübäritä, kindä'ita,
 Ilma vüötä, vammussita:
30. Tule maha, tuikene,
 Saja maha, saiatükki!

- Kuku mo kübärä peäle,
Karga mo kaabu ääre peäle,
Laze laia lindi peäle!
35. Mina mõistsin, kohe kostsin:
Ennem, ennem, noored mehed,
Ennem kukun vasta maada,
Vasta kivikilduzida,
Kui ma kukun kübärä peäle.
40. Uhkus, uhkus, noored mehed,
Uhkus teil uue kuue peäle,
Kõrkus teil kübärä peäle,
Laiskus laia lindi peäle.

B.

- Meel'e tullid noored mehed,
Noored mehed, nupsid kuued,
Pigimütsid, pikäd püksid,
Udusärgid, uued kuued,
5. Tinavüöd, linajuussed.
Meie tuba pühkimätä,
Seenä ääred seelimätä,
Varna ääred vaalimata.
- Läksin vennä palvielle:
10. Kulla vendä, hellä vendä!
Tie mulle tinane luuda,
Vooli vaskivarrekene.
Ma läen tuba pühkimaie,
Seenä ääri seelimaie,
15. Varna ääri vaalimaie.
Läksin tuba pühkimaie,
Pühksin pühkmed põlle sisse,
Viizin vennä vällä peäle,
Izä pikä põllu peäle.
20. Põld sai põhjani ramuda,
Väli sai ääreni vägedä:
Oras kasvis kui sie osja,
Rukki kasvis kui sie ruogu,
Peä tall otsas pääderuogu
25. Ait sai harjani teridä,
Kirst sai kiilutud rahada,
Vakk sai vana taalerida,
Külimit sai kilingida.
Izä läks izi Hiide sõitma,
30. Emä pärast Pärnu sõitma,
Veli viksi Villändisse,
Sõde tarka Tarvastisse

- Izä läks Hiidest helmi tuoma,
 Emä läks Pärnust pärgä tuoma,
 35. Vendä karratud kazukat,
 Šöde rukka roozilesta.
 Pannin kaela Hiide helmed,
 Pannin pähä Pärnu pärjä,
 Selgä karratud kazuka,
 40. Ümmer ruka roozileze,
 Läksin Harju aeda peäle,
 Viru viinaköögi peäle:
 Seäl siis laulzin linnukeeli,
 Tegin heältä tedre muodi,
 45. Pajatazin pardi muodi.
 Kes tuli alla palvielle?
 Pois tuli alla palvielle:
 Tule maha, neitsikene,
 Kuku maha, kullatükki.
 50. Satta maha, saiakakku,
 Kuku mo kübärä peäle,
 Laze laia lindi peäle,
 Karga kaabu ääre peäle!
 Kuri so kübärä peäle,
 55. Laiskus laia lindi peäle,
 Kare kaabu ääre peäle!

Nr. 176. Kallis neidu. 26.

- Kuulzin muida kukkuvada,
 Muida lapsi laulevada:
 Mina kurva kuulatama,
 Tuassa, tua iessä,
 5. Tua taga tammikussa,
 Kas mind hulka hõegatasse,
 Kahte hulka kaevatasse?
 Ei mind hulka hõegatudki,
 Kahte hulka kaevatudki.
 10. Läksin izi tillukene,
 Viskin kimpsud, viskin kampsud,
 Pannin selgä siidisärgi,
 Ümmer ruka roozileze,
 Peäle karratud käissed,
 15. Pannin kaela lehte laia,
 Sõrmed täizi sõrmussida,
 Käerandemed rahada,
 Jalga uued ummiskingad.
 Läksin siis hulka uhke'esti,

20. Teeste sekkä sirge'esti,
 Üle vällä viizakasti.
 Seäl mina laulin laukuseeme,
 Sillerdin sibulaseeme,
 Vari seemende vahele,
25. Kulda seemende kohale,
 Teeste seemende seässä.
 Seäl mind püütsid Pürjed, Jürjed,
 Tahtsid Taeme, Maeme pojad.
 Izä ei annud, emä ei pannud,
30. Izä ei annud heädä lasta,
 Emä kallista kanada,
 Heädä heenäniitejädä,
 Kallist kaarekäänejädä,
 Kes tieb suole suured kuhjad,
35. Arule saod sagedad,
 Koppelisse kueva kuhja.

Nr. 177. Kui pikält neiu piduda. 27.

- Oh te neiud, olgem viksid,
 Kaokezed, käegem karski!
 Sügizezed ilmad tulevad,
 Talve pilved taeva'asse.
5. Kui mina enne ollin erkä,
 Ollin erkä, ollin kerku,
 Kui mina mueste ollin mukki:
 Kui käizin, rohi kärizes,
 Kui astsin, maa müdizes,
10. Kivid kõiksid, kannud kiiksid,
 Meri mürkis, järve kärkis
 Neiu varvaste ilula,
 Kao kanna keeriselle,
 Mäed riksik mängidessä,
15. Orod otsa joostessagi,
 Karjatied karatessagi.
 Kui pikält neiu piduda,
 Kui kaua kao kazuda?
 Nii kui vihma vitsa peäle,
20. Eli heenä juure peäle,
 Roostet roho tutu peäle.
 Nii kui õõnal õitsemene,
 Nii kui kapsal kasvamene,
 Herne õies ehtimene:
25. Nii pikk on neiu piduda.

Nr. 178. Lähme Riiga rikkumaie. 28.

A.

- Siin on rinda neidissida :
 Tooge teie teene rinda,
 Kogoge kolmas rinda,
 Niduge nelläs rinda,
 5. Vidäge viies rinda,
 Kubijast saab kuues rinda.
 Lähme siis rinnu Riia poole,
 Pärastikku Pärnu poole,
 Võedu Võnnu linna poole :
 10. Lähme Riiga rikkumaie,
 Tall'na linna tappemaie,
 Võnnu kinni võttemaie,
 Põltsamat põletamaie.
 Läksin läbi Lääne linnast,
 15. Lääne linnast, Laane linnast.
 Härräd vahtsid akenista,
 Reilid vahtsid repi peältä :
 Kohe te läete, neitsikezed ?
 Mina mõistsin, jälle kostsin :
 20. Lähme Riiga rikkumaie,
 Tall'na linna tappemaie,
 Võnnu kinni võttemaie,
 Põltsamat põletamaie.
 Härräd mõistsid, vasta kostsid :
 25. Olgo nõnna, neitsikezed !
 Olgo nõnna, jäegu jälle !
 Olgo Riiga soola tuua,
 Tallinna tabade tuua,
 Võnnu võtite vedädä,
 30. Põltsama põllede tuua.
 Riia soolad selge'emad,
 Võnnu võttemed iluzad,
 Tallinna tabad toredad,
 Pärnus nied pärled punazed,
 35. Põltsamas on põlled pikäd,
 Küll on pikäd, küll on laiad,
 Küll on otsani kireved.

B.

- Siin on rinda neidissida :
 Tooge teie teene rinda,
 Kogoge kolmas rinda,
 Niduge nelläs rinda,

5. Vidäge viies rinda,
Kuduge kuues rinda,
Siduge seitsmes rinda,
Kohastikku kuuzi rinda,
Vastastikku viizi rinda.
10. Lööme lööri, paneme paari,
Lööme lööri lepikussa,
Kulda lööri kuuzikussa.
Lähme siis rinbu Riia poole,
Pärastikku Pärnu poole :
15. Lähme Riiga rikkumaie,
Pärnut ärä peästemaie,
Tallinnat ta'andamaie,
Võnnut kinni võttemaie.
Poemies vaadas poesta,
20. Poepoissi ukse peältä,
Poenaene vuode'esta:
Kohe te läete, neiu rinda,
Vastastikku viizi rinda,
Kohastikku kuuzi rinda?
25. Lähme Riiga rikkumaie,
Pärnut ärä peästemaie,
Tallinnat ta'andamaie,
Võnnut ärä võttemaie.
Olgop nõnda, jäegup jälle!
30. Jäegu Riiga rikkumata,
Pärnu ärä peästemätä,
Tallinna ta'andamata,
Võnnu ärä võttemata.
Olgo Riiga soola tuna ;
35. Riias rahad ristilezed,
Pärnus on põlled parajad,
Tallinnas on taader laia.
Poemies vaadas poesta,
Poepoissi ukse peältä,
40. Poenaene vuode'esta:
Tulge sisse neitsikezed!
Siin ju siidi müüdänessä,
Kalevit siin kaubeldasse.
Kas tahad sinist siirupida
45. Või tahad valget viirupida?
Kas tahad kollast kumatida
Või tahad punast pumatida?

C.

Siin on rinda neidissida,
Tooge teie teene rinda,

- Kogoge te kolmas rinda,
Niduge te nelläs rinda,
5. Vidäge te viies rinda,
Kubijalt saab kuues rinda,
Siis saab siiä seetse rinda.
Lähme reismä Riia poole,
Pärästikku Pärnu poole,
10. Lähme Riiga rikkumaie,
Võnnut kinni võttemaie,
Tallinnat ta'andamaie,
Põltsamat põletamaie.
Läksime hiljuti Hiide kaudu,
15. Salaja salude kaudu.
Ei meid kuulnud Hiide kuked,
Hiide kuked, Hiide koerad,
Egä Hiidessä izändäd,
Egä Hiidessä emändäd.
20. Meid kuulis Hiide noorem poega,
Hüüdis meid üle värävi:
Kus te läete, neitsikezed?
Lähme Riiga rikkumaie,
Tallinnat ta'andamaie,
25. Võnnut kinni võttemaie,
Põltsamat põletamaie.
Jäegu, jäegu, neitsikezed,
Jäegu Riiga rikkumata,
Tallinna ta'andamata,
30. Põltsama põletamata.
Riia soolad soolatsemad,
Tallinna kalad paremad,
Võnnu võttemed kõvemad.
Parem jäege neitsiks nuttemaie,
35. Kaokezeks kannatamaie.

Nr. 179. Ei ma hooli küla kõnest. 29.

- Ei ma hooli sellepärast,
Etep meid külä kõneleb,
Etep naerab naista kaks:
Et meie käeme kenästi,
5 Et me oleme uhkesti,
Üle silla sirge'esti,
Üle vällä valge'esti.
Egäp meid külä ehitä,
Egä kata naista kaks.

10. Tuntud on külä ehitud,
Nähtud on valla valmistud :
Särgike selläs sinine,
Sukake jakatud jalassa,
Kinda'ad käperdud käessä
15. Izi ma ehin iluza :
Vaalin selgä valged särgid,
Pezen peenemäd käissed,
Kindad kirjutud käessä,
Sukad vikeldud jalassa.

Nr. 180. Peretütär ja orjalaps. 30.

- Peretütär, neitsikene :
Tõuzed hommoku ülesse,
Võtdad astu aeda tiedä,
Käiä kelderi radada,
5. Seäl sa süöd sea lihada,
Seäl katsud kana munada,
Siiski silmiltä sinine,
Siiski palged päevätänud,
Kollatsed sull kulmu ääred.
10. Mina vaene orjalapsi :
Tõuzen hommiku ülesse,
Lähän lehmi lüpsemaie,
Seält läen karja saatemaie,
Hobozida otsimaie,
15. Süön putkid põõza'asta,
Nopin maasta marjazida,
Lakun vetta laine'esta,
Siiski olen silmillä sinine,
Siiski palge'ed punazed.

Nr. 181. Osta mulle põllekene. 31.

- Emäkene, memmekene !
Osta mulle põllekene,
Põlle alla aekene,
Põlle peäle paelakene,
5. Sisse siidi lindikene,
Keskelle keeru karrakene.
Kui sa ei osta mulle põlle,
Põlle alla aekesta,
Põlle peäle paelakesta,
10. Sisse siidi lindikestä,
Keskelle keeru karrakesta :
Siis ma võtan paari hãrgi,

- Teene tütar teeze paari,
Kolmas kõrvi ruunakeze,
15. Nelläs valgepeä vazika.
Siis jäeväd maad kündemätä,
Kivi ääred kiskumata,
Kannu ääred kakkumata,
Vare ääred vaatamata.
20. Vares aga vaagub vare otsas,
Arak aia teibä'ässä.

Nr. 182. Neiu palumine. 32.

A.

- Rikas mind sõemas riesse,
Rabalene ratta'asse,
Varalene vankurisse,
Küllälene kaarikusse.
5. Rikka'al rabada pal'lu,
Minul vaezel vaeva pal'lu.
Ei ma sünni suurde sekkä,
Mahu ei rikaste majasse,
Kõrgi kõrva istumaie,
10. Laia laua laulijasse,
Põranda põrutajasse.
Izäkene, taadikene!
Võta sõemelt sõjahobene,
Tuo mulle kõrgid kõrvalindid,
15. Iluzad juustepaelad:
Siis ma sünnin suurde sekkä,
Mahun rikaste majasse,
Kõrgi kõrva istumaie,
Laia laua laulijasse,
20. Põranda põrutajasse.
Emäkene, memmekene!
Võta laadast lauku lehmä,
Osta mulle pikkä põlle,
Põlle alla aiakene,
25. Põlle peäle paelakene,
Sisse siidi lindikene:
Siis ma sünnin suurde sekkä,
Mahun rikaste majasse,
Kõrgi kõrva istumaie,
30. Laia laua laulijasse,
Põranda põrutajasse.
Vennäkene, noorekene!
Võta laadast lauku härgä,

- Tuo mulle rukka roozilene,
 35. Palapoolik poogelene:
 Siis ma sünnin suurde sekkä,
 Mahun rikaste majasse,
 Kõrgi kõrva istumaie,
 Laia laua laulijasse,
 40. Põranda põrutajasse.
 Oh mo õde neitsikene!
 Võta laadast lauku lammas,
 Tuo mulle uued ummiskingad,
 Osta mulle pãrgã punane:
 45. Siis ma sünnin suurde sekkä,
 Mahun rikaste majasse,
 Kõrgi kõrva istumaie,
 Laia laua laulijasse,
 Põranda põrutajasse.

B.

- Oh mina vaene vallalapsi,
 Tignedã teome lapsi!
 Rikas mind sõimab riesse,
 Rahalene ratta'asse,
 5. Varalene vankurisse,
 Küllälene kaarikusse.
 Rikka'al rahada pal'lu,
 Minul vaezel vaeva pal'lu.
 Ei mina sünni suurde sekkä,
 10. Mahu rikaste majasse,
 Kõrgi kõrva istumaie,
 Laia laua laulijasse,
 Pikã pingi istujasse.
 Izäkene, taadikene!
 15. Emäkene, memmekene!
 Vennäkene, noorekene!
 Šekene, neitsikene!
 Izäkene, taadikene!
 Sull on tallis tãkukene,
 20. Riha-alla riimu hãrgã,
 Müü sa tallist tãkukene,
 Riha-alta riimu hãrgã,
 Osta mulle kõrki kõrvalinti,
 Iluza juustepaela:
 25. Siis mina sünnin suurde sekkä,
 Mahun rikaste majasse,
 Kõrgi kõrva istumaie,
 Laia laua laulijasse,
 Pikã pingi istujasse.

30. Vennäkene, noorekene!
Sull on tallis lauku täkku,
Latterissa linalakka,
Müü sina ärä lauku täkku,
Linalakka latterista,
35. Osta mulle rinda suuri sõlge:
Siis mina sünnin suurde sekkä,
Mahun rikaste majasse,
Kõrgi kõrva istumaie,
Laiä lauä laulijasse,
40. Pikä pingi istujasse.
Emäkene, memmekene!
Sull on laadas lehmäkene,
Müü sa laadast lehmäkene,
Osta mulle pürgä punane:
45. Siis mina sünnin suurde sekkä,
Mahun rikaste majasse,
Kõrgi kõrva istumaie,
Laiä lauä laulijasse,
Pikä pingi istujasse.
50. Dekene, noorekene!
Sull on laadas lammakene,
Müü sina laadast lammakene,
Osta mulle uued ummiskingäd:
Siis ma sünnin suurde sekkä,
55. Mahun rikaste majasse,
Kõrgi kõrva istumaie,
Laiä lauä laulijasse,
Pikä pingi istujasse.
Emä siis mõistis, kohe kostis:
60. Oh minu tütär tillukene,
Sull mõte minnä mehele!
Üks on kinnas kirstussagi,
Siegi sõge sõrmitagi,
Siegi pime põidelita.
65. Tahtsid sapardi magada,
Ribedälle ringutada;
Las sapard sazissa magada,
Ribe õilil ringutada.

Nr. 183. Karske neidu. 33.

A.

Ollin Hiidessä elämäs,
Kaze linnas kasvamaies.
Tullin Hiidestä elämäst,

- Kaze linnast kasvamasta,
 5. Pajo linnast paizumasta,
 Astsin ma emä tubaje.
 Emä mõistis jälle kostis :
 Sina, sina, tütar nuori
 Sina kasvad mõiza'assa,
 10. Saabassäärede seässä,
 Tuhweljalgade tuassa ;
 Ehk sind, ehk sind tütar nuori,
 Ehk sind petväd peened särgid,
 Haugutavad hallid kuued,
 15. Matvad manteli aluzed.
 Mina mõistsin, jälle kostsin :
 Ennem, ennem, memmekene,
 Ennem petku peene liiva,
 Matku maha musta mulda,
 20. Ennem kui petväd peened särgid,
 Haugutavad hallid kuued,
 Matvad manteli aluzed,
 Katvad kardazed kazukad,
 Mõne ukse uinutajad,
 25. Mõne lingi liigutajad.
 Oh minu hellä memmekene !
 Jumal aitku, Maarja kaitsku,
 Hoitku hoora vuodiesta,
 Kaitsku kelmi kaindelasta.

B.

- Tihti, tihti, neitsikezed,
 Tihti ma käizin teole,
 Alati abivaemusse,
 Igä kuus korranädälis
 5. Ei ma saand kuus koduje,
 Nädälis memme nägemä.
 Läksin siis kuus koduje,
 Nädälis memme nägemä.
 Mis leitsin memme tegemästä ?
 10. Leitsin memme nuttemasta.
 Mina memmeltä küzimä :
 Miks sa nutad, memmekene,
 Iked, hellä emäkene ?
 Emä mõistis, vasta kostis :
 15. Mis ma nutan, tütar nuori ?
 Sina kasvad mõiza'assa,
 Saabassäärede seässä,
 Tuhweljalgade tuassa,
 Kingäjala kammerissa ;

20. Viimäti petväd peened särgid,
Haugutavad hallid kuued,
Matvad manteli magajad,
Katvad karvazed kübäräd.
- Mina mõistsin, vasta kostsin:
25. Ennem, ennem, memmekene,
Ennem petku peene liiva,
Haugutagu halli liiva,
Matku maha musta mulda,
Katku kinni kenä kirstu,
30. Ennem kui petväd peened särgid,
Haugutavad hallid kuued.
- Emä mõistis, jälle kostis:
Sind ehk, sind ehk, tütar nuori,
Sind ehk petväd peterseelid,
35. Peterseelid, peedijunred,
Saksapuu õõnad saledad,
Maripuu marjad maguzad.
- Mina mõistsin, jälle kostsin:
Emäkene, memmekene!
40. Ennem petku peene liiva,
Haugutagu halli liiva,
Matku maha musta mulda,
Katku kinni kenä kirstu,
Ennem kui petväd peterseelid,
45. Peterseelid, peedijuured,
Saksapuu õõnad saledad,
Maripuu õõnad maguzad.
- Emä mõistis, jälle kostis:
Oh minu tütar tillukene,
O muru madalukene!
50. Huora sinust oodatasse,
Varast sinust vaadatasse!
- Mina mõistsin, jälle kostsin:
Külänaezed naezukezed,
55. Linapõlled linnukezed,
Tanupeäd tazazekezed!
Sündigu teie sülesse,
Käängu teie käte peäle,
Mis te musta uotanete,
60. Uotanete, vaatamet.
Härg on tapetud, ärä süödud,
Nahk on pooleli pietud:
Kui sie hakkab kundemaie, —
Hobo kuolnud Koivadelle,
65. Teene Väenäle väzinud:

Kui sie hakkab hirnumaie, —
Siis must sedä sündinessä,
Mis te musta uotanete!

Nr. 184. Peäd ei anta poeste piirda. 34.

A.

- Läksin karja saatemaie
Pühapäevä hommokulla,
Varazella valgehella,
Karedalla kaste'ella.
5. Kes mo vasta vöi tuleksi?
Tulli vasta valge poissi,
Vasta valge naeze poega;
Küssis multa peädä piirda,
Linajuussi'id lühendä.
10. Mina mõistsin, kohe kostsin:
Peäd ei anta poeste piirda,
Juust ei jooziku lühendä!
Ma viin peä ju memme piirda,
Juisse'ed õe lühendä.
15. Kui ep memme piira peädä,
Lühendä õde madala:
Küläp siis piirab päevä poega,
Lühendäb kuu sulane.
Kui ep piira päeva poega,
20. Lühendä kuu sulane:
Küläp siis piirab pikkä metsä,
Alandab haavik iluza,
Sallendab salu saleda.
Kui ei piira pikkä metsä,
25. Alanda haavik iluza,
Sallenda salu saleda:
Lazen tuka maani tulla,
Juisse'ed kannuni kazuda,
Hoiab õla, katab kaela,
30. Sattab vihma, siis nõretab,
Paestab päevä, siis läegätäb.

B.

Läksin metsä kõndimaie,
Tulli vasta valge poissi,
Vasta valge naeze poega,
Piirilauda tall peossa,

5. Kuldakäärid tall käessä,
Tahtis piirda neiu peädä,
Tazuda neiu juusse'id.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Ole vaita valge poissi,
10. Vait sa valge naeze poega!
Peäd ei anna poeste piirda,
Juusse'id joodiku tazuda.
Peä viin kodo memme piirda,
Juusse'ed taadi tazuda.
15. Kui mull memm ei piira peädä,
Taat ei juusse'id tazuta:
Lazen saija laka pikä,
Juusse'ed maani kazuda.
Kui ma kõnnin tiedä müüdä
20. Ehk läen suurta laanta müüdä:
Soevad metsä sugarad,
Lahutavad laane oksad.
Läksin läbi meeste hulgast,
Poezin läbi poeste parvest:
25. Maha lõin ma sinisääri,
Sinisääri, kuldakanda,
Vaskivarva'ad vajutan;
Maha lõin jalad madalad,
Kui nied teibä'ad tugevad.

Nr. 185. Tütär ja ema. 35.

- Üks ep ma tütär izäle,
Üks ep ma tütär emäle,
Üks ollin õde viiel vennäl,
Kupukene kuuel vennäl,
5. Nadu viiel vennänaezel.
Tihti ma käizsin teole,
Alati abivaemusse.
Suu ei saanud suoja leibä,
Kiel ei saanud kievä lientä,
10. Kodos koogid kopitazid,
Saia leväd läpätäzid.
Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tulli kurvada küzimä?
15. Emä tulli kurvada küzimä:
Miks sa nutad, tütär nuori?
Miks mina nutan, memmekene?
Üks ep ma tütär izäle,
Üks ep ma tütär emäle,

20. Üks olin õde viiel vennäl,
Kupukene kuuel vennäl,
Nadu viiel vennänaezel :
Tihti ma käizin teole,
Alati olin vaemusse.
25. Emä mõistis, kohe kostis :
Oh mo tütar tillukene,
Ehk sind petväd peedijuured,
Haugutavad hallid kuued,
Mooreskopid, moorijuured ?
30. Emäkene, memmekene !
Ei mind petä peedijuured,
Haugutagi hallid kuued,
Mooreskopid, moorijuured.
- Emäkene, memmekene !
35. Ikki ma käizin teole,
Alati abivaemusse.
Suu ei saanud suoja leibä,
Kiel ei saanud kievä lientä :
Koogid kodos kopitazid,
40. Saialeväd läpätäzid.
Emä mõistis, jälle kostis :
Oh sa rumal tütar nuori !
Sind ehk petväd peened särgid,
Haugutavad hallid kuued,
45. Matvad maani mantelikud ?
Emäkene, memmekene :
Ma läen läbi meeste hulgast,
Poetellen poeste hulgast,
Kes mo vasta seäl tuleksi ?
50. Tullid vasta Valga saksad.
Ies neil juoz'is mu'du musta,
Vahel sõitis valge koera.
Küssin piitsa kutsarilta,
Ruoska rakkide ragada.
55. Ei saand piitsa kutsarilta,
Ruoska rakkide ragada.
Olli mull kivi peossa,
Olli mull kaegas kaindelassa :
Antsin pihta halval saksal,
60. Izi pakuje pugazin.
Läksin jälle tüki tiedä,
Tüki tiedä, marga maada,
Kes mo vasta viel tuleksi ?
Tullid vasta Hiide härräd,
65. Hiide härräd, Hiide pojad,
Tullid sueza suuda andma,

- Sueza suuda, kiuste kättä.
 Võtsin roobi räästä'ästä,
 Ahjuluaa akenista,
 70. Maha lõin ma Mardikeze,
 Aia ääre Hantsukeze,
 Söödile Jüri südame,
 Izi jälle pakuje pagezin.
 Läksin jälle tillukene,
 75. Läksin jälle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 Kes mo vasta ju tuleksi?
 Tulli vasta valge poissi,
 Vasta valge naeze poega :
 80. Kuldakäärid tall peossa,
 Hõbekäärid hõlma alla.
 Temä minulta nõudema :
 Neitsikene, noorekene,
 Kuldakuube kaokene!
 85. Las ma piiran neiu peädä,
 Neiu juusse'id alandan.
 Mina aga mõistsin, kohe kostsin :
 Ole väita, valge poissi!
 Peä viin kodo memme piiri,
 90. Juussed õe alandada,
 Kui ei memme piira peädä,
 Õde juusse'id alanda,
 Küll siis piirab peene liiva,
 Hauda juusse'ed alandab.

Nr. 186. Kust saab tuba tütterille? 36.

- Ollin Hiidessä elämas,
 Kaze linnas kasvelemas,
 Pajo linnas paizulemas.
 Tullin Hiidestä elämäst,
 5. Kaze linnast kasvamasta,
 Pajo linnast paizumasta :
 Izä võtt' muret pidädä,
 Kust saab tuba tütterille,
 Nellä nurka neidisselle,
 10. Kahte kammerta kaole?
 Mina mõistsin, jälle kostsin :
 Emäkene, memmekene!
 Izäkene, taadikene!
 Ei ma taha tarekesta,
 15. Nuru nellä nurgakesta,
 Egä riidle rehekestä;

Mull on rehi Riia tiele,
Tare Tarvastu rajale,
Koda Koigi piiri peäle.

Nr. 187. Mis sain izä tuasta. 37.

- Mis sain izä tuasta,
Mis sain vaeva vendädestä?
Tummik sai izä tuasta,
Vemmäl pikkä vendädestä,
5. Sest sain õlesideme,
Tanavist sain tapuväädi.
Läksin Hiidesse elämä,
Kaze linna kasvamaie:
Ei mind kuulnud Hiide kuked,
10. Hiide kuked, Hiide koerad.
Kuulis aga Hiide noorem poega,
Hüüdis mind üle värävi:
Tule, tule, neitsikene,
Tule mo lauda laulemaie,
15. Tule mo tuoli istumaie!
Ei ole aega, peiukene!
Alles karja saatemata.
Tule ikki, neitsikene,
Tule tuppa istumaie!
20. Küläp leppä lüpsäb lehmäd,
Küläp kuuske kurnab piimä,
Vaherpuu vazikad joodab.
Tullin Hiidestä elämäst,
Kaze linnast kasvamasta:
25. Izä võtt' muret pidädä,
Kust saab tuba tütterille,
Nellä nurka neidisselle.
Izäkene, taadikene!
Ei ma taha tuakesta,
30. Nuru nellä nurgakesta.
Anna maada natukene,
Kus mina pillun pipperida,
Kus ma külvän küömenida,
Siputan sinepida.
35. Mis siis tahad, tütär nuori?
Ma ostan sulle hoboze,
Hoboze selgä sadula,
Sadulalle saksamehe,
Saksamehele kübärä,
Kübärälle kuldakirja,
Kuldakirjale kuduja,

Kudujalle kuldamõega,
Tegijäl nuga terävä.
Izäkene, taadikene!
45. Osta pojale hobone,
Kingi mulle kirstukene,
Anna valge vakakene,
Kirstu täizi kirevida,
Vaka täizi valge'ida.

Nr. 188. Tütre tänu emale. 38.

A.

- Emäkene, memmekene!
Siis sa nägid suure surma,
Suure surma, valju vaeva,
Kui sa minda kasvatazid,
5. Kasvatazid, kaunistazid,
Üles tõstsid, hüpitäzid,
Maha pannid, mängätäzid.
Emäkene, memmekene!
Läksid põldu põimimaie,
10. Võtsid kätki kaindelasse,
Viizid põllu pienēdrässe,
Kutsid ohaka hoidemaie,
Kaerakõrre kaitsemaie:
Ohak, ohak, hoiä lasta!
15. Kaerakõrzi kaitse lasta!
Ohak ei võtnud hoida lasta,
Kaerakõrs ei kaitsnud lasta.
Võtsid kätki kaindelasse,
Läksid kodo kurval meelel,
20. Ahju ette halval meelel:
Oh mo tütär tillukene,
Siin ma näen suure surma,
Suure surma, valju vaeva,
Selle vaeva, hellä vaeva.
25. Emäkene, memmekene!
Eks võind vitsul vitsutada,
Kaze ladvul kasvatada,
Lepä ladvul lepitädä?
Mina nutsin nurjatusta,
30. Vaakuzin oma vallatusta,
Karjunud kanget südätä:
Ei kustund tuli tuasta,
Lõke laia lõuka'alta,
Säde sāngi samma'asta,

35. Naene nuori riide'estä,
Hobo halli rakke'esta,
Hullul arsti otsidessa,
Nõrgal nutuvõttijada.
Emäkene, memmekene!
40. Siis sa nägid suure surma.
Suure surma, valju vaeva,
Mitu üöd ollid uneta,
Mitu süöki söömätägi,
Mitu lõõnat lõune'eta!
45. Emäkene, memmekene!
Imetäzid, kasvatazid,
Ei annud amme imetä,
Ei annud pordo pureta,
Leze naeze lepitädä.
50. Ammele piimä haleda,
Pordole piimä punane,
Lezel lepä karvalene.
Olga terve, memmekene!
Imetäzid, kasvatazid,
55. Imetid izi iluza,
Kasvatid izi kazina,
Alta sõba, alta sõle,
Alta hall'asta rahada.
Vana taaderde vahelta,
60. Risti serväde seästä.
Pauad ei riknud paleta,
Risti serväd rinnakeizi,
Sõle serväd silmäkeizi.
Olga terve, memmekene,
65. Teezes terve, taadikene!
Imetid izi iluza,
Kasvatid izi kazina, —
Ei õppend õluta juoma,
Viha viina võttemaie,
70. Saksa taari tahtemaie.
Õlut ei anta rahata,
Viha viina veeringitä,
Saksa taari taaderita.
Istsid maha imetämä,
75. Istsid alla langi aia,
Alla nõrgema nõgesse:
Ei saand päevä peäle paista,
Kuu mo peäle kumama.
Ei ole armi palge'essa,
80. Täppi täiessä näossa.

Täis olen suini, täis olen päini,
 Täis olen võile veeretud,
 Täis olen piimale pietud,
 Nizu kakul kasvatatud.

B.

- Olga terve, memmekene,
 Olga terve hoidemasta,
 Hoidemasta, imetämästä!
 Imetäs izi iluza,
5. Kasvatas izi kazina,
 Ei annud amme imetä,
 Ei annud pordo pureta,
 Leze naeze lepitädä,
 Vaeze naeze vaigistada:
10. Ammel on piimä haleda,
 Pordol on piimä punane,
 Leze naezel leenä piimä,
 Vaezel naezel vaeva piimä.
 Olga terve, memmekene,
15. Imetämästä, hoidemasta!
 Süles hoidis süüessägi,
 Käe peäle käiessägi,
 Linnas võtt' linnukse alla,
 Turu peäle põlle alla,
20. Sõle alla, sõba alla,
 Alla hall'aste rahade:
 Ei mind näitnud nällästelle
 Egä pakkund patustelle.
 Olga terve, memmekene,
25. Olga terve hoidemasta!
 Siis sa, siis sa memmekene,
 Siis sa nägid suure surma,
 Suure surma, valju vaeva.
 Mitu üöd ollid uneta,
30. Mitu süöki söömätägi,
 Mitu juoki joomatägi.
 Tuli ei kustunud tuasta,
 Säde ei sāngi sammasta,
 Lõke ei lõppend lõukalta,
35. Pierg ei pikkä pōrandalta,
 Naene nuori riide'istä,
 Hobo halli rakke'esta,
 Halli sõitis arsti tiedä,
 Linalakka linna tiedä:
40. Otsid hullule abida,
 Nõrgal nutuvõttejada.

- Mina, mina, memmekene,
Mina nutsin nurjatusta,
Mina vaaksin vallatusta,
45. Karizin kanget südäta.

C.

- Izäkene, taadikene,
Emäkene, memmekene!
Mis said minu hoidemizest,
Kazu ilmal kandemizest?
5. Kui sa minda hoidelezid,
Kasvatazid, kallitazid,
Üles tõstsid, hüpätazid,
Maha pannid, mängätazid,
Ehitazid, hellitazid,
10. Säles hoitsid süüessägi,
Käe peäl käiessägi,
Rüpes rukkilõikessägi.
Mitu üöd ollid uneta,
Mitu süöki söömätägi,
15. Mitu juoki joomatägi.
Tuli ei kustunud tuasta,
Säde sängi samma'asta,
Naene nuori riistetä,
Hobo halli rakke'esta:
20. Otsis hullule abida,
Nõrgal nutuvõttijada.
Mina, mina, memmekene,
Mina kiuste kiilatazin,
Sueza suuda maetsutazin,
25. Südänt sinul kurvastazin.
Oh mo hellä emäkene!
Küll sa nägid suure surma,
Suure surma, rängä vaeva,
Kui sa minda kasvatazid,
30. Kasvatazid, kallitazid,
Kizavada kaissu võtsid,
Nõdräle rinda pakkuzid,
Toitsid, täitsid, süötsid, juotsid,
Toitsid minda tuluzasti,
35. Juotsid minda huolza'asti.
Ole terve, memmekene,
Teezes terve, taadikene,
Minda nõnda kasvatamast,
Kasvatamast, kallitamast!
40. Ole terve, memmekene,

Teezes terve, taadikene!
Tänu teele hauassagi,
Musta mulla katte alla!

D.

- Emäkene, memmekene,
Izäkene, taadikene!
Olga terve, memmekene,
Õppemasta, hoidemasta!
5. Hoidis kolmesta kohasta:
Hoidis tulest, hoidis viest,
Hoidis hoboste jalusta,
Kaitsis karjatie rajalta.
Ei saand armi palge'esse,
10. Tähte ei täiesse näosse,
Ei sun'n'ud sulaste kuuldes,
Nuomind noorde meeste kuuldes
Nuomis nurkade tagaje,
Sundis sala kelderisse,
15. Õppes seälä huone'essa,
Kus nied kanga'ad kuoti:
Tunne toime, tunne lõime,
Tunne kilpi kinni võtta,
Tunne murde'id murrutada!
20. Olga terve, memmekene!
Ei õppend õluta juoma,
Viha viina võttemaie,
Saksa taari tahtemaie.
Õpetas mind õmblemaie,
25. Sundis sukkajä kuduma.
Õllest küstässe rahada,
Viha viinast veeringidä,
Saksa kall'ast kopikida.
30. Olga terve, memmekene!
Kasvatas izi kazina,
Ei annud amme imetä,
Ei annud pordo pureta,
Ei annud leze lepitädä:
Ammel on piimä haleda,
35. Pordol on piimä punane,
Lezel lepä karvalene.

E.

Emäkene, memmekene!
Kui sa minda kasvatazid,
Kasvatazid, kallistazid,
Siis sa nägid suure surma,

5. Suure surma, valju vaeva,
Süles hoides süüessägi,
Käe peäle käiessägi,
Põlles põldu põimidessa.
Viizid põlles põllulegi,
10. Viizid vihkude vahele,
Sellätäete keske'elle.
Kutsid ohaka hoidemaie,
Kutsid kõrre kiigutama,
Kasteheenä kaitsemaie:
15. Tule, ohak, hoia lasta!
Ei tulnd ohak hoidemaie
Egä kõrzi kiigutama,
Kasteheinä kaitsemaie.
Viizid põllessa koduje:
20. Kuu poole kukutazid,
Ehä poole hällitazid,
Vasta päeva pillutazid.
Mõttesid tuge tuleva,
Arvazid abi azuva:
25. Tuemal sai tule puhuja,
Venikul vie vedäjä,
Laezal lapse kiigutaja.

Nr. 189. Neiu unenägu. 39.

A.

- Magazin muru mäele
Sinililled seässä,
Valge lillede vahele,
Kullerkupu keske'ella.
5. Nägin und magadessagi:
Kuusk olli koja kohale,
Haav olli aeda ukse iessä,
Kask olli kajo rajale,
Tamm olli tare ukse iessä,
10. Lepp olli linna ulitsel.
Tõuzin hommoko ülesse:
Emäkene, memmekene!
Mõesta ärä unekene:
Kuusk olli koja kohale,
15. Haav olli armas aeda tiele,
Lepp olli linna ulitsel,
Tamm olli tare ukse ies.
Mis sest unest, tütar nuori,
Mis sest unest mõestatada?

20. Kuuzest on sull kozilaizi,
 Tammost on sull tantsimesta,
 Haavast on sull armukesta,
 Lepäst on sull leinämestä,
 Kazest on sull karjumesta.

B.

- Neiukezed, noorekezed,
 Kuldajuussed, kaokezed!
 Kui mina eelä õhtu uinin,
 Tuna-eelä tullin kodo,
5. Siis mina nägin sedä unda,
 Sedä unda, sedä nägu:
 Mina läksin maazikille,
 Magust marja noppimaie,
 Lillakaida leidemaie,
10. Pohlakaida püüdemaie.
 Kes mo vasta seäl tuleksi?
 Tulli vasta hanivaras,
 Tulli rebäne ribedä,
 Tahtis mo kallale tulla,
15. Marju maha pillutada.
 Mina hüütsin, hurjutazin:
 Mine must, rebäne ribedä,
 Mine metsä, hanivaras!
 Läks ta metsä, läks ta laande,
20. Saba suuri kui sie lunda,
 Küüned kui kajokoogoke.
 Mina aga läksin maazikille,
 Magust marja noppimaie,
 Lillakaida leidemaie,
25. Pohlakaida püüdemaie.
 Kes mo vasta viel tuleksi?
 Vasta tulli metsä vana,
 Tulli hunti hullukene,
 Tahtis mo kallale tulla,
30. Marju maha pillutada.
 Mina hüüdmä, hurjutama:
 Mine must, mine must, metsikäs,
 Mine must, hunti hullukene!
 Läks ta metsä, läks ta laande,
35. Lõuad kui lahtine värävi,
 Päräd kui põrgu pihtida.
 Mina aga läksin tillukene,
 Läksin metsä maazikille,
 Magust marja noppimaie,

40. Lillakaida leidemaie,
Pohlakaida püüdemaie.
Kes mo vasta viel tuleksi?
Vasta tulli metsä vägev,
Tulli karu karvanegi,
45. Tahtis mo kallale tulla,
Marju maha pillutada.
Mina karu kizendämä,
Ehmätuzel iestä juozma.
Ei ma suutnud iestä joosta,
50. Ei ma saanud põgeneda:
Karu mo kinni tabazi,
Küüzile kõvasti kääbistäs,
Rinnule raskesti rääbistäs.
- Neiukezed, noorekezed,
55. Kuldajuussed, kaokezed!
Kui ma ärkin hommokulla,
Enne vara valgeheda,
Siis ma iksin istudessa,
Siis ma nutsin nurkadessa.
60. Kes tulli kurvada küzimä?
Memm tulli kurvada küzimä:
Miks sa nutad, tütär nuori?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Miks ma nutan, memmekene?
65. Mina nägin öössi unda,
Suurta unda, sedä unda:
Rabast tulli rebäne ribedä,
Suosta hunti hullukene,
Kuuzikusta kulda karu,
70. Tahtsid minda ärä murda,
Kaokesta kaotada.
Mina aga mõistsin, tõstsin heältä,
Ajazin rebäze ribedä,
Hurjutazin hundikeze.
75. Ei läind kulda karukene,
Ei ma peäsnud karu küüzist.
Sest ep mä nutan, memmekene,
Sest ep mä iken, emäkene.
Emä siis mõistis, kohe kostis:
80. Oh sina rumal tütär nuori!
Mine tarkada tabama,
Targale, targa talusse,
Küläp tarka täädä annab,
Sortsi sinule seletäb,
85. Mis sull rinda rõhutelleb,

Kurbtust sulle kasvatelleb,
Südämesse sigitelleb.

- Läksin mina tillukene,
Läksin mina tüki tiedä,
90. Tüki tiedä, marga maada,
Tõtazin targa talusse.
Kes mo vasta siis tuleksi?
Tulli vasta vana miesi,
Habe halli, koltund keppi.
95. Temä minulta küzimä:
Kus sa lähäd, neitsikene?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Lähän targale talusse,
Lähän tarkada tabama,
100. Et tä mulle täädä annab,
Mis mo rinda rõhutelleb.
Halli aga mõistis, hästi kostis:
Oh sa rumal neidu nuori!
Targa silmäd ammu suikund,
105. Targa suu on kinni sulgund,
Targa käed on kangeks jäänud,
Targa veri taretanud.

- Läksin jälle tillukene,
Kõntsin kodo kurval meelel,
110. Ahju ette halval meelel.
Kes tulli kurvada küzimä?
Emä tulli kurvada küzimä:
Mis sä nutad, tütar nuori?
Mis mina nutan, memmekene?
115. Läksin tarkada tabama,
Targale, targa talusse,
Läksin mina tüki tiedä,
Tüki tiedä, marga maada:
Tulli vasta vana miesi,
120. Habe halli, koltund keppi.
Temä minulta küzimä:
Kohe lähäd, neitsikene?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Lähän tarkada tabama,
125. Targale, targa talusse.
Halli aga kohe avaldama:
Oh sa rumal neidu nuori!
Targa silmäd ammu suikund,
Targa suu on kinni sulgund,
130. Targa käed on kangeks jäänud,
Targa veri taretanud.

Sest tulin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.

Emä aga mõistis, kohe kostis :

135. Ole vaita, tütar nuori!
Sull käizid kolmed kozilazed,
Viied kuued viinakruuzid,
Saja seitsemes sõnumed.
Üks olli viksi Villändistä,
140. Teene tarka Tarvastista,
Kolmas olli oma külästä.

Mina siis mõistsin, kohe kostsin :

- Emäkene, memmekene,
Ei ma läe oma külässe,
145. Oma külä küüräkälle,
Oma valla varga'alle.
Ei ma läe viksil Villändisse:
Villändis on viizud suured,
Viizud suured, paelad pikäd,
150. Aega läeb arutessagi,
Puoli päevä peästessägi.
Ma läen kaunis kauge'elle,
Ilus lille iemä'älle:
Ma lähän targale Tarvasti,
155. Targale Taha-Villändi,
Kust ep saa kurja memme kuulda,
Kust ep saa tühjä taadi kuulda,
Hõelust ei õdede nähä,
Viha viiele vennäle.
160. Seäl mo kodo, sinna lähän,
Sinna lähän, seäl mä elän.

Nr. 190. Kes meid ostab orjastagi. 40.

A.

Kes meid, kes meid, neitsikezed,

Kes meid ostab orjastagi,

Kes meid peästäb päevä käestä,

Viib meid ärä vihmä käestä,

5. Tuob meid ärä tuule käestä,

Lunastab lumesaosta ?

Küläp sulane lunastas,

Küläp ostas orjakene,

Küläp peästäs palgapoissi :

10. Miskas sulane lunastab,

Miskas peästäb palgapoissi,

Miskas ostab orjakene ?

- Sulane künnab suossa,
Ori vaene orguzida:
15. Paar olli parta tall iessä,
Teene paar olli tetrezida,
Kolmas paar olli kurgezida,
Nelläs paar vanu varesid,
Viies paar suokanazid.
20. Perepoeg künnab põllule:
Ruuna iessä kui sie ruogu,
Täkku iessä kui sie tähti,
Märä iessä mängukanni.
- Sulaze suo künnisse:
25. Sinna orased ozagu,
Kaera orased kazugu,
Sinna nizud nikerdagu!
Rukki kasku kui sie ruogu,
Peä tall otsas pääderuogu!
30. Perepoja põllu peäle:
Sinna kasku kasteheinä,
Sinna tõusku tõrvalilled,
Kazugu karuohakad,
Aagu üles angerpüstid!

B.

- Siin pole seässä sedä miestä,
Kes mind ostas orjastagi,
Ostas orjast, peästäs päeväst,
Viis mind ärä vihma käestä,
5. Kutsus kurja ilma käestä,
Kutsus tuppä tuezu käestä.
- Küläp mind ostab orjapoissi,
Küläp mind peästäb palgapoissi,
Küläp sulane lunastab.
10. Orjal põle välläl odra põldu,
Kazupoizil kaera põldu,
Sulazel suvinizuda.
Sulane künnab suossa,
Palgapoissi padrikussa:
15. Paar tall partizid iessä,
Teene paari tetrezida,
Kolmas paari kurgezida,
Viizud rätikud jalassa.
Sinna, sinna, neitsikene,
20. Sinna kasvku vüöni odrad,
Vüöni odrad, keerud kaerad,
Ruki'id ruo suguzed!

- Perepoeg künnab põllu peäle,
 Hobo ette kui sie osja,
 25. Paar on härgäzid iessä,
 Teene paari täkkuzida,
 Kolmas kõrviruunazida,
 Sukad, saapa'ad jalassa.
 Nüüd ma ütlen ümmer jälle:
 30. Sinna ohakad ozagu,
 Sinna kasvku kasteheinä,
 Kaera orased kadugu,
 Rukki kõrred roostetagu!
 Nüüd ma ütlen ümmer jälle:
 35. Orjast saab oza jagaja,
 Palgapoizist pal'l'u miezi.
 Perepoega poizikene,
 Kui ta käib kiriku tiedä :
 Pulgas tall pugalad härjäd,
 40. Taskus tantsivad hobozed,
 Karmannis kari kirevä.

Nr. 191. Kus on jäänud meie hulka? 41.

A.

- Neiukezed, noorekezed!
 Eks meid enne olnud hulka,
 Enne hulka, pal'l'u parve?
 Kazus kui kanaze karja,
 5. Lagunes kui laglelippu.
 Neiukezed, noorekezed!
 Kus siis jäänud meie hulka,
 Meie hulka, pal'l'u parve,
 Kadunud kanaze karja,
 10. Lagunenud laglelippu?
 Kas neid viinud vihmahuugu
 Või on tapnud tuulehuugu?
 Kas neid Pikker pakku paukund
 Või on neid rahe rabanud?
 15. Kas neid ehk kantud sõdaje
 Või on pantud parve peäle?
 Neiukezed, noorekezed!
 Ei meid viinud vihmahuugu
 Egä tapnud tuulehuugu;
 20. Ei meid Pikker pakku paukund
 Egä meid rahe rabanud;
 Ei meid kantud sõdaje
 Egä pantud parve peäle:

- Poizid viidi ju sõdaje,
 25. Mehed panti parve peäle.
     Neiukezed, noorekezed!
     Kohe siis jäänud meie hulka,
     Meie hulka, pal'lu parve,
     Kadunud kanaze karja,
 30. Lagunenud laglelippu?
     Meid on viidud viinulegi,
     Kantud õlle kannudella,
     Saadud saia kakkudella.
     Neiukezed, noorukezed!
 35. Sinna jäänud meie hulka,
     Meie hulka, pal'lu parve,
     Kadunud kanaze karja,
     Lagunenud laglelippu.

B.

- Eks meid enne olnud hulka,
 Olnud hulka, pal'lu parve,
 Pal'lu parve, suuri summa,
 Olnud kui uba iluza,
 5. Käenud kui kanade karja?
     Kus on jäänud meie hulka,
     Meie hulka, neiu hulka,
     Kaokse kanade hulka?
     Kas on viinud vihma huogu
 10. Või on toonud tuule huogu
     Või on pikne pillutanud,
     Raheranka raputanud?
     Põle, põle, helläd velläd,
     Põle meid viinud vihma huogu,
 15. Ei ole toonud tuule huogu,
     Ei ole tapnud talve külmä,
     Raherank ei raputanud:
     Neiud viidi vene'esse,
     Neiud panti parve peäle,
 20. Lueze lootsiku ninässe,
     Pueze purju keske'elle.
     Nüüd ma ütlen ümmer jälle:
     O Jumal, Jumalukene!
     Lagunegu luene lootsik,
 25. Pudunegu luene purju,
     Pehästägu parved paksud
     Neiu noore viiessägi,
     Kao kõrgi kandessagi,
     Sinna maale sailessagi.

III.

Nr. 192. Kozjad tulevad. 42.

- Senip põli põlvekene,
 Kazupõli kaunikene,
 Elupõlv iluzakene,
 Seni kui hilpan ilma vüötä,
 5. Kargan ilma kapukita.
 Kui hakkann kandma kapukida,
 Hakkann seädmä säärissidä,
 Vüödä vüöle kinnitämä:
 Panti vaht väräti peäle,
 10. Teene nurme nurga peäle,
 Kolmas vällä veere peäle.
 Vaibus sie värävisammas,
 Uinus nurme nurgavahti,
 Väzis vällä veerevahti.
 15. Ollin izi ergäkene,
 Ollin erku, käizinn kerku,
 Läksin kajolt vetta tuoma:
 Kuulzin kull'uste kulina,
 Vaskival'l'aste valina,
 20. Hõbehelmede helinä,
 Tinapäitsete tilinä.
 Juozinn tuppa ütlemäie:
 Emäkene, memmekene!
 Kozjad kuulusse tuleva,
 25. Kallid ajad kalduvada.

Nr. 193. Kellel igäv, et ma istun. 43.

A.

- Kellel igäv, et ma istun,
 Kellel kahju, et ma kasvan?
 Ma istun oma igädä,
 Ma kasvan oma kazuda.
 5. Mis te küüräkäd küzite,
 Nõguselläd nõudelete,
 Kellele minagi lähen?
 Ei ma läe oma külässe,
 Oma külä küüräkälle,
 10. Oma valla varga'alle.
 Mis te küüräkäd küzite,
 Nõguselläd nõudelete,

- Kellele minagi lähen?
 Ma lähen kaunis kauge'elle,
 15. Ilus lille iemä'alle,
 Ma läen maazik muile maile,
 Kust ep saa kurja memme kuulda
 Egä nälgä memme nähjä,
 Hõelust õdede kuulda,
 20. Viha viie vennä nähä.

B.

- Kellel igäv, et mä istun,
 Kellel kahju, et mä kasvan?
 Poestel igäv, et mä istun,
 Poestel kahju, et mä kasvan.
 5. Ma ei istu teie igädä,
 Ma ei kasva teie kazuda,
 Ma kasvan oma kazuda,
 Paezutan parajad sõrmed, —
 Kui saan suuresse talusse,
 10. Rahakasse rahva'asse, —
 Miska sõkun suured leväd,
 Talu taigenad silitsen.
 Peres leibä piperane,
 Talus leibä taterane,
 15. Otsest odra järgulene,
 Keske'elt kie-segäne.
 Sie tahab sõrmil sõkkumista,
 Ruzikilla rutjumista.
 Nüüd süön sedä kalada,
 20. Mis tuleb mängides mäele,
 Karates tuleb kalda'alle,
 Lusti lüües lootsikusse.
 Saan ma vällä võera'alle,
 Seäl ma süön sedä kalada,
 25. Mis on kotis kopitanud,
 Aia ääres hallitanud,
 Seenä ääres seenetanud.
 Aetasse hagu tegemä,
 Pannasse puida raiuma:
 30. Oles sie puna minule,
 Mis on puu raiujalle,
 Puid ma raius puna tõttu,
 Hagu ties ma anu tõttu.

C.

Kellel igäv, et ma istun,
 Kellel kahju, et ma kurdan?

- Külämehed, taadikezed,
Küläpoizid, peiukezed,
5. Külanaezed, memmekezed!
Küll on osjal otsijada,
Karjavitsal katsujada,
Pole neiul nõudejada.
- Las ma kasvan kaksi kuuda,
10. Veeren viizi heenä-aega.
Alles pihad peenikezed,
Šlanukid šhukezed,
Käevarred veikukezed,
Katan õllekannu kinni,
15. Matan nied mõo karikad.
- Kui ma kasvan kaksi kuuda,
Veeren viizi heenä-aega,
Siis mo pihad pihlakazed,
Šlanukid õõnapuuzed,
20. Käevarred vahterazed,
Sõrmed sõstarpuu lülistä ;
Siis ma veän viina tuppa,
Siis ma kannan õlle kannu,
Mõedan nied mõo karikad .
25. Siis ma sõkun suure levä,
Talu taigenat tõstetan,
Pere püügid pööritelen.
Talu leibä taterlane,
Pere leibä piperane,
30. Otsest odra järgimene,
Keske'elt kaera kezine :
Sie tuob sõrmil sõkkumista,
Käevarsil vaalimista,
Ruzikille rutjumista,
35. Pöidelille peksemista.

D.

- Külämehed, taadikezed,
Küläpoizid, noored mehed,
Külätüdrekid õetsed!
Kellel igäv, et ma istun,
5. Kellel kahju, et ma kasvan?
Ma istun oma igädä,
Ma kasvan oma kazuda.
Alles mo pihad peenikezed,
Šlanukad šhukezed,
10. Käevarred veikukezed.
Viskan tulle viina toobi,

- Katusselle õlle kannu,
Metsä nied mõo karikad.
Las ma kasvan kaksi kuuda,
15. Veeren viizi heenä-aega.
Sjis mo pihad pihlakazed,
Õlanukad õõnapuezed,
Käevarred vahterazed,
Sõrmed sõstarpuu lülistä.
20. Külamehed, taadikezed,
Külapoizid, pooled vennäd,
Külätüdrekid õetsed!
Küll on osjal otsijada,
Karjavitsal katsujada,
25. Ei ole otsijat neiule,
Ei ole katsujat kaole.
Nüüd mull pihad pihlakazed,
Õlanukid õõnapuezed,
Käevarred vahterazed,
30. Sõrmed sõstarpuu lülistä.
Nüüd ma veän viina toobid,
Nüüd ma kannan õlle kannud,
Mõedan nied mõo karikad.
Nüüdep sõkun suured leväd,
35. Talu taigenat tazutan,
Pere püügid pööritelen.
Talus leibä taterane,
Peres leibä piperane,
Otsest odra järgimene:
40. Sie tahab sõrmil sõkkumista,
Käevarsil vaalimista,
Ruzikilla ruttimista,
Pöidelilla peksemista.

Nr. 194. Kozjakaup. 44.

- Emäkene, memmekene:
Kolm miest meie värävi taga.
Tütrekene, tillukene:
Käze nad kaugelle minnä!
5. Emäkene, memmekene:
Üks taht minda enezelle.
Kas, mo tütar tillukene,
Pall'u raha pakutie?
Emäkene, memmekene:
10. Kolmtuhat taadert kuldaraha.
Tütrekene, tillukene:
Kazinasti kuldaraha,

- Vähe kulda kao raha.
 Mine, mine tütrekene,
 15. Mine õue värävisse,
 Käze käia siit koduje!
 Emäkene, memmekene:
 Kolm miest kuulmas ukse taga.
 Tütrekene, tillukene:
 20. Käze nad minnä siit koduje!
 Emäkene, memmekene:
 Üks taht minda enezelle.
 Kas, mo tütär tillukene,
 Pall'u raha pakutie?
 25. Emäkene, memmekene:
 Nelituhat neiu raha.
 Tütrekene, tillukene:
 Vähe vielgi neiu raha.
 Astu õue aia ääre,
 30. Käze nad kõndida koduje!
 Emäkene, memmekene:
 Värävis vielgi kolme miestä.
 Tütrekene, tillukene:
 Kupata koerile minemä!
 35. Emäkene, memmekene:
 Üks taht minda enezelle!
 Kas, mo tütär tillukene,
 Pall'u raha pakutie?
 Emäkene, memmekene:
 40. Viistuhat vana taaderida.
 Tütrekene, tillukene:
 Kazinasti kaazaraha,
 Vähe veeme-vaka'asse.
 Vii sa varvad värävisse,
 45. Käze kõhnu kodo minnä.
 Emäkene, memmekene:
 Kolme kuube kopotamas.
 Tütrekene, tillukene:
 Mata kõrvad mantelisse,
 50. Peedä peä patjadesse,
 Et ei kuule kurja heältä
 Egä halva haugutuizi.
 Ma läen, käzen kodo minnä,
 Kodo meie majastagi,
 55. Vällä meie värävästä.
 Emäkene, memmekene:
 Üks taht minda enezelle.
 Kas, mo tütär tillukene,
 Pall'u raha pakutie?

60. Emäkene, memmekene :
 Kuustuhat kulda taaderida.
 Tütrekene, tillukene :
 Kazinasti kaazaraha.
 Mine, aa mehed minemä!
65. Emäkene, memmekene :
 Šues kuldakuube kolme,
 Hõbedaze ukse taga.
 Oh mo tillu tütrekene :
 Saada nad soho minemäl!
70. Oh mo hellä emäkene :
 Üks taht minda enezelle.
 Kas, mo kulla kaokene,
 Pal'lu raha pakutie ?
 Emäkene, memmekene :
75. Seetsetuhat seisnud taaderida.
 Oh mo õrna õiekene :
 Sie ju kazin kao palka,
 Natukene neiu hinda,
 Sie ei sünni vasta võtta
80. Egä kõlba kotta lasta,
 Majassegi mahutada.
 Sæ sa sõrmed lingilegi,
 Jalad jalga-ukse peäle,
 Aja nad ukseлта minemä.
85. Emäkene, memmekene :
 Šues kolme mõgakandjat.
 Tütrekene, tillukene :
 Ajan izi nad ukseлта !
 Emäkene, memmekene :
90. Üks taht minda enezelle.
 Kas, mo kulda tütrekene,
 Pal'lu raha pakutie ?
 Oh mo kulla emäkene :
 Kahessatuhat taaderida.
95. Oh mo tütär, tuvikene :
 Kazinasti kaazaraha.
 Aja nad halbiksed minemä !
 Emäkene, memmekene :
 Kolme miestä kopotavad.
100. Tütrekene, tillukene :
 Saada nad sarapuu metsä,
 Kihuta nad kuuzikusse,
 Avatele haavikusse !
 Emäkene, memmekene :
105. Üks taht minda enezelle.

- Tütrekene, tillukene :
 Pal'lu raha pakutie ?
 Ühessätuhat, emäkene.
 Kazinasti, kaokene.
 110. Emäkene, memmekene :
 Kümmetuhat kuulutavad.
 Tütrekene, tillukene :
 Küll saab sellest rahasta.

Nr. 195. Neiu müük. 45.

A.

- Karja minda saadetasse,
 Vitsa kätte annetasse.
 Ajazin karja arule,
 Keeräzin kanad kezäle.
 5. Kas tuli härgi võttemaie ?
 Veli tuli härgi võttemaie,
 Ike kuldane õiale,
 Rahe raudane käessä,
 Jutad kullakeerulezed.
 10. Mina vennältä küzimä :
 Mis mürin izä tuassa,
 Mis maru emä majassa ?
 Vend siis mõistis, vasta kostis :
 Mis seäl, mis seäl, mo õeke ?
 15. Sinda kodo müüdänessa,
 Armast ärä annetasse.
 Mina siis mõistsin, kohe kostsin :
 Vennäkene, noorekene !
 Kas must küllä küstänessa,
 20. Kas must pal'lu pakutasse ?
 Vendä mõistis, vasta kostis :
 O õde muru madala,
 Taputilka tillukene,
 Sõzar sõrme suurukene !
 25. Küll sust küllä küstänessa,
 Küll sust pal'lu pakutasse, —
 Tuhat tünderit nizuda,
 Sada salve rukki'ida,
 Izäle härjäd ikke'esse,
 30. Emäle lehmäd lüpsikulle,
 Vennäle sõjahobene,
 Sõzaralle sõlgi suuri,
 Minijälle pikkä põlle,
 Kälile kingäd käbedäd.

35. Mina siis mõistsin, kohe kostsin,
Saagutazin, sajatazin :
Saagu, saagu, ma sajatan!
Saagu, saagu, taadikene,
Kui läed metsä kündemaie,
40. Härjäd vaku sull vajogu,
Teene teezele käele!
Sie oled minusta saanud.
Saagu, saagu memmekene,
Kui läed lehmä lüpsemaie,
45. Nizä verda, teene vetta,
Kolmas punasta piimada,
Nelläs võida valge'eda!
Sie oled minusta saanud.
Vennäkene, noorekene,
50. Kui läed sõtta sõitemaie,
Hobo sull alla hallitagu,
Sadul selgä sammeldagu,
Kübär pähä külmetägu,
Izi peäle päevätägu!
55. Sie oled minusta saanud.
Sekene, noorekene,
Kui läed leibä kastemaie,
Sulagu sull suuri sõlgi!
Sie oled minusta saanud.
60. Vennänaene, veikukene,
Kui läed lientä kietemaie,
Põlegu sull pikkä põlle!
Sie oled minusta saanud.
Kälikene, noorekene,
65. Kui läed karja saatemaie,
Kingä kannad kakkenegu,
Kingä ninäd kadunegu!
Sie oled minusta saanud!

B.

- Kaua käizin karjassagi,
Kaua karja hoole peäle.
Jumi jäi mull puie peäle,
Vägi jäi mull vällä peäle,
5. Kangus jäi mull karja tiele.
Muud käeväd kiriku tiedä,
Mina käin karja tiedä.
Muud kuulvad kiriku kellu,
Mina kuulen karja kellu.
10. Ajazin härjäd arule,
Keerutazin karja kezäle.

- Kes tuli härgi otsimaie?
 Oma vend tuli härgi otsimaie,
 lke kuldane õlale,
- 15: Rahe raudane sihessä,
 Jutad kullakeerulezed.
 Mina vennältä küzimä:
 Vennäkene, noorekene,
 Mis seäl kodos tehtänessa?
20. Mis mürin izä tuassa,
 Mis helin emä majassa?
 Vend siis mõistis, vasta kostis:
 Oh mo õrna õekene,
 Kodo sinda müüdänessa!
25. Mina mõistsin, jälle küssin:
 Vennäkene, noorekene,
 Kas must küllä küstänessa,
 Kas must pal'l'u pakutasse?
 Vend siis mõistis, vasta kostis:
30. Oh mo õrna õekene,
 Küll sust küllä küstänessa,
 Küll sust pal'l'u pakutasse,
 Tuhad tünderit nizuda,
 Sada salve rukki'ida,
35. Izäle häidä künnihärgi,
 Vennäle sõjahobosta,
 Emäle ellik lüpsilehmä,
 Sõzaralle suurta sõlge.
 Mina siis nutsin, nuttes ma ütšin:
40. Izäkene, taadikene!
 Kui sa lähed kündemaie,
 Härjäd vaku sull vajogu!
 Emäkene, memmekene!
 Kui lähed lehma lüpsemaie,
45. Nizä vetta, teene verda!
 Vennäkene, noorekene!
 Kui sa saad sõtta minema,
 Hõbo sull alla hallitagu!
 Õekene, noorekene!
50. Kui sa lähed kiriku tiele,
 Sõlg sull rinduje rõhugu,
 Raha kaelast sull kadugu!

C.

- Kodost tuli vennäkene,
 Minä vennältä küzimä:
 Vennäkene, hellä vellä,
 Mis seäl kodo tehtänessa?

5. Šekene, helläkene,
Sind seäl ärä müüdänessa.
Kas must, kas must, vennäkene,
Kas must pal'lu pakutasse?
Küll sust, küll sust, šekene,
10. Küll sust küllä küstänessa,
Küll sust pal'lu pakutasse:
Tuhat tünderit nizuda,
Sada salve rukki'ida.
Mis must izäl annetie?
15. Izäle sai paari härgi.
Mis sell emäl annetie?
Emäl ellik lüpsilehmä.
Mis sell õel annetie?
Šele sai suuri sõlge.
20. Mis sell vennäl annetie?
Vennäle sõjahobone.
Nüüd ma ütlen ümmer jälle:
Izäkene, taadikene,
Härjäd vaku sull vajogu,
25. Mis oled minusta saanud!
Emäkene, memmekene,
Kui lähed lehmi lüpsemaie,
Nizä lüpsku sulle verda,
Nizä verda, teene vetta,
30. Kolmas piimädä punasta,
Nelläs võida valge'eda,
Mis oled minusta saanud!
Šekene, neitsikene,
Kui lähed leibä kastemaie,
35. Sõlge rinda sull sulagu,
Mis oled minusta saanud!
Vennäkene, hellä vellä,
Kui lähed sõdaje sõdima,
Hobo alla sull kadugu,
40. Sadul selgä sammeldagu,
Mis oled minusta saanud!
Oh minu valjud vanemad,
Leväandjad liiad kurjad,
Oh minu hellä memmekene!
45. Miks mind ei õppand õmlemaie,
Pand ei särki paikamaie,
Käsknud mind kangasta kududa?
Lassid jäädä laesas minda,
Müüzid ärä äkki minda,
50. Müüzid minda, võtsid hinda!

Nr. 196. Kuri ja kulla kozilane. 46.

- Emäkene, memmekene,
 Izäkene, taadikene!
 Kui tuleb kuri kosjamaie,
 Hõel õue sõitemaie,
5. Pane värät väätidesse,
 Uksed ummirõngastesse.
 Emäkene, memmekene!
 Ütle: Tütär tillukene,
 Alles nuori, alles nõrka,
10. Alles kiigub kätki'issa,
 Alles hõõtsub hällissägi,
 Nõrgub nõrgasse viosse;
 Alles laalab lammissägi,
 Alles karjub karjatiele;
15. Alles pihad peenikezed,
 Šlanukad õhukezed,
 Käevarred vaebukezed,
 Sõrmed pehmed, peenikezed;
 Peä ei kannä päitelida,
20. Kukal kulla tuttusida,
 Lagipeä laia lappi,
 Sõrmed nõrgad sõrmusida,
 Käe päkad pärleida.
 Emäkene, memmekene,
25. Izäkene, taadikene!
 Kui tuleb kulla kosjamaie,
 Hõbe õue sõitemaie,
 Võta värät väätidestä,
 Uksed ummirõngastesta.
30. Emäkene, memmekene!
 Ütle: Tütär tüö tegijä,
 Paberize paugutaja,
 Lõuendize lõksutaja,
 Kalingu kanga kuduja.

Nr. 197. Mina lähen põllumehele. 47.

- Läksin metsä kõndimaie,
 Vahterpuida vaatamaie.
 Mis ma leitsin metsestägi?
 Leitsin neiu metsestägi.
5. Noppis marju nobedasti,
 Sõrmed ollid täizi sõrmusida,
 Kael olli rannuni rahada.

- Mina juure jutulegi:
Neitsikene, noorekene,
10. Tule minu vennäleni!
Neidu mõistis, vasta kostis:
Neiukene, noorekene,
Mis on miezi sinu vendä?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
15. Minu vend on vetemiezi,
Minu vend on lodja looja,
Suure laeva sõedataja,
Vezilaeva veeretäjä.
Neidu mõistis, jälle kostis:
20. Neitsikene, noorekene!
Ei ma läe vetemehele,
Suure laeva saatajalle,
Vezilaeva vedäjälle.
Vezi ju lõhub riide'ida,
25. Igäs kuus tahab uuta kuube,
Nädälis tahab nellä särki,
Aastas kahte kazukada.
Mina uuest palvelema:
Neitsikene, noorekene,
30. Tule minu vennäleni!
Neidu mõistis, jälle kostis:
Neitsikene, noorekene,
Mis on miezi sinu vendä?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
35. Neiukene, noorekene,
Minu vend on metsämiezi,
Saksa metsä mõetijana,
Härrä metsä hoidijana.
Neidu mõistis, jälle kostis:
40. Neitsikene, noorekene,
Ei ma läe metsämehele,
Saksa metsä mõetijalle,
Härrä metsä hoidijalle.
Metsä raabib riide'ida,
45. Igäs kuus tahab uuta kuube,
Nädälis tahab nellä särki,
Aastas kahte kazukada.
Mina jälle palvelema:
Neiukene, noorekene,
50. Tule minu vennäleni!
Neidu mõistis, kohe kostis:
Neitsikene, noorekene,
Mis on miezi sinu vendä?
Mina mõistsin, ruttu kostsin:

55. Neiukene, noorekene,
Minu vend on põllumiezi,
Adrasaha seädijänä,
Pikä löe lüdjänä.
Neidu siis mõistis, vasta kostis:
60. Neitsikene, noorekene,
Jah, mina lähän põllumehele,
Adrasaha seädijälle,
Pikä löe lüdjälle!
Põld ei riku riide'ida,
65. Kuus ei taha uuta kuube,
Nädälis ei nellä särki,
Aastas ei kahte kazukat.
Jah, mina lähän põllumehele!
Meremies mures alati,
70. Ametimies üksi ajuti rikas,
Põllumies põline rikas.

Nr. 198. Oh sina petis peiukene. 48.

A.

- Oh sina petis peiukene!
Kuis sa minda püüdelezid,
Kükäkille, küüräkille,
Röötsäkille, roomakille,
5. Kükäkil külä tanavis,
Roomakille rukki'issa.
Neiu lõikab vällä peäle,
Peiu alla langi taga,
Vahib ikki neiu peäle,
10. Kas on sile sirbilegi,
Edus etta uurimaie.
Neidu niidab heenämässä,
Peigu püsti põõza'assa,
Ikki varjulta vaatab,
15. Ikki kaeb kauge'elta,
Kas on vile vikatille,
Kärme heenäkaarelegi.
Neidu tantsib kõrtsissagi,
Peigu kõrtsi laua peäle,
20. Ikki varjulta vaatab,
Kas on kerge keeritämä,
Ladus jalga laskemaie.
Võtab neidu kutsudagi:
Tule mulle, neitsikene,
25. Tule mulle, mull on küllä,

- Tule mo vara vaatajasse!
 Mull küll künnäb kümme paari,
 Seemendäb mull seetse paari,
 30. Äestäb hobo ühessä,
 Rehitseb reha kahessa,
 Niidab viizi vikatida,
 Lüüb mull kuuzi koodikesta.

Neidu mõistis, vasta kostis :

35. Oh sa petis peiukene,
 Kavalik sa kaazakene!
 Eks ma eelä käenud teele,
 Tuna-eelä tulnud teiltä?
 Teil ollid hiired ikke'essä,

40. Kassid kangival'lastessa,
 Rotid ruomade vahele
 Üksik härgä kündis teele,
 Äestäs hobo puuzatu,
 Rehitseb reha pulgetu,

45. Niitis puoli vikatida,
 Üksik kuoti kiitis pahmast.

Peigu mõistis, vasta kostis :

Tule ikki, neitsikene!

50. Kolm mull aita õuessagi,
 Kõik on harjani terida.
 Üks mull roovib rukki'ida,
 Teene niizutab nizuda,
 Kolmas kahab kaerazida.

Neidu mõistis, jälle kostis :

55. Oh sa petis peiukene,
 Kavalik sa kaazakene!
 Eks ma eelä käenud teele,
 Tuna-eelä tulnud teiltä?
 Kolm olli aita õuessagi:

60. Üks olli hiirile hüpätä,
 Teene olli kasile karata,
 Kolmas rotile roomata.
 Enäm on meie koerakappa
 Kui on teie kal'akannu,

65. Enäm meie seapütti,
 Kui on teie supikaussi.

B.

- Tule mulle, neitsikene,
 Tule mulle, mull on küllä.
 Tule mo küllä hoidijasse,
 Tule mo vara vahtijasse,
 5. Tule mo sängi seädejasse,

- Linade liigutajasse,
 Padja pehmes peksijasse!
 Õle vaita, nuori miezi!
10. Kes so hulka enne hoidis,
 Kes so vara enne vahtis,
 Sie so vara ikka vaatku,
 Sie so sängi ikka seädku,
 Sie so linad liigutagu,
 Sie so padjad pehmes peksku!
15. Enne eläs emäkene,
 Kasvis kaksi ðekesta:
 Nied mo sängi enne seätsid,
 Nied mo oma enne hoitsid,
 Nied mo vara enne vahtsid.
20. Tule ikki, neitsikene,
 Tule mulle, müll on küllä.
 Ma panen hõlbule tüöle,
 Suwes panen suu peskijasse,
 Päeväs peä otsijasse,
25. Aastas aset tegemä.
 Ma panen pillile magama,
 Kandelille kamberisse:
 Panen pilli päitse'esse,
 Kandeli kamre laesse.
30. Ajan hommoko ülesse,
 Võtan pilli päitse'estä
 Kandeli kamre laesta,
 Hüüän korra, hüüän kaksi,
 Kui ei kuule, kolmandama:
35. Tõuze lille, lüpsä lehmäd,
 Tõuze kallis, saada karja!
 Küläp leppä lüpsäb lehmäd,
 Küläp kuuske kurnab piimä,
 Vaherpuu vazikad joodab,
40. Küläp kaske saadab karja.
 Oh sa petis peiukene,
 Kavalik sa kaazakene!
 Saan ma sulle saanudessa,
 Jälle sulle jäänudessa,
45. Sa viid piitsale magama,
 Kaika'alle kammerisse,
 Paned piitsa päitse'esse,
 Kaika kamre laesse.
 Ajad hommoko ülesse:
50. Tõuze, litsi, lüpsä lehmäd,
 Tõuzu, hatta, saada karja!
 Võtad piitsa peä alta,

- Kaika kammeri laesta,
Paned siis piku pihtu müödä,
55. Lazed labaluida müödä.
Tule ikki, neitsikene,
Tule mulle, mull on küllä.
Saa mulle, mull sadazid!
Mull ju künnäb kümme paari,
60. Seemendeleb seetse paari,
Äestäb hobo ühessä,
Rehitseb reha kahessa,
Niidab viizi vikatida.
Oh sa petis peiukene,
65. Kavalik sa kaazakene!
Eks mä eelä käenud teele,
Tuna-eelä tulnud teiltä?
Teele kündis üksik härgä,
Äestäs hobo puuzata,
70. Rehitses reha pulgeta,
Niitis puoli vikatida.
Tule ikka, neitsikene,
Tule mulle, mull on küllä,
Saa mulle, mull sadazid!
75. Kolm mull aita õuessagi:
Üks on ääreni nizuda,
Teene riiki rukki'ida,
Kolmas kiilutud rahada.
Oh sa petis peiukene,
80. Kavalik sa kaazakene!
Eks sa mõesta mõestetava,
Arva aru saadavada?
Eks ma eelä käenud teele,
Tuna-eelä tulnud teiltä?
85. Kolm olli aita õuessagi:
Ühes hiired hüppelezid,
Teezes kasid kargelezid,
Kolmas olli rottide roomata.

C.

- Vennäkene, noorekene,
Sökene, õiekene!
Izä läks Hiidest helmi tuoma,
Emä Pärnust pargä tuoma,
5. Sed rukka roozilesta,
Vennäd kardasta kazukat.
Läksin siis Näo kiriku:
Pannin selgä siidisärgi,
Pannin kaela kaubahelmed,

10. Ümmer ruka roozileze,
Selgä kardaze kazuka.
Näo peiud vaatelezid,
Vaatelezid, mõttelezid,
Mõttelezid, üttelezid :
15. Oles sie neidu minule,
Pärgäpeä minu pärältä,
Kellel selläs siidisärki,
Kellel kaelas kaubahelmed,
Ümmer rukka roozilene,
20. Selläs kardane kazukas!
Kuku maha, kulda õuna,
Kuku mo kübärä peäle,
Vajo piibu varre peäle,
Karga kaabu ääre peäle!
25. Mina äga mõistsin, kohe kostsin :
Oh sina rumal nuori miezi!
Kuri so kübärä peäle,
Laiskus laia lindi peäle,
Vargus piibu varre peäle!
30. Poissi uest pajatama,
Pajatama, parastama :
Paras, paras, neitsikene!
Miks sira mullu mull ei tulnud,
Tunamullu mull ei saanud?
35. Nüüd jäid tell'es tiede peäle,
Vanas rattas vankurille,
Seizid seenä nuustikusse,
Perepingi pühke'esse,
Talu tahma rätikusse.
40. Paras, paras neitsikene!
Miks sina mullu mull ei tulnud,
Tunamullu mull ei saanud?
Ma olen ammu aeda teenud,
Aeda teind ani lihasta,
45. Seenäd teind sea lihasta,
Katusse kana munasta,
Lae laiasta rahasta ;
Sisse teenud siidisängi
Noore nooriku magada,
50. Uue kaaza uenutada,
Vana kaaza vaigistada.
Mina siis mõistsin, jälle kostsin :
Oh sa petis peiukene,
Kavalik sa kaazakene!
55. Lubazid tuua kolmed kingäd,

- Ühed kingäd puezed kingäd,
 Teezed kingäd luezed kingäd,
 Kolmandad kivized kingäd,
 Puezed kingäd pulmas käiä,
 60. Luezed kingäd lusti lüüa,
 Kivized kirikus käiä.
 Lubazid tuua siidipõlle.
 Siidipõlle, sitsipõlle,
 Aada hommokult ülesse:
 65. Tõuzu lille, lüpsä lehmäd,
 Tõuzu kallis, saada karja!
 Külä kari karjamaale,
 Meie kari karjaaias;
 Külä lammad laanessagi,
 70. Meie lammad laadas agi;
 Külä mullikad murule,
 Meie mullikad magavad;
 Külä vazikad vainuella,
 Meie vazikad vahivad.
 75. Pois siis mõistis, vasta kostis,
 Pajateles, parasteles:
 Paras, paras neitsikene!
 Miks sa mullu mull ei tulnud,
 Tunamullu mull ei saanud?
 80. Küll käizid käzud järele,
 Küll seätsin izigi sõnuda,
 Tihti sinda palvelezin:
 Tule ikki, neitsikene,
 Tule ikki sa minule!
 85. Ma viin pillile magama,
 Kandelille kamberisse,
 Viulille vuode'esse.
 Kui aan hommokult ülesse,
 Tõstan hiljut teki äärtä,
 90. Paotan palaka äärtä,
 Vaotan vaeba viertä:
 Tõuzu lille, lüpsä lehmäd,
 Tõuzu kallis, saada karja!
 Mina siis mõistsin, kohe kostsin:
 95. Oh sa petis peiukene,
 Võrukaela, võllaruoga!
 Sa viid ju vitsula magama,
 Piitsul pikile õlile,
 Vembelille vuode'esse,
 100. Hurjutades uenutama.
 Aad sa hommokult ülesse:
 Võtad vitsa varna otsast,

- Võtad piitsa piida peältä,
Lüüd mull müödä labaluida,
105. Põruteled pihakeizi,
Hurjutad izi ülesse :
Tõuzu litsi, lüpsä lehmäd,
Tõuzu hatta, aja karja!

D.

- Neitsikene, noorukene,
Kähärpeägä kaokene!
Eks võind mullu mulle tulla,
Tunamullu mulle saija?
5. Eks ma ikki õelnud sulle,
Kulda keelil kuulutanud :
Tule mulle, neitsikene,
Kähärpeägä kaokene!
Ma tien laudaze redeli
10. Üles minnä õdnapuusse,
Maha tulla marjapuisse.
Neidu vasta vaidelema :
Oh sina petis peiukene,
Kavalik sa kaazakene!
15. Hiljuti ma sõitsin Hiide tiedä,
Salaja salude tiedä,
Et ei kuule Hiide koerad
Egä Hiidezed izändäd
Egä Hiidezed emändäd.
20. Kuulis Hiide noorem poega,
Kuulis kul'l'uste kulina,
Hõbehelmede helina,
Vaskival'l'aste valina.
Hüüdis mind üle tanavi,
25. Läbi laudize värävi :
Tule sisse, neitsikene,
Kähärpeägä kaokene,
Tule mo sāngi seädijäksi,
Padja pehmeks peksijäksi,
30. Palaka laotajaksi!
Mina siis mõistsin, vasta kostsin :
Oh sa rumal nuori miezi!
Mina sõedan Hiide tiedä,
Salajani salu tiedä,
35. Et ei kuule Hiide koerad
Egä Hiidezed izändäd
Egä Hiidezed emändäd.
Kuulis aga Hiide noorem poega,
Hüüdis ta üle tanavi,

40. Läbi laudize värävi
 Jälle juttu joozutades,
 Jälle sõnu seädeledes,
 Tule sisse, neitsikene,
 Kõnni sisse, kaokene!
45. Tule mo lehmä lüpsijäksi,
 Tule mo karja saatijaksi,
 Tule mo piimä kurnajaksi,
 Tule mo vazika vaatajaksi,
 Tule mo talle tallitajaks!
50. Mina aga mõistsin, kohe kostsin :
 Oh sa rumal nuori miezi!
 Küläp leppä lüpsäb lehmäd,
 Küläp kuuski kurnab piimä,
 Küläp kaski saadab karja,
55. Vaherpuu joodab vazika,
 Tamm so talled talliteleb.
 Mina ju sõedan Hiide tiedä,
 Salaja salude tiedä,
 Et ei kuule Hiide koerad
60. Egä Hiidezed izändäd
 Egä Hiidezed emändäd.
 Kuulis aga Hiide noorem poega,
 Kuulis mo kul'l'uste kulina,
 Hõbe helmede helina,
65. Vaskival'aste valina,
 Tinasaani tiltsumista.
 Hүүdis mind üle värävi,
 Läbi laudaze redeli,
 Sõnu uuest seädeledes,
70. Laulu lugu lõksutelles :
 Tule ikki, neitsikene,
 Tule, kallid kaokene!
 Tule mo küllä hoidijaksi,
 Vara või vaatajaksi :
75. Mulle künnäb kümme paari,
 Äestäb hobo ühessä,
 Seemendeleb seetse paari,
 Niidab viizi vikatida,
 Rehitseb reha kahessa.
80. Mina jälle mõistsin, kohe kostsin,
 Kaokene kuulutazin :
 Oh sina rumal nuori miezi!
 Eks mina eelä käenud teele,
 Tunacelä tulnud teiltä ?
85. Teil ollid hiired ikke'essä,
 Rotid ruomade vahele,

- Niitis puoli vikatida,
Rehites reha pulketa,
Äestäs hobo puuzata.
90. Oh sa rumal nuori miezi!
Mina ju sõedan Hiide tiedä,
Salaja salude tiedä,
Et ei kuule Hiide koerad
Egä Hiidezed izändäd
95. Egä Hiidezed emändäd.
Kuulis siiski Hiide noorem poega,
Kuulis mo kul'l'uste kulina,
Hõbehelmede helina,
Tinasaani tiltsumista.
100. Hütüdis mind üle värävi,
Läbi laudaze redeli,
Sõnu hästi seädeledes,
Kulda keeli kõneledes:
Tule ikki, neitsikene,
105. Tule sisse, kaokene!
Tule mo kulla kaitsijaksi,
Hõbeda või hoidijaksi,
Vara või vaatajaksi:
Tuhat seezäb tünderissä,
110. Sada seezäb salvessagi.
Mina jälle mõistsin, kohe kostsin:
Oh sa petis nuori miezi!
Tuhk sull seezäb tünderissä,
Savi seezäb salvessagi,
115. Muda mõjale mahutud.
Peigu siis mõistis, kohe kostis:
Tule ikki, neitsikene,
Karga sisse, kaokene!
Kui läen õhta'alt magama:
120. Ma viin pillile magama,
Kandelille kamberisse,
Panen pilli peä-aluje,
Kandle kamre laudi peäle.
Mina aga mõistsin, vasta kostsin:
125. Oh sa petis peiukene,
Kavalik sa kaazakene!
Sina viid piitsale magama,
Kaika'alla kamberisse,
Paned piitsa peä-aluje,
130. Kaika kamre laudi peäle.
Tõuzud hommokult ülesse,
Võtad piitsa peä-alulta,
Kaika kamre laudi'ilta,

- Hiljut tõstad vaeba äärtä,
 135. Kardeldes kazuka hõlma,
 Võtad peksä piitsagagi:
 Tõuze, litsi, lüpsä lehmäd,
 Tõuzu, hatta, saada karja!
 Muude kari kaazikussa,
 140. Meie kari karja-aias;
 Muude lammad laane alla,
 Meie lammad laadassagi.

Nr. 199. Senis õues õllesooned. 49.

- Senis õues õllesooned,
 Värävissä viinasooned,
 Kajo ääres kal'lasooned,
 Senis kui tüterid kodossa,
 5. Tanu tahtijad talussa,
 Põlle tahtjad põrandalla,
 Rätetahtjad räästä alla.
 Ei väzi värävi sammas
 Egä lange õue lanki
 10. Peiu ruunada pidädes,
 Kaaza täkku kandessagi.
 Kui saavad tüterid kodosta,
 Tanu tahtijad talusta:
 Lõpvad õuest õllesooned,
 15. Värävistä viinasooned,
 Kajo äärest kal'lasooned.
 Väzind ärä värävi sammas,
 Juba langeb õue lanki,
 Ju lõpeb ilu tuasta,
 20. Naeste laulu laua peältä,
 Poeste pidu põrandalta.

Nr. 200. Võeras ütles: Võta naene! 50.

A.

- Võeras ütles: Võta naene!
 Oma ütles: Ole ilma!
 Kui saad kurja, kus võid panna?
 Ei ole härjäs ärä müüa
 5. Egä lehmäs linna viiä
 Egä hobo vahetada.

B.

- Võeras ütles: Võta naene!
 Oma ütles: Ole ilma!

- Kui tuleb kurja, kus sa küüdäd?
 Kui tuleb halva, kus sa ajad?
 5. Kui tuleb valju, kus vajotad?
 Ei ole härjäs ärä müüä
 Egä lehmäs linna viiä,
 Hobozes ärä vaheta.

Nr. 201. Neiu vend. 51.

- Üks ep vennäke minule,
 Hõbepärjake õele,
 Kannusjalake kaole,
 Sinilille neidisselle:
 5. Peä tall paistab peältä metsä,
 Jalad alta harva metsä,
 Kehä keiseri kiriku,
 Mõte Mõrzina mõiza
 Sie lõeb maale sõitemaie,
 10. Kuramaale kukkumaie:
 Ubin kuldane käessä,
 Hõbe-õõnake peossa.
 Läks ta maale mängimaie,
 Viru neidissed vaatsid,
 15. Harju kaasikud kaezid:
 Oleks sie peigu minule,
 Oleks sie kaaza kaole,
 Mis on maale mängimaies,
 Kuramaale kukkumaies,
 20. Ubin kuldane käessä,
 Hõbe-õõnake peossa,
 Ma seezäs suve söömätä,
 Aasta ilma ivätä,
 Talve tangu tahtemata,
 25. Levä marja maitsemata.
 Neitsikezed, noorekezed!
 Maha te jäete minusta
 Teo tiedä kõndimaie,
 Korra kotti kandemaie.
 30. Ma läen suole sõitemaie,
 Ilmale ilu tegemä.
 Sõidin Soome silda möödä,
 Kuramaa mägezid müödä.
 Soome silda nõkateles,
 35. Aluspalki paugateles.
 Hobo mull alla kui sie osja,
 Täkku mull alla kui sie tähti,
 Izi peäle kui sie päevä,

- Vüö mull vüöle Riia risti,
 40. Kuub mull selläs kulda toime,
 Kübär peäs kiriku kirja.
 Vennäkene, noorekene!
 Ehitä oma hobone,
 Kehitä oma kübärä:
45. Pane peäle paabu sulge,
 Kuramaa kuke sulge,
 Harjumaa hani sulge,
 Meie maa meoka sulge.
 Vennäkene, noorekene!
50. Ehitä oma hobone:
 Silmäd siidi tuttudesse,
 Kulmud kulda kul'l'ussisse,
 Lakka laiasse rahasse,
 Saba saksa taaderisse.
55. Sai sie hobone ehitud,
 Siis minu hellä vellekene,
 Vennäkene, noorekene:
 Kus sa keeritäd hobeze,
 Sinna keeritäd kiriku;
60. Kus sa liigutad hobeze,
 Sinna linna liiguteled;
 Kus sa tantsitad hobosta,
 Sina tantsitad tanavi.
 Laze siis hobone minemä,
65. Sa läed Narvast naista tuoma.
 Talu pillub taaderida,
 Külä pillub kopikuida,
 Lapsed laiali rahada.
 Mõo saksad mõttelezid,
70. Mõtsid Kuramaa kuninga.
 Võtsid ütelda kodossa:
 Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 Võta kurelt kuldasulge,
75. Võta hanilt halli sulge,
 Meie maa varese sulge,
 Pühi tallid, laani lauad,
 Pühi akenid higistä,
 Siep sie Kuramaa kuningas.
80. Talu pillub taaderida,
 Külä pillub kopikuida,
 Lapsed laiali rahada.
 Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Oh mo härtu härräkene,
85. Kuldakruoni prouakene!

- Siep sie on minu ainus vendä,
 Sie põle Kuramaa kuningas.
 Hobo tall alla kui sie osja,
 Tätku tall alla kui sie tähti,
 90. Izi peäle kui sie päevä,
 Kuub tall selläs kulda toime,
 Vüö tall vüöle Riia risti,
 Riia risti, Narva nasti.
 Sie läeb Narvast naista tuoma:
 95. Riiast tuob ta ristileze,
 Võnnust tuob võitegijä,
 Noore koore kopotaja.
 Sie tunneb tuleta käiä,
 Ilma lõetä lüdidä,
 100. Kүүndelitä kummardada,
 Ei sie tuigu tuorvi alla,
 Vaaru vie pange alla.

B.

- Vennäkene, hellä vellä!
 Kui läed naista võttemaie,
 Ehitä oma hobone,
 Kehitä oma kübärä.
 5. Pane peäle paabu sulge,
 Kuramaa kuke sulge,
 Meie maa meoka sulge,
 Kui läed maale sõitemaie,
 Ilmale ilu tegemä.
 10. Viru neidissed vaatsid,
 Harju kaazikud kaezid:
 Oleks sie miezi meie käessä,
 Oleks sie peigu meie pärältä,
 Mis siin sõedab silda müödä,
 15. Kuramaa mägezid müödä,
 Hobo alla, kui sie osja,
 Tätku alla, kui sie tähte,
 Izi peäle, kui sie päevä,
 Kuub tall selgä kuldatoime,
 20. Vüö tall vüöle Riia risti,
 Kübär peäs kiriku kirja!
 Neitsikezed, noorekezed!
 Maha te jäete minusta
 Teu tiedä kõndimaie,
 25. Korra kotti kandemaie!
 Viru neidissed vaatsid,
 Harju kaazikud kaezid:
 Oleks sie miezi meie käessä,

- Oleks sie peigu meie pärältä,
 30. Mis siin sõedab silda müödä,
 Kuramaa mägezid müödä,
 Soome silda nõkutelles!
 Kus ta läheb, taevas läigib,
 Kus ta kõnnib, maa kõigub,
 35. Kõik suo siniheline,
 Kõik võzud vaze valule.
 Kus ta liigutab hobosta,
 Sinna linna liiguteleb;
 Kus ta tantsitab hobosta,
 40. Sinna tantsitab tanavi;
 Kus ta mängitab hobosta,
 Sinna mäed mängäteleb;
 Kus ta keeritab hobosta,
 Sinna keeritab kiriku.
 45. Neitsikezed noorekezed!
 Ma läen Riias naista tuoma,
 Võnnusta võitegijät.
 Küläl pillub kopikille,
 Talul pillub taalderille,
 50. Lapsed laiali rahale.
 Mõo saksad mõttelezid,
 Mõttelezid Kuramaa kuninga:
 Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 55. Võta kurelt kulda kuube,
 Võta hanilt halli sulge,
 Meie maa meoka sulge,
 Pühi tallid, luome laadad,
 Siep on Kuramaa kuningas!
 60. Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Oh mo härtu härräkene,
 Kuldakruoni prouakene!
 Sie läeb Narvast naista tuoma,
 Võnnust tuob võitegijä,
 65. Noore koore kopotaja;
 Ei sie tuegu tuorvi alla,
 Vaaru vie pangedelle,
 Sie tunneb tuleta käiä,
 Ilma lühi lühteritä,
 70. Kүүndelitä kummardada.

Nr. 202. Tore peigmees. 52.

Vares vaakus vahterassa,
 Peksis peädä pihlakasse,

- Tonkis nokka toomingasse:
 Oodas mo hobosti sureva,
 5. Linalakka langevada,
 Kõrvikesta kalduvada.
- Mull ollid targad tallipoizid,
 Hoolakad hoboste poizid:
 Talli süötsid, talli juotsid,
 10. Talli täkud tallitazid,
 Akenasta antsid kaerad,
 Läbi pilu pistsid heenäd,
 Laest lassid roka joosta.
- Läksin täkku sõedatama,
 15. Täku jalgu katsumaie,
 Sälu sääri nõrgutama
 Täkku iessä kui sie tähti,
 Izi peäle kui sie päevä:
 Saksa saapad tall jalassa,
 20. Papi muodi palge'essa,
 Izändä ilu temäle,
 Kuningate kuube selläs,
 Vüö tall vüöle Riia risti,
 Kübär peäs kiriku kirja.
25. Kus ta läks, siis taevas läikis,
 Kus ta kõndis, taevas kõikus,
 Kõik suo sinihelile,
 Kõik võza vazevalule.
 Kus ta täkku sõedateles,
 30. Sinna suo sõedateles;
 Kus ta täkku tantsiteles,
 Sinna tantsitas tanavi;
 Kus ta täkku mängäteles,
 Sinna mäe mängäteles;
35. Kus ta täkku keeruteles,
 Sinna keerutas kiriku.
 Sõitis Soome silda müödä,
 Kuramaa mägezid müödä:
 Kuramaa mäed kumazid,
 40. Soome silda nõkateles,
 Aluspalki paugateles.
- Viru neidissed vaatsid,
 Harju kaazikud kaezid,
 Izi ikki üttelezid,
 45. Üttelezid, mõttelezid:
 Oles sie peigu minule,
 Mis seäl sõedab tiedä müödä.
 Kuramaa mägezid müödä;

- Ma seezäs suve söömätä,
50. Aasta ilma ivätä,
Talve tangu tahtemata.

Nr. 203. Kozjasõit. 53.

A.

- Minu vend olli ilmatarka,
Ilmatarka, maakavala :
Tuulest tegi ta hoboze,
Sädemestä lõegas sääred,
5. Kasteheenäst tahus kabjad,
Õlekõrrest kõrvakezed,
Tulesõest silmäkezed.
Siis läks maale sõitemaie :
Sõitis Soome silda müödä,
10. Soome silda nõkateles,
Aluspalki paugateles,
Tiksus sie tinane saani,
Raksuzid rohuzed rangid,
Lõksus luoka kuldaküüzi.
15. Kägu kukkus looga peäle,
Teene teeze aeza peäle,
Kolmas saani koljo peäle,
Nelläs neiu teki peäle.
Soome neidissed vaatsid,
20. Harju kaazikud kaezid :
Watt, kus sõedab nuori miezi !
Oles sie peigu minule,
Mis seäl sõedab silda müödä,
Vüöl tall mõeka Riia risti,
25. Kübär peäs kiriku kirja :
Suve seesäs mä söömätä,
Talve tangu maitsemata,
Aasta ilma eenetägi !
Hüppä Anne, karga Kaie,
30. Tantsi, Tammiku Mareta :
Tõmma hanist halli sulge,
Tõmma pardist paati sulge,
Kalkunist kareda sulge,
Pühi pingid, laani lauad,
35. Pühi akenad higistä,
Uksed uued uhke'esti.
Siep on meie maa kuningas
Või on vürsti ainus poega !
Mina mõistsin, vasta kostsin :
40. Põle sie meie maa kuningas,

- Põle vürsti ainus poega :
 Sie on minu vennäkene,
 Kes tuleb Narvast naista tuoma,
 Sinisääri neitsikesta.
45. Oh minu kulda vennäkene!
 Kui aad äiä ukse ette,
 Saad sa ämmä akna taha :
 Teretä äiä izäksi,
 Teretä ämmä emäksi,
50. Tere küid küüziklezed,
 Tere naod nastulezed,
 Tere uhked vennänaezed,
 Tere sirge'ed sõzarad !
 Kas teie neidu on kodossa ?
55. Põle me neidu kodossa.
 Neidu läks külä kajole,
 Veäb vetta veiste juua,
 Kannab kõege karja juua.
- Oh sa sõõrik sõedupoissi,
 60. Hoolikas hobostepoissi !
 Võta tekki täku peältä,
 Palakas paadi peältä,
 Kirju vaipa kõrvi peältä,
 Sinihalli halli peältä :
85. Sõedame külä kajole,
 Kajole, kajokünäle,
 Külä alla hallikalle,
 Hallikalle, lätte'elle,
 Toome sie neiu seält koduje !
70. Sõitsid siis külä kajole,
 Külä alla hallikalle.
 Viks olli vinna, kõrk olli kuoku,
 Viksem viel vie vedäjä,
 Kõrgim koogo kõegutaja,
75. Kajovinna kiigutaja.
 Neitsikene, noorekene !
 Anna mo hobole juua,
 Anna hallil haezutada,
 Anna kõrvil keelekastet,
80. Anna mustal mokamärgä !
 Mina ju vaene tiedekäijä,
 Tiedekäijä, maademarsja,
 Saksa asjade ajaja,
 Kohto asjade kogoja,
85. Rahvi raamatu vedäjä,
 Kuningate kirjakandja.

Neidu aga mõistis, vasta kostis :

- Oh sina petis peiukene,
Oh sina kaval kaazakene!
90. Eks sina arva teädevädä,
Teädevädä, tundevida,
Et sina kõnnid kosjatiedä?
Oleksid sa tiedekäijä,
Tiedekäijä, maademarsja,
95. Saksa asjade ajaja,
Rahvi raamatu vedäjä,
Kuningate kirjakandja:
Miks sull siis pudel pñuessagi,
Kosja kindad sull käessä,
100. Kosja kirjad kinnastessa,
Kui kirjad küünedessä,
Sõdse kirjad sõrmedessa?

B.

Olli mull üksi vennukene :

- Tegi tuulesta hoboze,
Piibe lehest pistis silmäd,
Kasteheenäst raius kabjad.
5. Mõni mies on mõtelikku,
Mõni pois on petelikku:
Nägi neiud kasvavada,
Sinisääri sirguvada,
Pärgapäid ülenevädä.
10. Võttis hoielda hobosta,
Võttis seädä sälguzida,
Enne muida viis murule:
Süõ ratsu, sõeda ratsu,
Juo ratsu, jõua ratsu,
15. Mine neidiste koduje,
Kaokeste kamberisse,
Maokeste mõiza'asse.
Vii viinad, kanna kihlad,
Tuo neiu tullessagi!
20. Mine äiä ukse ette,
Mine ämmä ukse ette:
Teretä äiä izädä,
Teretä ämmä emädä,
Tere õed, õõnakezed,
25. Tere küid, küüzilezed,
Tere naod, nastulezed!
Kas on te neiu kodossa,
Kas on te mari majassa?

- Neiu läks külä kajole,
 30. Külä alla hallikalle,
 Külä külmäle jõeale,
 Veäb vetta veiste juua,
 Kallab kõege karja juua.
 Viks olli vinna, kõrk olli kuoku,
 35. Viksem viel vie vedäjä,
 Kõrgim koogo kõgutaja.
 Peigu lükätes järele:
 Veä vetta, neitsikene,
 Veä vetta veiste juua,
 40. Anna mo hobose juua,
 Anna hallil haezutada,
 Linalakal liigutada,
 Anna mustal mu'du juua.
 Ma olen vaene tiedekäijä,
 45. Tiedekäijä, maademarsja,
 Saksa asjade ajaja,
 Papi raamatu vedäjä,
 Kuningate kirjakandja.
 Peiukene, peenikene!
 50. Eks sa mõesta mõestetava,
 Eks sa tunne tunnetava,
 Arva aru saadevada,
 Et oled kohe kozilane?
 Miks ep so hobo soetud,
 55. Miks sull kuube korda pantud,
 Miks sull kirjad kinnastessa?
 Neitsikene, noorekene!
 Mull on kodo vennäd noored,
 Nied mo hobo soevad.
 60. Mull on kodo memmekene,
 Ta mo kuue korre pannud.
 Mull on kodo õed noored,
 Nad mo kindad kirjutanud.
 Oh sa petis peiukene!
 65. Eks sa mõtle mõestetava,
 Arva aru saadevada,
 Et oled kohe kozilane?
 Miks sull puordi pñuessagi,
 Miks sull kihlad kaindelassa?

C.

Vennäkene, hellä vellä,
 Nägid neiud kasvavada,
 Sinisääri sirguvada,
 Pärgäpeäd ülenevädä:

5. Võtsid hoielda hobosta,
 Võtsid süütä sälguzida,
 Ravitseda ratsukesta.
 Punne süüdid, punne juudid,
 Punne süüdid puhte'ella,
10. Vaka enne valge'eda,
 Külimitu koidingulla;
 Varjult sa vie vedäzid
 Ilma izä teädemätä,
 Vanemate vaatamata;
15. Akenasta antsid kaerad,
 Läbi lae lassid roka,
 Läbi pilu pistsid heenäd.
 Lõid ratsu kämmelilla:
 Süö ratsu, sõeda ratsu,
20. Süö ratsu, jooze ratsu,
 Mine sinna, kus mo mieli,
 Kāi sinna, kus mo kākiki,
 Vii mo viinad minnessāgi,
 Tuo mulle neu tullessagi!
25. Sõeda äiä ukse ette,
 Teretele äiä taati,
 Teretele ämmä memnre:
 Tere äiä äkilene,
 Ämmä pikämeelelene,
30. Tere küid küüziklezed,
 Tere naod nastulezed!
 Kas on kuldane kodossa,
 Hõbedane peäle õue?
 Ei ole kullasta kodossa,
35. Hõbedast ei peäle õue!
 Neiu läks külä kajole,
 Külä alla hallikalle,
 Veäb vetta veiste juua,
 Kõege külä karja juua.
40. Veä vetta, neitsikene,
 Anna mo hobole juua,
 Anna hallil haezetada,
 Linalakal liigutada,
 Anna kõrvil kõegutada!
45. Ma ju vaene tiedekāijä,
 Tiedekāijä, maademarsja,
 Papi raamatu vedājä,
 Kuningate kirjakandja.
 Oh sa petis peiukene,
50. Kavalik sa kaazakene!
 Sina sõedad kosja tiedä,

- Ajad neiu asjazida.
 Miks sull kihlad kinda'essa,
 Neiu kaupa kalitsessa,
 55. Mie kruuzi puuza peäle?
 Miks sull kuub on korre pantud,
 Miks sinu hame on aetud,
 Miks sull jalas vikelsukad,
 Miks sull otsas kipelkingäd?
60. Neitsikene, noorekene:
 Rättsepp on kune korre pannud,
 Šde on hame ajanud,
 Emä sukad vikeldanud,
 Veli kingäd kipeldanud.

D.

- Oh minu hellä vellekene,
 Hõbekuube, kuldakingä,
 Nägid neidu kasvavada,
 Sinisääri sirguvada,
 5. Pärgäpeäd ülenevädä:
 Võtsid hoielda hobosta,
 Ravitseda ratsukesta,
 Täkku täiesti pidädä,
 Punne süötä, punne juota,
 10. Punne süötä puhte'ella,
 Vaka enne valge'eda,
 Külimitu koidikulla;
 Lābi lao lassid roka,
 Akenasta antsid kaerad,
 15. Et ta sirgus sirge'eksi,
 Kozus kenäs linalakas.
- Oh minu hellä vellekene,
 Noorukene, nõrgukene,
 Kui aad äiä ukse ette,
 20. Jõuad ämmä akna alla:
 Teretä äiä izäksi,
 Teretä ämmä emäksi!
 Tere, küid küüziklezed,
 Tere, naod nastulezed!
25. Kas teie neidu on kodossa?
 Ei ole me neidu kodossa.
 Neidu läks külä kajole,
 Veäb vetta veiste juua,
 Kallab külä karja juua.
30. Oh minu hellä vellekene,
 Hõbepandla peiukene!
 Hүүä, siis sõna ozava,
 Kuku siis kõne kõlava:

- Oh minu sõõrik sõedupoissi,
 35. Võta tekki täku peältä,
 Lapikesta laugu peältä,
 Palakas paadi peältä,
 Sõedame külä kajole,
 Külä alla hallikalle!
40. Sõitsid siis külä kajole,
 Külä alla hallikalle:
 Viks olli vinna, kõrk olli kuoku,
 Viksem viel vie vidäjä,
 Kõrgim koogo kõegutaja.
45. Oh minu hellä vellekene,
 Kuldakingä kozilane!
 Küll sa kaval kostsid nõnda,
 Algazid asja ajama:
 Neiukene, noorukene!
50. Anna mo hobole juua,
 Anna hallil haezutada,
 Anna kõrvil keelekastet,
 Anna mustal mokamärgä!
 Mina ju vaene tiedekäijä,
55. Tiedekäijä, maademarsja,
 Saksa asjade ajaja,
 Rahvi raamatu vidäjä,
 Kuningate kirjakandja.
 Neidu aga mõistis, vasta kostis:
60. Oh sina petis peiukene,
 Kavalik oled kaazakene!
 Kas ei arva teädevädä,
 Teädevädä, tundeveda,
 Et oled Kolgast kozilane?
65. Miks siis sull pudel on pñuessa,
 Kosja kindad sull käessä,
 Kosja kirjad kinnastessa,
 Nao kirjad narmastessa,
 Kõi kirjad küünedessä,
70. Sõdse kirjad sõrmedessa.

E.

- Vennäkene, noorekene!
 Nägid neiud kasvavada,
 Sinisääri sirguvada,
 Punapalgid paizuvada:
5. Võtsid hoielda hobosta,
 Ravitseda ratsukesta.
 Sõitsid siis neiu koduje,
 Aazid äiä ukse ette.

Vennäkene, noorekene!

10. Kui aad äiä ukse ette:
Teretä äiä izäksi,
Teretä ämmä emäksi,
Tere küdi küüziklene,
Tere nadu nastulene!
15. Kas teie neidu on kodossa?
Nadu vasta napsateles:
Põle me neidu kodossa.
Neidu läks külä kajole,
Külä alla hallikalle,
20. Veäb vetta veiste juua,
Kõege külä karja juua.
Kui oled sõitnud siia maale,
Siis sa sõeda sinna maale.
Sõitsin jälle tüki tiedä,
25. Tüki tiedä, marga maada.
Teretäzin neiukesta:
Tere, tere, neiukene!
Viks olli vinna, kõrk olli kuoku,
Viel viksm vie vedäjä,
30. Kõrgim koogo kõdegutaja.
Mina neiu palvielle:
Neiukene, noorekene!
Veäd vetta veiste juua,
Kõege külä karja juua,
35. Anna mo hobile juua,
Anna hallil haezutada,
Kõrvikezel keelekastet,
Anna mustal mu'du juua.
Ma ju vaene tiedekäijä,
40. Tiedekäijä, maademarsja,
Papi raamatu vedäjä,
Saksa asjade ajaja,
Kuningate kirjakandja.
Neidu mõistis, vasta kostis:
45. Oh sa petis peiukene,
Kavalik sa kaazakene!
Sa oled kohe kosjaskäijä,
Sa oled vistist viinatooja,
Neiu asjade ajaja.
50. Miksep so peä on soetud,
Miksep so bame on aetud,
Miks sull kindad kirjutatud,
Miks sull kihlad kinnastessa,
Viina pudel peossagi?

55. Peigu mõistis, vasta kostis :
 Neitsikene, noorekene!
 Emä mo peä on sugenud,
 Šde mo hame on ajanud,
 Šžzar kindad kirjutanud.

F.

- Läksin linna lēezimaie,
 Oma hobo hüpitämä,
 Šälu sääri nõrgutama,
 Varsa kapju katsumaie.
5. Aazin Auzi ukse ette,
 Aezad Auzi räästä'esse,
 Izi Auzi harja peäle,
 Teretelen Auzikesta :
 Tere Auzi ämmä memme!
10. Kas teie neidu on kodossa?
 Põle me neiu kodossa.
 Neiu läks eelä kodosta
 Küläle, külä kajole,
 Külä alla hallikalle,
15. Külä laia lätte'elle.
 Kas luba šđita järele?
 Küll luba šđita järele.
 Oh mo šđõrik šđedupoissi,
 Vikerkaari kaaza poissi!
20. Peä pois, peätä poissi,
 Peä ohjad, purju poissi!
 Piira kohe Kolga poole,
 Kolga kubja tütterille!
 Kolga kubjal kolme tütärt:
25. Nied kõik tahtvad sajal saata,
 Nied kõik tahtvad viinul viia.
 Sain ma suure saare peäle,
 Suure saare ääre peäle:
 Vaadazin korra tagazi,
30. Nägin neiu nuttevada,
 Neiu silmäd tilkvat vetta,
 Kui selle hullu hundi silmäd,
 Reotu rebäze silmäd,
 Kergemielze koera silmäd
35. Minu halli ilu peäle,
 Kuldakapja kõrvi peäle,
 Šärjäsappi saani peäle.
 Sain siis Kolga šđue alla,
 Leitsin neiu vett vedämäst.
40. Viks olli vinna, kõrk olli kuoku,

- Viks olli vinna veeretäjä,
 Kõrk olli koogo kõegutaja.
 Küll ollid valged vie panged,
 Viel valgem vie vedäjä,
 45. Küll olli kõrge kajo kuoku,
 Kõrgem koogo kõegutaja;
 Küll olli viksi kajo vinna,
 Viksem vinna veeretäjä.

Mina neiu jutulegi:

50. Veä vetta, neitsikene,
 Veä vetta veiste juua,
 Kõege külä karja juua!
 Anna mo hobole juua,
 Anna mustal mu'du juua,
 55. Anna hallil haezetada,
 Linalakal liigutada,
 Kõrvikezel keelekastet.
 Ma olen vaene tiedekäijä,
 Tiedekäijä, maademarsja,
 60. Saksa asjade ajaja,
 Papi raamatu vedäjä,
 Kuningate kirjakandja.

Neiu mõistis, jälle kostis:

65. Kas ei teä teädevädä,
 Mõttele ärä mõistevada,
 Arva aru saadevada?
 Ikki petäd, nuori miezi!
 Kui oled vaene tiedekäijä,
 Miks sull selläs uuzi kuube,
 70. Miks sull vüöle uuzi vüödä,
 Miks sull saapa'ad jalassa,
 Miks sull kihlad kinda'assa,
 Põllepauna pñuessagi,
 Raha suuri rätikussa?

Nr. 204. Kozilane ja neli neidu. 54.

- Lõin ma ratsu kämmelille,
 Paatida peo pezägä:
 Süö ratsu söödi heinä,
 Juo ratsu jua vetta,
 5. Süö ratsu, sõeda ratsu,
 Juo ratsu, jooze ratsu!
 Sõeda mulle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Ivikeze Hiio maada,

10. Raazikeze Ranna maada,
Poole verstä Pobla maada,
Sada verstä Saksa maada,
Tuhat verstä Turgi maada,
Viis verstä Vene radada!
15. Mis mull seält siis vasta tulli?
Tulli vasta vaskineidu:
Vaskiparuk tall peässä,
Vaski uuzi undruk ümmer,
Vaskikampsun kaindelassa,
20. Vaskitasku tall vüöle,
Vaskinuga taskuessa.
Ei mina tõusnud tõllastagi,
Saanud maha saanistagi,
Ei saand saapa'ad murule,
25. Kuldakannussed kulule.
Lõin ma ratsu kämmelille,
Paatida peo pezägä:
Süö ratsu söödi heinä,
Juo ratsu jua vetta,
30. Süö ratsu, sõeda ratsu,
Juo ratsu, jooze ratsu!
Sõeda jälle tüki tiedä,
Tüki tiedä, margu maada!
Sõitsin siis jälle tüki tiedä,
35. Tüki tiedä, margu maada,
Ivikeze Hiio maada,
Raazikeze Ranna maada,
Poole verstä Pohla maada,
Sada verstä Saksa maada,
40. Tuhat verstä Turgi maada,
Viis verstä Vene radada.
Mis mull seält siis vasta tulli?
Tulli vasta tinaneidu:
Tinaparuk tall peässä,
45. Tina uuzi undruk ümmer,
Tinakampsun kaindelassa,
Tinatasku tall vüöle,
Tinanuga taskuessa.
Ei mina tõusnud tõllastagi,
50. Saanud maha saanistagi,
Ei saand saapa'ad murule,
Kuldakannussed kulule.
Lõin ma ratsu kämmelille,
Paatida peo pezägä:
55. Süö ratsu söödi heinä,

- Juo ratsu jua vetta,
 Süö ratsu, sõeda ratsu,
 Juo ratsu, jooze ratsu,
 Sõeda uuest tüki tiedä,
60. Tüki tiedä, margu maada!
 Sõitsin siis uuest tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Ivikeze Hiio maada,
 Raazikeze Ranna maada,
65. Poole verstä Pohla maada,
 Sada verstä Saksa maada,
 Tuhat verstä Turgi maada,
 Viis verstä Vene radada.
 Mis mull seält siis vasta tulli?
70. Vasta tulli hõbeneidu:
 Hõbeparuk tall peässä,
 Hõbe uuzi undruk ümmer,
 Hõbekampsun kaindelassa,
 Hõbetasku tall vüöle,
75. Hõbenuga taskuessa.
 Ei mina tõusnud tõllastagi,
 Saanud maha saanistagi,
 Ei saand saapa'ad murule,
 Kuldakannused kulule.
80. Lõin ma ratsu kämmelille,
 Paatida peo pezägä:
 Süö ratsu sõödi heinä,
 Juo ratsu jua vetta,
 Süö ratsu, sõeda ratsu,
85. Juo ratsu, jooze ratsu,
 Sõeda nüüd viel tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada!
 Sõitsin siis viel tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
90. Ivikeze Hiio maada,
 Raazikeze Ranna maada,
 Poole verstä Pohla maada,
 Sada verstä Saksa maada,
 Tuhat verstä Turgi maada,
95. Viis verstä Vene radada.
 Kes mull siis viimäks vasta tulli?
 Tulli vasta kuldaneidu:
 Kuldaparuk tall peässä,
 Kulda uuzi undruk ümmer,
100. Kuldakampsun kaindelassa,
 Kuldatasku tall vüöle,
 Kuldanuga taskuessa.

- Siis mina tõuzin tõllastagi,
Sain siis maha saanistagi,
105. Siis said saapa'ad murule,
Kulda kannussed kulule.

Nr. 205. Arg peig. 55.

A.

- Läksin metsä luuzimaie
Uduzella hommokulla,
Varazella valge'ella.
Mis ma leitsin metsestägi?
5. Leitsin salga saarepuida,
Teeze salga sarapuida,
Kolmandama kollapuida,
Nelländämä neidissida.
Üks neist sidus siidivüödä,
10. Teene nidus niidivüödä,
Kolmas katsus kardapärgä,
Nelläs nuttis nuorta miestä.
Ei olnd julgust juure minnä
Egä südänt sülle võtta.
15. Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tuli kurvada küzimä,
Kesse halva arvamaie?
Emä tuli kurvada küzimä,
20. Memme halva arvamaie.
Miks sa nutad, poega nuori,
Mis sull kurbtust kasvateles,
Silmävetta sigiteles?
- Mina mõistsin, kohe kostsin:
25. Mis mina nutan, memmekene?
Läksin metsä luuzimaie
Uduzella hommokulla,
Varazella valge'ella.
Leitsin salga saarepuida,
30. Teeze salga sarapuida,
Kolmandama kollapuida,
Nelländämä neidissida.
Ei olnd julgust juure minnä
Egä südänt sülle võtta.
35. Sest tullin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Nüüd aga, nüüd aga, memmekene,
Nüüd aga, hellä emäkene,

- Võtan püssi peeningilta,
 40. Tinanoole nurga peältä,
 Siis läen püssil püüdemaie,
 Tinanoolel noppimaie.
 Emä aga mõistis, kohe kostis :
 Oh sina rumal poega nuori !
45. Hunti püssil püüdänessa,
 Karu noolel nopitasse.
 Läksin jälle tillukene,
 Läksin metsä luuzimaie,
 Kuuzikusse kõndimaie.
50. Mis mina leitsin metsestägi?
 Leitsin kannu, leitsin kaaza,
 Kaksi kannu tall käessä,
 Mõlemad mõduda täis,
 Sõrmed täizi sõrmusida,
55. Käerandemed rahazid,
 Kael olli täizi kaubahelmi.
 Ei olnud julgust juure minnä
 Egä südänt sülle võtta.
 Kõndizin kodo kurval meelel,
60. Ahju ette halval meelel.
 Kes tulli kurvada küzimä,
 Kesse halva häälitsemä?
 Tulli oma memmekene,
 Oma hellä emäkene :
65. Miks sina nutad, poega nuori?
 Mina mõistsin, kohe kostsin :
 Läksin metsä kõndimaie,
 Kuuzikuda katsumaie,
 Leitsin kannu, leitsin kaaza,
70. Kaksi kannu tall käessä,
 Mõlemad täizi mõduda,
 Sõrmed täizi sõrmusida,
 Käerandemed rahazid,
 Kaela täizi kaubahelmi.
75. Ei olnud julgust juure minnä
 Egä südänt sülle võtta.
 Sest tullin kodo kurval meelel,
 Ahju ette halval meelel.
 Emäkene memmekene :
80. Nüüd lähen laande kõndimaie,
 Panen paelad padrikusse,
 Kaevan augu kuuzikusse,
 Siis ehk tuon kanaze koduje!
 Emä mõistis, kohe kostis :
85. Oh sina rumal poega nuori !

- Põtra paelul püüdänessa,
 Rebäst auku aetasse.
 Neidu ju viinul viidänessa,
 Pudelilla püüdänessa,
 90. Pikäl viirel veeretässe,
 Suurel sõedul sõedetasse.

B.

- Läksin metsä kõndimaie
 Uduzella hommokulla,
 Varazella valge'ella,
 Karedalla kaste'ella.
 5. Mis ma leitsin metsestägi?
 Leitsin salga saare metsä,
 Teeze salga sarapuida,
 Kolmas salka kohlapuida,
 Nelläs salka neidissida.
 10. Neidissed mängisid mäele,
 Tinarinnad ringakulle,
 Kudruskaelad kuuzikulle:
 Süzimustad kuued selläs,
 Peäd valged, pärjäd punazed.
 15. Mina varjulta vaatsin,
 Mina kaezin kauge'elta,
 Kas on oma hulgassagi,
 Väärilene vällässägi?
 Küll olli oma hulgassagi,
 20. Väärilene vällässägi.
 Ei olnd julgust juure minnä,
 Südät ei süli karata.
 Läksin kodo kurval meelel,
 Ahju ette halval meelel.
 25. Kes tulli vasta küskemaie?
 Emä tulli vasta küskemaie:
 Miks oled kurva, poega nuori,
 Miks oled kurva, seezäd halva?
 Sest olen, sest olen memmekene,
 30. Sest olen kurva, seezän halva:
 Läksin metsä kõndimaie
 Uduzella hommokulla,
 Varazella valge'ella,
 Karedalla kaste'ella,
 35. Mis ma leitsin metsestägi?
 Leitsin salga saarepuida,
 Teeze salga sarapuida,
 Kolmas salka kohlapuida,
 Nelläs salka neidissida.

40. Neidissed mängizid mäele,
Tinarinnad ringakulle,
Kudruskaelad kuuzikulle :
Süzimustad kuued selläs,
Peäd valged, pärjäd punazed.
45. Mina varjulta vaatsin,
Mina kaezin kauge'elta,
Kas on oma hulgassagi,
Väärilene vällässagi.
Ei olnd julgust juure minnä,
50. Südät ei süli karata,
Kangust ei kaela hakata.

Emäkene, memmekene !
Paneme püssid püüdemaie,
Paneme nooled noppimaie,

55. Võrgud kinni võttemaie !
Emä siis mõistis, vasta kostis :
Oh sa rumal poega nuori !
Ei saa neidu püssil püüdä,
Püssil püüdä, noolil noppi
60. Egä võrgul kinni võtta.
Hunti püssil püüetässe,
Jänes noolel nopitasse,
Kala võrgul võetasse.
Vii sa Riiga ristu härgä,
65. Muile maile musta härgä,
Riiast tuo raha ristilene,
Müilta mailta muud kihlad.
Pane küüdud kündemaie,
Ikkesse izä pugalad,
70. Künnä üles kütismaada,
Kutsu neitsid kütisselle.
Izi varjulta vaata,
Izi kae kauge'elta.
Kelle rüpe rühkinessa,
75. Hame alta võidunessa,
Sie neidu sinu nimele,
Pärgäpeä sinu pärältä.

C.

- Läksin metsä kõndimaie
Uduzella hommokulla,
Varazella valge'ella,
Karedalla kaste'ella.
5. Mis ma leitsin metsestägi ?

- Leitsin salga saarepuida,
Teeze salga sarapuida,
Kolmandama kollapuida,
Nelländämä neidissida :
10. Valged peäd, punazed pärjäd,
Süzimustad kuued selläs.

- Juozin kodo üttelemä :
Izäkene, taadikene !
Võta püssi peeningilta,
15. Tinanuoli nurga peältä.
Lähme püssil püüdemaie,
Tinanoolel noppimaie !

- Izä siis mõistis, kohe kostis :
Oh sa narri poega nuori !
20. Sie põle püssil püüdumine,
Tinanoolel noppimine.
Sie on kullal kutsumine,
Hõbedal lunastamene.
Tuhat maksab neiu tukka,
25. Sada maksab neiu salka,
Viiskümmend lina juusse'ed,
Kolmekümmend kaelakonda.

D.

- Neidissed mängizid mäele,
Tinarinnad ringakulle,
Kenäd kannad keeritazid.
Ma mängsin mäe tagaje.
5. Küll olli oma hulgassagi,
Küll olli välläs väärilene,
Ei olnd julgust juure minnä,
Südät ei süli karata.
Üks aga kodus kuldavüödä,
10. Teene sidus siidivüödä,
Kolmas nidus niidivüödä,
Nelläs nuttis nuorta miestä.

- Õde aga juure õpetama :
Vennäkene, noorekene !
15. Sõku maha sõlgirinda,
Talla maha taaderkaela,
Põlga siidipõllekene.
Kell põle korda kudrussida
Egä hõbe helmezida,
20. Kes seäl nutab nuorta miestä,
Siep sie sinu väärilene !

Nr. 206. Ema, poeg ja minija. 56.

A.

- Emäkene, memmekene!
Mõtsid käevä teo tiedä,
Poega sõitis kosja tiedä,
Ajas neiu asjazida.
5. Tulli kosjasta koduje,
Panni vüö varna otsa,
Panni kaabu laua peäle,
Kindad kaabu ääre peäle,
Izi otsa ikkemaie.
10. Kesse läks kurva küskelemä?
Emä läks kurva küskelemä:
Mis sa nutad, poega nuori?
Poega mõistis, kohe kostis:
Emäkene, memmekene!
15. Sull on pal'l'u tütterida,
Ei tule naene minule,
Ei saa mini sinule,
Hõbedane pojanaene.
Emä siis mõistis, jälle kostis:
20. Oh sa rumal poega nuori!
Oles mull kümme tütterida,
Küll saas tüödä kümnelegi.
Viis panes villuda keträmä,
Kolm panes linu kolkimaie,
25. Kaks läes kangasta kuduma, —
Küll on tüödä kümnelegi.
Poega sõitis kosja tiedä,
Ajas neiu asjazida.
Jälle kosjasta koduje,
30. Panni vüö varna otsa,
Panni kaabu laua peäle,
Kindad kaabu ääre peäle,
Izi otsa ikkemaie.
Kesse läks kurva küskelemä?
35. Emä läks kurva küskelemä:
Miks sa nutad, poega nuori?
Mõtsiu käevä teo tiedä,
Saksa asjazid ajava,
Sina aga kõnnid kosja tiedä,
40. Ajad neiu asjazida.
Poega mõistis, kohe kostis:
Emäkene, memmekene!
Vii sa tütterid vezile,

- Kanna halvad hallikalle,
45. Siis tuleb naene minule,
Siis tuleb mini sinule,
Hõbedane pojanaene.
Emä lõi rindu ja ruzikat,
Teistä põlvile põrutas:
50. Oh sa rumal poega nuori!
Ennem viin vene vezile,
Kannan laastud laine'elle,
Kui viin vere vezile,
Kannan lapsed laine'elle.
55. Poega sõitis kosja tiedä,
Ajas neiu asjazida.
Tulli kosjasta koduje,
Panni vüö varna otsa,
Panni kaabu laua peäle,
60. Kindad kaabu ääre peäle,
Izi otsa ikkemaie.
Kesse tulli kurva küzimä?
Emä tulli kurva küzimä:
Miks sa nutad poega nuori?
65. Mõtsin käevä teo tiedä,
Saksa asjazid ajava,
Sina jälle kõnnid kosja tiedä,
Ajad neiu asjazida.
Poega mõdistis, jälle kostis:
70. Mis mina nutan, memmekene?
Sull on pal'l'u tütterida,
Pal'l'u paa tahtijaida,
Enäm helmekandijaida.
Sest ep tule naene minule,
75. Sest ep saa mini sinule,
Hõbedane pojanaene.
Vii sina tütterid vezile,
Kanna halvad hallikalle,
Siis tuleb naene minule,
80. Siis tuleb mini sinule,
Hõbedane pojanaene.
Emä siis mõdistis, kohe kostis:
Oh sa rumal poega nuori!
Kui viin tütterid vezile,
85. Kui viin halvad hallikalle,
Kes mo kangad siis kuoksi,
Kes lüös lõnga lõmetoime,
Paberist mull paugateles?
Poega mõdistis, jälle kostis:
90. Emäkene, memmekene!

- Minip so kanga'ad kujub,
 Mini lüüb lõngad lõmetoime,
 Vaskivarva veereteleb,
 Paberista paugateleb.
95. Emä olli hullu, võttis usku,
 Viis ta tütterid vezile,
 Kandis halvad hallikalle,
 Luopis lapsed laine'elle.
 Viis ta Ellu herne'esse,
100. Mari pardis põõza'asse,
 Kaie viis karjamaa rajale.
 Ell siis hüüpis herne'essä,
 Rõõt, sie rääkus rukki'issa,
 Mari partsus põõza'assa.
105. Sai sie mini saanudesse,
 Jälle mini jäänudesse,
 Emä läks kajolt vetta tuoma,
 Kajokuok tall kaela tulli.
 Ell sie hüüpis herne'estä :
110. Saagu, saagu, ma sajatan,
 Saagu, saagu, memmekene,
 Kajokuok sind kukutama!
 Sie oled minusta saanud.
 Emä läks riidast puida tuoma,
115. Riit seäl rinnule sadazi.
 Rõõt sie rääkus rukki'ista :
 Saagu, saagu, ma sajatan,
 Saagu, saagu, memmekene,
 Haoriit sind rõhumaie !
120. Sie oled minusta saanud.
 Küzizid küläzed naezed,
 Üleaidazed omazed :
 Kus so mini meelelene,
 Pojanaene häälelene ?
125. Kes so kanga'ad kujuksi,
 Kesse lüüb lõnga lõmetoime ?
 Emä siis mõdistis, vasta kostis :
 Mini padjussa pagizeb,
 Subemessa suurusteleb.
130. Kes mo kanga'ad kujuksi,
 Kesse lüüb lõnga lõmetoime ?
 Sigurikud seädelezid,
 Lammerikud lõevad lõngad.

B.

Emä ehtis poegazida,
 Mõtel mõiza nad minevā,

- Saksa asjazid ajama,
Teo päivi või tegemä,
5. Poega sõitis kosja tiedä,
Ajas neiu asjazida.
Tulli kodo kosjastagi,
Vizas vüö varna peäle,
Kindad kirstu kaane peäle,
10. Kaabu laia laua peäle,
Izi peäle ikkemaie,
Ikkemaie, nuttemaie.
Kes läks juure küskemaie,
Memm läks juure küskemaie:
15. Miks oled kurva, poega nuori,
Miks oled kurva, seezäd halva,
Seezäd kurvade kohale,
Teeste halvade ajale?
Sest olen, sest olen, memmekene,
20. Sest olen kurva, seezän halva:
Sull on pal'l'u tütterida,
Pal'l'u paela tahtejida,
Kirju suka kiskujida.
Ei tule naene minule,
25. Ei saa mini sinule.
Vii aga tütterid vezile,
Kanna halvad hallikalle,
Loobi lapsed laine'esse,
Siis tuleb naene minule,
30. Siis tuleb mini sinule.
Emä siis mõistis, vasta kostis:
Oh sina hullu poega nuori!
Oles mull või kümme tütterida,
Kõik lähes majasse marjas,
35. Kõik lähes talusse tarvis
Viis panes villu raazimaie,
Kaks panes kangasta kuduma,
Kolm panes linu kolkimaie.
Poega emädä paluma:
40. Vii sina ikki, memmekene,
Siis tuleb naene minule
Ja saab mini sinule!
Emä olli hullu uskumaie,
Viis ta tütterid vezile,
45. Kandis armsad hallikalle,
Luopis lapsed laine'esse.
Istus maha mättä otsa,
Imetämä, ikkemaie,
Viimäst armu andemaie.

50. Kes ta juure või tuleksi?
 Meziläne linnukene,
 Vahajalgne vaemukene:
 Mis sa nutad naezekene?
 Emä mõistis, vasta kostis:
55. Nüüd tuon ma vere vezile,
 Kannan lapsed laine'esse,
 Armukezed hallikasse!
 Oh sa narri naezekene!
 Kudas tuod vere vezile,
60. Kannad armsad hallikalle?
 Anna sa veeränd vezile,
 Anna raha hallikalle!
 Veeränd ei haeze vezile,
 Raha ei haeze hallikalle;
65. Veri küll haezeb vezile,
 Armukezed hallikalle.
 Oh sa narri naezekene!
 Ennem vii tütterid koduje,
 Üks vii tedres tierajale,
70. Teene pardis pajosse,
 Kolmas räägus rukki'isse,
 Nelläs hiires herne'esse,
 Viies hakis aia peäle:
 Kaie õue kajokoogos,
75. Tiiu tedres tierajale,
 Mari pardis põõza'asse,
 Ellu hiires herne'esse,
 Anne hakis aia peäle.
 Emä läks karja saatemaie,
80. Ütles tetre tierajalta:
 Emäkene, memmekene,
 Izi lähed karja saatemaie?
 Kus so kuldane minijä,
 Hõbedane pojanaene?
85. Emä siis mõistis, jälle kostis:
 Oh mo tetre tillukene!
 Mini magab vuode'essa,
 Pojanaene patjadessa,
 Kapukita kammerissa,
90. Säärissita sängissägi.
 Emä läks metsest puida tuoma,
 Parti põõzast pajatama:
 Emäkene, memmekene,
 Izi tuled metsest puida tuoma?
95. Kus so kuldane minijä,
 Hõbedane pojanaene?

- Emä siis mõistis, jälle kostis :
 Mini magab vuode'essa,
 Pojanaene patjadessa,
 100. Kapukita kammerissa,
 Säärissita sängissägi
 Emä läks kajolt vetta tuoma,
 Ütel Kaie kajokoogost :
 Emäkene, memmekene,
 105. Izi tuled kajolt vetta tuoma ?
 Kus so kuldane minijä,
 Hõbedane pojanaene ?
 Emä siis mõistis, vasta kostis :
 Mini magab vuode'essa,
 110. Pojanaene patjadessa.
 Emä läks hernet kakkumaie,
 Ütel Ellu hiirekene :
 Emäkene, memmekene,
 Miks tuled hernet kakkumaie ?
 115. Kus so kuldane minijä,
 Hõbedane pojanaene ?
 Emä läks rukkit lõikamaie,
 Rääku rukkist rääkumaie :
 Emäkene, memmekene,
 120. Izi tuled rukkit lõikamaie ?
 Kus so kuldane minijä,
 Hõbedane pojanaene ?
 Emä mõistis, vasta kostis :
 Mini magab vuode'essa,
 125. Pojanaene patjadessa,
 Imetäb iluzekesta,
 Maa peäle marjakesta,
 Taeva alla taemekesta.

C.

- Emäkene, memmekene !
 Astud tänä aeda juure,
 Kargad tänä kamberisse,
 Lazed tänä laada juure :
 5. Mu'du otsid sa minijät,
 Kuzid kulda kaazakesta,
 Hõbedasta pojanaista !
 Emäkene, memmekene !
 Sull on pal'lu tütterida,
 10. Üksi ainus poega nuori :
 Ei tule naene minule,
 Ei tule mini sinule.

- Emäkene, memmekene!
 Vii sina tütterid vezile,
15. Kanna halvad hallikalle,
 Hilized Emäjõeale,
 Kaks pane pardis põõza'asse,
 Kolm pane räägus rukki'isse!
 Emä siis mõistis, vasta kostis :
20. Oh sa rumal poega nuori!
 Oles mull kümme tütterida,
 Kõik nied saas tüödä talusta.
 Kaks panes kangasta kuduma,
 Kolm panes linu kolkimaie,
25. Viis panes villu keträmaie.
 Kesse tieb minu tüödä,
 Kesse kujub minu kangast,
 Kui viin tütterid vezile,
 Kannan halvad hallikalle?
30. Emäkene, memmekene!
 Ma tuon kuldaze minijä,
 Hõbedaze pojanaeze :
 Küll sie tieb sulle tüödä,
 Küll sie kujub sinu kangast.
35. Emä olli hullu, võttis juttu,
 Viis ta tütterid vezile,
 Kandis halvad hallikalle,
 Hilized Emäjõeale,
 Kaks panni pardis põõza'asse,
40. Kolm panni räägus rukki'isse.
 Siis poeg tõi kuldaze minijä,
 Hõbedaze pojanaeze,
 Siis sai kuldane kodosse,
 Hõbedane õue peäle
45. Sai siis hommen uuzi päevä :
 Ei tõusnud kuldane minijä,
 Hõbedane pojanaene.
 Emä läks kajolt vetta tuoma :
 Kajokuoku memme kaela.
50. Läks ta riidast hagu tuoma :
 Hao riita memme rindu.
 Siis võttis huiku, siis võttis hõiku :
 Tulge, tütterid, veziltä,
 Tulge, halvad, hallikalta,
55. Hilized Emäjõelta!
 Munde kari karjamaale,
 Meie kari karja-aias ;
 Munde lammad laane alla,
 Meie lammad laadassagi!

60. Parti partsus põõza'asta,
Rääku rääksus rukki'ista :
Sull on kuldane minijä,
Eks sie tie sinu tüödä,
Eks sie lüpsä sinu lehmäd,
65. Eks sie saada sinu karjad ?
Emä läks minijät hõikama :
Tõuze, kallis, saada karja !
Pojanaene aga hõegas,
Mini padjusta pajatas,
70. Hebemistä heitis kieltä :
Ämmäl on enezel sõrmed,
Vanamooril omal varvad.
Lüpsku izi oma lehmäd,
Kaitsku izi oma karjad,
75. Jätku aga mini magama,
Kalli kaaza kaindelasse !
Egä mä ole orjas tuodud :
Olen ju tulnud emändäs !

D.

- Emäkene, memmekene !
Kasvatazid poegazida,
Mõtsid mõizaje minevä,
Teo päivije tegevä,
5. Saksa asjuje ajava.
Poega kõndis kosjatiedä,
Ajas neiu asjazida,
Vedäs neiu viinazida.
Tulli kodo kosjastagi,
10. Panni piitsa laua peäle,
Panni kindad piitsa peäle,
Kübärä kinnaste peäle,
Izi peäle ikkemaie.
Kesse juure küskelemä ?
15. Oma hellä emäkene :
Mis sa nutad, poega nuori ?
Poega mõistis, vasta kostis :
Mis ma nutan, memmekene ?
Ei tule naene minule,
20. Ei tule mini sinule.
Sinul pal'l'ü tütterida.
Vii sa tütterid vedeje,
Kanna halvad hallikalle,
Loobi lapsed laine'esse.
25. Emä olli hullu, võtti usku,
Käis ta poja käskuzida,

- Viis ta tütterid vedeje,
Kandis halvad hallikasse,
Luopis lapsed laine'esse.
30. Mari sai pardis pajosse,
Rõõt sai räägus rukki'isse,
Anne hakis aia peäle,
Ellu tedresse arusse,
Leenu lepä linnukezes,
35. Kaie kãos kuuze otsa.
Sai siis kodo kulda mini,
Hõbedane pojanaene,
Emä aas minit vetta tuoma:
Tõuzu, mini, vetta tuoma,
40. Pojanaene, pada pezemä!
Mini ei läind vetta tuoma,
Ei ta tahtnud pada pestä.
Emä läks izi vetta tuoma.
Võttis hõiku tütterida:
45. Tule vällä, tütär nuori,
Tule vällä, vetta tuoma!
Rõõt sie rääkus rukki'ista,
Mari raputas pajosta,
Ellu kudrutas arusta,
50. Anne laulis aia peäle,
Kaie kukkus kuuze otsas,
Leenu laulis lepikussa:
Emäkene, memmekene!
Sull on kodo kulda mini,
55. Hõbedane pojanaene:
Eks sie sulle tuo vetta,
Eks sie sulle pada pane?
Emä mõistis, jälle kostis:
Oh mo tütred tillukezed!
60. Oles mull nõud kümme tütärt,
Küll oles tüödä kümnelegi,
Kolm panes linu kolkimaie,
Kaks panes kangasta kuduma,
Viis panes villu keträmaie.

IV.

Nr. 207. Pulma ilu. 57.

A.

- Meid põle tuodud tukkumaie,
Kutsutud siia konotamaie:
Meid tuodud ilu tegemä,
Kutsutud lusti kuduma.
5. Ilu tõin mina hilpudessa,
Naeste nal'la nartsudessa,
Poeste pulma põuessagi,
Rõõmu rõõvaste vahele:
Tänä ju meie rõõmu päeväd,
10. Peiu ja neiu pulma päeväd.

B.

- Ma ei tulnd siia seizämaie,
Egä nurka nohisema:
Ma tullin ilu tegemä,
Poeste pulmada pidämä,
5. Naeste nal'la heitemaie.
Ilu tõin ma hilpudessa,
Naeste nal'la nartsudessa,
Poeste pulma põuessagi.

a) Peiu langud neiu pool.

Nr. 208. Olga terve, vennäkene! 58.

(Peiu kodunt minema minnes.)

- Olga terve, vennäkene,
Oma auu hoidemasta!
Hoidis ta auu ilusti,
Ei teind izäle häbi,
5. Ei teind emäle häbi,
Viinud häbi vendädelle,
Sõitnud häbi sõtsedelle.
Vennäkene, noorekene!
Pane ette memme risti,
10. Rinnulegi vennä risti,
Ette mulle õdede risti.
Vennäkene, noorekene!
Kui läed naista kosjamaie,
Hüüa siis izi ilusti:

15. Izāmiēs iluzakene,
Peiupoissi poizikene,
Sajavanem sakselane,
Aja sa hobo minemā,
Lüö ette eede risti,
20. Lüö taha taadi risti,
Looga peäle langu risti,
Saada siis saja sōitemaie,
Pikkā viira vieremaie
Mine sinna, kus mo mieli,
25. Kāi sinna, kus mo kāiki.

Nr. 209. Kust ma tundsın langu õue? 59.

(Neinle jõudes.)

A.

Langukezed, linnukezed!
Kust ma tuntsin taadi õue,
Arvazin langu azeme?

- Värävis on verstāsammas,
5. Hõbedazed õueaiad,
Tinateibā'ad tilavad,
Vaskiroika'ad valuvad,
Tinarist tall riida peäle,
Katus kullale kujutud,
10. Kuldanupp tall koja peäle,
Tua ies tall tunnikellād.
Seält ma tuntsin taadi õue,
Arvazin langu azeme.

B.

Kust ma tuntsin langu õue,
Arvazin langu azeme?

- Värävis olli verstāsammas,
Viis olli aita viirastikku,
5. Kolm olli lauta kohastikku,
Kadakazed karjalaadad,
Pihlakazed piimāaedad,
Õõnapuuzed õueaiad.
Langu räästās rääbisistä,
10. Seenād on sealihasta,
Katus on kana munasta,
Tammized tare värävād.
Tua ies on tunnikellä,

- Pingid sisse pihlakazed,
 15. Lauad laazi karvalezed.
 Langu põrand põlle kirja,
 Lagi laazi karvalene.

Nr. 210. Peiu langud astuvad neiu tuppa. 60.

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 Mis te kaua tiele teete?
 Kas sa eksid heenä tiele
 Või sa puutsid puie tiele?
 5. Kas sa käizid karja tiele
 Või ehk vaatsid metsä tiele?
 Kas sa sõitsid suode tiedä
 Või ehk mõetsid maada müödä?
 Kas sa käizid kirikusse.
 10. Või ehk kõnnid kuuzikusta?

(Peiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 Ei mina eksind heenä tiele
 Egä puutund puie tiele;
 Ei ma käenud karja tiele
 5. Egä vaatnud metsä tiele;
 Ei ma sõitnud suode tiedä
 Egä mõetnud maada müödä;
 Ei ma käenud kirikusse
 Egä tule kuuzikusta.
 10. Mull olli teder tierajale,
 Mõtus metsä keske'elle.
 Meie peigu pelgämaie,
 Meie kaaza kartemaie:
 Tahtis raiu ratsu peädä,
 15. Hukata hoboze peädä.
 Mina vasta palvelema:
 Peiukene, noorekene!
 Ärä raiu ratsu peädä,
 Ärä hukka hoboze peädä.
 20. Meil ju teder tierajale,
 Mõtus metsä keske'elle.
 Sest mo aega viibinassa,
 Viibinassa, viitunessa.
 Langukezed, linnukezed!
 25. Kas tohib tulla tubaje,
 Alla räästäste ajada?

- Kas puhas tuaedine,
 Kas lage laua-alune?
 Kas on puhtad peiu pingid
 30. Ehk on ohtrad saja istmed?
 Ehk ma rikun riide'ida,
 Hukkan uuzi ummiskingi?

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 Küll tohib tulla tubaje,
 Alla räästaste ajada;
 Küll on puhas tuaedine,
 5. Küll lage laua-alune;
 Küll on puhtad peiu pingid,
 Küll on ohtrad saja istmed:
 Ei sa riku riide'ida,
 Hukka uuzi ummiskingi,
 10. Riku ei siniribada.

Nr. 211. Tooge neidu meie näha. 61.

(Toas olles.)

- Langukezed, linnukezed!
 Tooge neidu meie nähä,
 Kaoke meie kaeda:
 Kas on meie väärilene,
 5. Kaazikute-karvalene?
 Tooge neidu tantsimaie:
 Kas on tarka tantsimaie,
 Ehk ka virka veeremaie,
 Ladus jalga laskemaie?
 10. Langukezed, linnukezed!
 Tooge neidu meie nähä,
 Kaoke meie kaeda:
 Kas sünnib meie süleje,
 Kas mahub meie majasse,
 15. Hellä velle hõlma alla,
 Kardaze kazuka alla? *)
 Langukezed, linnukezed!
 Küll on tarka tantsimaie,
 Küll on virka veeremaie:
 20. Küll sünnib meie süleje,
 Küll mahub meie majasse,

*) Kuna neid sõnu lauldakse, tuuakse mõrsja tantsima.

- Hellä velle hõlma alla,
Kardaze kazuka alla.
Olga terve, memmekene,
25. Teezes terve, taadikene!
Olga terve, emäkene,
Imetämäst, kasvatamast!
Imetid izi iluza,
Kasvatid izi kazina,
30. Viha viina võttemata,
Saksa taari tahtemata.
Ei annud amme imetä,
Ei annud pordo pureta,
Leze naeze lepitädä.
35. Ammel ju piimä haleda,
Pordol ju piimä punane,
Lezel leenä karvalene.
Olga terve, memmekene,
Teezes terve, taadikene,
40. Imetelles, kasvatelles
Alta sõba, alta sõle,
Alta hal'l'aste rahade,
Vana taaderde vahelta,
Ristiserväde seästä.
45. Olga terve, taadikene,
Teezes terve, memmekene!
Pauad ei rikkunud paleta,
Sõleserväd silmäkeizi,
Ristiserväd rinnakeizi.
50. Olga terve, memmekene,
Teezes terve, taadikene,
Imetämäst kasvatamast
Viha viina võttemata,
Saksa taari tahtemata!
55. Õlut ei anta ju rahata,
Viha viina veeringitä,
Saksa taari taaderita.

Nr. 212. Sööge langud, jooge langud. 62.

A.

- Sööge langud, jooge langud,
Südäemestä sööge langud,
Julge'esti jooge langud.
Ärge aga langud põue pistke!
5. Ma olen ju hoolas otsimaie,
Kaval järel katsumaie,
Ma viin langud tantsimaie:

- Maha siis matsakad sajavad,
Levätükid tümpsätäväd.
10. Langukezed linnukezed!
Sööge langud südäimestä,
Jooge langud julge'esti!
Kui arvan ärä puuduvada:
Nuga kurku nuumikulle,
15. Kirves härjä kieremesse.

B.

- Sööge langud, jooge langud,
Südäimestä sööge langud,
Julge'esti jooge langud.
Südäimest on tehtud söögid,
5. Julge'esti tehtud joogid.
Sööge langud, jooge langud,
Ärge langud pñue pistke:
Ma olen hoolas otsimaie,
Kaval järel katsumaie.
10. Ma viin langud tantsimaie:
Maha siis matsakad sajavad.

Nr. 213. Olga terve, langu memme! 63.

- Olga terve, langu memme,
Teezes terve, langutaati!
Täis on suini subkurida,
Täis on päini pähkelida.
5. Linad liidetud lihale,
Taldrekud võil tazutud,
Kannud kaaneni õluta,
Pudel punnini mõduda,
Ielep lauda, et ta kannab,
10. Ielep pinki, et ei põrgu.

Nr. 214. Haletulel. 64.

- Izäkene, taadikene,
Emäkene, memmekene!
Lähme katsma naarismaada,
Linamaada leidemaie!
5. Izäkene, taadikene!
Anna maada adra täizi,
Jätä põldu põlle täizi,
Kus ma külvän küömenida,
Kus ma siputan sinepit.

10. Izäkene, taadikene!
 Kui'p anna põldu põlle täizi,
 Jätä härjä jäl'l'e täizi,
 Ärä võtan härjäpaari,
 Teene tütar teeze paari,
15. Kolmas kõrvi ruunakeze:
 Siis jäävad kezäd kündemätä,
 Aia ääred astumata,
 Kivi ääred kiskumata,
 Kannu ääred kaapimata.
20. Ike jäeb inizemaie,
 Rahe jäeb ragizemaie,
 Adrakured kurtemaie.
 Izäkene, taadikene,
 Emäkene, memmekene!
25. Osta mulle põllekene,
 Põlle alla aekene,
 Põlle peäle paelakene,
 Sisse siidilindikene.
 Oh mo äiä taadikene,
30. Oh mo ämmä memmekene!
 Ma sain põldu põlle täie,
 Jätist härjä jäl'l'e täie,
 Kuhu ma siputan sinepit,
 Kuhu külvän küömenida,
35. Kuhu pillun piperida.

Nr. 215. Meie tütar tillukene. 65.

(Neiu poolt)

- Langukezed, linnukezed!
 Mis te meele otsitegi?
 Meie tütar tillukene,
 Ei julge juures magada,
5. Ajab peä üle peätsi,
 Jalad aab üle jalutsi,
 Sellä üle sängi ääre,
 Külle üle küllelaua.

(Peiu poolt)

- Langukezed, linnukezed!
 Küll ta kasvab kaindelassa,
 Sirgub siidivuode'essa.
 Sie paizub palaka peäle,
5. Hellä velle hõlma alla,
 Kardaze kazuka alla.

Nr. 216. Meil on mõte tiele minnä. 66.

- Neiukene, noorekene!
 Võta katsu kapukida,
 Võta seädä säärepaela,
 Upsi uuzi ummiskingi.
5. Meil on mõte tiele minnä,
 Tiele minnä, maale saija,
 Meie kodo kauge'ella.
 Kunas meie sinna saame,
 Kus nied kuked sööväd kulda,
10. Kuked kulda, kanad karda,
 Hanid hal'asta hõbedat?
 Langukezed, linnukezed!
 Kunas meie sinna saame,
 Sinna saame, maale jääme,
15. Kus nied kuuzed kollendavad,
 Haavad hallid hall'endavad,
 Lepäd sirge'ed sinäväd,
 Kazed valge'ed valuvad?

Nr. 217. Ehi ruttu neitsikene! 67.

(Peiu poolt.)

- Ehi ruttu neitsikene,
 Ehi ruttu, jõua ruttu!
 Külmetäb küi hobone,
 Näeb nälga näälu täkku,
5. Äiä täkku härmätänud.

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 Kas on teil sedä hobosta,
 Miska viite meie neiu,
 Tantsitate meie talle?
10. Kui ei ole, ei palugi!
 Viel on izäl hiiruhalli,
 Vennäl on veripunane,
 Teezel vennäl tedertäkku.

(Peiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 15. Küll on meil sedä hobosta,
 Miska viime teie neiu,
 Tantsitame teie talle:

- Ruunad süötsin rukkitelle,
Linalakad linnassille,
20. Kurekõrvid kaeradelle.

Nr. 218. Špetus pruudile. 68.

- Neiukene, noorukene!
Kui saad oma koduje,
Ole hommoko uzina,
Enne päevä õue peäle,
5. Enne varast valge'eda,
Enne kulda koidokesta
Enne kui äiä ärätäb,
Enne kui ämmä ärätäb :
Käi läbi karjalaadad,
10. Laze läbi lammalaadad,
Leiä lehmätse vazika,
Lammast til'l'ud tallekezed.
Võta hõlpemed õlale,
Võta panged hõlpemille :
15. Vii sina vezi tubaje,
Kalla vezi kattelisse,
Pane panged pingi peäle,
Pühi tuba tungimata,
Otsi luuda luuzimata.
20. Siis mine, äiä ärätä,
Siis mine, ämmä ärätä.

Nr. 219. Špetus peigmehele. 69.

A.

- Peiukene, peenikene,
Šemies õlekübärä !
Hoiä mo õde ilusti,
Kaetse kallist saanitäitä !
5. Peiukene, peenikene !
Lüõ hobost, hoiä naista,
Kaetse kallist kaazakesta !
Ärä vii viidängusse,
Aja aia käänängusse.
10. Viidängus vied sügäväd,
Aia käänängud kõverad
Sinna so hobo upuksi,
Linalakka langeneksi,
Kurekõrvi kuoleneksi.

B.

Peiukene, peenikene,
 Hoia mo õde ilusti,
 Šrna õita hellä'asti!

- Kui tunned viha tuleva,
 5. Paha mieltä paizuneva,
 Jooze uksest õuejeni,
 Värävistä välläjäni,
 Tua taha talli juure.
 Seäl on täkud tallidessa,
 10. Kõrvid kõrki rõngastessa,
 Paadid hõbepannaldessa:
 Lüõ siis ruzik ruuna peäle,
 Paha mieli paadi peäle,
 Kõva kämmel kõrvi peäle,
 15. Ennem kui noore naeze peäle.

Nr. 220. Špetus peigmehele ja pruudile. 70.

A.

Helläkene, velläkene,
 Hoia mo õde hüvästi,
 Kaetse kaazat kall'iisti!

- Ärä anna äiä lüüä,
 5. Ärä anna ämmä lüüä
 Egä küi küünistädä
 Egä nao näpistädä
 Kui sa kuuled äiäst kurja,
 Ehk sa kuuled ämmäst kurja,
 10. Seezä seenäksi iessä,
 Ole varjuksi vahele!

Šekene, helläkene!

- Kui sa kuuled äiäst kurja,
 Kui sa kuuled ämmäst kurja,
 15. Paha mieltä paizuvada,
 Ehk näed vendädest vihada:
 Pane põlle paela alla,
 Vajota vüö vahele!

- Vennäkene, hellä vellä,
 20. Lüõ hobost, hoia naista,
 Kaetse kallist saanitäitä!
 Ärä vii viitiesse,
 Aja aia käänakusse.
 Viitiest saab vigada,
 25. Aia käänakust haigeda.

Kui läed naista peksemaie,
Tie sa jõhvist piitsakene,
Õlekõrrest varrekene!

B.

- Neitsikene, noorekene!
Nüüd sa saad sellele minijäs,
Kus ukse uherdiaugud,
Sala-augud sammastessa
5. Seältä kuuleb äiä kurja,
Seältä kuuleb ämmä kurja.
Vennäkene, noorekene!
Ärä anna äiä lüüä,
Ärä anna ämmä lüüä,
10. Ärä anna küi künistädä
Egä nao näpistädä.
Õpetä izi ilusti,
Õpetä üle õlade,
Ää anna sulaze sundi,
15. Karjalaste karjutada.
Vennäkene, noorekene!
Kui läed rehte peksemaie,
Kukespuust tie koodikene,
Vahterane varrekene
20. Kui ep saa kuoti korda lüüä,
Tie siis niidist piitsukene,
Õlekõrrest varrekene,
Mine siis naista nal'atama,
Küll siis koodid korda käeväd.
25. Neitsikene, noorekene,
Ää tüdi mehe tülistä!
Võta õiget õpetusta,
Pane hooled õrre peäle,
Mured musta parre peäle;
30. Pane panged paku peäle,
Pane hõlpe'ed varna peäle.
Tõuzud hommoko ülesse,
Võta hooled õrre peältä,
Mured musta parre peältä,
35. Võta hõlpe'ed varnasta,
Võta panged paku peältä.
Siis sa tuo vezi kajosta,
Kanna katel kolde'esse,
Joostes tuo tuli külästä.
40. Mine siis ämmä päitse'esse,
Hiljut tõsta vaeba viertä,
Kardeldes kazuka äärtä:

- Äräne, äräne, ämmä!
 Ju tõin tule külästä,
 45. Kantsin katla kolde'esse.
 Ämmä siis mõestab, vasta kostab:
 Oh mo mini meelelene,
 Pojanaene häälelene,
 Võta võtemed võrusta,
 50. Võta astu aeda tiedä,
 Kepsi kelderi radada:
 Aedast tuo hani lihada,
 Kelderist sea lihada,
 Mis saab orjal hommokusse,
 55. Karjazelle katsudagi.

Nr. 221. Ära sain, ära salazin. 71.

- Langukezed, linnukezed!
 Ärä sain, ärä salazin,
 Ärä võtsin, ärä võitsin:
 Ärä sain saiategijä,
 5. Ärä võtsin võitegijä,
 Noore koore kopotaja.

Nr. 222. Ära viime teie virve. 72.

A.

- Nutke õed, nutke vennäd,
 Nutke sõrmikud sõzarad!
 Ju sõzar sõja seässä,
 Valge mõekade vahele.
 5. Ärä viime teie virve,
 Talutame teie taeme.
 Emäkene, memmekene!
 Mis sa eelä ehitäzid,
 Tunaeelä tuulutäzid,
 10. Igapäeväs päedeldäzid:
 Sie nüüd sinusta lähäb,
 Linnuke emästä lahku.
 Nüüd jääväd nurgad nuttemaie,
 Nüüd jääväd kamred kaebamaie,
 15. Istemed igätsemaie.

B.

- Langukezed, linnukezed!
 Ärä võtan, ärä võedan,
 Ärä viin võitegijä,
 Noore koore kopotaja.

5. Langukezed, linnukezed!
Kõik jäävad nurgad nuttemaie,
Karjalaadad karjumaie,
Istemed igätsemaie,
Pingid pilli puhkumaie.
10. Nurgad nutsid noorekesta,
Karjalaadad kaunikesta,
Istemed iluzakesta,
Pingid nutsid peenikesta,
Karjalaadad kaunikesta,
15. He-nä ette andijada,
Sületäie süstijädä,
Peo täie pistijädä.
Tuba jäeb tühjäs tütteristä,
Ait jäeb harvas riieestä,
20. Kõrend jäeb kõikumaie.

Nr. 223. Pruudi jumalaga-jätmine. 73.

- Izäkene, taadikene,
Emäkene, memmekene!
Ärä võitsin, ärä võtsin,
Ärä viizin veikukeze,
5. Kantsin kalli kaokeze;
Ärä viizin ainu lapse,
Ärä kallima kanaze,
Ärä hellä õilmepärjä,
Ärä kauni kullerkupu,
10. Ärä noore nõmme nuku,
Kes siin lugu lõõriteles,
Kandelida kõlksateles.
Nüüd jäävad nõmmed nuttemaie,
Heenämäd helizemaie,
15. Põllud silmi pühkimaie,
Välläd vaikselt vaatamaie,
Kuuzik kurbtust kustutama,
Kaazik kabu kahjatsema,
Lepik lasta leināmaie.
20. Nüüd jäävad nurgad nuttemaie,
Pingid pilli puhkumaie,
Istemed igätsemaie.
Tuba ju tühi tütteristä,
Ait ju harva riieestä,
25. Laut ju leske lehmädestä.
- Oh sina noorik noorikukene!
Kui tuled omele käimä,

- Oma izä ukse ette,
 Oma emä akna alla,
30. Oma taadi taluje :
 Ei sind tunne tubane rahvas,
 Ei sind tunne tua-ädine,
 Ei tunne ahi ammu nähtud,
 Ei tunne keller ammu käidud,
35. Ei sind räägi räästäsvihud,
 Ei sust laala laada ukсед,
 Ei aa juttu aeda ukсед,
 Kõnelegi kajokoogod.
- Oh sina noorik noorikukene,
40. Jätä sa izä jumalaga,
 Jätä sa emä jumalaga !
- Jumalaga, izäkene,
 Jää terveks, taadikene,
 Kes mind valjul kätel kaitsid,
45. Käreästi kasvatazid !
 Jumalaga, emäkene,
 Jää sina terveks, memmekene,
 Kes mind kallis kasvatazid,
 Helläl rinnal imetäzid,
50. Üles tõstsid, hüpätäzid,
 Maha pannid, mängätäzid,
 Suu juures su'zutazid,
 Käevarsil kiigutazid,
 Helläs hõlmas hõõtsutazid !
55. Jumalaga, vennäd veiksed,
 Kedä enne kiigutazin,
 Käevarsil viibutazin,
 Süles unde hõõtsutazin !
 Jumalaga, helläd õed,
60. Sõdsed sõrme suurukezed,
 Kelle kaazas üles kasvün,
 Kelle hulgas edenezin,
 Seäs suures sirgunezin,
 Kaokezes kasvanezin !
65. Izäkene, taadikene,
 Emäkene, memmekene,
 Vennäkezed veikukezed,
 Õekezed õiekezed !
 Ärä peän mina minemä,
70. Kaugelle kaoke kaduma,
 Linnukene lendämaie,
 Teie armust iemä'elle,
 Teeze armu azemelle,

- Teeze kaezu kaaza'aksi,
 75. Teeze sāngi seādjāksi,
 Teeze sõna võttijaksi.
 Izākene, taadikene,
 Emākene, memmekene!
 Küll mina kaugelle lähän,
 80. Kaugelle izā kodosta,
 Kaugelle emā kojasta
 Võera rahva keske'elle:
 Siiski ei unusta izādā,
 Siiski ei unusta emādā,
 85. Unusta ei vellekezi,
 Unustagi õekezi.

Nr. 224. Viige ikki, mis te viite! 74.

- Viige ikki, mis te viite!
 Pange sie tie tähele,
 Lööge märki mättä'asse,
 Armi aia teibä'asse.
 5. Tulge jälle teistä korda,
 Meil jäävād Kaied kasvamaie,
 Marid maasta tõuzemaie,
 Leenad, Anned ülenemä.

Nr. 225. Kodo tuon kulda-minijä. 75.

(Peiu koju jõudes.)

- Emākene, memmekene!
 Tule vällä vaatamaie:
 Kodo tuon kuldaminijä,
 Hõbedaze pojanaeze.
 5. Kas on mini meelene,
 Pojanaene häälelene?

Nr. 226. Peästä mo sõzar sõbasta. 76.

A.

- Izämies iluzakene,
 Peiupoissi poizikene,
 Sajavanem sakselane:
 Peästä mo sõzar sõbasta,
 5. Vaene vaevarietestä! *)

*) Neid sõnu lauldes tõstetakse sõba üles.

- Neitsikene, noorekene!
 Ärä lüö silmi põrmandulle.
 Põrmandul pimedäd silmäd.
 Neitsikene, noorekene!
10. Ärä lüö laele silmi,
 Laele lahedad silmäd.
 Lüö silmäd seenä peäle,
 Sirgu silmäd seenä peäle.

B.

- Izämies iluzakene,
 Peiupoissi peenikene,
 Sajavanem sakselane:
 Peästä mo sõzar sõbasta,
5. Šde orja ehetestä!
- Neitsikene noorukene,
 Šekene õiekene!
 Ärä sä näitä tulele silmi,
 Tulele tulized silmäd.
10. Ärä sä näitä viele silmi,
 Viele vezized silmäd.
 Ärä sä näitä maale silmi,
 Maale madalad silmäd.
 Lüö sina silmäd seenä peäle,
15. Seenäle selgemäd silmäd;
 Laze sina silmäd lakke käia,
 Laele lahedad silmäd.
 Siis oled neidu kui sie nukku,
 Noorik nuori nugissilmä,
20. Naene nõmmeroozilene.

Nr. 227. Olga terve, meie peiu! 77.

- Olga terve, meie peiu!
 Kodo tõi kozitud naeze,
 Lauda viis laalatud naeze.
 Ei teenud häbi izäle,
5. Ei teenud häbi emäle.
 Teid on pappi pannud paari,
 Mustakuube kuulutanud.
 Eelä sä käizid kirikus,
 Käizid pappida palumas,
10. Mustakuube kummardamas.

b) Neiulangud peiu pool.

Nr. 228. Tere, tere, uued langud. 78.

A.

(Neiu poolt.)

- Tere, tere, uued langud,
Tere uued langu uksed,
Tere vaskized väravid,
Õõnapuezed õueaiad!
5. Kas luba tulla tubaje,
Alla räästaste ajada?
Kas puhas tuaedine,
Kas lage laua-alune,
Huovi kas hoboste panna,
10. Varna val'l'aste vizata,
Talli täku tantsitada?
Kas on varnad tuassa,
Kõrendida kõrvustikku,
Kus mo veli viskab vildi,
15. Kus mo sõzar sõba laotab?
Velle vilti vihmastanud,
Sõzara sõba ligedä.

(Peiu poolt.)

- Luba küll tulla tubaje,
Alla räästaste ajada,
20. Huovi küll hoboste panna,
Varnu val'l'aste vizata,
Talli täku tantsitada,
Küll puhas tuaedine,
Küll lage lauatagune.

B.

(Neiu poolt.)

- Tere, tere, uued langud,
Tere, uued langu uksed,
Tere, vaskized väravid!
5. Kas tohib tulla tubaje,
Alla räästaste ajada?
Kas huovi hoboste panna,
Varna val'l'aste laduda?
Kas on kohta kindlāmädä,
Sadamada suuremada,

10. Kus ma selle laeva lazen,
Kus ma kirstu kinnitelen?
Kas on õrzida tuassa,
Kõrendida kamberissa,
Kus ma viskan velle vildi,
15. Sõzara sõba laotan?
Vist ju märgä velle vilti,
Sõzara sõba ligedä.
Langukezed, linnukezed!
20. Kas puhas tuaedine,
Lageda laua-alune?
Kas on puhtad peiu pingid,
Iluzad auu-istemed?
Ehk on läte läve alla,
Hallikas ahju iessä?
25. Ehk ma rikun riide'ida,
Ehk ma kastan kapukida,
Hukkan uuzi ummiskingi,
Ehk rikun siniribada?

(Peiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
30. Küläp näete nähessägi,
Tunnete ju tullessagi,
Et on puhtad peiu pingid,
Iluzad auu-istemed,
Et on puhas tuaedine,
35. Et on lage laua-alune,
Et ei ole lätet lävel,
Hallikat ukse iessä,
Et ei riku riide'ida.
Et ei kasta kapukida,
40. Hukka uuzi ummiskingi.

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
Tooge nüüd neiu meie nähä,
Kaoke meie kaeda,
Mis ma eelä ehitäzin,
Tunaeelä turgutazin.
45. Langukezed, linnukezed!
Teil ehk müürid mustikista,
Teil ehk vallid vaarikista,
Teil ehk lipud lillakista?
50. Langukezed, linnukezed!
Ies olgo mehine müüri,

- Taga naizine tanavi:
 Maha lüön mehize müüri,
 Tagalt naizize tanavi,
 55. Uksed põõnusta pürutan,
 Sagarista saputelen.
 Meil ju põues põõnassepäd,
 Salgus meil sagarasepäd.
 Läbi saan ma meeste müürist,
 60. Poetelen poeste parvest.
 Ma lähän oma otsimaie,
 Kaokesta katsumaie! *)
 Tere sõzar, tõsta sõrme,
 Tere käli, anna kättä,
 65. Pistä sõrmed mo peosse,
 Ruzemed mull ruzikasse!

Nr. 229. Neiulangud astuvad peiu tuppa. 79.

(Peiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 Miks te kauaks viibizite?
 Kas sa eksid heenä tiele
 Või ehk puutsid puie tiele?
 5. Meie ämmu oodazime.

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 Ei ma eksind heenä tiele
 Egä puutund puie tiele,
 Pal'lu vetta me vahele:
 10. Sinna sõzar sõba kastis,
 Izi leotsin linukse,
 Izi kastsin kuue hõlmad.
 Kivi ääred kiilazemad,
 Mäe ääred määrätumad,
 15. Aia ääred halvetumad:
 Sinna kauaks viibizime.
 Langukezed, linnukezed!
 Kas huovi hoboste panna,
 Varna val'aste vizata,
 20. Talli täku tantsitada?
 Kas on kohta kojassagi,
 Kus ma kirstu keeritelen,
 Kus mo sõzar sõba laotab,
 Kus ma sie vaka vajotan.

*) Neid sõnu lauldes tungib läbi.

(Peiu poolt.)

25. Langukezed, linnukezed!
Küll huovi hoboste panna,
Varna val'aste vizata,
Talli täku tantsitada,
Kirstu aita keritellä,
30. Vakka nurkaje vajota.

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
Küll tohib tulla tubaje,
Alla räästaste astuda:
Kas aga puhas tua-edine,
35. Kas lage laua-alune?
Ehk on hallik ukse alla,
Ehk ma astun hallikasse,
Ehk mina lähän lätte'esse?
Kas on pingid peelilezed,
40. Lauad laazi karvalezed,
Luzikad lume suguzed?
Sisse ju siidized tulevad,
Kalevized kahvatavad.

(Peiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
45. Küll puhas tua-edine,
Küll lage laua-alune;
Küll on pingid peelilezed,
Lauad laazi karvalezed;
Ei sa riku riide'ida
50. Egä kasta kapukida.

Nr. 230. Õde õuesta kadunud. 80.

(Noorikut otsides.)

A.

- Sedä kahju, mis minule!
Uinuzin mina magama:
Õde õuesta kadunud,
Värävistä viidud vällä.
5. Korra joozin laada poole,
Teeze korra aeda poole,
Kolmanda värävi poole.
Laadast leitsin laugutalle,
Lehmält valgepeä vazika,
10. Ei ma leidnud õkesta.

- Sest tullin jäli järele:
 Arule ollid orava jäl'ed,
 Kingule ollid karu jäl'ed,
 Teie poole neiu jäl'ed.
15. Langukezed, linnukezed!
 Äрге siis võtke vihasse,
 Äрге siis pange pahasse,
 Et tullin jäli järele.

B.

- Sde õuesta kadunud,
 Värävistä viidud vällä
 Tiele läksid tedre jäl'ed,
 Arule orava jäl'ed,
5. Siiä poole neiu jäl'ed.
 Kust tullin neiu järele?
 Korra joozin aeda poole,
 Teeze korra laada poole,
 Kolmanda värävi poole,
10. Sest tullin jälile järele.
 Tooge neidu meie nähjä,
 Kaoke meie kaeda!
 Kui ep tuo neidu meie nähjä,
 Kaokest meie kaeda,
15. Maha lüön mehize müüri,
 Tagalt naizize tanavi.
 Mull on ju hulgas uksesepäd,
 Salgus mull sagnarasepäd. *)
 Tere, sõzar, anna sõrme,
 Tere, käli, anna kättä,
20. Pistke sõrmed mo peosse!

C.

(Neiu poolt.)

- Uinuzin mina magama
 Mehe siidisse sülesse,
 Kaaza kulla kaindelasse
 Eelä päevä yeeringille.
5. Tõuzin hommoko ülesse
 Täna koido piiringille:
 Sde õuesta kadunud!
 Juozin korra aeda poole,
 Teeze korra laada poole,
10. Viimäti värävi poole.

*) Siin tunakse noorik tuppa.

- Värävist viel leitsin jäl'ed,
 Minu õel kuldakingäd,
 Kuldakirjad kingä alla.
 Seäl on tõldaje tõstetud,
 15. Seäl on laevaje laotud.
 Tullin ma jälile järele:
 Siit on läenud sirgu jäl'ed,
 Läbi pajo pardi jäl'ed,
 Läbi aia hani jäl'ed,
 20. Siia poole neiu jäl'ed.

(Peiu poolt.)

- Ehk ta siin küll seizänessa,
 Kes ta teie kätte annab?
 Ies on sie mehine müüri,
 Vahel sie vahane valli,
 25. Ies on raudazed redelid.

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
 Meil on taper tasku'essa,
 Hõbemõdeka hõlma alla,
 Maha lüön mehize müüri,
 30. Maha sie vahaze valli,
 Raiun raudazed redelid! *)
 Tere sõzar, anna sõrme,
 Tere õde, anna hõlma!
 Ärä võitsin, ärä võtsin,
 35. Kätte sain oma kanaze.
 Oh teie teräzed naezed:
 Mis teenud minu õele!
 Mu'du oles oma oleva:
 Tehtud teezele näole,
 40. Muutud muile riietelle.
 Mull olli niidile neotud,
 Nüüd on siidile seotud,
 Peä pantud paeladesse,
 Kulnud kuldatuttudesse,
 45. Kõht tall kõrki põlledesse,
 Puuzad uuzi undrukisse.

D.

Oh teie ninäkäd naezed!
 Mis teenud minu õele,

*) Neid sõnu lauldes tungib neiuwend läbi langude ja toob nooriku välja.

- Teenud lapsele näole,
Muutnud muile riietelle!
5. Kodo pannin peä palmiku,
Kodo niidije niduzin :
Nüüd on siidije seotud,
Pähä pantud memme pärgä,
Kukelasse kuldakruoni,
10. Lagipeäle kardalappi.

Nr. 231. Käi õued, kääri õued. 81.

(Pruuti kõnnitades.)

- Langukezed, linnukezed!
Teie korda kaazitada :
Käi õued, kääri õued,
Jätä ääred äiä käiä,
5. Teezed ääred ämmä käiä,
Kolmandad küdide käiä,
Nelländäd nadude käiä,
Võta käiä karjalauta :
Oh mo äiä taadikene!
10. Anna laadast lauku lehmä,
Aiast valgepeä vazikas.
Astu laadast aeda tiedä,
Kõnni kelderi radada :
Oh mo äiä taadikene!
15. Võta astu aeda tiedä,
Ehk sull sada salvessagi,
Ehk sull tuhat tünderissä ?
Oh mo äiä taadikene,
Oh mo ämmä memmekene,
20. Sugu antke salvestagi,
Tükikene tünderistä!

Nr. 232. Võta pähä memme pärgä. 82.

(Tanu pähä pannes.)

- Neiukene, noorekene!
Võta pähä memme pärgä,
Otsa ette memme huoli,
Käevarzi memme vaeva.
5. Istu memme istemelle.
Katsu memme kapukida,
Laku memme luzikida.
Tulized on memme toolid,
Palavad on memme paegad,
10. Kuuma'ad memme kõrendad.

Nr. 233. Špetus noorikulle. 83.

- Neitsikene, noorekene!
 Heedäd õhta'alt magama,
 Pane huoli õrre peäle,
 Mure musta parre peäle.
5. Tõuzud hommoku ülesse,
 Võta huoli õrre peältä,
 Mure musta parre peältä,
 Võta käiä karjalauta,
 Laadast leiäd laugutalle.
10. Siis tule tugi tubaje:
 Äräne, äräne, ämmä!
 Laadast leitsin laugutalle.
 Ämm siis mõestab, kohe kostab:
 Oh minu mini meelelene,
15. Pojanaene häälelene,
 Pühi tuba tungimata,
 Otsi luuda luuzimata,
 Pane pühkmed põlle sisse,
 Vii sa äiä põllu peäle.
20. Sinna siis kasvab kaelu kaera,
 Kaelu kaera, päini otra,
 Seält saab talle tallitada.

Nr. 234. Špetus peigmehele. 84.

- Vennäkene, noorekene,
 Hoia mu õde ilusti!
 Tuntsid võtta, tunne hoida,
 Tunne targasti elädä!
5. Kui eläd elu ilusti,
 Elukõrrad kombe'esti,
 Eluviizid viizakasti, —
 Kui tuled izäle käimä,
 Kui tuled emäle käimä,
10. Veered käimä vendädelle,
 Sõedad käimä sõdsedelle,
 Emä siis ütleb, izä sie kuuleb,
 Õde siis ütleb, veli sie käreb:
 Laadast tapan laugutalle,
15. Murult tapan musta kuke,
 Ma tien koogid korrelezed,
 Nizupätsid pätergused,
 Mõedan sull mõõ karikad.
- Vennäkene, noorekene!
20. Kui ep elä elu ilusti,
 Elukorda kombe'esti,

Eluviizi viizakasti,
Siis saad kaegast vasta kaela,
Kogonisti koera piitsa.

Nr. 235. Veime vakal. 85

A.

- Neitsikene noorekene!
Kizu vällä kiidu kirstu,
Anna vällä auu vakka,
Mis sa mullu kiitelezid,
5. Ammu aani auustazid.
Alles mull kümme küdidä,
Alles mull sada naduda,
Kõik tahvad anda annetelle,
Täitä täie veimedelle.
10. Kubaräd küziväd vüödä,
Mõegad mõtsid säärepaelu,
Meeste rinnad risticsida,
Naeste puuzad putukida.

B.

- Kizu üles kiidukirstu,
Anna vällä annivakka!
Küll saab nähjä, ma vaatan,
Kas on pikäd kasvamaie,
5. Kas on pikäd, kas on laiad,
Kas on otsadki kireväd,
Kas on siestki sirgu silmäd,
Ääre peältä ärtu silmäd. *)
Tehke lahti laeva uksi,
10. Poeta poe värävid!
Ma tulen kaupa ostemaie:
Poest poordi ostetakse,
Saksa kallista kalevit.

Nr. 236. Peksä punga, tapa taskut. 86.

(Kingituzi korjates.)

- Peiupoissi peenikene,
Izämies iluzakene,
Kaazanaene kaunikene:
Peksä punga, tapa taskut,
5. Anna hal'asta rahada!

Nr. 237. Andis mulle halvad veemed: 87.

Oh te laezad langu naezed!
Kott izäle, kott emäle,

*) Neid sõnu lauldes tuakse veimevakk sisse.

- Koti kübinäd küile,
Koti narma'ad naole!
5. Oh te laezad langu naezed!
Andis mulle halvad veemed,
Halvad veemed, hallid sukad,
Niedki pooleli pietud,
Hobozest saanud sinized,
10. Koera lõnga kolletanud.
Oh te laezad langu naezed!
Andis mulle halvad veemed,
Ei ma teä, kus ma panen,
Kas ma sõkun sõnnikulle,
15. Tammun taha väräville,
Panen pori lompidesse?

Nr. 238. Veimeandja vabandus. 88.

A.

- Äрге mult, küid, küzige,
Äрге mind, naod, nurage,
Et mull veidi veimezida,
Kazinasti kapukida.
5. Sie põle minugi süüdi:
Izä ajas hagu tegemä,
Panni pajo raiumaie,
Räbästikku ruokimaie.
Sest mull vähe veimezida,
10. Kazinasti kapukida.

B.

- Äрге te, küid, küzige,
Äрге te, naod, nurage,
Et mull veidi veimezida,
Kazinasti kapukida.
5. Sest mull veidi veimezida,
Kazinasti kapukida:
Mull on veidi vendäzida,
Kazinasti kaabupäidä.
Mind panti tihti teole,
10. Aeti abivaemusse,
Panti pajo raiumaie,
Aeti hagu tegemä.

Nr. 239. Miks sa tõrgud meelega? 89.

(Peiu poolt.)

Neitsikene, noorekene!
Miks sa tõrgud meelega,

- Meele tulles, maale saies,
Meie noorele mehele,
5. Ubasuule uhke'elle?
Ies on härjäd, ies on orjad,
Ies on härjäd ikke'essa,
Taga lehmäd lüpsikulla.

(Neiu poolt.)

- Langukezed, linnukezed!
10. Sest ta tõrgub teele tulles,
Teele tulles, maale saies,
Ubasuule uhke'elle:
Mis on härjäd, nied on äiä,
Mis on lehmäd, nied on ämmä,
15. Mis on talled, nied nadude.

(Peiu poolt.)

- Peiukene, noorekene!
Härjäd kotisse kobivad,
Lehm sull tantsib tasku'essa.
Kui on kopik kotissagi,
20. Kui on taader tasku'essa,
Siis sull härjäd ikke'essa,
Siis sull lehmäd lüpsikulla,
Siis sull lammad laadassagi.
Kui pole kopikut kotissá
25. Egä taadert tasku'essa,
Siis sa kõnnid kepissagi:
Siep sull härjäs ikke'essa,
Siep sull lehmäs lüpsikulla!

Nr. 240. Tänu peiu vanemille. 90.

- Olga terve, peiu memme,
Teezes terve, peiu taati
Heädä poega ehtimästä,
Kallist poega kasvatamasta!
5. Ei ole õppend õlut juoma,
Viha viina võttemaie:
Õpétand tüöd tegemä.
Peästis õe pärjä põlvest,
Lunastas lume saosta,
10. Et ei käi käzikivile,
Egä veere veske'elle;
Kõrvi käib käzikivile,
Võiku veereb veske'elle.

Nr. 241. Tänu noorele paarile. 91.

- Olga terve teie peiu,
 Teezest terve meie neiu,
 Kahte nuorta kasvamasta!
 Ei teind kaupa karja tiele,
 5. Nõgestes nõuu pidanud.
 Teenud kaupa kamberisse,
 Izä uuesse tuasse,
 Vennä pikä pingi peäle.
 Kutsid õed; kutsid vennäd,
 10. Kutsid õed kurnalegi,
 Vidäzid vennäd virdelle,
 Tädid täie laua peäle,
 Onod otsa istumaie.

Nr. 242. Halli hääl. 92.

- Kaazitage, kulla neiud,
 Kaazitage, kulla naezed,
 Kaazitage, kaanitage,
 Kuldakeelile kõnelge!
 5. Aga kuulge halli heältä,
 Pange tähel papi käsku:
 Kes siin ilmas kaazitavad,
 Lustil lugu lõõritavad,
 Põrgu tules nad põlevad.
 10. Kes sest palvest siin ei hooli,
 Sie saab sinna langemaie,
 Põrgu küöki kukkumaie,
 Kus on piitsa plaksumene,
 Kuradite kiunumene.
 15. Kümmetuhat paharetti
 Võtavad pikäd pihid kätte,
 Panevad sind piina alla,
 Säeväd oma ääzi suhu:
 Puhu, puhu, ääzikene,
 20. Lõõtsu lõhna, lõõtsakene!
 Siin on mies, kes laulis lusti,
 Naene, kes lugu lõõritas,
 Kaie, kes kaua kaazitas.
 Nende turi tundku vaeva,
 25. Sel'g neil seetsesada valu,
 Kiel neil kuumas kõrvegu,
 Suu neil supisse sulagu,
 Südä neil sões põlegu,
 Perse istepingis saagu!

V.

Nr. 243. Emäl kolme tütärlasta 93.

A.

- Nurmelle kolmed värävid,
 Välläle kolmed orassed,
 Tapule kolmed humalad,
 Emäl kolme tütärlasta.
5. Kolme hälli tall tuassa:
 Üks on liidetud lageje,
 Teene keske põrmandalle,
 Kolmas säetud sängidelle.
 Mis on liidetud lageje,
10. Sedä suitsu suetsuteles,
 Kibe vingu vinguteles
 Mis on keske põrmandalle,
 Sedä hoitsid orja lapsed,
 Kasvatazid karjapoizid.
15. Mis on säetud sängidelle,
 Sedä taati kiiguteleb,
 Sedä memme imeteleb.
 Mis on liidetud lageje,
 Sest siis saab sandinaene
20. Mis on keske põrmandalle,
 Sie siis orjale osagu,
 Karjapoizile kazugu.
 Mis on säetud sängilegi,
 Sest siis saab saksa naene.
25. Miks sai laelta sandinaene,
 Kerjäkoti kaazakene?
 Emä viis sauna vihtelemä,
 Vihtus sellele vihale,
 Miskas sandid enne vihtund,
30. Pessis sellel seebilegi,
 Miskas sandid enne pesnud,
 Lopotas sellele viele,
 Miskas sandid lopotanud.
 Sest siis sai tast sandinaene.
35. Miks sai ori põrmandalta,
 Orjanaene jalge alta?
 Emä viis sauna vihtelemä,
 Vihtus sellele vihale,
 Miskas orjad enne vihtund,
40. Pessis sellel seebilegi,

- Miskas orjad enne pesnud,
Lopotas sellele viele,
Miskas orjad lopotanud.
Sest siis sai tast orjanaene.
45. Miks sai sängist saksa naene,
Kätkist saksa kaazakene?
Emäkene, memmekene!
Läksid sauna vihtelemä,
Vihtuzid sellele vihale,
50. Miskas saksad enne vihtund,
Pessid sellel seebilegi,
Miskas saksad enne pesnud,
Lopotid sellele viele,
Miskas saksad lopotanud.
55. Sest sai minust saksa naene.
Neitsikezed, noorekezed,
Šekezed, õiekezed!
Sie põle minugi süüdi,
Et must saanud saksa naene,
60. Siep sie minu memme süüdi
Memm viis mo sauna vihtelemä,
Vihtus sellele vihale,
Miskas saksad enne vihtund,
Pessis sellel seebilegi,
65. Miskas saksad enne pesnud,
Lopotas sellele viele,
Miskas saksad lopotanud.
Sest sai minust saksa naene.

B.

- Nurmelle kolmed värävid,
Välläle kolmed orassed,
Tapule kolmed humalad,
Emäl kolme tütärlasta.
5. Kolme hälli tall tuassa:
Üks olli säetud sängidelle,
Teene keske pörmandalle,
Kolmas liidetud lageje.
Mis olli säetud sängidelle,
10. Sedä memme kiiguteles,
Sedä taati suezuteles.
Mis olli keske pörmandalle,
Sedä hoitsid orjapoizid,
Kasvatazid karjapoizid.
15. Mis olli liidetud lageje,
Sedä suitsu suetsuteles,
Kibe vingu vinguteles.

- Sest sai suetsu sugulane,
Sest sai vingu vennänaene.
20. Kedä hoitsid orjapoizid,
Siep olli orjale ozanud,
Karjapoizile kazunud,
Sulazelle sirgunenud.
Neitsikezed, noorekezed!
25. Põle siegi minu süüdi,
Et ma orjale ozazin,
Karjapoizile kazuzin,
Palgapoizile paizuzin,
Sulazelle sirgunezin.
30. Siep on hellä emä süüdi.
Memm viis sauna vihtelemä:
Vihtus sellele vihale,
Miskas ori enne vihtund,
Pessis sellele seebile,
35. Miskas ori enne pesnud;
Viis mind saanast vihtelemäst,
Panni orja vuode'esse,
Karjapoizi kaindelasse,
Palgapoizi patjadesse,
40. Sulaze suure linasse.
Sest ma orjale ozazin,
Karjapoizile kazuzin,
Palgapoizile paizuzin,
Sulazelle sirgunezin.
45. Kedä memme kiiguteles,
Keda taati suezuteles,
Sell käizid kolmed kozilazed:
Ühed ollid viksid Villändistä,
Teezed targad Tarvastista,
50. Kolmandad oma külästä.
Emä taht' oma külässe,
Izä taht' targal Tarvastisse,
Vennäd viksil Villändisse.
Mina mõistsin, vasta kostsin:
55. Izäkene, taadikene!
Ei ma läe targal Tarvastisse,
Tarvastis on tangu nälgä,
Igäl suvel soola nälgä,
Soola nälgä nad surevad,
60. Levä nälgä närvetäväd,
Tangu nälgä tarretavad.
Vennäkene, noorekene!
Ei ma läe viksil Villändisse,
Villändis on viizud suured,

65. Viizud suured, paelad pikäd,
Päev on tarvis kinni panna,
Puoli päevä lahti võtta,
Aega läeb arutessagi.
Emäkene, memmekene!
70. Ei ma läe oma külässe,
Oma külä küüräkälle,
Oma valla' varga'alle.
Huoned neil on upakille,
Tua katus kallakille,
75. Seenäd selgä langemassa,
Katus kaela kukkumassa.
Neitsikezed, noorekezed!
Ma läen kaunis kauge'elle,
Ma läen mukki muile maile,
80. Ilus lill Ubakalusse,
Kust ei saa kurja memme kuulda,
Kust ei saa kurja taadi kuulda,
Viletsust ei vennä nähä,
Hõelust õdede kuulda.
85. Neitsikezed, noorekezed!
Ollin aasta, ollin teeze,
Kuuda kolme kolmat aastat,
Natukeze nellät aastat.
Tahtsin siis izäle minnä,
90. Tahtsin siis emäle minnä,
Tahtsin veerdä vendädelle,
Tahtsin sõita sõdsedelle.
Kuu ma lüksin kudrusida,
Päevä lüksin pärle'ida,
95. Aasta hõbehelmezida.
Tegin saani saia kotid,
Saani pähä pätsi kotid,
Saani korju koogi kotid.
Läksin siis izäle käimä,
100. Läksin siis emäle käimä,
Siis ma vierzin vendädelle,
Siis ma sõitsin sõdsedelle.
Tulli izä, ei tunnd tütärt,
Tulli emä, ei tunnd tütärt,
105. Tulli vendä, ei tunnd õde.
Vennänaene noorukene
Tundis nadu natukesta.
Läksin siis mina tubaje.
Kus mull iste annetasse,
110. Kus mull tuoli tuodanessa?

- Tuoli tuodi mull tubaje,
Iste anti abju ette.
Mina siis mõistsin, vasta kostsin:
115. Ei mina hellä siin ei istu,
Ei mina maali siiä mahu.
Siin mo rukka rühkinessä,
Kallis kazuk võidunessa.
Kus siis iste annetie,
Kus siis tuoli tuodanessa?
120. Tuoli tuodi kammerisse
Laazi-akende alaje.
Mina siis mõistsin, kohe kostsin:
Küll mina hellä siiä istun,
Küll mina maali siiä mahun.
125. Vend siis läks äkist härgä tapma,
Naene rutust ruoga kietmä.
Mina järel õpetama:
Vennäkene, noorekene,
Vennänaene, veikukene!
130. Ärä tapa äkist härgä,
Äkist saab liha sinine;
Ärä keedä rutust ruoga,
Rutust saab ruoga rumala.
Mull jäid kodo kolmed ruad:
135. Aita jäi mull haniliha,
Kelderisse sealiha,
Kammeri kanamunada
Mull on saanis saia kotid,
Saani peässä pätsi kotid,
140. Saani korjus koogi kotid.
Ei mina sõitnud söögi tõttu
Egä juosnud joogi tõttu.
Ma tullin izä vaatamaie,
Ma tullin emä vaatamaie,
145. Kas on mo izä elussa,
Kas on mo emä elussa.

Nr. 244. Snneline noorik. 94.

- Saagu, saagu, neitsikene,
Saagu sina sinna saama,
Sinna saama, sinna jäämä,
Kus on ärtu äiä nimi,
5. Ärtusilmä ämmä nimi,
Kus on raudazed redelid
Üles minnä õõnapuusse,

- Maha tulla marjapuisse,
Kus on puezed pulli sarved,
10. Linaluezed lehmä sarved,
Hõbedazed õhva sarved,
Vaskized vazika sarved, —
Kust ei saa kuulda äiäl kurja,
Egä kurja ämmä kuulda,
15. Hõelust õdede kuulda,
Viha viie vennä kuulda.
Tulen seält izäle käimä,
Tulen seält emäle käimä,
Veeren käimä vendädelle,
20. Sõedan käimä sõdsedelle.
Panen saani saia kotid,
Saanikorvi koogi kotid.
Tullin izä vaatamaie,
Tullin emä vaatamaie,
25. Kas on izä elusse,
Kas on emä elusse,
Kas on viksid vennäkezed,
Šege terved õekezed.
Vend läks äkist härgä tapma,
30. Šde rutust ruoga kietmä.
Mina vasta palvelemä :
Vennäkene noorekene!
Ärä tapa äkist härgä,
Ärä keedä rutust ruoga,
35. Äkist saab liha sinine,
Rutust saab ruoga rumala.
Egä ma tule armetuzest
Egä veere vaezuzesta
Täis olen suini, täis olen päini,
40. Täis olen suini suhkurida,
Täis olen päini päidikida,
Silmini sealihada,
Kaelani kanamuneda.

Nr. 245. Kuna läen mina omele? 95.

- Kuna läen mina omele,
Kuna veeren vendädelle,
Kuna sõedan sõdsedelle?
Talvel tuiskab lumehange,
5. Suvel põudada põletab,
Kevädil on laene laia,
Sügizilt ojad sügäväd :

- Hobo upuksi ojasse,
Linalakka laine'esse,
10. Kimmel kirgelä rajale,
Alta halli astangusse ;
Muda tõuzub musta järelt,
Pori tõuzub paadi järelt.
- Ikki läen mina omele,
15. Ikki veeren vendädelle,
Ikki sõedan sõdsedelle.
Võtsin üteldä kodussa:
Meziläzed, heitke metta!
Eriläzed, heitke erda!
20. Kanad, kaarele munege!
Kuu mina tegin kukkelida,
Päevä tegin pätsisida.
Pannin saani saiakotid,
Saani pähä pätsikotid,
25. Ette uhke'ed hobozed,
Taha saani kuldakorvi,
Kõrval kõrgid kannupoizid.
Siis mina läen, maa müdizeb,
Põllu pienderäd põravad,
30. Šõnad kuksid õõnapuista,
Maha marjad marjapuista,
Laane pähkeliid ladizid.
- Ikki läen mina omele.
- Mõtsin tie tilksuvada,
35. Tilksutab tinane saani.
Mõtsin ranna raksuvada,
Raksuvad rangid rahazed.
Mõtsin laane laksuvada,
Lõksub luoka kuldaküüzi.
40. Ikki läen mina omele,
Ikki veeren vendädelle.
Veli tapuje taganes,
Vellenaene vaarikusse,
Saatis mustad murdemaie,
45. Hallid koerad haukumaie.
- Mina mõistsin, jälle kostsin:
Vennäkene, noorekene!
Ei so mustad mind ei murra,
Hallid koerad mind ei haugu.
50. Mull ju peos penide leibä,
Kaindelas mull koerde kakku,
Miskas meelin musta meele,
Halli koera haugateeli(?).

- Mina läen izäle käimä,
 55. Mina läen emäle käimä,
 Mina sõedan sõdsedelle.
 Jõudsin izä õue alla:
 Izä mull äkist härgä tapma,
 Emä ruttu ruoga kietmä,
 60. Sõde virka vetta tuoma.
 Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Izäkene, taadikene,
 Emäkene, memmekene!
 Ää mull äkist härgä tapke,
 65. Äkisti liha ju sinine.
 Ää mull ruttu ruoga kietke,
 Rutasti ju ruoga rumala.
 Ää mull virgast vetta tooge,
 Virgasti vezi ju vihane.
 70. Ei mina sõitnud söögi tõttu
 Egä tulnud joogi tõttu.
 Mull jäid kodo kolmed söögid:
 Ahju jäi hanilihada,
 Panni peäle pardipraadi,
 75. Laua peäle lagleliemi.

Nr. 246. Läksin ma omele käimä. 96.

- Läksin ma omele käimä,
 Vierin käimä vendädelle,
 Sõitsin käimä sõdsedelle,
 Astsin ma izä tubaje.
 5. Kus mull' iste annetie?
 Iste anti pörmandalle:
 Istu maha, imenoorik!
 Põrmu heedäb põlle peäle,
 Tolmu tanu tutu peäle,
 10. Paksu suitsu paela peäle.
 Kus mo iste annetie?
 Iste anti ahju ette:
 Istu maha, imenoorik!
 Ei ma istu, memmekene!
 15. Siiä mo sõlge sulaksi,
 Kaelaraha kakkeneksi.
 Kus mull' iste annetie?
 Iste anti kamberisse:
 Istu maha, imenoorik!
 20. Izä läks äkist härgä tapma,
 Emä rutust ruoga kietmä.

- Izäkene, taadikene!
 Ärã tapa äkist härgã,
 Äkist saab liha sinine,
 25. Äkist rasva raazukene.
 Oh mo hellã memmekene!
 Ärã keedã rutust ruoga,
 Rutust saab ruoga rumala.
 Ma ei tulnd kodust süömãtãgi.
 30. Kodo jäid mull kolmed söögid,
 Kolmed söögid, kolmed joogid,
 Ahjus on hanilihada,
 Kapis on kanamunada,
 Panni peäl on pardipraed.

Nr. 247. Tere aze, ammu nähtud! 97.

- Tere tuba, eks ma tunne,
 Tere aze, ammu nähtud!
 Siisap mina siingi olin,
 Kui sedã tuba tehtãnessã,
 5. Tua rada raiutasse.
 Ma tuon suost sammelida,
 Mãdã järve mättã'ãstã,
 Kala järve kalda'asta.
 Teezeti tehtud tanavid,
 10. Viide, vãide vãll'ã aiad.
 Kust ma siis tuntsin taadi õue,
 Arvazin izã azeme?
 Viis olli aita viirastikku,
 Kuus olli aita kohastikku;
 15. Õuest tullid õlle ojad,
 Vãrãvistã viinasooned;
 Koerad hauksid koledasti,
 Lehmãd ammuzid haledasti.
 Seãlt ma tuntsin taadi õue,
 20. Arvazin izã azeme.
 Kui tullin izãle kãimã,
 Kuu ma kãizín kuuze metsã,
 Pãevã kãizín pãrnãmetsã,
 Aasta hanipajoda.
 25. Pãhã puutsid pãrnã oksad,
 Kukulasse kuuze oksad,
 Jalakandu kaeluvarred.

Nr. 248. Minu kaaza kauge'ella. 98.

Mis ma hoolin lauldessagi,
 Tõrgun heãltã tõstessagi?

- Ei mo oma siin ei ole,
 Ei mo kaaza siin ei kasva
5. Minu mies mere tagaje,
 Minu kaaza kauge'elle,
 Minu peigu Peipsi'issa,
 Minu jagu jaama tiele.
 Ei ma saa sõna kõnelda,
10. Üöd ei ühes magada
 Egä korda kaindelasse.
 Tuul tall viigu tervissida,
 Vezi armuzid ajagu,
 Laene aagu lahke meele.
15. Lepp tall viigu lehmä õnne,
 Kask tall viigu karja õnne,
 Pihlakas tall piimä õnne,
 Tamm tall viigu talle õnne,
 Vaherpuu vazika õnne.
20. Üle vete võtsin viinad,
 Üle suo antsin suuda,
 Üle käärä antsin kättä,
 Üle jõe jõin õluta.

Nr. 249. Minijä lugu. 99.

A.

- Peretütär neitsikene,
 Talutütär tallekene!
 Kui sa tahad olla tarka,
 Kui sa viitsid olla virka,
5. Tahad sa minnä talule,
 Talule, talupojale,
 Perele, perepojale:
 Pereleib on piperane,
 Taluleib on taterane;
10. Sie tahab sõrmil sõkkumista,
 Pöidelille peksemista,
 Ruzikille rutjumista.
- Peretütär neitsikene,
 Talutütär tallekene!
15. Kui sa viitsid olla virka,
 Kui sa tahad olla tarka,
 Tahad sa minnä talule,
 Talule, talupojale,
 Perele, perepojale:
20. Ole sina hoolik hommokulla!
 Vara enne valge'eda

- Käi läbi karjalaadad,
 Otsi läbi hoboste tallid,
 Laze läbi lamma laadad.
25. Leiäd lammalt tallekeze,
 Leiäd lehmältä vazika,
 Hobozelta varzukeze.
 Mine siis äiä päitse'esse,
 Mine siis ämmä päitse'esse,
30. Tõsta hiljut teki äärtä,
 Pajata palaka nurka :
 Äräne, äräne, äiä!
 Äräne, äräne, ämmä!
 Mis saab orjal hommokusse,
35. Karjazelle kaste'esse?
 Ämmä siis mõistab, vasta kostab :
 Võta võtemed võrusta,
 Aeda tahtemed taresta,
 Tuo aedast haniliha,
40. Kelderist tuo sealiha;
 Sie saab orjal hommokusse,
 Karjalastel kaste'esse.
 Peretütär neitsikene,
 Talutütär tallekene!
45. Kui sa tahad olla tarka,
 Kui sa viitsid olla virka,
 Tahad sa minnä talule,
 Talule, talupojale,
 Perele, perepojale,
50. Pere rehte peksemaie,
 Talu rehte tampimaie :
 Talu suuri, parred paksud.
 Sai ta sinna saanudesse,
 Jäi ta sinna jäänudesse :
55. Talu olli suuri, parred paksud,
 Panti paksusti lademed,
 Põhu kõrguzed lademed,
 Kästi Maie maani lüüä,
 Kaie põhjani põruta.
60. Mai aga olli maani tarka,
 Kai olli kannuni kavala :
 Tõstis koodi kõrge'esse,
 Lõi õled kõlka'asse,
 Peäd pihupeenikezes,
65. Õled lageje laduzid,
 Kõlkad käizid kõlgastikku,
 Teräd salveje sadazid.
 Tanu sai rehe tahmatsesse,

- Rätt sai rehe rähmätsesse,
 70. Põll sai rehe põrmudesse.
     Läks ta põlle peskemaie,
     Põlle rehe põrmustagi,
     Rätte rehe rähmästägi,
     Tanu rehe tahmastagi,
 75. Küssis küiltä künädä,
     Naolt kulda kurikada,
     Äiält hellä kattelida,
     Ämmält hellä tuoverida.
     Ei annud küdi künädä,
 80. Nadu kullasta kurikat,
     Äi ei hellä kattelida,
     Ämm ei hellä tuoverida:
     Ämmä tuover aedassagi,
     Äiäl katel kelderissa,
 85. Küdi viind künä külässe,
     Naol kurik naelassagi.
     Mini siis mõistis, kohe kostis:
     Lähen suondeje pezemä,
     Lähen lompi lopotama.
 90. Põlle viskan põrmandalle,
     Tanu ahjuje taandan.
     Siit on saadud, siia jätän,
     Lendän emä lepikusse,
     Kukun izä kuuzikusse.
 95. Seäl temä hakas nuttemaie.
     Kes tulli juure jutulegi,
     Kes tulli vaesta vaatamaie,
     Kes tulli kurvada küzimä?
     Oma armas emäkene
 100. Tulli kurvada küzimä,
     Vaesta lasta vaatamaie:
     Miks sa nutad tütar nuori?
     Mini siis mõistis, kohe kostis:
     Oh mo hellä memmekene,
 105. Mezimagus memmekene!
     Panti rehte peksemaie,
     Talu rehte tampimaie.
     Põll sai rehe põrmudesse,
     Rätt sai rehe rähmädesse,
 110. Tanu sai rehe tahmadesse.
     Läksin siis põlle peskemaie,
     Põlle rehe põrmustagi,
     Rätte rehe rähmästägi,
     Tanu rehe tahmastagi.
 115. Küssin küiltä künädä,

- Naolt kulda kurikada,
 Ämmält hellä tuoverida,
 Äiält hellä kattelida.
 Ei annud küdi künädä,
120. Nadu kullasta kurikat,
 Ämm ei hellä tuoverida,
 Äi ei hellä kattelida:
 Küdi viind künä külässe,
 Nao kurik naelassagi,
125. Ämmä tuover aedassagi,
 Äiä katel kelderissa.
 Emä siis mõistis, kohe kostis:
 Tule ärä, tütar nuori!
 Küll meil izi künäzidä,
130. Küll meil kullazid kurikid,
 Küll meil izi kattelida.
 Kes tulli taga otsimaie?
 Äi tulli taga otsimaie.
 Äiä händä raiutie,
135. Äiäst sai hännätä harakas.
 Kes tulli taga otsimaie?
 Ämm tulli taga otsimaie.
 Ämmä händä raiutie,
 Ämmäst sai hännätu harakas.
140. Kes tulli taga otsimaie?
 Küdi tulli taga otsimaie
 Kõi küüned lõegati,
 Kūist sai küüräkäs rebäne.
 Kes tulli taga otsimaie?
145. Nadu tulli taga otsimaie,
 Tulli nadu narmajalga.
 Nao ninä napsatie,
 Naost sai ninatu nirki.
 Kes tulli taga otsimaie?
150. Oma mies tulli otsimaie.
 Sedä hästi haugutati,
 Nurgas tedä noomitie,
 Söögilauas sõematie.

B.

- Peretütär, neitsikene!
 Sa tahtsid minnä talule,
 Talule, talupoejale,
 Perele, perepojale,
5. Pere rehte peksemaie,
 Talu rehte tampimaie.
 Põll sai rehe põrmudesse,

- Tanu rehe tahmadesse,
Rätik rehe ripse'esse.
10. Küssin siis küilt künädä,
Äiält heädä kattelida,
Ämmält heädä tuoverida,
Naolt kullasta kurikat.
Ei annud küdi künädä,
15. Äi ei heädä kattelida,
Ämm ei heädä tuoverida,
Nadu ei kullatud kurikat.
Küdi künä künissägi,
Äiä katel kammerissa,
20. Nao kurik kirstussagi.
Ärä mina viskan äiä särgid,
Ärä viskan ämmä särgid,
Oma peiu peened särgid,
Nao narmitud käissed,
25. Viskan põlle pörmandalle,
Tanu ahjuje taotan.
Izi lendän lepikusse,
Izi kargan kaazikusse,
Izä õue õõnapuusse.
30. Ilakazin ma nuttemaie,
Kesse kuulis nutuheältä?
Oma hellä memmekene
Tulli juure jutulegi:
Mis sa nutad, tütär nuori?
35. Tütär hakas rääkimaie:
Antsid mind kurjasse talusse,
Raipemasse rahva'asse!
Panti mind rehte peksemä,
Talu rehte tampimaie.
40. Põll sai rehe pörmudesse,
Tanu rehe tahmatsesse,
Rätik rehe ripse'esse.
Küssin siis küilt künädä,
Äiält heädä kattelida,
45. Ämmält heädä tuoverida,
Naolt kullatud kurikat.
Ei annud küdi künädä,
Äi ei heädä kattelida,
Ämm ei heädä tuoverida,
50. Nadu ei kullatud kurikat:
Küi künä künissägi,
Äiä katel kelderissa,
Nao kurik kirstussagi.

- Ole vaita, tütar nuori!
55. Izäl on izi kallis katel,
Emäl izi ilus tuover,
Šel kuldane kurikas.
Kes tulli taga otsimaie?
60. Äi tulli taga otsimaie:
Äiä hästi haugutati.
Kes tulli taga otsimaie?
Ämm tulli taga otsimaie:
Ämmä händä raiutie.
Kes tulli taga otsimaie?
65. Nadu tulli taga otsimaie:
Nao sörmed napsiti.
Kes tulli taga otsimaie?
Küdi tulli taga otsimaie:
Küi küüned kärbiti.
70. Kes tulli taga otsimaie?
Tulli oma mehekene.
Hakazid aru pidämä,
Mis neist santest saadanessa?
75. Äiäst sai hännätu harakas,
Ämmäst õue tõlpi koera,
Küüst sai kütüräkäs rebäne,
Naost Narva riimukassi.

Nr. 250. Tütre kaebdus emäle 100.

A.

- Izäkene, taadikene,
Emäkene, memmekene!
Tuntsid taime kasvatada,
Ei sa tunnud istutada.
5. Istutid kõvale maale,
Suo maale sikke'elle,
Kuramaale kuuzikusse,
Virumaale varvikusse,
Põllumaale põndakulle,
10. Kus ei võind kapsas kazuda,
Juurt ei alla juurutada,
Peäd ei peäle kasvatada.

B.

- Tuntsid minda, taadikene,
Tuntsid taime kasvatada,
Ei sa tunnud istutada.
Istutid kuevale maale,
5. Põllu peäle põndakalle,

- Pae pankade vahele,
Kus ei võind võza ajada,
Juurta alla juurutada,
Peäd ei peäle kasvatada,
10. Lehtë laiiali ajada.

C.

- Emäkene, memmekene!
Tuntsid taimet kasvatada,
Ei sa tunnud istutada.
Istutid kõvale maale,
5. Söödi maale sikke'elle,
Aru maale armetulle,
Põllu maale põndakulle.

- Emäkene, memmekene!
Eks ma eelä ütlen sulle,
10. Tuna miele tuletanud:
Kui sa läed kiriku tiele,
Hoiä siis mind hõlma alla,
Pane mind palaka alla,
Tie peäle teki alla,
15. Sõba alla võderuselle,
Kiriku linukse alla,
Et ei saa kurja kaemaie,
Vali väi vaatamaie.

- Emäkene, memmekene!
20. Hoiä siis halgu õlale,
Kanna kaegas kaindelassa,
Kui tuleb kuri kuulamaie,
Vali väi vaatamaie,
Pane pihta pallakulle,
25. Näitä halgu nällätselle!

- Emä mõistis, kohe kostis:
Ole vaita, tütar nuori!
Leiän sulle levä paega,
Ozatan orasse paega,
30. Soovin sulle saia paega.

- Mina mõistsin, kohe kostsin:
Emäkene, memmekene!
Tõofad saata saia paega,
Ozata orasse paega,
35. Leidä mulle levä paega?

Emäkene, memmekene!
Sain ma sinna saanudesse,
Jäin ma sinna jäänudesse,
Said sa mulle sandi paega,

40. Ozazid ohaka paega,
Leitsid mulle lible paega.
Emäkene, memmekene!
Eelä mind tuodi mereltä,
Tänä mind tuodi talule,
45. Talule, talu pojale,
Perele, pere pojale,
Talu rehte tampimaie,
Pere rehte peksemaie.
Tanu sai rehe tahmatsisse,
50. Põll sai rehe põrmetesse.
Küssin küiltä künädä,
Äiält heädä tuoverida,
Ämmält hellä kattelida,
Naolt kullasta kurikat.
55. Kūdi viind künä külasse,
Äiä tuover aedassagi,
Ämmä katel kelderissa,
Nao kurik naela otses.
Kūdi mind sõemas kūrākās,
60. Nadu mind sõemas nartsakas,
Äi mind sõemas äkke'esse,
Oma miezi meeletusse.
Juozin uksest õuejeni,
Värävistä välläjäni,
65. Juozin kāos kuuzikusse,
Hallis linnus haavikusse,
Tedresse tierajale.
Seäl ma kukun kullelene,
Laalan laia rahalene,
70. Seäl ma pangun paterkaela.
Kes tulli vällä kuulamaie?
Emä tulli vällä kuulamaie.
Kutsus õe kuulamaie:
Kuule kus kukub kullelene,
75. Pangub juba paterkaela,
Helgib juba helmelene!
Õde tulli vällä kuulamaie:
Emäkene, memmekene!
Siep mo kuldane sõzara,
80. Hõbedane õekene.
Tule vällä, mo õeke,
Tule käost kuuzikusta,
Hallist linnust haavikusta,
Tedresta tierajalta!
85. Tullin kodo kurval meelel,
Abju ette halval meelel.

- Emä tuli juure jutulegi:
 Miks sa nutad, tütar nuori?
 Miks ma nutan, memmekene?
90. Eks ma eelä ütlen sulle,
 Tuna miele tuletanud:
 Eelä mind tuodi mereltä,
 Täna mind tuodi talule,
 Talule, talu pojale,
95. Perele, pere pojale,
 Talu rehte tampimaie,
 Pere rehte peksemaie.
 Tanu sai rehe tahmatses,
 Põll sai rehe põrmudesse,
100. Rätt sai rehe rühmudesse.
 Küssin küiltä künädä,
 Naolt kuldakurikada,
 Äiält heädä tuoverida,
 Ämmält hellä kattelida.
105. Küdi viind künä külässe,
 Nao kurik naela otses,
 Äiä tuover aedassagi,
 Ämmä katel kelderissa.
 Küdi mind sõemas küüräkäs,
110. Nadu mind sõemas nartsakas,
 Ämm mind sõemas äkke'esse,
 Äi mind sõemas hännä orjas,
 Oma mies mind meeletusse.
 Sest ma lentsin lepikusse,
115. Läksin käos kuuzikusse,
 Hallis linnus haavikusse.
 Emä mõistis, kohé kostis:
 Ole vaita, tütar nuori!
 Küll näbjä ma meelestän,
120. Kes tuleb taga otsimaie?
 Küdi tuli taga otsimaie.
 Küi küüned lõegati,
 Küist sai küüräkäs rebäne.
 Kes tuli taga otsimaie?
125. Nadu tuli taga otsimaie.
 Nao nahka napsiti,
 Naost sai Narva kirju kassi
 Kes tuli taga otsimaie?
 Äi tuli taga otsimaie.
130. Äiä händä taotie,
 Äiäst sai hännätä harakas.
 Kes tuli taga otsimaie?
 Oma tuli taga otsimaie.

- Oma sai hästi haugutada :
135. Eläge elu iluza,
Elukorrad kombe'esti!
Küdi läheb külä väiks,
Nadu viiässe mehele,
Teele tuba annetasse,
140. Karja kätte käänetässe.

Nr. 251. Eks võind mullu mulle tulla. 101.

- Neitsikene, noorukene!
Eks võind mullu mulle tulla,
Tunamullu mulle saija,
Kui käizid kázud järele,
5. Sõitsid sõrmusse vidäjäd?
Ma oles ammu aeda teenud:
Vihm on palgid veeretanud,
Sadu seenäd sammeldanud.
Neiukene, noorukene!
10. Ma olen ammu aeda teenud,
Seenäd teind sealihasta,
Katusse kanamunasta,
Räästä Riia rääbissista,
Lae laiasta rahasta.
15. Neiukene, noorekene!
Nüüd tien talli taaderista,
Panen pennid penningista,
Lae laiasta rahasta.
Neiukene, noorekene!
20. Eks mä eelä ütlend sulle,
Tuna miele tuletanud:
Miks sina mullu mull ei tulnud,
Tunamullu mull ei saanud,
Kui käizid kázud järele,
25. Sõitsid sõrmusse vidäjäd?
Peiukene, noorekene!
Eks mä eelä ütlend sulle,
Tuna miele tuletanud:
Sull põle kohta kolletulle,
30. Egä azet armetulle.
Neiukene, noorekene!
Mull on rehi Riia tiele,
Rare Tarvasti mäele,
35. Tare Tarvasti izändäd,
Koja teind Kuramaa saksad.
Mis sull, mis sull, neitsikene?

- Äräp so izägi surnud,
 Äräp so emägi surnud.
40. Kes sull huolta hoolitsemas?
 Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Izä mull mullu mulda läenud,
 Mullu mulda, ammu hauda!
 Vendä kaksi kandvad huolta,
45. Kust saab tuba tüterille,
 Kust saab kammerta kaole,
 Nellä nurka neidisselle.
 Vennäkene, noorekene!
 Osta omale hobone,
50. Osta kirju saanikene,
 Mulle kingi kirstukene,
 Anna annivakakene!
 Sain ma, sain ma neitsikene,
 Sain ma sinna saanudesse,
55. Jäin ma sinna jäänudesse,
 Võtsin küiltä küzidä,
 Võtsin naolta nuruda:
 Oh mo äiätaadikene,
 Oh mo ämmämemmekene,
60. Kuhu säen sängikeze,
 Kuhu kannan kateliku?
 Ei annud izä azeta,
 Ei annud emä azeta,
 Võtsin nutta nurgassagi.
65. Et ei saa paja-azeta
 Egä kohta kattelille,
 Sest ma nutsin nurgassagi.

Nr. 252. Šnnetu naene. 102.

- Oles ma uneski näenud,
 Magadeski mõttelenud,
 Et mind kurjale koziti,
 Vihazelle viinad juodi,
5. Pabazel mind pantanessa,
 Hõelalle hüütänessa:
 Ma oles kotist kuue teenud,
 Hõeluzest pannud hõlmad,
 Kurjuzest käissed kudunud!
10. Nüüd ma ütlen ümmer jälle,
 Pöörän sõnad teejepidi:
 Kes sind kässis, kaaza, tulla?
 Eks võind võtta härrä tütärt,
 Kozida kuninga tütärt?

Nr. 253. Sulaze naene. 103.

- Kuule, kus laalab neitsikene!
 Virul laalab vitsa peäle,
 Kuuzikus kõrenda peäle,
 Harjus haava oksa peäle,
 5. Laanes laia lehe peäle,
 Turus toome õie peäle!

- Härrä ärgäs vuode'esta,
 Roua rooni patjadesta,
 Tuapoizid tuuledesta,
 10. Saksapoizid saanidesta:
 Kuule kus laalab neitsikene!
 Temäst saab saksa naene,
 Kasvab kaubame emändä,
 Linnapoeste linnukene,
 15. Turupoeste tuikene,
 Vallapoeste vaemukene!

- Mina mõistsin, vasta kostsin:
 Oh sa ärtu härräkene,
 Kuldakrooni prouakene!
 20. Minust saab sarapuu naene,
 Kasvab kueva kuuze naene,
 Halli haaviku emändä,
 Linalepä neitsikene.

- Sie põle minugi süüdi,
 25. Et ma orjale ozazin,
 Kazupojale kazuzin,
 Palgapoizil paizunezin.
 Sie on minu memme süüdi,
 Valla vana naeste süüdi!
 30. Kui ma ollin tillukene,
 Viidi sauna vihtlemaie:
 Vihtus sellele vihale,
 Miska ori enne vihtus,
 Pessis sellele viele,
 35. Miska ori enne pessis.
 Oles toond vie kajosta,
 Teenud viha kaze otsast!
 Viis viel mäele mäbkimätä,
 Panni orja vuode'esse,
 40. Kazupoizi kaindelasse,
 Palgapoizi patjadesse,
 Sulaze suvilinasse.
 Sest ma orjale ozazin,

45. Kazupoizile kazuzin,
Palgapoizil paizunezin,
Sulazel suureks sirguzin.

Nr. 254. Vaene vabatmehe naene. 104.

- Külamehed taadikezed,
Külanaezed memmekezed,
Küläpoizid pooled vennäd,
Külätüdreku detsed!
5. Ärge te naerge minuda,
Et mull põlle pakelene,
Tanu taku lõngulene,
Särgike selläs sinine,
Sukad jakatud jalassa,
10. Kindad käperdud käessä,
Undruk üksi lõngulene.
Ma vaene vabadme naene,
Sandikene saana naene.
Kellele hädä kõnelen?
15. Kivile kiriku tiele:
Kivi on kõrki, ei kõnele,
Paas on paksu, ei pajata.
Kandudelle karja tiele:
Kandu on kurti, ei kõnele,
20. Ronti on tumma, ei räägigi.
Paluzin paja azeta,
Tahtsin taari tõrre maada.
Oh Jumal, Jumalukene!
Pada mull vällä paezatie,
25. Ennäst peäle heedetie.
Kezä peäl nüüd keedän leeme,
Aia ääres taari hautan.

Nr. 255. Andsid ära ainu lapse. 105.

- Emäkene, memmekene!
Muud müüzid märkizida,
Kauplid kulla karpizida,
Sina müüzid tütterida,
5. Antsid ärä ainu lapse,
Antsid halvale rahale,
Vana vaskiveerändille.
Eks võind müüä märkizida,
Kaubelda kalevipaaki
10. Ennem kui müüzid tütterida,
Antsid ärä ainu lapse.

Nr. 256. Joodik mees. 106.

Neitsikezed, noorekezed!

- Jumal hoitko sedä neidu,
Sedä kabu kasvamasta,
Kes saab joodiku mehele,
5. Kaazaks laia lakardille,
Kõrtsitie tallajalle,
Viha viina võttijalle.

Neitsikezed, noorekezed!

- Kui olin izä kodussa,
10. Kui olin emä majassa,
Kasvin emä kammerissa,
Izä põlvede iessä,
Emä põlvede iessä:
Ollin kui uba iluza,
15. Käizin kui käbi kenästi,
Uaõizi uhke'esti,
Hernevarsi valge'esti,
Taputilka tillukene.
Kui käizin kirikutiedä:
20. Kummardazid külä poizid,
Varitsezyd valla poizid,
Şezazid uhked izändäd!
Kui nopsin nurmelta lilli:
Rõhus rukki rõõmul kõrta,
25. Ajas kikki odra-okas,
Kahizeski kaerahagu.
Kui läksin luogu liigutama:
Lõod siis lustil lõõritazid,
Kännilinnud lõksutazid,
30. Käod kuldased kukkuzid.

Neitsikezed, noorekezed!

- Kes mull kaazas kannetie,
Kellel ozas annetie?
Noorele ja nukra'alle,
35. Tuorelle ja totra'alle,
Joodikulle lakardille.

Neitsikezed, noorekezed!

- Enne olin ehtes, kui sie õizi,
Käizin kui koedotäheke.
40. Sain ma noore mehe kohta,
Sain ma kaazas karedalle,
Nukra'alle, totra'alle,
Joodikulle lakardille:

- Nael mull olli narma'ida,
 45. Teene nael olli nartsuzida,
 Kolmas olli kotipaikazida

Nr. 257. Vilets joodik. 107.

A.

- Šde, õde, eks mä ütlen,
 Kāli, kāli, kas ma ei kāsknud :
 Ārā mine meeletulle,
 Ārā jooze joodikulle!
 5. Joodikul põle rabada,
 Kõrtsis kāijāl kopikida.
 Ūõ temā juob kõrtsissagi,
 Lakub kõrtsi laua peäle,
 Kaksi kannuda iessä,
 10. Kaksi kättā kannu peäle,
 Viizi sõrme vitsa peäle
 Kodost kutsujad järele :
 Tule kodo, kõrtsi joodik!
 Kodo naene kuolemassa,
 15. Kaaza hinge heitemässā.
 Las ta koolda, kui ta kuoleb!
 Võtan uue, saan parema.
 Naene on naezesta parema,
 Teene on teezest tervemā,
 20. Selg on sellāst sirgemā.
 Minu naene Narva kirja,
 Tanu peās kiriku kirja.

B.

- Kõrtsis jõin ma kõik sie päevā,
 Kõrtsis kõege sie nädāli,
 Kõrtsi jõin ma kõrvikeze,
 Alevisse hallikeze,
 5. Turki jõin tulipunaze,
 Linalaka linnatiele.
 Kodost kutsujad järele :
 Tule kodo, kõrtsi joodik,
 Lao kodo, kõrtsi lakard!
 10. Naene kodo kuolemassa.
 Edse kuolgu, kui ta kuoleb!
 Võtan uue ja parema.
 Ikkip juon ma kõrtsissagi,
 Lakun kõrtsi laua peäle.

Nr. 258. Mies mull andis meelevalla. 108.

- Mies mull andis meelevalla,
 Kässis käiä kõrtsissagi.
 Ei ma juo mehe rahada,
 Ma juon oma rahada,
 5. Mis on muiste mu'du saadud,
 Koerostükil kokko pantud.

Nr. 259. Harju Hants ja tema naene. 109.**A.**

- Hants olli Harjumies madala,
 Tinatupe mies tugeva,
 Vaskiväetsä mies vägevä.
 Läks ta Võnnu, võttis naeze,
 5. Läks ta Riiga, jõi õluta
 Naene taht' ää taanda,
 Tahtis kihlad kätte anda,
 Sõrmused sülle vizata,
 Pandid panna laua peäle.
 10. Hants aga neidu noonotama:
 No no, no no neiukene!
 Las ma annan härrä täädä,
 Kuulutan kubija täädä,
 Härrä vitsad äkilized,
 15. Roua vitsad roozalized,
 Kutsaril kibedäd vitsad.
 Neidu Hantsu oodotama:
 Oot, oot Hantsu, no no Hantsu!
 Eks võind võtta härrä tütärt,
 20. Kuulata kubija tütärt,
 Kellel enäm ehte'ida,
 Kellel pa'lu paaterida.
 Mis mull, mis mull vaezel lapsel?
 Kazeoks mull kaelassagi,
 25. Lepäleht mull rinnassagi,
 Pajokuori põllessagi.
 Lepäleht mull leegib rinnad,
 Kazeoks mull kakub karvad,
 Pajokuor mull pargib põlved,
 30. Vahtratüvi torgib varvad.

B.

- Läksin linna Liizi järgi,
 Alevisse Anne järgi,
 Läksin Riiga Rõõda perrä.
 Võtsid lüüä loogad lunda,
 5. Loogad lunda, turjad tulda,

- Ohjad võtt' udu sadada,
Rangid rahet raputada.
Siis seäl nutsid telle nukid,
Nutsid telle nuki pulgad,
10. Kägu kukkus looga peäle,
Teene teeze aeza peäle.
- Eks mo must võind murda mäнди,
Kimmel võind kivä vedädä,
Paat võind paazi ringutada
15. Eennem kui vana vedazin!
- Kivized kiriku välläd,
Paezed papi tanavid :
Seäl ma rixsin ruuna rinnad,
Kakestazin ratsu kaela.
20. Rõõt siis hakas haugutama :
Oot, oot, Hantsu, noo, noo, Hantsu !
Kui ma annan härrä täädä,
Kuulutan kuninga täädä,
Härrä vitsad äkilezed,
25. Kuningal on kurjad vitsad.
Eks võind võtta härrä tütärt,
Kozida kuninga tütärt,
Kellel enäm ehte'ida,
Pal'l'u enäm paaterida.
30. Mis on minul vaezel lapsel ?
Lepälehte rinnassagi,
Kaze-oksa kaelassagi,
Pajo kuor mull põllessagi.
Lepälehte leegib rinnad,
35. Kazeoks mull kakub kaela,
Pajo-oks mull pargib põlved.

Nr. 260. Hullu Hantsu lugu. 110.

- Võeras ütles: Võta naene!
Oma ütles: Ole ilma!
Kui saad kurja: Kuhu paned?
5. Põle ju põllus põlatagi,
Maas ju põle maha jättä,
Hobozes põle vahetada,
Härjäs põle ärä anda,
Põle lehmäs linna viiä,
Kitses ärä kaubeleda.
10. Hants ei kuulnud velle käsku,
Suutnud ei sõdse sõnada,

- Ikki kõndis kosja tiedä,
Rühkis neiu radazida
Kui ta kuulas: Kulda neidu!
15. Sai ta kätte: Kurja neidu!
Läks ta sauna küttelemä:
Enezelle tegi hellä saana,
Helläle tulize saana;
Enezelle hellä viha,
20. Helläle urvaze viha.
Siis läks sauna vihtelemä.
Viis ta hellä heenämälle:
Enezel olli hellä vikat,
Helläle kareda vikati.
25. Küll olli vile vikatille,
Kahme heenäkaarelegi,
Ei saand lahti raipest naezest,
Peäzenud pahategijäst.
Tulli vali talvekene,
30. Tulli külmä karekuube:
Ajas hellä eläjid süötmä,
Lödva luome tallitama.
Seäl siis käed külmetäzid,
Sõrme otsad sõitelezid,
35. Varva otsad valutäzid.
Tulli tuppä nuttessagi,
Kaibelede kaaza ette.
Hants aas hellä abju peäle,
Panni parre ääre peäle,
40. Kõrge kummi veere peäle.
Seält tõi kuri kolde'esse,
Põletas jalad tall mõlemad,
Kõrvetas käed tall mõlemad.
Siiski ei surnud sõgedane,
45. Et ei saand lahti raipest naezest,
Peäzenud pahategijäst.
Tulli suvi, suuri suoja,
Hõbepärgä päeväkene:
Ajas ta hellä marjule,
50. Izi läks hulluke järele.
Küll olli nobe noppimaie,
Kaval kaldal küuritämä,
Laukasse lutsu luopimaie,
Mülkässe mu'du mängimä.
55. Siiski ei saand lahti raipest naezest,
Peäzenud pahategijäst.
Hants olli hullu, võttis viha,
Vizas ta sipelgä pessä:

- Sipelgäd sõid silmäd peästä.
60. Heitis meziläste ette :
Meziläzed võtsid meele peästä.
Viis ta vaabsika pessä :
Vaabsikad sõid vaemu peästä.
Jäi ta maha muru peäle,
65. Vingerdädes võza alla :
Putukad sõid puna palgest,
Sääzed liha luie peältä,
Eriläzed heitsid hinge.
Siis sai lahti raipest naezest,
70. Peäzis ta pahategijäst.
Läks ta uuta otsimaie,
Paremada püüdemäie.
Uinus aga unemäele,
Viibis seäl vilet ajama,
75. Pajopillida puhkuma,
Kui neid neidissid jaeti.
Muile anti mukid neiud,
Kõikidelle kekid neiud :
Hants sai musta ja rumala,
80. Tõrvakanna ja tõbize,
Haavakanna ja haleda.
Muud läksid mukiga sõitemäie,
Kõik läksid kekigä kirikü :
Hants aga oma hal'astama,
85. Porist puhtas peskemaie.
Läks ta külä kajole,
Külä alla hallikalle,
Naista valges nühkimaie :
Šlenuustik nurga peäle,
90. Seebitükk rakke seenä peäle,
Valge rätik vinna otsa.
Leidis vie, virutaski,
Leidis lombi, loputaski,
Leidis kajo, kastis sisse.
95. Pessis viiele viele,
Kuuendalle kurikalle,
Seebitükil seitsme'elle,
Ikki jäi mustas ja rumalas,
Sõgesikus ja sõgedas.
100. Viis ta sauna vihtelemä,
Vihtus viiele viele,
Kurikalle kuuendalle,
Seebitükil seitsme'elle,
Ikki jäi mustas ja rumalas,
105. Sõgesikus ja sõgedas.

Nr. 261. Ma sain musta ja rumala. 111.

A.

- Uinuzin unemäele,
Viibizin vilet ajama,
Pajopillida puhuma,
Kui neid neidissid jaeti.
5. Muud said mukid, kõik said kekid,
Ma sain musta ja rumala,
Tarvasjala ja tõbize,
Varvasjala ja vigaze.
Läksin nutte'es koduje,
10. Alandades alla õue.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tulli vasta memmekene.
Mis sa nutad, poega nuori?
Mis mina nutan, memmekene?
15. Uinuzin unemäele,
Viibizin vilet ajama,
Pajopillida puhuma,
Seni kui neidissid jaeti.
Muud said mukid, kõik said kekid,
20. Ma sain musta ja rumala,
Tarvasjala ja tõbize,
Varvasjala ja vigaze.
Emä hullu õpetama:
Mine mustaga merele,
25. Aja alla hallikalle,
Peze viiele viele,
Seitsme'elle seebilegi,
Siis on mukki nii kui mundel,
Siis on kekki nii kui kõigil!

B.

- Uinuzin mina magama,
Viibizin vilet ajama,
Pajopilli puhkumaie,
Senni kui neidissid jaeti.
5. Muile anti mukid neiud,
Kenäd kaelad, kekid neiud,
Mull jäi musta ja rumala!
Kütsin tua turdapuile,
Saana saare halgudelle,
10. Pessin viiele viele.
Kus ma pall'alt ta paneksin?
Pannin suure koti sisse,
Aazin ahju otsa peäle.

- Seält ta kärväs kolde'esse,
 15. Põletas põlved mõlemad,
 Hautas ihu inetu,
 Kõik ta nahk olli narmengille,
 Ihupeälne hilbakille.
 Sai ta terves saanudesse,
 20. Jälle terves jäänudesse,
 Siis sai mustast mukikene.

C.

- Tänä lähen Tääne linna,
 Hommen läen unekiriku
 Neidissida vaatamaie:
 Mihuke minu nimele,
 5. Pärgäpeä minu perältä?
 Sie on neidu mo nimele,
 Pärgäpeä minu pärältä,
 Kelle rukka roozilene,
 Undruk üksilõngulene,
 10. Kellel jalas vikelsukad,
 Vikelsukad, kipelkingäd!
 Uinuzin mina magama,
 Kui neid neidissid jaeti.
 Tuodi vällä tungelpäidä,
 15. Pilluti sitasabazid,
 Sain ma musta ja rumala.
 Pessin viiele viele,
 Kuuendalle kurikalle,
 Seitsme'elle seebilegi,
 20. Ei saand siiski silmälezes.
 Pannin ahju otsa peäle,
 Seält viis kuri kolde'esse,
 Põletas põlved mõlemad,
 Käed kääbäräd järele,
 25. Siis sain lahti raipest naezest.

VI.

Nr. 262. Špetus tütarlastele. 112.

A.

- Neitsikezed, noorekezed!
 Izä mind õppas sурressagi,
 Emä hinge heitessagi:
 Tütärlapsed tillukezed,
5. Kui te jääte mo järele,
 Kui te viibite elämä,
 Kui te käite müödä tiedä, —
 Pidäge kivi peossa,
 Kandke kaegas kaindelassa.
10. Kui tuleb poissi puutumaie,
 Naezemies teid naeramaie,
 Lüö poizil puoli peädä,
 Naezemehel natem peädä,
 Kukuta kulmud mõlemad.
15. Pois läeb mõiza kaibelema,
 Neiu vasta teista tiedä.
 Kummale kohos üleneb,
 Kummale kohos alaneb?
 Poizile kohos alaneb,
20. Neiu kohos üleneb.
 Kui sie poissi ärä surri,
 Kohe teda maeti?
 Kuramaale kuuzikusse,
 Harjumaale haavikusse,
25. Virumaale varvikusse,
 Sinna suure mättä alla.
 Kes sie läks rie jälile?
 Rebäne läks rie jälile.
 Kes sie nutt' suu ääres?
30. Suzi nutt' suu ääres.
 Kes sie hana kalda'alla?
 Karu hana kalda'alla.
 Kes sie olli väräti vahti.
 Jänes sie olli väräti vahti.
35. Mis siis kasvid hana peäle?
 Koerputked, kobrolehed,
 Varesnaadid, varsakabjad.
 Kui sie neidu ärä surri,
 Kohe teda maeti?

40. Kullatse kiriku sisse,
Hõbedaze räästooli alla.
Kes sie nutt' suu ääres?
Memme nutt' suu ääres.
Kes sie haua kalda'alla?
45. Taati haua kalda'alla.
Kes sie läks saani jälile?
Šed läksid saani jälile.
Kes sie olli väräti vahti?
Vennäd ollid väräti vahti.
50. Mis siis kasvis haua peäle?
Oraslaugu otsakezed,
Küüslaugu küünekezed,
Saksa sirge'ed sibulad.

B.

- Emä ütles surressagi,
Izä hinge heitessagi,
Tuast vällä tuuessagi,
Kirstu kinni lüüessägi:
5. Tütärlapsed tillukezed!
Kui teie jäete meist järele,
Kui te käete müödä tiedä:
Pidäge piitsuke peossa,
Kandke kaegas kaindelassa!
10. Kui tuleb poissi puutamaie,
Naezemies tuleb narrimaie,
Lüö sa poizil puoli peädä,
Naezemehel natem puoli,
Kukuta kulmud mõlemad!
15. Pois läheb mõiza kaivamaie,
Neiu kõrva kuulamaie:
Kummalle kohos üleneb,
Kummalle kohos alaneb?
Poizile kohos alaneb,
20. Neiu kohos üleneb.
Kui sie pois ärä sureksi,
Kus sie poissi matetasse?
Kuramaale kuuzikusse,
Harjumaale haavikusse,
25. Virumaale vitsikusse.
Kes tuli poissi saatemaie?
Kõik tullid sandid saatemaie.
Kesse nuttis suu ääres?
Suzi nuttis suu ääres.
30. Kesse hana kalda peäle?

- Karu haua kalda peäle,
 Rebäne rie jälile.
 Mis tall kasvid haua peäle?
 Koerputked, kobrolehed,
 35. Varesnaadid, varsakabjad,
 Vana nõiakad nõgessed.
- Kui sie neiu ärä sureksi,
 Kus sie neiu matetakse?
 Linnamaale lepikusse,
 40. Kullaze kiriku sisse,
 Hõbedaze õrre alla.
 Kes tullid neidu saatemaie?
 Kõik tullid saksad saatemaie.
 Kesse nuttis suu ääres?
 45. Sugu nuttis suu ääres.
 Kesse haua kalda peäle?
 Kaaza haua kalda peäle,
 Sed nutsid õuessagi,
 Vennäd vällä viessägi.
50. Mis tall kasvid haua peäle?
 Kõislaugu kütnekezed,
 Orasroho otsakezed,
 Saksa sirge'ed sibulad.

C.

- Tütärlapsed tillukezed!
 Kus te jäete mõjale?
 Viibite peä päräle.
- Tulli vasta poeste pulma,
 5. Poeste pulma, meeste parve, —
 Virinäl läeb meeste parve,
 Parinal läeb poeste pulma.
 Jäete jälle mo järele,
 Viibite peä päräle.
10. Peä kivi peossagi,
 Peä kaegas kaindelassa,
 Kääna kaegas kaindelasse,
 Hoia kivi hõlma alla.
- Neiukezed, noorekezed!
 15. Kui tuleb vasta poeste pulma,
 Poeste pulma meeste parve,
 Lüõ siis kokko kuue hõlmad,
 Vaheliti vaeba hõlmad.
 Kui tuleb poissi puutumaie,
 20. Miesi neidu naeremaie,
 Lüõ sä poizil puoli peädä,

- Tie sell poizil teene põli,
 Kukuta kulmud mõlemil.
 Las läeb mõiza kaibeleva,
 25. Kummalle kohos üleneb.

Nr. 263. Oh mo tütär tillukene! 113.

- Oh mo tütär tillukene,
 Sull mõte minnä mehele?
 Mõttled mehe metetooja,
 Kaaza kaela-armuleze.
5. Mies sull meelepahaksi,
 Kaaza kaela-lõikajaksi.
 Oh mo tütär tillukene!
 Mõttled põllele parema,
 Tanu alla auuzama.
10. Põllepõlve pordopõlve,
 Tanupõlve tahmapõlve,
 Linapõlve leenapõlve:
 Kui sa viitsid, siis virutad,
 Kui sa tahad, heedäd taha,
15. Siiski ta seezäb sinine,
 Laegu seezäb lapilene.
 Pärjapõlve kuldapõlve:
 Kui sa viitsid, siis virutad,
 Kui sa tahad, heedäd taha,
20. Ikki ta seezäb iluza,
 Paega ta paestab punane,
 Laegu seezäb lapilene.
 Oh mo tütär tillukene!
 Sull mõte minnä mehele.
25. Sa põle kangasta kudunud,
 Vaskivarva veeretänu,
 Hõbelõnga lõksutanud,
 Peenikezeks piugutanud.
 Oh mo tütär tillukene!
 30. Ehk sa mõttled mõizapoiss,
 Ehk sa tahad tallipoissi,
 Südä kutsub kutsarida,
 Ihaldad izändä poega?
 Tütär mõistis, kohe kostis:
35. Emäkene, memmekene!
 Ei mina taha tallipoissi,
 Südä ei kutsu kutsarida,
 Miel ei mõtle mõizapoissi,
 Ihalda izändä poega.

40. Emä mõistis, jälle kostis :
 Oh mo tütär tillukene!
 Miks ei taba tallipoissi,
 Kutsu südä kutsarida,
 Ihalda izända poega?
45. Tütär siis mõistis, vasta kostis :
 Oh mo hellä emäkene!
 Tatized on tallipoizid,
 Ilazed izändä pojad.
 Ei ma mõtle mõizapoissi,
50. Kutsari saba ju kuzine.
 Emä siis mõistis, hästi kostis :
 Oh mo tütär tillukene!
 Ärä jooze joodikulle,
 Ärä lao lakardille.
55. Joodikul põle rahada,
 Kõrtsikäijäl kopikida.
 Oh mo tütär tillukene!
 Ärä sihi sirget miestä,
 Ärä vahi valget miestä.
60. Kõrgile kõva ruzikas,
 Vali kämmel valge'elle.
 Oh mo tütär tillukene!
 Mine mustale mehele;
 Mies on musta, miel on tarka.

Nr. 264. Ära mine meeletu mehele. 114.

A.

- Neitsikene, noorekene!
 Ärä mine meeletu mehele,
 Hulluke teezele poolele.
 Mõttled mehe metevaka,
5. Kaaza või kalevipaagi.
 Mies on meelesse pahasse,
 Südämesse haige'esse:
 Nädälis tahab nellä särki,
 Igäs päeväs paari kindid,
10. Igäs kuus tahab uued sukad,
 Igäs kuus tahab uuta kuube,
 Aastas kahte kazukada.
 Kui ep saa sinust sedägi,
 Tuppa tuob ta toomingida,
15. Pingi alla pihlakida,
 Võtab peksä pihta müödä,
 Lasta labaluida müödä.

- Turja tunneb toomingida,
 Õlanukid õõnapuida,
 20. Käevarred vahterida,
 Sõrmed sõstarpuu lülizid,
 Pihta peenezid pajozid.
 Mina mõistsin, vasta kostsin:
 Neiukene, noorekene!
25. Kui sie miezi meeletuma,
 Kaaza kaela kõlvatuma:
 Korjan kokko kotitakud,
 Ajan kokko harjatakud,
 Raabin kokko ropsitakud,
30. Korjan kolgispuu aluzed,
 Kakun nied karuohakad, —
 Siis tien rüüde rüövelille,
 Kaltsu kaelakäänäjälle,
 Püksi jalga pöörätselle.
35. Kui on miezi meeletuma,
 Kaaza kaela kõlvatuma:
 Sukad tien kui soolakotid,
 Kindad tien kui kannekotid.
 Kui on miezi meelelene,
40. Kaaza kaela armulene:
 Siis ta peäb pilutud särgid,
 Kannab kaltsud kilbilezed.
 Sitsipüksid, siidivestid.
 Kui on miezi meelelene,
45. Kaaza kaela armulene:
 Siis tien sukad säärtä müödä,
 Kinda'ad käzidä müödä.

B.

- Ää mine meeletu mehele!
 Mies ei pane mieltä võtma,
 Kaas ei pane kasvelema.
 Mies tahab meel riide'ida,
5. Kaaza küzib kanga'ida,
 Igäs kuus tahab uuta kuube,
 Nädälis tahab nellä särki,
 Aastas kahte kazukada.
 Mina mõistsin, jälle kostsin:
10. Kui on miezi meelelene,
 Kaaza kalli armulene,
 Kui ta arvab mulle tüödä,
 Kui arvab tubasta tüödä,
 Aeda tiedä astumesta,
15. Kajo tiedä kõndimesta,

- Voki tiedä vieremezi,
 Kamre tiedä kargamezi :
 Siis ta peäb pilutud särgid,
 Kannab kanguri kuotud,
 20. Siis tien kuus uue kuue,
 Nädälis tien neli särki,
 Aastas kaksi kazukada.
 Kui ei arva mulle tüödä :
 Korjan kokko kotitakud,
 25. Ajan kokko harjatakud,
 Siis tien püksi pöörätselle,
 Rүүde selgä rүүvijälle,
 Siis ta kotissa kobizeb,
 Hernevarsissa vabizeb.
 30. Ilus pois on ilma joodik,
 Sүdä suuri sirge'ella,
 Vali kämmel valge'ella,
 Kõrgil on kõva ruzikas.
 Vatt kus mies, tabab mustakesta,
 35. Kähärpeädä kaunikesta.
 Mies on musta, miel on tarka,
 Sitikä sүdä siessä,
 Eriläze kiel on suussa.
 Kui on miezi meelelene,
 40. Kiidan siis mehe izädä,
 Kiidan siis mehe emädä,
 Et on kallist kasvatanud,
 Hүvä lasta hүpitanud.
 Tuleb kui tugi tubaje,
 45. Astub kui abi majasse.
 Naene magab vuode'essa,
 Hiljut tõstab hõlma äärta,
 Kazinast kazuka hõlma,
 Läheb kui lammas vuodesse.
 50. Kui pole miezi meelelene,
 Vannun siis mehe izäda,
 Vannun siis mehe emädä,
 Et on karu kasvatanud,
 Suzi mulle suezutanud,
 55. Metsa koera meelitänud.
 Kuri mies tuleb koduje,
 Tuleb kui kuri koduje,
 Astub kui maru majasse.
 Šlut võtnud võõruzilta,
 60. Kõik ta pere pilla palla,
 Laokille naezed, lapsed.
 Orjad otsivad azeta,

- Levälapsed teistä leibä:
 Otsas on minu aasta,
 65. Nähä on minu nädälid,
 Täis on minu täied päeväd!
 Kõik tahab kikkal kirgessagi,
 Pügäläs tall piimä pütid,
 Raamatus tall levä raazud,
 70. Külimitus kitse jälled,
 Jahu peäl jänese jälled.

Nr. 265. Perepoeg on petelikku. 115.

- Perepoeg on petelikku,
 Petelikku, pekselikku:
 Petäb pall'u, peksäb pall'u,
 Valetab, varastab pall'u.
 5. Neiukene, noorekene!
 Kui tahad minnä talule,
 Talule, talupojale,
 Perele, perepojale,
 Pere rehte peksemaie,
 10. Talu rehte tampimaie:
 Siis sa peäd pizut magama,
 Pizut unda uenutama,
 Uksel peäd une magama,
 Peos peäd tule pidämä.
 15. Mina ju Maie maani tarka,
 Kaie kannuni kavala:
 Tõstan koodi kõrge'esse,
 Rihavarre valge'esse,
 Lüön kõrred kõlgusisse,
 20. Teräd salveje sadama!

Nr. 266. Õpetus kozilazele. 116.

A.

- Izäl olli üksi poega.
 Sie läks soole sõitemaie,
 Läänemaad läbi nägemä:
 Soome silda nõkateles,
 5. Aluspalki paugateles,
 Kuramaa mäed kumazid.
 Memm tõi aedast kalli kuue,
 Kelderist kenä kübärä,
 Taati tallist laugu täku:
 10. Siis läks soole sõitemaie,

- Läänemaad läbi nägemä,
Kuramaada kuulamaie.
Tugiteibäd lõevad tulda,
Aiakäänäkud kärāzid,
15. Kivid jões kierelezid ;
Tubak tantsis taskuessa,
Piip tall suitsis suussa,
Tuli teezessā käessä.
Meres, meres kuuzekene,
20. Seäl on ükski kullikene,
Kullikezel pezäkene,
Pezäkezes kolme poega :
Ühest saab hülgijä meresse,
Teezest luike taeva alla,
25. Kolmandast kuninga kukke.
Hüüdis hülgijä meresta,
Laulis luike taeva alta,
Kirgas ju kuninga kukke :
Vennäkene, noorekene !
30. Ärā sina võta vana naista, —
Vana kuri vaigistada !
Ärā sina võta leske naista, —
Lesk on kuri lepitādā !
Vii vana varede peäle,
35. Kanna kehvä kelgu peäle
Vennäkene, noorekene !
Võta naene neidissista,
Osta varsusta hobone !
Kui sa läed kiriku tiele,
40. Hirnub varsusta hobone,
Naerab naene neidissista.
Vennäkene, noorekene !
Säe sie naene sirbi peäle,
Katsu heenäkaare peäle.
45. Neidu lõikab vällälegi,
Peigu alla langi alla,
Seältä varjulta vaatab,
Kas on sirge sirbilegi,
Edus etta võttemaie,
50. Vile vihku kõitemaie.
Vennäkene, noorekene !
Neidu niidab heenämaale,
Sina püsti põõza'assa,
Seältä varjulta vaatad,
55. Seält sa kaed kauge'elta,
Kas on vile vikatille,
Kahme heenä kaarelegi.

- Vennäkene, noorekene!
 Ää sa võta linnast naista:
 60. Kõik on litad linna naezed,
 Kõik on hatad alevi naezed,
 Pooled pordud poe naezed.
 Vennäkene, noorekene!
 Ää sa võta kirikust naista:
 65. Kõik kenäd käeväd kirikus.
 Hoorad käeväd uhke'esti,
 Pordud käeväd puhta'asti,
 Litad liivavalge'esti.

B.

- Laske kabu kõrutada,
 Kabu kabu keerutada!
 Enne olli kullil kolme poega:
 Üks läks hülgi jäses meresse,
 5. Teene luiges taeva alla,
 Kolmas läks kuninga kukes.
 Hüüdis hülgi jä merestä,
 Huizas luike taeva alta,
 Laulis ju kuninga kukke:
 10. Vennäkene, noorekene!
 Ärä sa võta vanust naista,
 Võta naene neidistesta,
 Osta varsusta hobone!
 Kui sõedad kiriku tiedä,
 15. Naerab naene neidissista,
 Hirnub varsusta hobone.
 Vii vana varede peäle,
 Tuli tukiga järele.

C.

- Vennäkene, hellä vellä!
 Kui lähed naista võttemaie,
 Ärä võta kirikust naista
 Kõik kenäd käiväd kirikus,
 5. Hoorad käeväd uhke'esti,
 Litsid liia valge'esti.
 Võta naene vällä peältä,
 Sihi naene sirbi peältä,
 Katsu heenä kaare peältä.
 10. Neidu lõikab vällä peäle,
 Peigu käib külä tanavis,
 Peigu vahib, neidu lõikab,
 Kas on ladus lõikamaie,
 Edus etta võttemaie,

15. Kas on sile sirbilegi,
Vile sirpi viskamaie.
Küll olli ladus lõikamaie,
Edus etta võttemaie,
Vile sirpi viskamaie.
20. Nägid jälle teeze korra:
Neidu niitis heenämaale,
Peigu püsti pööza'asse,
Rinnuli rizu alaje,
Kummuli kulu alaje,
25. Vahib neidu heenämaale,
Kas on laiad heenäkaared,
Vile vikatilöele.
Küll ollid laiad heenäkaared,
Küll olli vile vikatille,
30. Vile vikatilöele.
Nägid jälle teeze korra:
Neidu tantsis kõrtsissagi,
Peigu vahtis kammerissa,
Kas olli kerge keerutama,
35. Ladus ringi laskemaie.
Küll olli ozav hüppämaie,
Küll olli kerge keerutama,
Ladus ringi laskemaie.
Peiukene, hellä vellä!
40. Ärä nägin seegi paega,
Kui sina neidu paluzid,
Neiu taati tarvitazid,
Neiu memme meelitäzid
Kohe kõrtsi kammerissa:
45. Otsid izäle tubakat,
Võtsid viina vendädelle,
Antsid õlut õdedelle,
Saatsid saia tillemille.

Nr. 267. Võta naene mustakene! 117.

- Vennäkene, hellä vellä!
Kui läed naista võttemaie,
Ärä võta valget naista,
Kämmel vali valge'elle.
5. Tühi teab temä südätä,
Ehk tall sitikäd sihessä,
Mardikad tall maksa alla,
Ehk tall koid kopso alla.

- Vennäkene, hellä vellä!
10. Võta naene mustakene:
Must tiëb seni mitu tüödä,
Seni kui valge vaalib ennäst,
Kui ilus ehitäb ennäst.

Nr. 268. Äрге naerge neidissida! 118.

- Vennäkezed, noorekezed!
Äрге naerge neidissida,
Teotage tütterida.
Alles naene naitemata,
5. Sõlgirinda sõitemata,
Lumipeä lunastamata.
Kui sina pilkad, peiukene,
Siis ei saa sa siitä naista:
Sa tuod naeze Narvamaalta,
10. Sinipõlle siidimaalta,
Roheleze Rootsimaalta.
Tuletukile toetad,
Ahjuhargile avitad,
Hoiad kui hoboze raebet,
15. Kui sedä ranna lehmä raebet.
Vennäkezed, noorekezed!
Kui ei naera neidissida,
Teotele tütterida,
Siis saad naeze nastuleze,
20. Tinarinna ristileze.

Nr. 269. Kui ei saa ma siita naista. 119.

- Kui ei saa maa siitä naista
Egä siitä vallastagi,
Kihelkonnast kolmandamast:
5. Lipin laevad, lapin laevad,
Saadan laevad Saksamaale,
Pooled laevad Pohlamaale,
Veiksed laevad Venemaale,
Suured laevad soolamaale, —
Seält tuon naeze nastuleze,
10. Pizukeze, püstikeze,
Kes tunneb tuleta kää,
Latterita lasta jalga,
Küündelita kirjutada.
Sde mõistis, korralt kostis:
15. Virumaalt tuod vimmassellä,

- Harjumaalt tuod hammaspikā,
 Kuramaalt tuod kázikõvera,
 Rootsimaalt tuod roomatüki,
 Kes ei saa kepitä kohegi,
 20. Aitamata ahju peäle.

Nr. 270. Izämehele. 120.

- Kui ma sõedan suode maada,
 Lagedada laante maada,
 Siis mina hüüän, õpetelen :
 Izämies iluzakene,
 5. Peiupoissi peenikene,
 Sajavanem sakselane!
 Kui sa läed läbi küläde,
 Peä, peä püsti mõeka,
 Kanna käes kalki rauda,
 10. Miskas pistäd nõia silmä,
 Kadeda kulmu kaotad,
 Edevä põze hirmutad.

VII.

Nr. 271. Ma istun muremäele. 121.

A.

- Muud istvad ilumäele,
 Ilupilli neil peossa,
 Ilupilli neil iessä,
 Ilulaazid laua peäle,
 5. Ilukarikad käessä,
 Ilukannid kaindelassa,
 Iluõied hõlma alla :
 Ma istun muremäele,
 Murepilli mull peossa,
 10. Murelauda mull iessä,
 Murelaazid laua peäle,
 Murekarikas käessä,
 Murekannid kaindelassa,
 Mureõied hõlma alla.
 15. Mullu jõin murekarika,
 Tänavu juon teeze täie,
 Kolmat täitä täidetässe,
 Nellät laazi lastanessa,
 Viiet vaati vietasse,
 20. Kuuet tuopi tuodanessa.

B.

- Neitsikezed, noorekezed !
 Muud istvad ilumäele,
 Ilulauda neil iessä,
 Ilulaazid laua peäle,
 5. Ilupiekerid peossa,
 Iluõied hõlma alla,
 Ilukannid kaindelassa :
 Mullu jõin murekarika,
 Tänavu juon teeze täie,
 10. Kolmat täitä täedetässe,
 Nelläs laanib laua peäle,
 Viies pilgub piekerissa,
 Kuues kurnale säetud,
 Seitsmes liigub linnassisse,
 15. Kahessamat kallatasse,
 Ühessämät ürjätässe,
 Kümnamät maha külvätässe.

Nr. 272. Kudas viin vere vezile ? 122.

- Emäkene, memmekene!
 Tuntsid mind ilma tuleva,
 Tuntsid sülle sündivädä:
 Izä uot' hoboste poiissi,
 5. Vennäd tahtsid tallipoissi,
 Sõzar uotis sõedupoissi.
 Jumal lõi aga lõnga tegijä,
 Kederwarre keerutaja.
 Vennäd kässid viiä vezile,
 10. Sõed anda hallikalle.
 Kudas viin vere vezile,
 Kannan armu hallikalle?
 Viizin siis vere vezile,
 Kantsin armu hallikalle.
 15. Istsin maha mätta otsa,
 Inetämä, ikkemaie,
 Viimäst armu andemaie
 Kes mo juure või tuleksi?
 Tulli juure linnukene:
 20. Mis sa nutad naene nuori?
 Mis ma nutan, linnukene:
 Peän viimä vere vezile,
 Kandma armu hallikalle
 Kudas viin vere vezile,
 25. Kannan armu hallikalle.
 Oh sa rumal naene nuori!
 Kudas viid vere vezile,
 Annad armu hallikalle?
 Veri sull haezeb vezile,
 30. Arm sull haezeb hallikalle.
 Vii sa veeränd vezile,
 Raha-ankur hallikalle;
 Veeränd-ei haeze vezile,
 Raha-ankur hallikalle.

Nr. 273. Oh ma vaene põltud lapsi! 123.

A.

- Oh ma vaene põltud lapsi!
 Izä mind põlgis, emä mind põlgis,
 Vennäd põlgisid, sõed põlgisid:
 Emä põlgis põlviltagi,
 5. Izä põlgis põllultagi,
 Vennäd villä vällä peältä,
 Sõed põlgisid õuestagi.

- Oh mina vaene põltud lapsi!
 Kohe peän mina minemä,
 10. Kohe peän peä panema,
 Jalad alta ahdemaie, *in*
 Käed kõrvalt käänemaie,
 Kehä keskelt keerutama?
 Läksin suure metsa äärde,
 15. Antsin siis jalule teädä,
 Suuda suure varva'alle:
 Sõudke jalad, jõudke jalad,
 Sõudke suurele merele!
 Sain siis suure mere äärde,
 20. Võtsin kaapi, võtsin raapi,
 Võtsin kaapi kaelastagi,
 Võtsin raapi rinnustagi,
 Võtsin sõle rinnastagi,
 Võtsin raha kaelastagi,
 25. Pannin sõle sõudemaie,
 Pannin lehe lendämaie:
 Sõua sõlgi, lendä lehti,
 Sõudke suure saare äärde,
 Veikse saare veere peäle!
 30. Hakazin tuba tegemä
 Riegudesta raagudesta,
 Pilliruo pindudesta,
 Laiemista laastudesta,
 Pikemista pilbastesta,
 35. Suure suo sammelistä.
 Sai sie tuba valmidesse:
 Siest olli siidile siitud,
 Peältä kullakarvalene,
 Katus vazesta valatud,
 40. Seenäd tehtud silkudesta,
 Räästäd ranna rääbissistä,
 Lagi laiasta rahasta,
 Viilulatid vingerjista.
 Seäl käizid alati šaksad,
 45. Igä päe käizid Pärnu šaksad,
 Igä riedi Riia šaksad,
 Igäs kuus käis kuningas.
 Ikkip nad minult küzizid:
 Neitsikene, noorekene!
 50. Kas on linna vði on lippu
 Vði on suuri soolalaeva
 Vði on kallis kaubalaeva?
 Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Ei ole linna, ei ole lippu,

55. Ei ole suuri soolalaeva,
Ei olle kallis kaubalaeva!
Siep on sandi saanakene,
Vaeze lapse peävarjuke.

Liglekezed, laglekezed,

60. Ligi taevast linnukezed!
Viige mo izäle täädä,
Viige mo emäle täädä,
Viige viie vennä täädä,
Kantke kahe õe täädä:
65. Käske tulla mulle käimä,
Vaesta lasta vaatamaie.

Izä tulli, imeteles,
Emä tulli, imeteles,
Vennäd tullid, veanzid peädä,

70. Õed tullid, õlletazid.

B. ²¹

Oh ma vaene põlgtud lapsi!
Kohe peän mina minemä,
Kohe peän peä panema,
Jalad alta andemaie?

5. Izä põlgis, emä põlgis,
Õed põlgsid ja vennäd põlgsid:
Izä põlgis põlve peältä,
Emä põlgis põuestagi,
Õed põlgsid õue peältä,
10. Vennäd villä vällä peältä.

Oh ma vaene põlgtud lapsi!
Kohe peän peä panema,
Jalad alta andemaie,
Kehä keskelt keerutama?

15. Peä mull paestab peältä metsä,
Jalad alta harva metsä,
Kehä keskelt keerumetsä.

Võtsin sõle rinnastagi,
Lehe laia kaelastagi:

20. Sõua sõlge, lendä lehte,
Sõua suure saare peäle,
Veikse saare ääre peäle!

Sain ma sinna saanudesse,
Jäin ma sinna jäänudesse,

25. Hakazin tuba tegemä.
Kellest ma tua tieksin?
Riegudesta, raagudesta,

- Pilliruo pindudesta,
Pikemistä pilbastesta,
30. Laiemista laastudesta.

C.

- Izā pōlas, emā pōlas,
Šed pōlgsid, vennād pōlgsid,
Izā pōlas pōlvissagi,
Emā pōlas pōuessagi,
5. Vennād villā vällä peältā,
Šed uhked õue peältā
Izā mind kāssis suole minnā,
Emā kāssis maale minnā,
Vennād vette uputada,
10. Šed mind kajosse karata.
Olli mull ükski vennäkene,
Teene vennā naezekene.
Sie siis mõistis, kohe kostis:
Izäkene, taadikene,
15. Emäkene, memmekene!
Lasku hiljuke elädā,
Enneaegune azuda.
Hiljuksest saab ilmarikas,
Tazazest saab Mana tarka,
20. Enneaeguzest emändā.
Lāks ta jõe kalda'alle,
Võttis rinnast rinnasõle,
Suure sõle, laia lehe,
Panni sõle sūdemaie,
25. Lehe laia lendāmaie:
Sõua sõlge, lendā lehte,
Sõua suure saare juure,
Veikse saare veere peäle,
Kolme koedo keske'elle!

D.

- Izā mind pōlgis, emā mind pōlgis:
Izā ütles hiljakesse,
Emā enne-aeganesse,
Šed pōlgsid õue peältā,
5. Vennād vilā vällä peältā.
Izā kāssis surra suode peäle,
Emā kāssis matta maade peäle,
Vennād vette uputada.
Pannin sõle sūdemaie,
10. Lehe laia lendāmaie:
Sõua sõlgi, lendā lehti,

- Suure saare ääre peäle,
Veikse saare veere peäle!
Sinna mina tegin saanakeze
15. Riegudesta, raagudesta,
Pilliruo pindudesta,
Pikemistä pilbastesta,
Laiemista laastudesta.
Liglekezed, laglekezed,
20. Ligi taevast linnukezed!
Viige mo izäle täädä,
Viige mo emäle täädä,
Kandke kahe õe täädä,
Izä tulli ja imetäs,
25. Emä tulli, heitis risti.

Nr. 274. Miksep mind mehed põlázid. 124.

- Miksep mind mehed põlázid,
Miks mind poizid põlgelezid,
Halbikezed haugutazid?
Ma ei teind meeste mieltä müödä,
5. Käenud poeste käskuzida.
Ma tien memme mieltä müödä,
Käin taadi käskuzida,
Astun andija järele.
Siis olli ilus ilma kuulda,
10. Viizak kuulda vendädelle,
Ilus mo õdede kuulda.
Muud tegid meeste mieltä müödä,
Astsid halpide järele.
Sie olli hirmus ilma kuulda,
15. Sie olli vali valla nähä,
Viha kuulda vendädelle.
Mis saab minust meeste lüüä,
Meeste lüüä, poeste pnutu,
Raudakämmelde rabada?
20. Minu pihad peenikezed,
Õlanukad õhukezed,
Käevarred vaebukezed.
Ma olin kuevale suvele,
Hilizelle heenä-aale,
25. Nällätselle nädälille.
Ei saand vetta mo viheldä.
Mehed tõid meresta vetta,
Poizid Pohlamaa jõesta,
Naezed Narva hallikasta,

30. Tüdreku d lina leosta,
Siis sai vetta mo viheldä.
Miks olen mina hiline,
Miks olen taime tazane?
Izäzestä õõnapuusta,
35. Madalasta marjapuusta.
Izä sõõnd õõnad iluzad,
Emä sõõnd marjad madalad,
Veli nied tapud tazazed.

Nr. 275. Ei ma sünni suurde sekkä. 125.

- Ei ma sünni suurde sekkä,
Mahu ei rikaste majasse.
Rikas üteli mind riesse,
Varalene vankurisse,
5. Küllälene kaarikusse.
Mäe peäl on männäd pikäd,
Kalda'al kazed kõverad:
Seält saab rikkal rataspuida,
Varalezel vankurida,
10. Küllalezel kaarikida.

Nr. 276. Mis maksab maa hobone? 126.

- Mis maksab maa hobone
Saksa sälgude seässä,
Vene varzade vaehele?
Saksa sälud sääriklemäd,
5. Vene varsad viizakamad.
Nõõnap minagi sie vaene
Muede mukkide seässä,
Kenä kaelade keskele.
Suured söövad suurta süöki,
10. Mina vaene vetta leibä,
Sest ei sünni suurte sekkä.

Nr. 277. Ma jäin vara vaezes lapses. 127.

- Oh mo õed, oh mo vennäd,
Oh mo helläd eede vennäd,
Mezimarja memme vennäd,
Kullerkupu taadi vennäd!
5. Kuulake minu järele,
Kui mind hullu hukatasse,
Vaesta lasta vaevatasse,

- Tallekest kui tapetasse,
Lõokaela lõegatasse.
10. Raha maksvad maksa raazud,
Kulda maksvad kopso tükid,
Veeringit vere pizarad.
Oh Jumal, Jumalakene!
Ma jään vara vaezes lapses.
15. Ärä mull surri memmekene,
Ärä surri taadikene,
Anti mind onode hoolde.
Ono ei jõudnud hoolitseda,
Tädi ei täitä huolta kanda.
20. Ono panni hoboste juure,
Tädi täitä karja kaitsma.
Ollin mina tillukene,
Müödä maada madalukene,
Ollin kui uba iluza,
25. Käizin kui käbi kenästi,
Uaõizi uhke'esti,
Linaseeme sirge'esti,
Hernevarzi valge'esti.
Maksin metta meeste meelest,
30. Piimä pudi poeste meelest,
Koore kaste koka meelest,
Sula või sulaste meelest.

Nr. 278. Peretütär ja orjalaps. 128.

- Peretütär neitsikene,
Kuulis ta pühäd tuleva,
Kuulis jõulud jõudevada,
Lihavõtted liikuvada,
5. Võttis küüri kuldazida,
Hõeru hõbehelmezida.
Võttis emältä küzidä,
Vana emältä vaielda:
Särki selgä peenikesta,
10. Vüöd vüöle iluzakesta,
Ümmer rukka roozilesta,
Rinda suurta sõlekesta,
Raha kõela kaunikesta.
Mina vaene orjalapsi!
15. Kui kuulen pühäd tuleva,
Kallid ajad kalduvada,
Lihavõtted liikuvada,
Võtan küüziltä küzidä,
Käeversilt vaideleda:

20. Kas on küüned teenud küllä,
Käevarred näenud vaeva?
Võtan küüri riistazida,
Pestä tina taldrekida.
Pessin kulbi kuivemaie,
25. Pange päevä paiste'elle.
Mõtsid kuu kuumendava,
Kuumas minu kulbivarzi;
Mõtsid päevä paistevada,
Paistis pestud pange põhja.
30. Oh mina vaene orjalapsi!
Kelle juure ma läheksin,
Kelle armule oleksin?
Põle mull izä, põle mull emä,
Emä põle armu andemaies,
35. Izä iestä seizemaies.
Izä mull on mulda viidud,
Emä ammu hauda pantud.
Lööge sedä, sie emätä,
Lööge sedä, sie izätä,
40. Pange pihta, sie pärätu!
Sell põle kullal kuulejada,
Helläl iestä seizejädä.
Mari kostis alla mulla:
Ärge lööge vaesta lasta,
45. Vaene nutab löömätägi.
Kus ta astub, seäl alatsëb,
Kus ta istub, seäl ta ikeb,
Kus ta seezäb, seenäd märjäd.

Nr. 279. Seni kui tüterid tuassa. 129.

A.

- Seni mo izä izändä,
Seni mo emä emändä,
Pojad pooled sakselazed,
Seni kui tüterid tuassa,
5. Põllelezed põrmandalle,
Rätikkaelad kammerisse.
Seni õues õlle ojad,
Kajo ääres kal'l'a ojad,
Värätis on viina ojad:
10. Õlut saab hoboste juua,
Viina saab veiste juua,
Kal'l'a külä karja juua.
Tua ies olli tunnikellä,

- Väratis olli verstasammas,
 15. Sues õõnapuud iluzad,
 Kajo ääres olli kaazikmetsä.
 Kui said tüterid tuasta,
 Põllelezed põrmandalta,
 Rätikkaelad kamberista,
 20. Tanu tahtjad taresta :
 Lõpnud õuest õlle ojad,
 Kajo äärest kall'a ojad,
 Värävistä verstäsammas,
 Tuaiestä tunnikellä.
 25. Tuba jäi tühjäs tütterista,
 Ait jäi harvas riietesta,
 Laut jäi lähjas lehmädestä :
 Kõik jäid muoma mustiklehmäd,
 Hammuma hallid eläjäd,
 30. Iirnuma izä hobozed.

B.

- Emäkene, memmekene !
 Kui sa minda kasvatazid,
 Siis sa sedä üttelezid :
 Jõua tütar, sõua tütar,
 5. Jõua tütar, sõua kasva !
 Mina jõutsin, mina sõutsin,
 Mina jõutsin jõude kasva.
 Sain ma nooreks neitsikezeks,
 Jõutsid jõude kosjad käijä.
 10. Mina vasta vaidelema :
 Emäkene, memmekene !
 Ärä ole viina himussa,
 Õlletobi tahtejaksi !
 Läksin vällä kuulamaie :
 15. Kuulzin kull'uste kõlinat,
 Vaskival'l'aste valinat,
 Hõberõngaste rõginat
 Juozin tuppa üttelemä :
 Emäkene, memmekene !
 20. Viska tulle viina mõedud,
 Katusselle õlle kannud,
 Pillu piekerid järele.
 Senip, senip, memmekene,
 Senip so sead siledäd,
 25. Senip so lammad lihavad,
 Lammaste villad lahedad,
 Senip so hobo iluza,
 Senip so täkku tärnidessä :

- Senip kui tüterid kodussa
30. Kui viiässe tüterid kodusta,
Muoma jäid mustad lehmäd,
Hammuma jäid hallid härjäd,
Hirnuma noored varzukezed,
Määmä jäid lammatalled :
35. Põle meil enam süotijäidä,
Peotäie pistijäidä,
Sületäie süstijäidä!
- Senip senip, memmekene,
Senip õues õllesooned,
40. Kajo ääres kall'asooned,
Värävissä viinasooned,
Senip kui tüterid kodussa.
Kui viidi tüterid kodusta,
Taaderi tahtijad talusta,
45. Lõpsid õuest õllesooned,
Kajo äärest kall'asooned,
Värävistä viinasooned.

Nr. 280. Iza varajane surm. 130.

- Izä kässis jõude kasva,
Emä kässis jõude kasva :
Kasva, tütar, jõua tütar,
Kasvata kaela pikkä,
5. Laota rinda laia,
Kus sa paned Paide pauad,
Paide pauad, Riia ristid,
Vajotad vana hõbedat.
Ma tuon Riia suure risti,
10. Tallinast tuon taader laia,
Põltsamalt tuon põlle pikä,
Poest tuon pärjä punaze.
Mina jõutsin, taadikene,
Mina jõutsin jõud kasva,
15. Kasvatazin kaela pikä,
Laotazin rinda laia.
Sina jõutzid, taadikene,
Sina jõutsid jõude surma,
Võtsid hauad arma'asse,
20. Külmäd kalmud kalli'sse,
Riiga jätsid, taadikene,
Riiga jätsid suure risti,
Tallinasse taader laia,
Puodi jäi pärgä punane.
25. Jätsid hulga hullukezi,

- Tua täie tillukezi,
 Jätsid helmitä elämä,
 Kaelakonneta kozuma.
 Kui ma elän, ehk saan helmed,
 30 Kazudes saan kaelakonna.

Nr. 281. Vanale loodud. 131.

A.

- Üks olin tütar izäle,
 Üks olin tütar emäle,
 Üks olin õde viiel vennäl,
 Kupukene kuuel vennäl,
 5. Kaoke kaheksal vennäl,
 Nadu viiel vennä naezel:
 Siiski viel loodud vanale,
 Vanale, vana varasse,
 Vana taadi tarvitusse.
10. Läksin taeva kuulamaie,
 Marijal auu andemaie:
 Mis sie Looja mulle loonud,
 Marija mulle jaganud?
 Läksin Looja ukse ette,
15. Marija akende alaje,
 Teretäzin Loojakesta,
 Marijat kirju kirjutajat.
 Looja mõistis, kohe kostis:
 Oh sa ilus neitsikene!
20. Mis sa otsid taeva'asse?
 Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Tullin taeva kuulamaie,
 Maril auu andemaie,
 Mis sie Looja mulle loonud,
25. Marija mulle jaganud?
 Looja mõistis, kohe kostis:
 Oh sa ilus neitsikene!
 Sina oled loodud vanale,
 Vanale, vana varasse,
 Vana taadi tarvitusse.
30. Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Kuda lähen mina vanale,
 Vanale, vana varasse,
 Vana taadi tarvitusse?
35. Looja mõistis, kohe kostis:
 Oh sa ilus neitsikene,
 Parem on minnä vanale;

- Vanale vara parema,
Kirstu nurgad kindelemad.
40. Mina mõistsin, jälle kostsin:
Muud aad mina eläksin,
Tuleb aga sie õnnis õhtu aega,
Kallis kaaza mängu aega,
Tien ma vuodid tinazed,
45. Lahutan linad lahedad,
Peksän padjad pehme'eksi,
Ei siis teä, kudas kutsu.
Häbi on hüüdä ätessägi,
Vaaku vana vaarissagi,
50. Kutsu kulla peiussagi.
Kui annan vanale kättä,
Kätt kui külmäle kivile;
Kui annan vanale suuda,
Suud kui surnule seale.
55. Kui annan noorele suuda,
Suud kui sulale võile;
Kui annan noorele kättä,
Kätt kui ahju paiste'elle.

B

- Tiidutid mere tihazed,
Kaagutid mere kanazed,
Laalab laane västerikku:
Kohe peän mina minema,
5. Kohe peän peä panema,
Käed kõrva käänemaie,
Jalad alta andemaie.
- Üksep ma tütar izäle,
Üksep ma tütar emäle:
10. Siegip mind luodud vanale,
Vanale, vana varasse,
Vana taadi tarvitesse.
Häbi mull hüüdä ätessägi,
Tännitädä taadissagi,
15. Kuum mull kutsu peiussagi.
- Läksin Looja õue alla,
Mari akende aluje:
Oh sa Looja, suuri Looja,
Mari maale kirjutaja!
20. Kohe peän mina minemä,
Kohe peän peä panema,
Jalad alta andemaie,
Käed kõrvvalt käänemaie?

- Jubap laulis Looja kukke,
25. Maril kanad kõrutazid.
Looja moistis, kohe kostis:
Mis sa otsid, neitsikene?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Oh sa Looja, suuri Looja,
30. Mari maale kirjutaja!
Üksep mind luodud izäle,
Üksep mind luodud emäle,
Üks olen viiel vennäl,
Kullerkuppu kuuel vennäl,
35. Nadu viiel vennä naezel:
Siiski mind luodud vanale,
Vanale, vana varasse,
Vana taadi tarvitesse,
Looja mõistis, kohe kostis:
40. Ikki peab sellele minemä,
Kellele jagu jaganud,
Kellele õnn on õnnistanud!

Nr. 282. Vanale parem minna. 132.

- Ollin enne eede kohal,
Mezimarja memme kohal,
Ollin kui uba iluza,
Käizsin kui käbi kenästi,
5. Uaõizi uhke'esti,
Marjavarzi valge'esti,
Vierzin kui muna murule,
Kierzin kui kana kezäle,
Munakene peale õue.
10. Ollin üks tütar izäle,
Ollin üks tütar emäle,
Kupukene kuuel vennäl,
Nadu viiel vennänaezel.
Kes sie mulle kosja tulli?
15. Tulli vana hallikene.
Minä vasta vaidelema:
Kuda lähän mina vanale,
Vanale, vana varale?
Kui annan vanale suuda,
20. Suud kui surnulle seale;
Kui annan vanale kättä,
Kätt kui külmäle kivile.
Kui annan noorele suuda,
Suud kui sojale leväle;

25. Kui annan noorele kättä,
Kätt kui siidirätikulle.
Nüüd ma ütlen ümmer jälle:
Sest on vanale parema:
Vanale vara parema,
30. Kõik ta nurgad kindelemäd,
Aeda nurgad auuzamad.

Nr. 283. Üks mina hoolin, kaks mina kardan. 133.

- Üks mina hoolin, kaks mina kardan,
Üks mina hoolin ollessagi,
Kaks mina kardan kargadessa.
Ei minu oma siin ei ole,
5. Ei mu kaaza siin ei kasva,
Teene puoli siin ei tõuze.
Minu kaaza kauge'ella,
Minu oma Hollandissa.
Viis on verstä meil wafele,
10. Kuus on kuivada jõgeda,
Seetse seisvät hallikada,
Kahessa kalamereda.
Setu armuda temäle,
Mitu hagu aiassagi,
15. Setu tervista temäle,
Mitu puuda põõza'assa,
Tuul talle armuzid ajagu,
Vihm talle viigu tervissida!

- Tahan nüüd minnä mehele,
20. Ärä minnä Hantsudelle,
Jagu minnä Jaakudelle
Lust on minnä lomperille,
Südä kutsub komperille,
Seezäs seenäs mull iessä,
25. Tuas, tuulevarjussagi.

- Mis on sest ehk sellepärašt,
Et mo kaas on karjapoissi,
Seapoizist teenepuoli?
Kui on õnne, siis eläme,
30. Kui on tervist, teeme tüüdä.
Ei või õnneta elädä,
Tervissetä tehjä tüüdä.
Hõel õnneta elägu,
Tehku tüüdä tervissetä.

Nr. 284. Oh sedä ennista eluda! 134.

A.

- Oh seda ennista eluda,
Kallist kazupõlvekesta,
Kui me kasvime kodussa,
Isttime izä tuassa,
5. Vierzime velle pörmandalle!
Ollin kui uba iluza,
Käizín kui käbi kenästi,
Vierzin kui muna murule,
Kierzin kui kerä kezäle.
10. Ei mina rikkund muruda,
Ei kerä rikkund kezädä,
Šun ei rikkund õuekesta.
Ühti meele, mis on teele!
Nõnda ollid meele laulukorrad
- 15 20. Kui on küläs karjakorrad
Või vallas vazikakorrad,
Mõiza'as hobostekorrad.

B.

- Oh sedä endistä eluda,
Kallist kazu põlvekesta!
Elu teätsin, kus eläzin,
Kazu teätsin, kus kazuzin.
5. Ei ma teä sedä eluda,
Kus mind viimel viidänesse,
Ajal pikäl annetasse.
Kui istsin izä tuassa,
Vierzin vendäde vaehele:
10. Ollin kui uba iluza,
Käizín kui käbi kenästi,
Uaõizi uhke'esti,
Marjavarzi valge'esti,
Vierzin kui muna murule,
15. Kierzin kui kana kezäle.
Izäkene, taadikene,
Emäkene, memmekene!
Siis ma sõin sedä kalada,
Mis tulli mängides mäele,
20. Karates tulli kalda'alle,
Lusti lüües lootsikusse.
Sain ma maazik muile maile,
Ilus lille iemä'alle:
Kaunis lille kauge'elle:

25. Ei saand silku silmä nähä,
Kiiza lientä keele katsu.
Izäkene, taadikene!
Emäkene, memmekene!
Siis ma astsin aeda tiedä,
30. Kepsin kelderi radada:
Peä puutus sea lihasse,
Käed kuivisse kalusse,
Jalad alta ahvenisse,
Hõlmad õlle poolikusse,
35. Varvad viina veerändisse.
Sain ma maazik muile maile,
Ilus lille iemä'älle,
Kaunis lille kauge'elle:
Viizin naeru nartsudessa,
40. Ilu viizin hilpudessa.
Seäl ma astsin aeda tiedä,
Kepsin kelderi radada:
Mis mo pähä puutunessa?
Peä mull puutus pihlakasse,
45. Jalad alta haavadesse,
Käed kallid kaskedesse.
Mis mo kaela kahvateles?
Kaelu kaela kahvateles,
Jalad kal'l'a poolikusse,
50. Varvad vie veerändisse.
Võtsin käia nirtsakille,
Nirtsakille, närtsakille.

Nr. 285. Kus on tuodud, toedan peädä. 135.

- Läksin metsä kõndimaie:
Ies olli pikkä peerumetsä,
Taga laia laualaazi,
Keskel sie kodara metsä.
5. Oh sedä heädä peädevarju,
Kallist kaela varjukesta!
Kodo teätsin, kus ma kasvin,
Enne teätsin, kus eläzin.
Tühi teäb sedä tubada,
10. Kus meid viimäks viidänessä,
Ajäl pikäl annetasse,
Saaniil suurel svedetasse.
Viiässe sinna talusse,
Kus ukse uherdi augud,
15. Sala augud sammastessa,
Kussa kuulab äiä kurja,

- Kussa vahib ämmä valju,
Kaeb sie käli kavala.
Nüüd ma ütlen ümber jälle,
20. Mõestatan mõlemitpidi:
Sie läheb läbi südäme,
Läbi mo ihu iluza,
Läbi palge'e punaze,
Mis nied nooremad nuravad,
25. Asjatunud haugutavad,
Tatilõuad tappelevad.
Uuest lüpsäd lüpstud lehmäd,
Joodad joodetud vazikad,
Söödäd söödetud veissed.
30. Kus on tuodud, toedan peädä,
Kus on viidud, viidan aega.

Nr. 286. Oh sina surma sõgeda. 136.

A.

- Oh sina surma sõgeda,
Oh sina katku kadeda,
Miks sa võtsid meie memme?
Eks võind murda muida puida,
5. Tappa tamme tütterida,
Võtta vahteri võzuda
Ennem kui võtsid meie memme!
Jätsid hulga hulkumaie,
Tuatäie tiutsumaie,
10. Nurgatäied nuttemaie,
Kamretäied karjumaie.
Jätsid meid onode hoida,
Jätsid meid tädide teädä,
Vanaema vaigistada.
15. Ono ei võtnud hoidevasse,
Tädi ei võtnud teädevässe,
Vanaemä vaigistada.
Siis mina nutsin, nurgad märjäd,
Seäl mina seizin, seenäd märjäd,
20. Kus siis karjun, kammer märgä,
Kus siis istsin ikkudessa:
Sinna kasvis kaazikmetsä,
Sinna ajas haavikmetsä,
Sinna paksu padrikmetsä,
25. Sinna leenä lepikmetsä.

B.

Oi sina surma sõgeda,
Või sina katku kavala,

- Suretid minu suguda!
 Miks võtsid minu võzuda,
 5. Miks suretid minu suguda?
 Sureta munde suguda,
 Sureta suure suguda!
 Suurel on pal'lu suguda,
 Rikkal on pal'lu rahada,
 10. Minul vaezel vaeva pal'lu.

Nr. 287. Meie kaksi vaesta lasta. 137.

A.

- Meie kaksi vaesta lasta:
 Sa izātu, ma emātu,
 Sa sõbatu, ma sõletu,
 Sa linitä, ma lehetä!
 5. Lähme emä haa peäle,
 Lähme izä haa peäle.
 Kalli kalmu kaane peäle!
 Läksid izä haa peäle,
 Kalmu külmä kaane peäle,
 10. Teene pühkis teeze silmi,
 Teene teeze peäd silitäs.
 Izäkene, taadikene!
 Võtsid surra, ei elädä,
 Tõuzu mo kirstu kinnitämä!
 15. Izä ei mõistnud, izä ei kostnud,
 Izä ei hauasta kõnelend.
 Läksid siis emä haa peäle,
 Emä kalmu kaane peäle,
 Teene pühkis teeze silmi,
 20. Teene teeze peäd silitäs.
 Emäkene, memmekene!
 Tõuze üles hauastagi,
 Tõuze sõba seädemaie,
 Annivakka valmistama,
 25. Tõuze luoma loogelesta,
 Loogelesta, poogelesta!
 Emä siis mõistis, vasta kostis,
 Emä hauasta kõneles:
 Oh mo tütär tillukene!
 30. Jumal sulle loogu loogelesta,
 Loogelesta, poogelesta!
 Mari so sõba seädelegu,
 Annivakka valmistagu!
 Tütär siis mõistis, kohe kostis
 35. Emäkene, memmekene!

- Tõuzu izi hauastagi,
Tõuzu izi ja tõota!
Emä siis mõistis, vasta kostis,
Emä hauasta kõneles:
40. Ei või tõusta, tütar nuori,
Ei või tõusta, ei tõota!
Muru mull kasnud mulla peäle,
Aruheinä haua peäle,
Sinililled silmä peäle,
45. Kullerkupud kulmu peäle.
Tütär siis mõistis, jälle kostis:
Tõuzu ikki memmekene,
Tõuzu ikki ja tõota!
Ma tuon Virusta vikati,
50. Lustiverest luezukeze,
Niidan muru mullikille,
Aruheenä härgädelle,
Sinililled sikkudelle,
Kullerkupud kitsedelle.
55. Emä siis mõistis, jälle kostis,
Emä hauasta kõneles:
Ei või tõusta, tütar nuori,
Ei või tõusta, ei tõota!
Liiv mull rõhub rindazida,
60. Muld mull muljub mokaazida,
Sõmer litsub silmä peäle,
Kivikene kulmu peäle
Tütär siis mõistis, jälle kostis:
Tõuze ikki memmekene,
65. Tõuze ikki ja tõota!
Ma tuon linnast liivasõela,
Muilt mailta mullasõela,
Saarelt tuon sõmera sõela,
Kingu otsast kivi sõela,
70. Sõelun liiva linna tiele,
Sõelun mulla muile maile,
Sõelun sõmera suosse,
Kivikezed kingu otsa.
Emä siis mõistis, kohe kostis,
75. Eite hauasta kõneles:
Ei või tõusta, tütar nuori,
Ei või tõusta, ei tõota!
Mull on juures mulla haizu,
Külles on ju kuolija haizu,
80. Selläs on mull surnu haizu.
Tütär siis mõistis, jälle kostis:
Tõuzu ikki, memmekene,

- Tõuzu ikki ja tõota!
 Ma viin Virru vihtelemä,
 85. Suome sauna küttemaie,
 Mõzen juurest mulla haezu,
 Pezen küllest kuolja haezu,
 Vihtlen selläst surnu haezu,
 Harin ihust haua haezu.
90. Emä siis mõdistis, viimaks kostis,
 Emä hauasta kõneles:
 Oh mo tütar tillukene,
 Ei või tõusta, ei tõota!
 Kes on seda enne näenud,
 95. Enne näenud, mueste kuulnud,
 Et on kuolja kodussa,
 Külmäjalgä kamberissa!

B.

- Meie kaks vaesta lasta:
 Sa izätä, ma emätä,
 Sa sõleta, ma sõbata,
 Sa linditä, ma pärjätä,
 5. Sa rahata, ma helmitä.
- Lähme Jaanipäe kiriku:
 Murerätikud käessä,
 Murenumred nurke peäl,
 Rääme kirjad rätikusse.
10. Lähme siis izä haua peäle,
 Lähme siis emä haua peäle:
 Tõuze üles, memmekene,
 Tõuze ikki, memmekene,
 Tõuze kirstu kinnitämä,
 15. Veeme vakka valmistama!
- Ei või tõusta, tütar nuori,
 Ei või tõusta, ei tõota.
 Mind on ammu häuda pantud,
 Tunamullu tuodud siiä.
20. Kask on kasnud kaela peäle,
 Muru mulla kalda peäle,
 Jaanikannid jalge peäle,
 Kullerkupud kulmu peäle.
- Tõuze ikki, memmekene!
 25 Ma niidan muru mulikille,
 Aruheenä härgadelle,
 Sinililled sikkadelle,
 Kullerkupud vazikille,
 Jaanikannid lammastelle.

C.

- Nutsid kaksi vaesta lasta
 Ühe emä haua peäle,
 Kahe kalmu kaane peäle,
 Valged rätikud käessä,
 5. Kuldakirjad rätikussa,
 Hõbenummer nurga peäle.
 Teene pühkis teeze silmi,
 Teene teeze peäd silutas.
 Oh me ühed õekezed,
 10. Ühe levä linnukezed,
 Ühe tua tallekezed!
 Kelle juure me läheme,
 Kelle armule ajame?
 Ei ole armu andijat
 15. Egä peä silutajat, —
 Kivi juure, kannu juure,
 Välläle varede juure.
 Tuleb tuuli, annab armu,
 Paestab päevä, peäd silutab.
 20. Nutsid kaksi vaesta lasta
 Ühe emä haua peäle:
 Tõuze üles, memmekene,
 Tõuze üles hauastagi,
 Karga vällä kalmustagi!
 25. Ei või tõusta, tütar nuori!
 Muru kasnud mulla peäle,
 Aruheina haua peäle,
 Sinililled silmä peäle.
 Tõuze ikki, memmekene,
 30. Tõuze ikki ja tõota!
 Ma tuon linnast vikatida,
 Niidan muru mulla peältä,
 Niidan muru mullikille,
 Aruheena haua peältä,
 35. Aruheena härgädelle,
 Sinililled silmä peältä,
 Sinililled sikkadelle,
 Kullerkupud kulmu peältä,
 Kullerkupud kukkedelle.
 40. Ei või tõusta, tütar nuori,
 Ei või tõusta, ei tõota!
 Tõuze ikki, memmekene,
 Tõuze mo kirstu kinnitämä,
 Mari vakka valmistama!
 45. Ei või tõusta, tütar nuori!
 Kes on enne sedä näenud,

Et on kuolija kodusse,
Hingeheitjä elusse?

Nr. 288. Oma memm ja võõras memm. 138.

A.

Oma memm olli mull memmekene,
Võõras memm mull on võõgas memm.

- Oma memm olli mull memmekene,
Kuulis mind kodo tulevat,
5. Taga laane laulevada,
Ette laane helkivada:
Kuule kust tuleb tütar nuori!
Võta leibä laua peältä,
Nuga teeze nurga peältä,
10. Kalakaussi keske'elta.
Võõras memm mull on võõgas memm,
Kuuleb mind koju tuleva,
Taga laane laulevada,
Ette laane helkivada:
15. Kuule kust tuleb tütar nuori!
Küllä sööja, küllä jooja,
Küllä kandija külässe.
Ahkerdab kõik oma kõhtu,
Pistäb kõik eneze puhku,
20. Ei jätä üle ühtegi!

B.

Kes tuli vällä kuulamaie?

Emä tuli vällä kuulamaie:

Kuule kus laalab kulla lindu,

Helgib sie emäkanake,

5. Laalab laane västerikku!
Panni söögi laua peäle,
Panni levä laua peäle,
Nua laua nurga peäle:
Lõika leibä, tütar nuori,
10. Sa tuled vällästä väzinud,
Tüö juuresta tüdinud,
Ie otsasta igänud.
Panni pingi pörmandalle:
Istu maha, tütar nuori!
15. Panni põhud pörmandalle:
Heedä maha, tütar nuori!

Oma memm olli memmekene,
Oma taat olli taadikene.
Käskis võtta võida leibä,

20. Võtta kirstust kinnitusta,
Kaane alta kannatesta.
Võtsin võid, ei vähenend,
Katsin kala, ei kahanend.
Izä tütel hiire peäle,
25. Emä kaevas kassi peäle:
Olli izi hiirekene,
Kahejalgne kassikene.
Võeras memm on võegas memme,
Võeras taat on võllaskaela.
30. Kuulis mind kodo tuleva,
Kuulis laanes laulevada,
Karu murrus kauge'ella,
Kutsus vällä kuulamaie:
Ju kuulusse kuri tuleva,
35. Tuleb kui kuri koduje,
Astub kui maru majasse,
Kodo tuleb küllä sööjä,
Küllä sööjä, küllä jooja,
Küllä kandija külässe.
40. Mina mõistsin, jälle kostsin:
Mis ma viin viest külässe,
Aganista annan muile,
Taarist teestele tōotan?
Võeras memme on võegas memme,
45. Võeras taati on võllaskaela:
Ütleb härjä söögis söövä.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Mis saab härjäst söögis süüä?
Kont on suuri, nahk on paksu,
50. Liha vahel veidikene.
Vaadi õlut joogis joova:
Mis saab sellest joogis juua
Mõsk on alla, vaht on peäle,
Õlut vahel veidikene.
55. Võeras memme on võegas memme:
Kässis mind tules magada,
Tulekiires kikerdädä.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Ennemp tie tuline kuube,
60. Sädemestä särgikene,
Kübemest kübäräkene,
Tulekiirest kindad kätte,
Siis ma võin tules magada,
Tulekiires kikerdädä.

Nr. 289. Kodo meidä oodatasse. 139.

A.

- Kodo meidä oodatasse,
 Värävisse vaadatasse
 Kes sie meid koduje uotab,
 Kes sie meid värävis vaatab?
5. Oma memme memmekene.
 Memm mull vahib värävisse,
 Koeral koogike käessä,
 Kassil kakku kaindelassa.
 Oma memm mull olli memmekene.
10. Kui kuulis kodo tuleva,
 Võttis üteldä kodosta:
 Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 Võta värävid võrusta,
15. Uksed ummirõngastesta,
 Kui tuleb tütar koduje,
 Kajo koogo kiigutaja,
 Ukse lingi liigutaja,
 Vie pange veeretäjä.
20. Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 Pane lauda põrmandulle,
 Pane leibä laua peäle,
 Nuga teeze nurga peäle.
25. Kui tuleb tütar koduje,
 Tuo siis õled põrmandulle,
 Pane padjad õlgi peäle,
 Laota lina laiali.
 Oh mo tütar tillukene!
30. Küll oled karjasta väzinud,
 Joozusta juba tüdinud.
 Võeras memm mull on võegas memm.
 Kui kuuleb kodo tuleva,
 Võtab üteldä kodossa:
35. Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 Pane sie väräv võrusse,
 Uksed ummirõngastesse.
 Ju tuleb kuri koduje,
40. Küllä sööjä, küllä jooja,
 Küllä kandija külässe.
 Võeras memme, võegas memme!
 Mis viin viest külässe,

45. Aganist ma annan muile,
Taarist teezele talule?

B.

- Kodo meidä oodatasse,
Värävisse vaadatasse.
Kes sie meid kodo uotab,
Kes sie värävis vaatab?
5. Kodo uotab kuldamemme,
Värävisse vaskitaati,
Kuna tuleb kodo tütär nuori,
Kuna tuleb kajolt vetta tuoma.
Izä kirves tahab ihuda,
Izä kirves heitnud killu,
Velle väitsä roostetanud.
10. Läksin merelt vetta tuoma,
Mere äärest hallikasta,
15. Kuulzin meres mängitävä,
Mere ääres hällitävä.
Läksin merre mängimaie,
Mere ääre hällimaie.
Mängsin kuu, mängsin kaksi,
20. Mängsin kuu kolmandalle,
Natukeze nelländälle,
Veidikeze viiendälle,
Peäle mõne päeväkeze.
Viizin vetta memmelegi,
25. Memm mind kähvis kämmelille;
Viizin vetta taadilegi,
Taat mind peksis piitsalegi;
Viizin vetta vennälegi,
Vend mind peksis peerulegi;
30. Viizin vetta ðelegi,
Ðede hullu haugutama;
Viizin vett vennänaezele,
Vennanaene naezukene
Andis mulle hallid sukad,
35. Niedki pooleli pietud.

Nr. 290. Kui mina ära sureksin. 140.

Oh mo sugu suurekene,
Minu võza laiakene,
Kuulake minu järele!

- Kui mina ära sureksin:
5. Ää mulle tehke kuuze kirstu,
Kuusk on kuri kuivamaie;

- Ää mulle tehke haava kirstu,
 Haav on kuri hallitama;
 Ää mulle tehke lepä kirstu,
 10. Lepp on kuri liekimaie;
 Ää mulle tehke pajo kirstu,
 Pajo kuri pakatama.
 Oh mo sugu suurekene!
 Tehke mulle kivine kirstu,
 15. Pange paazine põranda,
 Pange põõnad põdrasarvist,
 Pange pulgad pukisarvist.
 Pange kiilud kitsesarvist.
 Oh mo sugu suurekene!
 20. Kui teie läete mattemaie:
 Ärä mind viige riele,
 Jalad ripuvad riele;
 Ärä mind viige vankurille,
 Peä mull vaarub vankurille;
 25. Ärä mind kandke kaarikulle,
 Kehä kallub kaarikulle;
 Ärä mind tõstke tõldadesse,
 Tõllas tõuzeksin elämä.
 Oh mo sugu suurekene!
 30. Kandke kohe käe peäle,
 Viige viie sõrme peäle.
 Oh mo sugu suurekene!
 Hүүäväd kiriku kelläd:
 Huua hua, puua paua!
 35. Kohe sie neidu maeti?
 Kullatse kiriku sisse,
 Hõbedaze õue alla.
 Mis siis kasvis kalmu peäle?
 Kullerkupud, nallernaadid,
 40. Saksa sirge'ed sibulad,
 Orasroho otsakezed,
 Kүүslangu kүүnekezed.
 Kes siis nutab suu ääres?
 Sugu nutab suu ääres.
 45. Kuhu sie peigu maeti?
 Kuramaale kuuzikusse,
 Virumaale vitsikusse,
 Harjumaale haavikusse.
 Mis siis kasvis kalmu peäle?
 50. Varesnaadid, varsakabjad,
 Koerputked, kobrojuured.
 Kes siis nutab suu ääres?

- Suzi nutab suu ääres,
Karu kalmu kalda'alle,
55. Rebäne rie jälile.

Nr. 291. Põdezin mina, põdezin. 141.

A.

- Läksin metsä kõndimaie,
Hommokulla hulkumaie,
Uduzella hommokulla,
Varazella valge'ella,
5. Karedalla kaste'ella,
Hobo päitse'ed peossa,
Varsa valja'ad käessä.
Mis ma leitsin metsestägi?
Leitsin põdra põllustagi;
10. Karu kaeranurmestagi.
Juozin kodo üttelemä:
Jaagukene, poizikene!
Tõmma püssi peeningilta,
Tinanuoli nurga peältä.
15. Anna enne haaveldega,
Loe loodized järele.
Läksime põtra põrutama,
Karu maha kõmmutama.
Põder läks maha põksatelles,
20. Karu läks maha kapsatelles,
Minu pea lõksatelles
Põdezin mina, põdezin:
Kuuzi kuivada suveda,
Kümme külmä talvekesta,
25. Kuuzi sāngi ma kulutin,
Sada sammasta mäenzin.
Kes tulli minda vaatamaie?
Izā tulli minda vaatamaie.
Kes tulli minda vaatamaie?
30. Emā tulli minda vaatamaie.
Kes tulli minda vaatamaie?
Šed tullid minda vaatamaie.
Kes tullid mind viel vaatamaie?
Vennād tullid vaatamaie.
35. Mis nad mulle kaaza tõevad?
Kust nad tullivad kullatsed?
Izā tulli halli Harjumaalta,
Emā paksu Paide'esta,
Vennād valge'ed Virusta,
40. Šed suured Soome maalta.

- Izä tõi miepudeli,
 Emä tõi sealihada,
 Vennäd tõeivad viinalaazid,
 Sed tõid mull õllekannud.
45. Mina izät palvelemä:
 Kulla izä, hellä izä!
 Ärä mull tehke kuuzekirstu,
 Egä tehke lepäkirstu,
 Egä tehke haavakirstu.
50. Kuusk on kuri kopitama,
 Haav on halva hallitama,
 Lepp on kuri läpätämä.
 Tehke mull kivine kirstu,
 Sikasarvista sagarad,
55. Põdrasarvist põõnakezed.
 Izäkene, taadikene!
 Ärä mind viige riele,
 Egä kantke kaarikille,
 Egä viige vankurille.
60. Viige mind viie sõrme peäle,
 Kantke kahe käe peäle,
 Viige mind Viru kiriku,
 Pange Paideje magama,
 Kullatse kiriku aida,
65. Hõbedaste õrte alla,
 Vaskize väräti alla.
 Sai sie neidu sinna viidud,
 Mis sis kasvis hana peäle,
 Kazus kalmu kaane peäle?
70. Kүүslaugu küünekezed,
 Orasroho otsakesed,
 Saksa sirge'ed sibulad.

B.

- Läksin metsä müödä tiedä,
 Izi käizin suuri tiedä,
 Rakid käizid müödä randa,
 Ajazid müödä aruzid.
5. Leitsid põdra põõza'asta,
 Sinisarve saare peältä.
 Juozin kodo üttelemä:
 Jaagukene, vennäkene!
 Võta püssi peeningilta.
10. Nuoli tua nurga peältä,
 Anna enne haavelida,
 Laze luodizid järele.

- Põder maha põksateles,
Minu peä lõksateles.
15. Põdezin mina, põdezin
Kuuzi kuivada suveda,
Kümme külmädä talveda
Kes tuleb minda vaatamaie?
Minu sugu Soomemaale,
20. Izä halli Harjumaale,
Emä paksu Paide'essa,
Vennäd valge'ed Virussa,
Šed suured Soomemaale.
Izä tulli halli Harjumaalta,
25. Emä paksu Paide'esta,
Vennäd valge'ed Virusta,
Šed suured Soomemaalta.
Izä tõi miepudeli,
Emä tõi sealihada,
30. Vennäd tõevad võedu leibä,
Šed tõiid kana munada.
Izakene, taadikene!
Ei ma taha miepudelit.
Emäkene, memmekene!
35. Ei ma süö sealihada.
Vennäkezed, helläd velläd!
Ei ma võta võedu leibä.
Šekezed, noorekezed!
Ei katsu kana munada.
40. Kui mina ärä sureksin:
Ää mull tehke kuuzekirstu,
Kuusk on kuri kopitama;
Egä tehke haavakirstu,
Haav läheb alta hallitama;
45. Ärge tehke lepäkirstu,
Lepp on kuri läpästämä.
Tehke mull kivine kirstu,
Sikasarvista sagnarad,
Põdraluista põõnad peäle.
50. Ää mind viige rie peäle,
Egä kantke kaarikusse,
Vapustage vankurilla,
Egä pange ratsu peäle,
Rats on kuri raputama.
55. Viige viie sõrme peäle,
Kantke kahe käe peäle,
Viige siis Viru kiriku,
Pange Paideje magama

C.

- Jaagukene, poizikene!
 Võta püssi peeningilta,
 Tinanuoli nurga peältä,
 Mine põtra laskemaie.
5. Anna enne haaveldega,
 Kukuta siis kuulidega,
 Laze laadizid järele.
 Lassin põdra püssilegi,
 Lassin karu kuulilegi,
10. Põder metsä pōkateles,
 Karu kaera kargateles,
 Minu peä aga pōrkas haava.
 Põdezin mina, põdezin
 Kuuzi kuivada suveda,
15. Seetse seisvät talvekesta,
 Kümme külmädä kevädet.
 Kes tulli minda vaatamaie?
 Oma hellä emäkene,
 Mezimarja memmekene,
20. Šed mull tullid, võtsutazid,
 Vennäd tullid, veänzid peädä.
 Emä tõi sea lihada,
 Šed tōid miekarika.
 Kui tullid vennäd, veänzid peädä,
25. Minap mõistsin, vasta kostsin:
 Oh minu helläd vennäkezed!
 Püss olli suuri, raud olli raske,
 Tina olli pal'lu, ruotsu paksu.
 Sest sie pärä pōrgateles,
30. Palge vasta paugateles,
 Minu haiges haavateles.

Nr. 292. Kolm olli halva alla ilma. 142.

- Kolm olli halva alla ilma,
 Pärätumaid peäle ilma:
 Üks olli poega izātu,
 Teenep olli tütar emātu,
5. Kolmas vaene leskenaene.
 Kust tunti poega izātu?
 Kirikusse käiessägi,
 Altarille astudessa:
 Kaabuke tall karratagi,
10. Vüö tall vüöle pandelita,
 Saabas ilma sääretägi.
 Seält tunti poega izātu.

- Kust tunti tütär emätu?
 Kirikusse käiessägi,
 Altarille astudessa:
 15. Peä tall ilma pärjätägi,
 Ei ole raha kaelassagi,
 Sõrmed ilma sõrmusseta,
 Palapoolik poogelita.
20. Seält tunti tütär emätu.
 Kust tunti vaene leskenaene?
 Kirikusse käiessägi,
 Altarille astudessa:
 Tanu peäs tall paelatagi,
 25. Palapoolik poogatagi,
 Ei ole upsi ummiskingi,
 Kus ta istub, iste märgä,
 Kus ta seezäb, seenäd märjäd.
 Heedäb õhta'alt magama,
 30. Püöräb sellä, seenäd märjäd,
 Püöräb külle, külled külmäd,
 Küll on külmäd küllelauad,
 Jäätanud jalutsi lauad.
 Tõuzub ta hommoko ülesse:
 35. Kүүnär vetta alla kaela,
 Vaks on vetta peäle varva.
 Alt siis saab hani ujuda,
 Pardikene palge'esse.

Nr. 293. Kolm vaest. 143.

- Eks te, eks te, neitsikezed,
 Eks te mullusta mäletä,
 Tunamullusta tuleta,
 Mullusta tule-azeta,
 5. Kus me viimäks võida sõeme,
 Viimi või õluta jõeme?
 Sinna kasvõis suuri saari,
 Suuri saari, harva oksa,
 Harva oksa, laia lehti.
10. Seäl nied käöd kukkelezid,
 Helläd linnud helkelezid:
 Üks seäl kukkus kulla keeli,
 Teene helkis hellä keeli,
 Kolmas vaakus vainu keeli.
15. Peretütär neitsikene,
 Läks ta kajolt vetta tuoma,
 Kuulis käöd kukkuvada,
 Helläd linnud helkivada

- Juozis tuppa ütlemaie :
20. Emäkene, memmekene!
Mis nied käod kukkelevad,
Helläd linnud helkelevad?
Ärä naera, tütar nuori!
Nied on kolme vaesta lasta :
25. Mis seäl kukub kulda keeli,
Sie olli tütar emätä;
Mis seäl helgib hellä keeli,
Sie olli poega izätä;
Mis seäl vaagub vainu keeli,
30. Sie on vaene leskenae.
Kust tuntasse tütar emätä,
Kust tuntasse poega izätä,
Kust aga vaene leskenae?
Kirikusse käiessägi,
35. Altarille astudessa:
Ei ole jalas vikelsukka,
Peä neil harjata silitud,
Lezel on tanu tahita.

Nr. 294. Miks on norkus noored mehed? 144.

- Miks on norkus noored mehed,
Norkus noored poizikezed,
Kurvad kõrge'ed kübäräd,
Laiad kaabud kahjulezed?
5. Sest on norkus noored mehed,
Norkus noored poizikezed:
Külm on võtnud kütisodra,
Välk on võtnud vällä odra,
Rahe rukki'id rabanud.
10. Sest on norkus noored mehed,
Norkus noored poizikezed,
Kurvad kõrge'ed kübäräd,
Laiad kaabud kahjulezed.

Nr. 295. Karjatse kaebdus. 145.

- Muud käizid kirikutiedä,
Mina käizin karjatiedä;
Muud laulzid kirikulaulu,
Mina laulzin karjalaulu;
5. Muud kuulzid kirikukellä,
Mina kuulzin karjakellä,
Lepikussa lehmäkellä,
Haavikus hoboste kellä.

VIII.

Nr. 296. Orja laul. 146.

A.

- Küll mina tundsin orja hoole,
 Orja hoole, vaeze vaeva,
 Kudas orjas oldanessa,
 Kaskijalas käidänessä:
5. Ori peäb uzin olema,
 Kaskijalga kärmä'asse.
 Heedäb õhta'alt magama:
 Paneb hoole õrre peäle,
 Mure musta parre peäle.
10. Tõuzub hommokult ülesse:
 Võtab hoole õrre peältä,
 Mure musta parre peältä,
 Joostes tuob tule külästä,
 Karates vie kajolta.
15. Oh ma vaene orjalapsi!
 Mis mull palgas paezatasse,
 Mis mull annis annetasse?
 Meri mull musta joogikappa,
 Taevas mull laia sõögilauda:
20. Sie mull annis annetasse,
 Sie mull palgas paezatasse.
 Küll olli vares varane,
 Enne päevä pääzukene:
 Varazem viel vaenelapsi.
25. Ingel tulli taeva'asta:
 Peremies, peremehike,
 Tule taeva, peremehike,
 Võta kangas kaindelasse,
 Künärpuu pikkä peosse,
30. Maksa ärä orja palka.
 Alla anti raudatuoli,
 Ette panti raudalauda,
 Kätte tõrvane karikas:
 Peremies, peremehike,
35. Süõ sa tulda, joo sa tõrva!
 Ingel tulli taeva'asta,
 Kutsus orja taeva'asse:
 Tule taeva, võta vaeva!
 Mis tall alla annetie?
40. Alla anti kuldatuoli.
 Mis tall ette pannetie?
 Ette panti kuldalauda.

- Mis tall ette kannetie?
Ies tall kullatsed karikad.
45. Oh sa vaene orjalapsi,
Süö sa kulda, juo sa metta!

B.

- Küll mina tunnen orja hoole,
Orja hoole, vaeze vaeva.
Ori magab õrre peäle,
Palgalene parre peäle.
5. Ori peäb uzin olema,
Käskijalga hästi kärmäs:
Üöd otsa hobeste õidzes,
Päeväd kõige karja õidzes,
Koidos peän kodos olema,
10. Hiljut peän ukсед avama,
Taza lingid liigutama,
Et ei ulu uued ukсед,
Egä paugu paksud lauad,
Karju saarized sagarad,
15. Et ei ärkä perenaene,
Et ei ärkä peremies.
Võtsin hõlpemed õlale,
Kaelakoogod kaela peäle,
Raudapanged hõlpe otsa:
20. Läksin merelt vetta tuoma.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tulli Mari neitsikene.
Võttis hõiku orjalasta:
Oh sa vaene orjalapsi!
25. Kunas sa une magazid,
Päevä väzimust puhazid?
Tule taeva, orjakene,
Tule taeva vaatamaie!
Läksin taeva vaatamaie.
30. Mina hiljuke iessä,
Peremies pikkä perässä,
Kangapaaki kaindelassa,
Küünärpuu pikkä peossa:
Tule, ori, võta oma,
35. Tule, vaene, võta vaeva,
Palgalene, võta palka!
Mina mõistsin, vasta kostsin:
Peremies, peremehike!
Kui sa ei maksnud seäle maale,
40. Siis ärä maksa siiä maale,
Kes mina rixsin rinnaluida,

- Kakestazin kaelaluida,
 Teie tüüdä tehjessagi.
 Küll sai päini tehjä tüüdä :
 45. Ei saand pähä pärjakestä ;
 Küll sai kaelu tehjä tüüdä :
 Ei saand kaela helmekorda ;
 Küll sai rindu tehjä tüüdä :
 Ei saand rindu reezikestä ;
 50. Küll sai võini tehjä tüüdä :
 Ei saand vüöle vüökestä ;
 Küll sai põlvi tehjä tüüdä :
 Ei saand põlvi põllekesta.
 Peremies uesti pajatas :
 55. Tule ikki, orjakene,
 Tule, orja, võta oma,
 Tule, vaene, võta vaeva
 Pikemilla küünärdella,
 Laiemilla kangastella !
 60. Mina mõistsin, jälle kostsin :
 Peremies, peremehike !
 Juba Mari mulle maksnud,
 Taeva Taati mull tasunud.

C.

- Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezukene !
 Maksa ära orja palka,
 Orja palka, vaeze vaeva,
 5. Suileze suve vaeva !
 Kui sa ei maksa siiä maale,
 Küll sa maksad taeva'assa,
 Maksad Marija majassa.
 Käid küünärpuu käessä,
 10. Kangapaaki kaindelassa,
 Rõõvarull' risti õlale :
 Tule, vaene, võta vaeva,
 Tule, ori, võta oma,
 Sulane, suvine vaeva !
 15. Ori mõistis, vasta kostis :
 Kui sa ei maksnud sinna maale,
 Ei ma taha taeva'assa, —
 Kus mo küüdsed külmetäzid,
 Sõrme otsad sõitelezid,
 20. Šlanukid õhutazid,
 Varva'ad valu ajazid,
 Kus ma riksin rinnaluida,
 Kakestazin kaelaluida,

- Põrutazin põlveluida.
 25. Seäl on valmis vaskisammas,
 Kus so peä raiutasse,
 Seäl on valmis vaskikatel,
 Kus so kehä keedetässe.

D.

- Ärä teätsin orja põlve,
 Orja põlve, vaeze vaeva,
 Kudas orjas oltanessa,
 Käskijalas käidänessä.
 5. Ori peäb usin olema,
 Käskijalg peäb käimä kärmäst.
 Muu pere heedäb magama,
 Ori läheb üösi härjä karja,
 Puhte läheb pulli karja,
 10. Enne valget varsa karja,
 Koedos peäb kodo olema,
 Hiljut peäb ukсед avama,
 Taza lingid liigutama,
 Et ei hulu uued ukсед,
 15. Karju kaskized sagarad.
 Kui läksin õhtul kodosta,
 Antsin ukсile õluta,
 Sagarille saatsin viina,
 Antsin kanale kezida,
 20. Kukel kuivi rukki'ida,
 Et ei laulnud kurja kukke,
 Kõerutand kana kadeda.
 Muu pere alles magamas,
 Ori läheb härjil kündemaie.
 25. Kes talle vasta-või tuleksi?
 Tulli teene orjapoissi:
 Kunas, kunas, vennäkene,
 Kunas sa une magazin,
 Kunas tunni tukastazid?
 30. Ustela une magazin,
 Tua iessä tukastazin.
 Ori magab õrre peäl
 Ja pal'l'a puhta parte peäl.

Nr. 297. Ikki peab ori ojuma. 147.

- Tuleks või tulista lunda,
 Sajaks raudasta raheta,
 Tilguks tinavihmukesta:
 Ikki peab ori ojuma,
 5. Ikki vaene vanderdama,

Orjalaps läbi ojuma,
 Palgapoiss läbi pugema.
 Küll tien tüödä, ei tänätä,
 Näen vaeva, vannutasse.

Nr. 298. Meil on kuri kubja põli. 148.

- Meil on kuri kubja põli,
 Vali vana-härrä põli.
 Kuri pantud kubijasse,
 Vali valda valitsema.
5. Mehed mõiza'as alati,
 Naezed käeväd mõiza tiedä,
 Munakinda'ad käessä,
 Hani hal'as alla hõlma,
 Kana kallis kaimdelassa,
10. Viiväd mesti meelitesse,
 Linna härräl lepitädä:
 Ehk siis meelis meie härrä,
 Ehk siis lepis linna härrä,
 Ehk siis vaikis vana härrä.

Nr. 299. Kurat pantud kubijasse. 149.

- Teolapsed tillukezed,
 Vaezed vallaneitsikezed!
 Kurat pantud kubijasse,
 Pagan valla päälikusse,
5. Saadan säetud kilterisse.
 Mehed mõiza'as alati,
 Tüdrejud käeväd teole,
 Naezed uksile huluvad,
 Kanapaarid kaimdelassa,
10. Hani hal'as alla hõlma.
 Mehed pakussa paluvad:
 Oh mo härtu härräkene!
 Kuri meil pantud kubijasse,
 Vali valla päälikusse,
15. Kibe pantud kilterisse!
 Tüdiväd mehed tugevad,
 Väziväd mehed vägeväd,
 Miks siis ei tüdi tütärlapsed,
 Vaibu vaeze me kanazed?
20. Küll mina tüdin tütärlapsi,
 Vaibun vaeze me kanane.
 Nägin aga saksa sõitevada,
 Izi vasta palvelema:
 Oh minu härtu härräkene,

25. Kuldakruoni prouakene!
Tõuzu üles tõllastagi,
Tõuzu üles tooli peältä,
Astu aknaraami peäle,
Vaata oma valla peäle,
30. Kudas so valda vaevatasse,
Pizukezi piinatasse!
Kuri meil pantud kubijasse,
Vali valla päälikusse,
Kibe säetud kilterisse.
35. Aab ta valla varda'asse,
Teolapsed teibä'asse.
Oh mo härtu härräkene,
Kuldakruoni prouakene!
Pane kubjas kurgedesse,
40. Kilter adra kiiludesse,
Valla päalik varda'asse,
Täägimiezi teibä'asse.
Siis pääzes valda vaevastagi,
Pizukezed piinastagi.

Nr. 300. Käizin tilluke teole. 150.

- Käizin tilluke teole,
Alati abivaemusse.
Kui mina küütsin vällä peäle,
Tulli kubjas mõiza puolta,
5. Kilter Kiima kõrtsi puolta,
Vedäs vemmältä järele,
Kandis kaegasta õlale,
Lõi mull pieni pihtu müödä,
Šhukeizi õlazid müödä.
10. Ma läksin mõiza kaibelema:
Oh mo härtu härräkene,
Kuldakruoni prouakene!
Tõuze üles tuolistagi,
Astu aknaraami peäle,
15. Toeta nurga nõjale,
Vaata oma valla peäle,
Kudas so valda vaevatasse,
Pizukeizi piinatasse,
Valda aetasse vardasse,
20. Teopoissi teibä'asse.

Nr. 301. Oh minu kubjas kullakene! 151.

Oh minu kubjas kullakene,
Kilter kirju linnukene,
Võta mo tütar teole!

- Tullin izi tillukene.
5. Kubjas mõetis mõedumaada,
Tüki mõetis söödimaada,
Teeze tüki kütismaada.
Ärä mina veänzin värsi sarved,
Puestazin pulli sarved.
10. Kubjas tuli mõiza puolta,
Vedäs vemmältä järele
Minu vaeze turja tarvis.
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Oh minu kulla kubjakene,
15. Kilter kirju linnukene!
Ärä mina veänzin värsi sarved,
Puestazin pulli sarved.
Oh minu kubjas kullakene,
Kilter kirju linnukene!
20. Laze lapsed lõune'elle,
Šiget aega õhta'alle!

Nr. 302. Ollin tilluke teole. 152.

- Ollin tilluke teole,
Läksin rääguke rehele,
Väeti härrä vällä peäle:
Hästi küntsin härrä välläd,
5. Risti rästi Riia vällä,
Põigiti Põltsama välläd.
Tulli kubjas mõiza puolta,
Kilter Kiima kõrtsi puolta,
Vedäs vemmältä järele,
10. Kandis kaegast kaindelassa:
Viis olli vindunud pajozid,
Kümme turda toomingada,
Seetse löi ta sellä peäle,
Kahessa löi ta kaela peäle,
15. Kümme külle luie peäle.
Mina kubjast noogotama:
Uot, uot kubjas, no no kubjas!
Las tuleb lauba õhtukene,
Ma tahas härräle kaevata.
20. Kubjas pakku pannetasse,
Kilter kivikelderisse.
Kubjas saab mind siis paluma:
Tillukene teopoissi,
Peästä mull pakku jalusta,
25. Kilter kivikelderista!

Nr. 303. Kuu ma ollin kubja alla. 153.

Kuu ma ollin kubja alla,
Viizi kiltre vitsa alla.

Meie kubjas kullakene,
Kilter hellä linnukene:

5. Ärä ole mulle kurja,
Mulle kurja, vaezel valju!

Meil on kuri kubja põli,
Küll on kibe kiltre põli,
Vali vana härrä põli.

10. Kubjas kuri mõiza'assa:
Aab ta valla varda'asse,
Teolapsed teibä'asse,
Pizikezed pilpa'asse.

15. Oh sa härtu härräkene,
Kuldakruoni pronakene!
Vaata vällä valla peäle,
Kudas sedä valda vaevatasse.
Mehed pakussa paluvad,
Naezed uksila huluvad.

20. Naezed käeväd mõiza tiedä,
Munakinda'ad käessä,
Lammas lauku vankerilla,
Hani hal'as alla hõlma,
Kana kall'is kaindelassa,

25. Viiväd meestest meeleheädä.
Mina kubjast haugutama:
Uot, uot, kubjas, no, no, kubjas!

30. Sull on aze ammu val'mis,
Katel on val'mis valatud,
Põrgus val'mis vaskikatel.
Seäl sa kied kibedasti,
Teopoizid teeväd tulda,
Abivaemud aavad halgu,
Varized valuzamini.

Nr. 304. Püüdsin kubjale kalada. 154.

Kaua käizin karjassagi,
Kaua karja hoole peäle,
Tilluke käizin teole,
Alati abivaemusse.

5. Püütsin kubjale kalada,
Kilterille lutsuzida,
Et võizin võzas magada,
Rehe taga ringutada.
Ei mind tohtnud Toomas lüüä,

10. Egä Andres haugutada.
Ma püüan kubjale kalada,
Kilterille lutsuzida.

Nr. 305. Hanekarjane ja kubijas. 155.

- Muele anti muida tüüdä,
Mulle tüüdä hõlbukesta:
Hanid hoida, kanad kaitse,
Varvasjalad vaigistada,
5. Lestäsjalad lepitädä.
Ajazin hanid ojale,
Lestäsjalad lepikusse.
Tulli kulli kurja küüzi,
Halli jõnni haavikusta,
10. Laia käppä laane alta.
Ajäs mo hanid ojalta,
Keerutas kanad kezältä,
Lestäsjalad lepikusta.
Sain siis vaene mies valama,
15. Püksid põigiti peossa,
Kaltsud kaksiti õlale,
Sukad suus ja kaltsud kaelas,
Hame hammaste vahele.
Võtan küüri kõrtsi poole,
20. Võtan reizi rehe poole,
Mõtlen minnä mõiza'asse.
Võtsin kubjasta paluda:
Oh minu kubjas kullakene,
Kilter kirju linnukene!
25. Ajazin hanid ojale,
Keeräzin kanad kezäle,
Viibizin vilet ajama,
Pajopilli puhkumaie.
Tulli kuri kuuzikusta,
30. Halli jõnni haavikusta,
Laia käppä laane alta,
Ajäs mo hanid ojasta,
Keeräs mo kanad kezältä.
Kubjas minda ähvärdämä,
35. Mina kubjast noogotama:
Uot, uot, kubjas, las, las kubjas,
Las tuleb lauba õhtukene,
Pühäbäne päeväkene, --
Põrgus valmis vaskikatel,
40. Seäl so kehä keedetässe,
Liha liipa lõegatasse,

Kondid kokko korjatasse,
Nööri otsa aetasse.

Nr. 306. Pühäbä pühä pidäzin. 156.

A.

- Pühäbä pühä pidäzin,
Esmäbä une magazin,
Tõõziba läksin teole.
- Kubjas mõetis mõedumaada:
5. Muele anti häidä maida,
Mulle anti ääremaida.
Seäl mina küntsin küüdu sarved,
Murtsin ärä musta sarved,
Küütu kündis, selgä nõkkus,
10. Val'gi vedäs, peä vabizes.
Tulli aga kubjas mõiza puolta,
Kilter kivivare puolta,
Vedäs vemmältä järele
Minu vaeze turja tarvis.
15. Mina kubjast palvelema:
Oh kubjas, kuldakepikene,
Kilter kirju linnukene!
Ärä mina küntsin küüdu sarved,
Murtsin maha musta sarved.
20. Kubjas aga keppi kõegutama,
Mina jalgu juhatama.
Juozin mõiza härrä ette,
Juozin mõiza proua ette,
Loto lõdizes käessä:
25. Oh mo härtu härräkene,
Kuldakruoni prouakene!
Ma tullin tänä teole:
Muele anti häidä maida,
Mulle anti ääremaida,
30. Seäl mina küntsin küüdu sarved,
Murtsin maha musta sarved.
Härrä siis äkisti ähvärdäs,
Proua silmä pilgutäs:
Viige sie lurjus vemmälille,
35. Rohitsege roovi alla,
Parandage piitsalegi!

B.

Pühäbä pühä pidäzin,
Esmäbä une magazin,
Tõõziba läksin teole.

- Istsin kõrtsi laua peäle :
5. Ei siis maksnud vähe viina
Egä õiged õlletaabid.
Vaatsin vaskizid värävid,
Uuristatud uksezida.
Tulli kubjas mõiza puolta,
10. Kilter Kiima kõrtsi puolta,
Vidäs vemmältä järele,
Kandis turda toomingada,
Kõik ollid minu turja tarvis.
Kust siis saks nied saapad sai,
15. Kilter omal kingäd jalga ?
Peremehe perzenahast,
Teopoizi turja nahast.
Kubjas mõetis mõedumaada :
Muele andis muuda maada,
20. Mulle maada metsämaada,
Noore kuuziku alusta.
Seäl ma murtsin mustu sarved,
Kakestazin ruuna kaela.

Nr. 307. Härrad iksid ikke'essa. 157.

- Teopoizid tillukezed,
Vallapoizid vaezukezed !
Läksite kõrta kündemaie,
Rukkiväl'l'ä vaotama, —
5. Härrad teil iksid ikke'essa,
Kubjad kurtsid kurgedessa,
Kubjanaene nabapulgas,
Kilter kiiksus kiiludessa,
Roua raksus ruomadessa,
10. Reili räksus rinnussessa :
Oh sina kulla kündijäni,
Oh sina härgiaajajani !
Peästä paelust, peästä kaelust,
Saada vangid vainijulle,
15. Kõiealuzed koduje !
Mina siis mõistsin, kohe kostsin,
Teätsin targasti kõnelda :
Oh sa kulla kündijäni,
Hullu härgiaajajani !
20. Kännä sina kõva söödimaada,
Söödimaada sikke'eda,
Metsämaada mätelikku,
Kõrvemaada künkelikku.
Aja sina ärä sõnni sarved,
25. Sõnni sarved, härjä ehted,

- Kukutele kurekezed,
 Rikutele roomakezed,
 Riku rängirinnustagi,
 Kihutele kiilukezed,
 30. Napsatele nabapulgad.
 Siis jäeb soiko sopsimene,
 Siis jäeb kojo kopsimene,
 Siis pääzeb valda vaevastagi,
 Siis pääzeb pere piinastagi,
 35. Talu tule keske'elta.

Nr. 308. Ei enne pääze koduje. 158.

- Tühi maksku Mardi-kätte,
 Sunnik Söödi Jaagu kätte,
 Kes mind mõistis mõiza'asse,
 Tõrvakatsuja külässe,
 5. Vaegusööjä vainu'elle!
 Ei enne pääze koduje,
 Ennegu kodo kosjasaani,
 Värävis peiu hobone:
 Siis ma pääzen mõiza'asta.
 10. Saan kodo, vaatan tagazi:
 Vott, kus paestab põrguhauda,
 Teopoeste tõrvatelki,
 Vallalaste vaevatorni!

Nr. 309. Kui ma pääzen mõiza'asta. 159.

- Kui ma pääzen mõiza'asta,
 Siis ma pääzen põrgu'usta,
 Pääzen kui soe suusta,
 Lõvi lõugade vahelta,
 5. Havi hammaste tagalta.
 Ei vaadand mina tagazi,
 Verstäl vaadazin tagazi:
 Nägin mõiza'a põleva,
 Kubja tua kõrvevada.
 10. Kuri mingi kustutama,
 Paha vetta viskamaie!
 Kesse siis hõikus järele?
 Kubijas hõikus järele,
 Kilter kilgates järele,
 15. Junkur juozis juhva jahva,
 Nuatupp lõi tuuzen teiben,
 Karman karas kaksipidi.

Nr. 310. Sundija sulane. 160.

- Ollin enne herrä poissi,
 Kantsin herrä kannussida,

- Vana herrä vammussida,
 Noore herrä nuppusida.
5. Seält sain sundja sulazes.
 Sundijal ollid suured ruunad,
 Suured ruunad, kõrged kõrvid.
 Nied tahtsid suvel sugeda,
 Talve tallis tallitada,
10. Raudaharjale harida,
 Vaskikammile kazida.

Nr. 311. Talupoeg olli tüöle tarka. 161.

- Talupoeg olli tüöle tarka,
 Saks olli tarka sundimaie.
 Meie maa mehed madalad,
 Kavalad atra kandema.
5. Suvel künnäb suured välläd,
 Talvel taper kaindelassa;
 Otsib häidä adrapuida,
 Hästi häidä äkkepuida;
 Otsib häidä odramaida,
10. Katsub häidä kaeramaida,
 Roovib häidä rukkimaida.
 Tegi siis rukkid ruuza peäle,
 Odrad väl'l'ä orgodesse,
 Linad väl'l'ä liivakulle,
15. Dõnad alla õueaida,
 Tatar taha tammikusse,
 Keeduvili kezet väl'l'ä.

Nr. 312. Ollin orjas, käizin karjas. 162.

- Ollin orjas, käizin karjas,
 Ollin Hollandi sulane,
 Liiventandi lammerikku.
 Holland tegi uue kuue,
5. Liiventant laia kazuka.
 Seält sain, seält sain, ennäd vennäd,
 Seält sain Sundija sulazes.
- Sundijal ollid suured ruunad,
 Suured ruunad, paksud kaelad:
10. Nied tahtsid suvel sugeda,
 Talvel otsa tallitada.
 Kui ep saanud suvel sugeda,
 Talvel otsa tallitada,
 Siis ollid pihas piitsahoobid,
15. Kävivarres varrehoobid.

Nr. 313. Peremies kündis põllul. 163.

- Peremies kündis põllul,
 Paar olli härgi tall iessä,
 Teene paar olli täkkuzida,
 Kolmas kõrviruunazida.
5. Ait sai harjani aganid,
 Kirst sai kiilutud kivada.
 Sulane kündis suossa,
 Paar olli par'ta tall iessä,
 Teene paar olli tetrezida,
10. Kolmas olli kukkezida.
 Ait sai harjani teridä,
 Kirst sai kiilutud rahada.

Nr. 314. Perenaene pettis minda. 164.

- Perenaene pettis minda,
 Panni vetta piimä sisse.
 Mina aga tarka poizikene
 Pet'sin jälle perenaista:
5. Läksin väl'lä kündemaie,
 Aazin vao vainu poole,
 Teeze vao teene poole,
 Kolmandama külä poole;
 Ei ma riku roho juurta,
10. Kaku kasteheenäkestä;
 Ma annan maada maltsal kasva,
 Ohakal ul'a elädä,
 Sinilil'l'ele sigidä,
 Kullerkupul kuuti lüüä.
15. Ohak olli laia, pal'lu lapsi,
 Malts olli mädä, murelene,
 Sinilille seavüöti,
 Kullerkuppu kanapurtsu.

Nr. 315. Perepojad peksid minda. 165.

- Perepojad peksid minda,
 Orjapojad uhtsid minda,
 Karjapoizid karustazid,
 Lambalapsed mind laemazid,
5. Sigurikud kinni siduzid.
 Juhtuzid juudid tulema:
 Peästsid lahti laste käestä,
 Otsid mulle orja kohta,
 Orja kohta, perispaika,
10. Kus ma voin elu elädä,
 Perispaika vdi pidädä.

Nr. 316. Lõõri, lõõri päeväkene! 166.

- Lõõri, lõõri, päeväkene,
 Lõõri, päevä, lõune'esse!
 Keeri, keeri, päeväkene,
 Keeri keskihommokusse!
5. Teezed sööväd teistä korda,
 Kodorahvas kolmat korda:
 Mina sirku söömätä,
 Lõo ilma lõune'eta,
 Pääzuke ilma ivätä,
10. Tui tangu maitsemata.

Nr. 317. Veere, veere, päeväkene. 167.

A.

- Veere, veere, päeväkene,
 Veere, päevä, me väzime,
 Kulu päevä, me kulume!
 Väziväd mehed vägeväd,
5. Tüdiväd mehed tugevad:
 Mis siis ei väzi väetimäd?
 Veere, veere, päeväkene!
 Ei ole aega päeväl veerdä:
 Päev soeb sulaze peädä,
10. Kammib karjalaste päidä,
 Hari kuldane käessä,
 Peälauda lapilene.
 Hari sulpsatas meresse,
 Peälauda laine'esse,
15. Kuldakammi kalda'asse.
 Hüppä Anne, karga Kaie,
 Tantsi, Tammiku Mareta!
 Mine Pietri palvielle:
 Kulla Pieter, hellä Pieter,
20. Mine tuo hari meresta,
 Peälauda laine'esta,
 Kuldakammi kalda'asta!
 Ei olnud aega Pieterille,
 Palju aega Paavelille,
25. Enäm aega Andressele.
 Pieter tegi pingikeze,
 Andres aluslauakeze,
 Paavel peäle padjakeze.
 Läksin izi tillukene,
30. Läksin ma vüöni vedeje,
 Kaelani kalakudeje.
 Mis mo silmile sajaksi,

- Mis mo kaela kahvateles?
 Vezi mo silmile sajaksi,
 35. Kalad kaela kahvatazid.
 Mis mo põlve puutunessa?
 Mõeka mo põlve puutunessa.

B.

- Veere, veere, päeväkene,
 Veere luoja, me väzime,
 Tõtta alla, me tüdime!
 Ei ole aega päeväl veerdä:
 5. Päe soeb sulaste päidä,
 Kammib karjalaste päidä,
 Hari kuldane käessä,
 Hõbedane peälauda.
 Hari aga sulpsatas meresse,
 10. Peälauda laenettesse.

C.

- Veere luoja päeväkene,
 Veere luoja vetta müödä,
 Laze kaze latva müödä,
 Veere otseti ojasse,
 5. Lippi lappi laenettesse,
 Kilpi kalpi kalda'asse!
 Ei ole aega päeväl veerdä:
 Päe soeb sulaste päidä,
 Kammib karjalaste päidä,
 10. Vaeze lapse peä vanunud.
 Hari sulpsatas meresse,
 Kuldakammi kalda'asse,
 Peälauda laenettesse.
 Ei ole aega Andresselle,
 15. Pizut aega Pieterille,
 Pal'lu ep aega Paavelille.
 Pieter tegi pingikeizi,
 Andres aluslauakeizi,
 Paavel peäle patjazida.
 20. Veere ikki päeväkene,
 Veere päevä, me väzime,
 Kao päevä, me kaome,
 Veere otseti ojasse,
 Laze laenete seässe.

Nr. 318. Miks on ilmuke udune? 168.

A.

- Miks on ilmuke udune,
 Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi?
 Sestep ilmuke udune,
5. Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi:
 Izät poega tappelezid,
 Purelezid puie peäle,
 Maadelezid maie peäle,
10. Nurelezid nugade peäle.
 Sest on ilmuke udune,
 Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi:
 Taati poega tappelezid,
15. Purelezid puie peäle,
 Maadelezid metsä peäle,
 Et olli kasnud kaazikmetsä,
 Et ollid haavikud ajanud,
 Luodud lepäd leenälezed,
20. Kasnud kadakad karedad.
 Sestep ilmuke udune,
 Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi:
 Taati poega tõrelezid,
25. Tõrelezid, purelezid,
 Purelezid puie peäle,
 Maadelezid maie peäle,
 Kakkelezid kadaka peäle.
 Seältep kadakad karedad,
30. Lepäl leenä särgikene,
 Haaval halli vaebakene,
 Kuuzel kulda mütsikene,
 Kazel kardane kazukas,
 Pajol pikäd põlle paelad.

B.

- Seli, seli, ilmakene,
 Seli, ilma, selgemasse,
 Vali, ilma, valgemasse!
 Miks sie ilmake udune,
5. Taevas tahma lapilene?
 Sest on ilmake udune,
 Taevas tahma lapilene:

- Sõzarad on sõimelenud,
Vaderid on vaidelenud,
10. Kälitsed kärä pidanud,
Ühe risti lapse pärast,
Ühe veeme vaka pärast,
Äiä kirstu kaane pärast.

Nr. 319. Satta vihma, kasta muida! 169.

- Satta, satta, vihmakene,
Satta vihma, kasta muida,
Kasta muida karjatsida,
Jätä minda kastemata.
5. Mull põle kohta, kus ma kuevan,
Ei ole tare, kus tahenen,
Ei kueva särgi kol'kijada,
Ei valge särgi vaalijada.
Jumal mull kol'gib kuevad särigid,
10. Jumal vaalib valged särigid.

Nr. 320. Saja, saja, vihmakene! 170.

- Saja, saja, vihmakene,
Saja vihma, saas magada!
Ei anta ju kueval magada,
Heledäl ei hingästädä.
5. Kes mull, kes mull, neitsikezed,
Kes mull pezeb peene särigi?
Vihm mull pezeb peene särigi,
Lumivalge'ed käissed.
Tule, tule, tuulekene,
10. Vii sa vihma Virumaale,
Aja vihma Harjumaale,
Saada vihma Saksamaale!
Kui on vihma meie maale,
Kes mull kolgib kueva särigi?
15. Kuu mull kolgib kueva särigi.
Kes mull vaalib valge särigi?
Päev mull vaalib valge särigi,
Lumivalge'ed käissed.

Nr. 321. Üle huogu, vihmakene. 171.

- Üle huogu, vihmakene,
Üle huogu, kaste luogu,
Üle huogu, ma uotan,
Kaste luogu, ma kannatan!
5. Vii vihma Villändisse,
Aja huogu Harjumaale:
Harjumaal on mehed mustad,

- Mehed mustad, naezed hallid,
Poizid kannu karvalezed,
10. Tüdrekuð imeiluzad.

Nr. 322. Süo karja, sinetä karja! 172.

A.

- Süo karja, sinetä karja,
Juo karja, jumeta karja,
Heedä karja hingämaie,
Puhukezes puhkamaie,
5. Raazukezes ramastama!
Süo siitä, kust ma söödän,
Juo siitä, kust ma joodan,
Süo siitä söödi rohto,
Pure siitä puegu juurta,
10. Näri siitä nälgäheinä,
Seni kui tõuzeb tõrvalille,
Ajab üles angerpüsti,
Pistab üles piibelehte.

B.

- Sitse meidä oodatasse,
Karja meidä karjutasse,
Sitse meid hoboste piire,
Karja kõege karja piire.
5. Süo, süo, karjakene!
Süo karja! Kust ma söödän?
Juo karja! Kust ma joodan?
Süo siitä söödi rohto,
Näri siitä nälgäheinä,
10. Kaku siitä kasteheinä,
Pure siitä puegu juurta,
Seni kui tõuzeb tõrvalille,
Ajab üles angerpüsti,
Tärküb üles tärnäheinä,
15. Pistab väl'lä piibelehte.

Nr. 323. Lambakarjane. 173.

A.

- Karja meidä saadetasse,
Vitsa kätte valmistasse,
Pätsi põue pistetasse.
Oma memm tegi odrakaku,
5. Káli käänis kaerakaku.
Mina hoian memme ut'e,
Kaetsen taadi suure karja

- Tua taha tammikusse,
Suo taha sarapikku,
10. Väll'ä alla hanipajosse.
Tule, suzi, karja sekkä!
Vii metsä minijä lammas,
Kizu ärä ämmä riimu,
Jätä jälle memme ut'e,
15. Ärä murra taadi talle.
Memm tieb mulle uue kuue,
Taat tieb karvatse kazuka,
Punazille puhkudelle,
Sinizida säärisida
20. Säeb säärile ehteksi.

B.

- Mina hoian memme ut'e,
Mina kaetsen taadi karja.
Memm tieb mulle uue kuue,
Taat tieb karratud kazuka
5. Tua taha tammikusse,
Värävisse varvikusse,
Kivistiku keske'elle,
Laija lahu lahke'elle.
Karja minda saadetasse,
10. Vitsa kätte lõegatasse,
Päts. pñue pannetasse.
Oma memm tegi odrakaku,
Käli käänis kaerakaku.
Tule, suzi, karja sekkä!
15. Vii metsä minijä lammas,
Jätä jälle memme ut'e!

Nr. 324. Tusti, tusti seakene! 174.

- Tusti, tusti seakene,
Tusti siga, toeda peädä,
Elätä oma peretä,
Kasvata oma kahessa poega;
5. Tusti kuuzed kummargille,
Laiad lepäd längakille,
Kadakad kahele poole!
Pannin sea söödä peäle:
Ostsin vaka otrazida,
10. Teeze vaka herne'ida,
Kolmanda talinizuda,
Nell'äs vakka tatterida.
Süötsin kuu, süötsin kaksj,
Süötsin kuu kolmandalle,

15. Natukeze nel'ändälle.
Läksin siga katsumaie:
Kas on ju veri vedelä,
Kas on ju siga siledä,
Kas on rasva raazukene,
20. Kүүnär pekki külle peäle?
Tooge nuad, noored mehed,
Tulge siga tappemaie!
Kut'sin orja otsa lüömä,
Päileze pähä lüömä.
25. Ori ei ozand otsa lüüä,
Päilene pähä lüüä:
Lõi ta sea silmä peäle,
Vana kuldi kulmu peäle,
Orikalle otsa peäle.

Nr. 325. Kāgu kukub kuuze otsas. 175.

- Kari mull mängib kaazikussa,
Talled tantsvad tallermaale,
Izi mina mängin männä otsas,
Kāo pojad pūuessagi.
5. Kāgu kukub kuuze otsas:
Kulla neiu, hellä neiu,
Anna mo pojad kädeje!
Ma tien sulle kolmed kingäd,
Ühed puezed, teezed luezed,
10. Kolmandad kivized kingäd
Puezed tien ma pulmes käiä,
Luezed ilma lusti lüüä,
Kivized kirikus käiä.

Nr. 326. Kuku, kuku käokene! 176.

- Kuku, kuku, käokene,
Helgi, hellä linnukene!
Egä kāgu muele kuku:
Kāgu kukub karjatselle,
5. Laalab lapsehoidijalle,
Helgib heenäniitejälle,
Paugub pajoraiujalle.

Nr. 327. Kāi kodo karjakene! 177.

- Kāi kodo karjakene,
Kāi kodo käskimätä,
Ilma vitsa võttemata,
Kaze ladva laazimata,
5. Kuuze oksa kuorimata,
Lepä ladva lõikamata.

Nr. 328. Sõeru, sõeru lehmäkene! 178.

- Sõeru, sõeru, lehmäkene,
 Anna piimä, lehmäkene!
 Anna peästä, et oled päitsik,
 Muista luista, et oled mustik,
 5. Kinderkondist, et oled küüdik,
 Anna puuzast, et oled pun'n'ik.
 Anna piimä, lehmäkene!
 Ei mina vahi vaadi täitä,
 Ei mina tõmma tõrre täitä,
 10. Anna üks anuma täis,
 Laze laia kapa täis.
 Mull tuli Virust võera'ida,
 Saaremaalt tuli saksazida.
 Nied tahavad vöil võerutada,
 15. Nied tahavad piimäl piinutada.
 Alles mull kana kakkumata,
 Hani tahab hall'as harida,
 Pardi liha on pannu peäle.

Nr. 329. Ma kiidan oma hobosta. 179.

- Izä kiitis kimmelida,
 Härrä häidä telderida,
 Ma kiidan oma hobosta,
 Vana vaevasta märädä:
 5. Künnäb maad ja kannab varsad,
 Maksab matti mölderille,
 Külimittu kösterille,
 Tuob memmele minijä,
 Enezelle hellä naeze.

Nr. 330. Mull ollid targad tallipoizid. 180.

- Mull ollid targad tallipoizid,
 Hoolakad hobozepoizid,
 Süötsid hobost otradella,
 Kurekõrvi kaeradella.
 5. Vana vares, kaval lindu,
 Oodas mo hobo sureva,
 Linalakka langeva,
 Kurekõrvi kooleva.
 Maha lõid poizid paha linnu,
 10. Kooletazid kurja linnu,
 Matsid maha muru alla,
 Peitsid ärä põõza alla.

Nr. 331. Lähme luhtaje luole. 181.

A.

- Lähme luhtaje luole,
 Marijalle heenämälle,
 Rihad kuilatsed käessä,
 Hõbedazed hanguarred.
5. Võtsin kaare, võtsin kaksi,
 Läksin kolmat võttemaie:
 Mis olli kal'is kaare alla?
 Hantsu kal'is kaare alla.
 Mis seäl Hantsu hõlma alla?
10. Kirves Hantsu hõlma alla.
 Mis seäl kirve silmä peäle?
 Laast seäl kirve silmä peäle.
 Mis sest laastust raiutasse?
 Hantsul aita tehtänessä.
15. Mis sinna aita pantanessa?
 Sängi aita pantanessa.
 Mis sinna sängije säeti?
 Šled sängije säeti.
 Mis siis panti õlilegi?
20. Padjad panti õlilegi.
 Mis aga panti patjadelle?
 Neli nuorta neiukesta:
 Üks seäl sidus siidipärgä,
 Teene sidus niidivüödä,
25. Kolmas kodus kuldapoordi,
 Nel'äs nut'tis nuorta miestä.

B.

- Läksin metsä heenämälle,
 Marijalle heenämälle,
 Rihad kuldazed käessä,
 Hõbedazed hanguarred,
5. Vikat kuldane õlale.
 Niitsin kaare, niitsin kaksi,
 Niitsin kaare kolmandalle,
 Natukeze nel'l'ändälle,
 Veidikeze viiendälle.
10. Mis ma leitsin kaare alta?
 Leitsin kotka kaare alta.
 Mis seäl kotka tiiva alla?
 Kirves kotka tiiva alla.
 Mis seäl kirve silmä peäle?
15. Laastu kirve silmä peäle.
 Mis sest laastust tehtänessä?

- Hantsul aita raiutasse.
 Mis sinna aita pandanessa?
 Sängi aita pandanessa.
20. Mis sinna sängile säeti?
 Padjad sängile säeti,
 Lina padjule panneti.
 Hants heitis õhta'alt magama,
 Võt'tis kaaza kaindelasse.
25. Kui põlnd kaazat, võt'tis kassi,
 Kui põlnd hiirtä, olli ilma:
 Võt'tis kirbuga kõnelda,
 Lutikaga lüüä lusti.

Nr. 332. Lähme põldu põimamaie. 182.

A.

- Lähme põldu põimamaie,
 Lähme väl'lä vääramaie.
 Põllud nied pärätud pikäd:
5. Otsad joozevad ojasse,
 Aäred järve kalda'asse,
 Rannad joozevad rabasse.
 Neiukezed, noorekezed!
 Mis ma lõikan, sie ma keedän,
 Sie ma vihkuje vidāzin,
10. Kuhelikku ma kogozin.
 Tegin nabra kui sie naeze,
 Kuheliku kui kuninga,
 Haki kui Harju neitsikeze,
 Rõngu kui Rõngu nooremehe.
15. Kuhel paist Kuramäele,
 Hakki Harju tierajale,
 Rõuku Rõngu mõiza'asse.
 Pannin alla haava oksad,
 Pannin peäle pärnä koored,
20. Vahele vana hõbeda,
 Keske'elle keeru kulla.
 Tulli tuuli, tõstis tormi:
 Aas ta alta haava oksad,
 Pildus peältä pärnä koored,
25. Vahelta vana hõbeda,
 Keske'elta keeru kulla,
 Pikker põhjani põrutas.

B.

Mis ma lõikan, sie ma keedän,
 Mis ma keitsin, sie kogozin,

- Kogozin ja kokko pannin,
Nabizin ja napra pannin,
5. Kuhelikku kukutazin,
Vahelikku valmistazin.
Alla pannin haava oksad,
Peäle pannin pärnä koored,
Et ei läe alta hallitama,
10 Et ei läe peältä päevätämä,
Keskelt kuhel kopitama.
Tegin nabra kui sie naeze
Kuheliku kui emändä,
Vaheliku kui vanema,
15. Haki kui Harju neitsikeze.
Kuhel paist Kuramäele,
Hakki Harju tierajale,
Naber Narva uulitselle.
Viru neidissed vaatsid,
20. Harju kaazikud kaezid:
Vatt kus naber naeste tehtud,
Kuhel neidiste kogotud!
Tulli tuuli, tõstis tormi,
Ajas alta haava oksad,
25. Pildus peältä pärnä koored:
Siis läks alta hallitama,
Siis läks peältä päevätämä,
Keskelt kuhel kopitama.

C.

- Mis ma lõiksin, sie ma keitsin,
Kogozin ja kokko pannin,
Sie ma nabraje nabizin,
Kuhelikku kogozin.
5. Tegin nabra kui sie naeze,
Kuheliku kui kuninga,
Vaheliku kui vanema,
Rõngu kui Rõngu noore härrä.
Pannin alla haava oksad,
10. Keske'elle keeru kulla,
Vaele vana hõbeda
Tuleb tuuli, tõstab tormi,
Ajab alta haava oksad,
Keske'elta keeru kulla,
15. Vahelta vana hõbeda:
Siis läheb kulda kopitama,
Alta hõbe hallitama.
Vatt kus naber naeste tehtud,
Kuhel neidiste kogotud!

Nr. 333. Lõpe, lõpe põllukene! 183.

A.

Lõpe, lõpe, põllukene,
 Vähäne väl'l'äkene,
 Kahane kaerakene,
 Tua otsa odrakene!

5. Kui ei lõpe, siiä jätän,
 Siiä jätän sirgu süüä,
 Sirgu süüä, kärbe käiä,
 Siiä kure kummardada,
 Siiä lõo lõõritada,
10. Siiä pääzu peäle tulla.

B.

Lõpe, lõpe, põllukene,
 Vähäne väl'l'äkene!
 Kui ei lõpe, põllukene,

5. Siiä jätän, põllukene,
 Siiä jätän sirgu süüä,
 Sirgu süüä, kärbe käiä,
 Siiä lõo lõõritada,
 Siiä kure kummardada,
 Pääzukezel peäle tulla.
10. Mis on jäänud jälgedelle?
 Kure kuube, tedre tekki,
 Hanide aluspalakas,
 Lõokeze lõuarätte,
 Pääzukse peäliniku.
15. Kurg tulli kuube kummardama,
 Teder tekki tunnistama.

C.

Lõpe, lõpe, põllukene,
 Vähäne väl'l'äkene,
 Saa otsa saarekene,
 Kuule, kulla nurmekene!

5. Kui ei lõpe, siiä jätän:
 Siiä jätän sirgu süüä,
 Sirgu süüä, virbe viiä,
 Virbe viiä, kärbe käiä,
 Siiä kure kummardada,
10. Siiä lõo lõõritada,
 Pääzukezel peäle tulla,
 Mõtussel mune muneda,
 Tedrele tehä pezädä.
 Siin on kuu olnud kurge,

15. Siin päevä olnud pääzu,
Aasta hani maganud :
Siiä jäänud kure kuube,
Kure kuube, tedre tekki,
Haraka aluspalakas,
20. Varesse halli vaipa.
Kure kuube jutilene,
Tedre tekki täpilene.

Nr. 334. Lähme metsä kõndimaie! 184.

- Lähme metsä kõndimaie,
Odramaada otsimaie,
Kaeramaada katsumaie,
Nizumaad nimetämaie,
5. Neidistel madaramaada.
Raiuge, raiuge, noored mehed,
Izäle härjä ikke puida,
Vennäl ratsu rangi puida,
Sõzaral kurika puida.

Nr. 335. Pudru nurgas raizin puida. 185.

- Pudru nurgas raizin puida,
Aru rannas tegin hagu,
Kirves raius, ma laduzin,
Puud pikäd läksid pinusse,
5. Halud laiad astsid riita.
Läksin siis purjus puida tuoma,
Arust halguzid vedämä,
Pannin pal'lu puida peäle,
Viel enäm härjäd vedäzid,
10. Läksid mõerätes mäele,
Izi hõezates järele.

Nr. 336. Läksin pikkä kuuzikmetsä. 186.

- Läksin pikkä kuuzikmetsä,
Raizin maha märjä männä,
Märjä männä ja jämedä,
Jätsin aga kazed kasvamaie,
5. Kaze oksad oigamaie.
Oksad oiazid izädä,
Lehed leenäzid emädä.
Läksin pikkä kuuzikmetsä,
Raizin maha pikä kuuze,
10. Pikä kuuze ja jämedä.
Mina kuuzelta küzimä:
Kuule kulla kuuzekene,
Kas sust saab laevalauda,

- Laevalauda, purjupuida,
 15. Mereviel vierijada?
 Kuuske mõistis, kohe kostis:
 Ei must, ei must, mehikene,
 Ei must saa laevalauda,
 Ei must saa purjupuida,
 20. Mereviel vierijada;
 Merevezi sie sügävä,
 Merekaldad keerulezed.

Nr. 337. Lähme kala püüdemaie! 187.

A.

- Puud on, puud on, helläd velläd,
 Puud on täizi putukida,
 Oksad täizi oravida,
 Ladvad laululinduzida.
 5. Jõgi joozeb juurte alta,
 Oja joozeb okste alta,
 Kalad kullatsed sihessä:
 Purikad pugalad külled,
 Lutsud külled loogezezed,
 10. Havil laia lauku otsa,
 Säenäs suuri, selgä paksu,
 Kiissa suuri, küütu selgä.
 Tooge noodad, noored mehed,
 Võrgud, Võnnu poizikezed,
 15. Püüdissed, pühä sulazed!
 Lähme kala püüdemaie,
 Kiissa kinni võttemaie.

B.

- Puud ollid, puud ollid, helläd velläd,
 Puud ollid täizi putukida,
 Oksad täizi oravida,
 Ladvad laululinduzida.
 5. Jõgi juozis juurte alta,
 Kalad kullatsed siessä:
 Purikad pugalad külled,
 Havid laiad, laugud otsad,
 Säinäd suured, sell'äd paksud.
 10. Küläpoizid, noored vennäd!
 Lähme purikat püüdemaie,
 Kiissa kinni võttemaie,
 Ahvenida ajamaie!
 Kiissa kikitšs meressä,
 15. Ahvena hanipajossa,
 Lutsu lua tukenissa.

C.

- Vennäkezed, noorekezed!
 Lööge vaiad vastastikku,
 Lähme kala püüdemaie,
 Kiissa kinni võttemaie!
5. Meil on naene vuodi'essa,
 Sie tahab elukalada,
 Mis tuleb mängides mäele,
 Lusti lüües lootsikusse.
 Kiissa kikitab meressä,
10. Havi laalab laine'essa.
 Tooge noodad, noored mehed,
 Võrgud Võnnu poizikezed!

Nr. 338. Kázikivil. 188.

- Kivikene hallikene!
 Eks sa võind meres mürädä,
 Mere kalda'as kazuda:
 Meri oles sinda meelitänud,
5. Mere kallas kasvatanud.
 Kivikene hallikene!
 Eks sa võind meres mürädä,
 Mere kalda'as kõrada,
 Ennem kui tuodi me tubaje,
10. Kanti meie kamberisse,
 Meie neidiste vedädä,
 Kaokeste kakestada.
 Kivikene hallikene!
 Nüüd sa rikud rinnaluida,
15. Katki murrad kaelaluida,
 Nüüd minu käed kuluvad.
 Kivi riimi rikub rinnad,
 Kivi vitsa väänäb kaela,
 Kázipuu käed kulutab.

Nr. 339. Kedrates. 189.

- Viru villad, Harju takud,
 Laiuzi linad lahedad,
 Tooge meie Kärdu kätte.
 Kärt on kärmäs keträmaie,
5. Voolas vokki sökkumaie,
 Ladus lõnga laskemaie,
 Edus lõnga eietämä.

Nr. 340. Kie, kie, pajakene! 190.

Kie, kie, pajakene,
Kie, kie, kitelikku,
Varit, varit, vatelikku.

- Kui sa mo hädä teäksid,
5. Kui sa mo nälgä näeksid:
Küll sa kies kibedämini,
Varizes valuzamini.
Mehed tulevad metsestä,
Poizid puida raiumasta,
10. Lapsed laasta korjamasta,
Vanad naezed vabrikusta,
Vanad piigad pezukünält.

Nr. 341. Last hoides. 191.

Laps läks nurka nuttemaie,
Kurg läks lasta lepitämä:

- Ole vaita, vaene lapsi!
Las tuleb izä koduje,
5. Ta tuob peos tillikeze,
Kamalus tuob kannikeze,
Sõela serväs sõrmussida,
Kuue hõlmas kudrussida,
Taskus vana taaderida.
10. Izä tulli lasta häälitsemä:
Ole vaita, vaene lapsi!
Kurekene, linnukene,
Miks lõid lapse näpu peäle?
Izäkene, taadikene!
15. Laps pistis näpu piimä sisse.
Kurekene, linnukene!
Eks annud piimä kassi kätte,
Kannud kassi lännikusse.

Nr. 342. Piiri, piiri, pääzukene! 192.

Piiri, piiri, pääzukene,
Lõõri, lõõri, lõokene,
Kus so kuldapezäkene?

- Metsäs kueva kuuze otsas.
5. Kus sie vana kuiva kuuske?
Vanamies raius kueva kuuze.
Kus sie vana mehekene?
Tükkis põllu piendra'asse.
Kus sie vana põllu peenär?
10. Kүүdud härjäd küntsid piendrä.
Kus nied vanad kүүdud härjäd?

- Saatsin alla pilliruogu.
Kus sie vana pilliruogu?
Vikat niitis pilliruogu.
15. Kus sie vana vikatikene?
Luisku luezas, kõvas kõhutas.
Kus sie vana luezukene?
Kana sibilis sõnnikusse.
Kus sie vana kanakene?
20. Kul' viis ärä vana kana.
Kus sie vana kul'ikene?
Lennäs alla kannu otsa.
Kus sie vana kannukene?
Karu kaapis kannukeze.
25. Kus sie vana karukene?
Hüpäs üle ühessä metsä,
Karas üle kahessa metsä:
Peä tall paestab peältä metsä,
Jalad alta harva metsä,
30. Kehä keskelt kannumetsä.

Nr. 343. Kukekene, kanakene! 193.

- Kukekene, kanakene,
Kõvernokka linnukene!
Lähme rindu aeda alla,
Sinna võedu siblimaie!
5. Sibilitseme, sablitseme:
Terä sulle, teene mulle,
Kolmas kuke kannuselle.
Siis teeme teo õluta,
Suure siku sarve täie
10. Ja vana kitse kõrva täie.
Siis kutsume kure võeruzelle,
Kurge annab pal'lu piimä.
Läksin kurge lüpsemaie,
Siis tuli vallast vaene lapsi,
15. Pistis sõrme piimä sisse,
Kurg lõi lapse näpu peäle.
Laps läks nurka nuttemaie,
Mina lasta lepitämä:
Kurekene, linnukene,
20. Miks sa löid lapse näpu peäle?

Nr. 344. Tahtsin minnä talguzelle. 194.

A.

Tahtsin minnä talguzelle,
Tahtsin talguze õluta,
Ei annud izä hobosta,

- Veli ei annud val'iaida.
5. Ei ma huolind siegipäräst,
Ikki läksin talguzelle.
Tulli vasta valelikku,
Kezet tiedä keelekõlku,
Ütles: Süödud söögikorrad!
10. Ütles: Juodud joogikorrad!
Ütles: Liuad litsi pestud,
Anumad hata haritud!
Minä temältä küzimä:
Mis seäl talguzel tapeti?
15. Mis mullu haizis murule,
Kevädi haizis kezäle,
Talve haizis hange peäle:
Sie seäl talguzel tapeti.
Ei ma huolind siegipäräst,
20. Ikki läksin talguzelle.
Söömätä ollid söögikorrad,
Joomata ollid joogikorrad,
Ilukorrad heitemätä,
Laulukorrad laulemata,
25. Tantsukorrad tantsimata.
Mis seäl talguzel tapeti?
Mis mullu mängis murule,
Kevädi mängis kezäle,
Talve tantsis laadassagi:
30. Sie seäl talguzel tapeti.
Liuad ollid Liizu pestud,
Anumad Anne haritud.

B.

- Tahtsin minnä talguzelle,
Tahtsin talguze õluta,
Ei annud izä hobosta,
Veli vaskivallijaida,
5. Sõzar sõrmikinda'ida.
Läksin ikki talguzelle.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tulli vasta valelikku,
Valelikku, keelekõlku:
10. Neiukene, noorekene,
Ärä mine talguzelle!
Seäl on liuad litsi pestud,
Anumad hata haritud.
Ei ma huolind siepärästki,
15. Ikki läksin talguzelle
Oh sa vana valelikku,

- Valelikku, keelekõlku!
 Seäl ollid liuad lillel pestud,
 Anumad õiel haritud,
20. Kulbid kullal lopotatud.
 Siis mina tantsin talguzelle,
 Kui ajab kõrzi kõikumaie,
 Või ka varzi vieremaie.
 Peremies, peremehike,
25. Perenaene, naezukene!
 Sie põle minugi süüdi,
 Et jäeb kõrzi kõikumaie
 Või ka varzi vieremaie:
 Siep on kurja sirbi süüdi.
30. Sie'p ole sirbigi süüdi:
 Siep sie kurja sepä süüdi
 Sie'p ole sepägi süüdi:
 Siep sie kurja raua süüdi.
 Sie'p ole rauagi süüdi:
35. Siep sie kurja süte süüdi.
 Sie'p ole sütegi süüdi:
 Siep on hõelä heledä süüdi.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
40. Küll saab nähjä, ma vaatan,
 Kas saab tõtte, mis tõotid,
 Kas saab kätte, mis sa kässid?
 Tõotid tõrre õluta,
 Vaadi viinada vihada,
45. Poole poolikut mõduda.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
 Pane lammas laua peäle,
 Teene teeze otsa peäle,
50. Kerä-oenas keske'elle,
 Kannud kaaneni õluta,
 Pudel punnini mõduda.

Nr. 345. Pane leibä laua peale! 195.

(Sõõma minnes).

- Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke:
 Pane leibä laua peäle,
 Nuga teeze nurga peäle,
5. Pane taldrekud vahele,
 Kerä-oenas keskelle!

Nr. 346. Kas läks tõtte, mis tõotid? 196.

(Sööma laual).

- Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
 Kas läks tõtte, mis tõotid,
 Kas said kätte, mis sa kässid?
5. Tõotid tõrre õluta,
 Vaadi viinada vihada,
 Poole poolikut mõduda,
 Pulli põllu pulma ajas,
 Värsi väl'l'ä varu ajas,
10. Ärä tappa selle härjä,
 Mis põle ilmas ikkes olnud,
 Kümmel aastal künnud maada,
 Sajal aastal sahka näenud:
 Kümmel mehel saab külge süüa,
15. Sajal mehel saab sapsu süüa,
 Tuhandel saab turja süüa.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
 Kas on luzikad loetud
20. Või on taldrekud tahutud,
 Liuad liidetud lihada?
 Täna käizim tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 Ei leidnud sedä peretä,
25. Kus olli pinki peeli pestud,
 Kus olli lauda laazilene,
 Õllekannud kui nied kannid,
 Piimäpütid kui nied pildid,
 Lusikad lume suguzed.
30. Nüüd ma sain sinna talusse,
 Kus ollid hoolikad orja lapsed:
 Seäl olli pinki peeli pestud,
 Seäl olli lauda laazilene,
 Õllekannud kui nied kannid,
35. Luzikad lume suguzed.

Nr. 347. Humal huikus, käbi kärkis. 917.

(Süües juues).

Humal huikus, käbi kärkis,
 Humal huikus huone'essa,
 Käbi kärkis põõza'assa:
 Tulge, tulge, noored mehed!

5. Vii mind kotissa koduje,
 Pane mind palaka peäle,
 Pane mind parsile kujuma!
 Seält mina tükin tünderisse,
 Põen õllepoolikusse,
10. Veeren viinaveerändisse.
 Oh te poizid, noored mehed!
 Seält sa katsud mieltä müödä,
 Katsud kannu äärtä müödä.
 Mehed siis mütsätä müräväd,
15. Poizid poolisaapa'illa,
 Naezed tantsivad tanuta,
 Neiud nel'ätõllakille.
 Siis on juodud joogikorrad,
 Söömätä viel söögikorrad.
20. Laadast tapsid laugu talle,
 Murult tapsid musta kuke,
 Vainult valgepeä vazika.
 Hakkad lientä kietemaie,
 Siis tuod soolad Soomemaalta,
25. Laiad laugud Lätimaalta,
 Piperit Pirita maalta:
 Siis tied leeme miki maki,
 Annel süüä, Kaiel katsu.

Nr. 348. Vaks on õllep vahtu peäle. 198.

(Õlut junnes).

- Vaks on õllep vahtu peäle,
 Kāzikünāl kirja peäle.
 Minge nüüd, mehed, magama,
 Kõn'tke, poizid, kõlgussisse,
5. Jätke õlut naeste juua!
 Naezed joovad natukeze:
 Kapp on kahetoobilene,
 Sie on naeze seemukene.
 Olga terve õlle seppä,
10. Õlle seppä, kal'la seppä!
 Teenud õlle miki maki,
 Miki maki maa rohista,
 Põllu peenistä ivistä,
 Humalista, linnassista.
15. Ei te käenud vete tiedä,
 Kazinasti kaevu tiedä,
 Tihti astund aeda tiedä,
 Sagedasti salve tiedä.

- Ei siin laala lauajalad,
 20. Kui ei laala laudakonda ;
 Ei siin karju kannukaaned,
 Kui ei karju kannust joojad ;
 Ei siin piekerid pirize,
 Kui ep pildujad pirize ;
 25. Ei siin istemed igätse,
 Kui ep istujad igätse.
 Humal huikus, käbi karkis,
 Humal huikus metsessägi,
 Käbi karkis põõza'assa :
 30. Tule tännä, nuori miezi,
 Vii nied kotisse koduje,
 Pane parsil kuivemaie
 Seält ma astun ankurisse,
 Seält ma tükin tünderisse,
 35. Seält ma poen poolikusse,
 Seält ma veeren veerändisse,
 Võtan meeled meeste peästä,
 Pooled meeled poeste peästä,
 Tanud targa naeste peästä.
 40. Mehed mütsätä müräväd,
 Naezed tantsivad tanuta,
 Poizid poolisaapa'ita.

Nr. 349. Juba söödud söögikorrad. 199.

(Pere-eite tänades.)

- Juba süödud söögikorrad,
 Juba juodud joogikorrad :
 Laulukorrad laulemata,
 Alles kokka kiitemata,
 5. Kokkanaene näitemata,
 Kokapoiss auustamata.
 Heäp on kokka kietnud leeme,
 Parajasti pannud suola,
 Toonud rohod Rootsimaalta,
 10. Salatimid Saksamaalta,
 Piperid Piritä maalta.
 Rohod laulzid Rootsi keeli,
 Salatimid Saksa keeli,
 Laiad laugud Läti keeli,
 15. Kokka izi Hiio keeli,
 Kokapoissi Pohla keeli.
 Nüüd oon suini suppi täizi,
 Kalamarja maani täizi,

- Laugu lammaste libada,
 20. Kohi-oenaste ozada,
 Päetsu härjä päidikida.

Nr. 350. Lähme liugu laskemaie! 200.

(Vastla laul.)

- Lähme liugu laskemaie!
 Linad liuu-laskijalle,
 Takud tagalt-lükkäjälle,
 Hebemed iest-vedäjäl.
5. Kes ei tule liugu laskma,
 Selle linad läpätägu,
 Rukkid lustesse ludigu,
 Kaerad mängku mättä'ässe!
 Mihuke liuu hobone?
10. Linalakka laukuotsa.

Nr. 351. Lähme Jaaniku tulele! 201.

(Jaani tulel.)

- Lähme Jaaniku tulele,
 Jaani tulda hoidemaie,
 Jaani kirge kaitsemaie!
 Tuli uedab huone'esse,
5. Kirge kargab katussesse.
 Jaanikene, poizikene!
 Ää tule paadile hobole,
 Paadist on pal'lu pahada;
 Ää tule mustale hobole,
10. Mustast on pal'lu mureta.
 Jaanikene, poizikene!
 Kui läed maale sõitemaie,
 Ehitä oma hobone,
 Kehitä oma kübärä,
15. Pane peäle paabu sulge,
 Virumaa varesse sulge,
 Harjumaa haraka sulge;
 Siu siidi ratsu silmäd,
 Kalevisse täku kabjad,
20. Lakka laiasse rahasse,
 Saba taha taaderisse.
 Viru neidissed vaatsid,
 Harju kaazikud kaezid:
 Vatt kus sõedab Jaanikene,
25. Hobo iessä, kui sie osja,
 Täkku iessä, kui sie tähte,
 Ruuna iessä, kui sie ruozi.

Nr. 352. Jaan läeb Jaaniku tulele. 202.

(Jaani tule laul.)

A.

- Jaan läeb Jaaniku tulele,
 Jaani tule paistuzelle.
 Mihake Jaani hobone?
 Musta ruuna, rummukaela,
5. Sõrasilma, lauku-otsa.
 Miska ta hobone ehitud?
 Silmad siidituttudessa,
 Lakad laiassa rahassa,
 Saba saksa taaderissa.
10. Mis tall sõedab musta taga,
 Libizeb laugu-otsa taga?
 Saan tall sõedab musta taga,
 Libizeb laugu-otsa taga.
 Jaanikene, poizikene!
15. Hakazid saani tegema,
 Igäs lõunes lõid sa laastu,
 Igäs päeväs peätsid killu,
 Igäs kuus tegid kodara.
 Sai sie saani valmidessa,
20. Viizid uuele lumele,
 Karedalle kaste'elle,
 Kutsid izä vaatamaie:
 Izäkene, taadikene,
 Mis sell saanil puudunessa?
25. Emä läks juure jutulegi:
 Jaanikene, poizikene!
 Viis sell saanil puudunessa:
 Ühed aezad õõnapuezed,
 Teezed rangid vahterazed,
30. Kolmas luoka kuldaküüzi,
 Nelläs hobo hiiruhalli,
 Viies sisse siidineidu.
 Jaanikene, poizikene!
35. Saanas üksi saanakene,
 Neli neidist seäl siessä:
 Üks seäl siub siidivüödä,
 Teene niub niidivüödä,
 Kolmas katsub kardapärgä,
40. Nelläs nutab nuorta miestä.
 Sie mis siub siidivüödä,
 Sie on uhke ja hooletu;

- Sie mis niub niidivüödä,
 Sie on nägus ja nurjatu ;
45. Sie mis katsub kardapärgä,
 Sie on kuri ja korratu ;
 Sie mis nutab nuorta miestä,
 Siep sie selge siidineidu,
 Siep sie kuldakanakene,
50. Siep sie kallis kaazakene.
 Jaanikene, poizikene !
 Sest saad sina siidineiu,
 Tuod mulle kuldaze minijä,
 Hõbedaze pojanaeze.
55. Jaanikene, poizikene !
 Saana taga tallikene,
 Seetse hingist seäl siessä.
 Mine mustast mu'du müödä,
 Must tuob pal'lu muretagi,
60. Hal'l' tuob pal'lu haugutezi,
 Kõrv' tuob pal'lu kõneta.
 Võta vahelt raudakapja,
 Raudakapja, kuldalakka,
 Seält saad ratsu noorekeze.
65. Vainijal on vahterida,
 Seält saad rangid vahterazed ;
 Suures saares lodjapuida,
 Seält saad looga lodjapueze,
 Lodjaplooga kuldaküüzi.
70. Kui siis lähed sa kiriku,
 Paned sa hoboze edeje :
 Naerab naene neidissista,
 Hirnub varsusta hobone.

B.

- Lööme kokko kolmekesti,
 Hakkame aru pidämä,
 Hakkame saani tegemä :
5. Igäs kuus lööme kodara,
 Igäs lõunes lööme laastu,
 Igä päev peästäme pinnu.
 Sai sie saani valmi'isse,
 Viizin uuele lumele,
 Rabedalle räetsäkälle,
10. Karedalle kaste'elle.
 Aazin izä ukse ette,
 Kutsin taadi vaatamaie :
 Tule väl'l'ä, taadikene !
 Mis sell saanil puudunessa ?

15. Oh sa rumal poegä nuori!
 Küll sell saanil puudunessa:
 Aizu ette puudunessa,
 Hobo ette puudunessa,
 Rangid kaela puudunessa,
20. Luoka peäle puudunessa,
 Sisse siidi-istujada.
 Külä õues õõnapmetsä,
 Seält saab aezad õõnapuuzed;
 Külä keskel saanakene,
25. Saana taga tallikene,
 Seält saab tallist täkukene;
 Külä vahel vahterida,
 Seält saab rangid vahterazed;
 Külä loemus lodjapuida,
30. Seält saab luoka lodjapuene;
 Külä kubjal kuldakammer,
 Neli neidist seäl siessä;
 Üks seäl siub siidivüödä,
 Teene niub niidivüödä,
35. Kolmas kujub kuldavüödä,
 Nel'äs nutab nuorta miestä.
 Seält saab sisse siidineiu,
 Kõrva kõrgi peiukselle.

Nr. 353. Tie mulle saksa saanikene. 203.

A.

- Jaanikene, vennäkene!
 Tie mulle saksa saanikene,
 Tie mulle ratassängikene,
 Kirevene korvikene!
5. Suvel sie veeretäb vilusse,
 Talve ahju paiste'elle,
 Mu'du läen maale sõitemaie,
 Ilmale ilu tegemä.

B.

- Jaanikene, kaanikene,
 Tie mulle saksa saanikene,
 Kirevene korjukene!
 Ma läen maale sõitemaie,
5. Ilmale ilu tegemä,
 Neidissida vaatamaie,
 Kaokezi katsumaie.
 Risti sõedan Riia väl'läd,
 Hirki harki Harju väl'läd,

10. Põiki Põltsama orassed
 Neidissida vaatamaie,
 Kaokezi katsumaie,
 Kas nied neiud ju vereväd?
 Vähe nied neiud ju vereväd,
 15. Pizut nied neiud ju punazed,
 Kazinasti kahku peäle.

Nr. 354. Mardid. 204.

- Mardid tulnud kauge'elta,
 Üle suo suure ja libedä,
 Kullasta kõrendat müödä,
 Vaskista valemit müödä.
5. Peretütär, neitsikene,
 Talutütär, tallekene:
 Ava uksi, tõsta telgi!
 Kui sa ei ava uksekesta
 Egä tõsta tellekesta,
 10. Uksed pöönusta pörutan,
 Sagarista saputelen.
 Peretütär, neitsikene,
 Talutütär, tallekene:
 Puhu sie tuli tubaje,
 15. Löötsu lõke pörmandulle!
 Kui põle tulda teil tuassa,
 Puhu tulda kuke suusta,
 Löötsu lõo lõua luista,
 Kõeruta kana ninästä.
20. Peretütär, neitsikene,
 Talutütär, tallekene:
 Võta pindu pingistagi!
 Kui põle pindu pingissagi,
 Võta pindu parrestagi;
 25. Kui põle pindu parressagi,
 Võta laastu lõuka'alta;
 Kui põle lõukal laastukesta,
 Võta tohto tualaelta.
 Peretütär, neitsikene,
 30. Talutütär, tallekene:
 Palun sie tuli tubaje!
 Märdid tulnud kauge'elta,
 Märdi küüdzed külmetäväd,
 Varva'ad valu tegeväd,
 35. Sõrmeotsad sõiteleväd.
 Peretütär, neitsikene,
 Talutütär, tallekene:

- Ava uksi, tõsta telgi!
 Kui sa ei ava uksekesta
 40. Egä tõsta tellekesta,
 Uksed pöõnusta pöõrutan,
 Sagarista saputelen.
 Mull on ju hulgas uksesepäd,
 Salgus mull sagarasepäd,
 45. Mull on pöues pöõnassepäd :
 Ma panen pöõnad pöõdrasarvist,
 Ma panen kiilud kitsesarvist,
 Pulgad panen pukisarvist.

Nr. 355. Kadrid. 205.

- Kadri tulnud kauge'elta,
 Üle suo, läbi libedä.
 Kadri küüdsed külmetaväd,
 Varva'ad valu ajavad.
 5. Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke:
 Laske sisse Kadri sandid!
 Peretütär, neitsikene,
 Puhu sa tuli tubaje,
 10. Lõõtsu lõke pöõrmandalle!
 Kui pöõle pierguda peressa,
 Võta lõhnast lõmmukene;
 Kui pöõle lõhnas lõmmukesta,
 Võta pingist pinnukene;
 15. Kui pöõle pingis pinnukesta,
 Võta ruogu räästä'ästä.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezukene,
 Laske sisse Kadri sandid!
 20. Lazete sisse Kadri sandid:
 Önnistagu teie õued,
 Öued täizi õhvazida,
 Öued õhvade emäzid;
 Laadad täizi lamma'ida,
 25. Laadad lammaste emäzid;
 Pöõhud täizi pöõrza'ida,
 Pahnad pöõrsaste emäzid!
 Kui ei laze sisse Kadri sant'a:
 Saagu, saagu, ma sajatan,
 30. Saagu tütär sammeldama,
 Seenä ääre seenetämä,
 Mehele meeleepahasse,
 Taadi tahma lakkujasse,

35. Še õue pühkijässe,
Vennäle vie vedäjäs!

Nr. 356. Tulge kiikma, külänaezed! 206.

A.

- Tulge kiikma, külänaezed!
Tooge kanad, toõge munad,
Tooge pardid paaristikku,
Vezilinnud viirastikku,
5. Tooge kured kuuestikku!
Lähme kiiget katsumaie,
Kas sie kiige kannab meidä.
Kui ei kanna, las kaduda!
Tuo kirves, raiu kiiget,
10. Tuo nuga, lõika kiiget,
Tuo tuli, põleta kiiget!
Oh te hullud kiigessepäd!
Kohe teenud meie kiike?
Teenud külä künnismaale,
15. Külä laste laastusmaale,
Külä naeste naarismaale,
Neidiste madaramaale.
Külä nuttis künnismaada,
Külä lapsed laastusmaada,
20. Neidissed madaramaada.

B.

- Neitsikezed, noorekezed!
Lähme kiiget katsumaie:
Kas sie kiige kannab meidä,
Kas ta kannab meidä kahte,
5. Kahe kao ehte'ida,
Nel'l'ä neuu riide'ida.
Kui ep kanna, las kaduda!
Tuo nuga, lõika kiige,
Tuo kirves, raiu kiige,
10. Tuo tuli, põleta kiige!
Oh sa hullu kiigesseppä!
Kohe ta teenud neuu kiige?
Teenud külä küünismaale,
Külälaste laastumaale,
15. Poizikeste puie tiele,
Külänaeste naarismaale.
Külä nut'tis künnismaada,
Külälapsed laastumaada,
Poizikezed puie tiedä,

20. Naezed nutsid naarismaada.
 Sõua kiige, jõua kiige,
 Sõua kiige kõrge'esse,
 Üle õrte, peäle parte,
 Üle õrte õõnapuusse,
25. Peäle parte pihlakasse!
 Kolm olli õuna õõnapuule:
 Üks olli ehä puolt heledä,
 Teene kuu puolt kumera,
 Kolmas päeva puolt punane.
30. Mis olli ehä puolt heledä,
 Siep olli minu memme õuna;
 Mis olli kuu puolt kumera,
 Siep olli minu vennä õuna;
 Mis olli päevä puolt punane,
35. Siep olli minu õe õuna.
 Sõua kiige, jõua kiige,
 Sõua üle kolme nurme!
 Seäl nief linnud lendeleväd,
 Lendeleväd, lezeleväd,
40. Otsivad pezä azeta:
 Kohe peän pezä tegemä
 Riegudesta, raagudesta,
 Suure suo sammelista,
 Pilliruo pindudesta?
45. Sõua kiige, jõua kiige,
 Sõua kiige kõrge'esse,
 Üle õrte, peäle parte,
 Sõua üle kolme aeda!
 Üks on aita rukki-aita,
50. Teene aita odra-aita,
 Kolmas kallis kaera-aita.
 Mis on aita rukki-aita,
 Siep on minu taadi aita;
 Mis on aita odra-aita,
55. Siep sie minu memme aita;
 Mis on kallis kaera-aita,
 Siep sie minu vennä aita,
 Siep on ratsu rakeldada,
 Kuldakõrvi kõnnitada,
60. Sõjatäku tantsitada.

Nr. 357. Kümme tüdrekut külässä. 207.

A.

Kümme tüdrekut külässä,
 Ühessä üle tanavi:

- Nied kõik tahvad viinul viia,
Viinul viia, saiul saata.
5. Kes nad kõiki viinul viib,
Viinul viib, saiul saadab?
Mõni saab mud'u mehele,
Et ei tulnd küllä kiikumaie:
Kardavad kullad kuluva,
10. Kardavad vazed vajova,
Hõbehelmed hõeruvada.
Ei siin kulu teie kullad
Egä vajo teie vazed:
Kulub meie kuldakõizi,
15. Hõerub hõbeõrrekene,
Vajob vaskilauakene.
Kesse tulli kiigutama?
Tulli Hantsust poizikene.
Mis ma antsin Hantsulegi?
20. Ei võind mune lubada,
Kanad metsä meil munevad,
Linnud laudille laovad.
Oles üksi orjapoissi,
Kes seos kanad kammitsasse,
25. Panes kuo kuke selgä,
Siis kanad kodo muneksid.
Tõotan neiu kiige peältä,
Kõege sirgemä seästä,
Kõege valgema vahelta,
30. Kenä teeste keske'eltä.

B.

- Kümme tüdrekut külässä,
Ühessä üle tanavi,
Kahessa kajotiele, —
5. Ei tohi tulla kiikumaie,
Ei tule meie kiige peäle:
Kardavad kullad kuluva,
Kardavad vazed vajova,
Hõbehelmed hõeruvada.
Peretütär, neitsikene,
10. Talutütär, tallekene,
Kuulis ta pühäd tuleva,
Kallid ajad kalduvada:
Võttis küüri kuldazida,
Hõeru hõbehelmezida.
15. Mis on minul vaezel lapsel?
Võtsin küüri pangezida,
Hõeru õllekannuzida.

- Peretütär, neitsikene,
 Talutütär, tallekene,
 20. Kuulis ta pühäd tuleva,
 Kallid ajad kalduvada,
 Võttis emältä küzidä,
 Vanaemält vaideleda:
 Särki selgä peenikesta,
 25. Vüöle vüödä kaunikesta.
 Mis on minul vaezel lapsel?
 Võtsin küüziltä küzidä,
 Käevärsilt vaideleda:
 Särki selgä sarnalesta,
 30. Vüöle vüödä väärilesta.

C.

- Kümme tüdrekut külässe,
 Ühessä üle tanavi
 Läksid küllä kiikumaie,
 Kiigelauda laulumaie,
 5. Kardavad kullad kuluva,
 Hõbehelmi hõeruvada.
 Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Neiukezed, noorekezed!
 Ei siin kulu teie kullad,
 10. Ei hõeru teie hõbedad.
 Meil on kodo kullasseppä,
 Šue peäl hõbedaseppä,
 Värävisse vaskiseppä,
 Tie ääres tinane seppä.
 15. Kodos haugub kuldarakki,
 Šues hõbedarakki,
 Värävisse vaskirakki,
 Tie ääres tinane rakki.
 Neiukezed, noorekezed!
 20. Tulge meel'e kiikumaie,
 Kiigelauda laulemaie:
 Šõua kiige, jõua kiige,
 Šõua kiige kõrge'esse,
 Üle õrte, peäle parte,
 25. Üle õrte õõnapusse,
 Üle parte pihlakasse,
 Et ep saa alt hani ujuma,
 Peält ei piiri-pääzukene,
 Vahelt vaskivarbelane.
 30. Šõua kiige, jõua kiige,
 Šõua kiige kõrge'esse,
 Šõua üle kolme aeda!

- Üks on aita rukki-aita,
Teene aita odra-aita,
35. Kolmas kallis kaera-aita.
Mis on aita rukki-aita,
Siep sie minu taadi aita;
Mis on aita odra-aita,
Siep sie minu memme aita;
40. Mis on kallis kaera-aita,
Siep sie minu vennä aita,
Velle ratsu rakeldada.

Nr. 358. Kes tuli meidä kiigutama? 208.

- Kes tuli meidä kiigutama?
Tulli Anne neitsikene.
Mis mina antsin Annelegi?
Antsin halli ut'ekeze,
5. Kinksin kirju tallekeze:
Vill olli sell'äs luhtaheinä,
Peä otsas pajone pöözas,
Saba taga tuuliluuda.
Läksid neiud niitemaie,
10. Igä neiu niitis villa,
Igäs villas viizi naela,
Igäst naelast uuzi kuube.
Antsin kuue vennä sel'gä,
Teeze vennänaeze sel'gä.
15. Vennänaene naeris kuue,
Et on kurjasti kuotud,
Lõdevasti lüödud lõngad
Mina vendä vandumaie:
Võtku vennä, viigu vennä
20. Sedä naista vöttemasta!
Andis mulle halvad veemed,
Halvad veemed, hallid sukad.
Ei ma teädnud, kus ma pannin,
Kas ma pistsin pingi alla
25. Või ma lassin laua alla?
Viizin kodo kelgu keitä,
Vana naeste vuõle keitä,
Poizikeste puie raiu.

Nr. 359. Kuulzin küläs kiigutava. 209.

A.

Kuulzin küläs kiigutava,
Nõmme õrsis hõezatava,
Kaze ladvas laaletava.

- Juozin aita ehtimaie.
5. Mis ma seältä selgä pannin?
Pannin selgä siidisärgi,
Ümmer ruka roozileze,
Kaela köitsin kudrussida,
Ümmer peä siidi siduzin,
10. Ette pannin põlle iluza,
Siidisukad jalgadesse,
Otsa uued ummiskingad.
Läksin küllä kiikumaie,
Nõmme õrzi hõiskamaie,
15. Kaze latva laulemaie.
Külä olli täizi poizikeizi,
Vald olli täizi vallatumaid.
Lõid nad kurni koppelisse,
Mängizid ratast mäele:
20. Lõid mull põrmu põlle peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
Muda musta ruka peäle.
Läksin kodo nuttessagi.
Kes tulli vasta küskelemä?
25. Memm tulli vasta küskelema:
Mis sa nutad, tütär nuori?
Mis ma nutan, memmekene?
Läksin küllä kiikumaie,
Külä olli täizi poizikeizi,
30. Vald olli täizi vallatumaid.
Lõid mull põrmu põlle peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
Muda musta ruka peäle.
Ole vaita, tütär nuori!
35. Las tuleb suvi, saab sügizi,
Annab Jumal uued odrad,
Kasvavad nied keerud kaerad:
Tuon sull linnast uue ruka,
Ette tuon põlle iluza,
40. Pähä tuon pärjä punaze.

B.

- Kuulzin küläs kiigutava,
Nõmme õrsis hõezatava,
Kazeladvas laaletava.
Pannin ma pere magama,
5. Seätsin suured vuode'esse.
Antsin uksile õluta,
Sagarille saatsin viina,

- Et ei hulu uued uksed,
Karju kaskized sagnarad.
10. Siis läen küllä kiikumaie,
Kiigelauda laulemaie,
Nõmme õrzi hõiskamaie.
Läksin aita ehtimaie,
Ette aeda-eezikusse,
15. Peäle aeda-päälükulle.
Mis ma seältä selgä pannin?
Selgä pannin siidisärgi.
Mis ma seältä ümmer pannin?
Ümmer ruka roozileze,
20. Palapoolik poogeleze,
Peäle karratud käissed.
Mis ma seältä ette pannin?
Ette pannin uue põlle,
Kui sie uuzi aeda-uksi.
25. Mis ma seältä vüöle pannin?
Vüöle pannin vüö laia,
Kui sie vihma vikerkaari.
Selgä kimpsud, selgä kampsud:
Siis läen kulda kiikumaie,
30. Kiigelauda laulemaie.
Külä olli täizi poizikeizi,
Vald olli täizi vallatuida,
Kopel täizi kurje mehi:
Lõevad põrmu põlle peäle,
35. Lõevad rähmä räte peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
Udu uue kuue peäle.
Läksin siis kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
40. Kes tulli kurvada küzimä?
Emä tulli kurvada küzimä:
Miks sa nutad, tütar nuori?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Miks ma nutan, memmekene?
45. Kuulzin küläs kiigutava,
Nõmme õrsis hõezatava.
Pannin ma pere magama,
Seätsin suured vuode'esse.
Antsin uksile õluta,
50. Sagarille saatsin viina.
Et ei hulu uued uksed,
Karju kaskized sagnarad.
Siis läksin aita ehtimaie,
Ette aeda-eezikusse,

55. Peäle aeda-päälükulle :
Panni selgä siidisärgi,
Ümmer ruka roozileze,
Palapoolik poogezeze,
Peäle karratud käissed,
60. Pannin ette uue põlle,
Vüöle pannin vüö laia.
Siis läksin küllä kiikumaie,
Kiigelauda laulemaie.
Külä olli täizi poizikeizi,
65. Vald olli täizi vallatuida,
Kopel täizi kurje mehi :
Lõevad põrmu põlle peäle,
Lõevad rähmā rāte peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
70. Udu uue kuue peäle.
Sest tullin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Emā mõistis, kohe kostis :
Ole vaita, tütär nuori !
75. Hommen pezen pütigissägi,
Tunahommen tõrressagi,
Puhtaks põrmust põllekeze,
Puhtaks rähmäst rättekeze,
Selgeks suka sinisuetsust,
80. Udu uue kuue peältä.

Nr. 360. Kulli mäng. 210.

- Kuots, kuots kullikene,
Kuots kulli nokakene,
Kui sie kajo koogokene,
Kuots kulli peäkene,
5. Kui sie mõiza mõeduvakka.
Mis sie kulli meel'e tulli?
Kulli ot'sib konna reizi,
Talupoja talle reizi,
Vaeze me vazika reizi,
10. Kehvä me kitse reizi.
Ei taha kulli konna reizi,
Talupoja talle reizi,
Vaeze me vazika reizi :
Kulli tahab kuke reizi,
15. Kudruskaela kana reizi.
Mis sie kukke kurja tegi?
Kukk olli kanale kurja.
Mis sie kana kurja tegi?
Kana ei teind kuke mieltä müödä.

Nr. 361. Nuku mäng. 211.

- Nukku kutsuti külässe,
Nukku.
Ei olnud aega nukul minnä,
Nukku.
5. Turult tulli tuikene,
Nukku,
Alevista hakikene,
Nukku,
Sie tõi mure sõnumida,
10. Nukku:
Izä sull mullu mulda läenud,
Nukku,
Mullu mulda, ammu hauda,
Nukku.
15. Nukku maha maetasse,
Nukku,
Nukul hauda kaevetasse,
Nukku,
Ühessä süldä sügävä,
20. Nukku,
Kümme küünärt lautie,
Nukku,
Sinna nukku maetasse,
Nukku.
25. Nuta, nuta, nuta, nuta,
Nukku!
Nuutsu, nuutsu, nuutsu, nuutsu,
Nukku!
Äräp so izägi surnud,
30. Nukku,
Äräp so emägi surnud,
Nukku.
Nuta nukku, nuutsu nukku,
Nukku!
35. Alane, alane, nukku,
Nukku!
Jubap so izägi surnud,
Nukku,
Jubap so emägi surnud,
40. Nukku!
Turult tulli tuikene,
Nukku,
Alevista hakikene,
Nukku:
45. Sie tõi rõõmu sõnumida,
Nukku.

- Ülene, ülene, nukku,
 Nukku!
 50. Izä ju tõusnud mullastagi,
 Nukku,
 Emä ammu hauastagi,
 Nukku.
 Niedep nied röömu sõnumed,
 Nukku!

Nr. 362. Oldermann. 212.

- Tantsi, tantsi, oldermanni,
 Vilderkeeri, jungeprau!
 Kelle kord on kaela heitä,
 Oldermanni vilderkeeri?
 5. Neiu kord on kaela heitä,
 Oldermanni vilderkeeri.
 Tantsi, tantsi, oldermanni,
 Vilderkeeri, jungeprau!
 Kelle kord on suuda anda,
 10. Oldermanni vilderkeeri?
 Peiu kord on suuda anda,
 Oldermanni vilderkeeri.
 Tantsi, tantsi, oldermanni,
 Oldermanni vilderkeeri!
 15. Ehi, ehi, oldermanni,
 Oldermanni vilderkeeri!
 Pane särki, oldermanni,
 Oldermanni vilderkeeri!
 Mässi vüödä, oldermanni,
 20. Oldermanni vilderkeeri!
 Pane jalgu, oldermanni,
 Oldermanni vilderkeeri!
 Pane jalga ummiskingad,
 Oldermanni vilderkeeri!
 25. Ümmer ümbrik lõngulene,
 Oldermanni vilderkeeri!
 Palapoolik poogelene,
 Oldermanni vilderkeeri!
 Pane põlle, oldermanni,
 30. Oldermanni vilderkeeri!
 Tantsi, tantsi, oldermanni,
 Oldermanni vilderkeeri!
 Soe peädä, oldermanni,
 Oldermanni vilderkeeri!
 35. Pane pärgä, oldermanni,
 Oldermanni vilderkeeri!

- Pane kaela-kaubahelmed,
Oldermanni vilderkeeri!
Panē sõlge, oldermanni,
40. Oldermanni vilderkeeri!
Pane raha, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
Nüüd on valmis oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri.

Nr. 363. Värava tegemine. 213.

A.

- Kesse tahab läbi minnä
Värävä?
Santi tahab läbi minnä
Värävä.
5. Meie väräv katki läenud,
Värävä.
Eks siis santi paranda
Värävä?
Kellegä tä parandab
10. Värävä?
Kullaga ja hõbedaga
Värävä.
Kust sie santi kulla saab?
Värävä.
15. Minu veli Kolga Jaanis,
Värävä,
Teene veli Narva Jaanis,
Värävä,
Kolmas veli Valga Jaanis,
20. Värävä:
Seält saab santi hõbeda,
Värävä,
Hõbeda ja kulla kätte,
Värävä,
25. Sellegä tä parandab
Värävä.
Laske nüüd santi läbi minnä
Värävä!
Sest sie väräv terveks tehtud,
30. Värävä.

B.

- Hobo hirnub ostijada,
Kuldse, jookse, värävä.
Küläpoizid, noored mehed,
Kuldse, jookse, värävä,

5. Tulge hobo ostemaie,
Kuldse, jookse, värävä,
Küläpoizid, noored mehed,
Kuldse, jookse, värävä,
Kui on kopik kotissagi,
10. Kuldse, jookse, värävä,
Ehk on taader tasku'essa,
Kuldse, jookse, värävä.
Meie väräv katki läenud,
Kuldse, jookse, värävä.
15. Küläpoizid, noored mehed,
Kuldse, jookse, värävä,
Kesse me värävid parandab?
Kuldse, jookse, värävä.
Sie kes ostab hoboda,
20. Kuldse, jookse, värävä.

Nr. 364. Heina tegemine. 214.

- Kellel meie heinä teeme,
Ai virvarvirupumpali?
Loojal meie heinä teeme,
Ai virvarvirupumpali.
5. Looja loonud pal'lu karja,
Ai virvarvirupumpali,
Marijalle maariklehmä,
Ai virvarvirupumpali.
10. Läksin Looja õue alla,
Ai virvarvirupumpali,
Marija akende alaje,
Ai virvarvirupumpali.
Jubap laulis Looja kukke,
Ai virvarvirupumpali,
15. Marija kana kõerutas,
Ai virvarvirupumpali,
Kui mina heitsin heenä val'mis,
Ai virvarvirupumpali,
Kui mina saatsin saod val'mis;
20. Ai virvarvirupumpali,
Kukutazin kuhja val'mis,
Ai virvarvirupumpali.

Nr. 365. Linna minemine. 215.

Mine linna, Vidri,
Minu virka Vidrikene!
Mis sinna, Mari,
Minu muki Marike ne?

5. Põlle tuoma, Vidri,
Põlle, pai Vidrikene.
Mis põlle, Mari,
Minu magus Marikene?
Siidi põlle, Vidri,
10. Minu viksi Vidrikene.
Mine linna, Vidri,
Minu viksi Vidrikene!
Mis sinna, Mari,
Minu miksi Marikene?
15. Rätte tuoma, Vidri,
Minu virka Vidrikene.
Mis rätte, Mari,
Minu magus Marikene?
Siidirätte, Vidri,
20. Minu virgem Vidrikene.
Mine linna, Vidri,
Minu virka Vidrikene.
Mis sinna, Mari,
Minu muki Marikene?
25. Raha tuoma, Vidri,
Minu viksem Vidrikene.
Mis raha, Mari,
Minu marja Marikene?
Taaderida, Vidri,
30. Minu vaper Vidrikene.
Mis taadert, Mari,
Murumuodi marjakene?
Kuldaadert, Vidri,
Minu magus Vidrikene.

Nr. 366. Ozalze otsimine. 216.

- Oh mina vaene võeral maal,
Võeral maal,
Suure raske risti all,
Risti all!
5. Ozalest ei ole mull,
Pole mull,
Kaazalest ei kaindelal,
Kaindelal.
Siit tullin ot'sma ozalest,
10. Ozalest,
Siit tullin katsma kaazalest,
Kaazalest.
Armas neiu, tule sa,
Tule sa

15. Minule seltsiks olema,
Olema!
Langen sinu ette põlvili,
Põlvili,
Kätt sulle annan kõvasti,
20. Kõvasti,
Suud sulle annan südäimest,
Südäimest.
Oh mina palun, oh mina palun,
Ärä sina jätä maha mind!*)

Nr. 367. Lilla lunastamine. 217.

- Lilla istus kamberissa,
Aeg olli igäv uota.
Nägi izät kõndivada
Müödä mere randa:
5. Armas izä, kallis izä,
Lunasta mind väl'l'ä!
Kellegä ma lunastan sind?
Mull ei ole raha.
Sull on kodo kolme ruuna,
10. Pane üks neist pandiks!
Ennem lahkun Lillastagi
Kui oma kolmest ruunast.
Ruunad on mull eluks ajaks,
Lillat ürikezeks.
15. Lilla istus kamberissa,
Aeg olli igäv uota.
Nägi emät kõndivada
Müödä mere randa:
Armas emä, kallis emä,
20. Lunasta mind väl'l'ä!
Kellegä ma lunastan sind?
Mull ei ole raha.
Sull on kodo kolme lehmä,
Pane üks neist pandiks!
25. Ennem lahkun Lillastagi
Kui omast kolmest lehmäst.
Lehmäd on mull hulgaks ajaks,
Lillat ürikezeks.
Lilla istus kamberissa,
30. Aeg olli igäv uota

*) Selle rea laulmize ajal tõstab palutav paluva üles, saadab ta eneze azemelle ringi ning astub ize keskelle, kus mäng jälle otsast pääle hakkab.

- Nägi vendä kõndivada
 Müödä mere randa:
 Armas vendä, kallis vendä,
 Lunasta mind väl'l'ä!
35. Kellegä ma lunastan sind?
 Mull ei ole raha.
 Sull on kodos kolme mõeka,
 Pane üks neist pandiks!
 Ennem lahkun Lillastagi,
40. Kui oma kolmest mõegast.
 Mõegad on mull mõneks ajaks,
 Lillat ürikezeks.
 Lilla istus kamberissa,
 Aeg olli igäv uota.
45. Nägi õde kõndivada
 Müödä mere randa:
 Armas õde, kallis õde,
 Lunasta mind väl'l'ä!
50. Kellegä ma lunastan sind?
 Mull ei ole raha.
 Sull on kodos kolme sõrmust,
 Pane üks neist pandiks!
 Ennem lahkun Lillastagi
 Kui oma sõrmussista.
55. Sõrmussed mull saja ajaks,
 Lillat ürikezeks.
 Lilla istus kamberissa,
 Aeg olli igäv uota.
60. Nägi peigmiest kõndivada
 Müödä mere randa:
 Armas peigmies, kallis peigmies,
 Lunasta mind väl'l'ä!
65. Kellegä ma lunastan sind?
 Mull ei ole raha.
 Sull on kodos kolme laeva,
 Pane üks neist pandiks!
 Ennem lahkun laevustagi
 Kui oma armzast Lillast.
 Laevu on mull ürikezeks,
70. Lilla eluks ajaks!
 Katki mingi izä ruunad
 Kezet kezä kündi!
 Emä lehmäd jäegu kinni
 Kezet piima andi!
75. Katki mingi vennä mõegad
 Kezet kanget sõda!
 Õe sõrmus katki mingi

- Keskel laulatuzel!
 Peiu laevad kandku kaua
 80. Kallist kaupa koju!

Nr. 368. Leikarid. 218.

(Naesterahva ja meesterahva koor laulavad vastastikku.)

A.

- Siiä leikarid tulevad,
 Siiä leikarlööri lööjad
 Kalli proua kamberisse,
 Vanamoori mõiza'asse,
 5. Siiä siidisse linnasse.
 Kes siis maksab leikre palga?
 Ei ole kulda ei hõbedat,
 Ei ole siidi ei sametit.
 Kes kuri hoolib kullasta,
 10. Paha hoolib pauasta?
 Mina tahan neitsikesta,
 Neitsikesta noorekesta,
 Tahan kangaste kudujat,
 Hõbelõnga lõksutajat,
 15. Vaskivarva veeretäjät,
 Paberize paugutajat,
 Kes kujub sisse sirgu silmäd,
 Ääre peäle härtu silmäd,
 Vahele varesse silmäd,
 20. Keske'elle kaardi silmäd.
 Võta, võta, vii, vii!
 Kiitus, kiitus, vana ämmä!
 Mina sain neitsikeze,
 Neitsikeze noorekeze,
 25. Sain kangaste kuduja,
 Hõbelõnga lõksutaja,
 Vaskivarva veeretäjä.

B.

- Siiä nüüd leikarid tulevad,
 Siiä leikarlööri lööjad.
 Kohe nied leikarid tulevad,
 Kohe leikarlööri lööjad?
 5. Kalli proua kamberisse,
 Vanamoori mõiza'asse,
 Siiä siidisse linnasse,
 Hõbedasse alevisse.

- /p.
- Kes siis maksab leikre palgap?
10. Ei ole kulda ei hõbedat,
 Ei ole siidi ei sametit,
 Põle pauda, põle sõlge.
 Kuri hoolib kullastagi,
 Hõel hoolib hõbedasta,
15. Sõge siidi, sametida,
 Paha püüab pauda, sõlge.
 Egä ma hooli kullastagi,
 Egä ma hooli hõbedasta,
 Ei soovi siidi, sametida,
20. Ei püüa pauda, sõlge rinda.
 Ma ju nõuan neitsikesta,
 Neitsikesta noorekesta,
 Tahan kangaste kudukat,
 Hõbelõnga lõksutajat,
25. Vaskivarva veeretäjät,
 Paberize paugutajat:
 Kes kujub sisse sirgu silmäd,
 Ääre peäle härtu silmäd,
 Vahele varesse silmäd,
30. Keske'elle kaardi silmäd.
 Võta, võta! vii, vii!*)
 Kiitus, kiitus, vana ämmä!
 Mina sain neitsikeze,
 Neitzikeze noorekeze,
35. Sain kangaste kuduja,
 Hõbelõnga lõksutaja,
 Vaskivarva veeretäjä,
 Paberize paugutaja.**)
40. Siiä nõüd leikarid tulevad,
 Siiä leikarlööri lõõjad.
 Kohe nied leikarid tulevad,
 Kohe leikarlööri lõõjad?
 Kalli proua kamberisse,
 Vanamoori mõiza'asse,
45. Siiä siidisse linnasse,
 Hõbedasse alevisse.
 Kes siis maksab leikre palga?
 Ei ole kulda ei hõbedat,
 Ei ole kukurt ei kõlinat,
50. Põle kirvest, põle kiini.

*) Selle värsi laulmize ajal võtab noormees ühe neuu käest kinni ja hakkab tantsima, mis „kiituze“ lõpuni kestab.

**) Selle rea laulmize ajal jääb neuu ringi keskele, noormees läheb tõiste sekka ringi ja mäng kestab edasi.

- Kuri hoolib kullastagi,
 Hõel hoolib hõbedasta,
 Sõge kukurt ja kõlinat,
 Paha kirvest, kiinikesta.
55. Egä ma hooli kullastagi,
 Egä ma hooli hõbedasta,
 Ei soovi kukurt ei kõlinat,
 Ei igätse kirvest ei kiini.
 Ma ju küzin kündijädä,
 60. Kündijädä, külväjädä,
 Musta mulla püörjädä,
 Semende sisse segäjät.
 Võta, võta, vii, vii!*)
 Kiitus, kiitus, vana äiä!
65. Mina sain kündijäni,
 Kündijäni, külväjäni,
 Musta mulla püörjäni,
 Seemende sisse segäjä.

---

*) Selle rea laulmize ajal võtab neiu ühe nooremehe käest kinni ja tantsib temaga, kunni „kiituze“ järel mäng uueste algab.

IX.

Nr. 369. Lugu juozis müödä luuda. 219.

- Lugu juozis müödä luuda,
Kirju kitse külge müödä,
Sea sirget selgä müödä,
Vazika vazarat müödä,
5. Tatsutas müödä tanavit,
Saba taga tuuliluuda.

Nr. 370. Mis sa laalad, lampilõuga? 220.

A.

- Mis sa laalad, lampilõuga,
Kõerutad, ninä kõvera?
Mis sa sitikäs sirized,
Kezä parmu parized?
5. Sull põle heältä hästi laalda,
Kõri hästi kõerutada.
Mine külä vainuelle,
Võta äke häälessegi,
Adrakurge kurgussegi:
10. Sis tule vasta laulemaie,
Nii kui kägu kukkumaie,
Pääzukene paukumaie,
Üöpik üösel üttelemä,
Lõokene lõõritama.

B.

- Mis sa laalad, lampilõuga,
Kõerutad, ninä kõvera?
Suu sull seitsme sopilene,
Ninä neljänurgelene,

5. Sull on äke häälessägi,
Rierõuk sull rinnussägi,
Adrakurgi kurgussägi.
Kus minu heäli kuuldanessa,
Sinna laazi langenessa,
10. Suuri metsä murduinessa.
Minu suusta kukub kulda,
Alta hammaste hõbedat,
Peältä keele kilingida.
Mis oled sina minu kohta?
15. Eelä sind munast kooritie,
Veriväntsäst väänetrie.
Nüüd tuled vasta võiteleva
Või sõnu vahetamaie?
Ole vait, vareste ruoga,
20. Musta linnu söögi-aega,
Sügizene sülevakka,
Kevädene ketekotti!

Nr. 371. Mis tuled kinnas kiuslemaie? 221.

- Mis tuled kinnas kiuslemaie
Vai tuled talluk taplemaie?
Kinnas viiasse kezäle,
Talluk viidi tapuaida,
5. Vana viisku vainuelle.
Mis sa haugud, halli rantsi,
Pureled punane koera?
Kas tahad taari rabada
Või tahad tõrre lopotesta?

Nr. 372. Kes tuleb vasta vaidelema. 222.

- Kes tuleb vasta vaidelema,
Vaidelema, sõiteleva
Või sõnu vaheteleva?
Kes võedab minu sõnule,
5. Sie võedab soe sammule,
Metsäkoera kõnnikulle.

Nr. 373. Võta ikki mulle naene! 223.

Emäkene, memmekene!
Võta ikki mulle naene,
Katsu mulle kuldakaaza.

- Kui sa ei võta mulle naista
5. Egä katsu kuldakaazat:
 Üöd ma hulgun, päeväd viidan,
 Üöd hulgun külä laole,
 Päeväd kõnnin kõrtsi tiedä.

Nr. 374. Suzi söögu sepä koerad! 224.

- Suzi söögu sepä koerad,
 Murdku sepä musta koera,
 Hammustagu halli rantsi,
 Et saas salaja käiä
5. Sepä tütärde seässä,
 Sepä naeste naaberisse.

Nr. 375. Ohs te hullud Oti poizid! 225.

- Ohs te hullud Oti poizid,
 Kirikuvalla kiidu poizid!
 Mis te meelega otsitegi?
 Meie Tiiu tillukene,
5. Meie Maie madalukene,
 Meie Kaie kazinukene.
 Põlved ei jõua põlle kanda,
 Silmäd siidirätikuda,
 Kulnud kullatuttuzida.
10. Minge ärä siegi korda,
 Tulge jälle teistä korda.
 Siis te saate saanitäie,
 Siis saab saanil sõdatada,
 Kirjel korjel kukutada.

Nr. 376. Läksin külä laada peäle. 226.

- Läksin külä laada peäle,
 Külä külmässe laosse,
 Küttemätä huone'esse,
 Koledasse kõlgussisse.
5. Tüdrekid ei tahtnud minda,
 Hakazid minda haugutama:
 Sull põle, sull põle, peiukene,
 Sull põle sel'l'äs siidisärki,
 Siidisärki, siidirätti,

10. Vüöl ei pole vussakada,
Kaelas ei kardamaniskat.
Läksin kodo nuttessagi,
Tulli vasta memmekene:
Ole vaita poega nuori!
15. Miks sa nutad poega nuori?
Mis mina nutan memmekene?
Tüdrekuud ei tahtnud minda:
Mull põle sell'äs siidisärki,
Siidisärki, siidirätti.
20. Hommen lähme Pärnu linna
Seält saab selgä siidisärki,
Siidisärki, siidirätti,
Vüöle poe vussakada,
Kaela kardazid maniskid.
25. Läksin siis läbi küläde,
Läbi tarkade talude:
Üks mind hõikus õhtu'ella,
Teene hõikus hommikulla:
Tule siiä, peiukene!
30. Sull nüüd sell'äs siidisärki,
Siidisärki, siidirätti,
Kaelas kardazed maniskad.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Ei ma võta muuda naista,
35. Võtan ühe ja iluza,
Võtan kalli, kaunikeze.

Nr. 377. Tõnis olli töö linnukene. 227.

- Tõnis olli töö linnukene,
Töötas naezeta elädä.
Eläs ta ühe aasta,
Võttis tehä puusta naista,
5. Kaze puust tegi Kaiekeze,
Peäle mõne päeväkeze,
Lepä puust tegi Leenakeze,
Haava puust tegi Annekeze.

Nr. 378. Ennemp mängin mätästega. 228.

- Ennemp, ennemp, helläd velläd,
Ennemp mängin mätästegä,
Heedän nal'a naaristega,
Kui aga nende neidistega,
5. Mis on pooleli pietud,
Üle määri mängätatud.

Nr. 379. Sant poiss. 229.

- Ennemp, ennemp ðekezed,
 Ennemp heedän kivi juure,
 Kivi juure, kannu juure,
 Välläle varede juure,
5. Nurme noore tamme juure
 Kui aga sandi poizi juure!
 Kivi ei kizu, kand ei kaku:
 Poiss ei jätä puutumata,
 Käzi kaval katsumata,
10. Sõrmed noored nokkimata.
 Poiss on luodud püüdijässe,
 Püüdijässe, pettijässe;
 Püüäb pal'l'u, petäb pal'l'u,
 Petäb pal'l'u, peksäb pal'l'u,
15. Varastab, valetab pal'l'u;
 Lubab tuua seet'se põlle,
 Seet'se põlle, sit'si põlle,
 Kahessa kalingu põlle,
 Sõle viievitsaleze,
20. Raha kahekannaleze.
 Perepoega sueza suuri,
 Sueza suuri, rinnu rikas!
 Luba kas tuua kolmed kihlad,
 Igäd kihlad izi muodi,
25. Siiski mina sull ei tule,
 Ma lähen vahelt vaeze'elle.
 Perepoega sueza suuri,
 Sueza suuri, rinnu rikas,
 Rinnu rikas, saali saksa,
30. Saali saksa, kõnnu kõrki!
 Kui sa tuos mull kolmed kingäd,
 Igäd kingäd izi muodi,
 Siiski mina sull ei tule.
 Ma lähen vahelt vaeze'elle,
35. Kell põle korda kudrussida
 Egä hõbehelmezida.
 Elädes saab helmekorra,
 Kazudes saab kaelakonna.
 Kui on õnne, siis eläme,
40. Kui on tervist, teeme tüödä.

Nr. 380. Mis sa hulgas siia otsid? 230.

Mis sa hulgas siia otsid,
 Kõverik sa siia kõnnid?

- Sull põle hulgussel omada,
Kõverikul kõrvalesta.
5. Meil tulli võerasta vägedä,
Summ tulli suurida mehidä,
Parv tulli pall'u poissizida:
Teene sil'm olli teezepidi,
Teene pale pahupidi,
10. Kuuze juurikast juussed.

Nr. 381. Mis te endist mõttelete? 231.

A.

- Neitsikezed, noorekezed,
Mis te endist mõttelete,
Et te poissa põlga'ate?
Tukkudes te teete töödä,
5. Laizeldes lazete lõnga:
Viis on vilku vaksa peäle,
Sada sõlme süllä peäle.
Hakkate kangast kuduma:
Igäs kuus kuote küündrä,
10. Igäs lõunas lööte lõnga;
Suga nuttis suetsussagi,
Niied vinksid vingussagi,
Suga nutab sun'dijada,
Niied lahtipeästijada.
15. Viizite külä vainulle:
Karjatsed seäl kuovad kangast,
Sigurikud pistväd süsti,
Lammerikud lööväd lõnga.
Sai sie kangas val'mi'isse,
20. Mis sest kangast tehtänessä?
Seält sai litale linazid,
Seält sai hatale hamezid,
Kärdule käterätikid.

B.

- Neitsikezed, noorekezed,
Vainult valged lillekezed,
Rohoaiast roozikezed!
Mis te endist mõttelete,
Et te poissa põlga'ate?
Kas te teäte, kus te saate?
Ei teist saa saksa naista,
Kasva kaubame emändä.
Mõni juhtub joodikulle,

10. Mõni langeb lakardille,
Mõnest saab ka sandi naene,
Mõnest popsi perenaene.

Nr. 382. Kas sest peäb kangas tulema? 232.

- Kas sest peäb kangas tulema?
Viis olli vilku vaksa peäle,
Sada sõlme süllä peäle.
Kanna kangas karjattele,
5. Küläp karjatsed kuovad,
Sigurikud saatvad süsti:
Lammerik saab laia rüüe,
Karjane saab kaelakoti,
Sigurik saab seärsuka.

Nr. 383. Miks sina mullu mull ei tulnud? 233.

A.

- Paras, paras, neitsikene!
Miks sina mullu mull ei tulnud,
Tunamullu mull ei saanud,
Kui käizid käzud järele,
5. Sõitsid sõrmusse vedäjäd,
Kahed, kolmed kozilazed,
Viied, kuued viinulized?
Nüüd sä künnäd vällä peäle:
Härjäd iessä härmätanud,
10. Ader porine peossa,
Sahad savitsed järele.
Läksid kodo lõune'elle:
Supp olli alles soendamata,
Hiire hing olli võttemata,
15. Kassi karvad kakkumata,
Orav olli metsäst otsimata,
Nirgi nahka nülгимätä,
Kärbä kaela käänämätä.
Kus olli „Ässä“ äiä nimi,
20. Kus olli „Härtu“ ämmä nimi,
„Pühä Jüri“ peiu nimi?

B.

- Neitsikene, noorekene!
Miks sina mullu mull ei tulnud,
Tunamullu mull ei saanud?
Kui käizid käzud järele,
5. Käizid kolmed kozilazed,

- Viied, kuued viinakruuzid,
Saja seitsemed sõnumed,
Sõitsid sõrmuse vidäjäd,
Tuhat tullid ukse suele,
10. Sada saani sõnnikulle.
Paras, paras, neitsikene!
Nüüd sa saad selle mehele:
Ärä juob härjäd ja hobezed,
Ärä pillab pikäd püksid,
15. Kalevized kaltsukezed.
Saatis saapa'ad jalasta,
Vizas vesti'id sel'l'ästä,
Kurku panni kuuekeze,
Mõske pistis mütsikeze.
20. Kui tall pungas puuduneksi,
Kikub, kakub kaelastagi,
Rikub reezi rinnastagi,
Kizub kinda'ad käestä.
Läks ta küllä kerjāmaie:
25. Villändist sai viizud jalga,
Parikalt sai pastalkingäd,
Sulusverest sukasäared,
Aedust sai sie hame selgä.

Nr. 384. Miksep mind mehed vihazid? 234.

- Ei ma teä ega mõesta,
Miksep mind mehed vihazid,
Miksep mind poizid põlgelezid,
Laiad kaabud laitelezid.
5. Sest mind, sest mind, neitsikezed,
Sestep mind mehed vihazid,
Laiad kaabud laitelezid:
Ma ei teind meeste mieltä müödä,
Käenud poeste käskuzida,
10. Ajand nende asjazida.
Sie on neiu sita neiu,
Kes teeb meeste mieltä müödä,
Käib poeste käskuzida.
Siep on neiu sita neiu,
15. Kellel kaelas kannussida,
Rinnas ristiruubelene:
Nied on antud aia ääres,
Saksa manu ta maganud,
Sell on junkru juures käenud.

Nr. 385. Ärge naerge neidissida! 235.

- Poizikezed, pungasilmäd,
 Pungasilmäd, lõngakaelad!
 Ärge naerge neidissida,
 Teotage tütterida,
5. Laitke valla lapsezida!
 Alles naene näitämätä,
 Kudruskaela kuulamata,
 Tinarinda tingimätä.
 Alles poes neiu poördid,
10. Saksa karbis neiu karrad.
 Vennäkezed, noorekezed!
 Ei mind naernüd naene kaunis,
 Teotand tüdrek tegevä:
 Mind aga naeris nartsaskaela,
15. Sõemas sõnniku magaja.

Nr. 386. Kaod kallid. 236.

- Noored mehed, helläd velläd,
 Ärge naerge neidissida,
 Teotage tütterida,
 Vandke valla lapsukeizi.
5. Niedke neidiste emazid,
 Vandke valla naizezida,
 Kes teind kaod kali'isse,
 Neiud nel'l'ä margatsesse.
 Enne neiu maksis marga,
10. Kaokene kaksi marka,
 Nüüd ep saa neidu nel'l'äl margal,
 Kaokest kahessal margal.

Nr. 387. Näotu neiu. 237.

- Noored mehed, helläd velläd!
 Ärge naerge neidissida,
 Teotage tüdrekida,
 Et on silmile madalad.
5. Siga on silmile madala.
 Noored mehed, helläd velläd!
 Ärge naerge neidissida,
 Et on paksu palge'ella
 Ehk on õlele rumala.
10. Lammas paksu palge'ella,
 Hobo õlele rumala.
 Noored mehed, helläd velläd!

- Ei te saa siit naista
 Egä siit vallastagi,
 15. Kihelkonnast kolmestagi,
 Neidu nell'ästä külästä.
 Küll käete kümme külädä,
 Tuhat tua uksekesta,
 Sada saana onnikesta.
20. Lähete Narvast naista tuoma,
 Harjumaalt tuod hammaspikä,
 Virumaalt tuod vimmassell'ä,
 Kurumaalt käed kõverad,
 Tuod kui tui tubaje,
25. Laglekeze laua ääre.
 Naod nurgast naeremaie:
 Pikem, pikem, memmekene,
 Pikem meie piimäpütti,
 Laiem meie leemeliuda,
30. Kõrgem meie koorekirnu
 Kui on meie vennänaene!
 Kas sie mutti müttäb leibä,
 Kägärikku käänäb kakku,
 Põnderik pezeb pezuda,
35. Äbärik maada äestab?

Nr. 388. Oh sedä kallist neiu kaupa. 238.

- Oh sedä kallist neiu kaupa,
 Kui sedä tõlda tõstetasse,
 Tõllarattid rasvatasse!
 Ies ollid erelilööjäd,
 5. Taga ruttu rummilööjäd.
 Oi sedä halva meeste kaupa,
 Kui neid viizussa vieti,
 Kueval kingäl kannetie!
 Viis olli miestä viizu vasta,
 10. Kuus olli kueva kingä vasta,
 Seetse sea saba vasta,
 Kahessa kazuka vasta,
 Ühessä ümbriku vasta,
 Kümme külä neiu vasta.

Nr. 389. Teie peig ja meie neid. 239.

Katsu peigu, mis on teel'e!
 Kuu ta olnud korstenassa,
 Rehte kaksi repinessa,
 Aasta ahjuperäle.

5. Sie põle suvel suuda pesnud,
Aastal ei hammet ajanud,
Viiel kuul ei vihtelenud.
Kuub tall kerjätud külästä,
Kübär teeste tutva'ate.
10. Vatt kus seezäb meie neiu!
Suu pestud, peä soetud,
Jalad arma'ad haritud,
Käed kalli'id kazitud,
Suu pestud sulavõile,
15. Käed kulla kaste'elle,
Jalad jaanililledelle.
Mine peigu äiä õue,
Seäl on õues õõnapmetsä,
Kolm on õuna oksa külles:
20. Üks on kullal kirjutatud,
Teene on hõbedakirja,
Kolmas val'mis vaskikirja.
Mis on õuna hõbedakirja,
Sie sa anna ämmälegi;
25. Mis on val'mis vaskikirja,
Sie sa anna äiälegi;
Mis on kullal kirjutatud,
Siega petä meie neiu!

Nr. 390. Meie mehed ja teie mehed. 240.

A.

- Vatt kus mehed, mis on meel'e:
Tunnevad tehä tubada,
Aedavilu vikeldädä,
Pangele panna võruda,
5. Lüpsikulle lüüä urva.
Kui lähväd kalamerele,
Slut neil loksud lootsikussa,
Viin neil pilgub piekerissä,
Kala välgub västerissä.
10. Vatt kus sitad, mis on teel'e:
Ei mõdesta tehä tubada,
Aedavilu vikeldädä,
Pangele panna võruda,
Lüpsikulle lüüä urva.
15. Kui lähväd kalamerele,
Vezi neil loksud lootsikussa,
Kuzi pilgub piekerissä,
Konn neil välgub västerissä,
Söövädki sedä kalada,

20. Mis on kotis kopitanud,
Aia ääres hallitanud,
Seenä ääres seenetanud.
Meil sööväd mehed kalada,
Mis läeb mängides mäele,
25. Lokso lüües lootsikusse,
Lusti lüües laua peäle!

B.

- Vatt kus mehed, mis on meel'e,
Poizid meie poole peäle!
Hulge uotavad õluta,
Üksi maksavad rahada.
5. Neil on raebetel rahada,
Kummagil on kopikida,
Kulda on neil kuue täizi,
Hõbedada hõlma täizi,
Paberit palaka täizi,
10. Vaske vana rüüe täizi.
Hobo ies neil kui sie osja,
Ruuna iessä kui sie ruozi,
Märä ies kui mängukanni,
Täkku iessä kui sie tähti.
15. Katsu mehi, mis on teel'e,
Poissa teie poole peäle!
Üksi ostavad õluta,
Hulge maksavad rahada.
Neil põle raebetel rahada,
20. Kellegile kopikida,
Neil põle hobost ette panna,
Neil on hiired ikke'essa,
Kassid kangival'l'astessa,
Rotid ruomade vahele.
25. Täi neil tiksub taskuessa,
Kirp neil pungassa pugizeb,
Tuhad täid neil tutussagi,
Sada täid neil salgassagi.

Nr. 391. Nõnnap laulzid Laadi poizid. 241.

- Nõnnap, nõnnap, ennäd vennäd,
Nõnnap laulzid Laadi poizid,
Kõerutazid Kõnnu poizid,
Võtsid viizi Võnnu poizid,
5. Kui nied Kariste kanazed,
Polli valla poizikezed,
Linna valla lillekezed:
Ligi linna te eläte,

- Soola nälgä te surete,
 10. Kala nälgä te kaote,
 Levä nälgä närvetäte.
 Vatt kus mehed, meie mehed,
 Meie mehed ja Leie mehed!
 Katsu sitta, Kaavere poizid!
15. Seält mina hulgun Uorgu poole,
 Tihti Tiku saana poole,
 Seält tuon naeze kui sie noti,
 Reotuma kui sie roti,
 Ei ma hooli siepärastki.
20. Ei mina võta Narvast naista,
 Ma võtan oma külästä
 Oma kasvatud kanaze,
 Enne nähtud neiukeze,
 Kell põle korda kudrussida
25. Egä hõbehelmezida.
 Kui on õnne, siis eläme,
 Kui on tervist, teeme tüödä.
 Ei või, ei või, ennäd vennäd,
 Ei või õnneta elädä,
30. Tervisetä tehä tüödä,
 Härgitä vagu ajada,
 Hoboseta sõita tiedä,
 Ei saa tuppa tuodemata,
 Ahju ette aitamata.
35. Ütlen uuest ümmer jälle,
 Püörän sõnad teez'epidi,
 Lüön sõnad mõlemitpidi
 Varsti vana järje peäle.
 Kui ep saa siitä naista
40. Egä siitä vallastagi,
 Kihelkonnast kolmestagi,
 Neidu nel'lästä külästä,
 Talu teen'e teez'elt puolta:
 Lipin laevad, lapin laevad,
45. Tõukan tõrvatse meresse;
 Panen sõle sõudemaie,
 Lepätriinu lendämaie:
 Seält tuon naize nastuleze,
 Pizukeze ja sie püsti,
50. Iluzagi kui sie osja,
 Kes tunneb tuleta käiä,
 Ilma lõetä lüdidä,
 Küündelita kirjutada,
 Tuas kui tuli põleksi,
55. Aeda ies kui särjäsappi.

Nr. 392. Kurat kopsis kuuzikussa. 242.

- Kurat kopsis kuuzikussa,
 Tahus laudu tammikussa,
 Tegi tõlla ratta'ida,
 Vanal naezel vankurida.
5. Vii vana varede peäle,
 Kanna köögärd köögi juure,
 Tuli tukiga järele.
 Siis saab vanast vokirasva!

Nr. 393. Kaksi naista kakkelezid. 243.

- Kaksi naista kakkelezid,
 Teene teistä sõimelezid.
 Nizäd nilpsid, hännäd hauksid,
 Udarad löid uuderkuuti.
5. Mina aga lõikan pikä vitsa,
 Pikä vitsa pihlakaze.
 Ei ma teä, kummast lüüä?
 Teene mo vana vaderi.
 Teene suure sõbra naene.

Nr. 394. Meeste laitus. 244.

- Muud mehed käizid merele,
 Muud kaazad käizid kalale,
 Sead sõevad silkuzida,
 Härjäd häidä heeringidä,
5. Muu kari mudakalada.
 Meie mehed istsid kodossa,
 Vahtsid pudruvaagenida,
 Katsid kõrdi kattelida.
10. Silgu nälgä me sureme,
 Kala nälgä me kaome,
 Ei saa silku silmä pistä,
 Kalalient ei keele katsu.

Nr. 395. Viru naezed laezad naezed. 245.**A.**

- Viru naezed laezad naezed:
 Ei nad viitsind võida tehä,
 Sõid nad piimä, jõid nad koore,
 Vizazid männä männikusse,
5. Kirnulaud kaazikusse.
 Külä karjatsed vaatsid,

Leväkoorikud käessä:
Lähme mändä lakkumaie,
Kirnulaudu riizumaie.

B.

- Viru naezed virgad naezed,
Harju naezed targad naezed,
Ei nad viitsind võida tehä,
Kuorta kokko kopotada.
5. Vizazid vitsad vitsikusse,
Kirnulaud kuuzikusse.

Nr. 396. Poizi soov. 246.

- Oles minu olemene,
Teezes minu tegemene,
Oles mull raha oleva:
Ma tazus pal'l'u tarkadelle,
5. Kes panes neidissed koduje,
Vanad piigad piina alla,
Lõõtsas istma lõuka'alle,
Tuanurka norotama,
Ahjuharki armastama.

Nr. 397. Nägin poissa puudevada. 247.

A.

- Nägin poissa puudevada,
Üle väl'l'ä viidevädä.
Mina juozin juhva jahva,
Vana naene kooõtsä kääõtsä.
5. Mõtlezin oma oleva,
Olli jälle võeras võllaskaela.
Aedazin vibu vedädä,
Kõit tall kaela kinnitädä,
Ratast silmile siduda.
10. Vii vana varede peäle,
Kikerdä kivide peäle,
Tuli tukiga järele.

B.

- Kuul'zin, kuul'zin, helläd velläd,
Kuul'zin poissa puudevada,
Üle väl'l'ä viidevädä,
Mõtlezin oma oleva,
5. Olli jälle varas võllaskaela.

Minä juozin vihva vahva,
Vanad naezed kooätsä käätsä,
Leske lipates järele.

Nr. 398. Vanad poizid, valjud poizid! 248.

- Vanad poizid, valjud poizid,
Mustad kulmud, kurjad poizid!
Äрге naerge neidissida,
Teotage tütterida!
5. Minge murule magama,
Tehke ahjule azeta,
Jätke neiud naeremata,
Vanad piigad pilkamata!
10. Vanad poizid, valjud poizid,
Pilgehambad, pikäd poizid!
Äрге naerge neidissida,
Teotage tütterida,
Mingegi murule magama,
Tehkegi ahjule azeta,
15. Pange püksid peä-aluzeks,
Püksipaelad patjadesse!
Kilgid teil olgo kiigutajas,
Ämbelikud hällihoidjas.

Nr. 399. Kõik mind neiud naerelevad. 249.

- Kõik mind neiud naerelevad,
Naerelevad, pilkelevad,
Et ep olnd hüvä hobosta,
Täkku täiesti karata,
5. Ratsu hästi raaveldada.
Uot uot neidu, no no neidu!
Las ostan hüvä hoboze,
Täku täiesti karata,
Ratsu hästi raaveldada:
10. Maksan naeze naeru palga,
Tüdreku teotse palga.

Nr. 400. Ole vait, vanasti tehtud! 250.

- Ole vait, vanasti tehtud,
Kodarista kokko pantud,
Rie-tallusta tahutud!
Ole vait, valetegijä,
5. Paha kõne kõnnitaja,
Tühjä jutu joozotaja!

- Eks nä eelä käenud teel'e,
 Tunaeelä tulnud teiltä?
 Põhk teil põlvini tuassa,
 10. Hiired alla hilpeneväd,
 Kassid peäle kargeneväd.
 Teil on hiired ikke'essa,
 Kassid kangi-val'l'astessa.

Nr. 401. Vana poiss, vaene poiss! 251.

- Vana poiss, vaene poiss!
 Istub lihilõuka'alla,
 Vana kulbike käessä,
 Palub pattu ande'eksi:
 5. Õitse, õitse, õnnekene,
 Kasva, kasva, karjakene!
 Kuis võib õitse õnnekene
 Ehk ka kasva karjakene,
 Tõusta teene poolekene
 10. Mahakustunud süzistä,
 Ülejäänud liimukista?

Nr. 402. Rikas kurdab, rikas kardab. 252.

- Rikas kurdab, rikas kardab,
 Rikas kurdab kuoldessagi,
 Ikeb ilmast minnessägi:
 Rikas kurdab kuue pärast,
 5. Kahjatseb kazuka pärast.
 Ei ma kurda, ei ma karda,
 Ei ma kurda kuue pärast,
 Ei ma kurda kuoldessagi,
 Mulla alla minnessägi.
 10. Rikas tappis suure härjä,
 Suure härjä, suure lehmä:
 Ei saand süüa, ei saand müüä,
 Ei saand liha linna viiä,
 Oza ei süüä orjadelle.
 15. Ma vaene tapsin varesse,
 Haige rõhuga haraka:
 Mull sai süüä, mull sai müüä,
 Oza sai süüä orjadelle,
 Liha sai süüä lastelegi.
 20. Nüüd hakkannahka jagama:
 Otsa peält said orja-saapad,
 Ninä peält said neiu-saapad,
 Peä peält said peiu-saapad;

25. Tutust sai tubaka-kotti,
Peä sai Pärnu päälükulle,
Jalad järve Jaanusselle,
Kõrvad kõrtsi Mihkelille,
Saba salve pühkijälle.

Nr. 403. Ei mind tohtnud Toomas lüüä. 253.

- Ei mind tohtnud Toomas lüüä,
Vana härrä härigitädä,
Opmann mulle huopi anda,
Kilter keppi kõegutada,
5. Mats ei malka võngutada,
Kohtomies mind kurjustada.
Mina mies kui mürgi tükki,
Teene mies terässe tükki,
Kolmas raua raazukene.

Nr. 404. Uhke'ed ära udistan. 254.

- Üks mina hoolin, kaks mina kardan,
Üks mina hoolin uhkemaista,
Kaks mina kardan kangemaista.
Uhke'ed ärä udistan,
5. Kange'ed ärä karistan.
Izi üle hüppämaie,
Üle kaela kargamaie:
Sõkun siidid sitalezes,
Porilompi poogelezed,
10. Rikun rukad roozilezed.

Nr. 405. Oi imetä, või imetä! 255.

A.

- Meil on mõte tiele minnä,
Tiele minnä, maale saia.
Sain ma tiele, võtt' tibada,
Sain ma maale, võtt' marada,
5. Võtsid lüüä loogad lunda,
Loogad lunda, turjad tulda,
Tulda lõid hoboste turjad,
Sädemid lõid sälu sääred,
Välku lõevad varsakabjad.
10. Oi imetä, või imetä!
Mis nägin mina imetä!
Mis siis nägin Nāo küläs?
Koerad seäl kün'tsid, härjäd seäl hauksid,

- Koerad kün'tsid koppelissa,
 15. Härjäd hauksid haavikussa,
 Lehmi sarvist lüpsetie.

B.

- Oi imetä, vai imetä,
 Mis nägin mina imetä,
 Mis nägin mina külässä!
 Härjäd hauksid, koerad kün'tsid,
 5. Härjäd hauksid haavikussa,
 Koerad kün'tsid koppelissa.
 Oi imetä, vai imetä!
 Nägin nälgå peksetävä,
 Tual olli tulbas sāngi sammas,
 10. Kajokuok olli katla vinnas.

C.

- Ollin ma Ubakalussa,
 Käizin ma Käbi külässä
 Humalida otsimaies
 Või villu vahetamaies.
 5. Seäl nägin sedä imetä,
 Mis ep näe oma külässä:
 Seäl olli kirpu kilgi suurus,
 Riitsikäs rebāze suurus,
 Kezāparmu pardi suurus,
 10. Vana hunt olli härjä suurus.

D.

- Minu lust on tiele minnä,
 Tiele minnä, maale saija.
 Sain ma tiele, võtt' tibada,
 Sain ma maale, võtt' marada,
 5. Võtsid lütü loogad lunda,
 Loogad lunda, turjad tulda,
 Rangid rahet raputada.
 Luok' mull vedās lutsusida,
 Harjapaelad ahvenida,
 10. Rinnus vedās viidikidä,
 Saan taga suuri kaluda.
 Mõtus laulis looga peäle,
 Teene teeze aeza peäle,
 Haukus ranna rantsikene,
 15. Laulis laane västerikku:
 Tulge väl'l'ä, noored mehed!
 Tulge kaupa ostemaie.

- Tüdreku kiriku pärgi,
Poizid poe puordizida,
20. Naezed tanu tahtizida.

Nr. 406. Ma olin suuresa sõjassa. 256.

- Ma olin suuresa sõjassa,
Tüli margas tappelemas,
Rantsust maha raiumas,
Turki maha tuupimas,
5. Ei jäänud poissi külasse,
Viit ei viie valla peäle,
Kolme kihelkonna peäle.
Seäl nägin mina imetä:
Lammas läks laudille munele,
10. Kanal olli kaksi tallekesta,
Hobo tõi härivazika,
Lehmäl lauku täkukene,
Järved juozid, jõed põlezid,
Kerilauad kietsid lientä,
15. Vokid vorsti veeretazid.
Imelik olli metsäkitse:
Tutt olli alla, händ olli peäle,
Saba sarvede vahele.

Nr. 407. Kunas meie sinna saame? 257.

- Kunas, kunas, vennukene,
Kunas meie sinna saame,
Kus on lutik lehmä suurus,
Kirpu kirju härjä kõrgus,
5. Riitsikäs rebäze suurus?
Kunas, kunas, vennukene,
Kunas meie sinna saame,
Kus nied kuked sööväd kulda,
Kuked kulda, kanad karda,
10. Hanid hall'asta hõbedat.

Nr. 408. Siga läks tüöle, mõek olli vüöle. 258.

- Siga läks tüöle, mõek olli vüöle,
Kassil kannussed jalasse,
Lutika peä lumine;
Kits läks killavooriga,
5. Lammas oma haamiga,
Konn läks kolme vallaga
Riia linna viina viimä;
Hiir aga istus, müts olli peäs.

- Võtsin lõmmu lõuka peältä,
 10. Lõin ma kilgi külle peäle,
 Parmu pikä perze peäle.
 Leelu, leelu, Lepä Tiiu!
 Kas nägid Kadaka Kaie?
 Tulgu mulle võeruzellõ:
 15. Mina tapan tallekeze,
 Temäle annan sarvekeze,
 Izi süön südämekeze,
 Maha mina matan maksakeze,
 Koerale annan kopsokeze,
 20. Muud lihad mut'ale.

Nr. 409. Vaeze saunakene. 259.

- Oles sie minu olemene,
 Teezes minu tegemene:
 Ma ties tua tuule peäle,
 Saana saare ääre peäle,
 5. Koja kobro lehe peäle,
 Maja marja varre peäle,
 Elu ilma ääre peäle.
 Seäl siis käiksid salgu saksad:
 Igä riedi Riia saksad,
 10. Igä lauba Laazi saksad,
 Igä kuus kuninga härrä.
 Nied kõik sedä mõtteleksid,
 Mõtteleksid, ütteleksid:
 Kas sie suuri soolalaeva
 15. Või on kallis kaubalaeva?
 Mina siis mõestas, vasta kostas:
 Oh mo härtu härräkezed!
 Egä sie põle soolalaeva
 Egä kallis kaubalaeva,
 20. Sie mo vaeze saanakene.

Nr. 410. Läksin kõrtsi aega viitma. 260.

- Läksin kõrtsi aega viitma,
 Viitsin ärä viizi päevä,
 Kaotazin kuuzi päevä,
 Kodost kutsujad järele:
 5. Tule kodo, kõrtsi joodik!
 Naene kodos kuolemas,
 Emä hinge heitemäs,
 Ode tõsteti õlile,
 Vendä väl'l'a viidänessä.

10. Hobo konotab kurussa,
Halli aiakäänäkussa,
Silmäd sööväd, suu vaatab,
Kõrvad lõnga korrotavad.
Peretütär, neitsikene,
15. Talutütär, tallekene!
Võta nuustik nurga peältä,
Šletükki hõlma alta:
Pühi mo hobo lumesta,
Pühi tuisku turjaltagi,
20. Laia lotsu laudijalta.

Nr. 411. Tera kõrtsi, kõrvi kirja! 261.

- Tere kõrtsi, kõrvi kirja,
Kõrtsi lagi laazi kirja,
Aknad alevi kirja,
Kõrtsi räästäs rätte kirja,
5. Kõrtsi përand põlle kirja!
Kõrtsi:üdruk Rõõdakene!
Võta nuustik nurga peältä,
Šletükki hõlma alta:
Pühi mo hobo lumesta,
10. Pühi tuisku turjastagi,
Laia lotsi laudijalta!
Oh sa Jaani joomakoera,
Hobone orasse koera,
Naeze noore koore koera,
15. Izi lakud kõrtsissagi,
Lakud kõrtsilaua peäle,
Kaksi kannuda käessä,
Viizi sõrme vitsa peäle.
Üks sull kopik kotissagi,
20. Siegi raebe roostetanud!
Tule kodo, kõrtsi joodik!
Naene sull kodo kuolemassa,
Izä hinge heitemässä,
Emä tuassa õlile,
25. Vendä vankril viidānesse.
Tule kodo, kõrtsi joodik!
Ma juon mullusta rahada,
Tunamultsid taaderida.
Oh sa Jaani joomakoera!
30. Izi lakud kõrtsissagi:
Hobo konotab kodossa,
Halli aiakäänäkusse,
Silmäd sööväd, suu vaatab,

- Silmäd sööväd sipelgida,
 35. Suu tall salvab sammelida.
 Oh sa Jaani joomakoera,
 Tule kodo kõrtsistagi!
 Rehi kuiva sull kõbizeb,
 Reha märgä sull mädäneb,
 40. Oles sull koodid kodossa,
 Reha valmis varna peäle.
 Küläp naene peksäb rehe,
 Peksäb rehe, ahab teeze,
 Kolmanda kodu veäksi.
 45. Oh sa Jaani joomakoera!
 Sull põle kodos koorikesta
 Egä majas marjakesta,
 Enezelgi iväkestä.
 Pere süüb pedäkä urve,
 50. Naezed, lapsed laane urve,
 Talu tapu väätämida.

Nr. 412. Täna juon, tänä jorotan. 262.

- Tänä juon, tänä jorotan,
 Täna hõiskan õlle peäle,
 Hommen noore naeze peäle;
 Täna joome täied toobid,
 5. Homme toobid upakille;
 Õlle juon, jupitan kannu.
 Kus ma viskan kannuvitsad,
 Sinna kasvis vitsikmetsä;
 Kus ma lassin kannulauad,
 10. Sinna laazi langenessa;
 Kus ma sie põhja põrutsin,
 Seäl siis metsä murdunessa,
 Laazi maha langenessa,
 Kuuzik maha kukkunessa,
 15. Kaazik maha kaldunessa,
 Lepik maha lendänessä,
 Pajo maha paugateles
 Ilma nooreta mehetä,
 Terävätä kirve'etä.

Nr. 413. Kõrtsis, kõrtsis kõege peäle. 263.

Kõrtsis, kõrtsis kõege peäle,
 Kõrtsis kõege sie nädäli.
 Kõrtsi jõin ma kõrvikeze,
 Alevisse hallikeze,

5. Muele maele musta ruuna,
Turki jõin tulipunaze.
Mis mull viga juuessagi,
Tõrgun tuopi tuuessagi?
Ma juon mullusta rahada,
10. Tunamultsid taaderida,
Mis on mueste muugid teenud,
Koerakoonod kokko pannud.
Ratas mull raksub rahada,
Rumm mull rubla tükkizida,
15. Kodarad ju kopikida.
Mull tuleb Rootsista rahuda,
Valgast vaskikopikida,
Tall'nast tuleb taaderida,
Pärnust pankupaberida,
20. Valgast vaskiveerändizi,
Mis on mueste muugid teenud,
Koerakoonod kokko pannud.
Ei ma hooli siepärástki,
Et mind neind naerelevad,
25. Peened piigad pilkelevad,
Et ep olnd hüvä hobosta,
Täiesti täkku karata,
Ratsu hästi raaveldada.
Sitsa poissi, osta viina,
30. Siis ei tunne elust piina!

Nr. 414. Mütsi lugu. 264.

- Igäl ühel hülgemütsi,
Kõigil karvatsed kübäräd,
Minul üksi moorimütsi.
Oles mull käärid käessä,
5. Ärä mina niidäs nipi ääred,
Karu kalda'ad mõlemad,
Siis ties mütsi mölderille,
Kõrtsimütsi kangurille,
Enezelle heenämütsi.

Nr. 415. Sõeda, sõeda mo hobone! 265.

- Sõeda, sõeda, mo hobone
Läbi suo, läbi rabade!
Panen pauad purretesse,
Sõled suured sildadesse,
5. Siis ma läen, meri mürizeb.
Meri siis mürkis, järv si's kärkis,

Meri mürkis meeste päidä,
 Järvi kärkis naeste päidä.

Nr. 416. Oles mull oma hobone. 266.

- Oles mull oma hobone,
 Oma sõõrik sõedupoissi,
 Vikerkaari kannupoissi:
 Ma sõedas sõeru mäele,
 5. Seäl mina süös sõsterida,
 Paugutelles pähkelida,
 Tuos toomingad koduje
 Laste nällaste näridä,
 Noorde meeste noorikille.

Nr. 417. Mai olli maias, läks mehele. 267.

- Mai olli maias neitsikene,
 Mai olli maias, läks mehele.
 Läks ta metsästä mehele,
 Puu otsast poizilegi,
 5. Kanna otsast kaazalegi.
 Kõik tall puud pulmassagi,
 Kazed valged kaazanaezed,
 Lepäd sirged sõedupoizid.
 Söödilapp tall söömälauda,
 10. Põllupeenär istepinki,
 Suzi suuri sõeduruuna,
 Karu kimmel kaazatäkku,
 Rebäne tieb regedä,
 Tihane tieb õluta,
 15. Kana vaene kannab vetta,
 Lõokene lõhub puida.

Nr. 418. Oi roi, oi roi, rotil pulmad. 268.

- Oi roi, oi roi, rotil pulmad,
 Hiire tütar sai mehele
 Nirgi noorema pojale.
 Neil ollid uhked pulmalezed:
 5. Kukk olli kuldse kannustega,
 Tigu tinaze riegä,
 Hunt olli uhke pulmapoissi,
 Rebäne ruategijä.

Nr. 419. Tihane tegi õlut. 269.

Tihane tegi õlut:
 Lõoke lõhkus puid,

- Part ajas tuld paja alla,
Kana vaene kandis vett.
5. Šllest sai hüvägi hulk:
Sest sai siku sarve täis
Ja emä kitse kõrva täis
Ning noore kuke noka täis.

Nr. 420. Olli mull rikas risti-iza. 270.

- Olli mull rikas risti-izä,
Vielep rikkam risti-emä:
Kinkis mulle kitsekeze,
Kitse kaela krapikeze.
5. Hunt sõi kitse, krapp jäi mulle.
Pannin krapi kirstukappi,
Kus ei saanud suzi süömä
Egä hunti ärä murdma.

Nr. 421. Mull tulli Virust võera'ida. 271.

- Mull tulli Virust võera'ida,
Soomemaalta sõprazida.
Alles mull kassi kakkumata,
Hiire hinge võttemata,
5. Kärbä kaela käänämätä,
Tõhk on puhtas tõmmamata,
Täi täkku tappemata,
Orav metsäst otsimata.

Nr. 422. Oi, oi, onokene! 272.

- Oi, oi, onokene,
Võta minda poiži'iski!
Ma lähen kaugelle kalale,
Suure haua püüdisselle.
5. Seält saan sada kalada,
Tuhad turvast, lutsukesta.
Pannin siis kalad kuivemaie.
Kes läks kala vargi'ille?
Kass' läks kala vargi'ille.

Nr. 423. Mina mies meremehe poega. 273.

- Mina mies meremehe poega,
Kaunis mies kalamehe poega.
Nägin tuulta tõuzevada,
Paha ilma paizuvada,

5. Lükäzin siis laeva meresse,
Istsin izi purju peäle.
Leitsin aga täied turja peältä,
Suhu nopsin suuremaida,
Merde pil'tsin peenemaida.

Nr. 424. Iidut, tiidut tinga leitsin. 274.

- Iidut, tiidut tinga leitsin,
Tingaga ostsin hoboze,
Hobozega tegin odrad,
Otradest tegin õluta,
5. Õllega ma naeze võtsin,
Naezega elu eläzin,
Naezega peret pidäzin.
Tulli taudi, tappis naeze.
Läksin naista mattemaie,
10. Tulli suzi, sõi hoboze.
Läksin hobost mattemaie,
Tulli karu karja sekkä:
Ärä kiskus kirju härjä,
Ärä murdis musta härjä,
15. Ärä sõi sõge mõlemad.
Läksin härgi mattemaie —
Olli mull kaksi kitsekestä,
Nied läksid kel'mid külässe,
Küläs neidä lüpsietie,
20. Lüpsietie, peksetie,
Piimä maha pillutie.
Siis jäin vaene vie varale,
Kueva koorikse nõjale,
Taari kapa tarvitselle.

Nr. 425. Oh mo kulla koerakeizi! 275.

- Oh mo kulla koerakeizi,
Raudahändä rakikeizi!
Suvel tuob suzi koduje,
Talve talviku jänesse.
5. Izi mina tipsin tiedä müödä,
Koerad solpivad suoda müödä,
Hagijad müödä aruzid.
Jätä jänēs põõza'asse,
Kuivajalga kuuzikusse,
10. Märgäjalga männikusse!
Raha maksis rantsikene,
Viel enäm emäne koera.

- Oi mo kulla koerakeizi,
Raudahändä rakikeizi!
15. Üks on Koska, teene Moska :
Koska käib mull karjassagi,
Moska mull maad äestäb.

Nr. 426. Kurge rüökis kange'esti. 276.

- Kurge rüökis kange'esti :
Tübi võtku tütarlapsed,
Kes söönd marjad mättä'ästä,
Palukse oja pärastä!
5. Vares vasta vaidelema :
Saagu saama tütarlapsi,
Saagu saama, tulgu saja,
Tulgu saja, tõusku pulma !
Viiässe neidu mehele :
10. Lammas lauku tapetasse,
Kohioenas kopsatasse,
Siis saab soolikid minule.
Kui ei saa soolikid minule,
Siis saab sita raazukezi.

Nr. 427. Vana hundi hulumine. 377.

- Ai ai, ai ai, hammas ei hakka,
Hammas ei hakka, kael ei kakke !
Mitu olen maha murdnud,
Setu olen ära söönud.
5. Kui mitu olen maha murdnud,
Maha murdnud, ära söönud,
Karjaloom e ära kiskund ?
Viiskümmend vibuninä,
Kuuskümmend kompasjalga,
10. Seetsekümmend lestäsjalga,
Kolmkümmend koerokest,
Sada sarvikut
Ja tuhat tuttpeäd.
Huuu !

Nr. 428. Tere, tere hiirekene! 278.

- Tere, tere hiirekene !
Kus sa lähed, hiirekene ?
Lähen metsä puida raima,
Kenä kelguke järele,
5. Kenä kirves kelgu peäle.

- Mis sina siis tieksid,
 Kui sie puu sull peäle kukub?
 Eks mä karga kannu taha.
 Mis sina siis tieksid,
10. Kui so kõhtu tühjäs läheb?
 Eks mä hammusta haava kuorta,
 Mis sina siis tieksid,
 Kui so kõht paistetaksi?
 Eks mä nõeluks nõelaga.
15. Mis sina siis tieksid,
 Kui sie veri vällä tuleb?
 Eks mä võias võiga.
 Kust sa sie või võtaksid?
 Perenaeze püti siest,
20. Vanamoori vaka siest.
 Kust sie vanamuori võtab?
 Musta mustiku nizästä.
 Kust sie musta mustik võtab?
 Mustik süüb söödi heinä,
25. Lakub laane vetta peäle.

Nr. 429. Tua taga tammemetsä. 279.

- Tua taga tammemetsä,
 Koja taga kuuzemetsä,
 Laada taga laanemetsä,
 Saana taga saaremetsä:
5. Igäs tipus seäl tihane,
 Igäs otsas seäl oravas.
 Uot uot, uot uot, oravakene!
 Seezä servi, linnükene,
 Seni kui püssi pööretässe,
10. Käerauda käänetässe.
 Siis lazen tipusta tihaze,
 Siis lazen oksasta orava,
 Siis lazen ladvast laululinnu.
 Izä mull ostis pikä püssi,
15. Sai ta suure rohosarve.
 Läksin metsä mõtussille,
 Ilma peäle ilvessille.
 Vahest sain varesta nähä,
 Harvast sain harakat nähä,
20. Ilmas ei näenud heädä lindu.

Nr. 430. Tibunibu. 280.

Läks aga metsä Tibunibu,
 Mina läksin ka.

- Võttis püssi Tribunibu,
Mina võtsin ka.
5. Karu leidis kaerast Tribunibu,
Mina leidsin ka.
Karu lassis Tribunibu,
Mina lassin ka.
Naha müüs aga Tribunibu,
10. Mina müüzin ka.
Raha sai aga Tribunibu,
Mina sain aga ka.
Kõrtsi läks aga Tribunibu,
Mina läksin ka.
15. Karust kelkis Tribunibu,
Mina kelksin ka.
Vangi viidi Tribunibu,
Mind aga viidi ka.
Tornis istus Tribunibu,
20. Mina istsin ka.

X.

Nr. 431. Kus on jäänud meie hulka? 281.

A.

- Kus on, kus on, vennukene,
Kus on jäänud meie hulka,
Meie hulka, pal'l'u parve?
Olli ju kui ubina hulka,
5. Käis ju kui kanaze kärja.
Kas on viinud vihmahuogu
Või on toonud tuulehuogu
Või on neid rahe rabanud?
Mehed sõlmitud sõdaje,
10. Poizid värvitud vägeje,
Pantud pampu kandemaie:
Sinna jäänud meie hulka,
Meie hulka, pal'l'u parve.
Nutma jääväd, kes meid näeväd,
15. Nutma noored neitsikezed,
Ikkemä iluzad neiud.
Maha te, maha te, neiud noored,
Maha te jäete nüüdä minust,
Ärä peän mina minemä,
20. Ärä häistä rahva'ista,
Paremista paikadesta!
Tulgu paegale paremad,
Azemelle auuzamad,
Koha peäle kuulzamad.
25. Olgo nõnna kui mina ollin,
Tehku nõnna kui mina tegin,
Käegu nõnna kui mina käizän.

B.

Vennäkezed, noorekezed!
Eks meid enne olnud hulka,
Olnud hulka, palju parve?
Kohe jäänud meie hulka,

5. Meie hulka, palju parve?
 Meid on viidud mere ääre,
 Pantud meidä parve peäle,
 Lueze lootsiku ninasse,
 Pueze purju keske'elle.
10. Meid on viidud Venemaale,
 Saadetud meid Saksamaale,
 Tuubitud meid Turgimaale,
 Roogitud meid Rootsimaale.
 Lagunegu Rootsi laevad,
15. Pihastagu parved paksud,
 Väzigu Vene hobozed
 Meie mehi viiessägi,
 Sinna maale saiaessagi,
 Kus ei kivid kõnele,
20. Paed ei heältä pakatagi,
 Kivid ei mõistnud meie kieltä,
 Paed ei meie palve'ida,
 Kus ei kuulnud kuke heältä
 Egä linnu laulu heältä,
25. Vaid riksumesta, raksumesta,
 Igäs nurgas nuttemesta,
 Põrgu piitsa plaksumesta,
 Kus on hiiri härjä suurus,
 Kus on rottu ruuna suurus,
30. Kezäparmu pardi suurus,
 Riitsikäs rebäze suurus.

Nr. 432. Ei must saagi soldatida. 282.

- Emäkene, memmekene!
 Eks võind puua põlle paelus,
 Eks võind matta mättä alla
 Ennem kui minda kazvatazid?
5. Saks mind soovib soldatisse,
 Mahutab mind madrustesse,
 Püüäb püssi kandijasse.
 Izäkene, taadikene,
 Emäkene, memmekene!
10. Ei must saagi soldatida,
 Ei ma mahu mudrustesse.
 Emä siis mõistis, kohe kostis:
 Oh mo poega noorukene!
 Miks ei saa soldatisse,
15. Mahutele madrustesse,
 Püzi püssi kandijasse?
 Mina siis mõistsin, kohe kostsin:

- Emäkene, memmekene!
Sest ei saa ma soldatisse
20. Egä mahu madrussesse,
Püzi ei püssi alaje, —
Et minu jalad on kõverad,
Põlvekedräd põnderikud.
Emä siis mõistis, jälle kostis:
25. Oh minu poega noorekene!
Miks sinu jalad on kõverad,
Põlvekedräd põnderikud?
Mina siis mõistsin, jälle kostsin:
Emäkene, memmekene!
30. Teotingi kündessägi,
Teomaada tallatessa,
Teoorjust orjatessa,
Sestep mo jalad kõverad,
Põlvekedräd põnderikud.
35. Emäkene, memmekene!
Sest ei saa mind soldatisse,
Mahutele madrustesse,
Püzi püssi kandijasse,
Et minu käed kõverad,
40. Sõrmelülid lühikezed.
Emä siis mõistis, jälle kostis:
Oh mo poega noorekene!
Miksep so käed kõverad,
Sõrmelülid lühikezed?
45. Mina siis mõistsin, vasta kostsin:
Emäkene, memmekene!
Suurta kuuske raiudessa,
Mändä maha murdessägi,
Sestep mo käed kõverad,
50. Sõrmelülid lühikezed.
Emäkene, memmekene!
Ei mind saagi soldatisse,
Mahutele madrustesse,
Püzi püssi kandijasse,
55. Sest et mull on küürä selläs,
Pauna pihtade vahele.
Emä siis mõistis, vasta kostis:
Oh mo poega noorekene!
Miksep sull on küürä selläs,
60. Pauna pihtade vahele?
Mina siis mõistsin, kohe kostsin:
Emäkene, memmekene!
Kubja käsku käiessägi,
Kiltre keppi katsudessa,

65. Saksa sauva saadenessa,
Sestep sain ma küürä selgä,
Pauna pihtade vahele.
Emäkene, memmekene!
Ei must saagi soldatisse,
70. Mahutele madrustesse,
Püzi püssi kandijasse.
Ei ma enne siit ei liigu,
Siit ei liigu, sinna lähe,
Enne kui õigus üleneb.
75. Tulgu paegale paremad,
Azemelle auuzamad,
Istemelle iluzamad.
Tehku nõnna kui mina tegin,
Käegu nõnna kui mina käizin.
80. Emäkene, memmekene!
Ei ma enne siit ei liigu,
Siit ei liigu, siit ei lähe,
Enne kui tua laotan,
Selgä võtan seenäkeze,
85. Kaindelasse kambrikeze,
Rooviroika'ad järele.

Nr. 433. Ligi jõuab liizu aega. 283.

- Ligi jõuab liizu aega,
Ligi liizu võttemine.
Siis on metsäs meie mehed,
Padrikus poizid paremad,
5. Rääbästikus rätikkaelad.
Küll on hale astu tiedä,
Vali miel on vasta panna:
Põlnud ma izäle halva,
Põlnud ma emäle halva,
10. Ei olnud hõel õdedelle,
Egä vali vendädelle.
Kui hakkab mina minemä,
Siis hakkab hale tulema,
Vezi silma veeremaie:
15. Hale mull tuleb izästä,
Hale mull tuleb emästä,
Vezi veereb vendädestä,
Nutt tuleb peale nooremista.
Ärä peän mina minemä,
20. Siitä maalta sinna maale,
Kus ka kivid ei kõnele,
Paed ei helläd pakatagi,

- Kivid ei mõesta meie kieltä,
Paed meie palve'ida,
25. Udu on meie omane,
Kaste meie kallis vendä,
Kus on hiiri häjjä suurus,
Lutikas rebäze suurus,
Kezäparmu pardi suures;
30. Kus nied puuzed pullisarved,
Lepäpuuzed lehmäsarved,
Kadakazed kassi sarved,
Vahterast vazika sarved;
Seäl on tuli teenud tšödä,
35. Vezi palgid veeretänud,
Udu teenud ukсед ette,
Kaste katusse laotand.

Nr. 434. Nüüd mo pihad peenikezed. 284.

- Miks meid, miks meid, ennäd vennäd,
Miks meist muuda pütänessa
Kui pütässe püssikandajid?
Püss on suuri, raud on raske,
5. Tina pal'l'u, ruotsu paksu.
Alles õlad õõnapuezed,
Käevarred vahterazed.
Oles mo õlad õõnapuezed,
Käevarred vahterazed,
10. Sõrmed sõstarpuu lülistä:
Siis mina sünnis soldatisse.
Nüüd mo pihad peenikezed,
Käevarred veikukezed.

Nr. 435. Panti meid pambukandijasse. 285.

- Oh me vennäd vaezed lapsed!
Sa izātu, ma emātu,
Sa kuetu, ma kukrutu.
Kas siis teäme, kus me saame?
5. Ehk meid sõtta sõlmitasse,
Vene väkke värvitasse,
Pannasse pampu kandema?
Panti meid pambukandijasse:
Püss olli suuri, raud olli raske,
10. Tina paksu, rohto pal'l'u.
Sie mull käenud käte peäle,
Hõerunud õlade peäle,
Käenud käevarte peäle,
Lasknud labaluie peäle.

15. Oi voi vennäd, oi voi vennäd!
 Kunas meie sinna saame,
 Kus nied kuuzed kollendavad,
 Haavad hall'ad hal'endavad,
 Lepäd sirge'ed sinäväd,
 20. Kazed valge'ed valuvad?

Nr. 436. Püss on suuri, raud on raske. 286.

- Emäkene, memmekene!
 Miks sa minda kasvatazid,
 Kasvatazid, kallistazid,
 Üles tõstsid, hüpätazid,
 5. Maha pannid, mängätazid,
 Suu juures suezutazid?
 Eks võind pistä pööza'asse,
 Lasta linalauka'asse,
 Ennem kui saatsid soldatisse,
 10. Ennem kui kauplid kassakasse?
 Püss on suuri, raud on raske,
 Pampu piha piinutaja.
 Alles mull pihad peenikezed,
 Õlanukad õhukezed,
 15. Käevarred veikukezed.

Nr. 437. Ärä minda annetasse. 287.

- Ärä, ärä, vennukene,
 Ärä minda annetasse,
 Siitä maalta saadetasse.
 Kui saan sinna saanudesse,
 5. Kui jään sinna jäänudesse:
 Oh minu izä, taadikene,
 Oh minu emä, memmekene!
 Siis tuleb miele memmekene,
 Siis tuleb miele taadikene,
 10. Miele siis sõdsed ja sõzarad.
 Oh minu memme, memmekene!
 Eks võind, eks võind, emäkene,
 Eks võind pista pööza'asse,
 Lasta linalauka'asse,
 15. Puua põllepaelulegi,
 Uputada ojassegi,
 Ennem kui saanud sõjamehes!
 Sõjaleib on sõmerane,
 Vaenukakk on kanepine,
 20. Tappeleväl tuha magu.

Nr. 438. Kus meid viimaks viidänessa. 288.

- Tuul teäb sedä tubada,
 Maru teäb sedä majada,
 Kus meid viimäks viidänessa,
 Ajal pikäl annetasse!
5. Kuna helläd, kuna velläd,
 Kuna meie sinna saame,
 Kus ei kuule kuke heältä
 Egä linnu laulu heältä:
 Kus on püsside põrina,
10. Suuretükide surina,
 Tinakuulide lõgina.
 Seäl on helläd, seäl on velläd,
 Seäl on velläd vehkelemäs,
 Taadipojad tappelemas.
15. Teene püüab teeze peädä,
 Teene teeze verd imedä.
 Seäl on helläd, seäl on velläd,
 Seäl on vüõni meeste verda,
 Pooli sääri poeste verda,
20. Ratsu kapju kaaza verda,
 Tühigi tüdreku verda.

Nr. 439. Kui hakkab mina minemä. 289.

- Kui hakkab mina minemä,
 Siis hakkab hale tulema:
 Hale miel tuli izästä,
 Hale miel tuli emästä,
5. Hale tuli haudujasta,
 Vezi vieris vendädestä,
 Silmäpizar sõdsedesta.

440. Kui mind ära annetasse. 290.

- Kui mind, kui mind, vennukene,
 Kui mind ära annetasse,
 Siitä maalta saadetasse,
 Siitä maalta sinna maale,
5. Kus on püsside põrina,
 Suuretükide tüminä,
 Raudamägede ragina,
 Hõbekuulide lagina:
 Seäl nied vennäd vehkeleväd,
10. Tädipojad tappelevad.
 Seäl põle, seäl põle, vennukene,
 Seäl põle sõjas naene armas,

- Naene armas, kaaza kallis :
 Armas aga on hall'as mõeka,
 15. Kallis kangepeä hobone.
 See peästäb mehe sõjasta,
 Mehe poja Pohlamaalta,
 Emälapse lahingista,
 Izäpojad pulmastagi,
 20. Minu verizest mängusta.

Nr. 441. Venna sõja lugu. 291.

A.

- Kesse tõi sõja sõnumida ?
 Harak tõi sõja sõnumida.
 Kesse vaakus vaenukieli ?
 Vares vaakus vaenukieli.
 5. Kesse tonkis toomingasse ?
 Tihane tonkis toomingasse.
 Kesse kukkus kuuzikusse ?
 Kägu kukkus kuuzikusse.
 Kesse läeb meiltä sõdaje ?
 10. Kas läeb izä või läeb poega
 Või läeb kõege noorem poega
 Või läeb keskimene poega ?
 Ei läe izä, ei läe poega,
 Ei läe keskimene poega :
 15. Sõtta läheb noorem poega,
 Kõege noorem, kõege nopsem,
 Kõege viimem, kõege viksem,
 Kõege uhkemad hobozed,
 Kõege saksemad sadulad,
 20. Kõege kõrgemad kübärad.
 Izä pani liisku võttemaie :
 Liisk läks noore vennä peäle.
 Sedä siis sõtta sõlmitie,
 Sedä väkke värvitie.
 25. Vend läks aita ehtimaie,
 Sõde juure õpetama :
 Vennäkene, noorukene !
 Pane selgä surmasärki,
 Pane jalga surmasukad,
 30. Pane kaela kalmuräte,
 Võta kätte koolekindad !
 Vennäkene, noorekene !
 Kui sa saad sõdaje minemä,
 Kui sa lähed lahingisse,

35. Veered vaenu vällä peäle:
 Ärä siis aja ette sõja,
 Sõja ette, sõja taha,
 Keeritā kezet sõdada,
 Sõeda sõja keske'ella,
40. Ligi lipukandijaida!
 Ezimezed helbitāsse,
 Tagumezed tapetasse,
 Äärepeälzed äiätāsse,
 Serväpeälzed surmatasse,
45. Keskmezed kojo tulevad,
 Lipukandjad lindid saavad,
 Raudakanged rahad rinda.
 Vennäkene, noorekene!
 Kui sa saad kodo tulema
50. Sõjavällält, surmavällält,
 Verepõllult, vaenupõllult,
 Sõja keeru keske'eltä,
 Vaenumõekade vahelta:
 Aja siis izä ukse ette!
55. Tulli vendä sõjavällält,
 Sõjavällält, surmavällält,
 Verepõllult, vaenupõllult,
 Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
60. Vaenumõekade vahelta.
 Ajas ta izä ukse ette:
 Tule izä, tunne poega!
 Tulli izä, ei tunnnd poega.
 Ajas ta emä ukse ette:
65. Emäkene, memmekene!
 Tule, tunne pojokesta,
 Sõjatie sõitejada,
 Vaenutie vaatejada!
 Emä tulli, ei tunnnd poega.
70. Ajas ta velle ukse ette:
 Kuule kulla vellekene!
 Tule, tunne vennukesta,
 Sõjatie sõitejada,
 Vaenutie tallajada,
75. Kes tulli sõjasta koduje,
 Vanemaida vaatamaie.
 Tulli vasta vellekene,
 Ei ta tunnnd vennukesta.
 Ajas ta õe ukse ette:
80. Oh mo õrna õekene,
 Sõzar sõrmesuurukene,

- Taputilka tillukene!
 Tule, tunne vennukesta,
 Kes tuli koduje sõjasta,
 85. Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
 Vaenumõekade vahelta.
 Tulli vällä õekene,
 Tulli võerast vaatamaie,
 90. Tulli vällä, tundis vennä.
 Vend siis mõistis, kohe kostis:
 Oh mo õrna õekene,
 Kust sa tun'tsid vennukesta?
 Õde siis mõistis, vasta kostis:
 95. Oh mo hellä vellekene!
 Seält mina tun'tsin vennukesta:
 Sull on selläs surmasärki,
 Sull on kaelas kalmuräte,
 Sull on jalas surmasukad,
 100. Sull on käes koo'ekindad.
 Seält ma tunnen vennukesta.
 Vennäkene, noorekene!
 Kust sa tun'tsid taadiõue,
 Ozazid izä azeta?
 105. Vend siis mõistis, vasta kostis:
 Õekene, õiekene!
 Seält mina tun'tsin taadiõue,
 Arvazin izä azeme:
 Värävis olli verstäsammas,
 110. Tanavis olli tunnikellä,
 Kajokoogod kollendazid,
 Vaskirakke'ed valuzid.
 Õde siis mõistis, jälle kostis:
 Vennäkene, noorekene!
 115. Räägi mulle sõja juttu:
 Kas on sõjas naene armas,
 Naene armas, kaaza kallis?
 Vend siis mõistis, jälle kostis:
 Õekene, noorekene!
 120. Peze mo peä verestä,
 Hari mo saapa'ad savista,
 Siis mina räägin sõja juttu,
 Kudas sõjas oltanessa,
 Sõjaleibä süüdänessa.
 125. Õekene, noorekene!
 Sõjaleibä on sõmera,
 Vaenukakuke kareda.
 Sõjas ei ole naene armas,

130. Naene armas, kaaza kallis;
Sõjas armas hal'las mõeka,
Kallis kangepeä hobone.

B.

- Kesse tõi sõja sõnumi?
Kägu tõi sõja sõnumi.
Kesse kandis vaenukieli?
Vares kandis vaenukieli.
5. Kesse meilt siis sõtta läheb?
Kas läeb izä või läeb poega
Või läeb kõege noorem poega?
Kõege noorem, kõege nopsem,
Kõege viimem, kõege viksem,
10. Kõege uhkemad hobozed,
Kõege saksemad sadulad.
Vend läks aita ehtimaie,
Sõde õpetes järele:
Vennäkene, noorekene!
15. Pane selgä surmasärki,
Pane kaela kalmukrätti,
Võta kätte koolekindad.
Läksin siis roonot tienimä,
Tienizin aja seälgi täis.
20. Mis mull palgas paezatie?
Mädänd rüüd ja märgä särki.
Hakazin kojo kõndima,
Vanemida vaatamaie.
Tule izä, tunne poega!
25. Tulli izä, ei tunnd poega.
Tule emä, tunne poega!
Tulli ema, ei tunnd poega.
Tule õde, tunne vendä!
Tulli õde, tun'dis vennä.
30. Kust sa tunned nuorta miestä?
Oma surmasärgist ikki,
Oma kaela kalmukrätist,
Oma koolekinnastesta,
Omast kõrvist ruunast ikki,
35. Oma ratsu raketesta,
Halli hõbehelmedesta.

Nr. 442. Anne läeb meiltä sõdaje. 292.

A.

Kes tõi sõja sõnumida,
Kesse kandis vaenukieltä?

- Harak tõi sõja sõnumida,
Vares kandis vaenukieltä.
5. - Kesse läeb meiltä sõdaje :
Kas läeb izä või läeb poega
Või läeb kõege noorem poega ?
Ei läe izä, ei läe poega
Egä kõege noorem poega.
- 10. Harak tõi sõja sõnumida,
Vares kandis vaenukieltä.
Kesse läeb meiltä sõdaje :
Kas läeb emä või läeb tütar
Või läeb kõege noorem tütar ?
15. Ei läe emä, ei läe tütar
Egä kõege noorem tütar,
Sõtta läeb keskmene tütar :
Anne läeb meiltä sõdaje,
Sõjaleibä sõkkumaie,
20. Vaenukakku kastemaie.
Sõjas on leibä sõmera,
Vaenukakuke kareda.
Sie tabab sõrmil sõkkumesta,
Käevarsil vaalimesta,
25. Ruzikilla rutjumesta.
Sõda hakas sõudemaie,
Vene hakas veeremaie,
Pohlakas põgenemaie.
Anne hakas nuttemaie,
30. Päälikuda palumaie :
Seezä suuri sõjalaeva,
Peä kinni, purjupoissi,
Seni kui joozotan koduje,
Kodo izä palvielle,
35. Ehk lunastab sõjasta minda.
Juozis ta kiiresti koduje,
Kodo izä palvielle :
Izäkene, taadikene !
Sull on kolme härjakestä,
40. Üks on härgä kuldasarve,
Teene härgä hõbesarve,
Kolmas härgä raudasarve.
Izäkene, taadikene !
Lunasta minda sõjasta,
45. Sõjasta, sõja seästä,
Sõjaleibä sõkkumasta,
Vaenukakku kastemasta.
Sõjaleibä ju sõmera,
Vaenukakku ju kareda,

50. Tahab sõrmil sõkkumesta,
Käevarsil vaalimesta,
Ruzikilla rutjumesta.
Izäkene, taadikene!
Anna ärä raudasarve,
55. Lunasta minda sõjasta!
Izä mõistis kohe kostis:
Annekene, tütrekene!
Ei või sinda lunastada.
Eluks ajaks härgä mulle,
60. Anne üksi ürikezeks!
Sõda hakas sõudemaie,
Vene hakas veeremaie,
Pohlakas põgenemaie.
Anne hakas nuttemaie,
65. Päälikuda palumaie:
Seezä suuri sõjalaeva,
Peä kinni purjupoissi,
Kunni ma joozotan koduje,
Kodo emä palvielle,
70. Ehk emä lunastab minda.
Juozis ta kiiresti koduje,
Kodo emä palvielle:
Emäkene, memmekene!
Sull on kolme lehmäkestä,
75. Üks on lehmä kuldasarve,
Teene lehmä hõbesarve,
Kolmas lehmä raudasarve.
Anna ärä raudasarve.
Lunasta minda sõjasta,
80. Sõjasta, sõja siestä,
Sõjaleibä sõkkumasta,
Vaenukakku kastemasta,
Sõja keeru keske'elta.
Emä mõistis, kohe kostis:
85. Ole vaita, tütar nuori!
Ei või sinda lunastada
Sõjasta, sõja siestä,
Sõja keeru keske'elta.
Eluks ajaks lehmä mulle,
90. Ürikezeks üksi Anne.
Sõda hakas sõudemaie,
Vene hakas veeremaie,
Pohlakas põgenemaie.
Anne hakas nuttemaie,
95. Päälikuda palumaie:
Seezä suuri sõjalaeva,

- Peä kinni purjupoissi,
Kunni ma joozotan koduje,
Kodo õe palvielle,
100. Ehk õde lunastab minda.
    Juozis ta kiiresti koduje,
    Kodo õe palvielle:
    Šekene, noorukene,
    Kuldakuube kaokene!
105. Sull on kolme pärjakesta,
    Üks on pärgä kuldakarva,
    Teene pärgä hõbekarva,
    Kolmas pärgä vaskikarva.
    Šekene, noorukene,
110. Anna ärä vaskikarva,
    Lunasta minda sõjasta,
    Sõjasta, sõja seästä,
    Sõja keeru keske'elta,
    Vaenumõekade vahelta,
115. Sõjaleibä sõkkumasta,
    Vaenukakku kastemasta
        Õde aga mõdistis, vastä kostis:
    Annekene, õekene!
    Ei või sinda lunastada
120. Sõjasta, sõja seästä,
    Sõja keeru keske'elta,
    Vaenumõekade vahelta.
    Eluks ajaks pärgä mulle,
    Anne ürikezeks mulle.
125. Sõda hakas sõudemaie,
    Vene hakas veeremaie,
    Pohlakas põgenemaie.
    Anne hakas nuttemaie,
    Päälikuda palumaie:
130. Seezä suuri sõjalaeva,
    Peä kinni purjupoissi,
    Kunni ma joozotan koduje.
    Kodo vennä palvielle,
    Ehk veli lunastab minda.
135. Juozis ta kiiresti koduje,
    Kodo vennä palvielle:
    Oh minu hellä vellekene!
    Sull on kolme ratsukesta,
    Üks on ratsu kuldakapja,
140. Teene ratsu hõbekapja,
    Kolmas ratsu raudakapja.
    Vennäkene, noorekene!
    Anna ärä raudakapja,

145. Lunasta minda sõjasta,
 Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
 Vaenumõekade vahelta,
 Sõjaleibä sökkumasta,
 Vaenukaku kastemasta.
150. Sõjaleibä ju sõmera,
 Vaenukaku ju kareda.
 Veli mõistis, vasta kostis:
 Annekene, õekene!
 Ei või sinda lunastada
155. Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
 Vaenumõekade vahelta,
 Sõjaleibä sökkumasta,
 Vaenukaku kastemasta.
160. Eluks ajaks ratsu mulle,
 Ürikezeks üksi Anne.
 Sõda hakas sõudemaie,
 Vene hakas veeremaie
 Pohlakas põgenemaie.
165. Anne hakas nuttemaie,
 Päälikuda palumaie:
 Seezä suuri sõjalaeva,
 Peä kinni purjupoissi,
 Kunni ma joozotan külässe,
170. Külässe peiu palvielle,
 Ehk peigu lunastab minda.
 Juozis ta joonelt külässe,
 Külässe peiu palvielle:
 Oh minu hellä peiukene,
175. Kuldakallis kaazakene!
 Sull on kolme kaabukesta,
 Üks on kaabu kuldakarda,
 Teene hele hõbekarda,
 Kolmas raske raudakarda.
180. Oh minu hellä peiukene!
 Anna ärä raudakarda,
 Ära raske kaabukene,
 Lunasta minda sõjasta,
 Sõjasta, sõja siestä,
185. Sõja keeru keske'eltä,
 Vaenumõekade vahelta,
 Sõjatiedä tallamasta,
 Sõjaleibä sökkumasta,
 Vaenukaku kastemasta.
190. Sõjaleibä ju sõmera,

Vaenukakku ju kareda,
Vaenumõeka ju valuza.

Peigu mõistis, kähku kostis:

Annekene neitsikene!

195. Ärä annan kaabukeze,
Ärä raske raudkübärä,
Lunastan sinu sõjasta,
Sõjasta, sõja siestä,

200. Vaenumõekade vahelta,
Sõjaleibä sõkkumasta,
Vaenukakku kastemasta.

Ürikezeks kaabukesta,
Anne eluks ajaks mulle!

205. Anne siis hakas naeramaie,
Peiu hõlmas hõiskamaie,
Hõezatelles hüppämaie.

B.

Kes läheb meiltä sõdaje?

Ann läheb meiltä sõdaje.

Ann läks merre peskemaie.

Vene hakas veeremaie,

5. Pohlakas põgenemaie,
Saksa laeva laskemaie.

Anne hakas nuttemaie:

Veneläne, venikene,

Pohlakane, poizikene,

10. Rootsi kullatud kuningas!

Ärä sõua müödä merdä,

Aja siit müödä ojazid

Minu izä õue alla.

Izäl kolme härjakestä,

15. Üks on härgä kuldasarve,

Teene härgä hõbesarve,

Kolmas vahel vaskisarve —

Ehk annab ühe minule.

Izä mõistis, jälle kostis:

20. Ennemp annan Annekeze

Kui ma annan härjakeze!

Härgä saab mull elus ajas,

Anne tänäzes ja homzes.

Vene hakas veeremaie,

25. Rootsi hakas ruomamaie,

Pohlakas põgenemaie.

Anne hakas nuttemaie:

Veneläne, venikene,

30. Pohlakane, poizikene,
 Rootsi kullatud kuningas!
 Ärä sõua müödä merdä,
 Aja siit ojazid müödä
 Minu emä õue alla.
 Emäl kolme lehmäkesta,
35. Üks on lehmä kuldasarve,
 Teene on hõbedasarve,
 Kolmas vahel vaskisarve —
 Ehk annab ühe neist minule.
 Emä mõistis, jälle kostis:
40. Ennemp lahkun tütteristä
 Kui ma lahkun lehmädestä!
 Tütärt tänäzes ja homzes,
 Lehmä elus ajas.
 Vene hakas veeremaie,
45. Pohlakas põgenemaie,
 Rootsi hakas ruomamaie.
 Anne hakas nuttemaie:
 Veneläne, venikene,
 Pohlakane, poizikene,
50. Rootsi kullatud kuningas!
 Ärä sõua müödä merdä,
 Aja siit ojazid müödä,
 Veere vennä õue alla.
 Vennäl kolme aedakesta,
55. Üks on aita kuldaharja,
 Teene aita hõbeharja,
 Kolmas valmis vaskiharja —
 Ehk veli lunastab minda.
 Veli mõistis, vasta kostis:
60. Ennemp lahkun õe'esta
 Kui ma lahkun aitadesta!
 Õde tänäzes ja homzes,
 Aita elus ajas.
 Vene hakas veeremaie,
65. Rootsi hakas ruomamaie,
 Pohlakas põgenemaie.
 Anne hakas nuttemaie:
 Veneläne, venikene,
 Pohlakane, poizikene,
70. Rootsi kullatud kuningas!
 Ärä sõua müödä merdä,
 Aja siit ojazid müödä,
 Veere peiu õue alla.
 Peiul kolme täkukesta,
75. Üks on täkku kuldakapja,

- Teene täkku hõbekapja,
 Kolmas valmis vaskikapja —
 Ehk peigu lunastab minda!
 Peigu mõistis, kohe kostis:
80. Ennemp lahkun täkkudesta
 Kui ma lahkun neiuksesta!
 Täkku tänazes ja homzes,
 Neidu elus ajas mulle.

Nr. 443. Raamat Rantsuze sõjasta. 293.

- Ärä peän mina minemä,
 Ärä häistä rahva'ista.
 Kiri tulnud keizerista,
 Raamat Rantsuze sõjasta,
5. Piibel Pohla piiri peältä:
 Mehi vaja miilitsisse,
 Poissa vaja polgo peäle.
 Kohtumies ju kandis käsku,
 Kandis käsku, andis käsku:
10. Tulge, poizid, mõiza kokko,
 Aage käed käisest vällä,
 Tõmmake saapa'ad jalasta,
 Kiskuge kinda'ad käestä!
 Ehk teie käed kõverad
15. Või on jalad vildakille,
 Kas te kõlbate kaardi hulka,
 Sünnitegi suurte sekkä
 Punaparti pillutama,
 Rantsuzelle rauda viimä.
20. Siep sie kiri keizerista,
 Raamat Rantsuze sõjasta,
 Piibel Pohla piiri peältä.

XI.

Nr. 444. Neidu ja kaupmees. 294.

A.

- Kus me lähme vasta üödä,
Vasta üödä, vasta kuuda,
Vasta ehä valge'eda,
Vasta pilkasta pimedät?
5. Lähme lieri lepikusse,
Kulda-lieri kuuzikusse,
Armuliери haavikusse;
Teeme tule tierajale,
Azeme aia käänakusse.
10. Kes sie tulli me tulele?
Tulli kaks kaubamiesta,
Kaksi kaubame sulasta.
Mõlemil ollid mõegad vüöle,
Kahel kannused jalasse.
15. Kaubamies minulta küzimä:
Neitsikezed, noorekezed!
Kelle nied lehmäd lihavad,
Kelle nied hüväd hobozed,
Kelle kallis kaerasööjä?
20. Mina mõistsin, jälle kostsin:
Emä nied lehmäd lihavad,
Izä nied hüväd hobozed,
Velle kallis kaerasööjä.
Neitsikene, noorekene!
25. Müü mulle izä hobozed,
Anna nied lehmäd lihavad,
Kauple velle kaerasööjä.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Müü sa mulle mõeka vüöltä,
30. Kauple kannused jalasta,
Siis ma müün izä hobozed,
Annan nied lehmäd lihavad,
Kauplen velle kaerasööjä.

B.

- Läksin karja saatemaie
 Pühapäevä õhta'alle,
 Aripäevä hommokulla.
 Ajazin karja arule,
 5. Tegin tule tierajale,
 Azeme aiakäänäkusse.
 Jäin ma lieri lepikusse,
 Kulda-lieri kuuzikusse.
 Üöd ma õezun õetsessagi,
 10. Päeväd karjun karjassagi,
 Üöd hoian izä hobozid,
 Päeväd kaetsen vennä karja,
 Hoian izä odramaale,
 Kaetsen vennä karjamaale.
 15. Kes sie tulli me tulele?
 Tulli kaksi kaubamiestä,
 Kaksi kaubame sulasta.
 Mõlemil ollid mõegad vüöle,
 Kahel kannused jalassa.
 20. Kaubamies minulta küzimä:
 Neitsikene, noorekene!
 Kelle nied lehmäd lihavad,
 Kelle nied hüväd hobozed,
 Kelle kallis kaerasõõjä?
 25. Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Emä nied lehmäd lihavad,
 Izä nied hüväd hobozed,
 Velle kallis kaerasõõjä.
 Neitsikene, noorekene!
 30. Müü mulle izä hobezed,
 Kauple velle kaerasõõjä!
 Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Müü sa mulle mõeka vüöltä,
 Kauple kannused jalasta,
 35. Siis ma müün izä hobezed,
 Kauplen velle kaerasõõjä.
 Neitsikene, noorekene!
 Kes sie enne sedä näenud,
 Et on neiul mõeka vüöle,
 40. Kaol kannused jalassa?

C.

Neitsikezed, noorekezed!
 Lähme hobost otsimaie,
 Velle varsa vaatamaie.

- Võtsin ohjad uipe'esta,
 5. Päitsed pärnä põõsa'asta,
 Valja'ad sinisalusta.
 Läksin mina tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 Kes mo vasta siis tuleksi?
 10. Tulli kaksi kaubamiestä,
 Kaksi kaubame sulasta,
 Kūzitelles, nõude'elles:
 Neiukene, noorekene,
 Müü mulle izä hobene,
 15. Kauple velle kaerasööjä,
 Vellenaeze rokasööja.

- Oh sa rumal kaubamiesi!
 Kuda müün izä hobeze,
 Kauplen velle kaerasööjä,
 20. Vellenaeze rokasööjä?
 Enne müün ma helmed kaelast,
 Kui müün izä hobeze.

- Läksin jälle tillukene,
 Läksin hobest otsimaie.
 25. Võtsin ohjad uipe'esta,
 Päitsed pärnä põõsa'asta,
 Valja'ad sinisalusta.
 Läksin mina tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 30. Sada verstä Saksa maada,
 Tuhat verstä Turgi maada,
 Viis verstä Vene radada.
 Kes mo vasta viel tuleksi?
 Tulli kaksi kaubamiestä,
 35. Kaksi kaubame sulasta.
 Mõlemil olli mõeka vööle,
 Kahel kannused jalassa.
 Kūzitelles, nõude'elles:
 Neiukene, noorekene,
 40. Müü mulle izä hobene!

- Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Oh sa rumal kaubamiesi!
 Müü sa mulle mõeka vüöltä,
 Kauple kannused jalasta,
 45. Siis müün izä hobeze,
 Kauplen velle kaerasööjä,
 Vellenaeze rokasööjä.

D.

- Läksin metsä kõndimaie,
 Hobo päitse'ed peossa,
 Varsa valja'ad käessä.
 Mis mull vasta vai tuleksi?
5. Tulli vasta vaski-neiu,
 Vaski-parukas peässä,
 Vaski-kampusu kaindelassa.
 Müü sa mulle, neitsikene,
 Müü mulle izä hobene,
10. Kauple vennä kaerasööjä,
 Vennänaeze rokajooja!
 Neiu mõistis, jälle kostis :
 Kuda müün izä hoboze,
 Kauplen vennä kaerasööjä?
15. Izä mull murepidäjä,
 Emä iestä hoolitseja,
 Vennäst saab mull sõidupoissi,
 Vennänaezest kaazanaene.
 Sõitsin jälle tüki tiedä,
20. Tüki tiedä, marga maada,
 Raazukeze ranna maada,
 Poole verstä Pohla maada,
 Viis verstä Vene radada,
 Sada verstä Saksa maada,
25. Tuhast verstä Turgi maada.
 Mis mull vasta vai tuleksi?
 Tulli vasta hõbe-neidu,
 Hõbe-parukas peässä,
 Hõbe-kampusu kaindelassa.
30. Müü sa mulle, neitsikene,
 Müü mulle izä hobene,
 Kauple velle kaerasööjä,
 Vennänaeze rokajooja!
 Ei ma müü izä hobosta,
35. Kauple vennä kaerasööjät,
 Vennänaeze rokajoojat.
 Sõitsin jälle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 Raazukeze ranna maada,
40. Poole verstä Pohla maada,
 Viis verstä Vene radada,
 Sada verstä Saksa maada,
 Tuhast verstä Turgi maada
 Mis mo vasta vai tuleksi?
45. Tulli vasta kulda-neiu,

- Kulda-parukas peässä,
 Kulda-kampusu kairdelassa.
 Müü mulle izä hobene,
 Kauple velle kaerasööjä,
 50. Vennänaeze rokajooja!
 Küll ma müün izä hobeze,
 Kauplen velle kaerasööjä.
 Siis läks sõzar sõitemaie.
 Siis ta sõitis soode maada,
 55. Iväkeze Hiiu maada,
 Raazukeze ranna maada,
 Poole verstä Pohla maada,
 Viis verstä Vene radada,
 Sada verstä Saksa maada,
 60. Tuhat verstä Turgi maada.
 Mis mull vasta vai tuleksi?
 Tulli kaksi kaubamiestä,
 Kaksi kaubame sulasta.
 Mõlemil ollid mõegad vüöle,
 65. Kahel kannussed jalassa.
 Tullid neiu jutulegi:
 Müü sa mulle, neitsikene,
 Müü mulle izä hobene,
 Kauple velle kaerasööjä,
 70. Vennänaeze rokajooja!
 Neiu mõistis, vasta kostis:
 Müü sa mulle mõeka vüöltä,
 Kauple kannussed jalasta,
 Ütle ülike peästä,
 75. Siis ma müün izä hobeze,
 Kauplen vennä kaerasööjä,
 Vennänaeze rokajooja.
 Peiu mõistis, jälle kostis:
 Kes on sedä enne näenud,
 80. Enne näenud, mueste kuulnud,
 Et on neiu mõeka vüöle,
 Kaol kannussed jalassa?

Nr. 445. Ann olli hakki, kannelkakki. 295.

A.

Ann olli hakki, kannelkakki,
 Tantsis Tarvastu mäele.
 Sulg olli suusse, pärg olli peässe,
 Sinirukka säärilagi,

5. Vaskirukka varva'alle,
Puna-põlle põlvilagi.
Läks ta lauda kargamaie.
Seäl on pakku põdraluine,
Seäl on lauda kulda laazi.
10. Katki pakku põdraluine,
Lõhki lauda kulda laazi,
Katki pauad kaelastagi,
Ristiserväd rinnastagi.
Ann olli hakki, kannelkakki:
15. Otsib seppä muile maile,
Otsib taha Tarvastisse,
Virumaale, Villändisse.
Sepp olli oma külässe,
Oma õe õue alla,
20. Oma vennä värävisse.
Sepä naene naeratelles,
Sepä koera haugatelles:
Harvast tuleb Anne meel'e,
Siiski tuob pauda paranda,
25. Hõbehelmed õiendada.

B.

- Ann olli hakki, Kai olli kakki,
Ann olli hakki neitsikene,
Tantsis Tarvasti mäele,
Sõlg olli rinnas, pärg olli peässä,
5. Kukla tagalt kulla kirja,
Otsa iest hõbeda kirja.
Ann läks lauda kargamaie:
Lõhki lauda kulda laazi,
Katki pakku põdraluine,
10. Anne maha lauastagi,
Katki sõlge rinnastagi,
Maha pauad kaelastagi.
Ann läks seppä otsimaie,
Otsis seppä muile maile.
15. Sepp olli oma kodussa,
Oma õe õue alla,
Oma vennä koppelissa
Läks ta sepä õue peäle.
Sepä koera haugateles,
20. Sepä naene naerateles:
Harvast tuleb Anne meile,
Siiski tuob pauad paranda,
Sõle vitsad vikeldada,
Sõle kirjad kipeldada.

Nr. 446. Tamme istutamine. 296.

A.

Läksin metsä kõndimaie,
 Uduzelta hulkumaie,
 Varazelta vaatamaie.

Mis mä leidsin metsestägi?

5. Leidsin tamme taimekeze.
 Viizin kodo kasvamaie,
 Õue-aida õitsemaie,
 Ukse-edize ehteksi.
 Istutin izä ilule:
10. Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme tugevaksi,
 Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
 Tamm ei hiljuke edenend,
15. Tamm ei tõusnud tugevaksi,
 Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
 Istutin emä ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme tugevaksi,
20. Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
 Tamm ei hiljuke edenend,
 Tamm ei tõusnud tugevaksi,
 Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
25. Istutin vennä ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme tugevaksi,
 Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
30. Tamm ei hiljuke edenend,
 Tamm ei tõusnud tugevaksi.
 Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
 Istutin õe ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
35. Tõuze tamme tugevaksi,
 Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
 Tamm ei hiljuke edenend,
 Tamm ei tõusnud tugevaksi,
40. Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
 Istutin peiu ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme taeva'asse,

- Oksad poolde pilve'esse!
45. Tamm siis jõudis, tamm siis kasvis,
Tamm siis hiljuke edenese,
Tamm siis kasvis taeva'asse,
Oksad pilveje pugezid,
Tamm taht' taevasta jagada,
50. Oksad pilvet pillutada.
Mina vennä palvielle:
Vennäkene, hellä vellä,
Ihu kirves, kiilu varzi,
Tie taperi terä tazane,
55. Tule tamme raiumaie!
Tamm tabab taevasta jagada,
Oksad pilvet pillutada.
Vennäkene, hellä vellä!
Alt saab aita, peält saab lauta,
60. Tüvikust saab tünderida,
Okstest saab hobeste talli,
Keske'elt kenä kiriku,
Ladvast laste lustilauda.
Mis jääb üle laastukene:
65. Sest saab mulle kirstukene,
Kirstu peäle kaanekene.

B.

- Vennäkene, noorekene!
Tie mulle kulda-luuakene,
Vala vaski-varrekene;
Ma läen merda pühkimaie,
5. Mere kalda'id kazima.
Pannin pühkmed põlle sisse,
Viizin vennä vällä peäle,
Taadi pikä põllu peäle:
Sinna siis kasvis suuri tamme,
10. Suuri tamme, harva oksa.
Tamme jõudis, tamme kasvis,
Tammie tõuzis taeva'asse.
Istutin izä ilule,
Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
15. Tamm ei hiljuke edenend.
Istutin peiu ilule,
Tamme jõudis, tamme kasvis,
Tamme kasvis taeva'asse,
Oksad pikäd pilve'esse.
20. Tamm tahtis taeva laota,
Oksad pilved pillutada.

- Vennäkene, noorekene!
 Ihu kirves, kiilu varzi,
 Tie tahule teräväs,
 25. Ma läen tamme raiumaie.
 Tamm on kasnud taeva'asse,
 Oksad pil'veje pugunud.
 Otsast saab hoboste talli,
 Keskelt saab kenä kiriku,
 30. Ladvast laste löörilauda.

Nr. 447. Tamme raiumine. 297.

A.

- Läksin metsä kõndimaie
 Uduzelle hommokulle,
 Varazelle valge'elle,
 Karèdalle kaste'elle.
 5. Mis ma leidsin metsestägi?
 Leidsin tamme nuttemasta,
 Pikä puu igätsemästä.
 Mina tammelta küzimä:
 Mis sä nutad, tammekene,
 10. Igätsed sä, pikkä puuda?
 Mis mina nutan, neitsikene?
 Muida puida raintasse,
 Minda jälle jäetässe
 Suure tuule tuegutada,
 15. Lume ranga raputada,
 Vihma huo vintsutada.
 Ärä nuta, tammekene!
 Mull jäi kodo kolmi vendä,
 Kõik jäid kirvid ihkumaie,
 20. Tulevad tamme raiumaie.
 Mis sest tammest tehtanesse?
 Tüvist tehti tünderida,
 Otsast tehti hoonezida,
 Keskelt sai kenä kiriku,
 25. Okstest sai hobeste talli,
 Ladvast laste laululauda.
 Mis jäi üle laastukene,
 Sest sai neiul kihlakirstu,
 Kihlakirstu, veemevakka.

B.

Neitsikezed, noorekezed!
 Läksin metsa kõndimaie.

- Mis mina leidsin metsestägi?
Leidsin tamme nuttemasta,
5. Nõmmepuu nõretamasta.
Mina juure küskelemä:
Miks sa nutad tammekene,
Nõretad nõmmepuukene?
Miks mina nutan, neitsikene?
10. Muida puida raiutasse:
Minda vaesta üksi jäetud!
Ole vaita, tammekene!
Mull on kodo viizi vendä,
Igäl vennäl viizi kirvest,
15. Kõik on taperid teräväd:
Sinda siitä raiutasse,
Oksad ärä laazitasse.
Tüvist tehässe tünderida,
Keske'elt kenä kiriku,
20. Ladvast laste lõõrilanda;
Okstest saab hobeste talli,
Izäl härjä ikke punda,
Emäl lehmä lüpsikuda;
Vellel ratsu rangikesta,
25. Õele kuldane kurikas.
Läksid puuda raiumaie:
Izä kirves heitnud killu,
Velle väitsä roostetanud.
Olli mull üksi vennäkene,
30. Teene vennä naezukene,
Olli õde tillukene.
Läks ta merelt vetta tuoma,
Izä kirvesta ihuda,
Velle väitsä hal'l'astada.
35. Leidis mere mängimasta,
Murukingu kõikumasta.
Läks ta vette mängimaie,
Mere äärde hällimaie.
Siis tõi vie koduje,
40. Izä võtt' vie vihasse.
Olli mull üksi vennäkene,
Teine vennä naezukene.
Sie siis mõistis, kohe kostis:
Suud suuremad, vait vanemad!
45. Leväsaajad liias kurjad.
Eks te enne olnud noored,
Eks te tea noore aega,
Kus on läenud noore aega?
Kullerkupud koppelista,

50. Sinililled lepikusta:
 Nied seäl noorele noppida,
 Valmid võtta vannikusse.
 Siis izä võtt' vie hüväksi,
 Siis emä võtt' vie hüväksi,
55. Vetta kirve kõhutada.

C.

- Neitsikene, noorekene!
 Miks sa mullust ei mäletä,
 Tunamullust ei tuleta,
 Mullusta tuleazeta,
5. Kus me viivime, võida sõeme,
 Võida sõeme, õlut jõeme?
 Sinna kasnud suuri saari,
 Suuri saari, tugev tamme,
 Sinna tõusnud tammikmetsä,
10. Seäl nied käod kukkunezid,
 Helilinnud häälitsezid.
 Vennaäkene, noorekene!
 Ihu kirves, kiilu varzi,
 Tie taperi terä tazazes,
15. Ma läen tamme raiumaie.
 Tüvest saab tünderida,
 Keskelt saab kenä kiriku,
 Okstest saab hoboste talli,
 Ladvast laste lustilanda.

Nr. 448. Vend läks hobost sõitemaie. 298.

- Uotan vendä kasvavada
 Kui oros orasse juurta,
 Mäe peäle männä latva.
 Sai sie vendä kasvelenud,
5. Võttis hoielda hobosta,
 Ravitseda ratsukesta,
 Võttis süötä, võttis juota:
 Akkenasta andis kaerad,
 Läbi lae lassis roka.
10. Vend läks hobost sõitemaie,
 Sälu sääri nõrgutama.
 Tetre lennäs tierajale,
 Parti raputas pajosse:
 Vennä hobo hirmunessa,
15. Varsa kallis karganessa,

- Kukkus maha sellästägi,
 Maha piekerid peästä,
 Tinakannud kaindelasta,
 Katki kümme külleluuda,
 20. Katki seetse selläjärku.
 Tupest võtt' mõega terävä
 Hõlma alta hal'la raua,
 Pidi raima ratsu peädä,
 Hukkama hüvä hoboze.
25. Mina kielzin vennäkestä
 Sõnadelle seitsme'elle:
 Ärä raiu ratsu peädä,
 Hukka ei hüvä hobosta!
 Ei sull taader tantsi tiedä,
30. Raha marka veere maada.
 Tantsib tiedä sinu täkku,
 Veereb maad sinu hobone.

Nr. 449. Vennä hobone. 299.

- Olli mull üksi vennäkene,
 Izi olli ilma tarka,
 Ilma tarka, maa kavala,
 Tegi talli taeva'asse,
 5. Koja koedo nurga peäle.
 Mis ma sinna talli pannin?
 Pannin kolme täkukesta:
 Üks olli siidile siutud,
 Teene niidile niutud,
10. Kolmas pantud pandelisse.
 Mis sai pantud pandelisse,
 Sie läks linna sõitemaie,
 Ette linna hüpitämä,
 Taha linna tantsitama.
15. Härräd vahtsid akendesta,
 Izändäd ilutuasta,
 Rouad roozikamberista,
 Reilid vahtsid repi peältä,
 Poemies vaadas poesta,
20. Poe poissi ukse peältä:
 Juozid vällä vaatamaie,
 Kõik mo hobo ostemaie.
 Pakksid mull pal'lu rahada,
 Sada salve rukki'ida,
25. Tuhat tünderit nizuda.
 Mina aga tahtsin taaderida:

Tulle lõin turu izändäd,
 Kolde lõin koja emändäd,
 Tulle turu noored härräd.

30. Pidi mo peä siis raiutama
 Kuue hallika kohale,
 Kolme jõe keske'elle.
 Sain viel vaene mies valama,
 Valazin ma Valga tiedä,
 35. Vaadazin vahel tagazi,
 Kas on otsijad järele.

Nr. 450. Jätä maha sepä amet. 300.

- Olli mull üksi vennukene,
 Olli üksi, maksis kaksi,
 Seizis seitsme mehe seässä,
 Kandis kabessa mehe kübärä,
 5. Siegi sakste sallitava,
 Izändäte hõegutava,
 Kuningate kutsutava,
 Kuningate kuub tall selläs,
 Sakste saapa'ad jalassa,
 10. Rehepapi rist tall rinnas.
 Papid ta võedab punale,
 Härräd häile riietelle,
 Saksad võedab saabastelle.

- Olli sie sepässä Virussa,
 15. Tagujassa Tarvastissa:
 Tegi sõdsel sõlgezida,
 Emä lastel helmezida,
 Kihelkonnal kirve'ida,
 Valla poestel val'l'a'ida.
 20. Vald ei kiitnud val'l'a'ida,
 Kihelkond ei kirve'ida,
 Nurme neitsid nugazida,
 Emä lapsed helmezida.

- Vennäkene, hellä vellä!
 25. Jätä maha sepä amet:
 Sepä amet sita amet.
 Võta sahu saputada,
 Adrakurgi kopotada.
 Ametmies ajuti rikas;
 30. Sohimies sügizi rikas,
 Põllumies põline rikas.

Nr. 451. Läksin vendä otsimaie. 301.

A.

- Olli mull kolme vennäkestä:
 Ühe saatsin karjamaale,
 Teeze saatsin marjamaale,
 Kolmanda kalamerele.
5. Kodo tulli vendä karjamaalta,
 Karjamaalta, marjamaalta,
 Ei tulnud kalamereltä.
 Läksin vendä otsimaie.
10. Läksin mina tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Tuhat verstä Turgimaada,
 Sada verstä Saksamaada,
 Viis verstä Vene radada,
 Poole versta Pohlamaada.
15. Kes mo vasta siis tuleksi?
 Tulli kuu, kumerkübärä.
 Mina tedä teretämä:
 Tere kuu, kumerkübärä!
 Sina kõnnid kõrge'essa,
20. Sina paestad pal'l'u maada, —
 Kas sa nägid neiu vendä?
 Kas nägid linnas liikuvada,
 Uulitsalle hulkuvada,
 Turu peäle ju tuleva,
25. Jõe peäle jõudevada,
 Mere peäle vdi minevä
 Lueze lootsiku ninässe,
 Pueze purju keske'elle
 Kalakotti kandevada?
30. Mihukene neiu vendä?
 Siidisukka, kuldakingä.
 Ei ma näenud, neitsikene!
 Läksin jälle tillukene,
 Müödä maada madalukene,
35. Läksin jälle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Tuhat verstä Turgimaale,
 Sada verstä Saksamaale,
 Viis verstä Vene radada,
40. Iväkeze Hiiomaale,
 Raazukeze Rannamaale,
 Poole verstä Pohlamaale.
 Kes mo vasta viel tuleksi?

- Tulli päevä peäle ilma.
45. Mina päevä teretämä:
Tere, päeva peäle ilma!
Sina kõnnid kõrge'essa,
Sina paestad pal'l'u maada, —
Kas sa nägid neiu vendä?
50. Kas nägid linnas liikuvada,
Uulitsalle hulkuvada,
Turu peäle või tuleva,
Jõe peäle jõudevada,
Mere peäle või minevä
55. Lueze lootsiku ninässe,
Pueze purju keske'elle
Kalakotti kandevada?
Mihukene neiu vendä?
Siidisukka, kuldakingä.
60. Ei ma näenud, neitsikene!
Läksin jälle tillukene,
Müödä maada madalukene,
Läksin jälle tüki tiedä,
Tüki tiedä, margu maada,
65. Tubat verstä Turgimaale,
Sada verstä Saksamaale,
Iväkeze Hiiomaale,
Raazukeze Rannamaale,
Poole verstä Pohlamaale.
70. Kes mo vasta viel tuleksi?
Tulli tähte, täizi miezi.
Mina tedä teretämä:
Tere tähte, täizi miezi!
Sina kõnnid kõrge'essa,
75. Sina paestad pal'l'u maada, —
Kas sa nägid neiu vendä?
Kas nägid linnas liikuvada,
Uulitsalle hulkuvada,
Turu peäle või tuleva,
80. Jõe peäle jõudevada,
Mere peäle või minevä
Lueze lootsiku ninässe,
Pueze purju keske'elle
Kalakotti kandevada?
85. Mihukene neiu vendä?
Siidisukka, kuldakingä.
Neiukene, noorekene!
Vendä vette uppunesse.
Kübär jäänud külä aluje,
90. Pärjäd jäänud peäle vete,

Hame jõe kalda'asse
 Päevä ma nutsin pärjakestä,
 Aasta uduhameta:
 Eluaja vendä ennäst.

B.

- Olli mull kolme vennäkesta:
 Ühe saatsin karjamaale,
 Teeze saatsin marjamaale,
 Kolmanda kalamerele.
5. Vend tulli kodo marjamaalta,
 Marjakorvike käessä,
 Teene kodo karjamaalta,
 Karjapullike iessä,
 Ei tulnud kalamereltä.
10. Läksin vendä otsimaie:
 Otsin üöd, otsin päeväd,
 Otsin üöd õnnetumad,
 Otsin päeväd pärätumad,
 Kõntsin mäed määrätumad,
15. Kõntsin orod orziklezed,
 Kõntsin käärud kärniklezed.
 Mis mo vasta või tuleksi?
 Tulli kuu kõrge'esta.
 Mina kuuda teretämä:
20. Tere kuu, kullaratas!
 Sina tuled kaug'e'lta,
 Sina paestad pal'lu maada.
 Kas sa nägid neiu vendä
 Mere peäle või minevä,
25. Jõe poole jõudevada?
 Ei ma näenud neiu vendä
 Jõe poole jõudevada,
 Mere peälegi minevä,
 Ei ma näenud, ei kõnele.
30. Neiu kurvasse meesse,
 Südämesse haige'esse.
 Läksin jälle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Raazukeze Rannamaada,
35. Iväkeze Hiiomaada,
 Jõutsin ma jõe manuje.
 Mis mo vasta või tuleksi?
 Tulli päevä peältä ilma.
 Mina päevä teretämä:
40. Tere päevä peältä ilma!

- Sina paestad peältä ilma,
 Sina paestad pal'lu maada,
 Sina kõnnid kõrge'essa, —
 Kas sa nägid neiu vendä,
 45. Mere peäle või minevä,
 Jõe peäle jõudevada,
 Lainel suurel laskevada
 Pueze purju keske'elle,
 Lueze lootsiku ninässe,
 50. Aerulaeva ankurisse?
 Ei ma näenud neitsikene,
 Ei ma näenud neiu vendä
 Mere peälegi minevä,
 Jõe peäle jõudevada
 55. Lueze lootsiku ninässe,
 Pueze purju keske'elle,
 Ei mina näenud ei kõnele.
 Neiu kurvasse meesle
 Südämesse haige'esse.

Nr. 452 Muud uhked omade peäle. 302

- Muud uhked omade peäle,
 Suured suo seltsi peäle:
 Ma uhke eneze peäle,
 Viksi viie sõrme peäle,
 5. Kange kahe käe peäle.
 Mull on veidi vendäzida,
 Kazinasti kaabupäidä.
 Vezi viis mo vennä noore,
 Vezi viis, kallas kaotas,
 10. Sügäv hauda haugateles.
 Kuu ma nutsin vennä kuube,
 Päevä nutsin vennä pärgä,
 Aasta udubame'ta,
 Eluaja vennäkestä.
 15. Kudas paist' kübär viestä?
 Kui sie kuu küünekene
 Kudas paist' pärgä viestä?
 Kui sie ehä äärekene.

Nr. 453. Mina hoian memme ute. 303.

Mina hoian memme ute,
 Kaetsen taadi suure karja.
 Tulli suosta suuri hunti,
 Laane alta laia käppä,

5. Murdis maha musta härjä,
Kiskus ärä kirju härjä.
Läksin kodo nuttessagi,
Tulli vasta memmekene:
Miks sa nutad, poega nuori?
10. Miks ma nutan, memmekene?
Tulli suosta suuri hunti,
Læane alta laia käppä:
Murdis maha musta härjä,
Kiskus ärä kirju härjä.

Nr. 454 Hane karjane. 304.

A.

- Emäkene memmekene!
Muile antsid munda tüödä,
Sulazelle suurta tüödä,
Minijälle mitu tüödä,
5. Mulle tüödä hõlbukesta:
Hanid hoida, kanad kaitse,
Lestäsjalad lepitädä,
Varvasjalad vaigistada.
Ajazin hanid ojasse,
10. Keerutin kanad kezäle,
Varvasjalad varvikusse,
Lestäsjalad lepikusse,
Laglekezed laine peäle.
Izi istsin õmmelema,
15. Ajazin uduhameta,
Pilutazin peenet särki.
Pannin peä pajo nõjale,
Uinuzin unde magama.
Tulli kulli kurja küüzi,
20. Ajas mo hanid ojasta,
Keerutas kanad kezältä,
Laglekezed laine peältä,
Varvasjalad varvikusta,
Lestäsjalad lepikusta.
25. Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tuli kurva küskelemä?
Oma hellä emäkene:
Miks sa nutad, tütar nuori?
30. Mina mõistsin, kobe kostsin:
Miks mina nutan, memmekene?
Muile antsid muuda tüödä,

- Sulazelle suurta tüödä,
Minijälle mitu tüödä,
35. Mulle tüödä hõlbukesta :
Hanid hoida, kanad kaitse,
Lestäsjalad lepitädä,
Varvasjalad vaigistada.
Ajazin hanid ojasse,
40. Keerutin kanad kezäle,
Varvasjalad varvikusse,
Lestäsjalad lepikusse,
Izi istsin õmmelema,
Ajazin uduhameta,
45. Pilutazin peenet särki.
Tulli kulli kurja küüzi,
Ajaz mo hanid ojasta,
Keerutas kanad kezältä,
Varvasjalad varvikusta,
50. Lestäsjalad lepikusta.
- Emä mõistis, vasta kostis :
Ole vaita, tütar nuori!
Ma panen orjad otsimaie,
Levälapsed hana leidmä.
55. Mina siis mõistsin, jälle kostsin :
Emäkene, memmekene !
Ori otsib hooletusti,
Levälapsed laiska müödä.
Ma läen izi tillukene,
60. Müödä maada madalukene.
Läksin izi tillukene,
Müödä maada madalukene,
Läksin mina tüki tiedä,
Läksin mõiza vällä peäle,
65. Seäl olli kümme kündijädä,
Ühessä äestäjädä.
Küssin mina kündijältä,
Ei sie kündijä kõnelend,
Äestäjä teenud heältä.
70. Võtsin kündijä kübärä,
Äestäjä looga peältä,
Küll siis kündijä kõueles,
Äestäjä hästi rääkis :
Neitsikene, noorekene !
75. Mine sa Meeri mõiza'asse.
Sinnap so hanid aeti,
Sinnap so kanad keerati,
Sinnap so lagled lendäneqid.
Läksin Meeri mõiza'asse.

80. Alla tuodi kuldatuoli
 Mo oma hani luesta, *luicosta*
 Ette panti kuldalauda
 Mo oma hani kondista,
 Peäle panti kaksi kannu,
 85. Mõlemad mõduda täizi
 Mo oma hani verestä.

B.

- Emäkene, memmekene!
 Muile antsid muuda tüödä,
 Mulle antsid halva tüödä:
 Hanid hoida, kanad kaitsta,
 5. Lestäsjalad lepitädä,
 Varvasjalad vaigistada.
 Ajazin hanid ojasse,
 Keeritsin kanad kezäle,
 Lestäsjalad lepikusse,
 10. Varvasjalad varvikusse.
 Tulli siis kulli kurja lindu,
 Ajas mo hanid ojasta,
 Keerutas kanad kezältä,
 Lestäsjalad lepikusta,
 15. Varvasjalad varvikusta.
 Läksin kodo nuttessagi.
 Kes mull vasta siis tuleksi?
 Tulli oma memmekene:
 Miks sa nutad, tütär nuori?
 20. Miks ma nutan, memmekene?
 Muile antsid muuda tüödä,
 Mulle antsid halva tüödä:
 Hanid hoida, kanad kaitsta,
 Lestäsjalad lepitädä,
 25. Varvasjalad vaigistada.
 Ajazin hanid ojasse,
 Keeritsin kanad kezäle,
 Lestäsjalad lepikusse,
 Varvasjalad varvikusse.
 30. Tulli kulli, kurja lindu,
 Ajas mo hanid ojasta,
 Keeritäs kanad kezältä,
 Lestäsjalad lepikusta,
 Varvasjalad varvikusta.
 35. Ärä sina nuta, tütär nuori!
 Ma saadan orjad otsimaie,
 Päilized peältä vaatama.

- Läksin izi noorukene,
Müödä vetta veikukene.
40. Kes mo vasta siis tuleksi?
Poissi mo vasta siis tuleksi.
Küssis multa peädä piiri,
Tahtis juusse'id tazuda.
Mina mõistsin, vasta kostsin:
45. Ei anna peädä poiži piirda,
Juusse'id poiži tazuda.
Läksin Mäo mõiza'asse,
Mäo mõiza vällä peäle.
Seäl olli kümme kündijädä,
50. Ühessä hobo äestäs.
Küssin sie kündijä käest,
Ei sie kündijä kõnelend,
Äestäjä heält ei teenud.
Võtsin kündijä kübärä,
55. Äestäjä looga pealtä,
Küll siis kündijä kõneles.
Äestäjä hästi rääkis:
Mine meie mõiza'asse,
Seäl so hanid tapetie,
60. Seäl sulle süüä annetasse
Oma hani lihakesta.
Seäl sind magama pannasse
Oma hani sulgi sisse.

C.

- Emäkene, memmekene!
Muile antsid muuda tüödä,
Mulle tüödä hõlbukesta:
Hanid hoida arumaale,
5. Laglekezed laine'ella.
Istsin siis jõe kalda'alle,
Hakazin hamet ajama,
Pilusärki pistenemä.
Tulli algas alta vetta,
10. Mustapeä müödä jõgeda,
Ajas mo karja arulta,
Keerutas kanad kezältä,
Varvasjalad vainuelta,
Kuldatiivad koppelista.
15. Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tuli kurvada küzimä,
Kes sie halva hällitsemä?

- Emä tulli kurvada küzimä,
 20. Oma memme häälitsemä:
 Mis sa nutad, tütar nuori?
 Mis mina nutan, memmekene?
 Muile antsid muuda tüödä,
 Mulle tüödä hõlbukesta:
25. Hanid hoida arumaale,
 Laglekezed laine'ella.
 Ajazin hanid arule,
 Keerazin kanad kezäle.
 Tulli algas alta vetta,
30. Mustapeä müödä jõgeda,
 Ajas mo karja arulta,
 Keerutas kanad kezältä,
 Varvasjalad vainuelta,
 Kuldatiivad koppelista.
35. Sest tullin kodo kurval meelel,
 Ahju ette halval meelel.
 Emä siis mõistis, kohe kostis:
 Ole vaita, tütar nuori!
 Ma ajan orjad otsimaie,
40. Vaezed lapsed vaatamaie.
 Ori läks siis otsimaie,
 Vaenelapsi vaatamaie.
 Läks ta kündijält küzimä,
 Äestäjält hästi rääkmä,
45. Ei sie kündijä kõnelend,
 Äestäjä hästi rääkind.
 Võttis siis kündijä kübärä,
 Äestäjä äkke pulga,
 Küll siis kündijä kõneles,
50. Äestäjä hästi rääkis:
 Mine meie mõiza'asse,
 Seäl sinu hanid ahjussagi,
 Suled pehmis padjussagi;
 Seäl sinu kanad kaussidessa,
55. Suled süstud sõnnikusse;
 Seäl sinu lagled laua peäle,
 Suled sõbale sõlmitud.

Nr. 455. Sõötsin karja, juotsin karja. 305.

- Sõötsin karja, juotsin karja,
 Ajazin karja kaugelle,
 Ajazin üle jõgeda.
 Sinna siis uppus taadi halli,
5. Taadi halli, vennä värssi,

- Memme musta küüdiklehmä.
 Ajazin hanid ojale,
 Keerutin kanad kezäle.
 Juozin siis kodo nuttessagi,
10. Kodo izä palvielle,
 Kodo emä palvielle:
 Süötsin karja, juotsin karja,
 Ajazin karja kaugelle,
 Ajazin üle jõgede.
15. Sinna siis uppus taadi halli,
 Taadi halli, vennä värssi,
 Memme musta küüdiklehmä!
 Ole sina vaita, tädär nuori!
 Ma saadan orjad otsimaie,
20. Vaezed lapsed vaatamaie.

Nr. 456. Härgade kahju. 306.

A.

- Peremies olli mulle kurja,
 Perenaene väga valju.
 Läksin härgil kündemaie,
 Ei nied härjäd künnud maada.
5. Ma olin heä härgädelle,
 Parem olin paaridelle,
 Lassin lahti puhkamaie,
 Iväkezes hingämaie.
 Kuri luom tulli kuuzikusta,
10. Halli hunti haavikusta,
 Vibuninä vitsikusta,
 Ärä murdis musta härjä,
 Kiskus ärä kirju härjä,
 Sõi ärä sõge mõlemad.
15. Läksin kodo kurval meelel,
 Ahju ette halval meelel.
 Kes tulli käestä küskemaie?
 Oma hellä memmekene,
 Taza pikka taadikene.
20. Mis sa nutad, poega nuori?
 Miks ma nutan, memmekene,
 Miks ma nutan, taadikene?
 Peremies olli mulle kurja,
 Perenaene väga valju,
25. Ma olin heä härgädelle.
 Ei nied härjäd künnud maada,
 Lassin lahti puhkamaie,

- Iväkezes hingämaie,
Heitsin siis izi magama.
30. Kuri luom tulli kuuzikusta,
Halli hunti haavikusta,
Vibuninā vitsikusta,
Murdis ärä musta härjä,
Kiskus ärä kirju härjä,
35. Ärä sõi sōge mõlemad.
Ole vaita, poega nuori!
Las tuleb suvi, saab sügizi:
Mustik tuob siis musta härjä,
Kirjakul on kirju härgä,
40. Punnikul punane härgä.

B.

- Peremies olli mulle kurja,
Talutaati mull tigeda,
Mina olin heägi härgädelle.
Läksin metsest puida tuoma,
5. Pannin pal'lu pakka peäle:
Ei jõudnud härjäd vedädä.
Lassin härjäd laane alla,
Izi heitsin hingämaie.
Tulli karu kuuzikusta,
10. Laia käppä laane alta,
Tulli suzi soovikusta,
Halli hunti haavikusta:
Ärä kiskus kirju härjä,
Maha murdis musta härjä,
15. Ärä sõi sōge mõlemad.
Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tulli kurva küskelemä,
Kes tulli halva haugutama?
20. Taat tulli teeb'as turjale,
Peremies piitsa peosse.
Nied tullid kurvada küzimä,
Nied tullid halva haugutama,
Karu pärast karistama,
25. Hundi pärast peksemaie,
Suzi pärast sugemaie.

Nr. 457. Hoboze kahju. 307.

Olli mull hüvä hobone,
Kaunis kenä kõrvikene,

- Viksi ja veripunane,
Libe linalakakene.
5. Läksin ma läbi küläde,
Külä neiud vaatelezid,
Külä küürakäd küzizid,
Katkisel'l'äd kaebelezid,
Nõgusel'l'äd nõidelezid,
10. Saatsid suosta hundi summa,
Pajo tagalt hundi parve.
Ärä sõid hüvä hoboze,
Kaunis kenä kõrvikeze,
Libe linalakakeze.
15. Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tulli kurva küskemaie?
Oma hellä taadikene.
Mis sa nutad, poega nuori?
20. Mis mina nutan, taadikene?
Läksin ma läbi küläde,
Külä neiud vaatelezid,
Külä küürakäd küzizid,
Katkisel'l'äd kaebelezid,
25. Nõgusel'l'äd nõidelezid,
Saatsid suosta hundi summa,
Pajo tagalt hundi parve.
Ärä sõid hüvä hoboze,
Kaunis kenä kõrvikeze,
30. Viksi ja veripunaze,
Libe linalakakeze.
Ärä nuta, poega nuori!
Mull on viel vaske vakassagi,
Kulda kirstu põhjassagi:
35. Hommen lähme laadalegi,
Seält saab hüvä hobone,
Kaunis kenä kõrvikene,
Libe linalakakene.

Nr. 458. Mehe hukkaja. 308.

A.

- Ülli sõitis tiedä müödä,
Suo kõik siniheline,
Taevas laia laegulene.
Mai võttis Ülli armasta:
5. Süötis Ülli, joutis Ülli,

- Süötis ta sea lihale,
Täitis ta kana munale.
Mai läks Ülligä magama,
Võttis väetsä vuode'sse,
10. Nua õlgede vahele.
Maiekene neitsikene
Võttis väetsältä küzidä:
Nuakene nurme kirja,
Väitsä vői värävä kirja!
15. Kas sa juod südäme verdä,
Kas sa maetsed maksa verdä,
Ehk sa katsud kaela verdä,
Imed patusta ihuda?
Ärä tapnud noore mehe,
20. Hukanud uue kaaza.
Ämm olli kerge kargamaie,
Juozis lauta vaatamaie:
Üles, üles, noored rahvas,
Ülesse, talu minijä!
25. Munde kari kaazikuska,
Meie kari karja-aias;
Munde mullikad murule,
Meie mullikad magavad;
Munde lammad laane alla,
30. Meie lammad laadassagi.
Maie vuodi olli verine.
O Maie, minu minijä,
Miks so vuodi on verine?
Oh mo ämmä memmekene!
35. Laadast tapsin laugu talle,
Aiast valgepeä vazika,
Murult tapsin musta kuke,
Värävistä västeriku.
Ämm olli kerge kargamaie,
40. Juozis lauta vaatamaie:
Alles laadas lauku talle,
Alles valgepeä vazikas,
Murul laalab musta kukke,
Värävissä västerikku.
45. Mai andis jalule teädä,
Suuda suure varva'alle:
Juoske jalad, jõudke jalad,
Juoske kajo palvielle,
Ehk kaevu avitab meidä,
50. Kajo rakked kaitsvad meidä.
Kaevu vasta palvelema:
Maiekene, neitsikene!

- Kuda võin mina avita?
 Minust vetta vietässe,
 55. Veiste ette heedetässe,
 Sinda siit leidänesse,
 Minu süüksi süstetässe,
 Minu kahjuks kaevatasse.
- Mai andis jalule teädä,
 60. Suuda suure varva'alle:
 Juoske jalad, jõudke jalad,
 Juoske kuuze palvielle,
 Ehk kuuske aitab meidä,
 Kuuze oksad kaitsvad meidä.
65. Kuuske vasta palve'elle:
 Maiekene, neitsikene!
 Kudas võin mina avita,
 Minu oksad hoida sinda?
 Mehed metsä ju tulevad
70. Terävillä kirve'illa,
 Tazazilla tapperilla:
 Minda siit räiutasse,
 Oksad küllest laazitasse,
 Sinda siit leietässe.
75. Mai andis jalule teädä,
 Suuda suure varva'alle:
 Juoske jalad, jõudke jalad,
 Minge kaze palvielle,
 Ehk kaske aitab meidä,
80. Kaze oksad kaitsvad meidä,
 Kaze lehed leidväd meidä.
- Kaske vasta palvelema:
 Kuda võin mina avita,
 Minu oksad hoida sinda?
85. Mehed metsä ju tulevad
 Terävillä kirve'illa,
 Tazazilla tapperilla.
 Minda siit räiutasse,
 Oksad küllest laazitasse,
90. Sinda siit leietässe,
 Minu süüksi süstetässe,
 Minu kahjuks kaevatasse.
95. Mai andis jalule teädä,
 Suuda suure varva'alle:
 Juoske jalad, jõudke jalad,
 Minge haava palvielle,
 Ehk haavas avitab meidä,
 Haava oksad hoidvad meidä,
 Haava lehed leidväd meidä.

100. Haavas vasta vaidelema:
 Kuda võin mina avita,
 Minu oksad hoida sinda?
 Maie haava saagutama:
 Saagu, saagu, haavakene,
 105. Saagu so lehed lõdima
 Nagu mo südä lõdizeb!

B.

- Kesse kõndis müödä tiedä?
 Jüri kõndis müödä tiedä,
 Kihlad karbissa kõlazid,
 Helmed mõegassa helazid.
 5. Kellel, kellel, Jürikene,
 Kellel kingid kihlad karbist,
 Kellel annad helmed mõegast?
 Maiel kingin kihlad karbist,
 Maiel annan helmed mõegast,
 10. Maiele kosjad kinnitän.
 Mai läks azeta tegemä,
 Panni piigi päitse'esse,
 Nua nurgeti õlile.
 Jüri läks Maiega magama,
 15. Kukkus otseti odasse,
 Läks ta nurgeti nugaje.
 Ärä tappis noore mehe,
 Hukas ärä uue kaaza.
 Ämm läks ülesse ajama,
 20. Nägi: vuodi olli verine.
 O Maie, minu minijä,
 Miks sinu vuodi on verine?
 Ärä ehk tapsid noore mehe,
 Hukazid vdi uue kaaza?
 25. Maie mõistis, jälle kostis:
 Oh mo ämmä memmekene!
 Murult tapsin musta kuke,
 Laadast tapsin laugu talle,
 Aia peält tapsin haraka.
 30. Ämm olli kärmäs kargamaie,
 Juozis vällä vaatamaie:
 Murul laulis musta kukke,
 Laadas määs lauku talle,
 Aia peäl kädistäs harakas.
 35. Ämm läks uuesti küzimä:
 Ikki sa tapsid noore mehe,
 Hukazid uue kaaza?

- Maie mõistis, vasta kostis:
Oh minu ämmä memmekene!
40. Ei mina tapnud nuorta miestä,
Hukanud ei uuta kaazat:
Aia peält tapsin haraka,
Värävistä västeriku.
- Kes olli kärmäs kargamaie?
45. Ämm olli kärmäs kargamaie.
Läks ta vällä vaatamaie:
Aia peäl tantsis harakas,
Värävissä västerikku.
- Mai andis jälgelle teädä,
50. Sundi suure varvastelle:
Sõudke jalad, jõudke jalad,
Jõudke jalad, juoske jalad!
Läks ta kuuze palvielle:
Kuuzekene, puukene,
55. Sinu oksad hoitku minda,
Sinu ladu langku peäle!
Kuuske vasta vaidelema:
Maiekene neitsikene!
Kudas minu oksad hoidvad,
60. Kudas minu ladu langeb?
Mehed metsäje tulevad
Terävisse kirvestesse:
Minust pal'ka raiutasse,
Oksad küllest laazitasse,
65. Ladu maha lõegatasse,
Sinda siitä leietässe.
Läks ta haava palvielle:
Haavakene, puukene,
Sinu oksad hoitku minda,
70. Sinu ladu langku peäle.
Haavas vasta palvelema:
Maiekene neitsikene!
Kudas minu oksad hoidvad,
Kudas minu ladu langeb?
75. Minu lehed lõdizevad,
Sinu südä värizeb.
Läks ta kaze palvielle:
Kazekene, puukene,
Kas võid sina hoida minda?
80. Kaske mõistis, kostis vasta:
Minust lõmma lõhutasse,
Sinda siitä leietässe.
Läks ta lepä palvielle:

- Oh sa leppä, lehelene,
 85. Kas sa ehk võid mind avita?
 Minust puida raiutasse,
 Sinda siit leietässe.
 Siis läks õue kaevu juure,
 Mõte tall kaevu karata.
90. Kaevu vasta vaidelema:
 Minust vetta võetasse,
 Sinda siit leietässe.
 Siis läks järve kalda'asse,
 Võttis vedeje hüpätä,
 95. Võttis laske laenettesse.

C.

- Emäl olli kolme tütarlasta,
 Üksi aenus poegalapsi,
 Siegi sõitis kosjatiedä,
 Ajas neiu asjazida.
5. Tulli kosjasta koduje,
 Panni vüö varna peäle,
 Kindad kirstu kaane peäle,
 Izi otsa ikkemaie.
- Emä pojalta küzimä:
 10. Mis sa iked, poega nuori?
 Poega mõistis, vasta kostis:
 Mis ma iken, memmekene?
 Sull on kolme tütterida.
 Ei tule naene minule,
 15. Ei tule mini sinule,
 Hõbedane pojanaene.
 Vii aga Ellu herne'esse,
 Vii Rõõta rukki'isse,
 Kaie metsä kuuze otsa,
 20. Siis tuleb naene minule,
 Siis tuleb mini sinule,
 Hõbedane pojanaene.
- Emä olli hullu, võttis usku,
 Viis ta Ellu herne'esse,
 25. Rõõda viis ta rukki'isse,
 Kaie metsä kuuze otsa.
 Kaiest sai siis käokene,
 Ellust hernehüübikene,
 Rõõdast rukkiräägukene.
30. Emä tulli hernet kakkumaie,
 Ellukene haugutama:

- Paras, paras, memmekene,
Izi tuled hernet kiskumaie!
35. Emä läks rukkit lõikamaie,
Rõõta emät haugutama:
Paras, paras, memmekene,
Izi tuled rukkit lõikamaie!
Emä läks kajolt vetta tuoma,
Kaie emä haugutama,
40. Kāgu kukkus koogo otsas:
Paras, paras, memmekene,
Izi tuled vetta tuoma!
Kus so kuldane minijā,
Hõbedane pojanaene?
45. Emä mõistis, vasta kostis:
Mini padjussa paotab,
Hebemis ta heedāb kieltā,
Uue kaaza kaindelassa.
Kaie mõistis, vasta kostis,
50. Kāgu kukkus kuuze otsas:
Emäkene, memmekene!
Ārā ta tappis noore mehe,
Ārā ta hukas uue kaaza.
Sest ta padjussa paotab,
55. Hebemissä heedāb kieltā,
Sestep ta vuodi on verine,
Linad lepālapilezed,
Sestep võttis väetsā vuode'esse,
Panni püssi paitse'esse,
60. Sestep ta vuoded hurmatsed,
Väitsā verevermelene.
Emä läks kodo joostessagi,
Joostessagi, ruttessagi,
Tõstis hiljut teki äärtā,
65. Paotas palaka äärtā,
Vagazesti vaeba viertā,
Võttis üteldā väristes:
Oh minu mini meelelene,
Pojanaene häälelene!
70. Mehe hinda peād surema,
Kaaza hinda peād kaduma.
Mini siis mõistis, kähku kostis:
Oh mo ämmā memmekene!
Murult tapsin musta kuke,
75. Värävistä västeriku,
Roholt rohosirtsukeze,
Heenāst heenāsikukeze
Sest on vuode'ed hurmatsed,

- Linad lepälapilezed,
80. Väitsä verevermelene.

Nr. 459. Oh mina vaene meeste murdu! 309.

A.

- Oh mina vaene meeste murdu,
Kaokene poeste katku!
Mehe tapsin Märjamaale,
Kaks tapsin Kaze külasse,
5. Tuhat tapsin Turgimaale,
Sada tapsin Saksamaale,
Pooletuhat Pohlamaale,
Viiskümmend Vene rajale, —
Izi pakki Paide'esse,
10. Jalga laskma Laiuzisse,
Vieremaie Valga poole.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tullid vasta Valga saksad,
Vasta Valga noored härräd.
15. Küssin piitsa kutsarilta,
Küssin piitsa koerde lüüä,
Ruoska rakkide rabada.
Ei olnud piitsa kutsarille,
Ei saand piitsa koerde lüüä,
20. Ruoska ei rakkide rabada.
Võtsin maasta mullatüki:
Hullus lõin ma nende hurdad,
Rametumas nende rakid,
Maha lõin mu'du mustad koerad.
25. Izi pakki Paide'esse,
Jalga laskma Laiuzisse,
Valades ma Valga poole.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tulli vasta poeste parve,
30. Poeste parve, meeste salka.
Pannin peä pärjä alla,
Käärsin käed rätikusse,
Silmäd siidinartsu sissé:
Läksin läbi meeste hulgast,
35. Meeste hulgast, poeste parvest.
Hants tulli minda haugutama,
Märt tulli minda mängätämä,
Jüri juure jutulegi.
Võtsin maasta mullatüki:
40. Maha lõin ma Märdi maksa,

- Aia äärde Hantsu kopsu,
 Põllu peäle Peedi põrna,
 Söödile Jüri südäme.
 Hants läks kopsuta koduje,
 45. Märt läks maksata majasse,
 Piet jäi põrnata põdema,
 Jüri surri südämetä.

B.

- Mehe mina tapsin marjamaale,
 Naeze tapsin Narva maale,
 Soldati kezet suoda.
 Ize pakku Paide'esse,
 5. Jalga laskma Laiuzisse.
 Kes mo vasta viel tuleksi?
 Tulli vasta valge naene,
 Vasta valge naeze poega:
 Ies neil sõitsid lide rakid,
 10. Mu'du järel mustad koerad,
 Vahel sõitsid valged hurdad.
 Käärid kullatsed käessä,
 Hõbedazed lõigerauad:
 Küssis peädä omale piiri,
 15. Juusse'id omal alanda.
 Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Ma viin kodo memme piiri,
 Juusse'ed õe alanda.
 Kui ep piiri memme peädä,
 20. Juusse'id õde alanda:
 Küläp siis piirib pikkä metsä,
 Alandab haavik tazane.
 Kui ep piiri pikkä metsä,
 Alanda haavik tazane:
 25. Siis aga piirib peene liiva,
 Alandab hauda sügävä.

C.

- Oh ma vaene meeste murdu,
 Kaokene poeste katku,
 Iluzate hinge hukku,
 Valgete vere valaja!
 5. Mehe mina tapsin männikusa,
 Kaksi miestä kaazikusa,
 Kolm miest Koze külässä,
 Neli neidude rajale,

- Viizi miestä Villändissä.
10. Izi pakki Paide'esse,
Valades ma Valga poole.
Tullid vasta Valga saksad,
Vasta Valga noored herräd
Oma hulga hurtadega,
15. Oma raudja ratsudega,
Oma kurja koeradega.
Küssin piitsa kutsarilta,
Hutja hurtade rabada.
Ei saand piitsa kutsarilta,
20. Hutja hurtade rabada.
Võtsin maasta mullatüki,
Räästä alta roobikeze,
Üles lõin ma nende hurdad,
Maha lõin ma nende koerad.

Nr. 460. Salme laulud. 310.

A.

- Läksin mina tüki tiedä,
Tüki tiedä, margu maada.
Läksin sedä tiedä müödä,
Sedä tiedä tipulesta,
5. Maada marjavarsilesta.
Mis on jäänud jälgedelle?
Kuld on jäänud jälgedelle,
Hõbe sammule sadanud.
Kes siis hullu võttis kulla,
10. Maasta hal'l'aze hõbeda?
Ma põlnd hullu, võtsin aga kulla,
Maasta hal'l'aze hõbeda:
Pitsitin kulla peosse,
Hõbedaze hõlma alla,
15. Seädsin kulla särgi sisse,
Hõbeda särgi siiludesse,
Viizin kodo memme nähä,
Memme nähä, taadi nähä.
Memme panni vakkaje vajoma,
20. Alla kaane kasvamaie.
Kasvis kuu, kasvis kaksi,
Kasvis tüki kolmat kuuda,
Natukeze nelländälle,
Veidikeze viiendälle.
25. Mis sest kullast kasvanessa,
Hõbedasta ilmunessa?

- Kullast kasvis Salmekene,
 Hõbest Salme neitsikene.
 Sell käizid kolmed kozilazed,
30. Viied kuued viinakruuzid,
 Saja seitsemed sõnumed.
 Üks olli kuu kumerkübärä,
 Teene päevä pürgäpeädä,
 Kolmas tähte täizi miezi.
35. Izä kutsus kuulegi,
 Emä pakkus päevälegi,
 Veli tännitäs tähele.
 Kui tulli kuu kumerkübärä,
 Kutsus taati kuulegi,
40. Izä üöde kuningalle.
 Salme aga mõistis, kohe kostis:
 Ei mina kuld lähe kuulegi,
 Hõbe ei üöde kuningalle!
 Kuu ju kurjasti eläksi,
45. Korra kaob, teeze kasvab,
 Vahel ta väzib kogoni,
 Jätäb valla vahtimata,
 Vahest magab valge'eni,
 Vahest ta vara ärätäb.
50. Izäkene, taadikene!
 Ei mina kuld lähe kuulegi,
 Hõbe ei üöde kuningalle.
 Kui tulli päevä pürgäpeädä,
 Pakkus emä päevälegi,
55. Memme piiga pürgäpeäle.
 Salme aga mõistis, kohe kostis:
 Ei mina kuld lähe päevälegi,
 Hõbe ei pürgäpeäle!
 Päev ju pahasti eläksi,
60. Päeva paestab palavasti,
 Võtab villä vällä peältä,
 Võtab kaerad kallakulta,
 Võtab linad liivakulta.
 Emäkene, memmekene!
65. Ei mina kuld lähe päevälegi,
 Hõbe ei pürgäpeäle.
 Kui tulli kolmas kozilane,
 Tulli tähte täizi miezi,
 Tännitäs veli tähele,
70. Sõzar siravasilmäle,
 Elävälle helkujalle.
 Salme siis mõistis, kohe kostis:
 Hebemistä heitis kieltä:

- Talli viige tähe hobone,
 75. Tähe lauku latterie,
 Ette sie ihutud seenä,
 Taha sie tahutud seenä!
 Tähel ju täkud tallissagi,
 Sõrasilmad sõimedella,
80. Linalakad latterissa.
 Tähel ju siravad silmäd,
 Tähel ju teräväd kõrvad.
 Alati hülgab ilusti,
 Säräb kui tulesädeme,
85. Ei tie kurja ta kunagi
 Egä paha paegastagi.
 Tähele minagi lähen,
 Lähen kulda kaaza'aksi,
 Hõbe õuehoidijaksi.
90. Tähte tупpa kutsutie,
 Pulmalizi palutie,
 Salme sajale saadeti.
 Tähte mõekada täristäs,
 Kulda helkuda helistäs,
95. Kannus kardada käristäs,
 Ratsu raudada raksatas.
 Emä aga tähe palvi'elle :
 Sõoge tähte, jooge tähte,
 Eläge, tähte, rõõmulan!
100. Tähte mõekada täristäs,
 Kulda helkuda helistäs,
 Kannus kardada käristäs,
 Ratsu raudada raksatas :
 Ma 'p taha süüä, memmekene,
105. Ma 'p taha juua, taadikene!
 Tooge mo omane tubaje,
 Kuldane tähe kädeje,
 Hõbedane etteõue!
 Siis tulli omane tubaje,
110. Kuldane tähe kädeje,
 Hõbedane etteõue,
 Salme saja kamberisse,
 Külälestē keske'elle,
 Pulmavõeraste vahele.
115. Pulmavõerad vaatelezid,
 Külälezed küzitelid:
 Kas sie kuu on või kas päevä
 Ehk on ehätütär nuori?
 Ei tunnd izä, ei tunnd emä,
120. Ei tunnd veli, ei tunnd õde.

- Tedä ju salakamberissa
 Murueit olli ehtinud,
 Ehätütär ehitänud,
 Metsäpiigad palmitanud,
 125. Selgä pannud udusärgi,
 Kaela kuldazed kudrussed,
 Peäle pilvistä paelada,
 Kõege peäle kastekuube,
 Päeväpärgädä pähäje.
130. Kui ju puhas pulmapilli,
 Kui ju väzis õllekannu,
 Kui ju tantsijad tüdizid,
 Siis läks saani Salmekene,
 Temä kõrva tähekene,
135. Põlevpalge peiukene,
 Siravsilmä kaazakene.
 Salme aga hüüdis saanistagi,
 Pizarsilmile pajatas,
 Kuldakeelile kuulutas :
140. Jumalaga taadikene,
 Jumalaga memmekene,
 Jumalaga velled noored,
 Jumalaga õed helläd!
 Ärä peän mina minemä,
145. Linnukene lendämaie,
 Ärä ülesse maale,
 Tõuzema tähtimaale.
 Tuul teele toogo tervisida,
 Vihm teele viigu sõnumida,
150. Kaste kurbust kuulutagu!

B.

- Kohe lähme, neitsikezed,
 Kohe lähme vasta üödä,
 Vasta üödä, vasta päevä,
 Vasta pilkasta pimedät;
 5. Vasta ehä valge'eda?
 Heedäme üömajale,
 Teeme tule tierajale,
 Azeme aiakäänäkusse!
 Oleme hommoko varazed,
 10. Enne kukke, enne koito,
 Enne varast valge'eda.
 Küll olli vares varane,
 Varazem viel vaene lapsi
 Lähme sedä tiedä müödä,

15. Sedä tiedä tipulesta,
Maada marjavarsilesta,
Kust on enne orjad käenud,
Orjad käenud, härjäd läenud,
Kus on parti pannud jalga,
20. Kus on sirku seezätänud.
Mis tall jäänud jälgedelle,
Mis ta sammule sadanud?
Kuld tall jäänud jälgedelle,
Hõbe ta sammule sadanud.
25. Võtsin maasta kullatüki,
Hõbetüki tõstsin üles.
Kohe peän kulla panema,
Hõbedaze azutama?
Pitsitin kulla peosse,
30. Hõbetüki hõlma alla,
Käänsin kuue käisse'esse,
Seätsin särgi siiludesse,
Põimsin põlle nuka sisse.
Viizin kodo memme nähjä.
35. Memm pani vakaje vajoma,
Kaane alla kasvamaie.
Kazus kuu, kasvis kaksi,
Kazus kuu kolmandalle,
Natukeze nelländälle.
40. Seält sai Sale neitsikene.
Tall käizid kolmed kozilazed:
Üks olli kuu, teene päevä,
Kolmas tähte täizi miezi.
Izä tahtis kuulegi,
45. Emä tahtis päevälegi,
Veli tännitäs tähele.
Ei ma lähe kuulegi:
Kuu on kuri kuevatama
Ei ma lähe päevälegi:
50. Päev mind paestas palavasti.
Ma lähen tähel, täiel mehel!

C.

- Lähme, lähme, käeme, käeme,
Lähme sedä tiedä müödä,
Sedä tiedä tipulesta,
Maada marjavarsilesta,
5. Sedä raiutud radada,
Kust on enne orjad käenud,
Orjad käenud, härjäd läenud,
Vahest käenud vaezed lapsed,

- Sugu sulbanud sulazed,
 10. Talve käenud tallipoizid,
 Igä riedi Riia saksad,
 Igä päevä Pärnu saksad,
 Igäs kuus kuningapöega,
 Maarija üö maganud.
15. Mis sest Marist maha jäänud ?
 Kulda Marist maha jäänud,
 Hõbe sammule sadanud,
 Vaske jälile vajonud.
 Kes olli hullu, võttis kulla ?
20. Ma põlnd hullu, võtsin kulla.
 Kus ma sie kulla paneksi ?
 Pitsitin kulla peosse,
 Käänsin kuue käisse'esse,
 Vajotin vüö vahele,
25. Viizin kodo memme nähä,
 Memme nähä, taadi nähä.
 Memm panni vakaje vajoma,
 Kaane alla kasvamaie.
 Kasvis kuu, kasvis kaksi,
30. Kasvis kuu kolmandalle,
 Natukeze nelländälle,
 Veidikeze viiendälle,
 Peäle mõne päeväkeze.
 Seält siis sai Salme neuu,
35. Sai siis Salme neitsikene.
 Sell käizid kolmed kozilazed,
 Nelläd, viied viinulezed,
 Seitsmed sõrmusse vedäjäd :
 Ühed ollid viksid Villändista,
40. Teezed targad Tarvastista,
 Kolmandad oma külästä.
 Ei ma lähe Villändisse,
 Villändis on viizud suured,
 Päeväs saab neid kinni panna,
45. Aastas lahti arutada.
 Ei ma lähe Tarvastisse :
 Tarvastis on tangu nälgä,
 Suvel suuri soola nälgä.
 Ma lähen oma külässe,
50. Oma külä kehvemälle,
 Oma valla vaeze'elle.

D.

Suele kolmed väräväd,
 Tapule kolmed humalad,

- Välläle kolmed orassed,
Emäl kolme tütärlasta:
5. Üks olli säetud sängilegi,
Teene liidetud lageje,
Kolmas keske põrandalle.
Mis oli säetud sängilegi,
Sedä izä kiiguteles,
10. Sedä emä armasteles,
Sedä õed õõtsutelid,
Sedä vennäd vaigistelid.
Sell siis käizid kolmed kozjad:
Ühed ollid viksid Villändista,
15. Teezed targad Tervastista,
Kolmandad oma külästä.
Ei ma läe oma külässe,
Kust saab kurja memme kuulda,
Hõelust õdede kuulda,
20. Viha viie vennä kuulda,
Ma läen kaugele mehele!
Mis olli keskel põrandalle,
Sedä hoidsid orjapoizid,
Kasvatazid karjapoizid:
25. Sie on orjale ozanud,
Karjapoizile kazunud,
Sulazelle sirgunenud.
Sulane kündis suossa,
Paar olli part'a tall iessä,
30. Teene paar olli tetrezida,
Kolmas paar olli kurgezida.
Sinna odrad siis ozazid,
Sinna kaerad siis kazuzid,
Rukki kasvis kui sie ruogu,
35. Peä tall otsas pääderuogu;
Ait sai harjani terida,
Kirst sai kiilutud rahada
Mis olli liidetud lageje,
Sedä suitsu sueguteles,
40. Sedä vingu vaigisteles,
Sedä auru armasteles.
Sell siis käizid kolmed kozjad:
Üks olli kuu, teene päe,
Kolmas tähte täizi miezi.
45. Ei mina kuld lähe kuulegi,
Kuu ju kurjasti eläksi,
Korra kaob, teeze kasvab,
Kolmanda kaob kogoni.
Ei mina kuld lähe päevälegi,

50. Päevä paestab palavasti,
 Võtab linad liivakulta,
 Kaerad vällä kallakulta,
 Orassed vao vahelta.
 Ma lähen tähel täiel mehel.
55. Vennäkene, noorekene!
 Tähte tuleb kozimaie,
 Ajab saani sõnnikulle:
 Vii talli tähe hobene,
 Anna ette heinäzida,
60. Kanna ette kaerazida
 Emäkene, memmekene!
 Tähte tuleb kozimaie:
 Kutsu sa tähte tubaje,
 Anna pinki peelilene,
65. Lauda ette laazilene,
 Peäle road rohized,
 Pillu peäle pipperida,
 Küli peäle köömenida
 Oh sa rumal tütar nuori!
70. Kas tähte tuleb tubaje,
 Meie mustasse tuasse,
 Meie tahmatse taresse?
 Küll tähte tuleb tubaje:
 Ta tuleb oma otsimaie,
75. Abikaazat katsumaie!
 Siis tulli tähte tubaje,
 Pajatas eede palvi'elle:
 Andke mo oma kädeje,
 Tänä viel tahan ma maale sõita!

E.

- Emäl olli kolme tütarlasta,
 Üks olli säetud sāngi ette,
 Sedā õed õõtsutazid,
 Sedā emā kiiguteles,
5. Suu juures suezuteles.
 Teene pantud põrmandalle,
 Sedā orjad hoidelezid,
 Karjapoizid kiigutazid,
 Sulazedki suezutazid.
10. Kolmas pantud peäle parte,
 Sedā suitsu suezuteles,
 Viha vingu vintsuteles.
 Kedā orjad hoidelezid,
 Karjapoizid kiigutazid,

15. Sell käizid kolmed kozilazed,
Nelläd, viied viinulezed:
Ühed ollid targad Tarvastista,
Teezed viksid Villändista,
Kolmandad oma külästä.
20. Ei ma läe oma külässe,
Oma külä kütäräkälle,
Oma valla varga'alle;
Ei ma lähe Villändisse,
Litsid on kõik linna saksad,
25. Tursakad turu izändad.
Ma läen targal talupojal.
Kedä suitsu suezuteles,
Viha vingu vintsuteles,
Sell käizid kolmed kozilazed,
30. Nelläd viied viinulezed:
Üks olli kuu, teene päevä,
Kolmas tähte täizi miezi.
Neidu mõistis, jälle kostis:
Ei ma lähe päevälegi.
35. Päevä paestab palavasti,
Võtab linad liivakulta,
Võtab kaerad kallakulta,
Orassed vao vahelta.
Ei ma lähe kuulegi,
40. Kuu kurjasti eläksi,
Vahel kaob, vahel kasvab,
Vahest magab valge'eni,
Vahest tõuzeb vara üles.
Ma lähen tähel, täiel mehel,
45. Ei ta kao, ei ta kasva,
Tõuzeb ühel aal ülesse.
Kes olli säetud sāngi ette,
Keda õed õõtsutazid,
Kedä emä kiiguteles,
50. Suu juures suezuteles:
Sie jäi kodo kopitama,
Ahju peäle hallitama.
Sedä ei sallind linna saksad
Egä tahtnud talumehed.

Nr. 461. Ehi ruttu, jõua ruttu! 311.

Neitsikene, noorekene!
Ehi ruttu, jõua ruttu:
Igäv aeg on uotajalle,
Vaev on välläs vaatajalle.

5. Ju vaibub värävisammas,
Sõgeneb sie sõedupoissi
Peiu ratsuda pidādes,
Äiä täkku tantsitades.
Uot, uot, uot, uot Oizo härgä,
10. Kannata Kalevi pulli!
Antsid aega kasvatada,
Anna aega ehitādä!
Neiu vakka valmistasse,
Kullal kuube õmmeldasse.
15. Lõuendine lõuka'alle,
Peenikene peelte peäle,
Takune tua iessä.
Kuob kangast, kangas kabizeb,
Lüüb lõnga, lõngad lõgavad:
20. Hõbesuga suhva sahva,
Tinaniied nika naka,
Ühte lõikab, teist lõpetab.
-

XII.

Nr. 462. Olete laezad, et ei laala. 312.

Olete, olete, neitsikezed,
Olete laezad, et ei laala,
Vedelikud, et ei veere!
Peäte suuda suuremasse,

5. Keele kulla kal'imasse.

Miks te suuda söödetasse,
Kurku kulla joodetasse,
Kaela kallist kaetasse
Iluzille hel'medelle,

10. Punazille pärgädelle,
Kallistelle kudrussille?

Olete laezad, neitsikezed,
Olete laezad, et ei laala,
Vedelikud et ei veere:

15. Kardate kullad kuluva,
Hõbehelməd hõeruvada.

Ei siin, ei siin, neiid noored,
Ei siin kulu teie kullad
Egä vajo teie vazed,

20. Ei hõeru teie hõbedad:
Meil on kodos kullasseppä,
Värävissä vaskiseppä,
Tie ääres tinane seppä.

Nr. 463. Sünnitagem heälezida! 313.

Sünnitagem heälezida,
Mõlgutagem mielezida!
Sünniväd õeste hääled,
Mõlguvad minijä meeled,

5. Kokko kahe käli hääled.
Miks siis ei sünni meie hääled.

- Meie hääled, meie meeled ?
 Meie ju võera'ad mõlemad :
 Teene suosta, teene maasta,
 10. Kolmas nõmmesta kõvasta.
 Mis on suosta sikke'esta,
 Sie on ala õnnerikas ;
 Mis on nõmmesta kõvasta,
 Sie on rikas riietelle ;
 15. Mis on meie oma maasta,
 Siep sie rikas lauludelle.

Nr. 464. Kurjas minda kutsutasse. 314.

- Kurjas minda kutsutasse,
 Hõelas minda hõegutasse,
 Pahazes mind paezatasse.
 Küll on küläs kurjemida,
 5. Küll on vallas val'jemida,
 Talus teezes tigidimida.
 Ärge neiud naarge minda,
 Et mo hel'med peenikezed,
 Kaelakond kazinakene.

Nr. 465. Oh teie valjud vanemad! 315.

- Oh teie valjud vanemad !
 Eks te enne olnud noored,
 Eks te teä noore aega,
 Kuhu jäänud noore aega ?
 5. Sinilillede seässä,
 Valgelillede vaehele,
 Kullerkupu keske'elle :
 Sinna on jäänud noore aega.

Nr. 466. Mõni mies mõnesugune. 316.

- Mõni mies mõnesugune :
 Mõni mies olli mõtelikku,
 Teene poiss olli petelikku,
 Kolmas olli halva heitelikku.
 5. Raharikas poizikene
 Võttis hoielda hobosta,
 Ravitseda ratsukesta,
 Kui nägi neiud kasvevada,
 Pargäpeäd ülenevädä.
 10. Punne siis süötis, punne siis juotis,
 Punne süötis puhte'ella,
 Vaka enne valge'eda,

- Läbi lao lassis beenäd,
Läbi pilu pistis põhu,
15. Akkenista andis kaerad.
Siis läks naista nõudemaie,
Kodokana kosjamaie.

Nr. 467. Kes tulli minda pettemaie? 317.

- Kes tulli minda pettemaie?
Piet tulli minda pettemaie,
Hants tulli minda haugutama,
Jüri tulli juure jutulegi,
5. Märts tulli muzu võttemaie.
Võtsin maasta mullatüki,
Kannukeze kailandesse,
Maha lõin siis Märtsi maksa,
Aia ääre Hantsu kopso,
10. Söödile Jüri südäme,
Põllu peäle Peedi põrna.
Mürt jäi maksata magama,
Hants läks kopsota koduje,
Piet jäi põrnata põdema.

Nr. 468. Kolm õuna. 318.

- Kust ma tundsin taadi õue,
Arvazin izä azeme?
Värävis olli verstäsammas,
Tua taga tulbasammas,
5. Kõik ollid põiki põllu aiad,
Vinti vänti vällä aiad.
Õues aga kasvis õõnapmetsä:
Kolm olli oksa õõnapuussa,
Kolm olli hara oksalegi,
10. Kolm olli õita haralegi,
Kolm olli õuna õielegi,
Üks olli ehä puolt heledä,
Teene päevä puolt punane,
Kolmas kullale kirjutud.
15. Mis olli ehä puolt heledä,
Selle hoian äiälegi;
Mis olli päevä puolt punane,
Selle hoian ämmälegi;
Mis olli kullale kirjutud,
20. Sellegä petän peiu noore,
Mängätän mä mehe noore,
Kallistan ma kaazakesta.

Nr. 469. Leidsin kaze kasvamasta. 319.

- Läksin metsä kõndimaie
 Uduzella hommokulla,
 Varazella valge'ella.
 Mis ma leitsin metsestagi?
5. Leitsin kaze kasvamasta,
 Lepämetsä lehtemästä!
 Mina kaske teretämä:
 Tere kaske kasvamasta,
 Lepäkene lehtemästä!
10. Kas sust saab laevalauda,
 Laevalauda, purjupuida,
 Vennä venede lauda?
 Ei must, ei must, neiukene,
 Ei must saa laevalauda,
15. Mina lahe laevassagi;
 Ei must saa purjupuida,
 Mina pude purjussagi;
 Ei must saa vennä venede lauda,
 Mina viibis veeremaie;
20. Ei must saa mere mõdetajat,
 Mere vezi ju sügävä,
 Mere põhi põnderikku,
 Mere kallas keerulene.

Nr. 470. Tütarlapse kaebdus. 320**A.**

- Oles minu olemene,
 Teezes minu tegemene:
 Ma ties sillad soie peäle,
 Soie peäle, maie peäle,
5. Kaiel käiä, Maiel minnä,
 Kaiel käiä kapukille,
 Maiel maani riietelle,
 Kai ei kasta kapukasta,
 Mai ei määri riide'ida,
10. Hukka uuzi ummiskingi,
 Riku ei siniribada.
 Senip, senip, memmekene,
 Senip mull põli põlvekene,
 Kazupõli kaunikene,
15. Kui istsin emä sülessä,
 Seätsin ilma sääarissita,
 Kantsin ilma kapukita.
 Ei mull liiknud liiad jutud,
 Ei mind püntund pordo jutud.

20. Kui aga, kulla memmekene,
 Kui võtsin kanda kapukaida,
 Võtsin seädä säärißida,
 Vüödä vüöle seädeledä:
 Ju siis juozid liiad jutud,
25. Ju mind puutsid pordo jutud.
 Senip, senip, memmekene,
 Senip põli põlvekene,
 Kazupõli kaunikene,
 Senis kui kabu kasyamata,
30. Neitsi nägus sirgumata,
 Täies neius tõuzemata.
 Jumal ju loonud tütarlapsed,
 Loonud jutus joodo peäle,
 Kõnes kõrtsi laua peäle.
35. Jutud juozid ma ei juoznud,
 Kõned kõntsids, ma ei kõndind.
 Jutud juozid, joodo paegus,
 Kõned kõrtsilaua peäle,
 Kivid kil'ksid kannud kõl'ksid,
40. Toobid til'l'ud tõllitazid.

B.

- Oles minu olemene,
 Teezes minu tegemene,
 Küll mina teäksin, mis mina tieksin:
 Ma tieksin sillad suode peäle,
5. Madaliku maade peäle,
 Kaiel käiä, Maiel marzi,
 Kaiel käiä kapukissa,
 Maiel maani riide'issa,
 Tütteril käiä emäle,
10. Emäl käiä tütterille,
 Poegadel käiä izäle,
 Izäl käiä poegadelle.

Nr. 471. Tegin tiele tedre paelad. 321.

- Tegin tiele tedre paelad,
 Porile poloski paelad,
 Külä alla neiu paelad,
 Soho suured hundi paelad.
5. Sain ma tielt tedrekeze,
 Porilt sain poloskikeze,
 Külä alta neiukeze.

Nr. 472. Las mind olla laste hulgas. 322.

Las mind olla laste hulgas,

- Teol käiä teeste hulgas,
 Heitä nal'la naeste hulgas,
 Ülemetsäs meeste hulgas.
5. Andke mulle harvast juua
 Kahe kolme korra tagalt.
 Ma põle peris pulmalene
 Egä õige õlletooja,
 Ma olen vistist viinatooja,
10. Otsekohe kozilane.

Nr. 473. Mis saab annist teezel anda? 323.

- Vanad naezed vandsid minda,
 Saana naezed saagutazid,
 Et ma ei viind viilakida,
 Kannud levä kannikida.
5. Mis saab annist teezel anda,
 Taarist teizije talusse?
 Ärā mull surnud soolattooja,
 Kadunud kalavedājā,
 Mulda läind murepidājā.
10. Izā mullas, ma muretsen,
 Emā mullas, ma igātsen.

Nr. 474. Parem mull karjas kui kodossa. 324.

- Parem mull karjas kui kodossa,
 Lehmi juures lõõritada,
 Kui luua kütissida.
 Kütis on külmā, mātās on mērgā,
5. Haod ei hakka põlema.

Nr. 475. Läksin metsā maazikille. 325.

- Läksin metsā maazikille,
 Valli alla vaarikille,
 Linna alla lillakille.
 Tulli vasta valelikku,
5. Kezet tiedā keelekõlku:
 Jätä maha maazikmarjad,
 Linna alla lillakmarjad,
 Valli alla vaarikmarjad!
 Kodos emā kuolemässä,
10. Izā hinge heitemässā,
 Šde tõsteti õlile,
 Vennā kirstu kinnitāti.

Nr. 476. Kes tahab Virusse minnä. 326.

- Kes tahab Virusse minnä,
 Sie tehku kivized kingäd,

- Pangu paest paelad taha.
 Virus on pal'lu mägezid,
 5. Mäed on täizi männikida,
 Männikud täizi pezäzid,
 Pezäd täizi kotkazida.
 Igäs pezäs kolme poega:
 Üks olli hülgiä merestä,
 10. Teene luike taeva alla,
 Kolmas olli Jumala kukke.
 Hüüdis hülgiä merestä,
 Laulis luike taeva alta,
 Kõerutas Jumala kukke:
 15. Üles, üles, noored mehed,
 Üles kaupa ostemaie,
 Poizid poe poordizida,
 Naezed tanu tahtizida,
 Tüdrejud kiriku pärgi.

Nr. 477. Uni tuleb huikumata. 327.

- Uni tuleb huikumata,
 Läbi laane laulemata,
 Pizut põhku tall peossa,
 Kõrta kaksi kaindelassa,
 5. Otsib ta unista lasta,
 Magajada neitsikesta.
 Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Mine Moori mõiza'asse,
 Kalli proua kammerisse,
 10. Seäl on tukuzed tuassa,
 Magajad neiud majassa.

Nr. 478. Liblik siivu liputessa. 328.

Liblik siivu liputessa,
 Mardik suuda maegutessa,
 Seni kui toorest tuodanessa,
 Musta mulda pöörätessä.

Nr. 479. Kust neid aegu arvatasse? 329.

Kust neid aegu arvatasse
 Ja neid tund'a tontanessa,
 Kui põle kuuda taevaasse,
 Kui põle päevä peäle ilma?

Nr. 480. Pulmalt minnes. 330.

Häbi peäb mulle olema,
 Ma pelgän perevanemid,
 Kardan laua kattijada.

- Pal'l'u ma tegin pahada :
5. Kuo õlgi ma kulutsin,
Vaadi viina ma vähändsin,
Kaksi tõrta kall'akesta.
Häbi peäb mulle olema,
Rahvas hakkavad ajama.
  10. Ärä peän mina minemä,
Ärä häistä rahva'ista,
Paremista paikadesta.
Tulgu paegale paremad,
Azemelle auuzamad,
  15. Siiä kohta kuulzamad.

Nr. 481. Olli mull Aadule asja. 331.

- Olli mull Aadule asja,
Pidin Pekale minemä,
Juhtuzin Jürijaagule,
Võtsin kõmpi kõrtsi poole.
5. Iidut tiidut, tie olli viltu,
Kõrtsinaene kõndis viltu,
Vidäs viltu viinalaazid,
Kükäkille õllekannud,
Mina aga varjulta vaatsin,
  10. Mina kaezin kauge'elta,
Kudas sedä raha raezatasse,
Kopikida kulutasse.

Nr. 482. Tere, tere, tetermatsi! 332.

- Tere, tere, tetermatsi!
Tetermatsista marunga,
Marungasta maanipilli,
Maanipillista pibara,
5. Pibarasta petserikku,
Petserikusta ribuna,
Ribunasta rindasõlge,
Rindasõlesta sõmera,
Sõmerasta soolavakka,
  10. Soolavakasta valina,
Valinasta vikerkaari,
Vikerkaarista kabuna.
Kabunasta kasvis metsä,
Sie metsä mõdune metsä,
  15. Kuuze alla kulda metsä,
Männä alla muru maguza.
Kasvis aga metsä kaazikuda,
Tua taha tammikuda,

- Seäl ma raizin rataspuida, *Koputan Kodara puida*
 20. Izä härjä ikke puida, *Ruhin ratao rumbin puida*
 Sõzara kurika puida,
 Emä lehmä lüpsikuida.

Nr. 483. Opmanni lugu. 333.

- Kuule, opmann, palun sind,
 Lähme sinna vällä peäle,
 Kus nied lilled vällä peäle!
 Kuule, opmann, palun sind,
 5. Sinu silmäd nii valged
 Kui nied lilled vällä peäl.
 Kuule, opmann, palun sind,
 Lähme sinna puie-aida,
 Kus nied õõnad puie otsas!
 10. Sinu palged nii punazed
 Kui nied õõnad puie otsas.
 Kuule, opmann, palun sind,
 Lähme sinna marja-aida,
 Kus nied marjad puie otsas!
 15. Sinu sõrmed nii jämedad
 Kui nied marjad puie otsas.
 Virutsida vingerida,
 Arutsida angerida,
 Põltsama mudakalada
 20. Või neid Rannu räabissida.
 Tibu tiller, jala taller,
 Vaibadi, vaibadi varsakapja,
 Varsakapja, neiu kahja,
 Kahe kolme koodi tantsu,
 25. Neiu nellä nizä tantsu,
 Pere piipa põrma kaltsa,
 Uude purus viinavaat,
 Trugamuzé traa.
 Kupi kingä keevitse,
 30. Talleralle talli,
 Võtsin halli alla,
 Kõrvikeze kõrva,
 Sõitsin Moori mõiza:
 Seält ma võtsin naeze noore,
 35. Iluzama uhke,
 Punazema puhke.
 Iest lõin iski,
 Tagast lõin taski,
 Naeze võtsin vaski.

40. Toomas mind toitis,
Jaak jahu laskis.
Lähäs mina lääzimaie,
Tahas minnä tantsimaie,
Kardan viizud vinguvada,
45. Pajo koored paukuvada.
Izänd tantsis emändägä,
Mina Miku Maiega,
Kaarel karja poiziga,
Teeste Tõnis Tõntsuga.
50. Taas tantsin, taas vaatan,
Kas mo händä hästi hõõrib,
Tantsu korrad korda käeväd?
Mull ei keevi kingäkezed,
Ei mull vingu viizukezed,
55. Pangu pajokoorekezed.

Nr. 484. Hakkame kojo minemä! 334.

A.

- Hakkame kojo minemä,
Meie kodo on kaugele,
Viizi väl'lädä vahele,
Kuuzi kuivada jõgeda,
5. Seetse seisvädä hallikat,
Kahessa kalamereda,
Ühessä emäjõgeda,
Kümme külmä hallikada.

B.

- Hakkame mehed minemä,
Kodo poole kõndima,
Tare poole tõttama.
Paneme piibud põlema,
5. Vanad tobid tormamaie,
Uued tobid uhkumaie.

Nr. 485. Meil on kohus kodo minnä. 335.

- Meil on, meil on, ennäd vennäd,
Meil on kohus kodo minnä,
Aeg on arvata majasse.
Jubap kuu koja kohale,
5. Agu Harju aeda peäle,
Kuu tõusnud Kurista metsäst,
Agu Harju hallikasta.

- Sest meil, sest meil, ennäd vennäd,
Sest meil kohus kodo minnä,
10. Aeg on arvata majasse.

Nr. 486. Padrik pakatas põlema. 336.

- Padrik pakatas põlema,
Hiirehernest tõuzis suitsu.
Mehed mõtsid metsä suitsu,
Naezed Narva linna suitsu,
5. Lapsed mõtsid laastu suitsu,
Tüdrekuud kiriku suitsu,
Poizid Pohlamaa põleva:
Suitsis aga suure me hobone,
Kõrves kõrge me kübärä.

Nr. 487. Ilmatark vend. 337.

A.

- Olli mull üksi vennäkene,
Siegi olli ilmatarka,
Ilmatarka, maakavala.
Kuub tall selläs kuldatoime,
5. Vüö tall vüöle Riia risti,
Riia risti, Narva nasti.
Sie heedäb munale sõlme,
Aganist tieb keeru köie,
Sie kizub kivistä piergu.
10. Minu vend olli ilmatarka,
Ilmatarka, maakavala.
Tegi tuulesta hoboze,
Kasteheenäst raius kabjad,
Linapeost lehvislakad,
15. Silmäd söemärgikezed,
Nahalapist kõrvakezed.
Siis läks maale sõitemaie,
Ilmale ilu tegemä.

B.

- Raharikas poizikene
Tegi tuulesta hoboze,
Piibe lehest pistis silmäd,
Kasteheenäst raius kabjad,
5. Lodjapuust tegi laudja laia,
Pihlakast peä iluza.
Sai sie hobo valmi'isse,

- Siis läks maale sõitemaie,
Oma hobo hüpitämä,
10. Sälu seäri nõrgutama,
Varsa kapju katsumaie.
Sõitis Soome silda müödä,
Kuramaa mägezid müödä:
Soome silda nõkatelles,
15. Aluspalki paugatelles,
Kuramaa mäed kumazid.
Viru neidissed vaatsid,
Harju kaazikud kaezid:
Oles sie miezi minule,
20. Mis seäl sõedab silla peäle,
Hobo alla kui sie osja,
Täkku alla kui sie päevä,
Ruuna alla kui sie ruozi,
Izi peäle kui sie päevä,
25. Kübär peäs kiriku kirja,
Linti peäle linna kirja,
Vüö tall vüöle Riia risti,
Riia risti, Narva nasti.
Kus ta liigutab hobosta,
30. Sinna linna liigutelles;
Kus ta kõnnitas hobosta,
Sinna kõrtsi kõnnitelles;
Kus ta keeritäs hobosta,
Sinna keeritäs kiriku.
35. Viru neidissed vaatsid,
Harju kaazikud kaezid:
Oles sie miezi minule,
Ma seezäs suve söömätä,
Aasta ilma ivätä,
40. Talve tangu maitsemata!

488. Mis seäl meie õue alla? 338.

A.

- Izäkene, taadikene,
Emäkene, memmekene,
Vennäkene, noorekene:
Mis seäl meie õue alla?
5. Meri meie õue alla.
Mis seäl mere keske'ella?
Saar seäl mere keske'ella.
Mis seäl saare nurga peäle?
Tamm seäl saare nurga peäle.

10. Mis seäl tamme oksa peäle?
Sõel seäl tamme oksa peäle.
Mis seäl sõela sõrva peäle?
Sõlg seäl sõela sõrva peäle.
Mis seäl sõle vitsa peäle?
15. Sõrmus sõte vitsa peäle.
Kust sie sõrmus vällä tuodud?
Sõjameeste sõrmeluista,
Kalameeste kaelaluista,
Oma vennä otsaluista,
20. Poizikeste põlveluista.

B.

- Mõistke, mõistke, mehed noored,
Teädke ärä, naezed targad,
Mis seäl meie õue alla?
Meie 'p mõesta, miks ep mõesta :
5. Meri teie õue alla.
Mõistke, mõistke, mehed noored,
Teädke, teädke, naezed targad,
Mis seäl mere keske'ella?
Meie 'p mõesta, miks ep mõesta :
10. Tamm on mere keske'ella.
Mõistke, mõistke, mehed noored,
Teätänege, naezed targad,
Mis seäl tamme oksa peäle?
Meie 'p mõesta, miks ep mõesta :
15. Sarja tamme oksa peäle.
Mõistke, mõistke, mehed noored,
Teädke ärä, naezed targad,
Mis seäl sarja põhja peäle?
Meie 'p mõesta, miks ep mõesta :
20. Sõela sarja põhja peäle.
Mõistke, mõistke, mehed noored,
Teätänege, naezed targad,
Mis seäl sõela põhja peäle?
Meie 'p mõesta, miks ep mõesta :
25. Sõlgi sõela põhja peäle.
Mõistke, mõistke, mehed noored,
Teädke, teädke, naezed targad,
Mis seäl sõle ääre peäle?
Meie 'p mõesta, miks ep mõesta :
30. Sõrmus sõle ääre peäle.
Sie sõrmus tuodud sõjasta,
Sõjameeste sõrmeluista,
Kalameeste kaelaluista,
Oma vennä otsaluista.

Nr. 489. Mõesta, mõesta, mo õeke! 339.

A.

- Mõesta, mõesta, mo õeke,
Mõesta minu mõestateizi!
Kes on haaviku emändä?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta,
5. Mis saab sestä mõestatada?
Jänes on haaviku emändä.
Kesse laane lammerikku?
Suzi laane lammerikku.
Kesse kuuziku kuningas?
10. Orav kuuziku kuningas.
Kesse kaera karjapoissi?
Karu kaera karjapoissi
Kellel selläs kuldakuube?
Kuuzel selläs kuldakuube.
15. Kellel kardane kazukas?
Kazel kardane kazukas.
Kellel halli vaticene?
Haaval halli vaticene.
Kellel selläs leenäsärki?
20. Lepäl selläs leenäsärki.
Kellel sie peä punane?
Pihlakal peä punane.
Kellel pikäd põlle paelad?
Pajol pikäd põlle paelad.

B.

- Mõesta, mõesta, mo õeke,
Mõesta minu mõestatuizi!
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta,
Miks ep mõesta, mo vennäke?
5. Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kesse haaviku emändä?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Jänes on haaviku emändä.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
10. Kesse kuuziku kuningas?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Orav on kuuziku kuningas
Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kesse kallis kaerasõõjä?
15. Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Karu kallis kaerasõõjä.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kellel kuldane kübärä?

20. Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
 Kuuzel kuldane kübärä.
 Mõesta, mõesta, mo õeke:
 Kellel halli hamekene?
 Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
 Haaval halli hamekene.
25. Mõesta, mõesta, mo õeke:
 Kellel pikäd põllepaelad?
 Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
 Pajol pikäd põllepaelad.
 Mõesta, mõesta, mo õeke:
30. Kellel selläs leenäsärki?
 Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
 Lepäl selläs leenäsärki.
 Mõesta, mõesta, mo õeke:
 Kellel kardane kazukas?
35. Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
 Kazel kardane kazukas.

Nr. 490. Muistsin, muistsin, mis mina muistsin. 340.

- Muistsin, muistsin, mis mina muistsin?
 Mis oli üsna ümmargune?
 Hern oli üsna ümmargune.
 Mis oli pizut pikergune?
5. Uba oli pizut pikergune.
 Mis oli laia latsergune?
 Lääts oli laia latsergune.
 Kuuzel kuldsed juuksekezed,
 Männal mättast mütsikene,
10. Haaval halli mantlikene,
 Lepal linasärgikene,
 Kazel kardane kazukas,
 Pajul olid pikad säärepaelad.

Nr. 491. Maarja kõnnib tiedä müödä. 341.

- Maarja kõnnib müödä tied,
 Otsib armast aenust last.
 Kus ta armas aenus laps?
 Ruuzalemmä linna all.
5. Mis temä seäl tieb?
 Magab või valvab?
 Ei ta maga egä valva:
 Kuuleb kirjatundejaid,
 Pühi mehi pilve'esta,
10. Tarku mehi taeva'asta

Ta südä püsti kui oda,
Ta silmäd kui liivateräd.

Nr. 492. Läki sinna rooziaida! 342.

- Minu õde, õiekene,
Orjavitsule ehitud!
Läki sinna rooziaida,
Rooziaida, paradiizi.
5. Seäl sie ilus elämene,
Elämene ülemene,
Kus nied ingled kulda sööväd,
Kulda sööväd, metta joovad,
Kus ei kuule kuke laulu
10. Egä helgi linnu laulu,
Üksi pühä ingle laulu,
Taeva kuldakandle kõlksu,
Et ei saa uinu unessagi
Egä vao vuode'esse
15. Egä suegu sāngiesse.

Sizikord. Inhaltsverzeichnis.

Tähele panna: Ezimezed numbrid sessinatses Sizikorras tähendavad üleüldist laulude järge terves Vanas Kandles, tagumized Kolga-Jaani laulude äräalist järge. Pookstavid A, B, C... tähendavad laulude tõizendid, aga lühenduzed Brg. (= Bergmann), Gr. (= Grau), Or. (= Orgusaar) laulude korjajaid ehk üleskirjutajaid.

Anmerkung. Die Ziffern zu Anfang der Ueberschriften bezeichnen die allgemeine Reihenfolge der Lieder des Vana Kannel, die Ziffern am Ende geben die specielle Reihenfolge der Lieder dieser zweiten Sammlung an. Die Buchstaben A, B, C... bezeichnen die Liedervarianten, die Abkürzungen Brg. (= Bergmann), Gr. (= Grau), Or. (= Orgusaar) die Sammler vorliegender Lieder aus Klein-St.-Johannis.

I.

Laulust.

	lehekülg.
151. Paras laulu aeg. 1. (A. B. C. = Brg.)	1
152. Hakkame kannelt tegema. 2. (Brg.)	3
153. Kust sie laps nied laulud võtnud. 3. (Brg.)	3
154. Küla ütleb: Kuku, kuku! 4. (A = Or., B = Gr.)	4
155. Üks mull ütleb: laala, laala! 5. (Or.)	6
156. Mis ma laalan leenälene. 6 (Brg.)	6
157. Ei tobi tõesti laalda. 7. (A. C. = Brg., B. = Or.)	7
158. Küläp mä laalas, laedetasse. 8. (Brg.)	9
159. Oles mo heli ennitses. 9. (Brg.)	9
160. Lauliku vabandus. 10. (A = Or., B = Brg.)	10
161. Laulge ies, izälezed. 11. (Or.)	11
162. Kui mina hakkän laulemaie. 12. (A. C. D = Brg., B = Or.)	11
163. Kus ma laulu laotazin. 13. (Or.)	14
164. Kes mind kuuleblaalevada. 14. (A = Brg., B = Or.)	14
165. Senip põli põlvkene. 15. (Brg.)	16
166. Laala hästi, neitsikene. 16. (A. B = Brg.)	16
167. Mina 'p laala? Miks ep laala? 17. (Brg.)	18
168. Heäl ei annud hästi laalda. 18. (A. B = Brg.)	18
169. Antke juua laulijalle. 19. (A = Brg., B = Or.)	19
170. Lugu otsas ja laaletud. 20. [Or.]	19

II.

Neidude laulud.

	lehekülg.
171. Kelle seltsi sirgema? 21. (Brg.)	20
172. Oles sie neidu minule. 22. (Or.)	20
173. Ann ja Mari. 23. (Brg.)	21
174. Mis mull hooles hommokulla. 24. (Brg.)	21
175. Tore neidu. 25. (A = Brg., B = Or.)	22
176. Kallis neidu. 26. (Brg.)	24
177. Kui pikält neiu piduda. 27. (Or.)	25
178. Lähme Riiga rikkumaie. 28. (A. B = Brg., C = Or.)	26
179. Ei ma hooli küla kõnest. 29. (Or.)	28
180. Peretütar ja orjalaps. 30. (Or.)	29
181. Osta mulle põllekene. 31. (Or.)	29
182. Neiu palumine. 32. (A. B = Brg.)	30
183. Karske neidu. 33. (A = Or., B = Brg.)	32
184. Peäd ei anta poeste piirda. 34. (A = Brg., B = Or.)	35
185. Tütar ja ema. 35. (Brg.)	36
186. Kust saab tuba tütterille? 36. (Or.)	38
187. Mis sain izä tuasta. 37. (Or.)	39
188. Tütre tänu emale. 38. (A = Gr., B. D. E = Or. C = Brg.)	40
189. Neiu unenägu. 39. (A = Or., B = Brg.)	45
190. Kes meid ostab orjastagi. 40. (A = Brg, B = Or.)	49
191. Kus on jäänud meie hulka. 41. (A = Brg. B = Or.)	51

III.

Kosja laulud.

192. Kozjad tulevad. 42. (Or.)	53
193. Kellel igäv, et ma istun. 43. (A, D = Brg., B = Or., C = Gr.)	53
194. Kozjakaup. 44. (Brg.)	56
195. Neiu müük. 45. (A. B = Brg., C = Or.)	59
196. Kuri ja kulla kozilane. 46. (Or.)	63
197. Mina lähen põllumehele. 47. (Brg.)	63
198. Oh sina petis peinkene. 48. (A. C. D = Brg., B = Or.)	65
199. Senis õues õllesooned. 49. (Brg.)	74
200. Võeras ütles: Võta naene! 50. (A = Brg., B = Or.)	74
201. Neiu vend. 51. (A = Brg., B = Gr.)	75
202. Tore peigmees. 52. (Brg.)	78
203. Kozjasõit. 53. (A. D. E = Brg., B. F = Or., C = Gr.)	80
204. Kozilane ja neli neidu. 54. (Brg.)	89
205. Arg peig. 55. (A. C. D = Brg., B = Or.)	92
206. Ema, poeg ja minija. 56. (A. C. D = Brg., B = Or.)	97

IV.

Pulma laulud.

207. Pulma ilu. 57. (A. B = Brg.)	106
a. Peiu langud neiu pool.	
208. (Olga terve, vennäkene! 58. (Brg.)	106
(Peiu kodunt minema minnes.)	
209. (Kust ma tundsin langu õue? 59. (A = Brg., B = Or.)	107
(Neiule jõudes.)	
210. Peiu langud astuvad neiu tupp. 60. (Brg)	108

211.	{ Tooge neidu meie näha. 61. (Brg.)	109
	{ (Toas olles.)	
212.	Sööge langud, jooge langud. 62. (A. B. = Brg.)	110
213.	Olga terve, langu memme! 63. (Brg.)	111
214.	Haletulel. 64. (Brg.)	111
215.	Meie tütar tillukene. 65. (Brg.)	112
216.	Meil on mõte tiele minnä. 66. (Brg.)	113
217.	Ehi ruttu neitsikene. 67. (Or.)	113
218.	Špetus prundile. 68. (Brg.)	114
219.	Špetus peigmehele. 69. (A. B = Brg.)	114
220.	Špetus peigmehele ja prundile. 70. (A=Or., B=Brg.)	115
221.	Ära sain, ära salazin. 71. (Brg.)	117
222.	Ära viime teie virve. 72. (A. B = Brg.)	117
223.	Prundi jumalaga-jätmine. 73. (Brg.)	118
224.	Viige ikki, mis te viite. 74. (Brg.)	120
225.	{ Kodo tuon kulda-minija. 75. (Brg.)	120
	{ (Peiu koju jõudes.)	
226.	Peästä mo sõzar sõbasta. 76. (A. B = Brg.)	120
227.	Olga terve, meie peiu! 77. (Or.)	121
	b. Neiu langud peiu pool.	
228.	Tere, tere, uued langud. 78. (A. B = Brg.)	122
229.	Neiu langud astuvad peiu tuppa. 79. (Or.)	124
230.	{ Öde õuesta kadunud. 80. (A. B. D = Brg., C = Or.)	125
	{ (Noorikut otsides.)	
231.	{ Käi õued, kääri õued. 81. (Brg.)	128
	{ (Pruuti kõnnitades.)	
232.	{ Võta pähä memme pärgä. 82. (Brg.)	128
	{ (Tanu pähä pannes.)	
233.	Špetus noorikulle. 83. (Brg.)	129
234.	Špetus peigmehele. 84. (Brg.)	129
235.	Veimevakal. 85. (A = Or, B = Brg.)	130
236.	Peksä punga, tapa taskut. 86. (Or.)	130
237.	Andis mulle halvad veemed. 87. (Brg.)	130
238.	Veimeandja vabandus. 88. (A = Brg., B. = Or.)	131
239.	Miks sa tõrgud meele tulles. 89. (Brg.)	131
240.	Tänu peiu vanemille. 90. (Or.)	132
241.	Tänu noorele paarile. 91. (Brg.)	133
242.	Halli hüäl. 92. (Brg.)	133

V.

Abielu õnnest ja õnnetuzest.

243.	Emäl kolme tütarlasta. 93. (A. B. = Brg.)	134
244.	Õnneline noorik. 94. (Brg.)	138
245.	Kuna läen minä omele. 95. (Brg.)	139
246.	Läksin ma omele käimä. 96. (Or.)	141
247.	Tere aze, ammu nähtud. 97. (Or.)	142
248.	Minu kaaza kauge'ella. 98. (Or.)	142
249.	Minija lugu. 99. (A = Brg., B = Or.)	143
250.	Tütre kaebdus emäle. 100. (A = Brg., B = Or.)	148
251.	Eks võind mullu mulle tulla. 101. (Brg.)	152
252.	Õnnetu naene. 102. (Or.)	153
253.	Sulaze naene. 103. (Or.)	154
254.	Vaene vabatmehe naene. 104. (Or.)	155
255.	Andsid ära ainu lapse. 105. (Or.)	155
256.	Joodik mees. 106. (Brg.)	156
257.	Vilets joodik. 107. (A. B = Or.)	157

258.	Mies mull andis maelevalla.	108. [Or.]	158
259.	Harju Hants ja tema naene.	109. [A = Brg., B = Or.]	158
260.	Hullu Hantsu lugu.	110. [Brg.]	159
261.	Ma sain musta ja rumala.	111. [A. C = Brg., B = Or.]	162

VI.

Špetus-laulud.

262.	Špetus tütarlastele.	112. [A. C = Brg., B = Or.]	164
263.	Oh mo tütar tillukene!	113. [Brg.]	167
264.	Ära mine meeletu mehele.	114. [A = Brg., B = Or.]	168
265.	Perepoeg on petelikku.	115. [Brg.]	171
266.	Špetus kozilazele.	116. [A. = Brg., B = Gr., C = Or.]	171
267.	Võta naene mustakene.	117. [Or.]	174
268.	Ärge naerge neidissida.	118. [Brg.]	175
269.	Kui ei saa ma siita naista.	119. [Brg.]	175
270.	Izämehele.	120. [Brg.]	176

VII.

Mure laulud.

271.	Ma istun muremäele.	121. [A. B. = Brg.]	177
272.	Kudas viin vere vezile?	122. [Or.]	178
273.	Oh ma vaene põltud lapsi!	123. [A. D = Brg., B = Or., C = Gr.]	178
274.	Miksep mind mehed põlazid.	124. [Or.]	182
275.	Ei ma sünni suurde sekkä.	125. [Or.]	183
276.	Mis maksab maa hobone.	126. [Or.]	183
277.	Ma jäin vara vaezes lapses.	127. [Or.]	183
278.	Peretütar ja orjalaps.	128. [Or.]	184
279.	Seni kui tüterid tuassa.	129. [A = Or., B = Brg.]	185
280.	Iza varajane surm.	130. [Gr.]	187
281.	Vanale loodud.	131. [A = Or., B = Gr.]	188
282.	Vanale parem minna.	132. [Brg.]	190
283.	Üks mina hoolin, kaks mina kardan.	133. [Brg.]	191
284.	Oh sedä eannista eluda!	134. [A = Brg., B = Gr.]	192
285.	Kus on tuodud, toedan peädä.	135. [Or.]	193
286.	Oh sina surma sõgeda.	136. [A = Brg., B = Or.]	194
287.	Meie kaks vaesta lasta.	137. [A. B = Brg., C = Gr.]	195
288.	Oma memm ja võõras memm.	138. [A = Brg., B = Or.]	199
289.	Kodo meidä oodatasse.	139. [A = Brg., B = Or.]	201
290.	Kui mina ära sureksin.	140. [Gr.]	202
291.	Põdezin mina, põdezin.	141. [A. C = Brg., B = Or.]	204
292.	Kolm oli halva alla ilma.	142. [Brg.]	207
293.	Kolm vaest.	143. [Or.]	208
294.	Miks on norkus noored mehed?	144. [Brg.]	209
295.	Karjatse kaebdus.	145. [Or.]	209

VIII.

Orjuze ajal. Töö juures. Talguzel. Meelt lahutades.

296.	Orja laul.	146. [A. B = Brg., C. D = Or.]	210
297.	Ikki peab ori ojuma.	147. [Or.]	213
298.	Meil on kuri kubja põli.	148. [Brg.]	214
299.	Kurat pantud kubijasse.	149. [Brg.]	214

300.	Käizin tilluke teole. 150. [Brg.]	215
301.	Oh minu kubjas kullakene. 151. [Brg.]	215
302.	Ollin tilluke teole. 152. [Or.]	216
303.	Kuu ma ollin kubja alla. 153. [Or.]	217
304.	Püüdsin kubjale kalada. 154. [Or.]	217
305.	Hanekarjane ja kubijas. 155. [Or.]	218
306.	Pühäbä pühä pidäzin. 156. [A = Brg., B = Or.]	219
307.	Härräd iksid ikke'essa. 157. [Brg.]	220
308.	Ei enne pääze koduje. 158. [Or.]	221
309.	Kui ma pääzen mõiza'asta. 159. [Or.]	221
310.	Sundiija sulane. 160. [Or.]	221
311.	Talupoeg olli tüöle tarka. 161. [Brg.]	222
312.	Ollin orjas, käizin karjas. 162. [Brg.]	222
313.	Peremies kündis põllul. 163. [Gr.]	223
314.	Perenaene pettis minda. 164. [Brg.]	223
315.	Perepojad peksid minda. 165. [Or.]	223
316.	Lõõri, lõõri, päeväkene. 166. [Brg.]	224
317.	Veere, veere, päeväkene. 167. [A. B = Brg. C = Or.]	224
318.	Miks on ilmuke udune. 168. [A. B = Brg.]	226
319.	Satta vihma, kasta muida! 169. [Or.]	227
320.	Saja, saja, vihmakene! 170. [Brg.]	227
321.	Üle huogu, vihmakene. 171. [Or.]	227
322.	Süö karja, sinetä karja. 172. [A = Or., B = Brg.]	228
323.	Lamba karjane. 173. [A = Brg., B = Or.]	228
324.	Tusti, tusti seakene. 174. [Or.]	229
325.	Kägu kukub kuuze otsas. 175. [Or.]	230
326.	Kuku, kuku käokene. 176. [Or.]	230
327.	Käi kodo karjakene. 177. [Or.]	230
328.	Sõeru, sõeru lehmäkene. 178. [Brg.]	231
329.	Ma kiidan oma hobosta. 179. [Or.]	231
330.	Mull ollid targad tallipoizid. 180. [Brg.]	231
331.	Lähme lahtaje luole. 181. [A = Or., B = Brg.]	232
332.	Lähme põldu põimamaie. 182. [A. B = Brg., C = Or.]	233
333.	Lõpe, lõpe põllukene! 183. [A = Or., B. C = Brg.]	235
334.	Lähme metsä kõndimaie. 184. [Or.]	236
335.	Padru nurgas raizin puida. 185. [Or.]	236
336.	Läksin pigkä kuuzikmetsä. 186. [Brg.]	236
337.	Lähme kala püüdemaie! 187. [A. C = Or., B = Brg.]	237
338.	Käzikivil. 188. [Brg.]	238
339.	Kedrates. 189. [Brg.]	238
340.	Kie, kie pajakene. 190. [Brg.]	239
341.	Last hoides. 191. [Brg.]	239
342.	Piiri, piiri pääzukene. 192. [Gr.]	239
343.	Kukekene, kanakene! 193. [Or.]	240
344.	Tahtsin minnä talguzelle. 194. [A. B = Brg.]	240
345.	Pane leibä laua peale. 195. [Brg.]	242
346.	Kas läks tõtte, mis tõotid. 196. [Or.]	243
347.	Humal huikus, käbi kärkis. 197. [Brg.]	243
348.	Vaks on õllet vahtu peäle. 198. [Brg.]	244
349.	Juba söödud söögikorrad. 199. [Or.]	245
350.	Lähme liugu laskemaie! 200. [Or.]	246
351.	Lähme Jaaniku tulele! 201. [Or.]	246
352.	Jaan läeb Jaaniku tulele. 202. [A = Brg., B = Or.]	247
353.	Tie mulle saksa saanikene. 203. [A. B = Brg.]	249
354.	Mardid. 204. [Brg.]	250
355.	Kadrid. 205. [Or.]	251
356.	Tulge kiikma, külänæzed! 206 [A = Or., B = Brg.]	252
357.	Kümme tüdrukut külässü. 207. [A = Or., B. C = Brg.]	253

358.	Kes tulli meidä kiigutama.	208. [Or.]	256
359.	Kuulzin küläs kiigutava.	209. [A = Or., B = Brg.]	256
360.	Kulli mäng.	210. [Or.]	259
361.	Nuku mäng.	211. [Brg.]	260
362.	Oldermann.	212. [Brg.]	261
363.	Värava tegemine.	213. [A. B = Brg.]	262
364.	Heina tegemine.	214. [Brg.]	263
365.	Linna minemine.	215. [Brg.]	263
366.	Ozalize otsimine.	216. [Brg.]	264
367.	Lilla lunastamine.	217. [Brg.]	265
368.	Leikarid.	218. [A. B = Brg.]	267

IX.

Pilkamize ja nalja laulud. Jorutuzed.

369.	Lugu juozis müödä lauda.	219. [Brg.]	270
370.	Mis sa laalad, lampilõuga?	220. [A = Or., B = Brg.]	270
371.	Mis tuled kinnas kiuslemaie?	221. [Or.]	271
372.	Kes tuleb vasta vaidelema.	222. (Or.)	271
373.	Võta ikki mulle naene!	223. (Or.)	271
374.	Suzi söögu sepä koerad!	224. (Or.)	272
375.	Ohs te hullud! Oti poizid!	225. (Brg.)	272
376.	Läksin külä laada peäle.	226. (Or.)	272
377.	Tõnis olli tõe linnukene.	227. (Or.)	273
378.	Ennemp mängin mätästega.	228. (Or.)	273
379.	Sant poiss.	229. (Or.)	274
380.	Mis sa hulguis siiä otsid?	230. (Or.)	274
381.	Mis te endist mõttelete?	231. (A. B = Or.)	275
382.	Kas sest peäb kangas tulema?	232. (Or.)	276
383.	Miks sina mullu mull ei tulnud?	233. (A. B = Brg.)	276
384.	Miksep mind mehed vihazid?	234. (Or.)	277
385.	Ärge naerge neidissida!	235. (Brg.)	278
386.	Kaod kallid.	236. (Or.)	278
387.	Näotu neiu.	237. (Or.)	278
388.	Oh sedä kallist neiu kaupa.	238. (Or.)	279
389.	Teie peig jo meie neid.	239. (Or.)	279
390.	Meie mehed ja teie mehed.	240. (A. B = Brg.)	280
391.	Nõnnap laulzid Laadi poizid.	241. (Brg.)	281
392.	Kurat kopsis kuuzikussa.	242. (Or.)	283
393.	Kaksi naista kakkelezid.	243. (Or.)	283
394.	Meeste laitus.	244. (Or.)	283
395.	Viru naezed laezad naezed.	245. (A = Brg., B = Or.)	283
396.	Poizi soov.	246. (Or.)	284
397.	Nägin poissa puodevada.	247. (A = Or., B = Brg.)	284
398.	Vanad poizid, valjud poizid!	248. (Brg.)	285
399.	Kõik mind neiid naerelevad.	249. (Brg.)	285
400.	Ole vai, vanasti tehtud!	250. (Or.)	285
401.	Vana poiss, vaene poiss!	251. (Brg.)	286
402.	Rikas kurdab, rikas kardab.	252. (Or.)	286
403.	Ei mind tohtnud Toomas lütüä.	253. (Brg.)	287
404.	Uhke'ed ärä udistan.	254. (Brg.)	287
405.	Oi imetä, vöi imetä!	255. (A = Brg., B. C. D = Or.)	287
406.	Ma olin suuresa sõjassa.	256. (Or.)	289
407.	Kunas meie sinna saame.	257. (Brg.)	289
408.	Siga läks tüöle, mõek olli vüöle.	258. (Brg.)	289
409.	Vaeze saunakene.	259. (Brg.)	290
410.	Läksin kõrtsi aega viitma.	260. (Brg.)	290

411.	Tere kõrtsi, kõrvi kirja! 261. (Or.)	291
412.	Tänä juon, tänä jorotan. 262. (Or.)	292
413.	Kõrtsis, kõrtsis kõvege peäle. 263. (Brg.)	292
414.	Mütsi lugu. 264. (Or.)	293
415.	Sõeda, sõeda, mo hobone! 265. (Brg.)	293
416.	Oles mull oma hobone. 266. (Or.)	294
417.	Mai olli maias, läks mehele. 267. (Or.)	294
418.	Oi roi, oi roi, rotil pulmad. 268. (Brg.)	294
419.	Tihane tegi õlut. 269. (Brg.)	294
420.	Olli mull rikas risti-iza. 270. (Brg.)	295
421.	Mull tuli Virust võera'ida. 271. (Or.)	295
422.	Oi, oi, onokene! 272. (Brg.)	295
423.	Mina mies meremehe poega. 273. (Brg.)	295
424.	Iidut, tiidut tiinga leitsin. 274. (Or.)	296
425.	Oh mo kulla koerakeizi! 275. (Or.)	296
426.	Kurge rüökis kange'esti. 276. (Or.)	297
427.	Vana hundi hulumine. 277. (Brg.)	297
428.	Tere, tere hiirekene! 278. (Brg.)	297
429.	Tua taga tammemetsa. 279. (Or.)	298
430.	Tibunibu. 280. (Brg.)	298

X.

Nekruti laulud.

431.	Kus on jäänud meie hulka? 281. (A. B = Brg.)	300
432.	Ei must saagi soldatida. 282. (Brg.)	301
433.	Ligi jõuab liizu aega. 283. (Or.)	303
434.	Nüüd mo pihad peenikezed. 284. (Brg.)	304
435.	Panti meid pambukandijasse. 285. (Brg.)	304
436.	Püss on suuri, raud on raske. 286. (Brg.)	305
437.	Ärä minda annetasse. 287. (Brg.)	305
438.	Kus meid viimaks viidänessa. 288. (Gr.)	306
439.	Kui hakkab mina minemä. 289. (Brg.)	306
440.	Kui mind ärä annetasse. 290. (Brg.)	306
441.	Venna sõja lugu. 291. (A. B = Brg.)	307
442.	Anne läeb meiltä sõdaje. 292. (A = Brg., B = Or.)	310
443.	Raamat Rantsuze sõjasta. 293. (Brg.)	317

XI.

Jutustavad laulud.

444.	Neidu ja kaupmees. 294. (A. B. D = Or., C = Brg.)	318
445.	Ann olli hakki, kannelkakki. 295. (A = Gr., B = Or.)	322
446.	Tamme istutamine. 296. (A. B = Brg.)	324
447.	Tamme raiumine. 297. (A = Or., B. C = Brg.)	328
448.	Vend läks hobost sõitemaie. 298. (Or.)	328
449.	Vennä hobone. 299. (Or.)	329
450.	Jätä maha sepä amet. 300. (Or.)	330
451.	Läksin vendä otsimaie. 301. (A = Gr., B = Or.)	331
452.	Muud uhked omade peäle. 302. (Or.)	334
453.	Mina hoian memme ute. 303. (Brg.)	334
454.	Hane karjane. 304. (A. B. C = Brg.)	335
455.	Söötsin karja, jootsin karja. 305. (Brg.)	339
456.	Härgade kahju. 306. (A = Or., B = Brg.)	340
457.	Hoboze kahju. 307. (Or.)	341
458.	Mehe hukkaja. 308. (A = Gr., B = Or., C = Brg.)	342

459.	Oh mina vaene meeste murdu. 309. (A. B = Brg., C = Or.)	349
460.	Salme laulud. 310. (A. B. D = Brg., C. E = Or.)	351
461.	Ehi ruttu, jõua ruttu! 311. (Or.)	359

XII.

Mitmesugused riizmed.

462.	Olete laezad, et ei laala. 312. (Or.)	361
463.	Sünnitägem heäleziida. 313. (Brg.)	361
464.	Kurjas minda kutsutasse. 314. (Or.)	362
465.	Oh teie valjud vanemad. 315. (Or.)	362
466.	Mõni mies mõnesugune. 316. (Brg.)	362
467.	Kes tulli minda pettemaie? 317. (Or.)	363
468.	Kolm jõua. 318. (Brg.)	363
469.	Leidsin kaze kasvamasta. 319. (Brg.)	364
470.	Tütarlapse kaebdus. 320. (A = Brg., B = Or.)	365
471.	Tegin tiele tedre paelad. 321. (Or.)	365
472.	Las mind olla laste hulgas. 322. (Or.)	365
473.	Mis saab annist teezel anda. 323. (Or.)	366
474.	Parem mull karjas kui kodossa. 324. (Or.)	366
475.	Läksin metsä maazikille. 325. (Or.)	366
476.	Kes tahab Virusse minnä. 326. (Or.)	366
477.	Uni tuleb huikumata. 327. (Or.)	367
478.	Liblik siivu liputessa. 328. (Brg.)	367
479.	Kust neid aegu arvatasse. 329. (Or.)	367
480.	Pulmalt minnes. 330. (Or.)	367
481.	Olli mull Aadule asja. 331. (Or.)	368
482.	Tere, tere, tetermatsi. 332. (Brg. u. Orgs.)	368
483.	Opmanni lugu. 333. (Gr.)	369
484.	Hakkame koju minemä. 334. (A. B = Brg.)	370
485.	Meil on kohus kodo minnä. 335. (Brg.)	370
486.	Padrik pakatas põlema. 336. (Or.)	371
487.	Pmatark vend. 337. (A = Brg., B = Or.)	371
488.	Mis seäl meie jõue alla? 338. (A. B = Brg.)	372
489.	Mõesta, mõesta, mo õeke! 339. (A = Or., B = Brg.)	374
490.	Muistsin, muistsin, mis mina muistsin. 340. (Brg.)	375
491.	Maarja kõnnib tiedä müödä. 341. (Brg.)	375
492.	Läki sinna rooziaida! 342. (Brg.)	376

